~~9h8~~ 3p № 24

22-50
10
3
1
36 50
12
24, 50

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՂՄՈՍԱՑ ԴԱՒԹԻ։

Յօրինեալ սքանչելի Ածաբանուէ՝ Սբ և Երջանիկ Տն Մեծին Վարդանայ Բարձրբերդեցւոյ՝ ընդհանրագէտ և բազմախօսակ Վարդապետին Հայոց, ծաղկաքաղ հաւաքելով ՚ի բազմաց մեկնութեանց հոգելից հարցն՝ Աթանասի, Բարսղի, Եպիփանու, Եփրեմի, Դիոնեսի և Ներսիսի Լամբրոնացւոյ. ՚ի խնդրոյ Արքեպիսկոպոսին Տն Յոհաննու Բագրատունւոյ՝ Աւագերէցի Սբ Ուխտին Հաղբատու, և աշակերտաց իւրոց ՚ի թագաւորութեան Հայոց՝ որ ՚ի Կիլիկիա՝ Հեթմոյ առաջնոյ։ Յամի Տն 1251։ Եւ ՚ի թուականութեան Հայոց, եօթն հարիւր։

Տպագրեցեալ ՚ի Վեհափառ Հայրապետութեան՝ Լուսազգեցուղ և Քրիստոսակերպ Սբ Աթոռոյն Էջմիածնի Տն ՂՈՒԿԱՍՈՒ Երիցս Երանեալ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի ամ Հայոց։

Հրամանաւ՝ Սբոյ Աթոռոյն Էջմիածնի Ծայրագոյն Նուիրակի, Հիւսիսայնոյն կողմանց երկրի ամ ազգին Հայոց՝ Առաջնորդի Աստուածատուրի, Սահակեան Իշխանազնագոյն Արղութեան՝ Իշխանազնեայ Տեառն Յովսէփայ՝ Գուսակորեան Սրբազան Արք Եպիսկոպոսի։

Արդեամբք և ծախիւք՝ ՚ի Ղզլար բնակեալ՝ Բարեպաշտօն և Մեծահաւատ՝ Լուսահոգի Յարութիւնի որդի Պարոն Անտոնին Շամախեցւոյ։

Յամի Տեառն 1797, Մարտի 24։ Իսկ ՚ի թուականին Հայոց ՌՄԽԶ։

՚Ի տպարանի Նորին Բարձր Սրբազնութեան։

Ընդ հովանեաւ Սբ Աստուածածնի Եկեղեցւոյն, որ

՚Ի ՅԱԺԴԱՐԽԱՆ։

Յառաջաբանութիւն Հեղինակին

ՄԻ Է ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ՄԻ ՄԻՋՆՈՐԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ

եւ մարդկան՝ մարդն Յս Քս, ասէ Քսին կենդանախօսն Պօղոս
Քանզի մի է Տէր, ուր ամփոփեալ կան ամ՝ գանձք իմաստութեան
եւ գիտութեան. որ անշարժ գոլով շարժէ զարարածս՝ 'ի կեանս
եւ 'ի փրկութիւն. եւ մի է հաւատ եւ մկրտութիւն, որ առնէ զար-
ժանեալ որդեգրութեան 'ի մի անձն եւ յերկրորդ՝ մի Որ է
պէս ենուտին սրտից խնդրողք եւ կեանք առողջք. այլ մի տեղին
է, որ շարժէ զամենայն 'ի խնդիրս, եւ զկեանս 'ի առաքս, ասող
նշ ըն շարժմանն խնդիրն՝ եւ տեղն զկամս եւ զէգոս հայցմանց
յերրորդ գանձուց, որստանաւ դէպ 'նորա միշտ մի 'ի շարժման
սիրոյ. զոր արար դէպս իւրոյ աշխարհութեան. Որդի եւ միջ ե-
տուն հրամանն կենդանի եւ անուանին 'ի ձեռն խնդրոյ զկանոն-
ութն առաքինականն մեզ տեսն զլուխն արքայական տէր Յովհան-
նէս նանուեալ յաղթող որ ոսկին հայաստանեայց յերկանիք
Ծի Հայրենեացն եւ Ճշմա հրաման Եւ քանզի անտ զանսալինն որք
ընդ մեզ էին եղբարք հետեւողք եւ միաբանողք, սիրով ըղ
մեզ գործեցին 'ի յայս մեծ խորհրդոյ օգնել եւ մեր, եւ խոր-
հրդոց նմանեցոյց Եւ զի ոչ ընդ անձինն անուան եւ ընդ
անկեալ ձեռնարկութ գնալ եղին մեզ գործ 'ի յանդորրն մա
նանս փառաւորել. այլ զառաջնան գալով զշահն եւ զկեանս
բանականաց՝ խոր եւ անհաս ձեռնարկման զորս եւ զգիտելի.
զոր յորով ձեռնարկութեանց հասին ուղիղ եւ թագաւորք՝ հոգ
ւոյն թեւոք 'ի վերայ եւ 'ի խաւարս ցուցին հետս հայրն հոգե
կերք. աթոռս, եղեգնաձեւս, եփրեմ, գանձել, եւ նմանեա
յետոյ Կտ որոյ փառաւորեալ յոյժ որ յաղթութեանց էառ
զնա, եւ յանդարտել հայրն առաքս յանձն մերձ մեռեալ
դ'նել զհանդէս 'նորա 'ի մի մատեան Եւ զի կարծել զայսպա-
տարած բանս 'նշ՝ ըստ կարծեցի մերս անպատմական՝ 'ի կար
ձեռնարկութեան Եւ է՝ զի հեղինակել 'ի հայրենեաց

չէր

ճորհոց տառ ամբ. գիտութ. ըրա տայց։ Մեղ մեր յաղթե-
ութ կամ՝ սպրդեկոյ ըմբերուտակեան հանձնարարն՝ ոչ զանցայսու-
նի ի զօրաց առեալ ընծայեա ի հօրն այն սերոյ կարդեալ՝ ի
հոլեսա զարշատ սրտից ոչ և շրթանց, ի զանսադրեա երեան
զոյ կարկեցուք ի փառաց մի համահամ և բարեխնամութեամբ
զօրս առածոն զամենեքի յառաջեալ հաւատոյ Եւ այսուք
ի ձեռս ձեր մատուցաք սմին. որ և զուգ մեր ընծայեալ ի
գիրս որ եկեղեցւոյ, ի գրոց ըստ անմահ փառային
իւրոյ ըստ, և որդւոյն առաքելոյ, ի շնորհին երկնաւոր
պայծառութեան, և մեզ նորա բարեաց և ուխտ գթութեան և
արդեանց ոչ ձեռնի խնդրեմք. Հարցն մեր՝ եղբարք
մեր և որդիք, առեալ մեզ ի մեծագործ և ճգնութեան ոչ
օրհնեալս յախտաւորս յախտահեզ յերբ ամենայն և ի մի-
ութեան ըստ և ամեն, անարատ և անեղծութեան մշտնջենա-
ւոր ծնողութեանց։

Յամենայն ազգաց նախնեացն ոչ ընտրելոյ է որ մինչև
ց յետին սպառած ասացանէ, հաստատեալ է ի ըստութ ծա-
ւոց։ Զի յորժամ անկեալքն յերկիր ոչ ցուցանեն առաւել
բանս ի մեր՝ թէ ոչ նախ հաստատեն արձանօ ի խնդիրս
զի յարմարեն պատահարացն ամենայն եղեն։ Այսպէս զնծա
բարձ զառանձին զոյս և զգացեալ՝ հնազանդեալ էր անկեալ ի բա-
նական երկիրն մերում՝ հաւանելով և ծիր մինչ այսր դիմեն
ով՝ մեծն եղականեն, յորում արձանս տարածանէ ի նախնեա
հարուց մերոց. զի մատուցելոյն Է բնութ ի բնութեամբ. և
այս սրձանեցաւ զօրս զեղելցին, և սորա հանճարոյ
ճանաչեցաք զեկեղեցականս քաղցրելոյն արդարութեան. Եւ է
օրինակ արձանագրութեան մեր այսպիսի Աղեքսանդր Մակե-
դոնացի որդի Փիլիպպոսի թագաւորեալ ամս ԺԲ. և ամենայն
մեռանի ի Բաբելոն, առնելով զիշխանութիւն չորից զօրավարաց
որդւոց իւրոց. Եւ ժառանգեաց զահերանալ իւրեանց և զնոյն
Եգիպտոս Պտղոմէոս զօրավարն ամս ԼԹ. Յետ նորա Պտղոմէոս
Փիլադելփոս ամս ԼԹ. Սա կոչեցաւ եղբայրասէր, եղեալ այր
իմաստուն և բազմախորհուրդ. Կարդեաց գրոց, և խորհե-
ցաւ հաւաքել անդ զբազմաց գրեանց. որ ի ձեռն մօտ երկրի
Գրեաց թագաւոր բազում և յօժարեցոյց զնոյն թագաւորս
երկրի և իշխանս. զի մի անփոյթ արասցեն առաքել առ նա
զնոյն գիրս՝ եբրայեցւոց, քաղդէացւոց, ձորաարաց, խոստովանեաց
եգիպտացւոց, պատմագրաց, դիւանականս սորանց. և որ այլ իւ-
գիրք իցեն Յաւնաց իւրոց, ժողովեցան գրեանք ի յոյն
աշխարհն։ Եհարց թագաւորն զոր ցուցեալ զգրեանցն հաւատա-
ցեալ էր, և առէ քանի գիրք ժողովեալ կան ի դրանոցին
Եւ

Եւ՛ նա ասէ. Է բնութք, և Է հազարք, և ըՏ. գիրք։ Եւ՛ չէ
ես նա եկեալ 'ի հնդկաց, 'ի պարսից, յեթովպացւոց, և յե
լլենացւոց։ Եւ՛ լսեմ թէ յետ՛ հրեաստանի գոն գիրք նմա
նանօք մարգարէից. որք պատմեն յաղագս ոչ և աշխար-
հագործութեան, և այլ օգտակար վարդապետութիւնս։ Արդ՝ եթէ
հաճոյ թուի քում բարեպաշտութեան, գրեա և մի այսոցիկ
զի և դոյն ես գիտես 'ի քում բարեխնամ գրադարանի։ Իսկ թա
գաւորն ուրախ եղեալ գրէ վաղվաղակի թուղթ՝ օրինակ
զայս թէ. Թագաւոր Պտղոմէոս՝ վարդապետաց հրէից խնդալ։
Գրենոց իմ կամեցեալ, և բազում գրեանս ժողովեալ՝ 'ի ձեռն
եղի Լեւեայ, որ գոն առ ձեզ գիրք մարգարէից, որք մի
եւ և աշխարհագործութեան ցուցանեն. և առանց նախանձու
ցանկացեալ գրեցի առ ձեզ, զի առաքիցէք մեզ առ իս՝ հան
գերձ այրովք, մի պատուով՝ և ոչ քննութեամբ և չարախնութ.
խնդրեմ զայսմ՝ օգտի աղագաւ.. Եւ՛ որ 'ի վաղվաղակի լեալ
զարգանութեամբ իմ՝ զինու. առեալ յերեցեք. այնցի անունս
քոս զձեր աշխարհի առեալ՝ բազում գեղեխս 'ի մեզ առա
քեալ 'ի վանդա. զոր ըՃ՛ ոսկով գնեալ իմ, և զարմանեալ
զմնացեալս խոցս, զինուորսն բժշկեցի. զմերկսն զգեցուցի
և յոլով թոշակօք արձակեցի ազատս։ Եւ՛ այժմ սեղան կազ
մեալ 'ի Ճ. տաղանդէ ոսկւոյ՝ 'ի բազմազանիկ ականց զար-
դարեալ բազում ծախուք և աշխատութ, առաքեցի 'ի պատիւ
սեղանոյ տաճարին ձերոյ. զի գիտասջիք՝ եթէ վասն աղօթից և
բարեպաշտութեան պէտն խնդրեմ։ Արդ զիմ սեղանն
փոխանակ սեղանոյն, զոր առ անտեղոս եղխխանեա. սոյլ
լերուք 'ի կամս բարձրելոյն ոչ

Եւ՛ նոցա ընկալեալ զթուղթն ընթերցան, և զընծայ-
ոյն տեսեալ՝ յոյժ ուրախ եղեն. և անյապաղ զՀԲ՛ գրեցին
ոսկի գրով իբր. զ յայտնելն. և այլ ես 'ի ծածուկ հը. գիրք
առաքեցին առ նա։

Իսկ թագաւորն ընկալեալ և յեռեալ, ոչ կարացեալ
ընթեռնուլ. զի գիրն եբրայեցի էր, և բանքն եբրայեցի.
հարկաւորի դարձեալ գրել օրինակ զայս

Թագաւոր Պտղոմէոս՝ բարեպաշտութեան վարդապե-
տացդ հրէից ոչ յետ՛ յոյժ խնդալ։ Գանձի ծածկելոյ և
աղբեր կնքելոյ՝ զինչ օգուտ յերկոցունց։ Նոյնպէս և որ
'ի ձէնջ մեզ առաքեցան գրեանքս. զի մեք ոչ կարացեալ ըն
թեռնուլ, ոչինչ շահիմք. այլ արժանի արարէք առաքել
թարգմանիչս, որ յերկուսաբարբառն հասանիցեն ազգաց
հրէայք՝ փոխել եբրայեցի և հելլէն լեզուի գրութեան և
ստանալք խրատուք.

Իսկ

Իսկ նոցա ընտրեալ 'ի վարդապետացն արս, Հր, վեց վեց այր 'ի ցեղէ․ որք արար մինչեւ հրամանն առնուլ յոյժ հ․ այր առնուլ․ եւ զի մի հակառակութիւն լիցի ժողովրդեանն վեց վեց այր 'ի ցեղէ ընտրեալ՝ ը․ յաւելան 'ի թիւն երկոտին եւ մնկղաման․ զորս ոչ իշխեաց տանել 'ի լեառն, զի չէր հրամայեալ․ որք 'ի բանակին մարգարէացան եւ նոքա 'ի նոյն հոգի Է․ 'ի նոյն թիւ խորհրդականն առաքեցին․ որք և դեմանեցին զաղխիդակ հին կտակարանն 'ի փառսն կղզւոջ․ որ կայ հանդէպ ծովուն աղեքսանդրու․ Ուր շինեաց ԼԲ սենեակս գդբանան 'ի ծովէն․ եւ պատուհանս իջուցանել ոչ եթող, զի մի խորհեսցեն ընդ միմեանս․ այլ 'ի ձեռուանէն երգս լուսամուտս․ եւ սենեակքն կլկնդարկքեին Եւ երկու երկու արդեւ վասն 'ի նոցա, երկու երկու մանկունս 'ի սպասաւորութիւն նոցա թողեալ, զի փութով գրեսցեն Եւ սկսան յարարածոց․ եւ յորժամ վճարէր առաջին զոյգն տային յերկրորդն, եւ յերրորդն, եւ յայլն կարգաւ․ Եւ այսպէս մի մի գիրք շուրջ գային զԼԲ սենեկօքն․ եւ յետ մի մի գիրք ԼԲ կրկինս, առ Պտղոմէոս պհաւատոյն Եւ գիրք ԼԲ կրկնեցին յայգուէ մինչեւ յերեկոյ․ եւ ապա հանէին 'ի ԼԲ նաւակս, եւ տանէին յապարանս պատուեալ ընթերցել ընդ նմա Եւ նոյնպէս զոյգքն առանձինն նստէին, եւ 'ի վաղիւն նոյնպէս անդրէն դառնային

Եւ 'ի վճարմանն նորա թագաւորն 'ի բարձր տեղւոջ, եւ հրամայեաց ԼԲ ընթերցողացն նստել առաջի եւ ընթեռնուլ զեբրայեցի օրէնսն ընթերցեալ․ եւ մինն ընթեռնոյր, եւ այլքն ամ՛ մեա զնէին առաջի թագաւորին․ եւ ապա միաբանեցան․ Եւ զտաւ ամենեցուն միաբանս միոյ զօրմանալ թագաւորին եւ ասել․ զարդ այդ ոչ պատմեսցեն ինձ Զի ոչ գտաւ երկրպագութի 'ի նա․ զի ուր յաւելաւ միոցեն բան, ամենեքեան յաւելին․ եւ զոր եհան մին՝ ամենեքեան հանին․ եւ զոր հանին՝ ոչ էառ ինչ ոչ ումեք․ եւ զոր յաւելին, յայտ յայտնութիւն էր Եւ զի յայտ լիցին ազատեցելքն մեր, որ հոգւոյն առաջնորդութեամբ թարգմանեցին, եւ առ իրեարս ոչ չոգան․ զի 'ի բանից անտի յերկնազանց 'ի Ձին․ ամպեանն այսպէս կայ յերկրեցուցին․ աղանեալ կարծի [illegible] որ թարգմանեն տը կարգաւ եւ լաւ ինչ, նոյնեւ 'ի ձայն․ զատօթից խմաստ Հ ուսումն յաւելին Եւ մի 'ի հանեալ այս են փոխել աղամնթենն է․ եւ այս է բանն․ եւ եկաց աղամ [illegible] ԼԲ [illegible] կրկինն էր գրած, որքեցին զխաշորութի Հ ուսումն

Մեծ համառօտ արար զայս թագաւորն, եւ ամենայն ազգաց աշխարհին՝ եւ ոչ անտանելեաց․ թագաւոր․ որ եւ յու_

նմանէր բարս ամենի. առ ամենեսեան զթագաւորութիւնս զայս 'ի փառս հեթանոսաց՝ և անմահ յիշատակ անձին իւրոյ։

'Ի մի ով ոչ թագաւորանն անցին. նտ. ամք, երևեցաւ այլ մի ակնյայտ անուն ազգաւ հեթանոս, 'ի ժը. ամի թիշխանութեն աշխարհին. լինի յոգնագոյն կայսերն մինչև ցայս. ձկէ. ամ։

Յայս աշխարհս ասեմ աւրիւթեն բուսաւ. և կոչեցաւ զնմ բժիշկ՝ որ է իւր իշխանութեն էր, և խնդրեաց 'ի նոյանէ հնարս բժշկութե և ոչ եգիտ և անդամանցն 'ի նմանէ գրով, թե ոչինչ գիտէն ամենևին։ Եւ մի ասացին իւրոյ՝ այլև 'ի սրտաձգաւ զբասանաց գնայր յերգիչսն՝ որ յայնժամ ջեր– մեռանդք էին, լուանալ 'ի նո. զոյ յանդուգն անդանէ և է փխ– նիկէ, և զոյ 'ի պաղեստինէ, և յեգիպ, յոր ևս և է ամի աւերա ծին 'ի սիրոնէ և 'ի փղշտացւոց. Եւ գտանէ այլ մի բարքս բայ անուն ամբարտ 'ի լեառն 'ի քաղաքի միում մերձ յեգիպ ապաստանութ, ասանէ զնա. և զնա հրեայն հալածէ յեգիպ չհանդարձակել և ոչ տայր հալել յեգիպ 'ի հրէաստանէ։ Եւ էր երևասութեան քանդեալ 'ի հիմանց, և տաճարն աւերեալ. և սա կա ինչ տունք մնացեալ 'ի կողմանէ սիոնի, և փոքր եկեղեցին, ուր առաքեալքն ժողովեցան յետ համբարձմանն, զի էր մեր– նասունն. և է ժողովրդանոցն, և այլ ոչ ինչ էր մարդարէին քերև զհեթանոս մոգատաններ։ Եւ խորհի շինել զեգիպ բայց 'ի սա ձարեն. և բնակեցոյց 'ի նմա աշխարհս թիչարութ քրիստոնեայս և հեթանոս և կացոյց 'ի վերայ գործոյն զակիւղաս՝ որ էր ամեր իւր. և հրամայէ կոչել յիւր անուն՝ անեղ։ Խորհեցին [illegible] աւէ, զի աշխարհս արեգակն կոչի Ըմնեցաւ քաղաքն և ժողովեցան աշակերտք աշակերտացն առաքելոց. որ նախ քան զաւերելն հրեշտակի առաջնորդութ յայնժամ յորդա նմեան փոխեցեալ էին։ Եւ յետ աւերմանն դարձան 'ի քաղա քէն անկեալ Տեառնէ գնն ակիւղաս՝ ծանեաւ հաւատալ և փորձ գործելով նշանս և սքանչելիս, հաւատաց քրիստոնէ ութ և յետ սակաւ աւուրց մկրտի 'ի Սիոնեան Եղեկ եկեղեցի Բայց զի 'ի հեթանոսութե խանգրեալ էր յաղանդ աստեղագի տութե, զայն ոչ եթող 'ի քրիստոնէութե. այլ մինչ պարա պեր ծննդոց և հնգութե, և ծխակալութեն աստեղ զերմա։ Եւ բազմաժամանակ յանդիմանեալ 'ի վարդապետաց քրիստոնէից ոչ լսէր. և նոյ յառաջնանեալ ընկենուն զնա յեկեղեցւոյ։ Եւ նա զայրացեալ ընկենու զքրիստոնէութի, և թլփատեալ հաւա տայ հրէութե. և առ պատագաւորութե վարժեւ նոցին զրովքն, մինչև երկրորդ անգամ խորհի առնել թարգմանութի ոչ ուղղութե զհետ ինչ գտցեալ, այլ զի կարասցէ թիւրել ըզ եօթանասնիցն վկայութե որ մի քան Եւ լինի այս երկրորդ թարգմանութի յետ ճ. ամի եօթանասնիցն

Իսկ յետ ադրիանոսի առնու զթագաւորութիւն նր ան-տոնինոս պիոս որ կոչեցաւ բարեպաշտ. յետ նր մարկոս աւրե-լիոս, ապա ղուկիոս վերոս, յետ նր կոմոդոս, ապա պերտի-նաքս, յետ որոյ սեւերոս. Յաւուրս սորա սիմաքոս սամարացի նոյն օրինակ վարդապետ՝ անօրէնս կրեալ ՚ի նոցանէ և գայթակղեալ, գայ մտանէ ը հրէութիւն. և կրկին թլփատէ զինքն. Իսկ չէ զարմանք այս քան զայն՝ որք անէ-փառութիւն առնեն, կցորդեն զերիս ողջացուցանեն, որք անը-բանակարգս են թլփատութեամբ՝ ձեռագործ և ոչ կարելով. սան յետսոյ սկսանել չարիս՝ յանօրէնս ուխտին իւր. Վասն որ ասէ ոք, զ յակոբը սկսեալ և զհաւատ առեալ.

Այս սիմաքոս ունել ՚ի կենջէ հրէի՝ արար երրորդ թարգմանութիւն հակառակ սամարացւոցն.

Յետ սորա յաւուրս կոմոդեայ թագաւորի՝ թէոդո-տոն ոմն պոնտացի՝ ՚ի հերձուածոյն մարկիոնի՝ հաստատեալ յիւր աղանդէն, և դայ հաւանի հրէութեան և թլփատի. և երբայական լեզուին զհետ եղեալ՝ առնէ և սա չորրորդ թարգմանութիւն. չատ ինչ նմանեցոյց է իւր՝ վասն սակոտ-կան ընթերցմանն. Արդ՝ առն մտաւորի և բանաւորի ոչ արժան է հաւանել. եւ ինչ, որ յայլ և յայլ ժամանակս և՚ի տեղիս՝ որ մանկանց ոչ կարացին միաբանել. եթէ հինչ, որ ՚ի միում ժամանակի և՚ի տեղւոջ թարգմանեցին հրամա-նաւ հոգւոյն՝ յօգուտ աշխարհի. և յառաջ էին ժամանակաւ. և ըղ. բաժին թարգմանեցին ՚ի կամաց թագաւորին Որ ոչ միայն թարգմանիչս, այլ և մանաւանդ ինչ մարգարէս է ա-սել զնոսա. զի ըստ պատշաճին յաւելին և պակասեցուցին յարգմանէ հոգւոյն սրբոյ. Իսկ ՚ի ժամանակս սեւերեայ գը-տաւ հինգերորդ թարգմանութիւն յերիքով թաղուցեալ ՚ի կարասի. և ՚ի ժամանակս անտոնինեայ՝ վեցերորդ թարգմա-նութիւն յեմաւուս, նոյնպէս ՚ի կարասի թաղուցեալ. եւ եօթներ ՚ի նիկոպոլիս ասէ. բայց անուն և ժամանակ ոչ ցուցաւ, թէ ո՞ք էին և ուստի.

Յետ անտոնինեայ թագաւորին մակրինոս օպելիոս, ապա ալագաբաղոս. զկնի նր թագաւորեաց աղեքսանդրոս սեւերոս մամմեան կոչեցեալ. յետ նր մաքսիմինոս յուլիոս, ապա գորդիանոս առաջին, յետ որոյ երկրորդն, զկնի նորա փիլիպպոս առաջին. ապա երկրորդն գահակից նմին. յետ որոյ դեկոս պաննոնիացի.

՚Ի սորա աւուրս յորժամ վկայեաց բաբելաս յանտիոք, և աղեքսանդր եպիսկոպոս յերուսաղէմ ՚ի կեսարիա ըմբռնել լինէր. և որոգինէս յաղեքսանդր քաղաքի ՚ի հեթանոսաց չար

շարեալ ի̄բ գիր, այլ ի կատարումն ոչ եհաս. եկն 'ի կեսարիայ
սորաստանեաց, և եկեալ յետ ժամու ինչ ժամանակի ըզջ
եալ անդ. և խնդրեալ 'ի տեառնէ անդ լինէր և թարգմանէր
զգիրս, յորժամ զի̄ իջեալսն և զբ̄ իջեալսն կարգեաց գիրս.
Զատամբն էջն՝ զգիրն և զձայնն երբայեցի. և զերկրորդն՝
զձայնն երբայեցի, և զգիրն հելլենացի. զի որ ոչ գիտեն ըզ
գիրս երբայեցի, հելլենացի ընթեռնուն հասու լինիցին. յեր-
րորդն՝ զակնադարձն, 'ի չորրորդն՝ զախմարտսն. 'ի հինգ-
երորդն՝ զՀ գիրն. 'ի վեցերորդն՝ զխեղդ խաւանն. 'ի Է երոր
դն՝ զհինգերորդ խ արգմանութին. 'ի յութերորդն՝ զլեց
երորդ խ արգմանութին. զոր ամենայն կարծեցին թէ ակնարկ
և սփոփանս յառաջ են քան զՀ գիրն, այլ ոչ է այսպէս Ա՛յլ
ապրեինե գնացեալ զձայնիքն, զՀ գիրն 'ի մէջին կարգ-
եաց. զի աստի անզգոյն յանգլիանեցին. վասն կարծի ապուս
նացու գործեաց որոյինեա

Արդ՝ յայս արտայայտութ և վասն նշանագրաց, որ 'ի մեր
գիրս գտանին, և կրկնաց և չափոց. թէ ուստի՝ անուանեցան՝
և յոր աւդս ենդան Սմանք զեր գիրս ստեղծեցին, և կէտք
առաջանութիւն եղեն Ել Ժ են առաջանութիւնս : Շեշտ,
բութ. սպրդկ. երկար. սուղ. ստոկ. թաւ. ապաթարց. են
թանձնայն 'ի նորոց կէս. ստորատ Զհայս ապրշնաւրի
ասեն թէ՝ զՀին գիրսն արտաստանեաց, և որդին վերո՝
'ի ժամանակս յուլիանոսի. զի քիլոխոն էր հայրն, և որդին
Նարստամն Խոկ ասոմն կայ 'ի վերայ կրկնապատուն՝ որս
գիտէս եղ. զոր Հ ունին թագին և այլքն թարգմանեցին,
գրեաց զայն որոյնեա՝ ոչ խրրև զսխտանայն, այլ զի մի
պարանեալն Հրեայք և ասմտրսցիք թէ՝ պակաս է հնն գըր
եանքն 'ի մէջ եկեղեցւոյ՝ վասն բանիցն որոշելոյ. Եւ զայն
յայս առնէ թէ՝ զորօրինակ յուստորքն քնոէ են 'ի
հաստատութն, բայց յարեգակին և 'ի յանկայ ծածկին՝ և
յանէտուն ոչ անկանին. այպէս զորուն ամենայնայն
ծածկեալ է Հ գիրն Խոկ յորեդեանն է մասն կէս գրոց, առ
'ի չեղ ումեքն 'ի նորոց ասելոյ. և ասանկեցի ընդունուն
թարգմանի ամ.գ. և եղ ու 'ի վերայ Հ գիրն յաւելեալ բա-
նիցն Եւ է պատրսթն. այսինքն՝ պայծառ տարակոյսն
վասն թերուն բանիցն Խոկ ընթերցողաց է 'ի վերայ երկուց
տուղայ նշանա Եւ հիփիմնոսանն՝ նշանն 'ի վերայ զանազա
նութն բանի. զոր այլ և այլ այլ թարգմանեցին Են և այլ
առանձնայն յիմաստից գտեալք՝ թախծականն, ծիծաղական
սարսափման, վիրեցողական նշանն կարդացման, զոր ընթա-
ցու մը եկեղեցի.

Այս

Այսորիկ բաց երկխնամու մեծի խորհրդ՟ դաւթի եւա-
մծի նմանութենկիր եւ հոգեկիր առն՝ մեծամեծ եւ մեծախօս
սաղմոսիս դաւթի է այսպէս։

Ապաքարագիծ մեծ երգէն տաւիղ՝ յորժս արդարոց առանց ձեւացելոց՝ զխորութե կամ՝ զբարեկութ՝ որ առ. յապայսն յաւայ մարդարէք նմանանեցան. ո՛ յառաջնաեւք։ Եւ՛ քանզի ան-ընդունելի մեծ այլն ՚ի մեծարող՝ ընկերեալ ընդ մեզ, բարբա-ռով հնչեն որ արանցն եղանելոց թարգմանել։ Արդ՝ սոյա ոմն զանցելոց իրաց ընդ մեծ այլն աղգմնն յայտնել զորդիականն, և ոմն զապայն, և ոմն զներկայն. յանցեալս ժամանակս խորհուրդն, որք նայ լինեն, և զգուշադրութս յանդ այլն պատմելանդրութեամբ յորդորելն։

Իսկ գաւիթս այս բեթ զաւհեմինգի որդի յեսսեայ՝ առա-ւելագոյն հասեալ յերկրի վասն աւորելոյն. և ոչ որևգոյն ՚ի մէջ առաքելոց ծագմանդայոյս մեծապես փայլէր։ Փորձ ինչ այդպիսեացդ աչաւ իբրեւ խաղաղութի արարեալ փայլ-բաց այլով, թէ մարդարէութիւ եւ խաղաղութեան, եւ եթէ լեզուք՝ լեզուին, ոչ երկրայինք. մայն յեռ օրհնութեն ընդ երկ-նայոցն արարելով պարուց, զաս մայն ծառացեալ մեծախեղ-կան արուեստ և նմանեցաւ։ Եւ՛ յայս իսկ բաց մեծատուր յորհնոյն մեծեալ՝ ոչ ՚ի ձեռն. սաղմոսին առն։ Բարձր առ-նեա՝ գրեալ մեծ իմ՝ և թագաւոր իմ։ Քանզի ոչ ունէր հո-գի մարգարէութեն, զի մարգարէացի մարդ կան, այլ՝ հո-գի թագաւորութե. անցի ընծայից գոհութե օրհնութե եթէ զթագաւորն թագաւորաց՝ զարքայն երկնից. ոչ ՚ի նէ. սաղմոսն առէ, թագաւորութիւն երկրի օրհնեցէք զմեծ. սաղմոս ասացէք մեծ համբարձելոյն ՚ի յերկինս երկնից ընդ արեւելս։ Եւ՛ ոչ առաքելովքն ան զառաքելութեն ունէին հոգի. զի բաց ընտրութեն առաքեալք էին, և ոչ մարդա-րէք. այլ շնորհօք և մարգարէանացին և ՚ի լեզուս խօսէին։ Նոյնպէս և դաւիթ բաց ընտրութեն ոչ մարգարէ, այլ թագաւոր բայց շնորհօք և մարգարէանայր զմեծամեծս ան. վասն զի մի է զօրութի հոգւոյն, թէպէտ և բազմադիմի են շնորհքն. Քանզի երեթ եօ ասէ գաւիթ որդի յեսսեայ՝ ոչ մարգարէ, այլ թագաւոր. և այնուհետ շնորհաց եղեալ թա-գաւորական եօ մանկն՝ յորդորել և սկսել ըր հոգւոյն. մինչ և զմարգարէութի հասեալ ժամանակաց։ Վասն այսորիկ եր-բայեցին ոչ առեալ կարգէ զաս՝ և զորդի սորա՝ զողոմոն ՚ի մարգարէս, այլ ՚ի սրբազինս։ Այսպէս և ինքն գաւիթ յառաջնորդութեն սաղմոսին խառամիշամ առեալ զմեծ. եթէ հոգւով պետութեն քո հաստատեա զիս, որով ուսուցից անօ-

ընթաց զծննդաբարձս քո Պետրոսեան հոգի, յայտնապէս զԹա-
գաւորեան հոգին սու։ Արդ՝ էառ սա՛ սանձել զեղջիւր
եղոյն, և ած զԴաւիթ՝ թագաւոր, հրաւիրեաց լիր կատար
ման. և խաղաց 'ի վերայ նորա հոգին յօրէն յայնմանէ։

Իսկ առեալ սորա զաւթի զհոգին, ածատուր իմաս–
տութեն առնէ երգս ածօրհնեան՝ նուագս անուշաբար սաղ–
մոսաց՝ ըստ գլխոց գլխոց. որ զի ցնծալից բերկրանօք՝ ոչ
բանիւ միայն, այլ և 'նուագարանօք երգով ձայնիւ զպաշտօն բա
'նեղէն պատարագաւն հանապազ 'նախնոյս և խայլիս հանէր
ածն. Տէրն՝ 'ի Սիոնի և յեռանդ'նոս առ ած սիրոյն՝ այնքան
յաղթեալ, մինչ զի և բնականաւն ոչ շատացեալ ինքեան
ձայնիւն առ 'ի յօրհնել. այլ առեալ 'ի ձեռն փայտ և աղի,
և ձայնատարաւորեալ առնէ գործի օրհնութե։ Որ զի անասուն
մատամբք ձեռաց՝ 'ի ձեռն հնչման գործւոյն՝ բանին կցոր–
դեցէ յածօրհնութիւն. և այսու հեշտալի հոգւոյն հրճուել
զերգեցեալ։ զածայնն երգ'ն, ըստ եօթնարփեան շնորհաց հո–
գւոյն. որ նախասահմանեալ օրինակարար 'ի մի 'նորա հանգ–
տաւ. որ յարմատոյն յեսսեայ բղխեալ ծաղկին. և այնինչ ա–
հա զաւազան ծաղկեալ՝ սկիզբն թագաւորութեան յազգէն յու–
դայ՝ է. ուստի յարմարեալ քնար, և է. անուամբ յաւուր 'նո–
վաս 'նուագէր զաւթին ածն. Զայս է. չորեքհաց աւանդեալ՝ զը
մարմնոյ առքին ողջին յն առեալ մայր եկեղեցւոյ իւրում. զի
ընդ 'նմա միաբանեալ կատարեսցէ զ յաւիտենիցն թա–
գաւորեալն զթագաւորութ։ Վասն այսր խորհրդեան զա–
ւիթ միւս եւս այլ կարգէ գործի, մ'ունելով ալի' ըն անձ'նա–
կատար տասնեկին, 'ի 'նոյն խորհուրդ անձնականութ. զոր
և յառաջաբերութ 'ն սէր՝ սաղմոսարան կոչէ, այսինքն 'նուա–
գարան. զոր ամենայն անզխտարար՝ տաւիղ կարծեն։

Այս երկուքին գործիք են սրբոյն դաւթի. որովք մինչ
զոր հոգին հնչեցուցանէր առաջի ածն. և 'նուանէր. որ սա
ցաւ, է. ալի քնարն զեօթնարփի շնորհս հոգւոյն. որ զալով
'ի մարդն՝ բոլորովին հոգևորեցուցանէ զհոգի, և զշունչ, և ըզ
մարմին. որովք լցեալ լինի ԹԷ տասնեկին, զոր 'նուանէ
սմանեալ սաղմոսարանաւն յօրհնաբանել ած։ Զի այսու
օրինակաւ և յառաջ խոկ բան զդաւիթ փորձեալ էին մար–
գարէքն՝ այսպիսեաւ երաժշտականութեէ յօրհնուլ ած Իսկ
առ մարխեալ մարգարէ քնար ուհանոյն և թմբկաւ 'նուագէր
և պարէր ածն 'ի կարմիր ծովուն. Իսկ սամուէլի զաւուր օծ–
եալ՝ զիրեցուցի սա. պարու մարգարէից 'ի բլրանց իջելոց,
և առաջի 'նոցա սրինգ, և թմբուկ, և փող, և քնար, և ինք–
եանք մարգարէացեալք. և խաղացեալ 'ի վերայ քո հոգի ած,

և մարգարէանայցես ընդ նմա, և դարձցիս յայր այլ ։ Իսկ ոչ մի այն նուագելին, այլ՝ պատուէր եւս պարգեւին ։ Իսկ եթէ ոչ գիտէր նուագել, որ մարգարէներ, զայլ ոք կոչէր նուագածու. և նուագելով գայր հոգին ՚ի վերայ մարգարէին և մարգարէանայր ։ Այսպէս ինձ աստուածաւանդ ասէ Եղիսէէ ցոյցանել ազգաց խորայեցի՝ և ցյոխանափառ ազգաց յուդայ ՚ի նա ցանէ հարցելով . Իբրև ածին և նուագեցին նուագարանսն եկն ՚ի վերայ Եղիսէի հոգի և մարգարէացաւ նոյ՝ մի նեղնագիւս չըոյն յանապատին՝ և յաղթութե ՚ի վերայ մովաբացւոցն

Իսկ եր՝ ինձ թուի այսպիսի երաժշտականութիւն մարգարէին արուեստ, այսր արդեօք. քանզի յանչունչ կուսին մոլեալ մարդիկ՝ նուագարանօք միշտ և սատանայական աղմկարարութ. ընդ չուայտեալ պարէին

Արդ՝ այսպիսի ինչ անհնարինս փրկչին հոգին հնարեալ, մի զի նոյին նախանձու նուագերգութիւն զնոյին աղմուկ պարելով՝ յօժարագոյն յարդ արձակք յնծղխութե հաւատն, քաղցր՝ ախորժ, և հեշտալի երգովք զկայլենաբարոյն թերևս որսայցեն, և զկորուսեալ դևսն ՚ի նոցանէ ՚ի բաց մերժեսցեն ։ Զայն զայս արուեստ ՚ի կրօնսն որ հոգւոյն և հերքումն պղծոյն՝ այնմիկ զնա հրահանգէր . ոչ ՚ի սուրբ որ հոգին օծմամբ հեռացաւ, և ՚ի սաստկութե ուժգնագոյն մոլեալ արջաղաց պղծոյ հոգին Իսկ ասեալ ասէ դաւիթ զնոր քնարն հոգւոյն հեշտացուցանէր, և զայր այնն ՚ի բաց հալածէր. և յետ երկրպագութեան այսմ ոչնչացեալ երևեալ ամենայն չնորհօք, մինչ զի պարակագ և ազդարար զերեկելին և աղանդաւորաց զամենեցունց թշնամիս պատաւոյ հերքէր՝ ոչ եւս այս և պատճենի այլոց ոչ ։ Այնպիսի և խորհրդական երկիւ անգամ յետ սրբեղանոյ չորեքհարթ՝ զեթ պատուիրութեան օծումն ընկալաւ նա. զինքն հրաւիրեալ ՚ի սուն հոր իւրոյ, որով զչորս որ հոգւոյն ընկալաւ. և մեծ եւս ՚ի քերքին յորժամ թագաւորեաց ՚ի վերայ յուդայ. և զերրորդն յորժամ ՚ի վերայ ամ. իլի և յուդայ յետ թագաւորեաց Իսկ բացում նուագս հոգւոյ հաստատեալ սաղմոսաց ընդ գիրս գիրս և ընդ պիտոյից պիտոյից՝ արար նա, և յառաջ քան զթագաւորելն և ՚ի թագաւորելն իւրում մինչև ցօր մահուն իւրոյ. որ առաց ՚ի սաղմոսսն ՃԾ. երգոց սաղմոսին մանուկ էի և կրտսեր. որով խնդիք էր և ՚ի ծերութե սաղմոս ասացեալ է սորա. սակայն ոչ որ ասէ ամ մարգարէին, սակս առ յայն ինչ որ առաջի կայր անմխիթարիք Իսկ աւետարան ասէ որ հոգւոյն թափանց անցանէր յաղագս և ՚ի

հան

հանդերձեալն. զծնունդ գուշակելով գետ և զխաղաղութեան զաւետարանին ծագելով քարոզելի, և զանմարմնութեն 'ի բարձ բարձանց. զառաքելոցն ազգին առ 'ի նոյն յանդգնն լոյս, և զծնողաց եկեղեցւոյ. զերկնային հեթանոսաց. և զառ 'ի քն ընտանութ. զորին իսկ զկենդանար անմահութեն և զերանութիւն. զպայծառատես և զնորհն, զխաղաղն, զ յարութեն զհամբարձումն յերկինս, և զմայր զօրութեան նր. զհոգ_ ւոյն սրբոյ ծագմամբ, և զյաւիտենականն յորդանած, և զհո_ գեւորն նա Ներսէս առ այսոքիկ՝ անդէն իսկ զխնամ եւոյն 'ի մի յարմարեցան, և զազգին փառաւորութն՝ որ վասն կատարելութե է ժամանակս ժամանակս 'ի վեր եր յանուն_ լոց. և յայտնեալ՝ որ զմեծութեն չարեացն միաւորեալ, և զանպարտելի եկեղեցւոյն հաստատութիւն:

Զայս ամ և այսպիսիս 'ի բազմաւոր հաւատոյ տեսանել_ նր՝ հոգևորս այլեւ տաւղին, 'ի լուսաւոր նմանական հնչե_ ցուցանէ: Սակայն բազում սաղմոսք ծածկեալ է սորա, այլ և այլ մարդկայինն մարդարտեութեան. որպէս ... ամենայն սաղմոսին, և նա. որհնութեն:

Ներսէս 'ի բանականութե եկեղեցւոյ պաշտեցաւ սաղ մոս ԾԵ. որք զանազան ունելով միտս գեղեցկացու_ ցանեն առ անփորձն, այլոյ՝ այլ ունելով զնա սաստիկ, որ է երբոյեցոյն. և նա՝ որ պատարագ նր. Փրկչի ունի բառ եր բայեցոյն այսմ. գաւթի. որդւոյն կողկոյ. սաստիկ. խղճ_ թանաց. մախաղի. սաղմոսի. աղէլուիայ. մանաւանդ և նա որ անվերապահ:

Իսկ նա՝ որք յայլոց այլազգին ձեւով դրոշմեալ՝ զնոյն երեւելի եկեղեցւոյ՝ անդէոյ՝ զաքարէոյի, ժողովրդեանն՝ և սաղմոսն գերեզոյն, և աղօթք աղբատի, և որ այլ ինչ. զոր փոքր 'ի չատէ զհետ երեւեալ՝ զհանդամանսն ցուցից՝ որ սա_ լով: Ներսէս՝ է մեծին գաւթի:

Բայց պատշաճեալին անթանաս՝ այսմ հրամայել:

Ա՛ն գիրք նծայինք՝ որ ընդհանրական միջ 'ի հոգւոյն նոյ 'ի հին և 'ի նոր կտակարանս, 'ի չոհ օգտութե հոգւոյ մերոյ են. այլ միայն կարդանելոյ գրոյն՝ պատմեն զիւրոց գլխոցն սաղմոսի ասելով իւր. երբեմն պատմութեն ասելն, և երբեմն մարգարէութեան իսկ սաղմոսն՝ խրատ զիւր բանս և զաղօթս և զխնդրուածս մատուցանէ. և խրատ 'ի հայելոյ տեսանէ իս_ րայելացւոց՝ զիւր սիրտն, և սրբէ, և ընտրէ, և մաքուր գործէ: Ոչ որ յարմարանան զայլոյ խօսս պատմէ, եթէ նա խօսի՝ և մինչեւ տայր նմա պատասխանի. և գործեալ՝ եթէ խօսեցաւ որ է պարզ համ՝ կամ Է յետոյ՝ կամ այլոց

Ա Ա

Այլ 'ի սաղմոսին՝ ուր թէ մարդ ինքն զիւր բանն խօսի ը ոյ, և ամ ընդ մարդոյն. ուր 'ի սաման սաղմոսն ասէ՝ 'ի տէր յուսացայ. և 'ի թգ. լուր ար արդարութե՛ն 'ի ձ. ողորմեա ինձ ած ըստ մեծի ողորմութեան, եթէ յանձանօթից ոք կամիցի մտանել առ Թագաւորն՝ և երկրպագել նմա, և զոք 'ի տեղեկաց՝ առաջնորդ իւր կալցի, և ըստ խրատու նորա արարեալ զամ՝ ընդ սիրելի Թագաւորին կարդասցի. ապա թէ անցանէ է խրատ նորա, անարգանս կրեսցէ. Այսպէս եթէ ըստ մարմնեղէն վարուց փրկչին մերոյ՝ ոք կամեսցի զնալ՝ և մտանել առ՝ և առ նա մտանել, համբերութ մատիցէ յերգս սաղմոսիս. զի ամ օրինակաւ սրտահիլ կարասցէ բարձրանալ ընդ նա

Վասն զի ամ գիրք ածաշունչք և օգտակարք՝ յաղագս այնորիկ շարադրեալք եղեն 'ի հոգւոյն սրբոյ, զի իւրաքանչիւրոք իբրև 'ի հասարակաց բժշկարանէ զօգուտն իւր հանիցէ. քանզի բժշկութի ասէ՝ զաղտեղութեանն զմեզս մեծամեծս. Այլ՝ այլ ինն մարգարէքն խրատեն, և այլ պատմիչք՝ և օրէնքն. այլ և՝ այլ առակք՝ առնդրն խրատաւորեալք են. Իսկ սաղմոսացն գիրք՝ յամենեցունց զօգտակարն առնէ. մա զի մարգարէանայ զհանդերձեալսն. պատմէ զի զլինելութիւնս. օրինադրէ կենցաղումս. և բարոյականն շահմանէ հասարակաց բարեաց. յարմար իւրաքանչիւր ումեք՝ 'ի հոգւոյն սրբոյ հորդեցեալ. Զի ըստ վէրաց բժշկէ, և զնորախօսիցսն՝ առող 'ի վհ՝ անէ զուղղութի. զատեալ՝ 'ի նոյն սահէ, և զի իւրաքանչիւր կենցաղոյս՝ զանազանօրեալ զօրանայ. Եւ քանզի եւեթ հոգին որ զայլս մարդկան դժուարաւ եկեալ յառաքինութի և պարգելեալս յանձին փոխել յաղագս 'ի պէսպէս ցանկութիս մտելոյ, նուագս անուշաբար խառնեաց 'ի խրատական բանս սաղմոսիս. զի նուագօքն քաղցրացեալք՝ զանխայաբար ընկալցուք զօգտակարսն. որ իմաստուն բժիշկ կրծու դեղ տալով հիւանդին, մեղու զցաւամն ծածանէ. մա զի բանաղանաւ ուսումն ոչ ընտանեցաւ յարամեալ:

Այսպէս ուսանիմք զառաքինութի զօրինակին, զարարչարութե զյարացցցն, զհամբերութե զչարին. 'ի մա ածպաշտութե կատարեալ. գուշակութե մարմնոյ զպատուհասն քն. երկնից տանջանաց. սպառնալիք դատաստանին. աւետիք փառաց. ամ ինչ բարւոյ իրի ցուցակէն տեսակ.

Արդ՝ ամենեքեան որք ցանկացեալ են երանութե հոգւոյն սբյ, և զանձինս հոգւոյ իւրեանց առ 'ի լսել երգոյս զաթի կազմեալ են, հետևասցին յամ գործոց՝ որ ոչէ հանձոյ հոգւոյն սբյ. Յորս և մեք պատրաստեալք 'ի շնորհն՝ որ աստ ծած

կեալ

կեալ կան. և նպաստաւորեալ ՚ի հովանաւորութեան, որ հովուա-պետացն Եպիփանու, աթոռոյ, բարձր երկրին, և գանձ եղև. որ եօթնասունքն՝ հոգւոյն մխիթար, և եղիցի ՚ի յաղթայի։

Եկեսցուք այսուհետև ՚ի սկիզբն սաղմոսին՝ որ ասէ։

Գիրք Սաղմոսաց Դաւթի:

ՍԱՂՄՈՍ Ա

ԵՐԱՆԵԱԼ Է ԱՅՐ ՈՐ ՈՉ ԳՆԱՑ Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴՍ

Ամբարշտաց. 'ի ճանապարհս մեղաւորաց ոչ եկաց, եւ յաթոռս ժանտից ոչ նստաւ:

Բայց 'նախ խնդրեսցուք՝ եթէ զի՞նչ է առանձին սորա ձեռն առաջնոյն սաղմոսի: Այլք՝ մեկնաւորքն զայս մտօքս առեն, սաղմոս 'ի դաւիթ. Զայս յայտնէ թէ որ հօրն զայս սաղմոս սաղմոսաց 'ի դաւիթ ընծայեալ. քանզի թագաւորելոյն իւր՝ զայս և զերկրորդ սաղմոսն մեկնաբանութիւն դնէ՝ երկեակ միաւորե- ցուցեալ յանձնեա խորհրդոց՝ ոչ հրեշտակին յանձնեալ. յանձնեա մեկնաւորքս ինչ: Իսկ գիրք սաղմոսաց մի կարգ այս համառօտ է ը՝ նշանն և մի գործոյ: Զի առաջին՝ զանհաւատն առէ, և զհաւատացելոցն երանէ, առնելով՝ երանելի է այր:

Զի օրինօքն ոչ որ արդարանայ, զի ը՝ անիծ իւր էլին. այլ և ոչ օրինօք մարդիկ՝ որ են յանդամն մեր. այլ՝ հաւատովքն քի՝ այլ արդարանալով Երանելի է:

Երանեալ է մեծութեան կարգին ամենայն շնորհացն՝ զաւակարան- եայ ք բարձրանէ զհիմն յարուցանէ. և նախնեացք՝ ըստ բարեր կառուցանելով 'նա՝ ը՝ սրտաձև մատրանն զօրեա փոյսն կառուցանէ. և 'ի լինելուն կենդանեաց՝ նախ սերմն գոյանայ, և ը՝ սրոփ զաւակարանի՝ շրջանակ մարմնոյն մեծ և փոքր: Այլ՝ ոչ հիմն առն, և օտարական նախ՝ի, և սիրով կենդանութեանն. այսպէս բոլոր մեծութիւն և լիարդարութիւն առ- ձանի՝ զաւազակաց այս նախադասութիւն: Քանզի բաղում և

աշխատելի և բիւր քրտամբք և վաստակօք լցեալ՝ հանդերձ ձեռամբ էր խրատել զմեզ ինի, յառաջնոյ, և առաքինութեան ՚ու հաստատելոյն զնորան խրատուցս՝ զերանութիւն այդ զի յառաջ բացահայտ բարեաւյն՝ առաջադրելոյ զինեցս այս վասն բերելցելոյ. Ա յայս զուգեցուցին զնմանս և զհայր ծննդական հին զաշխատութիւն թէ եթէ և այսուցանէ յառաջեալ օթևանին միսիթարութիւն և փափառակիմաց հանճարեղն ՚ի ծով հանիցն յոյս. և զերկրպագութեան զաշխատութիւն գրչածայ սրբոյն հաւ. Սուրբ մեծ վարդապետն Հոռոմոց՝ Հաւ. իւրոյ՝ խնամոց բար գիտաքն առաջի եղեն, զի յերանելի կատարածն Հոգևո ցին, և մի ՚ի վաստակին։

Արդ՝ է ամբողջ երանելի տէր, Մխիթարեա բարին՝ բա առաքելոյ. զոր այդ վերկելն վերջապատութեան. երանելին առէ և միայն հոգին՝ թագաւորին թագաւորաց, որ ՚նոյն ինքն է բարին. որում տէր որ բաղձայ. առ որ տէրք հայի. անկարե- լիին ընտրին. անդրէն կայն. անդրանոյ հանդիսին. բերել ազդիւրն. առանց մախանաց չնորհքին. անմահելի գանձն զոր այդ անմահանձագույն՝ պատկերի իւրում ազատեաց, զոր կարգս մեզք. և ՚ի լրմամն առուրց՝ որդին իւր՝ ազգին այդ ա- զատութեան, ՚ի լերինն ՚նախկին՝ խաչապահացն հոգւով։

Ո՛ զարմանալեացս՝ թէ զհայրդ ՚նմանի գա՛րթեց տէր իւ- րում, և առաւ յա՛ռաջի մարդասիրական հոգւով, և ՚նմանն ՚նման բարերարի. այլ տէր ցուցանէ թէ՝ ո՛չ լինի մարդ ծնանողան և թագաւոր՝ յաղթողն հանդերձեալ. և զաւ՛եթ զորհնակ սրբելոյ հոգւոյն՝ և երանելոյ ՚ի ՚նմանութեն տէրն՝ Տր պսակի, հաւատարիմ է տէր՝ որ կոչեցոյն զմեզ ՚ի հանգիստ։

Արդ՝ երանելի այս որ որ զԴուրդ ՚ի նորահանդէս միաբանութեան։

Իսկ զհայրդ գիտացուք՝ որ ոչ գիտաց ՚ի խորհուրդս մխիթարելի, թէ՝ զհայրդ զայն միայն երանել. մի թէ կանոնք առաքինեաց զինին յերանութեան. ոչ է զայս առել, զի մի ընտրի է առն և կնոջ. այլ ՚ի լինելութեան առէ՝ որպէս տէր զմարդն ՚ի պատկեր իւր, արու և էգ արար զնա. յայտ է թէ՝ առաքինութիւն ՚նոյնպէս պահանջի, և վարձն ՚նմանօրէն գոյն ընտրութեան. զի՞՝ զի այլն գրեալ է կնոջն, գլխոյն է մեղանաց խօսի. այլ մեր մեր գլխոյն քրիստոս մեծարեալ և կենդանի. զի ՚ի պատկեր գլխոյն՝ և մեղանաց պատկերաւ ընդին և խնդացել այլ երկնաւորի մարդոյն քրի Արդ՝ զ՚ի միոյն բնութէ զաշխարհական հանրի յերկնաւորական թուել և անման- ՚նել. և բացայայտ է այսն՝ հրեշտ և հեթանոսի, ծառայի և ազատի, ձախի և աջ բաժնի

Զոր

Զարմանալ արժան է, զիա՞րդ իւրաքանչիւր բանքս ա-ռանցելիք է լսել. զի ոչ ասաց՝ երանելի է այն՝ որ ոչ գնայ, այլ թէ՝ որ ոչ գնաց. զի որչափ 'ի կենդանութեան է՝ ոչ է երանելի յաղագս անյայտութեան ելիցն. իսկ որ վճարեաց զկեանս զայս, այն ահա զգուշութ՝ երանի. Եւ ընդէ՞ր երանի՝ ոչք գնան յոլով ամ. զի գործելով զբարին՝ նախկին զհանդերձեալն անցին. իսկ որ 'ի մեղաց միանգամ կամ՝ երկիցս խոտորի, ոչէ զոկելի, թէ ոչ 'ի լաւն փոխանակեցի

Եւ ընդէ՞ր ոչ զուղիղ առաքինութեան երանէ, այլ զայն՝ որ ոչ արար մեղս. զի այսպէս ձի և եզն և քար երանելին. զի ո՞ 'ի նոցանէ գնաց 'ի խորհուրդս ամպարշտաց, կամ՝ նստաւ յաթոռս ժանտից. Խնամատարար արար մարգարէս. զի թէ զկատարեալ բարիսն էր երանել, ոչ այնքան փութացեալ էին մարդիկ. այլ զխոյսն թէ՝ ակիզբն 'ի բարին հաւանելոյ՝ խոտորելոյ 'ի չարէն է.

Եւ դարձեալ՝ զի զկնի բերէ, այլ յորժամ նոքա են կամ նի Պետրոսի ասացեալ նման է առաքինութիւն. այնր ասացեալ՝ զոր յակոբն եւնէս. որոյ վերջին մասն առ երկրպագու էր, և զլուխն առ երկին ահաճգեալ. զի զեռ եկեալսն յառաքինութի զպարտաւորին յառաջին աստիճանն զնկցեն, և ապա մի ըստ միոջէ ան

Արդ՝ երիս էարկ առաջի խրատ. ոչ գնալ 'ի խորհուրդս ամպարշտաց. ոչ կալ 'ի ճանապարհի մեղաւորաց. և ոչ նստել յաթոռս ժանտից. ընտութն իրայն գնեա գնայ. զի խորհելի նախ, և ապա՝ 'ի խորհուրդսն մտանէ, ապա՝ հետևանամ՝ նստելով. Առաջին՝ երանէ զխորհուրդսն մարթու ունել. զի ակիզբն ախտից 'ի սրտէն է. անտի երանէն խորհուրդք չարք՝ չնութիւնք, ագահութիւնք, գողութիւնք, սոսոց անէծքն իսկ ամպարշտութիւն, յոյժ մեղք է. մի լիցի երկրպագել ուժէք յայ անհնարութիւն՝ և սակա. արդարեւ է ու՞ յերկինս՝ անօրինելով զնա. և ընդէ՞ր արդարք արգաքանան, և մեղաւորք ընչանաւանան առաջ ամբարտաւան և նք գործանան. առաջ անպատիժք, և նք փառաւորք, անհարդ արար ամ ինչ՝ և զխոյսեծով յառաջնոյ առանց վերադարձի. եթէ զայս աւէ որ գնայ 'ի խորհուրդս ամպարշտաց.

Արդ՝ երանեալ է՝ որ ոչ էառ կարծիս երկրպագութեան յաղագս նոց, և ոչ եկն կարծամիտ վս արդար դատաստանի նր՝ որ այժմ ոչ երևի

Երանեալ և այն՝ որ ոչ գնայ 'ի ճանապարհս մեղաւորաց. զի ճանապարհս ասին կեանքս այս, յաղագս առ կատարածն փութացոյ ամ ծննդոց. Որ 'ի նմա 'ի քռն կայցէ,

և

և նման հոգւով փորձեալ 'ի նաւահանգիստն հասանիցէ: Թէ այլ և նա ոչ խնայեաց: Նոյնպէս և մեք կենդանիքս այս 'ի շարժ-մանէ, խելքէ, ընթանայ առ խորհրդակցութիւն ընտանեկի կատա-րածն. զի թէ 'ի քաղն կամի, անդանէ ժամանակին. և թէ առ թշնամի աներկրորդ մարդ՝ և այնպէս ծախի ժամանակն:

Պարծեալ ուղղորդութեան զամ ինչ զնինի թագաւ. առաւել 'ի ձմեռնապարհին սառնի բանձրացեալ ջուրս, թերևս ախոյեան բարեկամն ծանօթս, փառք ինչ զուարճանաց, և արար թագաւ. և անդանէ. պարծեալ պատուհէ քաղաքաց, ձորոց, փշոց, դի-մանեալ, թերևս գազանաց, առիւծոց, և առնէ ինչ արանն ցին, և այսպ զայն ևս լսանիցէ: Այսպ կենդանի այս. ոչ փոյթ շահեկան մնացականք են, և ոչ արտաքինականք. ձմեռնապարհն ոչ է մեր, և ոչ մերձակայ գոյքս. 'ի ձմեռնապարհն առ ջի հեռան շարժեցաւ 'ի զնոյն, արար զինի քաղն մատուցան, և այնպէս կարգեալն: Ձեռկեր այսօր զու զործեցեր, փոխե՛ն այլ որ և զինի մեռանն, և արար այլում առաջան:

Արդ՝ երանի, որ ոչ յամեալ 'ի ձմեռնապարհի մնացա-րոյ: Երկու են ձմեռնապարհք փոքունց, և երկու առաջնորդք միոյն՝ յայն և ընդ արձակ, և առաջնորդ ստորանց. խոկ միան 'նեղ և զառ'իվեր, և հեշտակ բարի ուղղեաց առ երանելի կա-տարածն, և քո առաջնորդ է: Արդ երանեալ որ ոչ խոտո-րեցաւ առ 'ի հեշտալի խափանմանն առ 'ի կորուստ այլ՝ համ-բերութեամբ ընդ նեղն երթիցէ, զի հասանիցէ 'ի կեանսն յաւիտենից:

Ե՛ւ յոլովս ծանօթ ոչ ծառայ:

Ոչ զայս ասեմ ասէ, յորոց մի՛ մեր մարմինքս հանդ-չիցին. զի առաջ ոչ լինի փոխել և շարժել. այլ զի հաստա-տուն մնալ 'ի շարժման կայէ ասեմ: Քանզի հոգեւոր ասա-ացոյ՝ և շարժել փորձանի ժամանակաւ հաստատեալ զմանապարհն է:

Զմանագամն ասեն յորժամ 'ի մարդ կամ յանառոն մերձենալ, փոխադրութիւն յամ մերձաւորն ձմեռնի. զի ընդ սահմանէ, այսպիսիք են ամ անդրէ զործ նախնի լուր շարժեալ և մեզայ առաջնորդ լինելն, հեռանալ ամելի լինելն և 'ի մնալն կորիցէն. զի փոխեալն պատերն և մեզ զյայնս հարցող առնել ինչեանց, զի հաւատարմութիւնս շար-ժեալ փոխեցին 'ի թշնամեաց:

Արդ՝ անպատրաստ են, որ կեան երկրաւորական. և մե-զաւորք են՝ որք օրինաւ և հանդերձ են՝ և մերձեալն դառն կեանք, չարութիւն, զազրութիւն, և ապականութիւն աղաղակեն զնոր.

նանս. և ժամանք են, որք չարեաց նորագունից գտանին են. արուեստագիտութեան անապատակութեան, և այլոց չարեաց. զոր և այլոց ուսանողեն զեւրոպեան գործն ուսմանց՝ յանհեթեթից պատուհաս անձանց՝ յոյն դատապարտի.

Դարձեալ՝ զիշխանութիւն առ ախտս, որ են թագաւորինցն աշխարհաց, կամ զատուցող ազգաց, կամ զքաղաքս զօրաց, կամ սասանմունս ազանց, և զիրս առանձին զատնել լինին. որ գանկարծ է ոչ ձմեռան բազմաց, նոյնպէս և գործ ոչ բաղձալի է յայլեւս պայման կենացն Աստ՝ որ փոխանորդ լինին չարաց ախտաւոր, զի մի կորիցեն. մի փոխեսցին զգործս ոչ զի երանելիք լինին. եթէ ախտական խորհրդով, մի գնասցեն ճանապարհն. եթէ այսու և արգելցին, մի հատանեսցեն և նուազեսցին. զի մի զգեսցին յերանութիւն, յաւէտ յայտնանէ, և անհերեւելի ամենայն մանրասցին. Աչքինի երթիցուք մարդարէից յորինս ոչ խորհելով:

Երկրպագեսցուք ասեն թէ յորժամ չոգաւ սանող աս_ զբութեան, և զնաց 'ի խորհուրդս և 'ի ճանապարհս զբութեան, և հանգեաւ 'ի ժամու ախտս ոչ, սաստ զաւթեն զսաղմոս զայս

Դարձեալ՝ առ նախատակեցան հայրս բանս, որք աշակերտեցան ոձին. բայց ունի այլ ինն աղդումն. Այս մարդ յերկս բաժանի. 'ի մարմին յոգի և 'ի միտս. նոյնպէս և փառաւորք իւր յերկս. զնայն 'ի խորհուրդս՝ հոգւոյն է. և կայն 'ի ճանապարհս՝ մարմնոյն. և նստին՝ մարմնոյն Վկայէ և սաղմոսն. բան է անուանի այսոց՝ քան զնացս հոգւոյ. որ 'ի ճանապարհս մեղաւորաց զնաց անտի, 'ի գնացից մարմնոյ դադարէ, և զայ 'ի գործել. իսկ՝ ախտս ժամանց, որ անկանի 'ի յանաւհատաւ ի յնույն մեղօք:

Զաւաքեն պատուլ մարդարէութեան իւրոյ քրիստոսի մատուցանէ զաւէտ, այնմիկ որ ծնանելոց էր 'ի նմանէ. և զերանութիւն այնոցիկ որ յաւաքեալ են 'ի նա. և երանելի կոչէ զայնոսիկ, որ ոչ գնացին 'ի խորհուրդս ամբարշտաց, և 'ի ճանապարհս մեղաւորաց, և ոչ նստան յաթոռս ժանտից ախտից:

Այլ յօրէնս Տն են կամք նորա. և յօրէնս նորա խորհեսցի նա 'ի տուէ
և 'ի գիշերի. և եղիցի նա իբր ծառ, որ տնկեալ է 'ի գնացս ջրոց։
Որ զպտուղ իւր 'ի ժամու տացէ, և տերեւ նորա մի թափեսցի. և զամ
զոր ինչ արասցէ, յաջողեսցի նմա:

Ոչ միայն 'ի ժամանակին հրամայէ 'ի բաց կալ, այլ զանձն և զմիտս յօրէնս Տն խոկալ՝ նման մանկանց հրամայէ. որ ա_

սաց

սաց եղիցի պատուհաս այս 'ի սուրբ քո և 'ի բարերարն քո՝ 'ի նաւակ 'ի մայն, 'ի գնալ 'ի ձմեռնապարհ. զի ուղղեսցես այդ ծառան՝ որ մտեալ է 'ի գնացս ջրոց։ Զի հողային այլ են օրէնք. զոր տրին զիւրեա բան՝ որ հողի և կենդանեաց 'ի ջուր անհնարին առ ստանայեցին. և զորձեալ թէ՝ որ ծառայելի է, եկեսցէ առ ի և արդ. և գեալ 'ի նմանէ զնան՝ յոյս ։ Այնպիսին ըղ պտուղն 'ի հանդ եղձեալն այդ, և ասացէն տերև յուսոյն ու թափի, և մի՝ բարեկ յաջողեսցին նմա

Յորժամ ծն խորհելն, եթէ զայդ գլեալ՝ որք մատեն առ մտախէս, արդար զօրով յորթոյ անտի. և ոչ եթէ զարա- ար և այսր, որք խռովեցին զորժեան մտաւէսի և զ յեռանայն. որ ոչ մտեցան մերձ 'ի ջուրս՝ եթէ զգածեալ և զեղեկեալ և զ յոխոր։ Օրէնք զուելացուածն առէ. և զի կրկին առէ թէ՝ յորժամ նի խորհեսցի. քանզի չէ առակ դիր, այլ հողի

Փայտ 'ի գնացս ջրոց՝ քո, յո ստրմանի. փայտ կենաց է անմեղութեան՝ որ պտղաբերեն 'ի նա, և որ յմեան 'ի նա Եւ մտեալ է 'ի գնացս ջրոց, որք հաստատեն 'ի նա՝ մի ա- րեք է տրին, յայտ է՝ ոչ ամբարտաւանի է. պտուղ՝ հաւա- տոյ. և տերև՝ լրումն պատուիրանին, որ զարդարէ զհաւա- տոյն. և նման լինի քեզ, յորժամ նորոգեսցէ զմարմին խո- նարհութեան մերոյ՝ ընդ նմանութեան մարմնոյ փառաց իւրոց։

Որ խորհի յորժամ ծն, ոչ գնայ 'ի խորհուրդս ամ- բարշտաց։ Որ խորհի 'ի սուրբ, զի սուրբ հողային օրէնքն է՝ հոգին մտեալ է. և տես է՝ ուր յնլումն ծն կայ։ Որ թէ ըղէս աշխարհական զործոց վերաբերեալ է՝ որ է զեղջէր, ոչ լինի նմա խաւարն, այլ և ոչ զառթի

Ծառն կենաց՝ քն յեկեղեցւոջ. զոր գնացք գետոց սուրբ առնեն. և 'ի դէպ ժամու տայ մեղ պտուղ զմարմինն և զարիւնն իւր. տայ և զմանանեխն զգերահրամն պտուղն ա- պաշխարողաց, և զպատասխանի ձեռն։ Եւ որք 'ի պատուիրանս նի խոկան, եղիցին ամք յորթն նմանեալք նմա. և նա 'ի դէպ ժամու տացէ այլ պտուղ այն՝ որ առէ. եկայք՝ օրհնեալք հօր իմոյ։

Դարձեալ՝ միարանեալքն յաւաքումն՝ զամենեն զծառն կենաց քո, նմանեալ մահու նի և յարութե՝ յո պտղոյն և սուրբ պտուղ նմա՝ զհոգին և զմարմինն 'ի կենաց Տէր, որ է ժամանակ ընդունելի. զի ոչ որ է՝ որ 'ի դժոխս խոստովանէ լինիցի առ նա։ Փրկիչ՝ նախ քան զնն զարդարոն. և տես զինի դարոյն. արթուցին՝ ձայնաւոր օրինացն յայնմ ժամ, և այժմ ամբարտաւանին արեգակնաբր բառ կարի նմանեցին, և նմանեն քի խաչեցելոյն՝ տալով պտուղ յո ժամանակին պատ-

շաճի

չարժի՛ 'ի բանից 'ի գործոց , այլև յունձանց , և յորդւոց. և ոտքն զանձնեն 'ւոյ և փառաց՝ ոչ ինքնին հարկաւորապա ակին , մինչև ժառանգեն զերկնային յաւիտենականն զմայր լուծն սրտոյն անանհոութեն և ամենախնամն ։

Ո՛չ [illegible] , [illegible] , [illegible]
[illegible] ·

Ո՛չ այնքա խորհեցան 'ի մեղանչել հրեշտակքն, և ոչ այնքա որ այսօր խորհին հեթանոսք , այլ որք փոքր զբաղեալ են յաղագս նոր. Արդ ասէ երեւելին տեսլեան ջրոյն ասող_ եալ և պատարագքն. խաղ ամպարիշտքն ոչ այնքա, այլ իբրև զփոշի հալեալ կորուսին 'ի յերեսաց նոյ. զոր դու ոչ յիշե ցէր, նա 'ի ձեռանէ քաւեսջ կորիցեն ։ Այսոք՝ և այս են զնոյր արդ արդոյն. կուսութիւն, ողորմութիւն, այլև այլ բարի ձեռնարկեց՝ ի ոխ կանայն. ամպարշտքն և ոչ մի 'ի սոցանէ, այլ իբր փոշի հալածին յամէ ։

Ամպարիշտք 'ի մարդկանէ՝ որ ստապաշտք անուանին, և դևք և կուռք՝ որ սոքա. ոչ այնքա են որ , և ոչ այնքա են կուռքն. այլ իբրև զփոշի հալածին անուանքն 'ի նոցանէ. զի ոչ ոքքն 'ն մտին որդւոյն նոյ, և ամպարիշտքն խաբեայց սոցին։ Ո՛չ այնքա են ամպարիշտք, որ ոչ գնան 'ի խորհուրդ զոր չարս, և ոչ այնքա՝ որ խորհին յօրէնս տն. այլ իբրև զփոշի հալածին յաշխարհին սատանին քո. և ամպարիշտք են՝ որ մնան են 'ի բարւոյ. ոչ այնքա են՝ որոց պտուղ դոյ և մտն բարւոյ ։

Վ[illegible] [illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ոչ [illegible]
[illegible] [illegible].

Վ՛ա չկամէր դատաստանն մեղաւոր երկրպագուացն որթուն, այլ ած զխաղ և հատոյց 'նոյ. և ոչ յետուայ փառս աքարայ ։

Ո՛չ յառնեն 'ի դատաստան, այլ 'ի դատապարտութիւն և 'ի տանջանս. իբրև յայնժամ ամբարիշտք և անօրէնք հալածին 'ի յերեսաց և ոչ բուռն բարքն. զի դատաստանն կենդանա_ նեալքն է, որ ունին զկամս և զխոստումն

Փ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] ։

Զի ճանաչէր՝ թէ ուղէա և զորն երկրպագուաց արդա_ րոց. քանզի ճանաչէ՝ որոց ոտքն արդարն՝ ակնունք են գործո-
ձև

Ճանապարհք ամբարշտաց կորիցեն, ըստ տապալոյ. Թէ, որոց գործն ապականի, առժամայն ապա [illegible] ՚ի հուրն անշիջանելի. որոց փոյթ և խում և եղեռն գործքն. ամբարշտացն՝ դատաստանի անկն ոչ ունին. և մեղաւորք թէպէտ ատեանս[illegible], չեն ՚ի խորհուրդս արդարոցն՝ որք ասացեալ յարութեան կան յա- [illegible], [illegible] այլքն յերկրի։

Դատաստանք մեղաւորք արդարոցն թէպէտ յաւլում [illegible], այլ չեն ՚ի դասս որոց երբեք [illegible] և [illegible]. զի [illegible] և մեղաւորն չեն երբէ զայրեն [illegible]. քանզի [illegible], զի [illegible] է. և [illegible] զի [illegible] է, որ ՚ի կորուստ տանի. ասէ և [illegible]. [illegible] որ [illegible] են՝ զհետ նոր, [illegible] են՝ որ ՚ի [illegible] են։

ՍԱՂՄՈՍ Բ.

[illegible]

Ընդէ՞ր խռովեցան հեթանոսք. և ժողովուրդք խորհեցան ՚ի նանիրս

Խռովեցան չարաչարաց [illegible] ՚ի [illegible] գիտ-ացել, յեղխութեան յերաստեալ. և [illegible] յերկիրս. և ՚ի [illegible] Քրիստոսի [illegible] և ոչ [illegible] որ [illegible] կայսր [illegible] [illegible], [illegible] զոր [illegible] ՚ի [illegible]։

Յարուցեալ կացին թագաւորք երկրի. և իշխանք ժողովեցան ՚ի միասին ՚ի վերայ Տեառն և ՚ի վերայ օծելոյ նորա։

Զայս և առաքեալն ասէ, զոր ոչ որ յիշխանաց Դարձ այ- [illegible]. զի թէ էր [illegible]՝ ոչ [illegible] ՚ի խաչ հանէին. [illegible] զքահանայսն և զքահանայապետսն կոչէ. զոր [illegible] ասէ. [illegible] քահանայապետք և [illegible] ասէ. [illegible] հօր. և [illegible]. զի [illegible] հօրն է [illegible] և [illegible]. [illegible] որ զնա [illegible] և կամ [illegible]. հօրն է։

Այլ Եբրայեցիքն ասեն, եթէ յորժամ միաբանեցին փղշտացիքն, ամմոնացիք, մովաբացիք, և եդոմացիք, և այլն խիլ բայ սնանի. եղև խիստ այս Այլ Հոգւոյն սրբոյ, և Հոգեկիր սրբոյն բանքն հաւատարմացին

Խզեսցուք զկապանս նոցա. և ընկեսցուք 'ի մէնջ զլուծ նոցա։

Հրեայք խզեցին զլուծն քո. և հեթանոսք զմոլախոտն ժառանգելոյքն ասեն խզել զկապանս հեթանոսաց՝ որ 'ի կուռս. և ընկեսցուք զլուծն հրէից. որ է օրէնքն կոչեցեալ. 'ի այնմ. ընդէ՞ր դնէք լուծ 'ի վզի աշակերտաց, զոր ոչ մեք և ոչ հարքն մեր կարացաք բառնալ։ Կամ թագաւոր և իշխանք երկրի ասէին. որք էին պատկերք խաչահանողացն յետ այնորիկ որ չմնային յուսկանս ո՛ն. և չառին զբարձր լուծն զոր առաքելոյքն եդին. և ոչ կապեցան 'ի [illegible], և եղեն ասէ որթոյն Պարձել ասեն ամենք եթէ հրեշտակք ասացին առ խնդրո յաղթականն պահուն տալոց ...ք, խզել զկապ բեևեացն. և ընկենուլ զլուծ խաչին. զոր երարձ տէրն յուսն։

[illegible]

Բնակեալն յերկինս ծիծաղեսցի զնոսա. և Տէր արհամարհեսցէ զնոսա։

Յերկինս բնակեալ է, զոր ասացին զողջացն աշակերտքն. և ծիծաղի զխարխափողսն. յայտ է ի թագաւորք և ի իշխանք հնազանդեալք։ Գործք խաչեանց ծաղր արարին զնոսա Ուրախութեամբ ծիծաղի. այլ տրտմութեամբ, և ոչ հեշտեալ զի ծիծաղելիք և արհամարհանք եղեն զինաց՝ զայն գործելով. և այն էր խառնելոյն և տրտմելոյն ո՛ն՝ նախ քան զմահն, կորուստ հրեիցն և խաչահանողացն. և հրէից և հեթանոսաց հալածչաց, և տրտմողաց առաքելոցն, և հաւատացելոցն 'ի նա։

Յայնժամ խօսեսցի ընդ նոսա բարկութեամբ իւրով, և սրտմտութեամբ իւրով խռովեսցէ զնոսա։

Երբ ասացէ ժամանակ ապաշխարութեան զբարատուն ամ, և ոչ զղջանան, խօսի ը՛նս հաւանեցելքն. զորոց ասացին չիք մեր թագաւոր բաց 'ի կայսերէ. Զի նախ հեղութը խօսէր ընդ նոսա. և ասէր ուսարուք յինէն զի հեզ եմ. Բարձեալ 'ի ժամանակի զատաստանին. ասէ երթայք յինէն 'ի հուրն յաւիտենական. ը արժանեաց

Եւ [illegible] ՚ի [illegible], ՚ի [illegible] , ՚ի
[illegible]:

Սամսոնք զհօրէ [illegible] . այլ որդւոյս է յարմարա-
կան. որ ՚ի կամացն հօր՝ զաւեթն որդւոյն եղև, և եկաց [illegible]
[illegible] . ոչ յասար երկիր . այլ յանձնան զաւեթն յերէմ . թէ
[illegible] թագաւորելոյն փոխ [illegible] . այլ ՚ի [illegible]
[illegible] [illegible] . այլ ՚ի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]
[illegible] . [illegible] և
[illegible] հրամանն և կամք հօր է՝ զի մի միայն որդւոյ, այլ
և հօրն [illegible]:

Տէր [illegible] [illegible] [illegible]:

Օրն լոյս է . ով թէ [illegible] հօրն ևս այսու [illegible]
իմ՝ անմեղը անմահացեալ լուսով՝ անօրինակ անձամբ. և անիմա-
նալի Ծնեալ զքեզ . զայս ասեմ՝ ոչ ըստ լուսոյ. բայց որդի.
զի ցես աստ. և ոչ ըստ այլ ՚ Կատարեալ այսօրն ժամանակի
ոչ է յայտանական. ով և ասէ. յառաջ քան զարարածս Ծնեալ
զքեզ . և եթէ նախ քան զմեզ [illegible] Ծնաւ զես : և թէ
յառաջ քան զաշխ. է անուն նո: Զի ժամանակ ոչ [illegible]
հասանէր. նախ քան զլինելն մարդ. և անտի միակ ՚ի յաւիտ-
ենին. և ՚ի մինչև [illegible] օրն. զի այսօրն [illegible]
[illegible] , որ թէ [illegible] և [illegible]
[illegible] և [illegible] . զի [illegible] և այսօր, նոյն և յաւիտեան:
[illegible], այսօր եթէ [illegible] ՚ի [illegible] . զի միշտ հայր է
և միշտ [illegible] [illegible]
[illegible] ՚ի [illegible], [illegible] , ես և հայր իմ մի եմք: [illegible]
[illegible], որդի իմ ես դու, և ես այսօր Ծնայ զքեզ:

Խոստովանիմ [illegible] [illegible] ՚ի [illegible], [illegible]
[illegible]:

Ալ յաւիտենին և [illegible] [illegible] է հայր , միշտ
միշտ [illegible] Ծնեալ ՚ի հօրէ [illegible] . որ [illegible]
[illegible] [illegible]. զի որ յանձին [illegible]
[illegible] ՚ի հօրէ թէ այսօր Ծնայ զքեզ [illegible] յառաջ քան
զյաւիտեանս. [illegible] թէ՝ հայր [illegible] որ
եղև ՚ի [illegible]. և զայս ես [illegible] թէ՝ [illegible]. զի [illegible]
[illegible] [illegible] և [illegible] ժամանակաւ [illegible]
[illegible]

բայեն, աստուածային և ՚ի խաչ հանեին զՏէրն. և փոխանակ նշ եկին հեթանոսք. յս որում ասաց յետ յարութեանն աշակերտացն. աշակերտեցէք զամ հեթանոսս. և իշխանութիւն քեզ. ոչ է ամ ծառայս, այլ զամ ծառայս երկրի. զի նոքա են. և ՚ի ձեռս ՚նր են ամ ծառք երկրի. և ա՛ն է երկիր լեռանց իւրով. զի ծանուցին ընտանեացը յերկրի զոր երկրին խնդրեին բանին չերեին. խոկ զասայն միայն ասելով, ասա՛ա ինձ ամ իշխանութիւն և ամ ինչ ասա՛ա ՚ի հօրէ իմմէ. Թերևս մարմին առնուին խնդրեին եւ, յորժամ եղև մեր գլուխ. և կայր յաղթս վասն մեր. և է մեր գոհանայր

[illegible]

Հալեա՛ բաց տառս զմքն ո՛րն. որ զհաւատացեալսն կա կոյս զաւազանան, ամենազօրանա՛ն և ցայտ խաչին հոլով որ միխթարիչք կոյին ԶԷ ... . ցույց քո և գաւազան նշ միխթարեցին զկա իւր զխաչաշանանն և զանհաւասան երկիւղի գաւազանան հաւաստեցուցին՝ որ ետու զէնս. և իբրև զխաչեղեն անօթ փշրեաց. և զորդիսն ցրուեաց ԶԷ ամ երկիր, տեառնն և մեռելոց, զոր զանխել երկաթ առա կեաց զհաւատացեալ թագաւորութեան

[illegible]

Մի նմանէք կառաքի այգին հրեից՝ թագաւորք հեթանոսաց. այլ ծառայեցէք տն երկիւղիւ. զի որ ձեր դոյ յերկինս. և ամենայնութիւն ոչ է առաջի նր. այլ աղ դառնք զբերկիր՝ զառանցեք. և որով շաւիղ շաւիղք շաւղացն ձեզ.

[illegible]

Տեառն ծառայեցէք երկիւղիւ. և մի իբրև զհրէայք զծառանիքն ակզորանի՝ լեռնաթ. զի զոյցն ընտր անզոյգ արար. պատուով պատկեաց և որ կացոյց երկրի, յեբրայեցին մեծարելով իշխանութ, կենաց և մահու հրամանն տալ. Ցնծացէք՝ զի անէ. այլ գողութ՝ զի որ է. և յայտնեցաւ է բարկութի նր ՚ի վերայ ամ ամբարշտութե և անիրաւութե մարդկան

Ընկալարուք զխրատ նորա՝ զի մի՛ բարկասցի Տր. և կորնչիցիք 'ի ճանա պարհաց արդարութենէ։

Զի մի՛ բարկասցի 'ի ժամ' դատաստանին։ Դարձեալ խրատ զանեղծութեան առնէ, և կորնչիցիք։ որ ասաց ես եմ՝ ճանապարհ. Թերևս թէ յաղագս խափանութեան կոչէ. որք հանեն զնոյն 'ի խոյլ. և որք հակառակն կացին աւետարանին։ Յա ղագս որոյ՝ որք ընկալան զխրատ 'ն արդ առնէ, և կատա րեցան, և 'նախ քան զնա արդար, երկիւղիւ և դառնութեամբ ցնծային առաջի 'նը։ Եւ որք խոտորեցան 'ի ճանապարհէն արդարացելոց, կորեան զյաւիտենից կորուստն, երբև բղ խեաց. և զդառնութիւնս և զնեղութիւնս և զայլսն։ Դարձ եալ ընկալարուք. երբայեցին առնէ. համբերեցէք զօրէնս՝ զի մի բարկասցի հայրն, աղաչանաւք. երբև պահելին զաւ րէնս յի արտաքոյ. զի ոչ և են արտաքոյ զգուշանք՝ անդ ևն ասէն քն։

'Ի ժամանակին, յորժամ բորբոքեսցի բարկութիւն նորա։

Այս մեզ՝ նախ բարկութիւն է սրտմտութե՛, և բորբոքեն՝ երբ մարմնով 'ի գործ ածելք զանմնեան 'ի տանջել։ Զնոյն և այլ առնէ, առա խրատէ բարկութե՛, և յոյժ աղաչանօքն՝ անդ բորբոքէ 'ի տանջել։ Յորժամ մեծ մեր յայտնանալ զայ յա՛ քա՛ զօրութե՛ և փառօք և հուր առաջի 'նր բորբոքեսցի. ո՛ պատմեսցէ ձեզ՝ եթէ հուր բորբոքեալ կայ առէ եսայի. Քանզի՝ արդ. քաղցրութե՛ կոչէ զանմնեան, անկեալ և կայք առ խո՛ամ՝ ողորմութեան։

Երանի ամենեցուն՝ որ յուսացեալ են 'ի Տր։

Երանելիք են սատանայք որք յուսան 'ի Տր. զի յոյս ոչ երբէք ամաչեցուցանէ։ Եւ՛ նա է յոյսն՝ որ երբև զդորա կարեն առնել. կայ և մնայ [illegible] արդարութեան պսակին։

Սաղմոս յորժամ փախչէր յԱբիսողոմայ։ Զնեղութեանն գուշակէ. և զոր [illegible] 'ի Պետրոսի. և [illegible] և [illegible] հալածանաց [illegible]։ Այլ և [illegible] 'ի [illegible] [illegible], զի [illegible] [illegible], և յա րութե՛ նորա։

ՍԱՂՄՈՍ. Գ.

Տէր զի՞ բազմացան նեղիչք իմ. և բազումք յարեան 'ի վերայ իմ։

Գևերլսացն միղոյք, և համանայ 'ի մի՛ մարդկանէ. և զամ թի

թէ ոչ միայն հեթանոսք և ընտանիք, այլ և որդին իւր. և ՚ի վէր ան մարդոյ հրեայք։

[illegible]

Յուսահատ առնէին զնա թէ չէր փրկութի՛, որք ըզ-մեղս գիտէին, և զապաշխարութիւն ոչ գիտէին, զայս առնէին և հրէայքն որ հակառակ հօր կործէին։

[illegible]

Նա փառաց հմ' առէ թէ բարձրանալ զլուխ իմ' ՚ի քէն պատկերով. և որդի զհայր փառաւորէ. և հայր զորդի խաչիւ պատկերաւ։

[illegible]

Զհողսով կայն յաղօթս առէ՝ և ոչ ձայն ուժգին. իբր մոլեալ առեր ա՛ծ զի՞ գոչես առ իս ՚ի լեռնէ սրբոյ իւրմէ. ՚ի սիրտ հանդարտելին զնա ՚ի հլինե։ Այլ ոչ ՚ի սիրտէ եկն ՚ի մայրն առաջեալ և ձայնիւ կարդայ ՚ի խաչին. հայր Թող սոցա և լուաւ նմա. ՚ի զղջմանէ ընդունելն լուաւ յի առաքելին և զօր առաջ նմա՝ առաջ եւ այլի և ծննդ ոց նորա։

[illegible]

Զայն գիշերին զաւիթ յայնկոյս յորդանանու անցեալ ՚ի փախչելն, որ նշանակէ զնո զխաւարտոր մահն. և զ յարութիւն նո ընդունելի իմ' էր. զի յարոյց և ընկալաւ յերկինս։

[illegible]

Որք Ծէ արխադամայ փայլէ ընտիրս առաք յառաջ որք ՚ի զխաց բազմութեց ոչ երկինքն։ Նա ցյն առեր ազամ, ՚ի զերկրային եղեալ։

[illegible]

Ոյք եկն ընդ իս միշել ցայժմ թշնամութը. ՚ի սարա պարուց. զի ոչինչ մեղայ նմա. բայց միայն քեզ։ Որդ զաւ-իթ ազ՝ և ոչ որդւոյն. վղ զաւի որն ՚ի վրէժխնդրութի առէ

յեր

յերկայնմտութենէ. իբրև եղև այն. և այս Զի 'ի դժոխս երթեալ անդ առնուլ վրէժ 'ի դևաց, ազատեալ զԱդամ. Եւ զատամանս մեղաւորաց փշրեսցէ Քրիստոս մինչև յօրն դատաստանի 'ի բերան սատանայի, և յատամանս դժոխոց անին մեղաւորքն. և անդ յորովայն 'ի դժոխս ընկենեն. եթէ ոչ փութան խոստովանութեամբ եղանել փշրել զատամանս.

Տեառն է փրկութիւն 'ի վերայ ժողովրդեան քո՝ օրհնութիւն քո.

Զի յո՞ կոչեցաւ. որ փրկէ զժողովուրդ իւր 'ի մեղաց իւրեանց. զոր դաւիթ հայրն. ասելով է իւր ժողովրդեանն՝ որ է իւր եկեղեցին. և անդ փրկէ՝ որք ը. 'ամս են հաւատալը : 'Ի վերայ ժողովրդեան օրհնութիւն քո. Որ առնէր յաղագս յուր՝ որդիսն, մինչև յերկրորդն աղամ. յայտնեալ 'ի նմանէ յամ ծնեալքն՝ յաւիտենական 'ոյն՝ օրհնութիւն 'ոյն:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ Դ.

Ի ԿԱՐԴԱԼ ԻՄՈՒՄ ԼՈՒԱՐ ինձ Աստ. արդարութեան. 'ի նեղութեան իմոյ ընդարձակեցեր ինձ. ողորմեա ինձ և լուր աղօթից իմոց.

Տեսէք աստ և յուսացարուք. ահա յիս եղև փրկութիւն. Ըստ արդարութեան. ոչ, արդար խնդրեմ . և ոչ արդար դատաստանի դող. 'ի նեղութեան. ամենայն թողուլ զանս 'ի նեղու.

ղութեն. և անսասանել զհաճատակութեն նոյ. և պատուէր լինել քաղցուն նոյ. ով արքայահանձն. յորայ. յանխնդիւ. և երկեք մանն կանգնա Աստուածը. ընդունոյ. կայ ըս մեծամեծքին արզոյս. շատ են զերդ չնորհքը իմ. զի զքաւթին իմ 'ի ակարուկթե. քամ կատարին Սրբութիւն և բարի։ Ամ յայտի անձն մեծագոյն. այլ յարմար աստու զօրութ աղօթիւն և 'ի նեղութեն, յանդուր_ թութեն. այլ և ս խոնարհ սրբութեն. զի անսասան են 'ի կար ղայ խաւար։ Ըստ հաւատոյ. մինչև խաւարես 'ի սրտի քամ սրտոց ամբարիշ եմ՝ 'ի նեղուն։ Ամ միայն փրկեցեր. այլ և մեծամեծ անուանը սրբութ։ սրբութիւն և բարի՝։ Զի թէ և ըն աղաչաբութե խնդիր եղե. ամենայն յաղթութեն ով ընթա_ ցոյ. և 'ի նմա հանդերձ զամ՝։

Ուրեմն հոգւոյն՝ մեր զեր են բարեխօսք. ընդէր մեկն ըն նահատակն, և բարեկաց զօրութեն.

Յիշեսցուք սատարուք զոյ խնամոն. և 'ի բաց ընկեցէք զկար սապատութիւն

Ծանիցուք զի ամենեցուն սրտի մը սրբոց խորհուրդ և մը լուծեալ էոյ 'ի խորհրդեան սա նա։

Զի 'ի բազում մեղաց փրկեաց զիս ամէն։ Այլ մը, զխոնարհութեն ամէ. և զանձկութեն սա աղխոզամ՝։ և զի խառնակեալք են անհաւատքն, որ այնչափ անուն զոյ չնոր_ հքն 'ի դառնին, և զարձեալ յարձակեն 'ի մեղաց։ Որդեք մարդկան։ Որդեք աղանդ. և ևմայի՝ զնոցայն ը եք սիրեք զնանդութի սա այնոսիկ ամէ, որ խորհեին սրբանանել զգա ծին. Որդեք մարդկան՝։ Ա խորա կամի ծնեալն ան. այլ միայն 'ի մահն սատանայի։ Ծանիցուք. մը, զմիմեանս.էին՝ որ ընտրի զնզաա սրբանալեաց, որ յետ մահուն հաստատեաց զա թա թագաւորութե խորոյ սարքեցին Տր լուեցէ։ Հայր լուսա սրբոյն։

Նորեկեայ և մ՝ ձեռնաւ. ըր մը ամէ 'ի սիրոս մեր, յանդրանի մեր ըրենդրոս։

Յորժամ սպառնայք բանին զօրծոյ մի կամիցէք։ Յան կողմնա՝։ 'ի ժամ հանդստեան. զի անխռով պահեսցէք զհոգ_ հալոյն 'ի գիշերին Նորեկեանցս։ Ա և խաւարն ամէ որք լուեինն Նորեկեանցս և մի մեղանչէք։ Յերկու բաժանի բարեկութեն չարաց և բարեաց, ընդդէմ չարայն և ախտիցն բարեկամաց պարտ

պարտէ. Իսկ որ այլ չմեղանչէ՝ փոփոխելով 'ի մեղաց զղջմանց յանկողինս Իբրև Դաւիթ յորժամ բարկացաւ ցանկութի՝ զղջացաւ թանալով զանկողինս ըստ՝ զեղլոյն 'ի արտասուս աւել ցնա. բարեկամաց և մի մեղանչիցէ Եւ որք զայս առնեն. այս_ պիսեաց արդարութիւն մաշի պատարագ. որ և առն ։

Մեղաւորացն զղջացեալ արդարանան. և յաւիտենական 'ի կեանս

Յուսացարուք, զի գայ հատուցումն Աստուծոյ. զոհէ ին հրէայք և հեթանոսք. այլ ոչ ըստ կամաց ինչ. այլ զուք զքեզ, և զխոստումն պաշտօնէ. և զանդամս զեղեկմամբ մատուցէք. բերել զախտաւոր չարամտութ որք յարձակին 'ի մեզ ի բև 'ի մէջ պատարագին արքայութե ։

Թագաւորն ասէր, թէ ո՛ չ մեղ չեղաւորեն ընդ. ձեռնհաս ա— մեղ յայս երկրաւ բայց և երկար արդարութե արժանի կեանց

Թագաւորն որ անցպք են 'ի հաւատոց ան և 'ի նմանէ հաստատելոյն. վասն արդարութե զոր առնեն. այլ փառս 'ի մարդկանէ խնդրեն. կամ զերկրաւոր բարութիւն հանդերձ նշան իւր լինելոց առ նա Իսկ 'ի մեղ առնէ, նշանակեալ լոյս և_ րեսաց քոց. որ է հաւատոյն լուսով տեսանել զխոստովանութեան թագաւորութե սրտից մերոց. և մնացի է լոյս նոյ 'ի մարդիկ ։

'Ի դրանս ձեռնըն փոխայ մեղայ երկրայն աշխարհին զննաս

Երկիրք որ սկսայիք զնոյ բարութեանց առնել զմխիթարութի զոր այլ ումեք չէ հնար լինել զայս ուղիղն առնել ։ Թագաւորք ա_ սէին ։ Փարձնալ խառնել զաւիթ զնոյն 'ի դասս նոր արք քոց. և համանմանելով լինել նորին առնել. ո՛ զուգել մեզ զբա_ րութիւն ան երևմամբ երեսաց զի չէք այլ բարի բայց մի նոր. որ առաջ ինքն նոր բանին Զոր բարձեալ արդարոց և մարդկա րեալ ցանկացան տեսանել. Իսկ զաւիթ նոր փոխելով առաջ նշանակեալ առ մեզ լոյս երեսաց քոց. որ է ծանուցանե նոր 'ի թափոր Եւ եղաւ ուրախութի ։ Զի նա եղեւ զաւզ_ ուղխարհի. զնաբթ երեսօք. և ուրախ սրտիք ձայնելով ըզ. մեզ. զոր բարձեալ կոչեաց. քանզի սիրոյ լինելոյ երեսք զուարթ են ։ Ազատ սրբոյ առնելոց երեսն հրամայէր առա_ ջին զսաստկայն երեսացն մի՝ անսանել զնոյն յառաջ փնտուցեն նորա, և յուրախութե սրտին Զարդ զնոյ ա թէ ձր_ գեալք 'ի մեզ. զնորան խաչն նոյ զդրոշմելով յերեսս մեր, երեք

երեք

իբրեւ փառըն անճառելայն Յորեննալ. եւ գիտեալ եւ ձեւթեալ Յոր [illegible] մարմինն. գիտէ՛ արփունն. ձեւթ՛ չորեքս հաղուսին, յօժա [illegible] անապականութեն. եւ ՚ի չորեքս որդեգրութեն: Վ՛ որոց ասէ լցուցեր զնատա. զի ոչ ըզք մեղեալ ՚ի սեղանոյ խաւմէ՛ որ [illegible] առ նա:

Խաղաղութբ յայս եւ ՚ի նոյն ննջեցից եւ զարթիցեմ. զի դու Տր մի-այն առանձինն յուսով բնակեցուցեր զիս:

Դարձեալ՝ որք զխառս ՚ի մարդկանէ խնդրեն, եւ ցոլե-[illegible]. եւ գիտեալ եւ ձեւթեալ միայն [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible]

[illegible]

՚Ի կատարած վասն ժառանգողին:

[illegible]

Աղօթք եկեղեցւոյ:

ՍԱՂՄՈՍ. Ե.

Բանից իմոց ունկն դիր Տէր. եւ ՚ի ձայն աղաղակի իմ.

Սուրբ եկեղեցի նեղեալ ՚ի հալածչաց՝ ասէ. եւ աղաղակէ [illegible] յօժարութեամբ հոգւոյ:

Նայեա ՚ի ձայն աղօթից իմոց. Թագաւոր իմ եւ Աստուած իմ:

Զի առ մեզ [illegible] [illegible] եւ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. զի [illegible], եւ [illegible] զի [illegible]: Այլ եւ [illegible] [illegible] [illegible] Վ[illegible] որոց ասէ:

Եւ [illegible]

Ուստի ցանկային մարգարէքն յեկեղեցւոջն երկիրպագանել 'նմա. քանզի 'նախ կոչեաց ժառանգ, երկրորդ՝ որդի, երրորդ՝ որ և անծ. չորրորդ՝ բարի և յոյս. խոկ աստ՝ հինգերորդ ասացէ. զի եղեն օրէնքն, և մնացէ աւանդոյն որ է բան ճառչանոյն. զի տեսանէին այգ ժողովրդեանն ող լեալքն. և տեսող լուսոյն՝ եկեղեցի. եթէ զհամբ. որ է վերինն Երուսաղէմ. Բանից ինչ՛։ Եւ՛ է աստ՛։ Տէրն է աւանդոյն որ եկն զինի զիշերոյն՝ յայտ է օրինացն Ընդ աւանդոյս պատմ՛. 'նշանակէ թէ ամ՛ այգ 'ի ձեռն քրիստոնէին զհայր։ Իբր սուէ. որ եւեսն զիս եւես զհայր. զի 'նա է ձանապարհ։ Ուշ ամ՛ մարդոյ է սակս [illegible] եղէց. այլ որք իբրև զե զնոյ՝ կարող են սակս. կենդանի է մր որոց կոչեալ եմ՛ այսօր աստղի։

Ու [illegible]

Իբրև ամենքն հեթանոսաց՝ որ ընտրեալ էին 'ի նա չար զեղջն Ամենատերն։ Հրեայք յայտնեալ 'ի աւանդութին, և չար թագաւորք և զատաւորք կոչեցին զիշխանութիւն։

Ա [illegible]

Առնելի են անքի քո սուէ ամ՛ մարդկութ և չարադործք։ Կորուստեա զանձնանին, այլ իսոսին զատ։ Կարգ ասեալ յաշէն. և հեթանոսք՝ ամ սակսաւ զիտւս. և հրեայք՝ ի է չէ քո թագաւոր, այլ կայսրն։

Զ [illegible]

Արիւնահեղն 'ի կայենէ սկսեալ. ապիծ առնես յոր- ժամ առնուս զճշտրհս քո 'ի նմանէ ող 'ի աւուրցս, և 'ի հրեիցն Այլ եւ ո՛ բարձ՛։ Առաջին արդարին յաւել. և քրիստոնեայք յայտնապս երկիրպագեն յեկեղեցւոջ, արդ- մարթէն ալ ահելի քան արժանաւորու։ Երկիւղիւ։ Զի մի անկցին իբր 'նախատեցեն 'ի ղ բախտէն Սաղնոյ ատա 'ի

'ի ձեռագործս, և մնոց 'ի վերինն էջմ՝ երկրպագել. մինչև իջանէ յերկնից 'նոր եկեղեցին 'նորոգեալ յարութ[ե]ն.

Տէ [illegible]
[illegible]

Զի գնացք ձմեռայարշի է տարբերութիւն, և 'ի նմէ աղ ղին գնացք առն. գժուարինքն 'ի դիւրինս ուղղեալք. Կ [illegible] Որք փորձութիւն յարուցանեն եկեղե-ցւոյ. և հալածեալք ընդ վիմին խորտակին.

Զ [illegible]

Որք կամին ընդ ազգականս չեթանոսք և չերձուա-ծողք: Եւ սիրոք 'նոցա': Զի յանկուածոյ սրտին խօսին 'Նմբերեալք. սանեալք են. և զոր Ջանան.

Ո [illegible]

Իբր գերեզման բացեալ կամ ծածկեալ՝ հաս դարձու 'ի բանս 'նը. և սիրտք 'նը գերեզմանք մեռելոց մառամանց. զոր 'նենգութը ծածկեն կամ խօսին.

Պ [illegible]
[illegible]

Աւելի չնողբէ պատիժս այլ զի անկցին 'ի խորհրդոց. և մի անկցին 'ի կորուստ. Ընթ. լըրին եւ և բազմանան յամ բարշութիւն, մերժեն յերեսաց քոց. Զի զառնացուցին զքեզ. Զոր խոստովանինք քաղցր և յաճախեան զողորմութի Աստուծոյ քո ցհրեշտակն. տեսանիցեք զողորմութեան և զխրատ և զարիւթ յարքայութեան. և զձեզ հանեալ արտաքս.

Ո [illegible]
[illegible]

Հաւատացեալքն ուրախ լինին, որք յուսացան 'ի տէր. որ տայ. զուրախութին ձեր ոչ ոք հանիցէ 'ի ձէնջ. Եւ բնա կեցցէ զա 'ի նոսա. Եւ և հայր իմ առ 'նա եկեսցուք.

Պ [illegible]
[illegible]

Զի

Զի որ պարծին 'ի տէր պարծեսցին. ով մխոցին սիրողին անուանեալ։ Ողբ զամ կողմանս լնուլ է. և պատուասցի 'ի բաց ընկեցեալ՝ զբժշկութեան առնէին պարծանօք։ Զի օրհնեսցես։ Ամ հոգւոր օրհնութիւն յերկնաւորս 'ի քո։ Ող զինու հաճութեան քո։ Զի հաճոյք ող զինեալ 'ի. և պսակէ զնա յաղթին պսակաւն։

Ող զինու։ Պարսաւոյ՝ իբրև զրահիւ և սաղաւարտաւ պատելով զինուորս աչաւոր և զերկեցիկ է. նոյնպէս քո ամ հանդերձ զեղբ մարտն ընդդէմ կռել խոցիւ. և պատելով զմեզ որպէս զպարիսպ խոցիւն յերկրէ. և 'ի համբերութեանն ամենայն փառացն խոյով զայնն բոլոր։

'Ի խորհրդոց 'ի գլուխ անկցին։ Ըստ 'ի բազմին Կ բազմութեան ամպարշտութեան նոցա մերժեա զնոսա. և զի դառնացուցին զքեզ Տէր։ Եւ ուրախ եղիցին ամենեքեան որ յուսան 'ի քեզ, յաւիտեան ցնծասցեն. և բնակեսցես 'ի նոսա։ Եւ պարծեսցին 'ի քեզ ամենեքեան որ սիրեն զանուն քո։ Զի դու օրհնեսցես զարդարն Տէր, որպէս զինու հաճութեան պսակեցեր զմեզ։

ՍԱՂՄՈՍ. Զ։

Տէր մի սրտմտութեամբ քով յանդիմաներ զիս. և մի բարկութեամբ քով խրատեր զիս։

Ոչ 'ի յանդիմանութենէ և ոչ 'ի խրատու հրաժարէ, որ աստ է պղերմութիւն, այլ 'ի բարկութենէ և 'ի սրտմտութենէ՝ որ անդէն լինի. որ չէ 'ի խրատ. այլ 'ի տանջանս յաւիտենականս։ Տէր մի սրտմտու։ Ողորմեա զաղամ։

Ողորմեա ինձ Տէր զի տկար եմ ես. բժշկեա զիս Տէր, զի խռովեցան ոսկերք իմ։

Ոչ որ անկանի 'ի մեղս՝ թէ ոչ թուլասցի և հիւանդասցի խորհրդով։ Բժշկեա զանձն իմ։ Զհոգին ասէ անձն. ոսկերս, կամ զմտածմունս ասէ. կամ զմասունս հոգւոյն. զի 'ի միասին սխալանս հոգի և մարմին։

Անձն իմ յոյժ խռովեցաւ, և դու Տէր մինչև յերբ։

Հոգին ասաց զարհուրի. զի անձն է զգալ հանդերձեալ տանջանացն։ Մինչև յերբ ասելով յոյժ ասէ. զյոյժ ժամանակացն՝ որ յետ մեղացն կայք 'ի զղջման, որ առաց ընդ-ատմամբ զայս։

Դարձ

[illegible]

Որպէս թէ դարձուցեալ է՝ ալ զերեսս Կեցօ՛։ Կեցս ալ ՚ի մեռելոց։ Ըստ ողորմութեն, և ոչ ըստ արդարութեն։

[illegible]

Զկեկին մահն առէ, որ յետ սուղ գ՚ոսյցն. զի ոչ յեղէ որ զնա՝ յաւտով քասութե ՚ի գլխոյս գ՚ոսյցեալն. որ թէ խոս առաջին լինի։

[illegible]

Նախկին որք առնն թէ փոխանն զայ սանձանայն. և զխ- բոմ քան՝ի մեղյն։ Զի ահա զկոյ զ՚իշխոյ զմեղանն զամ զ՚իշխոս երկիւղին լռանցը արտասուօք, թանալով զանկողինս։

[illegible]

Այն՝ զմխան կոչէ. մանեցաւ, զի մարմնական ցանկութեն սրտանքը. և քան ՚ի մի թշնամեացն առնելոյ և ՚նա- խատանացն սասանել մարթ, փան մեղացն՝ յերկիւղին ալ։

[illegible]

Գնեք՝ որ յետ մեղացն ՚ի յուսահատութե արկանեն։

[illegible]

Քանզի զհեշտութե բնութե որ ՚ի բնութենէն զայ, ար- տասուօքն լուանայ Նա՝ որ զանդրանա խմ՝ ընկողս. զի հա զին որ ոչ մեկնեցաւ ՚ի նմանէ, զոր խնդրեաց թէ՝ զհոգին որ քո մի հանէր յինէն։

[illegible]

Սատանայ և զեր իւր Յուդ. զի ոչ պարզն երեսն ալ յա- մօթոյ. յորժամ՝ խաբեալ զին ՚ի նոցանէ ՚ի զգայութի եկեալ զառնան առ նա, երբե զանաւ որ զին Յուդ, զանցանն առե։ Կարկառեմե. զի կարօտն և փութով ըստ երանէ հայցն։

Ս-ղ

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ Է.

ՏԱՍՏՈՒԱԾ ԻՄ Ի ՔԵԶ

[illegible]

4. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զոր օրինակն պատահիցեն՝ մահ է մահու. և պատուհաս է ժխտմանն: Կամ՝ որդին ոչ 'ի բանս՝ զոր գուշակեցին մարգարէքն Նմ ժողովք ժողովրդոց: զաւթին՞ առ մի ած հայր, և որդւով եկեղեցի ոչ՝ յանդամն նր:

Վէ [illegible]

'Ի բարձր աթոռ դատաստանի եկեալ Տէր Նմ դարձ-եալ առ հայր՝ յետ կատարման անօրէնութեան Նմ ոչ դասի զժողովուրդ իւր: Որդի յերկրորդ գալստեանն.

Դ[illegible]

Դուռն ... առ արքայութեան և հայր որդւոյ՝ առ Հրեշտակն Նմ եկեղեցւոյ առ սատանայ. զի շատ կառուցաւ ընդ ամս տարապարտ:

Կ[illegible]

Սատանայի և Հրեշտակն 'ի հանդերձեալն Զի անդ է կա-տարեալ հատուցումն երկուցն դասուց:

Ո[illegible]

Զի անսպառ և անվախճան է դատաստանն նր.

Ա[illegible]

Զի կարող է յամմի և ոչ ամե է զբարկութիւն. համօրէն սատէն ոչ ամե է. այն առնելով զարձի.

Ա[illegible]

Այլ յաւէտ ապաշխարհոյ ցուցանելով զէնն Սրով, 'ի մահս մահճամբ. և աղեգամբ, 'ի հեռաւորութեան միջնորդաց. սուր հեծելոց և պղնձոց. զորս 'ի կայարանս այսէ 'ի յերկնից խրամ, և 'ի դատապարտման զօրութեան ... Զանօթս մա-հու. զգործս ամենայնի: Նմ զնետս իւր այրեցելովք է գործեալ: այրելիք մեղքն. փայտ, խոտ, եղէգն: Հողեկան

և

և մարմնական մեղօք միայն նեղեալ գտանին նոքա. այլ և զգաստա- սորական 'ի հոգին 'նեղս կայ. որք զայս աւանդեցին, ման- ջելոց են և [illegible] Բայց զի՞ նոքա են՝ երեք անուն 'ի վերայ [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]:

Ա[illegible]

Աքսորեալ, և յաւղաս, նախ յղացան, և ապա երկնե- ցին. ապա ծնան: Զի յառաջ խորհեցան, ապա խօսեցան, ապա գործեցին:

Ս[illegible]

Զի խեղդամաճ առաւել կենացս եղեն. և անդ են 'ի յա- ւիտենական կենացն:

Գ[illegible]

Քանզի 'ի նեղօք անկցին անդրաւեալ մեղաց. այլ դաւիթ զերծաւ 'ի դրոյն ատառապանաց. և որ մեր 'ի դեղեցկա- նէին, և ել յերկինս: Ե՞ւ որ եկեղեցի առէ:

Խ[illegible]

Քանզի անուն նորա կոչեա [illegible] երկրի. զի յանուն [illegible] [illegible] [illegible], երկնաւորաց և երկրաւորաց:

'Ի[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ Ը.

Տէր Տէր մեր, զի՞ սքանչելի է անուն քո ՚ի վերայ ամ երկրի.

[illegible]

Համբարձաւ մեծ վայելչութիւն քո ՚ի վերայ քան զերկինս. ՚ի բերանոյ մանկանց տղայոց ստնդիացաց հաստատեցեր զօրհնութիւն.

[illegible]

Վասն թշնամեաց քոց Տէր. զի լռեսցէ թշնամին և հակառակորդն.

[illegible]

Տեսից զերկինս զգործս մատանց քոց, զլուսին և զաստեղս՝ զոր դու հաստատեցեր.

Զի՞ զարմանայք առ, եթէ, այսպէս եղեւն նմա. զի յայտնեցաւ առաջին մարդկան զարարածս նր. եւ խոստովանեցին զնա արարիչ ամի. եւ ինքնախօսութիւն առաջին զնա, թէ ան ... 'ի հանդերձեալսն յարժամ բացցին դրունք. Նախ զՀին արարածն որ եւ է խորհուրդն. եւ այսպէս զնորին զոր առնելոց էր, նոր երկինս եւ նոր երկիր, խոստացաւ բազ. Տեառն առ, զորոն 'ի ձեռն երեւի երկնի, եւ արարեալն 'ի մասանսն. զոր զերկրին ... արարածոց յորինեալ է։ Զարեգական չափէ. թերեւս յայտնի է, այլ. ... եւ ... զխորհուրդ ... եւ ... Դարձեալ ... անեղանելին որ ... յայտնի ... մարդարէքն յայտնելոց էն. մանաւանդ Հրեշտակն որ ... եւ ... զՀին մասանսն, եւ զսիրտ նր։

Ո՞չ է [illegible]

Աղամ. զի յիշեաց այնքան, մինչ եղե ինքն մարդ, եւ արդէ աղամայ. Զի ոչ նմա միայն, այլեւ որդւոց նր տալ մեղցի. որ բազմապատիկ մեղան քան զաղամ։

Փ[illegible]

Զի Հրեշտակք յառաջնում աւուրն, եւ աղամ 'ի մեղ[illegible] երբեմն . կամ զի կարօտ կենդանեաց եղե . կամ թէ երկնաւ ... Աղամ ... որ առ ... խոստովանեցին ... 'ի յիւ կա... , մի ... մանաւանդ մինչեւ . զի Հրեշտակք անմահ են. ... մահ նր ... եղե ... Իսկ զայս ձայն 'ի Հօրէ ... Իսկ ... չե էր առ ... չե էր ... ... էր ... նր ... է 'ի մի ամ ... Հրեշտակաց եւ մարդկան։

Զ[illegible]

Զհամառն համառօտեմ զոր յանձնեաց պետրոսի. Զայ ... , ... , եւ զմարդարէսն, եւ զխորհ ... որ եւ ... են ... երկրի գործունեայք Իսկ զամ ... . որ չե է կատարեալ գործոյ . այլ յարժամ Հնազանդեին եւ ... 'ի քարոզել աւետարանին ... ամ ...

Եւս եղեւ հողոյ, վասն արդարոց եւ գիտնոց, եւ անձանց ծաղկեանց՝ որ եւ զար-
ձին զնոյն զարդն ծաղկեան:

Զենթանասուն թարգմանիչս Զիթացիսն Զերեք-տասն Զիքրաւն, որք 'ի խորս յարկաց բուսնն, եւ 'ի հաստատ լեռն որբքն Կամ" զհեռաւորսն որք յանձնեն, կերակրեալքն 'ի հաւոց. եւ 'ի ձկանց, հնազանդին բան աստուծոյ. թէ յա-նուն յէ քն իմ' ծանր կրկնեալ, երկնաւորաց եւ երկրաւո-րաց: Երկնաւորաց՝ հրեշտակաց. երկրաւորաց՝ մարդկան եւ անասնոցաստղականաց. ձկանց: Եւ զի ասէ զձկանս ծո-վուց, բաղձանք. քանզի 'ի դժոխս յղացք են անդնդաստա-նաց անդունդ. բան մեզաց չարաց: Իսկ պշտախոյն մի ասէ, զի մի է ձմեռապարհն մահու որով ամենեքեան մեռանին:

Տէ՛ր Տէ՛ր մեր, զի՞ սքանչելի է անուն քո յամենայն երկրի:

Յայտնի է թէ 'ի նմանէ սկսեալ՝ 'ի նա կատարին արա-րածք իմ'. Հրեշտակն սոսոյ զմնաւնէ, զի՞ հարցանես զան-ունն նորին է սքանչելի. 'ի վեր քան զամ' անուն, յի բա-քանչելեաց:

'Ի կատարած վա՛ս գաղտնեաց որդւոյն Դաւ. սաղմոս 'ի Դաւթի.
Եօթանասնիցն՝ վասն գաղտնեաց որդւոյն՝ ասեն. Ակիւղաս
վասն յաղթութեան մահուան որդւոյն. Սիմաքոս՝ վասն յաղ-
թութեան մանկութեան որդւոյն. Թէոդոտիոն՝ վասն աղջկութեան
որդւոյ. Մեկնիչքն ասեն վասն որդւոյն Դաւթի.
որ յաղթեաց Գողիաթու մահու. Իսկ ոչ եր Գէորգ ասեն-
ցուն, եւ ոչ աստուծոյն անգամ, այլ եւ ասէ՝ եր Գողիա մահ-
հուանն 'ի Նոցանէ. Եօթանասնիցն զայս յայտ առնէ գաղտնեաց
ասէ:

ՍԱՂՄՈՍ. Թ.

ԳՈՀԱՑԱՑ ԶՔԷՆ ՏԷՐ ԲՈԼՈՐՈՎ.

սրտիւ իմով. պատմեցից զա՛մ սքանչելիս քո:

Զօրաբարել եւ ժողովուրդն ասեն: Դարձեալ թէ մեղ-նեսի, սիրեցեալ զոր իմ քո յամ' անձն, եւ 'ի սրտէ. եւ ոչ-առ բաժանել զխորհուրդս՝ յարմարութիւնն, եւ յմիտս-թիւնն. յանկեղծութիւն, եւ 'ի քննութիւն. յայս կեանքս, եւ 'ի հանդերձեալն: Պատմեցից: Որ երբեմնացեալն հնութիւն՝
ասէն

տանն. թէ յորժամ եհար զամենիթ զաղբիւրաղբեր անդրաց ատ-րաց, տայց զապրանս զոյա Փարաւոնայ և դառնալ, ոչ միայն զայն, այլև՝ զամ՛ սքանչելիս. Սակայն՝ յայտնէ զերծանումն մարմնոյ և գժտոյն, 'ի ձեռն մահուան որդւոյն իմ. Պատմե-ցից զամ՛ սքանչելիս քո։ Թէ աղբիւրաց միայն էր, որպէս էր ասել զաղբիւրսն քո. այլ յաւելուն ոչ զաղբիւրաց ոք, այլ զամ՛ զոր գործեաց ոք 'ի գաւազանաւն խորում. զծառայսն 'ի կամաւ որ է ազատութիւն որդւոյ. և զայլ հրաշսն, և զնշանս և զխօ-սեսն 'ի գետոյս, և զյամենայն 'ի մեռելոց. որ անդ էր յիշ-խանաց աշխարհին։

Ուրախ եղէց և ցնծացայց 'ի քեզ. սաղմոս ասացից անուան քում Բարձրելոյ.

Ով և այլ ոք սակ, յիշեցի զնա և ուրախ եղէ։ 'Ի քեզ սակ ուրախ եղէց, և ոչ յայլ ինչ։ Ցնծացի՝ առաւե-լութիւն ուրախութեան. ով պայծառանալ հոգւով։ Սաղմոս ասացից անուան՝ Խոսքն քո չէ սակ հասու. այլ զանուն քո բարձր քարոզեմք երգով։

'Ի դառնալ յետս թշնամեաց իմոց, տկարասցին և կորիցեն յերեսաց քոց.

Յորժամ դարձան յետս թշնամիքն, զխոցեսցին թէ ամ-բերեն, քանզի տկարացան և կորեան։ Այլ՝ յորժամ դառ-նայ մահ յետս, և յաղթէ ոգւոյն. յայնժամ ամ՛ զօրութիւն հա-կառակորդացն տկարասցին։ Ցեսին թշնամին սակ խափանի մահ. քանզի զօրեղին և տկարասցին սակ։

Արարեր զդատաստան իմ, և զիրաւունս. նստար յաթոռ դատաւոր արդարութեան.

Յորժամ իրաւունք զատին թշնամիքն՝ յայնժամ թէ յոյ եղև դատաստանն։ Այլ՝ որդին դատաստանաւ փրկ-եաց զմեզ՝ նստաւ յերկ ամբիջնական յաթոռն, ուստի ոչ էր մեկնել. և այսուհետև անուանէ թշնամին զճշմարիտ նստել 'ի բարձանս. և զնոյն իբրև զդատաւոր՝ 'ի թշնամիսն կարծ-եալ, զդատապարտել և հանել 'ի նմանէ զախտս հեթանոսաց։

Սաստեցեր 'ի հեթանոսս, և կորեան ամպարիշտքն. զանուն նոցա ջնջեցեր յաւիտեան յաւիտենից. և թշնամւոյն սէն պակասեաց ծնջ իսպառ.

Անօրէնութիւն սատանայ հեթանոսաց, ով յորժամ զգօն կամէին մատուցանել պաշտօն և բանաւորս. և ով դատապարտ-եաց

ւոց ասէր. ո՞ անմիտ գաղատացիք և կորուսանողք ժամանակաց և ամ բարշտութեան։ Զանուանս ոչ ընթերցեր։ Զկործանեալս, զարա_ մանդաց, և այլոց. և ոչ երբէք անկանի 'ի սխրանս ոչ կատարել_ ութեան Այլ՝ զանուանս ոչ ընթերցեր։ Զմիջասին բազմա գլուխ, զթագաւոր և զիշխանս կատարելոս։ Եւ թշնամեաց զնա սպանանեաց։ 'Ի սասանելէ ասպատակելով զօրութիւնս. թագաւորութեան Հեթանոսաց, զի 'նորքեր զօրութի 'նա Պորփիւրոյ՝ թշնամեաց զնա՝ գիտէք և կորնչելք. որովք գործէր մեծամեծ չարիս։

Զ[illegible]. [illegible]. և [illegible] ոչ [illegible]։

Զգմոլս՝ ոչ զաղամ և զգամոր. և զմեհեանս դիւաց և զմարդիկ յորս բնակեալ էին դեք իւր 'ի քաղաքի։ Եւ կործանէր յիշատակս. ոչ ամենայն անկանէր 'ի յիշատակս կատարութեան Ասորական. ոչ՝ յայտնապէս և երեւելի Այլ ստորական, չարանէին զեւք։ Պորփիւրոյ՝ զբարձրս աւերեցեր, զգմոլս. և զգերեզմանս՝ յաւուրն կատարածի Պորփիւրոյ՝ յամ ամենայն եւ համբաւ կործանեան ոչ։

Ա[illegible] [illegible]՝ և [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]։

Անզգայութիւն կայ և մնայ յաւիտեանս յաւիտենից։ Պորփիւրոյ՝ կայ ծով մեղս. այլ մնայ ամենայն դատաստանի. որ յաւիտենին է, համարձակել ամենեցուն զօրմանն Պատ_ րաստ արար. առ համարձակել. Որ մնայն յայս մ՝ աշխարհի եղեալ զեւք զօրութիւն. այլ և 'ի հանդերձելումն դատաստան զա_ հաւրէն սանեանն ամ՝ մարդկան։ Այս զգութեն աւելի եղեալ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]։

Զի սատէն մարդկան դատաստանքն՝ սղալ էին և անի բուն. և ծածուկ իրը Հրեկին։

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] '[illegible]՝ '[illegible] [illegible]։

'Ի յանձն ժամանակի՝ աստուծոյ մեծ զօրութեն լինել սպա ճէն անմիտքն աղանդոյ։ Պորփիւրոյ՝ եղև որ ասպանէն սատ կէն յորժամ՝ ուսանելոյն զպարագայիծ 'ի մանկանս զգեստն. և հա ողէ, սատէն անմիտայն սանկալ. եկեղ օրհնեալ Հօր իմոյ։ Պորփիւրոյ՝ եղև որ ասպանէն ոչ և սաէ, 'ի ժամանա_ կի ընդունելութեան յունաց քեզ։

[illegible]

Գիտեմ, զի ողորմած ես. զի յայսմ աշխարհի յուսամ ին ամ՛ որդւոց. խոկ անդ՝ փայլելմամբ։ Զի ոչ Թողցես՛. Զի ամ՛ որ խնդրէ առնու։ Այս պանուն գիտեմ քո, անդ-յինքն հայլեն։

[illegible]

Զի Թէ և հնոյն որ առեցէ, այլ նշանակէ զնորա սիրն ող և պօղոս առէ. մատուցեալ էք 'ի սիրն լեառն՝ յերեմ յեր կնոտ։ Դարձեալ՝ ընակեալ 'ի սիրն. ոչ յայն՝ որ խաչեաց զնա, այլ՝ որ արդ. փառաւորէ զնա։ Պատմեցէք 'ի հեթանոսս։ Սիոնըսս՝ զձեռնոյս առաց։ Անփոփոխ՝ զփախման։ Արդարև՝ մեծ փոփոխմամբ. թշնամիքն եղեն սիրելիք. հնաւորքն՝ մերձաւորք. ծառքն՝ որդիք. խաւարեալքն՝ լոյս. և այլն։

[illegible]

Զոր զոհեսն զփոյց զորդիս, եկն և խնդրեաց ըզվրէժ 'ի բռնաւորէն։ Զաղաղակ մանկայ։ Զաղաղակն՝ ոչ զաղօթից. այլ զի՝ զժ մեղաց մինն ասաց. և նեղութիւնք. և մեղաւորութիւն Զփամանոյն առէ. և զաղէտան անհամբերութեան որ շարժեր զողորմութիւն սաստիկ։

[illegible]

Ողորմեցաւ յորժամ եղաւ՝ զմեղս. զի ը՜նմ մանկեր մահ։ Եւ ա՛լէ թշնամին, Թէ ո՛չ առամեաց. որ խնդրեց-ցոյց զըտութիւն՝ ծառայել ախարից և կուց։

[illegible]

Դուստր հնոյն սիոնի, և դուռն վերնոյն երուսաղէմի՝ եկեղեցի առէ. քանզի եկեղեցեաւ մտանեմք անդ. ընդ-անթիւ երախտեաց նր՝ բեր օրհնութիւն առաւել 'նմա յեկե-ղեցւոջ։ Դարձեալ՝ դրունս սիոնի դերև՝ երկրաւոր դրունքն՝ զոր եռեամ եղեկեղ. և զնոյն ասաց մեծն յոհաննէս.

ևս երկրաւորան յաղթոց մարմնաւորաց։ Իսկ ցեծուցոյց ՚ի փրկութիւն քում․ զի ու՞ փրկեցար․ մեծ է մեղ։

[illegible]

Այս է, առնելով և մնալ ՚ի Ցմնալն ապաքինել զեկեղեցի Աստուածոյ զոր թողուցին։ Զի առաւել յետ մահուան առաքելոյն բռնանալ յաւելուս աւանդութիւն որով զերծանել կարծէին Պօղոսի զեր զոր հեթանոսք հալէ, մնալ ՚ի կորուստ զոր ան խորհեցան։

[illegible]

Զի մի այսոցիկ լինի դատաստան՝ զի ոչ ձեռնասէր գեա Իսկ ՚ի գործս ձեռաց։ Որք զմին կամեցան որպէս ՚ի մահ, ճշմարտ որոգելով եղեն ՚ի կեանս Պօղոսի ամ'ոք ոչ մեղանչէ, բերանի ՚ի նմանէ ելեր ՚ի կապանս։

[illegible]

Որք դարձան ՚ի մեզ, և վայելեցին ՚ի քաղցրութենէ նր, և եղեն ՚ի դժոխոց մկրտութ առաքելին, և դարձան յառաջին փախուծ, հաւատացեալ են ՚ի դժոխս։ Կամ որք ՚ի դժոխս զնային ան ոչ հաւատացին, ասելով եղեն նր թագաւորին մահուանին ՚ի բանսն և յաւուրն դատաստանի դառնան ՚ի նոյն տեղի կամ յայլ դժոխս․ և ՚ի դժնդակ տեղիս զի մնալեն առանց ցուցանէ թէ նախ մնալ եղեն։

[illegible]

Բանքն երանելիք այսպէս հաւատալ՝ թէպէտ թուին թարգմանութ ՚ի ձեռաց․ այլ ընթերցողութեան զոր նոցա ան, առնելոյ են հանդերձեալ ․․․

[illegible]

Թագաւորքն որ սպանեալ ոգին զինուորաց սրտաց, յարժան զտանին, խմանան, թէ ծառայականք եղեն, և ոչ տէր։

Դարձ

Գարձեալ՝ մարդն անօրէնութեամբ նման՝ մի երկարեացի ժա-
մանակ ՚նշ. զի մի դարձեալ հեթանոսք լիցին, և դառնին։

[illegible]

Ոչ զմոլեալս, այլ որ առաջին, քաւարանք զի առաջաւ ա-
ռաջնոյն այս լինչ. այլ ես ասեմ զայս։ Եւ ոչ եկի քաւծանել,
այլ լնուլ. զնա խնդրէ մարգարէս, զպաշտամունս զոր արար
զ[illegible] իւրով։ Կամ՝ [illegible] փոխա-
նակ քեւ։ Եւ ծանիցեն հեթանոսք, և ոչ [illegible]
կամ՝ զ.եւ.ք [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հայր՝ որ սիրէ զնա, ոչ մնացի ՚ի նեղութիւն. այլ ա[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Գարձեալ՝ [illegible]
[illegible]
[illegible] Գարձեալ՝ [illegible]
[illegible], և մի յաղթեալ։

[illegible]

՚Ի [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Զի զա. ես որ [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible], և ոչ կարէն յաղթել սմա։

[illegible]

՚Ի [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible], որպէս և սա։

[illegible]

Զի

Զի նախ մեղաւորն բարւոք անգամ բարկանայ աղքատաց. այլա շարժէ զնա յերկայնմտութենէ իւրմէ. զի առանց երկիւղի գործեն զչարիս, անն ոչ անմեղ թէ խնդրէ ուրեմն

[illegible]

Երբ այն է պատճառ որ ովիք են ձմեռնղէնքն և գնացքն յամ ժամ. զի ոչ հայլին յամ միշտ.

[illegible]

Աստուծոյ խրատանք 'ի սատանայէ և յիւրոյն. և կարծէ տիրել 'ի վ[եր]այ Թշնամեաց. չախտանէ զմնայմենտ դատաստանին. ոչ ամէր թէ հաւեց 'ի վ[եր]այ ամ տխեղերայ, և յափշտակեցից իւրև զձուա մեռցեալս.

[illegible]

Ակն ոչ ունի տանջանաց. ոչ մեա Թարգմանն ասէ. Թէ ոչ դարձայց 'ի չարեաց, և ոչ զղջացայց. զի յաղթէ յաղթաժտունի կենաց.

[illegible]

[illegible]

Զոր խօսի դատնութի և ասէ 'ի հնութի եկեալ. և ննդութի որ է կեղծաւորութի. Լի է բերանն նոցին, և մերին մարդ այս Էհ 'ի նեղաց լեզուի Թագուցեալ ունի ցասս հաստցանել անմեղաց և վատանիս.

[illegible]

Պատաղողի մասնէ մեծամեծայն՝ յորժամ խնքն չէ կարող.

[illegible]

[illegible]

Մեծացն չխարկոյլ և անանկլին աղքատաց և խրոց ապաւէ սատանայ. այս և հրեշտակաց Թշնամութիւ. և աշակերտքն նոր նոյնպէս ընկերակցօք Ջանան իբրև առեւծ 'ի ասէ դառնանալ, և 'ի գեհենի ընկենել զոլոս իւրեանց.

Դ [illegible]

Ցորդայթ խոր ձգել զաղքատն։

Ց [illegible]

Եւ զբարձրն ջանայ և ս, սակայն ինքն խոնարհեսցի և անկցի։

Զ [illegible]

Զգամ․ դարձեալ, վա յոլովութն մեղացն։

Ա [illegible]

Տեսեալ զերկայնմտութն Ած դաւիթ․ աղօթէ վա անանձ կաց, թէ զանեայ վերացն զձեռն 'ի հարկանել զարան զի զերծցին անանկք 'ի ձեռաց նց։

Ի [illegible]

Այս է պատճառն, զի կարծեաց ասացմաց թէ յաւիտեան ունի զիշխանութին․ և Ած ոչ քննէ զխորամանկութի նր, և զպէսպէս չարիս։

Տ [illegible]

Զի աւե հարկ լինի առել զԱծ․ դու ինքն տեսանես զցաւս աղքատին. և զարտմութի թշնամեաց 'ի վն նորա․ քեզ թողեալ է, չէ ուժք վայթ։ Աղքատ առաջին աղամ, և զնոյն որբ, յոյ և 'ի տրախոն։

Խ [illegible]

Սիմաքոս, և նա մի ապրեսցի 'ի չարեացն խոցոց. Ընդ էր ոչ առաց զմեղաւորն, այլ զաղոււն. քանզի մեղաւոր մարդն և բարուն ասացմաց էր։ Ցոյժ ամ ասացմաց ոչ լինի, և ոչ մեղք Դարձեալ բաղուն, այսինքն զորութի որով մեղանչէր։

Տէ՛ր Թագաւոր յաւիտեան յաւիտենից· կորիցեն հեթանոսք յերկրէ նո՛ր։

Զի զոր գործեն՝ ասեն ոչ քննէ տր. նոյն եւ ասեմ՝ ոչ առնել անմեռ Եւ փառս այսորիկ կորիցեն յերկրէն կենդանեաց հեթանոսք. զի այն է երկիր ՚նր Գաւազան՝ հեթանոս անուն չլինի յերկրի նոր

Զցանկութիւն տնանկաց լուա՛ր Տր, ՚ի պատրաստութիւն սրտից նոցա հայեցաւ ունկն քո։

Սիմաքոս, զղէտս սրտից ՚նց անսանս, և հաստատեսցես Զցանկութիւն. Այժմ ցանկալ ամենեցուն յարժամ խորտակել զամբարշտաց զաստանայ. զի մի կորուսցէ զմարդիկ Եւ լսել առի զաւազան՝ առլ զարքայութիւն։ Պատրաստութիւն սրտից այն է, զի պատրաստ էին սրտիւք՝ ամ չարեաց համբերել, և չառ բարեգործել։

Դատ առնել որբոյ և տնանկի. զի մի ևս յաւելուցու մարդ, ՚ի մեծաբանել իւրում ՚ի վերայ երկրի։

Այսինքն ՚ի վրէժխնդրութեան ՚ն՝ մեծատունս չահէն եւ կեղծաւորս յայս Զի մի եւս յաւելցէ՝. Այլ ձեռն տեսանել խոր տեսն, և ոչ յաւելուցուն զինքեանս ՚ի ՚նց չարեաց Գաւազան՝ ՚նեւոյն մի յաղթեսցէ։

՚Ի կատարած՝ սաղմոս ՚ի Դաւիթ։

Յորժամ փախուցեալ էր ՚ի սաւուղայ, և զգուշացոյց զնա, թէ չուէ ՚ի լերինս որպ ճնճղուկ։ Այլ՝ ի յայտնութիւն և ասացս այսմ, թէ՝ յորժամ էր սա ընտրեալ, և ՚ի գնալն անդրանկաց ՚ի վերայ իսրայէլի, և ՚ի դառնալն զարմին ապա, զերեսն սուրբ ՚ի լերինս ընդ. և ՚ի խնամսն ոչ էր կարգեալ իւրեանց, զի զ՝ ատեալ էին զաւիթ որպէս ձնձղուկ Եւ ՚ի հալածել զօրինելոյն ՚որ և կոչէ, յորժամ երթեալ ըստ ամենախնամութեան որ, և ասէ։

ՍԱՂՄՈՍ Ժ.

Ի ՏԷՐ ՅՈՒՍԱՑԱՅ· ՈՐՊԷՍ ԱՍԻ

ցէք ցանձն իմ, փոխեսցիս ՚ի լերինս որպ ճնճղուկ։

Դուք զորքդ հեղձնելով ասէք, դառնացեալ վն կռնանց ձեր գերելոց. և ես ասացից ոչ ձանձրացի յորդորմամբ որպէս Դաւիթ՝ ՚ի վն զօրաց և եղելոց։

Զի [illegible]

Լուսեցին զարեգունս անմահկացեալն, կամ՛ սաւաղ, զխռ բանմանկ բարս։ Պատրաստ արարին զնկա 'ի կարպարձն Զե՛ն գաւառ խարշաւըղ իբր 'ի կապուածս։ Զգեւ ընդ խաւար։ 'Ի բանի ատենելով զայլս, որպէս զաւզեւն զաւիթ սրտին։ զօր և հրեշտակքն ծն մերոյ. և սա սատայ ծով' ռամկք. որոյ նեռքն չե-րեւին, բայց հարկաւորն երեւին, յորժամ խոցին մեզք։

Զի [illegible]

Իմն տանէր թագաւորութեն, նոքա զերեւմանցն աւերե-ցին մեզք. և զինն ոչ կամին. ով սատանայ զաղամ. զոր զա-տատապարն սանդերք։ Իսկ արդ այն, որն զի՞նչ արար հրէ-իցն, որ աւերեցին զերուսաղէմ։ Եւ զաւիթ սաւուղայ. և աղամ սատանայի։

Տէ [illegible]

Յեկեղեցի և յերկինս, յանդռ., անտառն; և զառն բզ-գործ մարդկան։ Եւ մեք 'ի վեր հայեսցուք յանդռան զա-տատանի, և մի մեղիցուք, և եղիցուք յեկեղեցւոյ։

Այ [illegible]

Զօրք հրեշտակաց՝ որք առաքեն 'ի սպասաւորութեն, ա-ռաւել խնամեն զմանկս և զտառապեալս. որ 'ի մարդ կանէ ոչ ոք է։ Արտաքնանքն նր։ Ով զայս պահեն յերեկաց կարգն, զառաջնորդս եկեղեցւոյ, և զորդիսն աղանոյ, քննեն զլու և զկատարս. շատ ներելով տանելաց։ Դարձեալ ազք նր 'ի մանկս հայսն օգնութիւ, և զնոյ շարշարեալն մանք քըն-նութիւ զառն։

Տէ [illegible]

Զայտամ, և զառատանայ, զդաւիթ, և զաւուղ։ Որ սի-րէ զմարմնոյ հեշտութեն, ատեայ զհոգին։ Դարձեալ ամէն բերջանն չզան 'ի զատաստան. իսկ որ զան, և նա զատի, ոչ կորնչին. զի յոյ մասնն ունին զարդարութեն, և զամբարշտու Քանզ խաղի որ 'ի բանս մնանէ, ոչ կորնչի։

Տէ [illegible]

Զառ

Զաղանմն սպառնացեալ 'ի հանդերձեալն, որ դիւրագոյն լինի նոցա. զի ասաէն զանցաւորս ասէին. և նոքա զյաւիտենականն Սոդոմայ. զի յանկարծ լինի. Հուր, ծծումբն գործքն ծծմբոյ գործողքն. Այս, որ է հողմն. մրրիկ որ է հրախառն հողմն. Բաժին բաժակին. Զի բաժակ բարկութեն հատուցանող է, այլ սաղմոնս նոցա գործակցացն է.

Արդար է Տէր՝ և զարդարութիւն սիրէ. ուղղութիւն տեսին երեսք նր.

Որ հակառակն այս՝ զանխարդաւութեան սիրէ, և զխոնարհութիւն տեսանեն երեսք նր:

'Ի կատարած· ութերորդաց սաղմոս:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ· ԺԱ·

Ապրեցո զիս Տէր՝ զի նուազեցաւ սուրբ. նուազեցան ճշմարտութիւնք յորդւոց 'ի մարդկանէ.

Յառաջս Երեմիայի, Եղիսէի, և ս. Եղիայի, 'ի ժամանակս նոցա Դաւթեան՝ որք ասէին խոստացման կուսութեն, և պարկեշտութեն, և ոչ պահեցին.

'Ի նանիս խօսեցան այր ընդ ընկերի իւրում. շրթունս նենգաւորս սրտէ 'ի սիրտ խօսեցան.

Սաւուղ ընդ Դաւթի, և հրեայքն ընդ Քն. Սրտէ 'ի սիրտ". Խաբեբայ սրտին նման կարծեցին զնոսա նոցա.

Սատակէ Տէր զա՛մ շրթունս նենգաւորս, և զլեզուս մեծաբանս.

Զնախնի չարեացն՝ որ ասէր 'նման լինել բարձրելոյն.

Որք ասացին. զլեզուս մեր մեծ արասցուք, շրթունս մեր առ մեզ են, և ով՝ մեր Տէր է.

Զոր ինչ ախորժեմք խօսիմք, և չիք մեր թշնամեաց 'ի կայսերն. Այլ՝ 'նեղութեն, և փարատն, և՛ ուրացողք մնացողք.

Վասն թշուառութեան աղքատին՝ և հեծութեան տնանկին, այժմ յարեայց ասէ՝ Տէր. եդից 'ի փրկութեան իմ, և համարձակեցայց 'ի նմա.

'Ի վերջ մնողութեն ամ՝ մնացականց և աղքատաց զրկելոց, որ առ իւր աղաղակէն. Իր ասեմ՝ զրկեալն 'ի մեջ աղաղակէ. Եւ՝ որդին այ 'ի հայրենի աթոռոյն՝ յարեաւ փրկութեն բնութեան՝ յանձնեմ ասէ. Եդից փրկութեան իմ. Զիա՛րդ 'ի դոյ գոյթայ. զի 'ի նմանէ է փրկութիւն Եւ համարձակեցայց 'ի նմ

Հա

Համարձակ քարոզեցաւ ընդ ամ երկիր, եւ որք ոչ լուան աստ յօրն վերջին լսիցեն:

Բանք Տն են բանք սբ, որպ զարծաթ ընտրեալ եւ փորձեալ ձուլեալ· որք
եալ եւ զտեալ եօթնպատիկ 'ի հողոյ:

Առնէ զոր խոստացաւ 'ի մարգարէս եւ յառաքեալսն. այժ զարծաթ 'ի մարգարէսն, իբրեւ զոսկի յառաքեալսն. որք զտեցաւ եւ մաքրեցաւ եօթնպատիկ 'ի հողոյ. զի եօթն սեանց իմաստութեան տանն. եօթն ճրագայն. եօթն աչացն. եօթն առաքինութեանցն: Մաքրեցաւ եօթնպատիկ շնորհն տն: Ըստ այսմ՝ զորս եդ ած յեկեղեցւոջ առաքեալս, մարգարէս, հովիւս, վարդապետս, ապա զօրութիւնս, ապա շնորհս օգնութեան: Պարզեալ 'ի հողոյ. 'ի հողեղինաց հագին. եւ 'ի լեզուս, փոխ ձուլեալ 'ի բազում անգամ· զոր եօթն նշանակէ:

Դու Տր պահեսցես զմեզ, եւ պահպանեսցես զմեզ յազգէ յայսմանէ մինչեւ
յաւիտեան:

'Ի յազգաց անձանց թէպէտ եւ մեղաւ. եւ 'ի ջրհեղեղէն Նոյ ապրեցուցեր յազգէ յայսմանէ: Որ ոչ իմիք եղանէ եթէ ոչ պահօք եւ աղօթիւք:

Շուրջանակի ամբարիշտք շրջին· ըստ բարձրութեան քում յոյժ արարեր
զոր որդիք մարդկան:

Շրջին կորուսանել զեկեղեցին չարամիտք: Ըստ բարձրութեան քում մեծ արարեր: Զի որդիք այ կոչեցին. մինչդեռ զաւակ քան կորուսանն: Երբեմնեցին ասէ շուրջանակի իբրեւ զբոլոր լուսնթե՝ որդւոցն եղանակ. զոր ասեն թէ՝ որդիքն եասայ լուսնեյանն, կանգնեցին զարձանն անկողին եալ լուսնի, եւ խոյատուածքն անդ՝ ասէ, եւ կանգնեալ:

'Ի կատարած սաղմոս 'ի դաւիթ:
Զնէ փրկողն, եւ յետ յոյժ աղաղակութեանն՝ սաստ տա:

ՍԱՂՄՈՍ. ԺԲ.

Մինչեւ յերբ Տր մոռանաս զիս իսպառ · մինչեւ յերբ դարձուցանես
զերեսս քո յինէն:

Պաղատանք վն դարձի հեթանոսաց: Ոչ թէ մոռացեալ իցէ, այլ զկնիս խղճի մտացն յայտնէ, որ չտայր հանգիստ:

Մինչեւ յերբ դնիցեմ խորհուրդս յանձն իմ. եւ ցաւս սրտի իմոյ զտուընջեան
Թէ

Թուի արդ հաշտեալ է ինձ, և դարձեալ դատիմ։ Եւ ցաւք սրտի։ Սահման ոչ գտեալ, զնոյն ասելով զաւուրս. սաստկալով եմ և մեղօք մեռանիմ ես

[illegible]
[illegible]

Քանզի երբ խոնարհիմք 'ի մեզս, բարձրանամ։ Դարձեալ՝ առաջին արդարքն առ. գ. ունէին յանձինս զմ եկեալ 'ի զրախանէն Եւայի ջրի. ամ. մինչև փոխեցաւ անդ։ Եւ հեղգ հարիւր ամ՝ նոյ կուսուէ պահեաց. սին ունելով փոխման. մինչև լռեաւ այլ ինչ պահել 'նմա։ Եւ աբրահամ, և իսահակ, և յակոբ, զայն խնդրէին, և մովսէս իսկ, և ոչ գեր կելն աւետեաց։ Զնոյն ցանկութիւն ունի դաւիթ, ասելով մինչև յերբն 'նայեմ և լուր՛։ Հայելոյ բաւական է լինել զծարաւ իմ։

[illegible]

Միացա տեսանել զցանկալին զայն՝ զոր ասաց, ես եմ լոյս աշխարհի։

[illegible]

Զ յաւիտենից մահն Ցանկայ անմահ կերպարոյն նորին քերն մեղաց հեշտութիւն, և անհաւատութիւն մոռացմամբ թէ հուր բորբոքեալ կայ։

[illegible]
[illegible]

Յորժամ մեղօք մեռանիմք անապաշաւ՝ յաղթէ նա կամ նեղիչք իմ ցնծասցեն, երբ 'ի վ՛ր նախատեղծեցն առ ամենայն յանմահ կենացն։

[illegible]
[illegible]

Թուեալէս անմեղեմ յարդար ամենեգ, միայն յուսով բուռն հարկանեմ զողորմութեան։ Ցնծացաւ սիրտ իմ, 'ի յանէջն հրեշտակին թէ նա փրկեսցէ զմ ողորմութեամբ իւր 'ի մեղաց իւրեանց։ Օրհնեցից զքեզ. զի անբաւ բարերարութեամբ որ ասի՝ օրհնութիւն պարտիմ քեզ, գոհութիւն և երկրպագութիւն։

[illegible]
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԺԳ.

Ասաց անզգամն 'ի սրտի իւրում, թէ ոչ գոյ ԱԾ։

Մնկերբերեմն, և ռամիկ, և չարն զնոյն ասէր ԱԾ. և այն եղև պատճառ։ Զի.

Ապականեցան և պղծեցան յանօրէնութիւնս իւրեանց. և ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութիւն։

Ապականեցան, անկանել 'ի հաւատոց. և պղծեցան չար գործով. և 'ի մերձաւորաց նոյ ոչ ոք էր որ զգաստն բարեաւ նոյ քաղցրացուցանէր յաւուրն, թէ գոյ ԱԾ դատաւոր ամե[illegible]

Տէր յերկնից հայեցաւ յորդիս մարդկան, տեսանել թէ իցէ՞ ոք իմաստուն, որ խնդրիցէ զԱԾ։

Տէրն հայեցաւ և ոչ ԱԾ. զի ԱԾ ամենատես թարգմանի. և տէրն զատող. զատողն յերկնից հայի. զի բաղձացան չարեաց մարդկան. և վերացաւ զթութիւն նոյ յանդգամաց, որպէս բարձր են երկինք յերկրէ։

Ամենեքեան խոտորեցան 'ի միասին՝ և անպիտանացան.
Ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութիւն. և ոչ մի՝ մինչև 'ի մի.

Եւ այն եղև պատճառ ԱՆ զարտաքսմանն [illegible]

Ոչ ապաքէն ծանիցեն ամենեքեան, որք գործեն զանօրէնութիւն։

Ցամաքութի՛ն չարեացն կալաւ զայս մտացն

Որք ուտէին զժողովուրդ իմ իբրև զհաց, և զՏր ոչ կարդացին։

Ոչք ուտէին զխորայէլ բերանովք իմ՝ բերանով, բանսայեաց, զեկ՝ և չար թագաւորք՝ զանութիւն. և զհրէայսն զգիրքն և փարիսեցիք։ Ըստ այնմ ուսուցանեն զամէն այրեաց. ուտէին հացին. և զհացն առնուն, և այլ մնային բանին խաբէն. իբրև հացին զոր տոն առաջ։ Եւ առ ԱԾ ոչ կարդացին Ու՛չ յիշէին զԱԾ, և ոչ երկնչէին. յաւել 'ի դատաստանէն

[illegible]

Ուր անձն յաւէտ սենեկերբիս՝ անդ. ատամբեցան. ՅԴԵ. հարցին Դարձեալ՝ անդ. երկինն։ Երկնել է յեկեղեցի. այլ ոչ այդ 'ի հրեշտակն. զի նոցայն ծառայական, և եկեղեցւոյս էր որդի պատուական 'ի հօրէ նախ քան զամենայն 'ի մեզս Զի որ է յազգս։ Որ ասաց Ը ձեզ եմ զամ աւուրս մինչև 'ի կատարած աշխարհի։

[illegible]

Զեկեղեցին. և դարձեալ՝ զայնմ որ աղաւաղեաց. վա՞ մեր. Հրեշտակք և հերձուածողք, որք զհարցուցին ո՛չ արհամարհեցին։ Զի որ է յոյս նոր։ եկեղեցւոյ, և բնութեան հայր։

[illegible]

Զի անդ համարեցին զնա, և անտի եւ հրեշտակն և առաքելոց զասուրս. և աղաւաղեան գերեւալքն 'ի նորանէ. և դարձեալ մնին 'ի քաղաքն Եւ ցնծացաւ յանկոյ։ Յաւելայ և ընտանեացն Եւ ուրախացաւ խորայել. ասան ցեղքն. Այլ՝ ո՞ տայցէ ասելն, խորք է և բարձունք մարդասիրութեան, 'ի սրտէն տար փրկիչ, զանձն 'ի վերայ սրտէն. և զմարդ լինելն 'ի բնութեան, զի սրտն մարդ առի, ուստի առաւել յն, որ է փրկիչ խորայելի, և ամ՛ ազգաց Քանզի մեր ծնաւ զերկրաւանն ազգն յանկոյ, կոչեաց նահապետս, և այսր խորայել կոչեցաւ։ Եւ տեղի մի կոչեր նախ քան զառաւօտն զերկնաւոր անդ ամ բնութեան. և այսր՝ զլուխ անդ ամենայն կոչեցաւ եկեղեցւոյ. և մեք զգլուխն մեր՝ խորայել ոչ կոչեցաք։ Զի զնա ոչ որ եսես, բայց զլուխն մեր մարմնոյն։ 'Ի դար ձուցանել ան զերբութեն. զերկնային 'ի սատանայէ։ Ցնծա ցէ յանկոյ. աղգացքն աւագինք. որ խոստեցին զհեշտութի մարմնոյ. և ուրախ եղև խորայել. որք անսսին զնա 'ի մարմնի։ Այլ նոյն ևս ին յանկոյ և խորայել՝ ցնծացաւ. և ասաց, գոհանամ զքէն հայր, տէր երկնի և երկրի։

'Ի ճառագայթ աստուածային 'ի դարձին։
Զի 'ի մեծն եւ 'ի փառաւորն փրկչէն ... յաւուրսն ... եւ
եկեղեցական ... յոյժ, եւ ամէն։

ՍԱՂՄՈՍ. ԺԴ.

ՏԷՐ, ՈՎ ԿԱՑՑԷ 'Ի ԽՈՐԱՆԻ ՔՈՒՄ.

Կամ ո՞վ բնակեսցէ 'ի լերին սրբում քում։

'Ի տաճարին եւ յերկիր որ առ լերամբն սրբով չինեալ է. եւ զանտանն ոչ բարձեալ է։ Քահանայք 'ի տաճարին. կամ թէ ազատք 'ի լեառն սուրբ. Այլեւ զխաղաղ հոգւոյն առ դայս, թէ զայլոց են սեղանք ... Ով ձայն ... թէ գնալ ... ոչ եւս զ... Պարգեւեալ յաւիտենականն խորանին 'ի վերինն Երուսաղէմ, ո՞ է որ ... եւ յաւիտենից բնակել։

Որ գնայ անբիծ՝ գործէ զարդարութիւն, խօսի զճշմարտութիւն 'ի սրտի իւրում։

Որ չանանաւ ընթ յոյժ, եւ 'ի մարմին արատ ինչ. գործէ զարդարութիւն. զեղեալ մտաւոր առ արդարութեան ... խօսի զճշմարտութիւն ոչ 'ի լեզու միայն այլ 'ի սրտի իւրում։

Որ ոչ նենգաւորեաց լեզուաւ իւրով, եւ չար ընկերի իւրում ոչ արար։

Թէպէտ եւ 'ի սրտին ... ննենգ հայրութեան, եւ ս ... հեղձ ... առ ... զի ... Չար ընկերի ոչ արար արդարանք։

Նախատինս 'ի մերձաւորաց ոչ առնու. արհամարհեցաւ առաջի նորա չարագործն։

Հա ... լինել ... բայց ... եւ ... Արհամարհեալ է առաջի նր։ Որ ... լինի ... այլ ... զմարդն ... յամենեցունց, եւ ոչ ընդ նախատինս։

Զերկիւղածս Տեառն փառաւոր առնէ. որ երդնու ընկերի իւրում, եւ ոչ ստէ։

Որպէս այլուր ասէ. որ գնայն 'ի ճանապարհ անբիծ։ Երդնու եւ ոչ ստէ։ Որ եղև մարմնովն ընկեր մեր, զանդրն նրա ... Այսպէս ինչ ասէ եւ յետ ... որդի չ...
նի

նի. լինն խորհրդոց երանեցի ես, և զտան ես առեալ։ Նախ՝ այր զուարթացեալ յորդոր։ Երկրորդ՝ որ կենդանի զօրով ատամնել զընկուն թշնամեաց հաստատեցելոց։ Երրորդ՝ որ զխափեցաւ կեանց իմաստնոյ։ Չորրորդ՝ որ ոչ զայթակղեաց լեզուաւ։ Հինգերորդ՝ որ ոչ ծառայեաց անարժան իրաց։ Վեցերորդ՝ որ զտանէ իմաստութիւն։ Եօթներորդ՝ որ խօսի յականջս լսողաց։ Ութերորդ՝ զոր ոչ կործանեաց ախտ աղխտութեան։ Իններորդ՝ որ ոչ երկնչեաց ՚ի յաւսոյ. Այլ այսմ՝ ամի է երկիւղ ն՝ն կատարումն. զի նա է ակնզն սիրոյն նոյ։ Երկնու և ոչ առէ, իբրև զյանխամն. և ոչ ուղ զաւ_ առող։ Պարձեալ՝ զի ատազմաւն երդուեալ և ոչ առէ. որ եղև մարմնովն ընկեր մեր։

Զարթնուլ էր ՚ի քնոյ ոչ զոյ, և խօսել ՚ի վերայ երեսաց ոչ առ_ նոյն որ զայս ասացէ, նա մի՛ առաջնեցի յաւելեալ։

Ոչ զխութականն ՚ի փարձու, և ոչ զամենեթ բանն Կա- րոս ՚ի վերայ երանացն։ Ոչ մարմնական հնչս յանանել որ իրաւանց տրւն է. և ոչ բան զոլութն փառն բանին։ Որ զայս ասացէ։ Որք են թուալ տանն. ոչ սասանեցի ՚ի ձանա- պարհէ խորանին. և ոչ ՚ի բնակութենէ նորա յափանելց։ Նախ՝ զնոյ անբիծ. Երկրորդ՝ որ գործէ զարդարութիւն. Երրորդ՝ որ որ է սրտին. Չորրորդ՝ որ ոչ նենգաւորեաց. Հինգերորդ՝ չար ընկերի ոչ արար. Վեցերորդ՝ ոչ նախա- տէ զայլս, և ոչ առնու փոխարէն. Եօթներորդ՝ արհամար- հէ զչարագործն, և ոչ հաղորդի, թէ և մեծ որ է. Ութերորդ՝ զերկիւղածս ան մեծարէ կցորդ լինելով. Իններորդ՝ զարծաթ ՚ի վաշխու ոչ տայ. Տասներորդ՝ կաշառ ոչ առնու. անասուն մեղ յափշտակութ։ Տասն որ է և նուէր որ. և ընդ զենն զատա հրեշտակաց իբրև զղբանն, և զոչխարն։

՚Ի չորրորդ Յարութեան Գիր սաղմոսի ՚ի դուռն. Արդ ամ՝ ոչ մայն չարն՝ որ ՚ի վերայ գերեզմանին առէ. այլ յարէ զերեն և արդարացուցանէ զյաղթութիւն պատերազմաց. զաւերեալն չողաչաց։ Որ և այս սաղմոս առնէ զմարդկան զարդարանս տն. զյաղթութիւն մահու. և զխորհրդեանն դժոխոց. և զյարութիւն ՚ի մեռելոց։ Եւ որ գնան մարմնոյ եղբայ առէ առ հայր աղօթէ ՚ի դիմաց մերոց. որ և առէն դօղու. թէ յաւուրս մարմնոյն՝ աղօթս և պաղատանս մատուցանէր, և լր ծէլէ լծնէր։

ՍԱՂՄՈՍ ԺԵ·

Պահեա զիս Տէր, զի ես 'ի քեզ յուսացայ. ասացի Տեառն, Տէր իմ ես դու՝ և բարեաց իմոց ոչ ես կարօտ։

[illegible]

Սրբոց որ են յերկրի նորա, սքանչելի արար զամենայն կամս իմ 'ի նոսա։

[illegible]

Յաճախեցան հիւանդութիւնք նոցա, յետ այսորիկ արագ փութացան։

[illegible]

Ոչ ժողովեցայց 'ի ժողովս նոցա յարեանց. և ոչ յիշեցից զանուանս նոցա 'ի շրթունս իմ։

[illegible]

Տէր բաժին ժառանգութեան իմոյ՝ և բաժակի իմոյ դու ես, որ դարձուցանես զժառանգութիւն իմ ինձ։

[illegible]

Վիճակք ելին ինձ ընդ ընտիրս, և ժառանգութիւն իմ հաստատ է ինձ։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զայս և [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զայս [illegible]

[illegible]

Զայս [illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԺԶ։

Լուր Տէր արդարութեան. նայեաց ի խնդրուածս իմ. ունկն դիր աղօթից իմոց՝ զի ոչ շրթամբք նենգաւորօք։

Ի վեր գերայն, և գանձելի է։ Լուր Տէր արդարութեան։ Զխնդրուածս կոչէ արդարութեան, և ոչ պարծի փոխար։ Ունկն դիր աղօթից իմոց, զի ոչ շրթամբք նենգաւորօք։ Զի ոչ այլ խորհիմ, և այլ խօսիմ։

Յերեսաց քոց իրաւունք իմ ելցեն, և աչք իմ տեսցեն զուղղութիւն։

Քո տեսանելով արա ինձ դատաստան, զոր տեսանեմ աչօք իմովք ուղիղն։

Փորձեցեր զսիրտ իմ, և խնդրեցեր ի գիշերի. փորձեցեր զիս՝ և ոչ գտաւ յիս անիրաւութիւն։

Շատ անգամ մատնեցաւ Սաւուղ ի ձեռս Դաւթի, և ի գիշերի եւս, և ոչ սպան զնա՝ ասելով, յանօրինաց ձեռաց ելցէ մեղս և ոչ յինէն։ Դաւթեան գիշերն է կենցաղս այս։

Մի խօսեսցին բերանք իմ զգործս որդւոց մարդկան. վասն բանից շրթանց քոց ես զգուշացայ ճանապարհաց խստաց։

Զոր գործելովն որդւոց զինչն Սաւուղ, մի որդւոցս զերամս մեր պատմելով զայն։ Վասն բանից շրթանց քոց՝ ես պահեցից զճանապարհս խստաս։ Որ տանջեր ազատաց, ի քերան երեսաց քոց կերպեալ պհաց զու։ Եւ թէ՝ զատանել ի հող։ Դաւթեան՝ որ տանջեր անձն ընդ անձին։ և այլս Աշխ՝ զոր տրն տայց, նեղ է ճանապարհն, որ տանի ի կեանս

Հաստատեա զգնացս իմ ի ճանապարհս քո. զի մի գայթագղեսցին գնացք իմ։

Զնուլքս գնացս պատուիրանաց քոց՝ հաստատ պահել. և անգայթագղ մնալ միշտ,

Ես առ քեզ Տէր կարդացի՝ զի լուար ինձ Այ, խոնարհեցո՛ զունկն քո առ իս, և լուր բանից իմոց։

Զի նախ լռեալ լինէ բան յօժարութեա յաջողելով ամ աւրէք, զայն կարդացի ամ 'ի գրի, և յուսացայ 'ի քեզ. Խոնարհեցայ. Յանդուգն բարձրութեանց խոնարհեցայ ամէ:

Ս[illegible]

Զի կրտսեր եմ 'ի տան հօր իմոյ և տղայ. ի զարմանալեացս Փրկեա զիս յայնցանէ, որ հալածական կան անձն քո Սատալ, ողորմեալ. այլապէս ամ. եղեկեալ և զօրացուցեալ հիրենց ատեանս Աշոյ քո՝ ալով սրտով թագաւոր:

Պ[illegible]

Բազում պահպանութիւն է աւաղ՝ բերն, արտասանութեան, յանցն. նոյնպէս յերրորդութեան եղիցի ինձ յոյով խնամակալութիւն ծառայեցելոց: Զի մի բնաւ տեսցեն աչք թշնամեաց իմոց զիս: Ոյք տառապեցուցին և հալածական արարին: Այլև դեռ խնամոյն թշնամեաց:

Թ[illegible]

Շատ անգամ՝ արարին զայս, ամ յայլոցն 'ի ձեռաց իւրեանց: Յաւիտենից արդեանն և 'ի լուսոյ, զի ոչ կարացին ըմբռնել: Ամենայն զգուշութի և զխոհեմութի ամեն ձեռաց որ արդելոյր զիս 'ի խորհելոյ, և զարմանս յիմանալոյ, զի ամ բարառուանս խօսեցին:

Մ[illegible]

Յերկրէն խարդելի. և այժմ դարձեալ տառեցան զինեալ ըերամբ մեօք: Ուր եղբին խոնարհեցուցանել: Յամ զօրութե ձեռանց, յաղթանակութե է քումն՝ որ բարձր պահես զիս, խոնարհեցուցանել, և տալ դիւրեցմանն:

Հ[illegible]

Զօրութի բանականի 'ի բաց ընկեցեալ՝ չար դազանի նմանեցին որսալ զիս, դարանամուտ լինելով:

Աւէ

Ա [illegible]

Ընդ մէ է առաջ մինչև եկեալ էն, փրկեա զանձն իմ 'ի սրոյ և 'ի ձեռաց թշնամւոյն ։ Թէ արժան լինիմ մահու, մի՞ նոյն սուր սպանցէ զիս, այլ քո ։ Զոր այլ իմ արդեանն առէ, սուր քո 'ի ձեռս թշնամեաց իմոց՝ մի սպանցէ զիս ։ Կամ՝ սուր քոյ թշնամւոյն 'ի ձեռին քո. զի քո են թշնամիքն իմ և է քեզ կամքն. և 'ի ձեռս քո է կեանք և մահ նոյ. թէ-ոյէտ ոչ գիտեն ։

Տ [illegible]

Սարգաւորութիւն առէ զասեալ 'ի կորուստ. բաժանեալ 'ի թագաւորութենէ. և խափանեալ 'ի կենաց։

Գ [illegible]

Զարկութեն առէ զոր 'ի ծածուկ ունիս, առ ամենայնայ թէ ոչ գտանան ի այնմ. ոչ այդ ում ժողովեալ է առ իս և կերեալ ազահի. Որովայն նոյ որ է խորհուրդն, լի է չարութ, զոր գեր կամին առնել. և այն է նեթ բարկութեն հրոյ, որ կայ 'ի գաղտնիս. նախէն չարեալ յաղեցան կերակրել։ Սև մարդ առէ կերան հացին և յաղեցան հարուածովք. և թո զնի զդատաստան ասպանց իւրեանց։ Ջի է չար՝ զոր գործեցին, և առնեն զհատուցումն. և է՝ զի թողին որդւոց իւրեանց չար ուսումն, և է այնմ դատաստան ։

Ե [illegible]

Երեւ՝ զոր դու սիրես ունանել, արդարութիւ գտանի է, և երեւել առաջի քո 'ի տեսանել աչաց քոց ընթացեցայ յերեւել փառաց քոց։ Նորա չարեօք և բարկութիւն յաղեցան այն է՝ չթողին չար, զոր ոչ արարին. իսկ ես արդարութիւ գտանից. և փառաւորեցին քո զերեսն, յաղեցայց. բաղձեալ և ծարաւի զոլով արդարութեն՝ որ ես դու, որ իմ և ամն իմ որոնեալ յաւիտենս յաւիտենից

Ի կատարած ՚ի վերայ պաշտօնէութեան ծառային Տեառն Դաւթի զոր խօսեցաւ ընդ Տր զբանս օրհնութեան․ յաւուր յորում փրկեաց զնա Տր ՚ի ձեռաց ամ՛ թշնամեաց, և ՚ի ձեռաց Սաւուղայ․ և ասէ։

Վերնագրի ցուցանէ զերգողն՝ զայս եւս Դաւիթ․ զի յաղթեաց Տր նորա թշնամեաց ընդդէմ եղելոց թշնամեաց․ և յաղթող զՏր։ Զի յայնժամ ասէ Տր նմա՝ թէ զօրութիւն պարգեւեաց իւրոց, ոչ զի մարդոյ թեւոց․ այլ աւագն գիր․ մինչ՝ զի ՚ի գրեաց ոչ երկնչի․ և ՚ի ձեռաց երկրաւորաց զերծուցեալ էր երկինս։ Որ և Տրն ՚ի փրկութեան ոչ երկնչի, և ՚ի ձեռաց թշնամեացն զերծեալ էր զօրութեամբ։ Իբրև ասէ ամենայն զօրութեան խորհուրդս, զի նա և զսարսափն և զընդդէմ կենդանեաց․ այլ՝ զօրութեան զօրութեան նշանակն։

ՍԱՂՄՈՍ․ ԺԷ․

ՍԻՐԵՑԻՑ ԶՔԵԶ ՏԷՐ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

իմ․ Տր հաստատիչ իմ, ապաւէն իմ՝ և փրկիչ իմ։

Ընդ ամ՛ բարեաց տր՝ ոչ գոյ նմա արժանաւոր պատա-բաղ, քան զսէրն․ զոր մանկանս օրհնաբանեաց․ և տրն երկ-րորդեաց․ և յաւել եւ նոյնպէս զզօրութիւն Ո՛չ հեծեալք, և ոչ զէնք, այլ՝ դու Տր հաստատիչ յետ մեղաց չարժմանս Աստուծոյ․ իբր ամրոց, յոր անկանի յերկիւղէ։ Եւ օգնեցեր ձեռն առեալ, և կանգնեցեր նախանձու։ Եւ փրկիչ ՚ի պատերազմաց։

ԱՃ օգնական իմ, և ես յուսամ ՚ի նա․ ապաւէն իմ, եղջիւր փրկութեան իմոյ՝ ընդունելի իմ է։

Յայն միայն մեր եղջիւր․ որ եղջիւր եղեն է զէն և զարդ, և քո բարձր զօրութեան նշան։

Օրհնելով կարդացից առ Տր, և ՚ի թշնամեաց իմոց ապրեցայց։

Ո՛չ միայն կռուելով ընդ թշնամիս, այլև՝ օրհնելով ըզ քեզ ապրեցի ՚ի թշնամեաց։

Շուրջ եղեն զինև երկունք մահու․ և հեղեղք անօրէնութեան խռովեցուցին զիս։

Որ է երկն յղւոյ մերձ ՚ի մահ, նոյնպէս՝ յորժամ ատողի ամբոխ խառնեցին յիշխանս անօրէն հեթանոսք և անօրինեալք ազգաց, և արխարհ, խռովեալ լինէին․ և իբր ուղխս ջուրց յարուցեալ պղտորեին զխորհուրդս։

[illegible]

Իբր զնի կենդանի 'ի վայրայնւոյ գեղեցկանոյ, ժամանակին օրոգայնեաք մանկան, յոգնաստութեան և յայլոց երեկոյ.

[illegible]

Եւ ոչ յայլնոց հնարս վատահամբաւոյ.

[illegible]

Ցերեկոյ լռեալ. զի տանջանք ընկ եր յլինել: Եւ ապա զակ իմ աստղի 'ի։ Եւ գիշերն լռեալ զաւթի. զի ոչ ապրե ցաւ 'ի մանհանաւն. այլ ան մերոյ լռեալ հայր, և յայնժամ բերեալ մանչ. զի մայրն ատէ։

[illegible]

Լինել այսպիսի արհաւիրք 'ի թշնամեան զաւթի. այլ յարմանայս 'ի ժամ խոշեղութեան, այն զինեալ է յաւետարանն Խաչքեղան զեր և հրեշտակք, զի բարիգազա 'ի վեր 'նդ հայր. [illegible] Այլ՝ [illegible] և հիանալ՝ [illegible] որք յայտնեն անդ. թէ յոքնանեայ [illegible]

[illegible]

Լինել 'ի թշնամեան զաւթի [illegible] Այլ [illegible] հանդերձեալ [illegible] որ ասէ հայր [illegible] բարեգաւ: Երբ գայ և բարիւթն հայր Եւ [illegible] հասան 'ի մանանէ: Հրեշտակք 'ի մանանէ եկեալ՝ հասան յայլ և յայլ գաւս, և յանձինս, և 'ի փառս. և [illegible] [illegible] 'ի յայրել։

[illegible]

Ցօգնութիւն զաւթի Եւ մեզ 'ի [illegible] արեգ 'նդ. ան[illegible] մարդկան։ Այլ՝ զերալ հասանելն ասէ. զի կարք են 'նդ քերոբէք, հաղթեղէն թևօք որ է [illegible]

Գալ[illegible]

Գաղղիական խռովարհեցոյց զինքն մինչ 'ի մահուն հնազանդութե
Գաղղիական խռովարհեցոյց ոչ զայս երկին, այլ զերկիր, յերկ
րաւորս զառատ. զի ոչ եաս զնոյ բնութիւն, զի ոչ զերկնաւո-
րաց, այլ զտանիլն աշխարհական բուռն հարկանել։ Զմարդ
կան՝ ընդ երկու հայրապետութ. մինն զերկինս, և զմոլար թե
զառաջ. իսկ միւսն աշխարհ, ասեն, և պահելի. և որդի թե
զառաջին ամենայն զդարձեալ աշխարհ, և զավելի. խռովարհուԵ
է զատեալն ժողովրդի ։ Գաղղիական խռովարհ՝ ամենայն իւր
Ձեռնադրաց առ որ կոչին Եւ մեզ 'ի ներքոյ առից 'նց։ Ան-
գիտութիւն է 'ներքոյ մարդկութեան 'նց, որ է ասէ։

Եւ [illegible]

Հրեշտակն երբ լուաւ թէ անիծանեաց զաւազն. Համ-
բառնալն է յերկինս առ Եւ արդարոյն, զի արութիւն 'ի հող-
մոյն ամենայն ամպն։ Ամպ կոչեաւ ասէ զեա յաւուց 'նց ։ Եւ
'նորա թանաւ, արդար, և ասաց ել 'ի բարձրեալս, յորժամ խա
չեալ զմարդ լինելն, հանդերձ 'ի նու.

Եւ [illegible]

Զկնի համբարձմանն խաղաղութ է մեզ լինել. անդրա
է արդարութիւն Շուրջ զնոքա են յարկք եկեղեցւոյ. ու
երկու և երեք ժողովեալ են յանուն իմ, անդ եմ ես 'ի մէջ
'նց։ Եւ խաղաղութիւն Տուրք ։ Զոր խաղաղութիւն գիտութե
անդրա 'ի մարդ արժան. որ անդ կոչին Օրդ, բանական հոգ
ւոյ բնութիւն, և ոչ 'նոքա էին հաւատ։

'Ի [illegible]

Զարմանալ չմարհոն, և զհրեշտակաց հաւր զորքոյն. 'ի
փառաւորել հոգւոյն՝ առաջի աստուծոյն, յորժամ լոյս 'ի
'նա, և մեկնել յերկինս զչնորհս անմեկնելի։ Ամենայն անդրա-
ցին զկարգաւ . մարդարէքն, առհաւատչեայն և զխաղ. և 'ի
վերայ ամենայն։ Եւ զարմացեալ զհրեշտակաց զերկրաւորս 'ի յայս
արժանութիւն մարդկան հաւատացելոց՝ հրով հոգւոյն. կարկառել
խաղաղել զերկս ։ Գործեալ՝ անդրացին և մարդ արժանութե 'ի
գիտութիւն մեր. զիարդ թէ ցուցեալ է նոյն։

Ո [illegible]

Գաս

Գտանեմ հոգւոյն սորա։ Այլև՝ առաքելոյն որոտաց և ած՝ աշխարհի լինել եղև.

[illegible]

Նա առաքեալքն, ցրուեալ զգեստ ՚ի մեծ հեծելոց, և ՚ի մարդկանէ։ Յամախեալ զփայլատակումն՝ զհրեշտակս, և զգրանելին զինի առաքելոյն։

[illegible]

Ով պղտորք, այլ՝ յատակք. առաքեալք և աւետարանիչք. յայտնեցան թէ նոքա են հիմունք՝ նորոյ աշխարհի, որ մինչ այն էր։ Այլև՝ առ դաւթին լինելք փայլատակմունք, և շարժմունք երկրի. և աղբերց բացումն ՚ի պակուցումն ծովու մեծայն։

[illegible]

՚Ի հայկէն յերկիր, և ՚ի թշնամեաց, հոգւով բարկութ ՚ի հրեշտակն։

[illegible]

Զմահ լինն, և փրկեաց ՚ի բարդում զօրաց։

[illegible]

Զդաւիթ ՚ի սուրբ այն և յարխաղության, և զինդ ՚ի դիւաց։

[illegible]

Զինի մեղաց մինչ չարչարեր ՚ի խոցն մնացին Դաւիթ եալ՝ հանդերձեալն է որ չարչարանաց։ Եղև մը հզօրին խմ. չարար յիմոց մեղաց։ Եւ հան զիս յանդորր, այսինքն է յար ձախ։ Զի կամեցաւ. թէ ոչ կամէր ոչ փրկէր։

[illegible]

Որ առ տանուղ և աքխողում։

[illegible]

Խոստմանս յայտնեալ զգուշանալ [illegible]

[illegible]

Զի հոգւոյն Սրբոյ առ 'ի նմա' զինի մեղացն.

[illegible]

Ընդ. հոգւոյն մխացեալ մեղա

[illegible]

Կշռել զմեղսն է արդարութեան, և է սրբութեան խորոց, որ ոչ կերպիւք. այլ առաջի աչաց խորոց. և է ամենայն հաւատացել. այսու՝ յոյս [illegible] մեղուցելոց տայ.

[illegible]

Որ զնան է քեզ, և զու է 'նա. և զթխութն կործանեցեա խոր զատուալ, և զարխտալ. Դարձեալ՝ հոգւոյն որ մեղ պատուիրել, թէ է այն բնակելով սրբիս, և է թխութն կործանեցիս

[illegible]

Զառաջնոյն զոր երանեաց, և զհեթանոսս [illegible] ամբարտաւանից, զգայոյն և զխարխուլելոյն

[illegible]

Ձրոզ. զմիտս. դարձեալ՝ զհողոյն բնութիւն զոր առ 'ի զաւթայ, և վանեաց [illegible] խոր լոյս արա [illegible] 'ի խաւարի, զատ 'ի զմախ.

[illegible]

Ցուցանել յայտնութեան աւանդ մի առ զմեղ 'ի փորձութ Աստ [illegible]. Որ ասաց, եւ եղեւ [illegible] հրեղէն շարժմամբ. Դարձեալ՝ անցից է փորձութիւն. և է պա տերազմն զինաց, որ յոգդ.

[illegible]

Տնօրէնութեան, զոր հրէայքն ամէն չէ՛ նա յայս Բանք ան ընտրեալ։ Որ առոյ, բանն զոր խօսեցայ, նա դատի ըզ ձեզ։ Ըստ ամենայնի · բանն զոր խօսեցայ, հոգի և կենդանի է յաւիտենից։

[illegible]

Բայց՝ որ ծնեալ է ՚ի հօրէ։ Կամ՝ մեղէ ած բաց ՚ի հոգւոյն սէր, որ ըղխոտեալ է յայ մեռեալ։

[illegible]

Աւելով նստարանք առ, մինչև զմնացորք զօրութի ՚ի բարձանց։ Եւ՝ եղ իր յանդգնութեն հոգւոյն զնալ զօրութեան ծառայութեան, ոչ խառնել յոյզ, կամ յաճախ։

[illegible]

Կոխել զօձս և զկարիճս, իբր ընտրելի է երջանիկ Զօր հարսն ակերակր նմանել երջանիկ, կամ՝ որպէս երանց։ Եւ՝ ՚ի մէջ բարձանց կայցէ ցեր. ՚ի մէջ ըերանց հօր բանիւ։ Տէրն եալ հօրն զօրէ, ու այժմ, առ զնա առանել բարերարս։

[illegible]

Յաղթս առաջնեալ, և ՚ի թշնամիսն ձգեալ զնա, ու քո կանոնդ։ Առաքեր զօրութի իմ՝ հասս անխարդախերկ, կամ՝ որդեծնի. ու եւթ անուանիցն հասարակաց, և քաջահոգին և ամենակալ. որ էր որ առաջելոյն անուն քո։ Եւ՝ եւաւ ինձ զպատճառութեն զհոգին որ խոստման և փրկէ։

[illegible]

Հօր ամենիմեն, զմտուքս առանձնել յոյժ կենդան զոյր Եւ՝ խորհս քո կանոնեալ. ու հոգին որ ՚ի գլխաւոր ՚ի թխման հասեալ ակերութեան մերում։ Խաղաղ, յաւիտենս Եւ՝ խորհս անեղանելի։

Ը[illegible]

Որ է 'ներքոյ հայել, ուստի հանդէս առնել, գեղեցիկ կազմել գիրս։ Եւ՛ ոչ [illegible]։ Զ[illegible] 'ի հրամա-[illegible] իւր [illegible] 'ի փայլուն [illegible]։

Հ[illegible]

Ցոյց տալ [illegible], և [illegible] և ոչ [illegible] [illegible] մինչև [illegible], և [illegible]

Ն[illegible]

Նե[illegible], թէ մի [illegible]։ և [illegible] [illegible] [illegible], յաս [illegible] և [illegible]։

Զ[illegible]

Զ[illegible], [illegible], [illegible], և [illegible], [illegible] ոչ [illegible] և [illegible] [illegible] և [illegible]։ Զ[illegible] 'ի [illegible]։ Ը[illegible] 'ի [illegible]։

Զ[illegible]

Գ[illegible]։ և [illegible] 'ի [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ոչ [illegible]։

Ա[illegible]

Սուտ [illegible] թէ [illegible], թէ [illegible], [illegible] [illegible] և ոչ [illegible]։ Եւ [illegible] 'ի [illegible], և 'ի [illegible], և ոչ [illegible]

Ս[illegible]

Գ[illegible] և [illegible] Ն[illegible] [illegible]

հողմով հողւոյն, որ 'ի վերնատանն։ Եւ ոչ կաւ հրապարա-
կաց կոխեցին։ Մանր մանկունք և աղջկունք՝ կոխեցին զնա ընդ
խոբանից չարխան ։

[illegible]

Հայր զորդի 'ի հանապազորդ ղալբաց և փարխեցոյց։ Եւ կացուցէ զնա գլուխ հեթանոսաց։ Որդ և առաց խնդրեան յինէն և տաց քեզ զիշխանութիւն, զի առն մի գլուխ քո է։

[illegible]

Հեթանոսք՝ որ լսելով 'ի մը. առաքելոցն ծառայեցին քե. և հրեայքն անատնելով և լսելով, ոչինչ օգտեցան։ Դարձեալ՝ որոց ասաց, ոչ գիտեմ զձեզ, ծառայքն և հնազանդ լին զնալով 'ի հուրն։ Զի քաջ գիտէ զնա, որք ոչ զոր ծնեցին յայգւոջ 'նը։

[illegible]

Հրեայքն ստացան յաբրահամէ. առեցին թէ որդիք աբրահամու եմք, և ոչ ումեք ծառայեցաք. յետոյ առաջին, չեր մեր թագաւոր բայց 'ի կայսերէ։ Անշեղան նախանձու. կողմսն յորինացն մանկան, և 'ի քին, որ առնա 'նդ չաւիղ կենաց ։

[illegible]

Որ ասէին ցափողատս, 'ի խոյս հան և յետոյ համբառնալն թէ աշակերտքն եկեալ գողեցին զմարմին Քրիստոսի։ Համբառնալ յերկինս. և բարձր է 'ի մէջ ամ աղգաց։ Որ սրհնեն զնա ընդ հօր և որդ հոգւոյն։

[illegible]

Գուսիթ խաչ թշնամեացն. և դքն վերժն՝ հայր խնդրեաց հ. ամենայն վքն։

[illegible]

Որ վրիկելոյն էր զամ ◡՝ և զնա վրկեաց 'ի թշնամեաց

խնոց

իմոց. որ տարապարտ բարկացեալ էին 'ի վերայ իմ։ Բարձր արարեր զիս. թագաւորութիւն անձեռնտուրեկելի 'նոցա. զի անի- րաւք էին։

Վասն այսորիկ խոստովան եղէց քեզ 'ի հեթանոսս. և անուան քում սաղ- մոս ասացից։

Զոր ասէ՝ դաւիթ, թէ՝ յորժամ հաւատան հեթա- նոսք, 'նոքօք խոստովանեսցուք զքեզ տր։ Եւ անուան քում սաղմոս ասացուք։ Յս քս երգով օրհնեսցուք յաւիտեան։

Մեծ արարեր զփրկութիւն թագաւորի նորա. առնել ողորմութիւն ընդ օ- ծելոյ նորա ընդ դաւթի. և ընդ զաւակի նորա մինչև յաւիտեան։

Նորա ասելն՝ փոխանակ իւրն միայն ասել ինքնին՝ն վա- սն իւր է թագաւորութիւն դաւթի, զոր հայր էած. իսկ որ զնն ողորմեցաւ, և զաւակ եղև 'նմա, բստ մարգարէին, և զօրհնելի. թէ՝ դաւիթ գալոց է. և տացէ տր ած զաթո- ռն դաւթի հօր 'նորա։ Դարձեալ՝ մեծ արարեր. որ առաջ- նորք, մի պակասեսցէ 'ի յուդա՝ պետ և իշխան. մինչև ե- կեսցէ այն՝ որ իւր է թագաւորութիւն. և 'նա է ակնկալութի հեթանոսաց. որոյ փրկութիւն մեծացաւ. զի խաչիւն՝ն փրկե- ցաւ։ Դաւթի և զաւակի իւր։ Դարձեալ՝ դաւիթ տրն, և զաւակ 'նր՝ հեթանոսք. զոր օծ հոգւովն, և անուամբ նորա քթենս. և իւրովք չարչարանօքն ծնաւ զաւակ իւր 'նորին փառք յաւիտենից ամէն։

'Ի կատարած սաղմոս 'ի Դաւթի.

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԺԸ.

ԵՐԿԻՆՔ ՊԱՏՄԵՆ ԶՓԱՌՍ

Այ, և զարարածս ձեռաց նորա պատմէ հաստատութիւն.

Երկինք՝ երկու են, աստղեան և հաստատութիւն. մե-րն. Երկինք բնութեամբ հրեշտակաց պատմէ. և հաստատութիւնք երևմամբն խորհրդ զձեռաց նորա, և կոչելով զնա, և նկարելով պատկեր, յայտնեն զարարչութիւն նորին. Նախ ապա և հաստատութիւն զձեռս և զկարգ և զյօրինուածս արեգական, և լուսնի և աստեղաց. զերս և զնոցա յուցանելով մարդկան՝ ստուգանել զարարչին զօրութիւն։ Երկինք՝ երկու են զոր 'ի հաստատութենէն, որ մանկունս ասէ, որ ոչ քաղ երկինն այս մի. և երկնից՝ այս երկու. երկին, որ է երկու. որ և աստղեր ասէ. զնոցին յափշտակել մինչև յերրորդ յերկինս։ Յերկուքն կան հրեշտակաց դասք. և մինն որ երրորդ ութիւն. որոյ փառացն պատմիչք երկու են երկնայինքն. Են՝ որ, զի ասեն զզօրութ երկին։ Եւ աստղեանն զգործոց նոյ զկարծիս. յանկէն թէ որ են 'ի մէջոց քան զամ երկին Պատմեն զփառս Այ. 'ի դէպ է զերկու դասն ասել՝ յերկու սրբոց երկինք, որ այլ մերձ ասեն 'ի փառս Այ. Իսկ սերովբէքն՝ որ որ որ. և քերովբէքն, որոնք են փառք նն 'ի սեղանոյն խորան. այլոյն առաջնորդելով։ Իսկ հաստատութիւն՝ ոչ

պատմէ զփառս այ. այլ թէ՝ արարած է ։ Ե՛ւ գործ ձեռաց նորա Որդ ասէ, որոյ ած զհաստատութիւն. և որոյ երկաւս լուսաւորս և զաստեղս . և թերևս անդ. էր սատանայ և իշխանութիւք և պետութիւք իւր։ Ե՛ւ զի՝ ոչ պատմեցին զփառս այ անկանք։ Գործէ՛ երկինք՝ որ եկեղեցի, պատմէ խաչելոյն որ է փառք այ։ Ե՛ւ զի՝ հաստատ է, և անխախտելի դրանց դժոխոց. այս է որ պատմէ, թէ գործ ձեռինն հօր յի է, որպէս ասաց ցպետրոս, դու ես վէմ՝.

Օր աւուր բղխէ զբան. և գիշեր գիշերի ցուցանէ զգիտութիւն։
Ո՛չ են բանք՝ և ոչ են խօսք, որոց ոչ լսին ձայնք նոցա։

Ո՛չ բանիւ և ոչ խօսս արձակելով. այլ սիմաքոս ասէ, այլ գիտութեան, և յիմացմամբ միտ, երկնայնոց և ժամուցն փոփոխմամբ, զանկուածանելի սահմանն չափելով բղխեն իբր յաղբերէ զբանն այ սահմանադրի իւր անձին։ Ե՛ւ գիշերք զնա ասեն գիտել այ, որ հանգուցանէ քնով զխոնջ աշխատեալ մարդն 'ի անհնչենոյն աշխատութեանց. առանց լեզուի աղաղակեն առ խօսսն այդ մարդկան։

Ընդ ամ երկիր ել բարբառ նոցա, ծագս 'ի յաշխ աշխարհի են խօսք նոցա։

Լուսաւորացդ և ամէնեցուն և գիշերոյ իմաստք 'ի բանական։

Յարեգակն եդ զխորան իւր. և նա իբրև զփեսայ՝ որ ելանէ յառագաստէ իւրմէ. և ցնծասցէ իբրև զսկայ ընթանալ զճանապարհս իւր։

Երկք թարգմանիչն յայտնապէս ասեն . զարև եդ 'ի խորանի իւրում. զի է՝ զարեգակն եդ 'ի խորանի հաստատութեան. Ե՛ւ ինքն արեգակն այլ փեսայ զանարձեցեալ երանէ 'ի նորոյ երկնից՝ ցնծութիւն առնելով ամսոցն . և իբրև հսկայ՝ ուժեղ քաջութիւն, անդրդել և անփոփոխ զընթացս զիւր կատարէ երկնից՝ 'ի միում աւուր վճարէ ։

Իսկ՝ մասնաւոր առաւելն պօղոսի՝ այսպէս իմացի Օր աւուր բղխէ"։ Առաքեալքն լոյս կոչեցեալ՝ որդւոյն լուսոյ 'ի բղխմանէ հօրն՝ եառքն զբան քարոզութեան. և գիշերքն սուտ առաքեալք՝ զխաւարային գիտութիւն, գիշերով մեղաց խաւարեցոյն։ Ե՛ւ դարձեալ՝ առաջինն 'ի քն՝ օրոց և լուսաւոր բանս, և իմաստնոյն մթութեանն, և առաքեալ հանճարով։ Զի գիշերոյ մանր անձրևք էին առաքեալքն՝ բանիւք իւրեանց, վկայիցն յաղ ժն երգ ոյն Ո՛չ են բանք։ Ո՛չ էր բանք

նոց

նը պղծագործաց նմին. և ոչ խօսք նր՝ ընդ սրբութեանն. և ոչ լսէին ձայնք նր իբրև զարհուրեցելոց, ձեռամբ և անհոգի. այլ պարզ և յայտնի իբրև այլն համբաւեալ, և ըն չորեքեան հաւատս. Ընդ՝ է ամ երկիր ել. Իբրև ելն խաղացեալ յերկիր ատէ, և ելն բնաւեն 'ի դժոխոց և 'ի կեաց՝ զխնդիր երև ամն. Եւ պէտքս և յախոքս յարութեան. բարեպաշտութեան և թագ- ցեա և յաղագս յաղթէն և եղեւ յեօթնամսեայն յարութ- և 'ի չեռնխս. մարմնոյ և թափանս 'ի հարաւ. անդրէաս և յո- հաննէս 'ի միջերկրեայս. պողոս յեւել մինչև 'ի լիւբիէ, և մինչև 'ի ծագս և յեզերս երկրի եհաս. և առաքելոյն զննոյ է ամ, եթէ՝ քարոզեցաւ աւետարանս է ամ աշխարհ.

Յարեւու եդ՛՛. Խորանաւ արեգակն քն զկուսան մարմնոյն յարուց հաւասն, որ նախ արև ծագեաց 'ի կոյսն. և ինքն ամ փեսայ հարսանեն եկեղեցեաց՝ եհար զկուսան մարմինս և ել 'ի կուսական առագաստէն, որ եղև մեզ արևելք. առա 'ի գերեզմանէն և 'ի դժոխոց յանծութեէ. և իբրև զհսկայ անկր մարմ դժոխոց՝ աղաւնոյ զհովիւն, կատարելով զձմեռնային անընդհատ լուոյ՝ համբարձմանն յերկինս. Ըստ այսմ թէ ծագէ արեգակն, և մտանէ արեգակն, և 'ի տեղի իւր ձգի.

'Ի ԾԱԳԱՑ ԵՐԿՆԻՑ ԵՆ ԵԼՔ ՆՐ. ԵՒ ՀԱՆԳԻՍՏ ՆՐ ՄԻՆՉԵՒ 'Ի ԾԱԳՍ ՆՈՑԱ. ԵՒ ՈՉ ՈՔ ԻՑԷ, ՈՐ ԹԱՔՉԻՑԷ 'Ի ՏՕԹՈՅ ՆՐ։

Մեծ խորհրդի լուցեալ՝ 'ի հեռաստանէ արձակէ զլոյսն. և զջերմութիւն ոչ կարէ է նմին սերմանել. Իսկ արեգակն է լուսոյն և զջերմութեան տարածէ. Դարձեալ՝ երբեմն արեգակս յարևելից յարևմուտս. և խնամքն 'ի հօրէ առ կոյսն. և 'ի նմանէ առ հայր. յորժամ հանդերձ զծառայականութեամբ և զախտաւոր ազգս. Եւ ոչ որ իցէ որ թաքիցէ 'ի տօթոյ նր. Որմէ յերկրորդ գալուստն աւուրն. յորժամ զլուսոյն տաբէ ձևացուցմէն արեւու զերերն խորանն բանալով, զհատուցին 'ի բաց եղեալ. Եւ եկեն ամ փառաց զայ պատկել զհարան իբրև զհսկայ զօրութը և փառաց բարձմք. Եւ ոչ որ իցէ որ թաքիցէ. Յորժամ 'ի լուսոյն զատոյն 'ի բաց առնու, և հուր առաջի նր բորբոքի, և ոչ որ զերծանի, որք այսմ լինին արժանաւորք 'ի ծագաց երկնից: Եղեալ յարևելից իբրև զփայլակն, և երևեալ յերկիր հանդիսա առնէ արդարոյն մինչև յերկինս հանելով զոքանս: Ընծայնեն մինչ առնէ, զոր ուսուցին առաքեալքն հեթանոսաց թէ՝ զոր ոչք պատուէր, արարածք են, և պատմիչք փառաց Արարչին են: Ապա զգրաւորն յայտնէ ասելով.

Օրէնք

Օ[illegible]

Անարատ են, և ոչ բամբասելիք՝ ըստ մտանաց և ոչ մար-
կենաց։ Դարձուցանեն ՚ի մտաց և ՚ի մարմնական հեշ-
տախտութեանց և ՚ի դոհից՝ առ քեզ ածեն։ Զի օրէնք՝ սահ-
մանք են և սահմանեն զաւանելիսն, և զկատարելիսն։ Նոյնք և
վկայութիւնք կոչին. զի վկայ են ճշմարտութեան, և խնամոտն
ամենայն զանազանութեան։ Կամ թէ՝ զիրաւունս օրէնք խրատեն. աղաղաց
առնեն, ուրախ առնելով զպարգեւն՝ աւանց խղճմտանաց. որ
այժմ առէ։

Ա[illegible]

Արդարութիւն առ, զի ոչ ըստ կարգի արդարացուցիչք են
Եւ սուրբք են, զի յուղիղ հանեն զմիտս։ Ուրախ առնեն
զկատարելս օրինացն՝ որ սրտիւ։ Պատուիրանք ՚ն լոյս են.
Զի լոյս է տր. լոյս առ, ուր առ ք են։ Երկիւղ ՚ն որ է,
և մնայ՝։ Այլ է այն՝ որ ոչ անմնայնոց է երկիւղական սէրն,
յորժամ երկնչէ ՚ի զանցանելն պատուիրանաց։ Եւ այլ է երկիւղ
՚նն՝ որ սէր բերէ յերկրաւն, որ պահելով զանձն և անբիծ,
երկնչելով զուցէ անկանի ՚ի սիրոյն տն. և այնպէս մնայ ՚ի
կենան յաւիտենականն։

Դ[illegible]

Ասէ՝ զաւետարանեն ասէ ըստ ՚ն, թէ ՚ի դատաստա-
նն ելեն. և թէպէտ դատիմ զոր, դատաստան խմ ճշմա-
րիտ է։ Եւ արդար է ՚ի ՚նոյն։ Զի արդար է տր, զարդարու-
թիւն սիրէ։

Ց[illegible]

Զաւակարանին ասէ՝ որ պատուիրեաց մի ստանալ զա-
կն և մի արծաթ, և անկատ պատահակատ. և քաղցր է ՚նա
քան զմեղր խորխի։ Մի արծաթ, զի որ ՚ի մեծութեան զայ ՚ի
մեծութ է քան զմեղր. և զվատան որդի ոչ ասէ։ Եւ քան զա-
կատ պատուհակատ. Քան զորէնան մախէսի, և քան զմար-
գարիտ, զի ՚նորա ծառայից առ. Թէպէտ ոսկի էին և ա-
կունք, որ յերկիր են. և ՚նորա զերկիրս խոստանան բա-
րու.

քուխս։ Եւ քաղցր է քան զմեղր օրինացն. զի լուծ իմ քաղցր է վասն մեծի հաստատութեանն յուսոյ. թէպէտ նեղ է ճանապարհն։

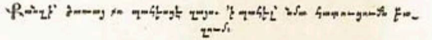

Որ գինք արեան նր̃ են, պահեն զպատուէր աւետարանին։ ՚ի պահել ՚նոքա զհաստատութիւն բազում։ Զի չեն արժանի չարչարանք ժամանակիս հանդերձելոյ փառացն։

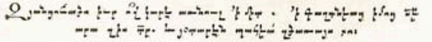

Պահել խոստացաւ, և երկնաւ զի տկար եմք, և բազում քնդ յանցանեմք խորհրդով և բանիւ, թէպէտ և ոչ գործովք ՚ի գաղտնեաց մը արա՛։ Հատ քեզ է որ սատանայ ՚ի գաղտնիս խոցանէ զէ խաւար զոր ոչ գիտեմք թէ ՚նա է. յայտնանէ մը արա զնա, զի մի պղծեցայց։ Եւ յօտարէ՛ն պահեա, զոր յայտնապէս գիտեմք և ստորացոյց օրէ՛նքն հրամայեմք։

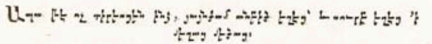

Զի որ առնէ զմեղս ծառայ է մեղաց. յայտնամանքն եղէց, և ոչ եղէց յայտնի և ՚ի մեծ մեղացն. զի են՝ որ մահուչափ են։ Վճ. կարեմ առնէ զգուշանալ։

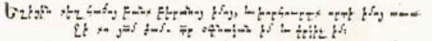

Ընդ զոչս մեռանողն՝ ոչ հանձնեմ առէ, զլանա խոստովանութե, և զխորհուրդս հասատոյ լինել. զի զանիռ մը և զհոգի խաւարէ՝ ոչ արժանաւորէ։ Տէր ողորմեա իմ. զի քո զօրութեամբ կարեմք լինել քեզ հաճոյ. և փրկեմք յո անաւանդէ։ Ըստ աներևոյթ յաղթս կացէք յամ ժամ։

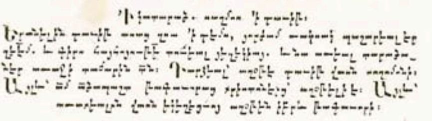

ՍԱՂՄՈՍ ԺԹ.

Լուիցէ քեզ Տէր յաւուր նեղութեան. օգնեսցէ քեզ անուն այ Յակոբայ։

Եկեղեցւոյ՝ ես եւ տաղանդի, յորժամ որդւոյն նորատոց ապստամբեաց։ Այլ՝ որ եկեղեցի՝ որ ՚ի հալածանս քոյ թագաւորաց է, օգնական՝ անունն այ յն քո։

Առաքեսցէ քեզ Տէր օգնութիւն ՚ի սրբութենէ իւրմէ. եւ ՚ի Սիոնէ ընկալցի զքեզ։

՚Ի սանձարէն՝ եղեկլիայ. եւ եկեղեցւոյ՝ ՚ի վէմնայն. Եւ ընկալցի զքեզ ՚ի գիրկս խնամոց իւրոց։

Յիշեսցէ Տէր զամ պատարագս քո. եւ զողջակէզս քո ընդունելի արասցէ։

Զեղեկեայի եւ զտաղանդս, եւ եկեղեցւոյ՝ զընծայականն. եւ զմկայելյն սրբեն եւ ուխտ՝ զոր եդին առաջնաւէն։ Եւ ընդ գուշանալ պատուէն պատարագողքն՝ զարժանն նուիրել եւ ուխտել։

Տացէ քեզ Տէր ըստ սրտի քում. եւ զամ խորհուրդս քո կատարեսցէ։

Նոցայն յայտնի է, երկրաւորքն ամ. խոկ՝ եկեղեցւոյ խնդրել զարքայութիւն այ, եւ զարդարութի՛ն նր։

Ցնծասցուք մեք ՚ի փրկութեան քում. յանուն այ մերոյ՝ մեք մեծասցուք։

Արուսեակ եւ ժողովուրդն՝ իւրեանց թագաւորացն. եւ մեք՝ յանուն քո մեծամեծացն փրկեցաք, քրիստոնեայք կոչեցաք, եւ նոր խոսրվէլ։

Լցուսցէ Տէր զամ խնդրուածս քո. այժմ ծանեայ, զի փրկեաց Տէր զօծ
եալ իւր։

Տեսանել զքո հաշտ Այժմ ծանեայ"։ Յորժամ հաստատեցաւ կատարեալ խաղաղութեան եւ արդար, զոր եւ օծեալ քրիստոնեայս կեցոյց։

Լուաւ նմա յերկնից ՚ի սրբութենէ իւրմէ. ՚ի զօրութեան փրկութեան աջոյ իւրոյ։

Եկեղեցւոյ եւ զօրաբանելի, եւ կատարելութեամբ Զօրուն աջոյ. զհաշիշ ցուցեալ է՝ այսու յաղթեաց։

Սա...

Սոքա կառօք՝ և սոքա երիվարօք. այլ մեք զանուն Տեառն Աստուծոյ մերոյ կար- դասցուք։

Ամենքերիմ և գոգ և թշնամիքն կատաղեալ, և որ- դայայ. և գեկն կախարդօք, և մեհենօք. մեք անուամբն յի- սուսեամբ։

Սոքա խափանեցան և անկան. մեք յարեաք՝ և ուղղեցաք։

Մեք յարեաք 'ի գլորմանէ անհաւատութեան, և ուղիղ եղաք. զի ուղիղ է տէր ած մեր։

Տէ՛ր կեցո՛ զթագաւորն, և լուր մեզ. յաւուր յորում կարդասցուք առ քեզ։

Զեկեղեցի յարուցն Յաւուր յորում՝, Ցօրն հատուց մահն. զի որ կարդացէ զանուն ած՝ բարի գործովք, կեցցէ։

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի դաւիթ։

Ցորժամ հնգշաբաթու եղիցի, և յարեաւ 'ի հնգշաբաթէ, [illegible] Այլև՝ [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. Ի.

Տէր 'ի զօրութեան քում ուրախ եղիցի թագաւորն. 'ի փրկութեան քում ցնծասցէ յոյժ։

Եղեկեա յոյժ զուարճացաւ. և մեռք՝ յորժամ նմանի այ։

Զցանկութիւն սրտի նորա ետուր նմա. և զկամս շրթանց նորա ոչ արգելեր 'ի նմանէ։

Ասի թէ՝ որդի խնդրեաց, և տուաւ նմանս։

Ժամանեցեր նմա յօրհնութիւնս քաղցրութեան քո. եդիր 'ի գլուխ նորա պսակ 'ի քարէ պատուականէ։

Հասուցեր, արժանացուցեր յօրհնութիւնս այսպիսի. զի որդւով՝ քաղցր պտղով, և պսակ թագաւորութեան՝ պսա- կեցեր զնա։

Կեանս խնդրեաց 'ի քէն. և ետուր նմա զերկայն աւուրս՝ յաւիտեանս յաւիտենից։

Հնդկաստանի տամ՝ եղեկկիոյն. և մինչ՝ զի անմահ էր, Իմ մտաց նախատեղծ իցեն անդխարար ածանալ կամեցեալ՝ ոչ խնդացին. սակայն՝ ած եղեց 'ի դէպ ժամանակի ածացուցեալ զմտութիւն լինելով ինքն մարդ: Ընդ երկայնութիւն՝ Մնացին փայելէ ընդ այ միացեալ, և ոչ եղեկկիայ:

Մ[illegible] 'ի [illegible]

'Ի վերայ կենացն՝ զփառսն մեծափայլելոց: Զի դարձաւ արեգակն. և բերեցին նմա պատարագ 'ի բարեկամէ. Իմ ըն՛ մեր փառքն:

Տ[illegible]

Իբրև զեղեկկիա առեալ օրհնեցէ զքեզ ած. և հայր եւ որդի ևս և զանդամն ՚ոյ՝ յօրհնութիւն յաւիտենից. յոր ժամ երեւի եկեղեցի երեւացն հօր. և որ սրտիւ ասաէն եւ

Թ[illegible] 'ի [illegible]

Եղեկկիա, և մինչ յառաջ՝ որ զենի հողեղ և մարմնոյ ոչ զբօսնու. այլ՝ յողորմութեան հօրհն ան խորհիւ դառնէ զհն դին, մինչև սթափեցի. և ինքն՝ ոչ սասանի:

Գ[illegible] 'ի [illegible]

Հաղին արօթէ թագաւորին եղեկկիայ և մնացն ընդ հեռամբ ունել զախտս և զցաւս Իմ աջ քո դացէ. Յորժամ ծածին ընդ աջն մխարանի, դըռանէ զնա թշնամին, և զդառնայ, կամ ոչ հնազանդի, այլ՝ տայ կռիւ և յաղթէ. Դարձեալ՝ աջն յի խաչին զօրքս մարդկան՝ որ թշնամիք էաք մեզ, և կորուսեալք, եղիս երբեւ զմոլորեալ ոչխարն. զնա խնդ մեր՝ յաջն դարձուցեալ. և զառեալ՝ 'ի սիրելիս:

Գ[illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible]

Որք՝ այլոց հնոց եղեն այրման պատճառ, և կորստեան, դևք և հեթանոսք, և չարք, 'ի հնոց գեհենին այրին 'ի ժամանակի դատաստանին, և երևման երեւացն լի բարկութեամբ:

Տէր բարկութեամբ իւրով խռովեցուսցէ զնոսա. եւ հուր կերիցէ զնոսա։

Զի յայտնելոց է բարկութիւն իմ հրով։

Զպտուղս նոցա յերկրէ կորուսցես. եւ զզաւակս նոցա յորդւոց մարդկան։

'Ի կենդանեաց յերկրէն. անժառանգ զարմք՝ որ առաւ՝ն է պտուղն. եւ զաւակ նոյ՝ ոչ կոչին մարդկան, այլ սատանայի

Խորհեցան 'ի վերայ քո չարիս. խորհեցան խորհուրդս, զոր ոչ կարասցեն հաստատել։

Դեւք չարութիւն՝ հպարտութիւն խորհեցան ընդդէմ մարդկան յաւիտենից։

Արասցես զնոսա հալածականս. 'ի մնացորդս քո պատրաստեսցես զերեսս նոցա.

Յորժամ ասիցէ, գնացէք 'ի հուրն 'ի յաւիտենականն։ Որ ... 'ի յաւիտենական բարկութիւն ...

Բարձրացիր Տէր 'ի զօրութեան քում. օրհնեսցուք, եւ սաղմոս ասասցուք զօրութեանց քոց։

Զօրութիւն ... յորժամ ասէ ..., բարձրանայ ... օրհնեսցուք եւ սաղմոս ասասցուք զօրութեանց նոր. Դարձ-եալ բարձր լեր 'ի խաչ եւ յերկինս. զի զամենեսեան ձգեսցես առ քեզ յօրհներգութիւն եւ 'ի սաղմոս։

'Ի կատարած. վասն առաւօտին օգնականութեան. սաղմոս 'ի Դաւթի։ Մարգարէանայ զչարչարանսն ... զի ... ասէ ... բարձրացաւ ... զօրութեանն ... Այլ ... 'ի ... , ... ։ ... ։

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԱ.

ԱՍՏՈՒԱԾ ԻՄ՝ ՆԱՅԵԱՑ ԱՌ ԻՍ. ընդէ՞ր թողեր զիս. հեռի են 'ի փրկութենէ իմմէ՝ բանք յանցանաց իմոց։

Ձեռամբ սիրոյ է կրկնելն զԱծն։ Նայեա. ոչ թէ զար-ձուցեալ է զերեսն։ Այլ զայս յայտնապէս գուշակ 'ի խաչին. ելի ելի լամմասաբաքթանի։ Ով 'ի Հայր, թողեալ, կամ յերկրէ անուտ-թենն. մի լիցի. այլ 'ի գլխոյ մերոյ բնութեան. եւ

աղա

աղօթից հնոյն ։ Զի ոչ գտցէ զիւրն իւր համարել. որ թողեալ էաք յետ յանցանացն. և առաքինեսցին առաջին որ_ դորդքն, և եսան 'ի մին զօրութիւ իւրեանց. առել ցնոյր թէ՝ մանա իմ վերծելոյ զադամայն. ընդ էր թողեալ կացցեն հա գիին 'ի գէթ մասն Հեռի երթ 'ի փրկութե ։ Այլ ամ՝ հեռացաւ յիւր փրկութենէն, քան մի որդւոյն Ճառնեցելոյն ամենի մի քանից յանցանացն, որ առաց կինս զոր եւսուր լինի ։ Այլ երեք թարգմանեալ ոչ առաջին վասն քանից յանցանաց. այլ ամենադա 'ի կաչմանէ առաց . թէ, որ խանն՝ 'ի վշտաց առաքելի խնդ. սնանդա՝ 'ի ձեռնեւեց խնդ։ Որ թէ՝ գոլեցին, և ձեռն ցան և վշտաց առաքելեցին սրբին . և ընդէր ոչ փրկեցան. զի մեծամեծի կարօտացան միջնորդի, և փրկչի

Այժմ, 'ի տանէ իմաստոյ առ ոսկ, և ինչ ոչ լինի. 'ի գինէն, և ինչ ոչ տեսանէ։

'Ի առնէ և 'ի գիրերի աղօթեսին սրբին, և յամեաց խըն գիրս Միսեն ու եա աղօթել . հայր եթէ հնար իցէ։ Եւ զի՝ մի եր կամին հօր և որդւոյ, այլ մի փրկութե մարդկան մահամանն ոչ լինա. և զի ցուցցէ զձեռնարկա լինելն մարդ։

Դառ 'ի անձ ընակելու էա. և գտնեալ իմաստէն։

Բնակեալ յերկինս և խոնարհել զամէ զբեզ 'ի գործս քո Դարձեալ 'ի սիրս բնակեալ յարդարոցն, յարդարահամ, յհասհակ, 'ի մաքուրս . և չասաց թէ բնակեալ եիր, այլ թէ՝ արդ, և միշտ եա։

'Ի տեղ յաստուածն հայրն մեր. յաստուածն 'ի տեղ՝ և երկինք ընդ։
Այս տեղ աղաղակեցին, և լսէին. 'ի տեղ յաստուածն և ոչ առնացին։

Ներքին՝ յորս բնակեալ ես առաքինեցին ասելի 'ի խաւ_ կաց Յաւաացանն։ Զորս մարդ լինել, և ոչ ամենեցին Դարձեալ՝ 'ի քեզ յաւաացան յանէսի , և գտնելէ . և թէ մարմնով փրկեցան. սակայն 'ի գէթոց ոչ փրկեցան հոգիքն

Այլ և որդին էմ, և ոչ էմ մարդ. նախատինս մարդկան՝ և արհամար_ հանս ժողովրդոց։

Ո՛վ նախատանացն հրէից. կամ՝ ծանկելով զծնութիւն մարմնոյն, իբր կարծ որդ'ամբ 'ի յորս Եւ կամ՝ զի կուսն միայն, և ոչ 'ի սերմանէ. իբր որդն 'ի փայտէ ։ Կամ՝ զի գե

ղեցիկ

ցեղիկ հանդերձ կազմոց մեր լերբն որդ՚ն զկնքադառ. Դաշտ-
եալ՝ որդ՚ն փիւնիկ հաւն. որ աշխարհի զանգին յերկիր յա-
ւուր յաւէտ կենդանացեալ. նախ որդն երևեալ, ապա
հաւ թռուցեալ։

Ա[illegible]

Յաւետարանին յայտնեալ են գխտոնցն

Յ[illegible]

Գայ երկիր խնդացանել։

Դ[illegible]

Հմնարին՝ կազմել է լեր յառայն՝ ըն յորայ, ոսկերք և ջիլք հանար զխու. Զի կազմեն որդայ է, նոյնպս հոր և հողույն էլին կազմեյն. Զի հողին ոչ եկեսցէ 'ի քեզ. Եւ զորութիւն բարձրելոյն հովանի լիցի 'ի վէր քո. Յայս խմ՝ 'ի սուետց ծոր խնդ. Զի 'ի յայս փրկութիւն մարդկան՝ կերպարեցաւ 'ի սուեանց մօրն. Դարձեալ՝ զի 'ի սանէ մինչ 'ի կատարած հատուցեա մարդկան զարմանն.

'Ի [illegible]

Զի դու միայն գխտեիր զխս յառաջ քան զարարած ծնեալ. և ած կոչես խմ, մէ յարդանգի մօրն առնլոյ մարմին Քեզ անկ է գխտելն թէ՝ որ հայրդ ես ընութեր, յորովայնէ մօրն առեալ մարմնոյ ես ած յայտնեցան. Դարձեալ անկայ ես, զի ոչ կատարեալ է բանն 'ի ծոցն հօր, կատարեալ զատ մարդն 'ի ծոց կուսին, ըստ ասելն կամ աղախին ան Սովոր եմք ասել 'ի կատարումն եկեալ լեալ թէ յանկ ել երքն, կմ խորհուրդն Զի անկանելն կատարելն է. ըստ հրեշտակին՝ որ ասաց, 'ի նմա ծնեալն 'ի հոգւոյն սրբոյ է. Զի առուրց բազմաց ոչ կարօտացաւ նման մեր քառասնից։

Մ[illegible]

Եւ զայս ես աւետարանին ասէ, զի խնդրեր աղօթիւք 'ի ժամն որ մերձ էր գալոյ 'ի վերայ հրեշտակն.

Շ[illegible]

[illegible]

Զ[illegible], և [illegible], և [illegible] [illegible] զի [illegible] 'ի [illegible]. [illegible], և [illegible]

[illegible]

[illegible], և [illegible]

[illegible]

Զ[illegible] յայտ առնէ, զի [illegible] հիւանդ. [illegible]: Ա[illegible]. Եւ [illegible]: Զ[illegible] 'ի [illegible]: Այլ [illegible] 'ի [illegible]:

[illegible]

Զ[illegible] 'ի [illegible], և [illegible] 'ի [illegible]:

[illegible]

Ո[illegible]

[illegible]

Մ[illegible] 'ի [illegible]

[illegible]

Զ[illegible]

Զի նախ բաժանեցան վիճակելով զինուորքն . և ապա զհանդերձսն բաժանեցին։ Եւ զպատմուճանն՝ որ էր առանց կարանի՝ առարկալ յոլորելն Հայոց սովորութ., նշանակ է ունէին՝ որ ոչ բաժանի, այլ ամի ունէր լինելոյ տուեալ լինի 'ի վերայ քան զարժանն մեր, երբեւ վիճակ՝ որ ոչ ընտրէ զարժանաւորսն։

[illegible]

Որ ասէր հայր լինելս է։

[illegible]

Զի բարձր՝ որ ոչ խորտակեցան։ Եւ 'ի ձեռաց շանց"։ Զի մի էր մօրն։ Աղօթէ, զի և մայրն անձեռնարկելի մինացէ 'ի կատաղի շանցն։ Այլև՝ զեկեղեցի յայտնէ զթութեցն հօր. զի միայ մօր աւազանին է ծնունդ։

[illegible]

Սատանայի բերան՝ մահն է . և եղջիւր մահու՝ մեղքն, միւսոյ և յառուկ. յորմէ ազրիւ աղօթէ ընութեան. որ խոնարհեալ էր 'ի ներքոյ երկիւղի մահու ըն առաքելոյ։

[illegible]

Ոչ ամօթ համարի եղբարս կոչել զառաքեալս, և զեկեղեցի. զոր կոչեաց 'ի հօրէ ծանուցի ձեզ։ Եւ ծանոյց թէ զիարդ կոչի մեր հայր, զի առնի զկամս նորին։

[illegible]

[illegible]

Հեթանոսք են մեր զաւակն յակոբայ, և որք 'ի հրեից դարձան։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Որք են ընտրեալ և որք հաւատացին որդիացան խորայէ լի. զի ոչ արհամարհէ զազգատոհմ Յորդանանց և 'ի մերձաւորեցից հեթանոսաց՝ յորոց ոչ գտանէ մեր զերծեալ, յորժամ խնդրեցի. այլ 'ի կործանեալ վեմ՝ լինել 'ով։

[illegible]

Որդւոյ 'ի հօրէ 'ի յորդանան և 'ի Թաբոր. և 'ի ժամ խաչին Յեկեղեցւոյ մեծա՞. Յամ հաստատեալս, զլուխ մեր լի օրհնեալ զհայրն յանդամանս խոր։

[illegible]

Զոր ուխտեցի մարգարէիւք փրկել զմարդիկ։ Դարձ_եալ 'ի մկրտութեան հայրն և գինով. ասելով՝ այս ուխտ նոր է խմել արեանս։ Առաջի ամ երկիւղածաց։ Անդ ատա քեալքն և միշտ յամ երկիւղածս նա է, որ կատարէ մարմին և արեան խոր։

[illegible]

Անկեալք 'ի դրախտէն և առաքեալքն ելեալքն 'ի տանց և ամ հեթանոսք՝ զրկեալք յիւրեանց հայրենեացն վն ան իւրեանց։ Օրհնեսցեն։ Կերան առաքեալքն օրհնեցին և եղին 'ի լեառն ձիթենեաց։ Եւ ամ ուրեք օրհնութիւն և դա_ հութիւն ձայնին։

[illegible]

Թէպէտ կրեն զանցաւոր մահս, այլ սիրովն ամուր են 'ի յաւիտեան. և բանն էր՝ որ ասէ զմարմին իմ, և ըմպէ զարիւն իմ, զմահ մի տեսցէ 'ի յաւիտեան։ Յիշեսցեն և զարձգին. Հեթանոսք յիշեսցեն զպարգևս իւրեանց, և դառնան առ նա այլև՝ ուսեալքն զամենայն կերակուրն՝ յիշեն ըզ մահուանն արուտն, և զառնան առ տր միշտ 'ի նմանէ ձայն եկեալ, և ոչ 'ի հրաժարեցուցեալ փայտէն, 'ի մահ սպանելով զառաջինն, զայս արարէք 'ի յիմ յիշատակ։ Ամենայն ծագք՝։ Զի ոչ մի աղգի է ուխտս այս։

[illegible]

Կերօղքն աշխարհ աղանց և լեզուք ամ։ Զի տնն է որ քայութիւ մեծահանգն է, և ոչ յումեքէ առեալ։ Եւ՛նա տի րէ 'ի վե՛ ամ։ Յորժամ քարոզի աւետարանն ընդ ամ ար_ եղերս։

[illegible]

Թա

Թագաւորք և իշխանք երկրի, և պատարագացեալքն աստուածային Հոգւոյն 'նորա անկցին'։ Զխոնարհեալս յերկրպագութիւն մինչև 'ի հող. յիշելով զայն՝ որ ասաց 'ի հողոյ. և լուծանէ դարձեալ 'ի հող, և վերստին կանգնէ 'ի հողոյ։

Անձն իմ նովաւ կեցցէ. և զաւակ իմ ծառայեսցէ նմա։

Դաւիթ ասէ զայս, յիշելով զազատելն 'ի դժոխոց դժոխոց. և զաւակաց իւրոց պատուիրէ 'նմա ծառայել. և որք ծառայեսցեն 'նորա են զաւակ Դաւթի։

Պատմեսցի Տեառն ազգն՝ որ գալոց է. պատմեսցեն զարդարութիւն նորա ժողովրդեան, որ ծնանելոց է՝ զոր արար Տէր։

Յայտնապէս զհեթանոսաց ասէ, որ գալոց էին. պատմեսցի Տն ազգն այն՝ եթէ ազգ են Տն, քի անդամք և ոսկերք, բառ առաքելոյ, դուք մարմին Քի էք։ Եւ դարձեալ՝ դուք Քի, Քս Այ։ Պատմեսցի. Նախ հաւատացեալքն յառաջնոց պատմեն. ժողովուրդ՝ որ ծնանելոց է աւազանաւն, զոր արար Տր, արդարութիւն և փրկութիւն պատմեն ազգաց յազգս։

'Ի կատարած. սաղմոս Դաւթի.

Նոյն բանքն են որ 'ի վեր յառաջ քան զսա՝ սաղմոսն է։ Բանքն՝ յարութեան Քի, և չարչարանացն նորա առ հօտն, բար խօսեցաւ հովուականն Քս՝ Ես եմ հովիւն քաջ։

ՍԱՂՄՈՍ ԻԲ.

Տէր հովուեսցէ զիս. և ինձ ինչ ոչ պակասեսցէ։ 'Ի տեղւոջ դալարւոյ անդ բնակեցոյց զիս. և առ ջուրս հանգստեան սնոյց զիս։

Քս յն. փոխանակ որ ասացաւ մահ հովուեսցէ զնա։ Եւ ինձ ինչ ոչ պակասեսցի։ Զի ասաց ես եմ Տր քո բաւական։ Եւ եթէ՝ մի հոգայք զինչ ուտիցէք, կամ զգենուցուք։ 'Ի վայրի դալարւոջ. 'ի գրոց փարդաւսականութիւն. բառ այնմ, ուր հանգուցանես, ուր արածես 'ի միջօրէի հովիւդ. Եւ առ ջուրս հանգստեան՝ Զաւազանն ասէ հանգստարար՝ ծանրաբեռնեալ մեղաւորաց. որ և աղաչեալ աշտանեան մանկունս հոգևոր կաթամբն։ Նոյն Տր է՝ որ նախ հովուէր զիսրայէլ յանապատն սնեալ մանանայիւ, և վիմածին ջրով հանգուցանէր։ Անդ բնակեցոյց, 'ի հաւատս, և յեկեղեցի, փոխանակ դրախտին Եւ առ ջուրս։ Որ ասէ՝ Տն գետք յորովայնէ նորա բղխեսցեն։

Դարձոյց զանձն իմ առաջնորդեաց ինձ 'ի շաւիղս արդարութեան վասն անուան իւրոյ։

'Ի

'Ի յանձնառուն ջարդեալ՝ զհոգին առ մեռս պարծոյ։ Պարծել՝ յերս հողոյ էաք. հողեղպարծ եղաք, և առ քաջ հոգւոյն դար ձաք. և յարուն յայս առաք զառնալ հողոյն 'ի մարմինս. զի հոգին որ զբնաւորն առեալ զհարցն որ աղամու՝ դար֊ ձաւ առ միջնաբերդն Աստուծոյ, որ տայ զկեանս զօր ծանապարհ։ Վասն անուան կարդ։ Զի եդ 'ի վը կեր զմեռ փրկութեան սնունդն, լոյս, ճանապարհ, կեանք, զօրութիւն, և արդարութիւն. քանզի՝ արդարութի զնանք ընդ 'նա

Թ[illegible]
[illegible]

Մահու սառնեալ է դերեզմանն. սառնեալ և ոչ ծխմարիտ մահ։ Ոչ երկեայց 'ի չարեն, թէ արդեալ կարէ զիս մեղ։ Զի դու որ ընդ իս ես կենաց թոշակաւ։

Ց[illegible]
Պ[illegible]

Ցաւք խաչն. զաւազան ամենազանն աղգեն. Պարծ֊ եալ ցաւս՝ հաւատն, որով հարկանի զազանն։ Գաւազան՝ յայսն, որով ապրեցաք յեցեալ 'ի նա անխոռնեալ փրկութե մեղայ. Նորա մխիթարեացեն, 'ի սգոյ մահկանացու բնութեա։ Պարծեալ՝ ցաւք և զաւազան, ո՛ն զնալ 'ի դերեզման և 'ի դժոխս. զի փ՞ այնորիկ մխիթարիք և անեբկիւղ եմք 'ի սառնելոյց մահու։ Պատրաստ արարեր զսեղան հացին հո֊ գևոր։ Ալն յանդիման, յորմէ զարհուրին աշաբեկեալ դեք։

Օ[illegible]

'Ի յորդանան զո՞րն հոգին Եւ՞ դարձեալ՝ պարդեօք հոգւոյն զմխոս մեր։ Բամակ քո՛ ալ֊լին, որ մահուչափ սիրեցեր զիս, անապակ ան կարեալ առ քեզ՝ մեացուք վասն քո, ոչ իւր զբերեալ զկիրսն։ Որ զի այն խոկ է նման սիրոյ 'նը. որով արբեալ՝ ուրախութե ձաչակեաց զխաչն։

Ո[illegible]
[illegible]

Գիտէ հոգին թէ զայրքան բարիսն՝ ոչ բաս արժան֊ եաց, այլ՝ յորդմաւթենէ, ո՛ն առաք. և առակուին 'ի տկար մարմնի գոլով՝ 'ի դխբարդայթ կենդալ կարօտիք անկեղա.

ցա

քաղցրութեն նորա և ողորմութեն։ Վասն որոյ ասէ՝ ողորմութիւն քո զհետ իմ։ Որդ զխոստովանեալն զհետ երանէ՝ որ թէ կարի հեռացեալ լինի, ապա և հասանէ։ Ողորմութիւն նորա որպէս էր հեռացեալ և տարացեալ յառաջագոյն եհաս մեզ և դարձոյց առ հայր։ Բնակել իմն 'ի տան տն. ընդ հրեշտակս, զուարթս և ոչ զգեստս. զի մեզ լոյս են, որք անդ են, և մահ ոչ գոյ 'նդա

Սաղմոս 'ի դաւիթ. միաշաբաթւոյն.
Թէպէտ և այլ երգեմանն քաղաքին զմիաշաբաթն. ասացաւ յայտնէ զծր յարութեանն որ առաջին աւուրն։ Այլև՝ զնորին աւուրն նշանակէ զն- րութեանն, յորժամ ելեալ երկնաւորն ելանէ 'ի ներքս։

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԳ.

Տեառն է երկիր լրիւ իւրով. աշխարհ և ամ բնակիչք նր։

Ո՛չ այդ հրեշտակն կարծեն թէ՝ աստուածաշ միայն իցէ. կամ հեթանոսք թէ՝ աստուածոյ միայն իցէ երկիր. այլ ամ որ ոչ միայն արարիչ է, այլև՝ խնամիչ. Նա Տր է վերնոց և ներքնոց, և ամ բնակիչք. որ նախ զանձինս արար, և ապա զբնակիչս։

Նա ինքն 'ի վերայ ծովուց հիմնեաց զնա. 'ի վերայ գետոց պատրաստեաց զնա։

Զի ջրալից էր երկիր իբր զյատակ ծովու, և երկինն 'ի վե՛ր իբրև զձեղուն. և նա է հիմն երկնի. Եւ 'ի վր գետոյ Յեսուայ երբ ցամաքեցաւ երկիր զետով ասաց և զգետսն պատրաստէ մարդկան. Դարձեալ 'ի ներքոյ երկրի զջուրս գետոց և ծովք են զետեղեալ, և զխորս հաստատէ ջուրք։ Եւ որք ասեն թէ կայ անդր որ հող 'ի վր ջրոց է։ Դարձեալ՝ նա հիմն 'ի վր ծովու։ Երկինք՝ եկեղեցի, և հիմն՝ մկրտութիւն, որ ծովացեալ է յարքունս հոգւոյն. և հիմն տուն նորա, որ ընդ նմա անխախտ. և գետք բղխեն յորդաբուխս մկրտեալցն։ Դարձեալ գետս՝ առաքելոցն վարդապետաց, յանէն ցալեա լուա, 'ի քեզ չհնազանդեցի զեկեղեցի իմ։

Ո՞վ ելցէ 'ի լեառն Տն. կամ ո՞վ կացցէ 'ի տեղւոջ սրբութեան նր։

Որ սբ է ձեռօք և անբիծ սրտիւ, որ ոչ էառ ընդունայնութ յանձն իւր՝ և ոչ երդուաւ նենգութեամբ ընկերի իւրում.

'Ի

՚Ի վերջին սիւն՝ զոր տր հաստատեաց, և ոչ մարդ. ոչ ամենայն երբեք զայս, այլ հրեշտակաց և հրեշտակապետաց։ Աւանդեալ է ՚ի չորեքտասան առաքելոց ։ Զի որ ցանկայ անդ լինել, արդէ զհոգին, և զմիտս և զձեռս. և զհամբերութիւն կենցաղ զայս յանձն մի կալցի. և զխնդութիւն զանձն մի զիջէ մարդոյ կամ՝ քրիստոսի։

Ս [illegible]

Օգնել ան որ լինել. և թէ ապաւէ յախտանաց՝ ազատեսցէ զանձն։

Ա [illegible]

Այս ազգ է զոր տրն ասաց, ոչ անցցէ ազգս այս։ Որ խնդրէ զոր, խնդրէ տեսանել զերեսս տն յակոբայ։ Բերս ամենեքեան ազգս՝ որ թողեալ զհաւատութիւն՝ խնդրեաց տեսանել զքն, որ է տծ յակոբայ. որ և նորա եղեն որդիք յակոբայ. և կոչեցան ազգ. յայտ է քն։

Հ [illegible]

Պատարագեցաւ ՚ի հանդերձանսն, զոր զարթ տայց տապա- խնացան յերկինս, և հարցին ՚ի յանուէն հրեշտակաց որ և զանօրէնութիւն պաշտեցին, և վերացան ընդ նմին Ամպար- ձիք իշխանք։ Հրեշտակաց և հրեշտակապետաց ոչ առաջին, զի անդեալ էին զարբինքն երկք զասքն, և չէ զարմանք թէ ոչ գիտէին. զի զոր տծ յայտնէ զայն գիտեն յայտնել. երբեմն հրեշտակք՝ մարդկան, և է՝ զի նոքա ՚ի ձեռն մար- դոյ՝ ուսանէին Պօղոս՝ զանդիմութիւն ասէ. զոր յաւիտե- նան ոչ էին տեսեալ մարդիկն զնացեալ ընդ այն ճանապարհ. Եւ թագաւոր փառաց այն է, որ սեփհական ունի զփառս, և տայ ում և կամի։

Ո՞չ [illegible]

Ով տակ թէ՝ յերկրէ է՝ չըմանալք զաւան. և թէ յեր կնից, զի խնդրէ։ Ըսեն, տր հզօր է, զնացեալ է պատե- րազմ մտանել։ Պարծեալ՝ ամ հզօր է՝ որ էջ, և ոչ է մտնել։

Հ [illegible]

Ո՞չ

Ո՞վ է սա թագաւոր փառաց. Տէր զօրութեանց՝ սա ինքն է թագաւոր փառաց։

Բայց՝ ընդ էր կրկին հարցմանն, և պատասխանեանն. կամ՝ [illegible] և երկրորդին՝ [illegible] զօրու-թեանց զնոյն [illegible], [illegible] կոչելով. զի [illegible] [illegible] են Եւ կամ՝ նոքա որ [illegible], [illegible] նոյն [illegible]. և երբեք [illegible]՝ ոչ [illegible] այլ՝ նոքա [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] որ [illegible] գայ։ Մինչև ցուցանէ թագաւո-րին [illegible] և զամեն։

՚Ի կատարած. սաղմոս ՚ի Դաւիթ։

Զ[illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

ՍԱՂՄՈՍ ԻԴ.

ԱՌ ՔԵԶ ՏԷՐ ՀԱՄԲԱՐՁԻ ԶԱՆՁՆ

իմ. Աստուած իմ ՚ի քեզ յուսացայ, մի՛ ամաչեցից. և մի՛ ծիծաղեսցին զինեւ թշնամիք իմ։

Զհոգին [illegible] ասէ ՚ի [illegible] և աղօթի-ցըն առ Աստուած. Այլեւ՝ հեթանոսք դարձեալ ՚ի կուռսն՝ ասեն զայս [illegible], մի՛ [illegible] [illegible] առաջին [illegible]. և մի ծիծաղեսցեն զ[illegible]՝ որ թշնամիք են, և ոչ [illegible]։

Ամենեքեան որ համբերեն քեզ՝ մի՛ ամաչեսցեն, այլ ամաչեսցեն անօրէնք յունայնութենէ իւրեանց։

Ո՛չ միայն ես եմ մեղաւոր. այլ են՝ որ [illegible], և են որք ՚ի խաբէութենէ, և են՝ որ կամին [illegible] խորհրդածութեամբ յանդգ-նաբար և [illegible], նոքա ամաչեսցեն, և ոչ որ խաբեցան, և արդ. համբերեն ապաշխարութեամբ և պահօք։ Դարձեալ՝ որք անօրէն մնացին, նոքա ամաչեսցեն։

Զճանապարհս քո Տէր ցոյց ինձ, և զշաւիղս քո ուսո ինձ։

Զի նորատեսն եմք հեթանոսք ասեն. Ճանապարհս՝ հասարակաց վարք։ Եւ շաւիղ. [illegible] գնացք են։

Առաջնորդեա՛ ինձ ՚ի ճշմարտութեան քում և ուսո՛ ինձ, զի դու ես Աստուած փրկիչ իմ. և քեզ սպասէի զօրհանապազ։

Զճշմարիտ ճանապարհն խնդրեմ, որ ասաց Ես եմ ճանապարհ. և ճշմարտութիւն կեա ընդ հանդերձեալ. որք գիտեն զբանս նշանութեան նորա հանդերձեն.

[illegible]

Գթութիւն որ հայրենի է և առ որդիս. և ողորմութիւն որ առնէ ..., և առ ... Յաւիտեան, որ ոչ սկսեալ 'ի նա, այլ բնաւորեալ.

[illegible]

Ընդ քո յաւիտենից գթութեանդ կրկնեալ զմեր ժամանակս մահկանութիւն և անդիտութիւն է, զոր մեղաք. Զի յորում լինի յանդիտութեան մեռ, և 'ի մահկանացու. որում այլք են պատճառք ... մահկանութիւն և անմահութիւն ընդունակ է. Այլ զոր հեթանոսք մեղան, զի քաղցր են առ զարմանալ 'ի մեղաց. և աղէկ հատուցիչ արքայն.

[illegible]

'Ի ճանապարհի, առնել ոչ կամիմ զնոյն մեղաւորին, երբ զանխիթ ուսաւ: Առաջնորդես հեզոց 'ի դատաստանի Զոր անդիտութեամբ մեղան յառաջ թողուր: Եւ ուսուցանես հեզոց, հեզ ամ մանկանց, և զաւթի որք ոչ մեղան յանկեալ դատաստան ահագին և այլոց.

[illegible]

Երկու են ճանապարհք մեղուցելոյն, ցանկալ առաքինել և զճշմարիտն ճանաչել, և պահել: Եւ ճշմարիտն ողորմութիւն լինի, երբ զզղջումն խնդրէ մեղուցեալն: Որք խնդրեն զաւխոս. զոր ոչ ուխտեցին և զխոստովանութիւն թէ զերկին և զերկիր ես լուծ.

[illegible]

Ամենայն ուղիք մարթ է առնել զայս, զի ողորմած է և

քա

քաւել։ Վ՚ս անուամն քո Ո՞վ է մարդ. որ երկինս ՚ի ծնէ ։ Զի ոչ փոքր և ձանձրացուցիչ մի. այլ՝ քաղաքական, թագաւորական, զինուորական, վաճառական, նաւորդական, մշակակին. յոր գործ որ հաճելի են, կարեն հաճել զնա, և կրել զհոգի նր, որ ուղղէ զնա։

Ա[illegible]

Հողքն զգարկու ժառանգէ, զի չգոյր ՚ի խորհն առա. և մեղ բովանդակ հանգիստ։ Եւ զաւակ նր. Գործք նորա Եւ կամ զաւակ զոր ա՛ այ ծնաւ և մնայ, ժառանգէ զերդանեաց երկիր։

Զ[illegible]

Սխալքս առէ զխորհուրդս յայտնէ երկկուզանաց խորս և ոչ ամ ումեք Զկատակարանս՝։ Զգաւն՝ զոր եղիր հեն և նոր գրոց։

Ա[illegible]

Զմիտն առէ, առ իւր ունմնելով զոքն Եւ նա հանէ յառաջին մեղաց նեղայ և յիւրոյն։

Ն[illegible]

Որ յամ օգնականաց ամելի է և յերկիւ, զհողն միայն առնի մայր՝ ուր զնէ զգլուխն։ Եւ աղքատ. զի միրկ գայ և մերկ երթայ։

Ն[illegible]

Սակս սրտի առելով՝ զխիղճ մտայն՝ որ փառն մեղայն՝ առէ. յորմէ մնամաւոր զառկլ աղաչէ. առելով հան զխս ՚ի մշտաց։

Տ[illegible]

Որ վատակել զամ գիշեր արտասուօք մառացեալ զթագաւորութիւն։

Տ[illegible]

[illegible]

Օաւքք

Օտարք և ծանօթք՝ որոց չսպասէր ինչ։

Պահեա զանձն իմ՝ և փրկեա զիս. և մի՛ յամօթ լիցիմ՝ զի յուսացայ ՚ի քեզ։

՚Ի յուսահատութեան պահեա. յուսացայ ՚ի քեզ. զի առ քեզ է յոյս իմ։

Անմեղք և ուղիղք յարեցան յիս. և ես քեզ համբերեցի. փրկեա զԻսրայէլ յամենայն նեղութեանց նորա։

Մեծ պարգև մ'է, որ ոչ միայն անմեղ բարի է, և կա[illegible] [illegible] ազգ. այլ՝ [illegible] և [illegible] [illegible] Փրկեա զմեզ. Զի [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

՚Ի կատարած. սաղմոս ՚ի Դաւիթ։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԵ։

Դատեա զիս Տէր՝ զի ես յանմեղութեան իմում գնացի, ՚ի Տէր յուսացայ՝ զի մի՛ [illegible]։

Զգաստութիւն այն աղօթէ, որ այսպիսի լինի. Զի մի՛ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ո՞ [illegible] [illegible]։

Փորձեա զիս Տէր և ճանաչեա զիս. փորձեա զերիկամունս իմ և զսիրտ իմ։

Իբրև զուիլ ՚ի բովս դատաստանի քո փորձեցայց՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] է, այսպէս [illegible]։ Երիկամունս և սիրտս՝ [illegible] և [illegible] ասէ։

Ողորմութիւն քո Տէր առաջի աչաց իմոց է. և հաճոյ եղէ ճշմարտութեան քում։

Ողորմեա [illegible] ասէ և [illegible] [illegible], զի հաճոյ եղէց [illegible] [illegible]. այլ՝ [illegible] քո [illegible] եմ, և ոչ ՚ի գործս իմ։

Ոչ նստայ ես յատեան նանրութեան. և ընդ անօրէնս ես ոչ մտից։

Թէպէտ յայլազգիս փորձեն. և ոչ [illegible] ՚ի [illegible] և ՚ի փարիսեցւոց։

Ատեցի ես զժողովս չարաց, և ընդ ամբարիշտս ես ոչ նստայց։

Դաւիթ զՀեթանոսաց. և Տէրն զՀրէիցն [illegible]։

Լուա

Լուացայց ընդ անմեղս զձեռս իմ. եւ շուրջ եկեց զսեղանով քո Տէր։

Զգործս 'ի մարդասիրութեան, եւ ապա շուրջ եկեց ընդ սեղանով քո՝ պատարագել, եւ ոչ իբր ատեալ։

Լսել ինձ զձայն օրհնութեան քո, եւ պատմել զամ սքանչելիս քո

'Ի քահանայիցն լսել՝ զձայնն մարդոյ պահելով։

Տէր սիրեցի զվայելչութիւն տան քո, եւ զտեղի յարկի փառաց քոց

Զխորանն. եւ տեղի յարկի՝ զարկղ տապանակին, եւ զեկեղեցւոյ, եւ զկերպսն. եւ որ զպատուիր սիրէ, զհեթանոսացն եւ զհերձուածողաց ատէ։

Մի կորուսաներ ընդ ամպարշտաց զանձն իմ. եւ մի ընդ արս արիւնա-
հեղս զկեանս իմ։

Ընդ հեթանոսս եւ ընդ ատեալ. եւ ընդ հերձուածողս։

Որոց ի ձեռս իւրեանց անօրէնութիւնք են. եւ աջ նոցա լի է կաշառօք։

Կրկին մեղանչեն ձեռօք ապականութեամբ, եւ կաշառօք լի աջ նոցա։

Ես յանմեղութեան իմում գնացի. փրկեա զիս Տէր եւ ողորմեա ինձ։

Ընդ ատեալն անբիծ։

Ոտն իմ կայաւ յուղղութիւն. յեկեղեցիս քո օրհնեցից զՏէր

Զհաւատս ասէ. յայտնեաց զոր օրհնեցից զՏէր։ Յեկեղեցիս մեծս. 'Ի դատաստանի. 'ի դեհեղեմանին. 'ի տապանակն Դաւթի յեկեղեցի մեծս, 'ի կաթողիկէ։ Դա ... է, որ օրհնէ յաջս եւ 'ի ... եւ 'ի ... եկեղեցին ... [illegible]

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի դաւիթ. յառաջ քան զօծանելն։
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԻԶ.

Տէր լոյս իմ եւ կեանք իմ՝ ես յումմէ՞ երկնչիցիմ. Տէր ապաւէն կենաց իմոց՝ ես յումմէ՞ դողացայց։

Թէ զինչ է զէնն, բայց թէ կամին ապականել, կամք.

Թէ

Թէ ամենեցունց ոք լինի, ասաւէն. յաւէժ երկնայց. փոքր մի ասաւէն իմ. կամ զգուշացիր որ մեծ է քան զերկին։ Դարձեալ զբնակչաց լոյս, և կեանք, որ առաց, ես եմ լոյս և կեանք, և այլն ամ։

[illegible]

Սառուղ և արխարդել, և բազումք 'ի հեթանոսաց, 'ի մէջ զաւթին որ ակարոգան. զի առաւղ արով խորով մեռաւ, և արխարդել խեղդմամբ, և հեթանոսք ակարոգեալ անկան 'ի ծառայութիւն զաւթին Իշ՛ հրէայք և գիք՝ որք արձակեցան 'ի մէջ ան՝ ակարոգան և անկան։

[illegible]

Սառուղ կամ հրէայք, 'ի մէջ ան ձեռնասամանցա միայն կանէլ [illegible] զգաղիով. ասկայն՝ յոյն հաստատեալ է 'ի քեզ. զի որդ բանակաց հրեշտակաց լինել իս ես։

[illegible]

Զմի, և այլ ոչ լինել. բնակել 'ի տան ան. զաւիթ 'ի խորանին. և քի անդամք 'ի մերձն խորանին, ուր երկայն է [illegible] որդւոց հայցէ, որ յաւիտեան կայ 'ի տանն։

[illegible]

Տէրն է վայելչութիւն. զի ամ ժողով՝ ուր լինին, անդ վայելէ ան լինել։ Իշ՛ զբաղձանալից աւէ, որ հրամանատարք էին. կամ զայն աւէ, զի սարդմատացն կարգեց երկնատան զաւր. այլ՝ յաղթօ յաղորդել։

[illegible]

Յորժամ շրջաւ՝ աղօթեաց 'ի խորանին, և զերծաւ 'ի չարէ։

[illegible]

Վեժք ատխատակայն 'ի աստարանակին. և ասա 'ի հաւա-

այն

տայն վիճէ՝ բարձր անցի ՚ի որոգայթ ։ Իբր այժմ բարձր արա զգլուխ իմ։ Օ՜ հայ զգլխոյս առ ըզթողն ։ Ա՛յլ՝ զո զգլուխն մեր՝ յաղթելով մահու և դժոխոց և մեղաց։

Շուրջ եկեալ՝ և զոհեցից ՚ի խորանի նր պատարագ օրհնութեան․ օրհ-
նեցից և սաղմոս ասացից Տն։

Զանգիտանիմ առ․ և մատուցից պատարագ օրհնութեն։ Ո՛չ անասունս․ այլ օրհնութիւն, և սաղմոս ։

Լուր Տր ձայնի իմում, զի կարդացի առ քեզ․ ողորմեա ինձ և լուր
ինձ, զի քեզ ասաց սիրտ իմ․ և խնդրեցից երեսս իմ, զերեսս քո Տր
խնդրեցից։

Իբր ՚ի դրի զամ աղաղանս և զաղաչելիս քո՛ ՚ի քեզ կարդացի․ զի դու արարիչ զիմ, և խնամես․ և ցանկայր ըղձութիւն՝ որ պատկեր է քո, և զմ հա Տի։ ՚ի հեթանոսաց փոքր կարդացաւ․ և յեկեղեցւոյ՝ մեծ։ Իմանալի եկեղեցւոյ, և զգալի, հեթանոսաց փրկութի․ և այս՝ մանաւանդ լինի ՚ի կատարածի, յորժամ դարձուցանէ բանին։ Զի քեզ ասաց սիրտ իմ, և ոչ լեզուս, լոյս և կեանք։ Իբր խնդրեցին երեսս տեսանել, և ոչ միայն ՚ի լուր ականջաց․ և յետ անդ առ սիրոյն՝ կրկնեաց զխնդրեցին․ և այս է տեսլն Տն, բազում մարգարէք և թագաւորք ցանկացան տեսանել։

Մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն․ և մի խոտորիր բարկութբ ՚ի ծա-
ռայէ քումմէ։

Վասն մեղաց ընութեն․ և մի խոտորիր ՚ի խոստմանէն զալ և լինել մեզ զաւակ։

Օգնական իմ լեր Տր՝ և մի ընկենուր զիս, և մի թողուր զիս Աստուած
փրկիչ իմ։

Զի ակարացաք․ մի անտեսեր իբր զմարմին, յաղթել զհոգեւոր ոքս։

Հայր իմ և մայր իմ թողին զիս․ և Տր իմ ընկալաւ զիս ։

Ո՛չ իշխեն զալ առ իս յահէն սաւուղայ։ Ա՛յլև՝ ադամ և եւայ թողին զիս արտաքոյ դրախտին․ և Տր ընկալաւ զիս ՚ի դրախտն իւր առաջակին, ասելով, այսօր ընդ իս լինես ՚ի դրախտին․ բնութեան ասել թէ՝ ինքն զնմանէ նա հաւատովք։

Օրէնս

Օրէնսդիր լեր ինձ Տէր 'ի ճանապարհի քում. և առաջնորդեա ինձ
'ի շաւիղս քո ուղիղս։

Ախորժում, և թեթևացուցանէ, լուսաւորեա [illegible]. սիրեմ քոյ՝ առաջնորդելու. զի լոյսն քո է օրէնք մեր և առաջնորդ՝ ուղիղ շաւղին կենաց։

Վասն թշնամեաց իմոց, մի՛ մատներ զիս 'ի ձեռս նեղչաց իմոց։

Վասն գիտացն թշնամեաց, զի մի զինքեանս կործանեսցեն յաղթօղս։

Յարեան 'ի վերայ իմ վկայք սուտք. և ստեցին ինձ յանիրաւութիւն իւրեանց։

Դուք էք, և զիփացեալք. և 'ի վերայ իմ՝ սուտ վկայք. և հատուցին ինձ չար փոխանակ բարեաց. զոր [illegible]. և [illegible]. [illegible], յորժամ 'ի վերայ իմ վկայք սուտ առն։

Հաւատամ տեսանել զբարութիւն Տն՝ յերկրին կենդանեաց, համբերեա Տն
և քաջալերեաց. զօրասցի սիրտ քո՝ և համբերեա Տն։

Եւ թէ կենդանեաց երկիր՝ որ կոչի եկեղեցի, ուր կեն- դանին [illegible] [illegible]. [illegible]՝ [illegible] որ [illegible] [illegible] Համբեր [illegible] 'ի [illegible] [illegible]. զի որ համբերեսցէ [illegible] [illegible]։ Զօրասցի՝ Հաստատեսցի. և համբեր [illegible], և հաս- տատեսցի։

Սաղմոս 'ի Դաւիթ։
Հաւատացեալ 'ի տառապանս երգեաց, Դաւիթ՝ [illegible] էր Տեառն։ Այլ [illegible] [illegible] [illegible] Տեառն [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԵ.

ԱՌ ՔԵԶ ՏԷՐ ԿԱՐԴԱՑԻ
Ած իմ, մի՛ լռեր յինէն, մի՛ երբեք լռեսցես յինէն. նմանե-
ցայց այնոցիկ՝ որ իջանեն 'ի գուբ։

Յինէն [illegible]՝ թէ լռես, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], որ իջանեն 'ի գուբ. որ է [illegible] և [illegible]։ Մի լռեր և ոչ ձայն մի տաց. [illegible] զոր [illegible] 'ի գուբ կեն- դանի, [illegible] [illegible], և [illegible]։ Եւ [illegible]՝ [illegible] [illegible]

եղբ 'ի գըլ, և խաշն ինձ ազգամանդ. զայն 'ի յուսահատու- թեն անկանիմ.

[illegible]

Ցերեկին առէ. զի ոչ զենս ամբառնայ. զոխս և զա- զօթս անդ հասարէ.

[illegible]

Ընդ անհաւատ հրեշտակս, և չէ հեթանոս, ոյք այծիք են 'ի ձախմէ.

[illegible]

Հրեշտակք են մեծ, և սաստիկ են գաւթի.

[illegible]

Այս են օրինակն է, են գործոցն կրել զպատիժս.

[illegible]

Ընդ նա և մի այլ ոք ընկրանեցի. զի ձեռնամբերեցին 'ի ...

[illegible]

Որ զմի զոր ինչ արար եւեւս, և աշա բարի են յայն. Եւ որ զմարդ ապաշխարէ, և չար գործէ, զգործ այն քաւէ. Կործանեցես իբրև զաղամ, և մեզք չինեալք իբրև յա- ւաղն. Մի չինեցին, սասոցն թիւոցոռն, և հրեշտակն ինձ.

[illegible]

Այգեւոյ հոգին թէ՝ կատարին զոր հայցեաց, և ընդ- տր ագօթիցն.

[illegible]

Յորժամ ծնաւ յՈ մեր քնութեան, օգնեցաք և գնացաք հայցոք որոնել. զի մարմին ՚ի կոչեցաք. և ՚նորոգեալց եմք ընդ մարմնոյ փոյց ՚նի Եւ ես կամք խնամք՝ Այսպէս է կամեցեալ

[illegible]

Զօրութեան ժողովրդեան, որ յեղյեղուն, և ՚ի կարմիր ծովուն Այսպէս իբր զաւթի օծեալ իւրոյ. Եւ քո զօրացոյց զիւր ժողովուրդն, մի երկնչել յայլանոց մարմնոյ։ Այսպէս. զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր, որ են քրիստոնեայք։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԲ.

[illegible]

Զքահանայն ասէ որդիս իմ. որդիս խոյոց՝ զգաստեանս. այլև՝ որք ունին զխաւս և զպատիւ տացեն իմ. զի մեծ եղև ՚ի հեթանոսս անուն ՚նր Պատմել զիւր զրնութիւն սրտ. և եղ առանց սահմանել. ոչ միայն մն ամենայն. այլև՝ վասն կրկին կամաց. զի բարերարն սրտ է. և վասթար գործն էդ, զի որդիք ասաց Եւ երկիցս ասէ մատուցէք, որ է մաղց հաղորդ. և մարմնոյ. զի մատուցէք դն զորդիս խոյոց, չկայ ասացաց Եւ զի երրորդ երկնից ընկեցիք արժանաւորք, երրորդ զաւթն ասալ ՚նուէրս Երկիր պագէք ՚ի սրահ եկեղեցւոյ, որ է սրահ վերին եկեղ։

Ձայն Տեառն ՚ի վերայ ջուրց՝ և ա͞ծ փառաց որոտաց. և Տէր նոյն ՚ի վերայ ջուրց բազմաց:

՚Ի մէջ յորդանանու և ՚ի թաբօր. և ած փառաց որոտաց հօրն որ ՚ի յորդանան և ՚ի վերնատանն. և որ նոյն յու. զի անդ յայտնեցաւ երրորդութեան ածութիւն. ուր բազում առաքելոց. Ջուրց բազմաց. զի առ ջուրս օրհնեցաւ Որդի ՚ի հրամանն ջուրց՝ թէ բղխեսցեն ջուրք, առ ջուրս առեն զօրութիւն ծննդեան: Այլև՝ առ ծնունդ ՚ի ջրոյ լինին ՚ի խոստովանութենէ սրբոյն, ՚ի հօրէ ա͞ծ ժառանգել:

Ձայն Տեառն զօրութեամբ, և ձայն Տեառն մեծ վայելչութեամբ:

Զօրութեամբ, զի տէր է հրեշտակաց, և մեծաւ ՚նը վայելչութեամբն:

Ձայն Տեառն փշրէ զմայրս. և մանրէ Տէր զմայրսն Լիբանանու:

Զհպարտութիւն՝ որ անուղղակ և մեծամիտ կարծեն: Ախոյանու. զառաքեալ լերանն առ: Բարձունք բուռեան ծխեցին: Զի ՚ի նա էր արմատացեալ հպարտութիւն:

Մանրեսցէ զնա իբրեւ զորթ հրապարակաց Լիբանանու. որ սիրելին է իբրեւ զորդի միեղջերուաց:

Այսինքն՝ զխնամս որ զօրն բաղդադ. զի նոր է հաստատութիւն, և ոչ ՚ի խախտեալ. որ սիրելին է որդի միեղջերուի եղջեւրն բեւեռութիւն է ծառոց, որ ՚ի փշեալ. ուր թագաւոր սաղմոսք թագաւորն զթագն ՚ի յանդգնել զգլուխ, և որ հեծեալքն յետոյ զամենայն և ոչ բարձեալ ՚ի մանկաբար ջրոյն, միեղջերուն, և թագաւոր դեռ ջեռուն ՚ի ջուրն և բարձեալ և մի այնորիկ սիրելի յամ հեծեալնեց որդ. և ծնունդ ՚նը խոն զօրութիւն ՚նը. և զգածի ՚ի նոցանէ: Որդ այլ թարգմանիչն առնեն կարաւելոյցանէ, որ զորդի միեղջերուոյ: Քանզի սիրէ են պաշտօնեայք դիւն և կարաւէին, և զդեմն կարաւելոյ ցանէին. որ յանապատին զորթն հրէայքն կարաւելոյցանէին և ներկայք կարաւէին առաջի ՚նը. զի բազ սնունդ առի երբե զորթն յանապատի. զի զոր մինչեւ խորտակեաց, և ջրով որ բոյց յանդաստանաց. Նոյնպէս յորն զաստուածն խառնէ ած զկնքս հաստատութեան է այլ ազատութեան երբեմնց, և սրբու ցանէ զգաստուն ածնունց ՚նը. որ մեր որդի մեր է վայելչութիւն:

Ձայն Տեառն հատանէ զբոց ՚ի հրոյ. ձայն Տեառն շարժէ զանապատ, և շարժեսցէ Տէր զանապատն Կադեսայ:

Սա

Սէ առաքելոյքն զանձանս բազում պատմէ իբրև զանա ներս, և առաքելոյ. և զանձանս բանալ միջնորդէ, հրով սիրոյն մն զոր ելին արկանել յերկիր: Այլև ՚ի կատարածի հրով լու զերկիր. և այս ՚ի բաց հատանէ զմասնաորութիւն, և կոչէ զսուրբ արդարոյն, և զպարկեշտութիւն ամենայնքն միայն ևորոց: Զայն մն չարժէ": Մխիթար՝ յայտնեցաւ: Այլև զոր ծնունդական անձն: Թէ, եղելոյն ծաղկեցուցանէ զանս պատ ՚ի բարեաց՝ զապր հեթանոսաց: Առաքելոյքն չարե եաց ՚ի յոյսէ հօգևոր և ՚ի ծննդեան ծաղկանց, ըն եօթնեայ թէ՝ ցնծացէ անապատն, և ծաղկեսցի իբրև շուշան խոտ մեղցուցանէ": Զնոյնն յայտ առնէ զի խառնեցան նախ՝ և ամբողջեցան իբրև յղի յերկինս, և ծնան զնոքեանս յԾն մի- բին: Իսկ կոչէ՝ նք առէ որ է նք եկեղեցի . որ սրբեցա- ուարանն բանին:

[illegible]

Վերնատուն ձայնն որ հասանէաց զառաքելսն, առ յով ՚նց իշխանութեն կոխել զօձս և զկարիճս . որ է բարք եղ ջերուին Նո՛ րայանի առնէ զանտառս: Զանտառս հեթա_ ՚նոսս Հաւատն զանդադաքեր մեղսուսն զեկամուս չարութն, և այլ մն որջացյն անդ զազանք անտառի . հերկեցին և տարածն պարտէզ, տեղի բղխման եղբօր արդարոյն:

[illegible]

Յեկեղեցիս, և ոչ ՚ի մեհեանս առնն զխառս ըյ:

[illegible]

Որ առ ՚նոյնս էած հողմն և զաղաղակաց ջուրն, ՚նոյնք առա հողմոյ հոգւոյն զհեղեղս մեղաց և զկռապաշտութն զնտառցանէ, առ ասկառ ասկառ հանդարտութե: Եւ թա_ զաւորեաց յաւիտեան: Ըստ կանոնաց հաւատայոյն ՚ի նա մինչև զեզերն թշնամեաց ՚ի ներքոյ ոտից ՚նր. և թագաւորեսցէ յաւիտեան և թագաւորութե ՚նր վախճան մի լիցի

[illegible]
[illegible]

Զհոգին ոք, զոր առաց ՚նստարա ՚ի քաղաքին եմ, մինչև զգենուցուք զօրութի ՚ի բարձանց. և ոչ օրհնեսցէ". Զխաղաղութի զիմ տամ ձեզ:

Սաղմոս օրհնութեան նաւակատեաց տաճարին 'ի Դաւթէ։
[illegible] զօրաց Գեդէոնի. [illegible]։ Եւ [illegible]
թշնամեաց յաղթութիւն [illegible], այլ ոչ [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ԻԹ.

Բարձր առնեմ զքեզ Տէր, զի ընկալար զիս. եւ ոչ ուրախ արարեր զթշնամիս իմ յիս։

Բանիւ մխիթարեալ բարձրութեան. զի դու արդարեւ ըն-կալար զիս յերկրէ յերկինս. 'ի մահուանէ 'ի կեանս. կանգնեցեր զիս [illegible] [illegible] մարմնի։ Եւ ոչ ուրախ արարեր զօձն, որ արար զիս մահկանացու։

Տէր Աստուած իմ՝ կարդացի առ քեզ, եւ բժշկեցեր զիս. Տէր հաներ 'ի դժոխոց զանձն իմ. փրկեցեր զիս յիջելոց, որ իջանեն 'ի գուբ։

Կարդացի հրեշտակօք եւ արդարովք եւ բժշկեցայ. որ յետ մեղ-[illegible] [illegible] զիս Դաւիթ, [illegible] եւ [illegible] զինի հեռացութեան որ կարդացի առ [illegible] եւ բժշկեցայ, [illegible] եղեալ 'ի մէջ մեղաց. զի եւ մեղաց [illegible]. եւ [illegible] 'ի հեռացութենէ. Փրկեցեր. Որ իջա-նեն 'ի գերեզման եւ 'ի դժոխս։ Հաներ զհոգին՝ որ մեծա-մեծն կայր. եւ 'ի բարկութեան զերծի։

Սաղմոս ասացէք Տն սուրբք նր. խոստովան լերուք յիշատակի սրբութեան նր։

Բարձնալ եւ արդարք՝ որք եղանէք 'ի դժոխս [illegible] յիշատակի [illegible]։ Զի յիշեաց զձեզ եւ [illegible] [illegible] զձեզ. Այլ [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]. եւ [illegible] յիշատակեաց. յորժամ [illegible] [illegible]։ Եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. զ յիշատակն [illegible] [illegible] [illegible] զանձն [illegible] խոստովանութեամբ։

Սրտմտութիւն 'ի բարկութեան նր եւ կեանք են 'ի կամս նր։

Մեր բարկութիւն 'ի սրտմտութենէ է, որ գործով է, եւ 'ի կամս մեր. իսկ 'ի բարկութենէ սրտմտութիւն, որ է բանի [illegible], զի այնու կեցուցանել կամի. [illegible] եւ [illegible] [illegible], 'ի կեցուցիչ կամաց [illegible] է։

Ընդ երեկս հանգիցէ լալիւն. առաւօտու ուրախութիւն։

Ընդ երեկս լալեաց եւ [illegible] [illegible] [illegible]

 եւոց

կաց, և ննջեաց, և առաւօտուն տեսին ստուգեալ զաղբիւն և եղև ուրախութիւն Դարձեալ յերկրին բնաւ եղեկեա զոյժ մաշուն, եկաց և հանդեաւ. և առաւօտուն բնաւ զանեալ կենաց և ուրախ եղև: Դարձեալ յերկրին սուղ աշակերտացն և կատարեցին առաւօտուն ուրախութեան առեալ եղև մինչ ոռ Դարձեալ երկեկ է, կեանքս այս. և որք առա բան, ի հանդերձեալն առաւօտուն ուրախ լինին

[illegible]

Ազամ, և եղեկեա. և ամ որ 'ի յաջողին կործէ թէ առաւօտն մնան այլ առէ:

[illegible]
[illegible]

Զի 'ի պատկեր ետ սորա, զի՞նչ բան զայն զորուն. և ամ որ որ մնացեալ, տկարանայ խորհ զաղամ, որ այնպան առաջացեալ տկարացեալ: Տայց է դարձեալ զորուն գեղ, յորժամ արդարքն ծագեն խորհ զարեգակն յարքայուն երկ նից: Դարձուցեր զեղեա քո յենէն: Մինչ դարձոյց ամ զերեսն և չնայր 'ի դրախտին, և զաւետեալ ասաց 'ի հող. և յե րեկեայն և՛ որ եղեց զամ ինչս եր քաղցրացուցն. և այլոց յանցաւորաց պատուհէ նոյնպէս:

[illegible]
[illegible]

Զայս եղեկեա ասաց. ով թէ որ 'ի դժոխսն են խառնեալն առնին առ քեզ: Յարեան իմն. թէ ցանկալի մահ սուրբ: Կամ' մեզ մնայցեալ յարաչխարհին առնեք քեզ. զի՞նչ օգուտ է, նա յարեան քամն, քո. թէ դարձեալ ի նմամ յապականութիւն դժոխոց, ասաց հանեք:

[illegible]

Թե' որ է յո քո 'ի փառս ով հօր: Կամ' պատմեալ զշնորհաւոր քո. որ առաջեր 'ի հող դառնայ: Կամ'պատմեալ թէ' ամ Աշխարհու է, և ամ մարդ առա:

[illegible]

Գաղտնաւորն խրոխ' օգնեաց մեզ:

Գու

Դարձուցեր զսուգ իմ յուրախութիւն, պատառեցեր զքուրձ իմ. եւ զգեցուցեր
ուրախութիւն:

Զնեղութեան սուգն, կամ զոր ունէի աւելով՝ ուրախ լեր ընկերեալ որդի քո՝ որպէս զմահ պատառեաց. Զնեղ յինքն զուարթագին մարմնոյն. զգեցուցեր քուրձն. զխնդութիւն զերկինսն մաքուր եւ զմաքուր, զեւ խաղաղութեան. Եւ ինձ զգեցուցեր զուարթութիւն. եւ ինքն եւս զգեստ լինելով մեզ:

Որպէս զի օրհնեսցէ զքեզ փառք իմ. եւ այլ մի՛ եւս զղջացայց. Տէր Աստուած իմ
յաւիտեան խոստովան եղէց քեզ:

Երգեսցուք թագաւորութին. եւ երկրպագեսցուք փառաց քոց Հօրն. անզղջանալի յաւիտեան խոստովանելով զնա՝ Հայր պատմելով որդւոյ եւ Հոգւոյ:

’Ի կատարած. Սաղմոս Դաւթի. սաղմոս ’ի զարմանս:
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ Լ.

ՔԵԶ ՏԷՐ ՅՈՒՍԱՑԱՅ. ՄԻ ԱՄԱ-
չեցից յաւիտեան. յարդարութեան քում փրկեա զիս՝ եւ ապրեցո զիս:

Յայժ ամաչեսցի ’ի մեղանչելն ասէ, այլ՝ վս յուսոյն որ ’ի քեզ՝ մի ամաչեցից յաւիտեան։ Յարդարութիւն՝ Հայցեմ զքեզ ’ի քո յարդարութիւն. որ առնես դատաստան մեզ ընդ զմահ արդարութիւն, Եւ փրկեա եւ ապրեցո ’ի դեհենեն:

Խոնարհեցո առ իս զունկն քո. փութա փրկել զիս:

Իբր զմարդասէր ընդ իս վաղվաղակի, երագ հասիր. եւ մի մեղաց մնացից:

Լեր ինձ Աստուած պաշտպան՝ եւ տուն ապաւինի ապրեցուցանել զիս. զի հաս-
տատութիւն իմ եւ ապաւէն իմ դու ես:

Զի եղի ես ’ի տանէ խնի: Ապաւինում՝ վեմ ասէ. որ ’ի Հօրէն եւ ’ի Հեղեղաց մեղաց՝ անկորնչելի մնացից:

Վասն անուան քո Տէր առաջնորդեսցես ինձ, եւ դարմանեսցես զիս. եւ հան-
ցես զիս յորոգայթէ յայսմանէ, որ թաքուցին ինձ:

Գոհանայ զկենաց բարերարին. եւ զի մանուկ առեր զիս՝ ասէ:

առէ, և հանցես զիս յորոգայթէ. զոր որսորդն թաքուցել էր ինձ. և հրեշտակն նորա:

Դու ես պաշտպան իմ Տէր, և 'ի ձեռս քո յանձն առնեմ զհոգի իմ:

Զի նոքա մի ապաւինեսցին Եւ իմն ասաց 'ի խաչին, հայր 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ, և զիմ մարդկութիւն յայսմ հետէ:

Փրկեցեր զիս Տէր Աստուած ճշմարտութեան. ատեցեր զպահողս ընդունայնս 'ի նանիր:

Ճշմարիտ դատաւորութեամբ ատեցեր զպահողս՝ որ մեռեալ երկրպագէն ոչ եկին ընդ քեզ. և որք երկրպագին թագաւոր զկուռս՝ կամ՝ զօրէնս, և զայլ յաւելուածս. Զի զաւիթ յղեր յայտնի, և զոր միայն պաշտէր:

Ես 'ի Տէր յուսացայ. ցնծացայց և ուրախ եղէց 'ի քում ողորմութեանդ:

Ցոյց զոյ թէ՝ ամեն քաւութի, և զթագաւորութեան. Յետ փրկիչ՝. և ոչ 'ի կուռս:

Հայեցար 'ի խոնարհութիւն իմ. և փրկեցեր 'ի նեղութեանց զանձն իմ. և ոչ մատնեցեր զիս 'ի ձեռս թշնամեաց իմոց. և հաստատեցեր յընդարձակութեան զոտս իմ:

Զի բոլ հեռաւոր փախեաւ: Կացուցեր յանդորր՝: Մարդարէանաց զգայն 'ի թագաւորութեն:

Ողորմեա ինձ Տէր, զի նեղեալ եմ ես. խռովեցաւ 'ի սրտմտութենէ ակն իմ անձն իմ և փոր իմ:

'Ի խղճէ մասցս խառնի սրտաւ. անն մեղք. անձն հոգի. և փոր՝ ամեն խորհրդոցն. որ զգայնութ մարմնական հաւաքէ իբրև գերբանկութ: Իսկ սրտմտութ առէ 'ի յիշմանէ մեղաց խիղճ՝ պղտորեցաւ արտասուօք ակն իմ:

Պակասեցան 'ի ցաւս կեանք իմ. և ամք իմ 'ի հեծութեան:

Այսինքն՝ տարիք և կեանք յոյժ ծանուցաւ յապաշխարհեն, և յողոց հանելեն:

Անզօրացաւ 'ի տնանկութեան զօրութիւն իմ. և ոսկերք իմ խռովեցան:

Յաղքատութեան և 'ի սովոյ՝ ընկեր 'ի հոգևորական սաստիկ Եւ ոսկերք՝ զհոգևոյն զգայարանս կոչէ:

Քան զամ թշնամիս իմ եղէ ես նախատինս դրացեաց իմոց, յոյժ ահ և երկիւղ ծանօթից իմոց:

Քան զթշնամին չարն մեծ էր ինձ զի դրացիքն նախատէին, և ծանօթքն երկիւղէին մերձ գալ:

Ամենեքեան որ տեսանէին զիս, արտաքս փախչէին յինէն:

Մոռացայ [illegible] Ա:

Մ[illegible]

Յաւաստեաւ եղեն ընտանիքն՝ որ 'ի մեռելոց. և 'ի կորուսեալ անօթոյ.

Զ[illegible]

Դաւիթ գիւղոյն, և որ զՀրեշտակն.

Ա[illegible]

Զերս և զփոփոխմունս բնութեան սոսէ, ժամանակաւն, զՀիւանդութիւն, և զաղքատութիւն, և զնախատինս. այլ յոր ձեռին է թեթևացուցանել.

Փ[illegible]

Զի լինի այս երկնանք երկնայ քոյ, որ և սոսէ.

Ե[illegible]

Յորժամ յանօթոյն աղանից աղաւնեցոյ.

Ա[illegible]

Դեռ և կռապաշտք՝ զզաւթայ, զքեզ, և զմնանէս իբրև զայրայ՝ ոչ խոսէին.

Ո[illegible]

Յանեցեր մինչև քաղաքն 'ի նաՀաստակայն երկին, որպէս օգնեա: Դարձեալ՝ քան սոսէ՝ անդ պաՀեսցէ Հասան երկնագնացի, զոր ակն ոչ ետես.

Ա[illegible]

Աբրահամու, իսահակայ, յակոբայ, մովսէսի, յոբայ և դաւթի.

Ամ

[illegible]

Սրբեսայ քոց հովանեաց ծածկեալ դըոյս, և վարագեն խաւոլին :

[illegible]

'Ի քաղցր հայելին այ՝ խորամն ձգի արդարոցն. և այս պամանձին հակառակ լերդակին. իբր մոլեկսի, դառն թիւ Եւ 'ի հանդերձեալն յառաջատա առհու զարդարան. 'ի հակառակ լեղամացն ծածկելով զինքն մին, որք առնն, ոչ յանուն բա մարդ արեգայոց :

[illegible]

Յամար քաղաքն էառ զկենսատուն կուսանան Յայ թագաւորութեն, որհնեալ է նր, զի պատրաստեր պահեաց զնա իւր յամար քաղաքի՝ զհաստատութեան յեկեղեցի :

[illegible]

Թէ աղաչաւորութիւն ոչ հաշտի նա, պարտանքս է աղօթամութիւն 'նր :

[illegible]

Զի վասն և մեծ յոյս կոչայ առ քեզ :

[illegible]

Զի 'նա պահեաց զձեզ առանց խոչի մեղաց, զի սառուցութի և արդար կենաց կամի և սիրէ նր պահել զձեզ։ Եւ քանզի թէպէտ քաղցր է, և չկամի զմահ մեղաւորին, այլ յորժամ առաւելուն 'ի մեղս՝ չխնայեհելոյն 'ի մեղացն հատուցանէ ըստ չափոյ յանցանացն :

[illegible]

Եթէ 'ի յանձնութեն չարեաց և 'ի մեղացն ձեր դարձուցէք, քաջալերացարուք, և զօրացէն սիրտք ձեր հաւատով, զի մեծ է դութ 'նր՝ քան զմեղսն ձեր. ոչ միայն թողու և ազատէ 'ի տանջանացն, այլև երանելի և առնէ ընդ յաւաջնական իւր :

Խոստովանութիւն 'ի դառնի։

Նորա մեղք են և այս աղօթքս, և ըստ նմին մեղաց մաքրելոյ, քոյ և իմ մաքրութիւն ասէ։ Թէպէտ զհաւատն անբաւելի ըմբռնել։ Եւ եթէ գործոցն յանձնեն 'ի դրդմանէ։ Եւ դարձեալ՝ առնէ զիւրեանս և զմերս առաւելն մեղաւորն, այլ՝ 'ի վերայ օրինաց և երգելոց, և և առ աղօթս է։

ՍԱՂՄՈՍ· ԼԱ

Երանի՛, ում թողութիւն եղև մեղաց. և ծածկեցան մեղ յանցանաց նր։

Զրե՞ն ես այդքան փառաւոր եղէ 'ի քուրձ, և 'ի մոխիր, և յարտասուս Եւ ծածկեցան։ Թւէ և բնաւ թողու ասէ, զը-րկցք օրինակ մեղացն՝ պատմի։ Երանի այնմ՝ որոց խոցքն մաքրեցան, և որոց ծածկեցան ապաշխ և ոչ երանի, որոց խոցքն ոչ սրբեցան, և դարձան 'ի փտածն։

Երանի՛ առն՝ որում ոչ համարեսցի Տր զմեղս նր․ և ոչ գոյ նենգութիւն 'ի բերան նր։

Այն է՝ որում ոչ համարի՝ որոց գործն ոչ է գովելի, և թողութիւն ոչ է պարտական զՏ անգիտութեն և տգիտութեն։ Դարձեալ՝ և երանութիւն այն՝ ոչ է առաքինեաց գործով, այլ՝ հաւատոց միայն. երբ զակեբեն և պատկերն. և որ լսեաց՝ դաւանր հաւատք քո կեցուցին զքեզ. և երբև ասացեալն։ Դարձեալ՝ երանի առն որում ոչ համարի, որք ոչ հաւատով գան յին, այլ՝ պատճառաւ ինչ, այլ զարտաւորեցին, այլ մեն սանձարձակ 'ի մերութեն. որոց 'ի բերանոյն բանն չկայր նենգութեն, այլ՝ 'ի սրտին։

Լռեցի ես՝ և մաշեցան ոսկերք իմ, առ աղաղակել իմ առ Տր զօր-հանապազ 'ի տուէ և գիշերի։

Որ թէ չկամէի խոստովանել մինչ եկն նաթան, առ-կայն ծերացայ և մաշեցայ լինելի խորհրդով։ Աւ աղաղակել իմն՝։ Եւ թէ մաշեցի ասէ, այսպս չէի ընդ չեկեալին որսի կամօք՝ առ Տծ. փասն զի աղաղակին զսրտին բոցքն յայտ առնէ, որք մոլեգնեին։

Ծանրացաւ ձեռն քո 'ի վերայ իմ. դարձայ 'ի թշուառութիւն, մինչ հարան ինձ փուշ։

Զնեղութիւն և պհապածին ասէ. դարձայ 'ի թշուառութի, զհոգին ասէ, զի հարան յիս փուշ 'ի մեղաց մեղացն

[illegible]

Այս է կարգ ապաշխարողաց, որպ ասաց Եսայեաւ, ասա՛ նախ զանօրէնութիւն քո։

[illegible]

Ուսեալ ՚ի նախաթանաց։

[illegible]

Երբ անմեղ են և ոչ առնեն, և ոչ անձին. և մեղաւորքն յետ խոստովանութեան սրբեալք։ Դարձեալ՝ երբ հաշտին խաղաղին է և ժամ՝ պատարագին։

[illegible]

Զգուշացին որքն ՚ի պատժոյ է մեղացն երբև փող. որ քրն յաւալ, և զգօնացեալքն զինի. այլ զի թէ հեղեղք կամ սրաչաութի, և հերձուածոց և մեղաց՝ թէ մերձենալ, և ոչ փորձութիւն ենչ։

[illegible]

Զի հնար չէ ալ նեղուէ ՚ի վէր մերձեցն, և դարձեալ ՚ի մեղաց. այլ ապաւէն տէր է հաստատեալ որ չայ ՚ի փորձութի ասաել քան զկայն։

[illegible]

Զի ցնծութի զանցեալ մեղաւորքն՝ ցնծութի հաշեն զօրին. որոյ բնութեան տէր բարութի է և չէ ունելով։

[illegible]

Պատասխանի լսէ ՚ի տանէ խնամաւն արարից զքեզ. զմարգարէութիւն թողի քեզ, ՚ի յայտնեաւ զանմեղութի աջողեցից քեզ։ Նոյնպս և զմեղաւորն առնէ ՚ի ժամանակ Եւ հաստատեցից ՚ի վէր քո զաչս իմ։ զխնամն առէ։

[illegible]

Դուք երբեմն զանձանց առէք ընդունիցէք զարժանն, և յօժարք լերուք. մի լինիք երբեք զանդամանն, զՀրեշտակս և զՀեթանոսս, և զՀրէական գործն. ձեք Հոգւոյդ կամ՝ իզանիք, և խոստովանութք երբեք զՏէրն. կամ՝ արդարոյ ընտրեն և անձք նոյնոք ՚ի բարի գործս. Այս են, ոչ՝ ՚ի սանձս և ՚ի դանդաղանաց խրատեցէք զձեզ՝ երբեք զուք զնա. կամ զուք զխոյրենացեալ անասուն ՚ի ձեզ՝ խաշանցանուն և արեւելեանն, որ մերձ անգամ չգան. Դառնալ՝ թէ փոխընդարձակն ողջակեան բանիւք չգան մերձ քեզ, սանձիւք և դանդանաւն զիւք ած առ քեզ։

Բազում տանջանք են մեղաւորաց. բայց որ յուսան ՚ի Տէր՝ ողորմութիւն ՚նորա շուրջ եղիցի զնոսա։

Բազում՝ բան օրինացն. բայց՝ որք յուսան ՚ի բանն ՚ի մերսութեան ողորմութիւն ոչ միայն որպէս յանցելոյ մնալոյ, այլ և՝ լինի պարիսպ շուրջանակի պահելով յամ վնասուէ.

Ուրախ եղերուք և ցնծացէք արդարք, ՚ի Տէր պարծեսջիք ամենեքեան՝ ոյք ուղիղ էք սրտիւ։

Արդարացեալքդ յամենայն պահեցէք զուրախութիւն և զցնծութիւն և զպարծանս, ոչ բանիւ պարծիլ, այլ՝ ուղիղ սրտիւք կեալ առանց խղճի։

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ.

Ուսուցանէ սաղմոսս զի գոհութիւն եղիցի, որում խոստովանեալ զոհիւք և բանիւք՝ գովել հրամայէ մատուցանել զՏն. Ուսուցանէ զհրաշափառութիւն զի արարչութիւն, և զերկրի հաստատութեան նորա, նաև զհոգւոյն հեթանոսաց։

ՍԱՂՄՈՍ ԼԲ.

ՑՆԾԱՑԷՔ ԱՐԴԱՐՔ ՚Ի ՏԷՐ, ուղղոց վայելէ օրհնութիւն. Խոստովան եղերուք Տն օրհնութեամբ. տասնաղեաւ սաղմոսարանաւ սաղմոս ասացէք նմա։

Ցնծացէք. ակնեղան օրհնեցէք զնա. սնանքաւ երգեցէք և պատմեցէք. Ուղղոց վայելէ օրհնութիւն, և ոչ մեղաւորաց. այլ որ ձրի թողութիւն է առագանաւն, մեղաւոր ոչ որ է, և որ զղջումն են. Տն օրհնութիւն մեծ խոստովանել, անձանց, անմեղ, բարի. և օրհնելն ուղղոց վայելէ, առա առանց խղճի, կանգ ՚ի պատկեն. Զի նմա է պաշտելն զկամեցօղն, և պատկել

զնա

զինուորութեան Տեառն"։ Ահա այսպէս երգէին, իբր զառն մառանմն խօսան առաքել 'ի բաղխել զքաղցն Աստ՝ մարդս առանալի քնար է՝ հոգւոյ և մարմնոյ զգայարանօքն

Օրհնեցէք [illegible]

Նոր օրհնութիւն առայց իմ՝ նոր առնել հնոյն, անդրկութիւն առաւօտն, և առա 'ի գինւոյ փրկեալ և նոր եղեն նեղեցելոյ Բարին է առղեմս առնել, և ոչ զառաւօտայականն երգ.

[illegible]

Ուղիղ են զոր օրհնէն երեր, և առաքելոքն, և մարգարէքն. և իմ՝ գործք 'նր հաւատով, զի հաւատով խնամաքէ ըզ յաւիտեանս. այլ և՝ հաւատովք գործէ ամ երախտիս մարդկան, և ոչ միայն ձն առաքինութեան. Սիրէ զողորմութիւն և զիրաւունս. զի թէ իրաւամբք չկարեմք առնել, յողորմութենն զխնամք. զի առանձնոյ չդատարէ 'ի հակառակելոյ. և մարդոյ զնոյն պարտ է առնել միշտ ը՟ 'նմա պատերազմել.

Ող[illegible]

Զի ողորմութեամբ առաքեալ, իբրև առէ, զձա ողորմութեամբ չնմանոյ. և թէպէտ երկայնամիտ է, բայց՝ առատակեաց զառարին, ողորմելով եղեկելոյ. և զնոր համբաւն հանդերձեալ եր կիր ամ. Բանին ան երկինք հաստատեցան. առայ և եղեանդ. յառաջ ողորմութիւն, զի մարմին ոչ է անդ, և ոչ առատանալ. Եւ հոգւով բերանոյ նր. հաղեղէն բանականքն զօրաւորք եղեն. Ողորմութեամբ ան լի եղև երկիր. 'ի հօրէ երկիր լցաւ ողորմութեամբ, մարդասիրութեամբ, զի մերձ է ողորմել անառակին Բանիւ ան երկինք հաստատեցան. բանին միածնի զերկինս առէ հաստատել. զի բանիւ հարկանէր զաղատանքն ընկենուլ զնա յերկնից. և յիշխանութէ խրոխտ յերկիր, և մնացեալքն հաստատեցին. որ նախ շարժեցին յերկինս. Եւ հոգւով բերանոյ նր. Զի հայր գիտէ 'նմին բերանով հոգւոյն՝ զոր առար, գալ խնամել զողորմելիս. Այլ զի և առ ամենայն զաւակն՝ ողորմեցաւ ըր երկրի, և զերկնաւորն հաստատ զմն գիտացին. և չիշխան հայհոյել. և հոգւով լցեալ մարդարեքն ասացին թէ՝ զօրաւորք են երկնայինքն,

հաս

հաստատեալ հոգւոյն սրբով. յորս լցաւ ուսանիլն հօր, և խոստումն բանին. և զօրացան առաքեալքն հոգւով: Եւ զի երիցն բնութիւն և ծնունդն և կամքն մի է, առէ ուրեմն ամէն 'ի մարգարէիցն, որ որ առաքելոց գիր, և հոգին սբ, միայն նախախնամելով զնմ՛ նոյն արարչագործն

[illegible]

Զմերկեն 'ի մեր անփոփեալ, և զնեղքեն շարժմանն ամփոփեալ. և զնէ 'ի խորս զգանձս. զանկի, և զանկն և զմարդա բնաւ Պարզեալ ժողովէ 'ի ծովէ 'ի գետոց և յաղբերաց ջուր, և կապէ 'ի փլացեալ և 'ի ծածկեալ օդ. կնքէ 'ի տեղի. և գնէ 'ի խորս երկրի զզօրութիւն բուսոց, ցորենոյ, և այլոց, և բժշկութեանց գանձելով, զի հասեալ յաւուրց հրամանաւ նո 'ի մեր ածցեն զպէտս մարդկան, և ամ՛ կենդանեաց: Պարզեալ զաւակեալսն 'ի ջուր զաստղերն յետ՛ հաւաքեալ կերպ 'ի տեղի, յորոց քաղեցան շուշանքն 'ի հերձուածէն, և մարմնոյն 'ի հող դարձան, և գանձքն յանձնմանս թագաւորին: Պարզեալ ծով խորհրդոց և խնամութեան այլ, ամէն մարդկութիւն և առաքելոց, և մարգարէութեան. բայց այժմ՛ զմինն նոր 'ի տեղի նորս արկանելի է, և ոչ 'ի հիմն: Եւ խորքն երկու կամիք. և գանձք, անպայմանութիւնք հանճարոյ, և մնաց՝ որ կայ 'ի խորս. և այլ ծով առ ամէն այնքա առ ծնողքն խորս խնամոյն՝ որ ունին գնա

[illegible]

Զի որ արարն զնա յոչէից, կարող է բուծանել զնոսա, թէ ոչ ահիւ և զօրութեամբ պահեսցեն երկրով առհասարակ իւր Եւ նոյնպէս բնականապէս Երկիրն 'ի միջ՝ 'ի սահմանն առաջոց, և դարձել 'ի դայն 'ի հաստատ հեթանոսաց: Եւ 'ի նմանէ դոյացեն, զգայուն մեծապէս բարեկարգանել առաջ. ակներեւ հնազանդեցի. զի առ բարին քո եկեալ պաշտեցին, և հնազանդեցան

[illegible]

Արարածոց անեղն յայտնի է, և առաքելոցն թէ՝ այս կերտեցէք զնմ՛ հեթանոսս: Պարզեալ՝ թէ մինն 'ի ձեռն զհայրս հաստատեցէ. և երկրորդ՝ զորս շարժեցեն. եղե-կեա և եղայ աղօթիւք առաքելովք.

Տէ

Տ [illegible]

Զանխնդրելեմ, այլև՝ զամ հեթանոսս 'ի դաշնակցաց իւր եանց, զի արհամարհ և անարգ. ցուցանէ նր. ատարերայն քա_ ղաքաւթե։ Գաղղիայ՝ որ յղուէ զխորհուրդս Հերոդի և զիլաառոսի, անարգէ զիշխանութիւն քաղաքապետութեան, և որ համարհէ ժողովրդոց խառնիճաղանջեցն՝ որ 'ի վե՞ր ա՛ն մերոյ երկր անցամ որ, հայր, և որդի, և հոգին որ։

Խ [illegible]

Զի չէ անհնար յինքն ամ մերն խորհուրդ, այլ յաւէ աներից ը իւրն է, խորհուրդն՝ որ ծածկեալն է, և յայտնե_ ցաւ և մեզ առաջայ յարգա։

Ե [illegible]

Քրիստոնէից՝ որ ասաց թէ՝ այլ աղդ դալոցէ. և թէ այս աղդ է որ խնդրէ զնա։ Ժողովուրդ զոր ընտրեաց յառաջ քան զլինելն աշխարհի, և յնայ ասաց ժառանգ իմ հանդ երկ իւն։

Ց [illegible]

Ցերեկնից նայեցաւ և եաես. զի ամենեքեան խառտե_ ցան, և արար ձանապարհ 'ի մարդկութեան բանս Գաղղեայ՝ նայեցաւ զթութե, զի զամ՝նս արար. զի պատրաստ բնա_ կութի լեցի նմա և երկիր, զխաութե և անմեղութեր իւրև զերկնիւս. և ինքն եկն առ սոսա։

Ո [illegible]

Մի սիրտ ասաց և ոչ բազում. զի իւրև զմի կարօղ է առնուծանել և քննել։ Եւ մեծ հրաշքն է լաս ազանձն. թէ ող չէ նման երկար երկասայ, և ոչ սիրոյ մարդկան՝ որոց նման են։ Զի ո՞ զիտէ թէ 'ի հոգիս մեր՝ զանազանութիւն է, զոր սիրտ անառանէ իւր 'ի մարդիկ. ոյ միայն է զիտելի. սա կայն՝ անոխկյութիւն զոր կամին առնել, միայն կա_ րող են և 'ի գլէայ է լինել։

Ու.

[illegible]

Որ ոչ անձնիշխանեալ, և ոչ առժամեան, և ոչ այլ Թագա-ւոր 'ի յոյժ գոլով 'ի մէջ մանկանց ոչ ապրեն 'ի պատուանաւոր այ. ոչ առն և ոչ 'ի մեծի աւուրն պատուանն. և ոչ հայոց ածել խոյով կերծանել. այլ և ոչ առաջնորդն։

[illegible]

Որպէս գիտարանն.

[illegible]

Երկնայինն միայն կարող է փրկել, և յայտն։

[illegible]

Յանցաւոր և յանխոհնից մերձաւորեն։ Աստեղն ճառ ըղ ոչնանն քննալով գնեան, և յորժամ այս անշնչք ապաւէն, 'ի նոյան հօրն կենդանելն.

[illegible]

Թէ 'ի փորձանս առայ, զի օգնական է ինձ մարմնոցն

[illegible]

Թէպէտ մարմնով տառապիմ։

[illegible]

Եղիցին, և լինեցին, առաջնն արդարքն. յայտն լինի է արդարութեան ոչ որքան յաւայ. և որպէս, է օրինակ յա-ւայն՝ հոգևոր կամ մարմնաւոր։

[illegible]

[illegible]

ՍԱԴ.

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԳ.

Օրհնեցից զՏէր յամ ժամ, յամ ժամ օրհնութիւն նորա 'ի բերան իմ։

Մինչ 'ի դաւիթ ոչ օրհնէին քահանայքն յամ ժամ, նա կարգեաց օրհներգուս երկոտասան ժամուն՝ երկոտասան դասս սաղմոսաց. եւ սաղմոսն՝ քան եւ չորս դաս առ ընծեւոն եւ դպիրաց. 'ի բերան իմ, հոգւոյ, որ է միտքն. եւ մարմնոյն եւս. եւ իբրեւ զպտուղն կենաց՝ յորմէ ոչ կերան նախաստեղծքն, այլ 'ի մահաբեր պտղոյն։

'ի Տէր պարծեսցի անձն իմ. լուիցեն հեզք, եւ ուրախ եղիցին։

Թէ պարծելի գործ արարից, զայն ոչ 'նմա խելեցից. լուի ցեն հեզքն. այլ ասէ լուիցեն աղքատք եւ ուրախ եղիցին. եւ մեծատունք ընդ էր չուրախանան, զի 'նոքա ոչ պարապին յամ ժամ օրհնել զնա։

Մեծ արարէք զՏէր ինձ. եւ բարձր արասցուք զանուն նորա 'ի միասին։

Սցորդս առնու զաղքատս, եւ զհեզս, հոգին, եւ զա-ռիլ, եւ ասացեալ սաղմոսն։

Խնդրեցի 'ի Տեառնէ եւ լուաւ ինձ. յամ նեղութեանց իմոց փրկեաց զիս։

Խնև. ասէ; ուսարուք զփորձն։

Մատիջիք առ Տէր՝ եւ լուսաւորեցարուք. եւ երեսք ձեր մի ամաչեսցեն։

Որ առ իւր մատչի, լոյս յերեսն առնու, եւ որչափ 'ի մերձն, իբրեւ զմովսէս ոչ այլում տալոց, 'նշանեցաւ առ մեզ լոյս երեսաց քոց, եւ եւսաւ ուրախութի սրտից մերոց։ Լուսաւոր երեսք զնորին ամաչեն. այլ զայն ասէ, թէ՝ որբութի կարեն մատչել առ նա, եւ յայն կացցեն։

Այս աղքատ կարդաց առ Տէր, եւ Տէր լուաւ նմա. յամ նեղութեանց նորա փրկեաց զնա։

Զնոյն ասէ, որ անդրն կարդայր 'ի հալածմանն իւր։

Բանակի հրեշտակ Տն շուրջ է զերկիւղածովք իւրովք, եւ փրկէ զնոսա։

Ըստ պատշաճի՝ հոգիք են հարկաւորք. եւ աբրահամ ցը-ծառայն ասէր, առաքէ ած հրեշտակ եւ առաջնորդեսցէ քեզ. եւ յակոբայ հրեշտակն որ պահէր. եւ յետ այնորիկ եղանէր ը առաջ

տալով՝ բանակի իւր։ Եւ՛ որպէս հրեշտակք՛նց տեսանեն հանա-
պազ զերեսս հօր իմոյ՝։ Յորժամ որքն յաղթեն կան, չորս
գետ բանակին մերձ կացուցանէ, 'ի սրբոյն աղօթից զօրութեանց
հրեշտակաց 'ի նմին գետ. և այս բանակին՝ զոր յանկար կանեա, հալա-
ծեն զնոսա. և դեռ այլ հնարս չգտանել՝ ձայնս յեղյուցանեն,
և խոստանալ թէ չզորեն, պղտորեն զհետոն Յայտ է, զի ա-
ռաւել երկիւղածացն՝ հրեշտակապետն է բանակք իւրեանց
պահապան, ով առ եղեսէն:

Ճաշակեցէք և տեսէք, զի քաղցր է Տր. երանեալ է այր՝ որ յուսայ
'ի նա։

Ընձայեալ չէ հնար խմանալ զքաղցրութիւն։ Այսինքն՝ ձառեաք առ իւր, և կարդացէք, և երկիւղած լերուք, և տեսանայք հրեշտակքն. և յորժամ ողջնէ ած և բարի առնէ՝ ճաշակեալ լինի քաղցրութիւն իւր։ Գործելով՝ զհաց որ յերկնից իջեալ, և զանխարթ կամօքն բանին իւր. որ փափագեն նմա, ով պետարաս առնէ. և կերակուրն այն՝ զաղցումն մեծ՝ 'ի հանդերձեալն տայ, զի ոչ առնէ, երանեալ է այր որ յուսայ 'ի նա։

Երկերուք 'ի Տեառնէ ամ սուրբք նր. զի ոչինչ է պակասութիւն երկիւղածաց նր։

Այս երկիւղ՝ ոչ է ծառայական, որ ատելանոք է. այլ չէ ինչ պակաս 'ի սիրոյն՝ որ որդի խաղանէ. զի պատկառէ լեռ 'ի հօրէ, մերձ տեսանելով զնա յամ բարիսն՝ զոր առնէ. ո՛ գիտէ թէ մանչի պատարագ հօրն՝ օրհնութեան. թէպէտ՝ չունի անձն ատեցիկ, զի հայր է. այլ ո՛ գիտէ թէ չարախանայ հայրն իմ՝ յանձներս իմ:

Մեծատունք աղքատացան և սովեցան. բայց որ խնդրեն զՏր, ոչ պա-
կասեսցին 'ի նոցանէ ամ բարութիւնք:

Սատանայ, և աղամ, սատուր, սենեկերիմ, նաբուգոդոնոսոր, և փարաւոն. բայց՝ որ խնդրեն զՏր. հրեշտակք և հեղք 'ի մարդկանէ, նոյ, աբրահամ, իսահակ, յակոբ, յովսէփ մովսէս, դանիէլ, դաւիթ, որ առաքելովքն ոչ պակասեցան 'նց ամ բարութիւն։

Եկայք որդեակք իմ՝ և լուարուք ինձ և զերկիւղ Տն ուսուցից ձեզ։

Հոգին կոչէ զծնեալսն յինքեանս։ Եւ՛ ես զերկիւղ Տն ուսուցից ձեզ։ Այս այլ երկիւղ է, որ մերձ է 'ի փորձանս սրով խորշի ամ որ 'ի չարէ, ըստ առակացն։

Ո[illegible]

Փառակեր ըդ՝ որ կամի զկեանս, սիրէ հաւատալ՝ի տր, և մերժել. ապա մեղս անսանձել զաւուրս խոյ՝ զլոյս խոյ՝ յոր միրանյաւ, զհայր և զորդի և զհոգի, բարի գործովք։ Եւ ով կամի առել թէ՝ աշխատանի եմ, առէ՝ նմա։

Լ[illegible]

Քանզի թէ անսանձս յոլորունս զբեղ ՚ի թագաւորական երկրորդութեան, ապա՝ զպատն չար, և աղանս ՚նմ՚եղա ևոր՝ յոլորունս անդ ոչ բնակեն։

Խ[illegible]

Նոսա խոտորեան ՚ի չարն, և ապա՝ զևս չէ բաւական, այլ՝ սերմանեան զչարին. զի ՚ի հերկեալ գետնին՝ թէ սերմն բարի չսերմանեն, փուշք և տատասկ բուսանին։ Խնդրեա զխաղաղութիւն. ընդ ամ, և ընդ հոգի, և ընդ մարմին, և ընդ ամ մարդ. և երթ ՚ի այն մեղս առէ։

Ա[illegible]

Զի և աղաղոյն ուղին՝ յամ է, և ահանջքն ՚ի պատուէր բանս իմ։

Ն[illegible]

Զի ՚նոցայն է ՚ի գործս չարութն, և յիշատակ իմ ոչ է ՚ի սիրտս ՚նոցա Սատանայել յերկրէ։ Զ յոլովս յայամ երկրէ երբև զաղամ, երբև զգաղան, և զաքար, և երբև զառանն բարեխնաւ, և պտուղս, և զհաստատանն յերկրէն կենդանութեն. զանդերձսն ՚ի յիշատակէ աղաղոյն, որք ՚ի դպրութ կենաց գրեալ են։

Կ[illegible]

Նոյ, յոբ, դանիէլ, երեք մանկունքն, և խորայէլ՝ մով սէսէ ՚ի յանցս ծովուն։

Մ[illegible]

Որոց ամ սիրտք անսօրայեալ և մաշեալ են ՚ի հայրութեն, և հալեալ խնարհք։

Բ[illegible]

Զի

Զի որք ունին զանձն բարեաց, անդ է կախեալ, եւ թող_ տալ տր՝ մինչեւ վարժել եւ երեւել հաստատուն, եւ ապա՝ յանձէ փրկէ։ Ոսկերք. կարծր խորհուրդք որք չտայ բեկանել չա_րին։ Այլ՝ յետ մահու ընդ ազնիւ կամքին զեւս, եւ փըր_կէն 'ի մահէ, եւ յասկերացն վաստակելոյ 'ի բարիս՝ ոչ փշրի եւ ապակէ 'ի յարութեան։

Մահ մեղաւորին չար է. եւ ոյք ատեն զարդարն, զղջասցին։

Զի քանի կենդանի է՝ յոյս կայ դարձի, եւ 'ի մահու՝ հատանի։ Բայց որ ատէ զարդարն, եւ ոչ առնէ բարեկամ եւ առ իւր բարեխօս՝ զղջանայ երբ մեծ ատեանն 'ի բացի։ Կա_տարեցաւ բանս եւ առ հրեայսն. որոց տէրն ասաց, ուր ես երթամ՝ դուք ոչ կարէք գալ. եւ 'ի մեղս ձեր մեռանիցիք. զի ատէին զնա։

Փրկէ Տր զանձինս ծառայից իւրոց. Ո՛չ զղջասցին ամենեքեան՝ ոյք յու_սացեալ են 'ի նա։

Որք անցանեն ընդ. ծովն հրեղէն՝ իբր որք անցին ընդ ծովն կարմիր. մի զղջասցին՝ որք յաղթեն իցեն, եւ լուիցեն ե_կայք օրհնեալք հօր իմոյ. թէ ատաքն ծածկեսցեն զմեղս իւր եանց եւ աշխատ եղեն 'ի կարօտեալսն։

Դի խորհրդոյ. սաղմոս 'ի Դաւիթ։

Ցորժամ հալածեալ էր 'ի սաւուղայ՝ եւ թշնամեաց. ձեռն եւ զրկեալ եւ զղջ_ ծացին։ Այլ՝ եկեղեցւոյն մարգարէանայ ընդ Դաւիթ։ Եւ մարտ_ ընչողաց եւ զնա զօրացուցանող տն, եւ խորհրդոյն առ հայր. եւ զնա առաքելոյն։

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԴ.

ԴԱՏԵԱ ՏԷՐ ԶԱՅՆՈՍԻԿ ՈՅՔ զրկեն զիս. մարտիր ընդ այնոսիկ, որ մարտնչին ընդ իս։

Արդարոց է խնդրուածս. զի զնա ատէ դատել, եւ ոչ խնդրն փութայ։ Այլ՝ ընտրութիւն առ քո հոգէ գալ եւ դա տել զմեզ։

Առ զզէն եւ զվահան քո, եւ արի յօգնել ինձ. հան զսուր քո ընդդէմ հալածչաց իմոց, արգելեալ զնա. եւ ասա ցանձն իմ, թէ փրկութիւն քո եմ ես։

Ոչ զինուց պէտք են, եւ ոչ ասպարաց, զի եւ ոչ էջ զէն եւ ասպար է. այլ՝ զբանն էջ հոգէ, որ ատէ եւ լինի. եւ զանձնօղ զօրութիւնս Դաւթի՝ զէն մեծութիւն, եւ ասպար՝ մարմին, զոր հայցէ առնուլ. յայտ արարեալ եթէ չէ տկար եւ թող մար

մեն

մին. այլ մեք արարաք: Զի ով առաւել փնտռեաց ամենայն եւ չա-րախանի, այլ շնչանի զօրութիւն նեարին. նոյնպէս եւ ոչ մեռան ցաւ մարմին ում չարչարանօք, եւ յանդուգնին ոչ եհաս Հան գուր. բանն ում՝ որ հասու եւ սուրբ է ... զամ՝ սուրբ Իբրեւ զին՝ խաչն. եւ առա դու՝ ես եմ՝ եւ այլ ոչ հրեշտակ, կամ մարդ:

[illegible]

Յայտ է, խնդրեին եւ խորհէին առանձնայ եւ դեք. այլ ոչ զօրեցին զհոգիս մարդկան արդարեալ յոյս, զի ոչ նորէ նմա ում. ով առնէր վը յորս, թէ յաղի նը մի մեղացին, բայց զմարմինն չարչարեցին

[illegible]

Առաջի համեմատեալ. եւ հրեշտակ ում՝ որ զհաւատոյ եհան եհան յերկինս, եւ զնա ես յինեղութիւն.

[illegible]

Սուրբ եւ հրեղէն ձայնապարհ է որ համբերեան առ նեղ խորհրդոց խաւար եղեւ եւ որոգայթ. Երբ հրեշտակ ով հա մբերեաց երբեւ զաւարիս, երբեւ զատամնեան՝ որ յեղխպատա Այլեւ՝ զպատերազմ զխեաց՝ որ յող անոյր ամն դեք ըստ հաղխան՝ զխեի մահճանան. զոր աղերսէ նեղիլ եւ համբերել ՚ի հրեշտակաց: Վը այնր մեռելոյ ամեն.

[illegible]

Զոր խնդ թագաւորին որոգայթ՝ զուր եւ ՚ի նանիր, այլ պատճառ եղեւ ապականել զնա

[illegible]

Զգիտացին թէ անձանց առնեն.

[illegible]

Աղաւնակերպ զհոգին 'ի գետոյն։ Եկն նա ամպերը. հա-
ռաւացեալ քեզ։ Տէր մկրտեալ է քեզ։ Զի ոչ որ մտաւ,
զոր եւ մտաւորի, վասն այնորիկ լաւ է ինձ հայրս։ Իսկ զաւթէ
սոսն յաւղայ, որք ախորժեսին զշաւիթ եւ ամեն ամպերը քո
նմբ, եւ մնդրմին։

Զի ճշմարտ զարդարան 'ի յերկրայ հոգւոյ, զարդարան եւ ընտանիքն յաւիտա-
նեան որ յանդիմանեն զնա։

Զգաւիթ 'ի հօգոյն սաւաւայց. եւ զբնաւեն 'ի սատանայէ։

Յորժամ 'ի մեռաւ իմ հրայ խորհրդոյ. որ ինչ ոչ ձեռքն հօրդիտեն զնա։

Գովեկ, եւ զկնգացիքն. եւ սուտ մկայքն 'ի մէջ ձեռն. եւ
այլքն աստենն արդեկաւ հարկս առաջ կայանը. այլք այլ ինչ
ասեն։ Զոր ոչ գիտեն հարցանեն։ Որոց ասէր, ոչ գիտ
գիտէր, եւ ոչ զհայրն զի զնա՝ այլ ոչ գիտէին, եւ ոչ հաւա-
տացին մարդարէիցն Եւս՝ եւ 'ի հարցանելն զնա, որք եւ ա-
սէին, որ նա քո 'ի մէջի քում է. այլ ոչ կամեցան գիտել։

Հաւատացին ինձ բոլոր երկրաւոր ընդ Բարդոյ. անդստին զինչ իմ
երկնային յորդոյ 'ի հարցանել։

Զգօնիսաւ սրմանի, զայն հալածէր, եւ չար 'նա հաւա-
ցին. եւ նոյն զգիւր երախտիսն արար։ Անձնամատնել։ Քանի
քեղ զաղղն զաւթիս Եւ մէ ձեռն ասելին, սա է ժամանակն ե-
կայք սպանցուք զնա։

Եւ 'ի նեղէ նոյ սուրբ ընդդէմ. երկրորդ ասնէր դաժան ընդդէմ իմ. եւ
ազգին իմ 'ի յեղ իմ դարձեալ։

Երբ նեղէին զնա՝ քարշ զգեցեալ ապօթէր, զի այնէ
զեղ նեղելոյն. մի եղեիկոյ։ Այլ յարժամ եւ նա 'ի նեղումն
անձանէին, սպասող եւ բռնիւ աղաւնից լինէր։ Եւ նոյն զաղա
մայն զգեցաւ զձախորդի ապաւնութին, զոր մինչ 'ի մահ իւր
առաց. զի քարշ այծեայ է, 'ի մէջ կորուսելոյն որ այծիք
եղեն։ Այլ՝ զմարմինն է ասել, քաղցի, ծարաւով, վաս-
տակով, որ է խաչր եւ կենդերից մեզ, եւ սպասող յաղթեր չա-
րին։ Եւ ապօթք 'ի ծոց։ Ցեկեղեցիս յանկէն հայր կամեմ
զի ուր եմն եղեմ, եւ նա ընդ իս. 'ի ծոցս զրախտին։ Զի բա
րեկամին 'ի ծոցն են. իսկ զաւթի 'ի ծոց իւր ծածուկ բա-
րեկամին։

[illegible]

Սառուցի խնդակից լինել, և ողակից. և որն ելոց 'ի մէջ ենձմ խանդորհելով։

[illegible]

Ամենեքեան սառուցեանքն շատ անգամ 'ի մէջ գաւթի գաղտնութեան, և յայս Ցրուեցան, և ոչ զգեստեալ. 'ի մէջ ան յորժամ ընդունեցին. ցրուեցան. յետս չողան, և զարկան զգեստն։ Փութալով՝ և ամ ամենքանք զոր պարտէ նոր, 'ի որն ժողովեալ վճարեցան. և նա ոչ գիտաց զինչ, զի ան էր։

[illegible]

Ո՞վ է որդին յաւետ. և ան՝ նմանեցաւ է, և հետ որդի։ Կրծուներն 'ի գազանաց բարս փոխեցան։ Տէր Երբ առաքես. մինչև յե՞րբ լինիս երկայնամիտ, անտես արարեալ։

[illegible]

Զի հնարիք ջանան Եւ յառաջ. 'ի հերձուածէ և 'ի պղծառում։ Զմամոնային խի. զի բառ երկրին, մի է մոր խլրում, ընդ երեալ ծնողին և կուսին։ Այլ և զեկեղեցի յառ խնդէն, որ գոյն և խնդրէ կշռել։ Եւ միամիտ է զառաջանն առնուլ բոլոր լուռ։

[illegible]

Ընդ ծով և ընդ ցամաք։

[illegible]

Կորուստ իմ ուրախութիւն նոյ։ 'Ի սարսափարաց. երախտաւոր իմ էր առ նա, և ոչ յանցանք։ Այնուհետև խեղճ իմ հայերին. ամենայն առնէին. և ամենահեղել այլոց մասանց, զոր առնել նմա։

[illegible]

Սաւուղ ընդ Դաւթի՛ որդւոյն. և Հերովդէս ընդ մրն. և սատանայ պատճառս լինի գնելով մեղացն։

[illegible]

Զոր ցանկայցէք, բացէն և ոչ յազգաց և 'ի փառաւորութենէ ոչ. զի ոչ առեալ էին զհոգին ոչ, որ ասեն ոչ գ...։ և երկինքէն 'ի նմանէ։ 'Ի սոցանէ Դաւթի սաւուղեանքն և անմեղեանքն. և 'ի մի ընդութեան գեղ խոյսադրել, և փող փող կարգադրել, որ վայել էին արժանի։

[illegible]

Դաւթի զինչ սարսրին խորքն՝ եւեւս ծովն։ Եւ ծովն առ հայրն ասէր մի հրեշից, հայր թող սոյա։

[illegible]

Յարեցես և արասցես ինձ դատաստան արդար Տէր Թագաւորին։

[illegible]

Զի մի հպարտացեալ պարծեսցին. ընկլուզաք ընկղմեցաք զնա։

[illegible]

Վա՜հ որ քակէիր զտաճարն։

[illegible]

Հրեշտակք և արդարք՝ Տէ արդարացուցանելն զմարդիկ։

[illegible]

Դաւթի խոր բարեկամքն, և ոչ հաւատացեալքն՝ որք ընկալան զխաղաղութիւն, զոր խոստացաւ առաքելոյն՝ տալ ծա

Տէառնայնական նախանձուն, առէ զայս առ հայր. Այլ մի որ ըստ տարօրէն առաջէ խորոց ախտիցն՝ զմարդարէսն թէ՝ թշնամեացն կորուստ խնդրէին. զի զոր ինչ առնեն օրհնեցն այնոցիկ՝ որ Է օրինօքն են առնեն. Լուարուք ասէ Տէր, զի ասացաւ առաջնոցն, սիրեսցես զսիրելիս, և ատեսցես զթշնամիս քո. Այլ ես ասեմ՝ ձեզ, սիրեցէք զթշնամիս ձեր, և բարի արարէք ատելեաց ձերոց. Այլ՝ ձեռնարկեալ է ասելով զնոսա. զի մի մէք՝ զհամապատասխանեալ թշնամեացն խօսէին, և զմիտ մի խորհիլ լինել հայցէին. Երբ զգուշիք՝ որ 'ի բարձրանն և տասն որ առաջ զաւթեր ; երբ 'ի խնդրել զմեղս մեր. զի նոյն ամենայն լինելոյ 'ի մէջ կործանմանն մեր, և առել կրճանել խոյանանք առ միմեանս, այն այն ներումն զհրաշափառն 'ի տեղին մեր՝ նշխար 'ի մէջ կոչմանց մերոց.

Լեզու իմ խօսեսցի զարդարութիւն քո զամենայն աւուր զգովութիւն քո։

Զգաստասցուք զօրութիւն քո զարդար, զոր արարեր խաչիւ. զոր հանապազ ընդ առաքելոյն թէ՝ յանմահ գոհացարուք։

'Ի կատարած, ծառայի Տն. Դաւթի 'ի [illegible].

'Ի գիշերի [illegible], [illegible] ...

ՍԱՂՄՈՍ ԼԵ.

Ասէ անօրէնն 'ի մտանել մեղս իւր, թէ չէ՛ երկիւղ Այ առաջի աչաց նորա։

Նախ 'ի սրտին ասէ՝ զոր գործելոց է 'ի լինելիս այ. չիք երկիւղ այ. այս է պատճառ զի զերկիւղն այ հեռացոյց յաչաց ուր թէ՝ չէ՛ մերձ այ.

Նենգեաց առաջի նորա, գտանել զանօրէնութիւն, և ատել զնա։

Առաջի այ գտանել կեանս արդարոց օրհնեաց այ, ասելով նմ՝ 'ի բուն կայ յլինէն, զձեռնադրութեան քո ձեռնադրել ողջամիմ, առելով զնա։

Բանք բերանոյ նորա՝ անօրէնութիւն և նենգութիւն են։

Լի կեղծեօք։

Ո՛չ կամեցաւ նա իմանալ զբարւոք. զանօրէնութիւն խորհեցաւ յանկողնի իւրում։

Որ զխորհն էր յօրինացն նախ խորհել յանկողնի, և զաղջն գործէ։

Եկաց

Նման նա յայն ճանապարհ, որ ոչ է ծածուկ և 'ի լոյս նա ոչ յայտնեցաւ։

Խորհել, խօսել, և գործել զանիրաւս, և ոչ վաստակել. և ոչ ձանձրացու. սատանայի է յարմարականն։

Տե՛ս [illegible] է ողորմութիւն և ճշմարտութիւն և [illegible]։

Ողորմութիւն այն է որ պատճառ է դժուարութենց , և զերկիր և զծով։ Ճշմարտութիւն խռովեցի զտառապանսն, ընկալ ցասմանն իւր անձրևով. յորժամ քաղէ ողորմութեան չարճակել զբոլորն յերկիր, իբր զաղբիւն յամպս եղեալ. բայց նեթ է ցօղ ինչ սակաւ։ Տե՛ս յերկինս է ողորմութիւն քո Որ ողորմութի է, բարկութիւն ոչ է, և ոչ Ճշմարտութիւն։ Որ Ճշմարտութիւն է, ոչ լինի ողորմութիւն, այլ իրաւունք, թէպէտ մարդկի անգիտանան։ Ցերկնից անձրևս ողորմութեան պղտութ քո մարգարէիւք Ճշմարտախօսիւք, զնա առ նա։ Դարձեալ՝ քաղցրութիւն որ կայ յողորմութեան ամ յերկինս, պաշտէ զերկնաւորս, չիկար զնեղ. տեսանելով զնեղս մեր չարաչարս. և Ճշմարտութիւն ամ պաշտէ զերկրաւորս յանշամանէ մեզ, 'ի յամպոց խրատելով, հրձգութիւն, կարկտիւ, երաշտութիւն մինչև գործեցեալ լինի առնն. նեղոյ համատութենց. ուրանօր 'ի բաց եղեալ լինի համատութիւն։

Ա[illegible] լերինս [illegible] խորս [illegible]

Որ լերինք համատա՝ զխոնարհ և կայ յարդարութեան ամ. Իրաւունք ամ խորս առնելն, զոր պղտոս առէ, ով խորք մեծութեան և իմաստութեան ամ. որոյ զառատաման անքննելի։

Զմարդիկ և զանասուն կեցուցանես. ոչ միայն զմարդիկ, այլև զանասուն. զի վա ամ են զարարք երկրի. զի վա մարդկան և զանասուն կեցուցանէ, իբրև զխնամէից ուցին Դարձեալ արդարութիւն ոչ այս լերինք, այլ որ յերկինս են յաւիտենից լերինք. զոր ժառանգեն արդարք 'ի նոր Սիոն Խորս բազումս. զոր ամե ոչ եմէս. և խոր է՝ զոր տալոցն է ամ։ Զմարդիկ և զանասուն կեցուցանես։ Զմարդիկ՝ որ ըզպատկերն ամ՝ ողջ ունին. անասուն՝ որ հաւատարեցին անասնոց։ Կամ մարդ՝ հրէայք, անասուն՝ հեթանոսք. որ զգանակնութիւն ամ՝ ոչ ունէին զմարդարէս։

Որ [illegible] որդիք [illegible] 'ի [illegible]։

Զի բազում է ողորմութիւն, որ նա պետրոսի ամօ,

և յաւիտենի գանձն ։ Պետրոսի աթոռ ետ յետ զղջմանն՝ արժանաւորին. և յաւիտենի գանձ՝ անապականին, որ գխաչը զին ։ Նշխարս տայ ուղղափառաց. և Հերետիկոսացն, որ բղ յաւիտենին ունին մահ՝ սատակն, և անապականից գանձ և թա գաւորութիւն. և քաւութիւն և չնորհս զանազանս տայ. այլ որդւոց մարդկան և ոչ անասնոց 'ի Հողմոյն խաչին ծածկին ։ 'Ի մարդ լինելն իւր՝ որդի մարդոյ կոչեցաւ. զնա կամեցաւ ծածկել երբեք զՀաւ, և 'նորա ոչ կամեցան անասունքն ։

Աշխարհն նորա 'ի դատաւորութենէ գան և ըստ ... [illegible]
[illegible]

Նախ գերկրի զգաւորութիւն որ է առաւել մեծ։ Գործել՝ առաւել եկեղեցի. և սրբարարութիւն առանն ոչ զխաւութիւն մեծայն ունելով, այլ՝ կենդանութ և ընկերի զհոգեւորն։ Գործելով՝ պարապեալ եկեղեցի աղօթիւնից՝ որ 'ի մեծ. և ուսուցանողն, և ոչ այլ չնորհօք՝ որ բարձրի սառ ։ Եւ զաւխս փափկութեն՝ որք 'ի Հողմոյն խաչին եկեղեն խաչեալից լինելով, նոյ տայ ընկել զաւխս փափկութեն։ Որ 'ի սկզբանէ ոչ էին գեղեցայս, որք յորդեցին ունեք. զի Հոգւին իւր եղեւ զանձեղեր, փոխանակ զբախտին փափկութեն. որ և 'ի սկզբան Հոգին աւարտեր։

'Ի միտ է ... [illegible]

Աշխարհ կենաց՝ որդի և Հոգի 'ի Հօրէ. երբ ասէ՝ զնա թողին զապրեալս Ջրոյ կենդանւոյ։ Եւ լուսով երկնից քոյ՝։ Երկու Հօր՝ որդի և երկնից լոյս՝ Հոգին. ոչ որ կարէ առել 'որ զայս, եթէ ոչ՝ Հոգւովն սրբով։ Եւ որ երրորդութեան ոչ յաւիտեն յայտնի. եթէ ոչ 'ի միաւորեց. զի ո՞ գիտէ զՀայր, եթէ ոչ՝ որդի. և զորդի՝ եթէ ոչ՝ Հայր։ Գործելով՝ 'ի քեն է որ աղբիւր կենդանութեն. զի կենդանութեն իւր՝ արտաքոյ զերկրայիններն ոչ մնաց ... այլ՝ ընդ 'նմա էջ 'ի զերկրայինն, և 'ի զ... և 'ի նմանէ կենդանացան մեռեալ Հոգիքն, և որոց մարմինքն Գործելով՝ ջուրն և արիւնն՝ որ աղբերական ... մինչև ցկատարած ... Աշխ՝ լոյս որդ... 'ի լուսոյ երկնից 'նորա է, որ 'ի թափոր լինին փայլեաց յամենայն երկնին։

Ծագեսցէ ... [illegible]
... [illegible]

Այս

Այսինքն է՝ ցոյց տալոյ զի մեզ խնամոն Դարձեալ՝ յորժամ արդարքն ծաղկին իբրև զարմաւ. զի որոշմունք է այն ասացեալ՝ քան ճշմարտութեն։ Որ ուղիղ են սրտիւք, որ է հաւատովք ողջ լինին։

Մի՛ [illegible]

Զախտ անիրաւութեան առէ․ իբր թէ՝ որք սատանայի՝ անիրաւութիւնքն են. որ կամի բարձրանալ անկանի 'ի յատք և յորոգայթ 'նր։ Զեռք 'նր՝ մեղաւորքն են, զխեթք և կախարդք, և խոր արքայնեակքն։ Մի զողջացուցեն զմեզ. փոքր մի զխուրել 'ի պատահիմանց քոց.

Ա[illegible]

Որ կամօք իւրեանց յօժարին գործակցել․ Դարձեալ՝ որ անդ գնան մեղք՝ անկանին 'ի լիճ՛ն հրոյ։ Մերժեսցին այծիքն, և այլ ոչ եւս հասատանին 'ի գործս չարս, կամ 'ի բաբելս. բայց միայն զարժանն առնուն ընդ տանջանս։

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ։

՚Ի ծերութեանն՝ յորժամ շինեալ աւերեալ դաւիթ իւրոյ ժամանակին նախանձ եղելոյն՝ ... չարաց. ... յաղագս ... որ ... իւրն, ... Դաւիթ՝ խրատէ ՚ի մերոյ ... ... ասէ։

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԶ։

Մի՛ նախանձիր ընդ չարս. եւ մի՛ ընդ այնոսիկ՝ որ գործեն զանօրէնութիւն։

Զի յոլովք աղտաղին և տկարանան ՚ի յաջողուածս չարաց։ Զի ոչ սիմաքոս ասէ, մի՛ հակառակիր. որք նախանձին, և կրկին լինին չար։ Իսկ Թէոդիտոն ասէ, մի՛ գայրանայցին միտք քո։ Կէսք զայրանան, և մեղադրեն նախախնամութեանն։ Դաւիթ ասէ՝ մի՛ նախանձիր ընդ չարս. որ է սաստեաց, և կռապաշտից։ Եւ մի՛ որ գործեն. որ օրէնք ունին. և գործեն զանօրէնս գործս. իբր սամարացիք և հրեայք։

Զի որպէս խոտ վաղվաղակի ցամաքեսցին. որպէս դալար բանջարոյ վաղվաղակի թառամեսցին։

Ցամաքեսցին խոտ կերակուր է անասնոց, կամ հրոյ. և չորքն ՚ի մեռանելն՝ հրոյ գեհենին և հրեղէն որդանցն. և ոչ մնան յշտեմարանս արքայութեան իբրև զցորեան. ոչ նոյն ասէ, ամ՛ մարմին խոտ է. և այսու կենօքս դալար սուղ մի։

Յուսա՛ ՚ի Տէր՝ եւ արա՛ զքաղցրութիւն. Բնակեա՛ յերկրի, եւ հովուեսցիս ՚ի մեծութեան նորա։

Եւ արա՛ զքաղցրութիւն այ և մարդոյ։ Բնակեա՛ յերկրի. ուր ած և ուր իւր. մերձ սեպհականել զած և զիւր իւր. զի ած է երկիր լոյս իւրոյ. և աստէն եւ՝ հովուեսցիս ՚ի մեծութեան հովուէին քաջի։

[illegible]

Ճառէն աւանդութիւն խնդրոյն. իբր թէ ասիցէ երկն առ 'ի խնդրելն, [illegible]: [illegible] ոչ մի [illegible], այլ մի ժամանակն Յայտնեա [illegible] ձևոց և կերպ[illegible] յերկոս մարդոյ [illegible]՝ որ է ձևաւորութիւն ընթացից. այլև զխոստովանութիւն մեղաց:

[illegible]

Յայտնի առնէ, և հանգէ 'ի լոյս զոր առնես 'ի ծածուկ զարդարութիւն: Որ ոչ գայ մանն խաւարի՝ 'ի լոյս օրհնաբանել. և ոչ յերևեսցեն [illegible] անդ[illegible]ութիւն:

[illegible]

Հնազանդ՝ որով խորհիս 'ի չարէ. և մի 'նախանձիր, որոց կերակուրն չէ մարդոյ. այլ անասնոց. ըստ մարդոյ ասեմ, թէ եղիցի և մարդիկ իցեն անասունք:

[illegible]

Լաւն. զի թէ զաղամն առնես 'ի սիրտ՝ ոչ համբերես. Եւ մի 'նախանձիր. իբրև զծանր ցորենոյ է 'նախանձ' հողւոյ:

[illegible]

Չարութիւն արար զբնութիւն մանկանցս, և չէր ժամանակել զբարութիւն. և ոչ զանցաւորս ժամանակն չարին, այլ [illegible] և արխուզամ. այլ հեգք համբերութիւն՝ զոր տեր խոստացաւ, զայս և զայն երկրայնակեցութիւն, ընդ հնազանդ և եղբայր, և այլ որոց:

[illegible]

Զանուն, զպատիւ, զքաղաք, և զհայրենիսն. և ոչ զանգես նման, այլ այլոց:

Աւ

Ա[illegible]

Հ[illegible]

Մ[illegible]

Լ[illegible]

Վ[illegible]

Ա[illegible]

Մ[illegible]

Ո[illegible]

Մ[illegible]

Մ[illegible]

Լ[illegible]

909 36.4

Զ[illegible]

Հ[illegible]

Է՛ զի սասանին արդարքն, իբր դաւիթ և պետրոս և Տր ճանաչէ զաւուրսն՝ զոր անցուցին զնայլին. Քաւանգութ այն էր 'նց յաւիտեան, և զ'.ոյք ինչ եղեն.

Մի՛ ամաչեսցեն նոքա 'ի ժամանակս չարութեան. այլ յաւուրս սովոյ յագեսցին.

Ընդ պատաՀմանն՝ որ գայ 'ի մերայ աշխարՀի, արդարք քրն ոչ ամաչեն. զխոկալ՝ զի չէ մի մեղաց իւրեանց. իբր Յոբ, արքաՀամ, և զմա 'Խոստովան՝ յորն զատաստանի՝ որ չար է ժամանակն չարագործացն, և սով բարեգործութեն, զի Հատուցանէ որ. ապա ինչ պատաՀմանն ոչ կարենալքն յաղգենան յերևել ՚ն երեսացն իւրեանց արդարութեն.

ԱՀա մեղաւորք կորիցեն. այլ թշնամիք Տն 'ի փառաւորել և 'ի բարձրանալ իւրեանց՝ պակասեցին որպէս ծուխ, և պակասեցին.

Զ յանկարծ՝ սուտ աՀա, այլ թշնամիք կատարածք 'ի փառաւորել և 'ի բարձրանալ թագաւորութեան՝ պակասեցին իբրև զծուխ՝ որ Հեռ ոչ երևի. իբր զեկեալ և նմանեցին իւր

Փոխ առնու մեղաւորն՝ և ոչ Հատուցանէ. այլ որ արդարն է՝ ողորմի և տայ.

Սաւուղ 'ի դաւթայ, և Հրէայքն 'ի քէն, և որ զմի քանքարն էառ. և ոմ ոք՝ որ ոչ զոՀանայ զայն յանձնել պարգև. որն Աստ արդարն իւրն ողորմի, և այլոց տայ, մեղաւորաց բանն. և ինչս աղքատացն. և այն է փոխ ած. Զի որ ողորմի աղքատին, փոխ տայ աստուծոյ, գրեալ է։

Ոյք օրհնեն զՏր՝ ժառանգեսցեն զերկիր. և որք անիծանեն, սատակեսցին 'ի նմանէ.

Ոյք օրհնեն բարի գործովք և Հաւատովք. զի օրհնելն յայտնելն է զմեծապատուութիւն. Եւ ոյք անիծանեն, այս է՝ մեղօք սատակեն զանձինս. 'ի դատաստանին սատակին Հողւով և մարմնով սատակեալք։ Եւ Հրէայքն անիծեցին զՏրն խաչելովն. այլ՝ օրՀնեն զնա երկինք և երկիր. և ինքեանք սատակեցան 'ի նմանէ։

'Ի Տնէ ուղղին գնացք առն. ճանապարՀս նորա կամեսցի.

Ցորժամ զՏր առնեմք առաջնորդ՝ 'ի թիւրելն մեր անդիտարար՝ ուղղէ. զի նա յայժ կամի զկեանս մեր՝ քան զմեզ. Աստ և 'ի Հօրէ 'ի բանս մարգարէիցն՝ ուղղեցան գնացք ՚ն՝ ըստ անօրէնութեան, ոչ վկայեաց, ընդ քեզ Հաճեցայ։

[illegible]

Աղքատին թէ սակաւ մի դժէ՝ հոգին 'ի թշնամիս հասանէ ափարութեան. իբր դաւթի և պետրոսի.

[illegible]

Գաւիթ եանա զորդւոյն յաղագմանն զթագաւորութիւն, որդւոյն աբրահամու հաւատոյն՝ ոչ մարմնան հոգևոր հայր և ոչ խնդրեն ձէթ յիմաստնոց. և ոչ կաթ ջրոյ.

[illegible]

Սուրբ եկեղեցի կաթուղիկոյ. Զաւակ նորա, միաւորն քո. որ գայ ամ՝ հանէ, լինի մանուկ յղութիւ, և ծնցին եաւէ, և պատարագի անուխը. Օրհնեալ եղիցի յաւիտեան, և յօրն մերձին յամ՝ լեզուս.

[illegible]

Աստէն զուգեաց զյաւիտենից բանիւթեն.

[illegible]

Իբր գյոր, որ ոչ ընդփայր եհար, այլ զի՝ արդար երևեացի. և զի՝ համբերելն սակաւ մի՝ յաւիտենն պահեացի նման.

[illegible]

Աստէն յօրինաց հայածին, և անդ 'ի բանէն՝ որ ասէ եղծայք. Եւ զաւակ ամբարշտաց սատակեսցին. իբր սաւուղին Աբէլ և զաւակ խորհուրդ, զոր չարն սերմանէ.

[illegible]

Զհեզոյն ոչ ոք հրէայքն կարծեն զաղեստին.

[illegible]

Նախ խորհի 'ի միտս, և ապա լեզուաւ խօսի զխրատսն.

Օրէնք

[illegible]

Գանձեալ ունի յիշատակս 'ի սրտի, և այնու սրտին զհոգւոյն անդորրացող:

[illegible]

Ցայտեա առ սաւառ, և առ ինքն

[illegible]

Թէպէտ հասանէ մեզ՝ համբերել․ Եւ բարձր արարեալ զքեզ: Զի մի թուեսցի թէ՝ զմանաւորս զայս երկիր՝ առնէ ժառանգել․ այլ զանուանն և զբարձրն: Եւ զտառապանմ մեղաւորաց անսասան: Զի և այն՝ մնան է յորդորման 'ի բարիս:

36.Պ 204ռ

[illegible]

Իբր զանդառաղ ծառս տերևաւորս, ուր զազանք որջանան․ իբրև թագաւորքն քանանացւոց․ և ոչ 'նարաւոտ 'նոար, որ զինքն անանել:

[illegible]

Թէ՝ չհանդուրժեցայ, և չերանեցի․ յետոյ ինչ բեցի․ և ոչ զառա անզին քանանացւոց թագաւորաց․ այլ՝ որդւոյն իսրայելի:

[illegible]

Սխալոս, որպէս զիմանալութիւն Զի զան մնացածքս: Թէ որպէս անդրին զմարմնոյ, և զանձնոյ զհոգին ուղիղ 'ի հաւատս․ և հոգին առնէ զխաղաղութիւն զայս, և հանդերձ առանձն․ և մնացածն՝ զոր տեսնէ, առաջ յետ երևելն․ որդի ոչ կոչեցեալ յաւուրն զայն, և 'ի հանդերձեալն՝ անանս զյաւիտենից կեանս․ զհարկանեմն ժառանգել, առ զհարբերութիւն: Եւ զի չէն արդարքն իբր զաւարս, որ ոչ բաղբաջէ, այլ՝ իբր զթզենի և զայգի, որ հասանեն, և անձն

[illegible]

Սխմորա, ամբարիշտք 'ի վախճանի կորիցեն։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԵ.

ՏՄԻ ՄՐՏՄՏՈՒԹԵԱՄԲ ՔՈՎ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ո՛չ

Ոչ գոյ բժշկութիւն մարմնոյ իմոյ յերեսաց բարկութեան քոյ։

Զոր կամեցին զի առնն թէ անկաւ դաւիթ 'ի ցաւս և 'ի խոցոտմանս մարմնոյ ։ Իսկ անդ՝ 'ի յայն շարաթու ոչ գոյ բժշկութիւն չարչարանաց մարմնոյ, յերկոսց բարկութեան հայելոյն ոչ։

Ոչ է խաղաղութիւն ոսկերաց իմոց. յերեսաց մեղաց իմոց.

Զի ուղղածուծ առնելին ցաւքն զամկերան. և պատճառ ոչ գու ես առէ. այլ՝ դարձելի զխոհքը պատկերեալ մեղքն իմ։ Այլև՝ ոսկերք զազդմանս հոգւոյն առէ, որով զարհուրի յահագին ատենէն։

Անօրէնութիւնք իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ. որպէս բեռն ծանր ծանրացան 'ի վերայ իմ։

Գիտելի զմիտսն առէ. չառայ ինձ ամբառնալ 'ի վեր զոգիս. զի ոչ ընան ծանր՝ ծանրացան 'ի վ[ե]ր իմ։ Զի եղէ ոչ զանմբ անասուն, և առ 'ի ընաինս մեղաց. որ ծանր է քան զերկաթ և զպղինձ ։ Ոչ միւս մարգարէն՝ կշիռ և վէմ կապարեայ կոչէ, զահ և զերկիւղ վերջոյ աւուրն։

Նեխեցան և փտեցան վէրք իմ, յերեսաց անզգամութեան իմոյ։

Ցայտնէ թէ՝ ունէր վէրս. և զնոցին անողջամ առէ իբր անբժշկելի։ Այլև՝ անդ հրեշտակք զարշեին իբր 'ի հոտոյ զարշուէ 'ի մեղուորաց. եթէ ոչ լուացու աստէն նախում՝ արտասուօք, և փութն կարեցաւ այրոք անանկաց։

Տառապեցայ և խոնարհ եղէ յոյժ. զօրհանապազ տրտում գնայի, զի անձն իմ լի եղև չարչարանօք. և ոչ գոյ բժշկութիւն մարմնոյ իմոյ։

Զբաւորեցայ 'ի բարեաց, և խոնարհեցայ 'ի ներքոյ խղճի մեղաց։ Զօրհանապազ. աստէն յայտնի է, իսկ անդ՝ ոչ է գիւր հանգստեան 'ի փառաւորաց և 'ի արդարութեանց. զի հոգին և մարմին՝ լի է վշտօք, ասէ։

Վատթարեցայ և խոնարհ եղէ մինչև յոյժ. մռնչէի ես հեծութեամբ սրտի իմոյ։

Եւ այն՝ մինչև յոյժ. և ոչ առ 'ի արքայն. զոր հոգին ոչ դեղեցութիւն առայ յայնմ աղետէ մեղուցելոյն։ Մանուկի առէ։ Աստ թէ մանկունս ընդդէմ առնօրութեան. զի մի կրկնեցի,

և հեծեծեն օտոխք. խակ թէ ոչ՝ անդ լալայց և կրճել ա-ատամանց։

Տէ առաջի քո է ամ ցանկութիւն իմ, և հեծութիւն իմ 'ի քէն ոչ ծածկեցաւ։

Ցանկութիւնք՝ որով մեղայ, և հեծութիւնք՝ որով ապաշխարեցի։ Եւ արդ՝ ցանկութիւն է իմ՝ նկրուածն գտանել 'ի քեզ, և արքայութիւն՝ զոր հեծելով հայցեմ։

Սիրտ իմ խռովեցաւ յիս, և եթող զիս զօրութիւն իմ. լոյս աչաց իմոց, և այն ոչ է ընդ իս։

Սիրտ իմ խռովեցաւ. որ չգիտաց այլ որ։ Եւ եթող զիս զօրութիւն իմ. զխաւարչութիւն մտացն, որով խնդայր յա-ռաջ, և առէր, արարի երանու՞ն. և յանդծութ խնամ զ՞նա ցի։ Լոյս աչաց՝ 'ի չառ արտասուաց. կամ՝ զարխարմ ա-ռէ։ Աչքն՝ յորս աչքանդքն՝ որք առնէն զօրացուցանելին և լուսաւորելին խրատուք, անդ թողուն։ Ոչ առէ թէ՝ մինչ չև խաւարեալ աչկդանն և լուսին, և աստեղք։

Բարեկամք իմ և դրացիք իմ առաջի իմ մերձեցան և կացին. և մեր-ձաւորք իմ հեռի կացին յինէն

Մերձեցան և կացին հեռի՝ արհամարհել և նախատել զիս։ Եւ անդէն հրեշտակք և մարդարէք բանիւք խրատուց հե-ռանան

Բռնադատէին զիս և խնդրէին զանձն իմ. որ խնդրէին զչար 'ի ձեռաց իմ, խօսեցան զնենգութիւն, և զխորամանկութիւն զօր հանապազ խորհեցան։

Առ զնա յուսահատ առնէին, և 'ի նոյանէ չարա-կամքն համանէին, և անդէն ատենչանք և խոշտանգանք. յի-շեցուցանելով զանօրէնութիւն իմ։

Այլ ես իբրև զխուլ՝ որ ոչ լսէ. իբրև համր՝ որ ոչ բանայ զբերան իւր։
Եղէ ես իբրև մարդ, որ ոչ լսէ. և ոչ գոն խօսք 'ի բերան նորա։

Լռեալ առ զուրկ նմանս նախատանացն, և ոչ եւ պատասխանի. և անդ՝ ոչ առնել ինչ, կամ լսել առ ատենչեալ օրէն։ Ձեռն խուլ և համր, այլ իբրև զմարդ բանական զպատ-ժառ լռութեան գիտելով։

Ես 'ի քեզ Տէր յուսացայ, և դու լուիցես ինձ Տէր Աստուած իմ։

Ես

Ես 'ի քնոյ իմ յուսացայ առաւէտն, և զուարթացայ 'ի դէպ ժամու։

[illegible]

Գնեք և մարդկեք. 'ի տառանել տակ' 'ի պատահերամայ էր, մեծամեծ հարցատացեն։

[illegible]

Գիտակցութեան մասն խնդրեն, զի արժանի եմ. և անդ' զի չեք հնար զերծանելոյ։ Յաւէտ եմ։ Եւ որն վա մեր' զենր յանն մարդոյ' առաջի իւր եղեալ' երբայն զկա իւրոյ հարցարանողք։

[illegible]

Զի եմ, և ոչ դայլ ումեք։

[illegible]

Դուք' անմահք Եւ զօրացեալ են. զի յորժամ մեզանչեմք, զօրանան, և քաղմանան։ Այլ առաքեն զիս 'ի տարատար տուն. նորա' որոց չէի մեղուցեալ։

[illegible]

Արխարամ և ագխտարել. նոցա չկամեի առնել չար. և հրեայք' ան ույ յոի։

[illegible]

Նորա ԹԹայլն, զու. մի զարշիր. զի ես դանէր և զաւհ քո' ոչ ԹԹաղում։ Հայեայ յօգնել ինձ։ Հայեցի քո յօգնել' րա կանէ ինձ' որ փրկութեն խնդ։

[illegible]

213.

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԶ:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

է գործութիւն մանկանացն․ առաջի խմ՞ իբրև գոյնոյ է․ Սա կայն ընդունայն է՛։ Սնունդս, որ չորս լի է․ հաւասար է նման, որ է ճշդ․ մանկի, որ զինի մանկանց հեռանք։

[illegible]

Կերպարան, շուք, և ստուերք գեղեցկութեան Կամ՞ այս միայն է բարին, զի կերպարան ոչ է։ Սակայն 'ի զուր խնա դի․ շինէ, անկէ, զարդարուցանէ, զարդանայ։ Գտանէ և ոչ գի տէ ում ժողովէ։ Մ՞ գիտէ թէ նմանեցն առնուն կամ՞ իւրյն, և առնեն նիւթս մեղաց։

[illegible]

Այսքան արամաւթե՞ զի մեղ. ամենիմ՞, և ոչ լուծանեմ զնա, յոյ՞ ազատամեմ․ թէ ոչ յայն որ 'ի քեզ, քաւել զնա և 'ի յայլ կեանս մխիթարել։

[illegible]

Զոր յանցեայ, չարաներ զնա․ այս 'ի նախատինս անըզգամաց թող եառաւ, և յայն եւ փոխել զնա։

[illegible]

Գիտելով՝ զի 'ի քոյ թող տալ է։

[illegible]

Զանձնանս 'ի խղճէ մասյն։ Զի 'ի գործութե՞ ձեռին քո՞։ Դու հարեր ցասմամբ՝ և հալածեր՞։

[illegible]

Զոր կարծէր բաւական լինել անձին, կամ՞ այլոց, ոչ զայտուն․ և զնա մաշեցեր․ փոքր փոքր կարծեցան ժամանակըք մեր՝ մինչև ցհասանակն ամեն, և այս՝ լի ախարութե՞, և ցաւոց, և հոգոց․ որ մաշեն զհասի ցնորնեք։ Սակայն՝ ընդունայն է ամ՞մարդ, ամ՞ որ մարդ է, զայս առնէ։

Լուր Տր աղօթից իմոց. ունկնդիր լեր աղաչանաց իմոց, արտասուաց ի-մոց մի լռեր։

Որ թախանձանօք աղաչէի։ Մի լռեր այլ մխիթարեա զիս։

Պանդուխտ եմ ես առաջի քո, նժդեհ և անցաւոր՝ որպէս ամ հարք իմ։

Որք աստուածն արքայութեան, և յանար հարցն իմ։ Աստի քո Որոց հայրք անմն խրրեւ զղուշ մի գևեղոց է. զի՞նչ հա մարեալ է աստի քո՝ չափով սուտոյս սպասոյն և մեղք։

Թոյլ տուր ինձ զի հանգեայց. մինչև չև երթեալ իցեմ, առաւել ոչ ևս գտանիցիմ։

'Ի հաւատամանն, 'ի մնայս խղճէ։ Մինչև երթեալ 'ի սկիզբն լինելութեն 'ի հող. ուստի այլ ոչ ևս գտանիցիմ առ դարձեալ. եթէ ոչ աստ առաջին կեանս ժամանակ ապաշխարութեան, և խղճիւ մեռանիցիմ։ Այլ թողցի ինձ հանգչել խորհրդով, թէ քաւեցայ. և առաջ ննջեցից յաւուր։ Կամ՝ ծնոր ինձ զժամանակ յայտնութե քո և դարձուած 'ի դժոխս. զի այնու յաւուր հանգեայց, քանզի 'ի քեն յայլ աշխարհ ոչ գտանիցիմ յայնմ կորստեան։

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի Դաւիթ։

Որպէս զի երեւեցաւ, և կէտ զի գտանիցի, այս զի յարութեան՝ որ 'ի Քրիստոս (զի եղանակաւն ամ երգոց հանդերձեալ,) ասէ աստուածային [illegible]։ Սա հայրն [illegible]. զի յիշէ եկեղեցւոյ քնարերգն 'ի համար նե և 'ի գերեզմանէ յարութեան։

ՍԱՂՄՈՍ. ԼԹ.

Համբերելով համբերի Տն, և նայեցաւ առ իս. և լուաւ աղօթից իմոց։

Արդարքն՝ առանց և 'ի դժոխս անկեալքն Տն՝ մինչ նայեցաւ գթութեամբ, և լուաւ աղօթից արդարոցն։

Եհան զիս 'ի գբոյ թշուառութեան, 'ի տղմոյ և 'ի կաւոյ։

Զերբ քան զդժոխս զանձուկ զուր տառապանաց անկեալ նմին, զհոգւոյն մտաց եղանն, և զմարմինն 'ի կաւակերպ մաղձոյն մեղաց՝ ուր խրեալ էաք լի տմ՝ աղտեղութեամբ, այն՝ որ առաց համբերութեան սատանայի զհոգւոյն։

Հաստատեաց 'ի վերայ վիմի զոտս իմ. և ուղղեաց զգնացս իմ։

Վէմ՝ հաւատքն, յորոյ վերայ հաստատեցան ոտքն մտաց, զմարդոյ առ տծ։ Եւ ուղղեաց զգնացս իմ։ Տէրն՝ որ առաց զմիտսն ճանապարհ առ հայր։

Ետ 'ի բերան իմ օրհնութիւն նոր. զօրհնութիւն Տն Այ մերոյ։

Զի՞նչ այլ նոր օրհնութիւն քան զոր առաքեալքն ուսուցին, զոր ուսեալ եկեղեցի. զոր ՚ի բերան սպասոյն հարկ քաղաքորէիք, որք զոխանեայն երգէին. որ և այժմ առաքելոց ծնգաց որդւոյ խոյս ՚ի սիրտ մեր, որով աղաղակեմք առ քեզ Հայր։ Զօրհնութիւն նոր ։ Օրհնութիւն նոր է, այլ օրհնեալն որ ծնեալ մեր՝ է ՚ի խաղաղութեան ։

Տեսցեն բազումք՝ և երկիցեն, և յուսասցին ՚ի Տէր. երանեալ է այր՝ որոյ անուն Տեառն յոյս է նորա։

Սակայն սիրով եկեսցեն ՚ի հաւատս, և բազումք երկիւղիւ անսխալ զգուշութեամբ և զարհուրելով, և յուսացեալ թէ՝ զոր ինչ կարօղ է առնել. որոյ՝ մարդարէն երանի տայ յուսացելոցն յորժամ առնու ՚ի նա յոյս։

Ո՛չ հայեցաւ նա ՚ի նանրութիւնս. և ոչ ՚ի մոլորութիւնս ստոյ։

Այն՝ որ յանուն Տեառն յուսայ, ոչ հայի ՚ի խաբէութիւնս և ոչ որ՝ նախ մոլորեալ էին ՚ի ստութեան յաղագս խաբէութեան։

Բազում արարեր դու՝ Տէր Աստուած իմ զսքանչելիս քո. և խորհրդոց քոց՝ ոչ ոք է որ նմանեսցի քեզ։

Մարգարէն՝ ընդ քո սուրբ. զսքանչելիս առ արարչութիւն, առ խնամս, առ մխիթարութիւն այլ այս խորհրդոյն՝ որ քո յայտնեցաւ, և քանի, ոչ որ նման քեզ թագաւորաց զայս։ Թէ պէտ և էին անցեալ ՚ի մանուկ՝ մարգարէքն, այլ ծածկեալ էր, և արդ յայտնեցաւ բազում պայծառ Պետրոսի թէ սուրբ ամենայն բազում սքանչելիս զոր ծնեալ զսքանչելիս։ Սքանչելիք խորհրդոյ՝ նշանակեալ այլ երգոյ, ՚ի նոյն բազում է. զբանն մարմին առեալ. խոյսն փրկէին խաչելոյ. ծնեալ կուսէ. օծեալ սրբոյն. զարդն յարութեան. և այլն. ծնեալ ՚ի նման է քեզ. զի չկարացին զքեզ թագաւորել. զի օրինակք էին։

Պատմեցի և խօսեցայ՝ և բազմացան քան զթիւ. զենս և պատարագս ոչ կամեցար. մարմին հաստատեցեր ինձ. ողջակէզս և զվասն մեղաց ոչ խնդրեցեր։

Եւ այլ զոր կարացի առացի. այլ՝ ոչ կարացի թուել. զի ո՞ գիտաց զթիւ ծնն՛. ընդ դոհս և ՚ի պատարագս՝ ոչ հաճեցար, որք ըստ օրինացն մատչէին. զայս՝ որդին առ Հայր առէ. որ առէր, զոր մարգարէք և արդարք ցանկացան տեսա-

նել

նել՝ զոր ստացեալդ՝ և ոչ տեսին Սուրբին հաստատեցեր-
ընդ. այլ հաստատեցաւ միաւորեալ. զի հայր կամեցաւ զմար-
դկանս որդւոյ Զաքարիայ և զկնի մեռոյ ոչ խնդրեցեր։ Գիտացողքն այս էին, զորս ոչ տեսանէին. կամ լսելիս հաստատեցեր. զի լաւ է անձնիշխանութիւն եկեղեցւոյ, քան զհրեշտակն պատուեալն. այլ սամանել ընդ սաշտաւ տալոյ։

[illegible]

Մարգարէիւք թէ՝ աչաւորին զամ ևս, որդւոյն սաէ ցհայր, թէ յորժամ խառնեցեր զզգեա. յայնժամ տացի թէ՝ զամ՝ 'ի գլուխս գրոց. յոյժ զիրս գրեալ է. զի գլուխն և պատմառն ես եմ. Եւ նախ 'ի գլուխ 'ի սկիզբն տալովս բառ եկեղեցի. զի ծառն կենաց՝ անկեալ 'ի դրախտ ջուր նոյն է։ Այլ և բոլոր ի՝ յօ երբայեցւոց, 'ի գլուխ գրոց թարգմանի. այն՝ յորում գրեալ է վասն որդւոյ, և յայտնիք են Առաքելքն այսպէս կոչի. և գլուխ է իմ գրոց. 'ի սկզբանէ արար ած զերկինս և զերկիր։ Ես եմ որ առի մարմին երկրաւոր, և հոգի երկնաւոր. զոր արարի պատկեր իմ՝ նախ։ Եւ մարդկութիւն. աչաւ ես եկից, և բնակեցայց 'ի միջի քում։

[illegible]

Ըստ աւետարանին թէ՝ ոչ եկի առնել զկամս իմ. այլ զհօրն՝ որ առաքեացն զիս. զոր և ած սաէ վասն մարմնոյն Եւ զօրէնս քո. զաւետարանն 'ի մէջ որովայնի իմոյ, որ է եկեղեցի. և զորս ծնանի, աղէք և ոսկերք են նորա։

[illegible]

Եկեղեցի 'ի բնաւ հաւատացելոցն, որ մի է հաւատոյն և մեծ։ Այս գլխաւոր իմ, զկարգաւորութիւն իմ ոչ որ գիտաց միաբանելով գլխաւորք. որոց սաս զհօրն իւր, և բան 'ի բանաւորաց, ոչ գլխոց են նորա։

[illegible]

Արդարացուցի զքեզ 'ի բանս քո. այլ յորժամ ասէր հայր արդարև աշխարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես ծանուցի

զա

զանուն քո. Զծանրութիւն քո՝ ըղձալին ծանրութեան. զփրկութիւն, զոր ապաքինեալք գ յիս քո։

[illegible]

Այլ և՝ յեկեղեցւոյ աստուածաբանական ասի. որք պատմելով զբանն մեր՝ համարձակութիւն առնեն 'ի մեզ մեծ.

[illegible]

Զոր չմոռացայ մի թողցեն զնա Ցեսէն՝ յեկեղեցւոյ. զի ողորմութի քո՝ առ մեղուցելոյն և առ քաղաքայն. և ձեռնարկութիւն քո՝ առ սրտի անձանց. յամ ժամ ընկալցին զնա, այսինքն՝ զանդամն իմ։

[illegible]

Անիրաւութեան չասէն տեսանել զդալ փորձութեան. Գործեալ՝ զհաղորդիլն եկեղեցւոյ ասէ։ Գործեալ՝ հասեն անօրէնութիւք 'ի նախատանացն իւրեանց. Եւ ես ոչ կարացի տեսանել. որք գործեցան, և այս զղջացան. զի զղջումն ծածկեաց զյանցանս նոցա։ Եւ չկարէին 'ի չկամելոյն է.- 'ի մեղս ոչ, զոր իւր համարի մին զմեղին։

[illegible]

Հեթանոսք բազում են քան զհաւատացեալսն՝ որ 'ի գլուխ մի բանան։ Եւ սիրտ իմ՝ եթող զիս. երկիւղ անկաւ 'ի բազմանս, հայելով թէ անդ իմա յետի կորուսանէ, և խնդրեն որ միանգամայն թողուլ զհաւատն սրտի միոյ խոստացոյ ընդ նա, առնել ոչ եկի հոգւով զօրեղ սրտ, այլ զմեղաւորս։

[illegible]

Կամիմ քո բանական է փրկել. և նորին օգնութիւն է։

[illegible]

Դեռ, և 'ի նոցանէ զօրացեալ քն. բանական զեկեղեցի որ հասանէ մին և միմեն. զարձջին յետս անձթով, ամ եղե. խոր։

[illegible]

Վերափոխեալ՝ ձայն զգն զոր դատապարտեն, որ փոխ փոխ կարգած 'ի գլխին ապաւէն, կեն, անձթ։-

[illegible]

Հրեշտակք, և արդարք, ընդ փրկութեն մարդկան

Ասասցեն յամ ժամ, մեծ է Տէր, և այս [illegible]

Մեծ է քո ան. որք սիրեն, ասեն զայս հաւատացեալ. թագաւորք. զփրկութիւն քո. որ քև փրկեցան:

Ես աղքատ և տնանկ եմ, Տէր խորհեսցի զինէն. օգնական և պաշտպան իմ ես. Աստուած իմ մի՛ յամենար:

Բնութիւն, և [illegible] որ էառ զաս. խորհեալ զիս. զօգնականութիւն եկեղեցւոյ. օգնական, [illegible] հայր սիրէ զինեղ ասէ, փոխ հասիր և մի յամենար:

՚Ի խորհուրդ. [illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. Խ.

ԵՐԱՆԻ ՈՐ ԽՈՐՀԻ ԶԱՂՔԱՏՆ

և զտնանկն. յաւուր չարի փրկէ զնա Տէր:

Ես զանձն վասն յաղագս այլոյ յինքն ձգեաց Թէ զերն լցցի, որ ուտէր ընդ իս հաց, արար ինձ խաբէութիւն. Այլ. վասն արժանի է խորհել նախ (բաց [illegible], ոչ եղի ՚ի [illegible] գիտել ինչ ձեզ կամ խորհել, բայց միայն զ[illegible] քո և վասն ՚ի խաչ ելեալ.) զայն որ մեծատուն էր և աղքատա ցաւ վասն մեր. զի մեք նորա աղքատութեամբն մեծասցուք: [illegible] որոյ ՚ի նա և ՚ի [illegible] նորա [illegible] որ և [illegible] հրէից, և զ յաւուր. [illegible] որ խորհի զաղքատն և զտնանկն: Զտնանկն ոչ որ [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] զնա [illegible]

 զէպ

ղէպ. որ աղքատաց 'ի բնութէ, 'ի հողոյ լեալ և 'ի հող հրաւիրեալ, և մերթ ծնեալ և մերթ գնացեալ. և անանկ, զի անկաք 'ի դրախտէն՝ որ է տուն բնակութե մերոյ։ Երանի որ խորհի. ով երանելի է՝ քանի պակասութիւն, և ոչ մասն աղամաւթե. որով տապալեալքն երանեցան։ Յաւազ չարի. չար որ կոչեն մարդիկք, թէ հիւանդանան, թէ նախատին, թէ աւազակաց ձեռս անկանին, թէ տաղանդին. յամէ կա բող է փրկել՝ աղքատն կոչեցեալ և անանկն, որ անզի ոչ ունէր գնել գզգեստն. զի որ է 'նա տէր Այրն՝ որ չար՝ զօր դատաստանին առեալ է ձախակողմանն այծեաց. յորմէ փրկէն խորհողքն զորն աղքատացեալ, 'ի տան է և 'ի գեհենի. և որ մասն նորա դատապարտեալ խորհի հանդուցանել։

Տէ [illegible]

Փրկէ 'ի մահուանէ, և կեցուցանէ յարութեամբ, երանելի առնէ 'ի վերայ երկրի՝ հաւատարմութեամբ, և յերկինս կենդանեաց՝ յաւիտենականն կենօքն առնէ զնա երանելի. և ոչ մատնէ զինքն և այլոց որոգայթից։

Տէ [illegible]

Անկողին բազում մանուց, բազում հաշուոյ, բազում մարմնոյ, թէ մեղանչելի, 'ի մահ հիւանդ է. զի անձն որ մեղիցէ, նոյն և մեռցի. մահիճ մասն այնր ասի. և այս են տէր անկողինք, որ յաղն և յարասյս անկանին. 'ի հիւանդական ախտից դարձուցանէ յառողջութիւն, և յարդարութիւն։

Ես [illegible]

Որդի ամ հայր ասէ, բժշկեա զեկեղեցի խնամքս չարչարանաց։ Մեղաց քոց. այլ թագաւորութիւս չեն ասացեալ զմեղսն. այլ մեղսն 'նա հանարեալ է։ Դարձեալ՝ հոգի մարդոյ արդարոյ էրբ երանէ 'ի մարմնոյ, յաղօթութեանն ոչ մաոյն լինի հանդստեան առնու, բժշկութիւ տառէն կարգն ժամու՝ յորում անդամ ախտից կրեալ, զոր ասէ մեղաց քոց. այլ զբովանդակ պատիժն՝ 'ի դատաստանին առնու. ասելով՝ հրեշտակք պահենն զնա 'ի անկումն հանգստեան ուրեք. մի զի դևքն մի 'նեղեսցեն. և մեռ զի 'ի վերին երկինն մի դնացեն մինչ 'ի դատաստանն։

Թ[illegible]

[illegible]

Իշխանք հրեշից՝ որոց ծամք էր ոսկի և մետաքս նորա։

[illegible]

Յաղագս մանանց առ որս՝ ասացաք թէ ուր իցէ, որ նմանէր էր նմա, և այնչափ օգնաւ. և խօսէր նոյնպէս մտօք. մի թէ էր իբրև զոր. ՚ի սրտի խորամ՝ ժողովէր. առնուլ արծաթ. անօրէնութեան փոքր. և յանձն իւր կուռակաց չարեաց։

[illegible]

Գնալով առ քահանայապետսն՝ զնոյն խօսէր զնմանէ թէ, զոր ՚ի սրտին ունէր. զի՞նչ կամիք տալ, զի մատնեցից զնա, զինչ ճշմարտութիւն, քաղցրութեան էր զնմանէ առ ամենեսեան թէ ո՞չ սպանցեն։

[illegible]

Զի այլն այն յայտ, զի զչարութիւն ոչ պահէ։

[illegible]

Այն՝ որ առաջ խորհրդութեան յայս և ՚ի նոյն մնջեցից և գործեալց. քանզի զմահն և զ յարութեան ՚ի մի յարեաց որ պարտէ օրհնեալ մարդոյ մեռանել և յերկիր յառաջ յանձնել իւր առել, ես մնջեմ, և սիրտ իմ արթնունէ. և թէ ես մնջեցի և ՚ի քուն եղէ, զարթեայ և որ ընդունելի իմէ։ Քանզի և այլն խորհրդութեան. զ յաղագս առէ. յայս գլուխ թէ խորհրդութեան քարոզ լեալ աշխարհի։

[illegible]

Զոր առեալ զանն վկայէ, թանալով ՚ի ՚ի նմայն Յա մախեաց առնել։ Յամախ և անմեղելի էր քան զհրեշտն։

[illegible]

Կանգնեալ զեկեղեցի իմով արեամբս, և ես համբուցից հրեշտն համայնեցոլցն։

Յայսմ ծանեայ թէ հաճեցար ընդ իս. զի ոչ ուրախ եղիցի ցիս թշնամի իմ.

Որ առաջեր 'ի յորդանան և 'ի թափոր։ Զի մի ուրախ եղիցին յիս թշնամիք իմ. հրեշտակն և հրեշտակապետք ընդէր զեկեղեցի իմ.

Այլ զիս յանմեղութեան իմում ընկալար. և հաստատեցեր զիս առաջի քո յաւիտեան.

Ընկալար յարութեմբ 'ի փառս։ Հաստատեցեր զիս. ենկ զեցեաւ, անվախճանելի 'ի դրանց դժոխոց։

Օրհնեալ Տր Աճ Իսրայէլի յաւիտենից յաւիտեանս, եղիցի եղիցի։

Հաստատեցաւ այսպէս գոհանան զնոն, որ է Տր Աճ խորայելի հօրն, և 'որդւոյ. յաւիտեան ունելով զփառս։ Ասա հրեշտակք ամեն եղիցի եղիցի. զի 'նք յաւիտենից են։

'Ի կերակուր. [illegible] 'ի տուէն.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԱ.

Որպէս փափագէ եղջերու յաղբիւրս ջուրց, այնպէս փափագէ անձն իմ առ քեզ ած.

Սակայն՝ առացեալ է գութն, մինչ գառնայր 'ի վերնա_ կացն [illegible] և գալայ, [illegible] 'ի մէջ [illegible] և [illegible] մանի. և [illegible] [illegible], [illegible]: Իբր [illegible] և [illegible] եղջերուք [illegible] փափագեն. Զի եղջերուք՝ [illegible] և [illegible], և [illegible] 'ի ծարաւոյ. [illegible], որ [illegible] [illegible], [illegible]՝ [illegible], և [illegible] ցանկութեան

Ծարաւի է անձն իմ առ ած կենդանի, երբ եկից երեւեցայց երեսաց այ։

Ընդ դեմ գիտս հեթանոսաց՝ որք ասացեն, և մեռեալ

Երբ

Ե՞րբ եկիր"։ Զի դու ամ ուրեք ես, այլ մեք՝ որ հեռացաք, զամէն յորժամ խոնարհիս և ցուցցես զքեզ։ Երես հող՝ որդի, որով անսանի հայր։

[illegible]

Լոյով ատենին զկերպարանս ՚ի բարբերն. և զաւիթ առ յարգամանութ. և մէջ ընդ ճայլն յոր Աստ՝ տրտմութ մեծ, թարէ, Իբր կերպարան՝ որ առ ակըն ոյ։ Զգ զացեալ հոր-հարցքն ամեն, ո՞ւր է ամ քո, զոր մեզ հեռացուցեր ՚ի քէն. մեզ ձեր առ, որպէս ՚ի մէջ իմ, և ձեր Գաբրիէլն պատշաճի ամէն ՚ի քաղցրացուց՝ թէ, ո՞ւր է ամ քո։ Եւ զաւիթ իւր առեալ. և բնութեան դեռ։

[illegible]

Քաջալերելին մարգարէքն ՚ի բարբերն, և զաւիթ զանձն յաւսով ծածանիս, և բնութիւ խոստմանք առեալոց։ Արքն ձեր առանց տաճարն, և տապանակն, զոր ցանկային, և բնութեան եկեղեցի։

[illegible]

Սաղմոսաց ձայնիւ ՚ի տաճարին, և խոստովանութեան անժամն ոյ, տօնիւք և բարեկենդանութ մնաւոր։ Եւ մեզ ՚ի անդքն՝ որ առաց, երթամ, և պատրաստեմ ձեզ տեղի։

[illegible]

Քանզի զդայութիւն տրտմութեան նման է, որ գիտէ զպակասուի ախորժելեացն, զեղ՝ յոյնէ առէ և խոստովանութիւն. Փրկիչ երեսաց խնդ ած է, որ փրկէ յամօթոյ և յարտասւաց զերեսս։

[illegible]

Չհարկէի մխիթարել։ Ցիշեցի զքեզ"։ Գետոյն զայն յիշէր՝ յորժամ յեղխոսում զայր, և ձախ մնացանէր իր յորգանան, և զարդարէր առ լերամբ աշխարհին։ Եւ զաւիթ

զերդն

զհուրն և զկերն խառնել, որ 'ի գինւոյ առաջնոյն մնայն, կարօտ_եալ է յորդանման խորհրդոյն, և ամենայնիւ, որ թարգմանի ձրեալ ճանապարհի. միրաւթի ան եղև մեզ լոյս, և լուսաւոր ճանապարհին յերկինս: Ահերման փորձէ, քան զթագաւոր իւր յանձնեալ՝ քան զայր 'նր. 'նախ մերձեալ ուր արեգակն քո փայլեաց զխաւարի լոյսն:

Անդունդք 'ի խորոց կարդայցեն առ քեզ, 'ի ձայն սահանաց քոց:

Երբ զայն յեղանակեալ, խորք ծովուն՝ որ լսելին ոչ, և ճանապարհ կատուն խորայելի Եւ յորդանման 'նմանս ձայնիւ առաջնոց, և հնչմամբ. իբր առ 'նոյն առաջնոյ երկնից և երկրի բանայն. որ էր առաջնոյն եղեալ, կարդացին թէ՝ զու փախուս զքո եղեալ առաջնոյն, քեզ հնազանդեալ Խաւ մասունքն՝ խորհուրդք խորոյն ոչ բանայն. որ խորոց անհաս ծովու խորք է, բազմապատիկ. և փակեալ երկնից բանայն 'ի ժամ միութեան ան՝ 'ի ձայնէն հօր առաջնոցբնն, փակողին և բացողին Որ այսոյ՝ ասի թէ՝ մեղ կայր զաւիթ յերկիրն յորդանման, առաքել կարկուտ և յորձանք անձրևոյ եղև 'ի մէջ փղձկացոյն, զայն աս:

Ամենայն զբօսանք քո, և ալիք քո անցին 'ի վերայ իմ.

Զբօսանք՝ ցնորք. ալիք՝ տառապանք զերութեան. և զաւթի փախստեան. և ընդ թևս մահուն որ յաղթեաց: Դարձեալ զբօսանք՝ խնդութեան. և ալիք՝ տրտմութիւնք զխռովութեան զաւթի և ընդ թևս:

'Ի տուէ պատուիրեսցէ Տէր զողորմութիւն իւր, 'ի գիշերի երգ նորա ինձ. և աղօթք իմ առ Աստուած կենաց իմոց:

Զարեգակն ծագելով 'ի մէջ չարեաց և բարեաց: 'Ի գիշերի զօրհնութիւն նոր, զաշխատութիւն հանդուցանել ընդ և 'նորայս ասեալ՝ նոր օրհնութիւն առ ոչ. զաւիթ ասէ, թէ 'ի շրջելոյ խաւ զերութեան գիշերին զերութեն ասէ եղև, յորժամ զանձինս և երեք մանկունքն ոչ պաշտեցին փայլեցին. որ թէպէտ աղօթէին մի 'նորոգ անօրէնութեանց, այլ մի կենաց իւրոց էր, զի ասէին 'ի մտանել, և զերծանիլ յեսիմ: Եւ մերն՝ մի յախտանական կենացն մեր քան, զի հաշտեցի ը մեզ. և կենդանի լինի ը մեզ, իբր 'ի պօղոս. Դարձեալ ասէ ոչ որ առաջ զօրութեան կամիմ և ոչ զոռ: 'Ի գիշերի, խմաստութիւնք կուսանք լինել, յորժամ ընդ զարթնան թէ զայ փեսայ. և նոր օրհնութիւն ասացուք:

Ասացից ած՝ ընդունիչ իմ ես դու, ընդէ՞ր մոռացար զիս, ընդէ՞ր տրտում գնամ ես 'ի նեղել թշնամւոյ իմոյ.

[illegible]

'Ի խորտակել ոսկերաց իմոց նախատէին զիս թշնամիք իմ. յասելն ցիս հանապազ, Ուր է ած քո.

[illegible]

Արդ՝ ընդէ՞ր տրտում ես անձն իմ, եւ ընդէ՞ր խռովես զիս. յուսա առ ած, խոստովանեսցուք նմա՝ փրկիչ երեսաց իմոց ած է.

[illegible]

Սաղմոս Դաւթի.

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԲ.

Դատ արա ինձ ած. և իրաւ արա ինձ 'ի ժողովրդենէ [illegible].

[illegible]

Յաղթեա որ ուղէ ած, 'ի մարդոյ [illegible] նենգաւորէ փրկեա զիս.

[illegible]

Դա—

Դ [illegible]

Որ ասացեր միթէ մոռանայցէ հարսն զզարդ իւր. զի զատնացեալ 'ի տաճարի յաւուրն՝ ոչ մեղադրի տանելով զայս։

Ա [illegible]

Զզօրութիւն օրինացն և զՃշմարտութիւն խոստմանն զոր ձեր Դարձեալ՝ լոյս յոր որ ասաց՝ ես եմ լոյս աշխարհի. և Ճշմարտութիւն հոգին. իբր անուանեալ միշտ։ Զի առաջնորդեսցեն, փոխա յերուսաղէմ, և զքնութիւն յանմահին լեառ_ ակն՝ վասն անմութեան. յարկ՝ վասն համբարձմանն։

Մ [illegible]

Մեղմն՝ յա. զի անդ նուէրեն մեր ամ բարեգործութիւնք։ Եւ դարձեալ խոնարհմուտթիւնք խմնողի կերակրոյն 'ի սե_ ղան հօրն, որ և մանկունս գործէ զխաչելոյն. այնմիկ ու_ նելով զօրութիւն. թէ ոչ դարձջիք առէ և լինիջիք մանկունս, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն այն։

Խ [illegible]

Զերմութիւն է կրկնելն. խոստովանիմ թէ առ քեզ է ամ զանձք բարութեան։

Ա [illegible]

Յիսուսի ասացաւ՝ որ միաչօր է առաջնոցն՝ որ նախ քան զատ. Զի երկիցս անդ, և մի տառ խօսի ընդ անձին. զի մի ասացէ յինքն մտանել զխաւարն արտմութեան. որ ոչ առ աւրախ լինել 'ի պարզեան քն։ Եւ զի երկիցս կրկնեալ. եր_ բորդութիւն համելով զբովանդակ արտմութիւն, ընդ զանձն ցծուէ։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ· ԽԳ·

ԱԿԱՆՋՕՔ ՄԵՐՈՎՔ

լուաք · զոր հարքն մեր պատմեցին մեզ·

Թէպէտ և այսօր չտեսաք, ականջօք լուաք զոր գործեաց [illegible]

Զգործն՝ զոր գործեցեր յաւուրս նոցա, յաւուրս առաջինս: Ձեռն քո հեթանոսս սատակեաց. եւ զնոսա տնկեցեր. չարչարեցեր զժողովուրդս, եւ հաներ զնոսա:

[illegible]

Ո՛չ եթէ սրով իւրեանց ժառանգեցին զերկիր. եւ ոչ բազուկ նոցա ապրեցոյց զնոսա:

Ոչ և ոչ այժմ մեք.

Այլ աջ քո՝ եւ բազուկ քո՝ եւ լոյս երեսաց քոց. զի հաճեցար ընդ նոսա:

Այլ աջ քո. [illegible]

Դու ես ինքնին թագաւոր իմ եւ Աստուած իմ, որ հրամայեցեր զփրկութիւն Յակոբայ:

[illegible] դու ես [illegible] դու ես Թագա-

ւորն

ուրն խորպեղի Որ Հրամայեցեր․ Հրամանքն քո բաւական լինել փրկել յախտից, ՚ի գեհենայ և ՚ի դժոխոց։

[illegible]

Զգեստ և անուանք․ զի ասեն յանուն յոր եղէր։

[illegible]

Մտաւոր է և յաւէտ մնալով, և ոչ առարկելոյն։

[illegible]

Զի որդւոց զաւակին, և կատարելոց զզօրան [illegible]։

[illegible]

Հրեշտակն ոչ կարէ զայս առնել․ Թէպէտ և նա փրկեցան, բայց մեզ՝ յերկրի [illegible] զի մնջահամարն ոն և խաղաղ նոր փրկեցար․ իբր աստ [illegible] մի լեալ պարծել, բայց միայն ՚ի խաչն ոն։

[illegible]

Յորժամ սպանան որդիքն մտաւթ է, և զօրացան կապ-պուստենք, որպէս զայլ առաջնորդս ժողովրդեանն, ըղ տիրան քան զմարդասիրեցեան․ որպէս նոյնն զգլխաւորս առարկելոյն։

[illegible]

Որ եւս յաւաղ քան զայդս ամ զօրաց քով․ և առնել մեր յափշտակեցին, աւերեցին դարձել զինս։ Եւ զենս մնջան առաքելոյն յափշտակեցին ՚ի Հաւատացելոյն զանկարան,

[illegible]

Յասուբ շարաթու կատարեցին զ յոյսս, և զայլան զերեցին Ալլի՝ [illegible] ոչ երկարձ զմեզ աշխարհի Պարձեալ՝ մարդարէս զդանա [illegible] ոչ ՚ի Հաւ մոլեցայն եանց է Հրեայս, ՚ի վերժ խնդրութեն արեան մա-մանին, և խորայն աշակերտաց։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զհրեշտակն 'ի բարեխօսն. այլ՝ [illegible] կամ մերոց։ Սատանայք մահու, ատարերյան է բանս. զի ոչ հա մարմինք մահ, այլ սատանայք, մտ քո. զի կեանք մեր [illegible] կեալ են յԷ 'ամաւ։ Դարձուցեր զշաւիղս մեր. զատաւորդ յօրինացն. խոյ՝ անձին անդի չարչարանաց, զի 'ի հեշտանաս ատարեցան. այլ՝ անդ են յենմ անդի ան չարչարանացն, որք անդ կատարեցան։

[illegible]

Նախ՝ դանկեղեանքն 'ի գեղեցիկն. և այսպ մեր զանուն բրխատանեութեան ոչ մնամնանք, 'ի հայրդանս և 'ի մահու, և ոչ խնդրեմք ձեռոք սասր դեց. մերայսցն է բանս. զի հոգին գիտէր զարխութի 'նց։

[illegible]

Զի մտ նորա և ոչ յայլ ինչ պատճառս նեղիմք, բայց 'ի հեռուն և 'ի կարուտն

[illegible]

Բնական մահ մի է, յօժարականն միշտ, զոր ախորժեմք։

[illegible]

Երկայնամտեա գիտաց և հեզմտեաց։

[illegible]

Յորում կերպս նկարեսցի մտ քո ազատութե և նեղութե։

[illegible]

'Ի գեղեցիկն, այլ՝ զբաղումն փոքու և ձեռն կոխան անձինն։

[illegible]

Առ գիտեմ մեր. մտ քո անուանութ է միշտ մեր, զի նախատի, և ոչ թէ ձանձրանալ նկարեսցի 'ի նահատակուն

'Ի

'Ի կատարած. վասն փոփոխելոց ժամանակաց, որդւոցն Կորխայ իմաստութեան. [illegible] օրհնութիւն վասն սիրելւոյն։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԴ.

Բղխեսցէ սիրտ իմ զբանս բարիս. և ասացից զգործս իմ թագաւորի։

Քանասխոս ծնունդն ամէ, երբ բան 'ի սրտէ անմիջական և անմեկնելի։ Եւ ամեն գործս իմ թագաւորի։ Այս հայր գործս իւր՝ թագաւորի որդւոյ իւրոյ ասաց, և յաւիտենական որդին զիւրն՝ հօրն ասաց. որ ընակինին է յիւ հայրն նա գործէ զգործսն։ Մեծի ըղխման կենդանութե ջրոյն մերձ ամենի գիտղ այսօր հայեին ոչ, զոր ամէ դաւիթ՝ զկարհարդն եմմանուելի, զասացեալն 'ի հօրէ՝ ըղխեալ բան բարի։ Զի որ 'ի սրտէ հօր ըղխեաց բան դաւիթ, երբ պատգամ 'ի նմանէ առեալ 'ի սիրտ, և նոյն պատգամն բանէ։ Եւ ամեն գործս. զգործեցեալ յիւ զմարդարէութիւն թագաւորին քրի. որ թագաւորեաց 'ի վր ամեն յաւիտյ 'ի յաւիտեան։

Լեզու իմ գրիչ դպրի արագագրի, գեղեցիկ տեսլեամբ քան զամ որդիս մարդկան։

Հոգին որ առընթեր կայ սրտին դաւթի, և շարժէ իբրև զգրիչ, և գրէ, թարգման 'ի խորհրդս հօր՝ իբրև 'ի մելան Գրածեալ՝ իբրև գրիչ 'ի ձեռն գրողին՝ որդ կամի, և զոր ախորժէ, նոյնպէս լեզուն դաւթի 'ի ձեռն հոգւոյն։ Եւ կամ՝ զոր բան ասաց հօր, նոյն լեզու կայ դաւթի, երագգրեալ, որ ասաց և եղև նմա ամ արանցելիքն. երբ այն կամէ մարդեաց։ Գեղեցիկ տեսլեամբ. զի ոչ յախտէ սերմանն ծնաւ, և ոչ 'ի գերեզմանի ապականեցաւ. որ ոչ է ընաւ որդւոց մարդկան. այլ՝ ոչ երգոյն, եղբօր որդին իմ կարմիր է և ապխտած, ընտրեալ 'ի բիւրուց. և էր խեկ հաստատ և դանով մարմնոյն. թէպէտ եաղի անարգ ամէ զաւակին, այլ առ ամենին կշռելով ամէ. և է մն չարչարանաց խաչին. բայց բամ նոտեալ ամէ, և ոչ 'ի բնութեանն։ Այլև բանն, որ էր լեզուն դաւթի. գրիչ՝ մարմինն ամ, որ 'ի դաւթայ, գեղեցիկ գրեալ քան զամ որդիս մարդկան. թէ և մախեալ գրըեաց օրէնսն գրիչն առաջին, այլ ոչ ամ գրէ ամին. որ հաւա

տայ

տայ յիս՝ զնա՛ց մի անեալ. և ուր ես եմ, անդ և պաշտօն-եայն իմ՝ եղիցի։ Զի օրէնսն 'ի ձեռն Մովսէսի տուաւ, շնորհքն և ճշմարտութիւն 'ի ձեռն յի քի եղեն։ Որ տեսանէ, 'նա գիտէ որքան գեղեցիկ է։

[illegible]

Շնորհօք տայ առաջնորդել զաշխարհս. այլուր՝ որդւովք տայ շինել զաշխարհս. և թէ ոչ շնորհք՝ զօրացուցանէ և զմխիթարեսցէ ոչ առաջնորդել, և զիւր արարչութեան ձեռն ոչ կարէ 'ի նոյն շնորհաց և կենդանարար բժշկութիւն, և փառաւորութիւն, քան առաջնորդել թէ՝ զարմանալին է բանս շնորհացն որ երևեցին 'ի բնութեան 'նդ։ Վասն այսորիկ՝ օրհնեալ զնա Հայր՝ որ ած է մարմնոյն, այս է՝ յայտնեաց, թէ՝ զայն է որդի իմ՝ սիրելի. քան յօժարութեան թէ՝ կենաց Հայր թէ ած ճշմարիտ է. որ ընդունի զլիութիւն նորա. զմար-մինն՝ ընդ բանին։

[illegible]

Զմարմինն է բանն. զարձեալ՝ բանն ոչ որ տայ է քան զնմ տայր. և զիշխանութիւն տայ 'ի զործ արկանել. և Հօր՝ կարող յանի փառաւոր զդատաստանացն՝ որ է մեղ չարին։ Վայ եղևութեն և զեղջ Հանձար, այս է՝ եկեղեցւոյ մէջ. որ է 'նա Հարսն փեսայութ, և զեղեցիկ։ Կամ՝ ով փայլէ քեզ՝ գեղեց-կացեալ մեծն զձևակաւն։

[illegible]

Լարեալ զաղաւթեալն, և ուղղեալ 'ի քաղաքութի, և թա զաւարեա 'ի մէջ Հեթանոսաց բանիւ 'նդ. մի Հեղութեն որ առաջեր, Հեզ եմ և խոնարհ։ Ճշմարտութ, որ մխիթարեր, եւ եմ ճանապարհ և ճշմարտութիւն Արդարութե, որ առաջեր՝ զատաստան իմ՝ արդար է։ Ցոյց տայ արդ ևամիք զանուանոր։ Եւ առաջնորդեսցէ քեզ՝ Հայրն ոք և զօրութի քո. զի չես կարող օգնական խոկ զանձնաւորն՝ անձնց կանգնու մի. կե-նաց զորութի, ոն Հաւատոյ և անհաւատութե. այլև՝ զան-ձինքն բանիւք զուռն բանին։

[illegible]

Բանն քո 'ի բերան առաքելոյն հզօրեալ թևեալ։ Ժո-
ղովուրդք 'ի ներքոյ քո"։ Հեթանոսաց 'ի ներքոյ իշխանութ-
եանն։ 'Ի սիրտս թշնամեաց", 'ի սրտէ վիրաւորին դեռ
թշնամիքն քո։ Կամ" երբ հաւատոյն թշնամիքն հեթա-
նոսքն՝ սիրով քո խոցոտեալ լինին 'ի սիրտ Դարձեալ՝ ընդ-
դիմակացն առ նմա, և թշնամիս զհերձուածողսն, որք ոչ կա-
մեցան զթագաւորելն քո 'ի վերայ իւրեանց։

Աթոռ քո ած յաւիտեանս յաւիտենից, գաւազան ուղղութե՛ գաւազան արքայութե՛ քո։

Անմահ՝ աթոռ քո՝ որ 'ի սկզբանէ. և ած՝ երկինք և
երկրի յաւիտեան։ Գաւազան ուղղութեան աւետարանն, որով
ուղղի հաւատն՝ յարօտ, և 'ի ջուրն և 'ի փարախն զի կանոն
է նոր ուղղափառ հաւատոյ, որով ուղղի ած՝ թիւր։ Գաւ-
ազան թագաւորութեան քո, խաչն՝ որով տիրեաց մահու և
դժոխոց, և կալաւ զԾ ը ձեռամբ։

Սիրեցեր զարդարութիւն, և ատեցեր զանօրէնութիւն։

Ըստ Եսայեայ՝ անարդարեցեր զչարն և ընտրեցեր զբարին
զի էին 'ի պայմանս աստեաց զհերձուածն և փոխեա յեղեալ
սոս, և էած զմիզմն, որք արդարացան նովաւ։

Վն այսորիկ օծ զքեզ ած ած քո իւղով ուրախութե՛, առաւել քան զընկերս քո։

Մարդկութիւն օծաւ ածութեան կամօք Հօր, ուրախութ-
եամբ որ թափեցաւ 'ի մարմինն։ Առ սմն առէ՝ ած դ իմ
ած քո, որ առեղծող. ես իմ, 'ի կամս Հօր առեղծող մարդ։
Ընկերս քո. թագաւոր և քահանայ և մարգարէք, որք օծ-
եալ կոչեցան, իւղով և արեամբ և հաղորդ միայն օծման, և
ոչ ածութեամբ. այլ ոչ միայն 'ի մարմնոյն իւրեւ այլ օծեալ քո
Դաւթի՝ առէ, ուրախացին օծեալ քո զի կոչեցան ընկերք քո։

Զմուռս և ստաշխն և հալուէ 'ի զգեստուց քոց, 'ի տաճարաց փղոսկրէ-
ից, ուրախ արարին զքեզ դստերք թագաւորաց 'ի պատուի։

'Ի զգեստ՝ որ է եկեղեցի զգեստ, այս ասաց, կենդանի
են առէ մը, զի զերդ զամենայնն իւր զհանդերձն արկեալ
զինե. ասէ՝ երանի անաշահս առաքելութիւն, թէ ոչ
'ի հանդերձն նորա՝ զոր մարմին խորհրդաւոր ընծայեցին 'ի
ծին

ծննդեանն զգեստուն մաշուն, որ սիրով մնաս. կասկած թաղ-
մանն, խունկ մանրուածու՝ սրով սրսկեալ. տաշխ յարանն
խունկ է, և այս խառնուածոյ անուշահոտ յայնմ փայտից,
զոր հարսն ծրարեալ ՚ի մէջ սանանց սիրով, զի յիշատակ յա-
րութեան, մեռոց թաղեցաք, և յարեաւ ՚ի քէն, ուստի զայ
հասեալ ՚ի տամծարաց փողոցկերէն, ուստի ուրախ արարին զբո
անբք թագաւորաց ՚ի սրտոն։ Թագաւոր՝ առաքեալ քեւ
զատերք ՚ի նոցանէ աշակերտաց քո, որք մեծամեծ ընծայիւք
կոխեն զսեամս եկեղեցւոյ, ուրախ առնել զհետս նոյ զա-
նախառ ընդ այլ ընծայս՝ և փառաւորեալ, հանելով ՚ի կայց առ
ձմերոյ, նշանակել թէ ՚ի բնութէ հօր ունի զանմահութիւն,
որ նա ունի զանխառնութիւն։

[illegible]

Զմերին եկեղեցին ասէ, որ ոչ հնազանդեցաւ չարին,
և նմա զատուցեալ ՚ի հոսանէն, և մնացոյ ՚ի նմա ՚ի
յաղթէ. որ է սրտածոյ նշանակ։ Պարծեալ մարմնոյ բանին
զկուխ եկեղեցւոյ. որ ՚ի աջմէ է հօր, ՚ի հանդերձ ամենահաւատ
զի մնացեալ եղև. և զնոյն ընդ զքո զգեցեալ է, նախա-
զարդարեալ, և զանազան առաքինութ. զարդուցեալ։

[illegible]

Որ մեռայն արդի զաւթի կոչեցաւ, և հարսն զուարթ,
խանդաղի առ ձայն մեռայնն, որ բազմեալ ՚ի գլխոյն Սուր-
բ երրորդութեան. քո զհեթանոսութիւն և զառն հօրն՝ զխառն
խնամութիւն, որ ընդունեալ էր յարն առաջին՝ հայրն առա՝
զոր կարծէին, քարին առեալ և փայտին՝ հայր իմ ես զու.
Զի ցանկացաւ. զի՝ ցանկացեալ է զարդարել գեղեցիկ ան-
ձինս, յարժան լինելոյ ասպետանն։

[illegible]

Դա առաւ էր, առ է բան տրն քո առնեծոյն Երկիր-
պագցես նմա, և մի մեհենից. Եւ՛ զուարթ ծաղկոյ փառնկե-
ցեր՝ որ առաջին զաւակ և Զեր՝ են ՚ի կուռս. և թէ զորս նոյ՝
մծ հանարին զանձինս, փախեայք անտի՝ երկիր պագցեն
նմա, որոյ անդրանիկ լինի մեռելոց ասպետն, որ երկիրպագա-

նեն

նէր, և ոչ զաղաղէր 'ի պատշաճութեան մեծ զաւակին. և ոչ զարդէր չուն կոչել. որ և զինի զոլի, և զարդ աւետ, և զուարթ լինի և կոչի: Պատարագօք պաշտեցին, զամենայն մարմնոյ ան, եկեղեցի որ է եբեւ ալ. զոր պատարագօք ար_ ժանի է պաշտել, նախ զինքեանս ընծայել, և ապա մատչել և աւել, զոր պատարագ, կամ զոր օրհնութիւն 'ի մերայ հա_ ցիս և բաժակիս աստուցաք, բաց մեծին յօհաննու, մեծա_ մեծին հաւատովք և գործովք:

[illegible]

'Ի ծածուկ սրտին, բաց պօղոսի ընտկել քի 'ի նեղքին մարդն՝ հաւատովք 'ի սիրտս ձեր: Իբր աղանին թագուհիք հանդերձ զարդարեալ առ աստուածովք, խոյանեկոյ և աղջի աղ_ ջի զուռնոյն և նկարուք. և յեկեղեցւոյ այլ արարողութիւ, պաշտօն և տօնիւք և սրբութիւ 'ի նախնեաց. որ թէ չկցեն հերձուածովք ապականելք՝ անկուած է զարդու, և ոչ պատ ճառ հակառակութեան: Այլ թարգմանն ասէ, 'ի հանդերձս քաղցրացուցս, որ են աղջի աղջի ջնորհք հոգւոյն. յիշատակ անելով անուանց երախտեացն ալ. որ 'ի հին ծովին Սեմեոն 'ի հոգւոյն առնելով է բան խնամուն, այլում այլինչ և այլն, այս է միրջնաւորին բազմուց:

[illegible]

Իմ ընդ էր կուսանք, զի սրբութիւ կարեն յարենալ 'ի փեսայն անոխսս. թէ և սպայն, սրբին, կուսանն, որ է ա_ նապականն լինին. և ապա ասացին յառաջնորդացս, և յուսոյ չաց, նախ յառաջերսոյն և զինելերս նոյ յառաջ 'ի հրեշին հարս նացն, և ապա 'ի հեթանոսացն ասպան քարոզքն ընկերս նոն. և որ զանն օրբստորէ ընկերանան առաջնոցն:

[illegible]

Ոչ 'ի հարկէ, այլ՝ խնդութիւ, առելի քան դհրէայս՝ յի նեն սամնոյ քի. և թէ չաս յեաս կացին 'ի հրէիցն եղին որ զկին հրէից առաջեալք, որք բանիւք իւրեանց խօսեցան բդ ակեղերս իբրև զեղս մի ոչ յանդիման կացուցանել քի. զը_ րոց ասէ:

Կացուսցես զնս իշխանս ընդ ամենայն երկիր. եւ յիշեսցեն անուան քո ընդ ամենայն ազգս ազգաց։

Զատուցեալն։ Եւ այլ մեկնութիւն ոչ խնդրէ բանս, զի յայտնի է։

Վասն այսորիկ ժողովուրդք խոստովան եղիցին քեզ յաւիտեան, եւ յաւիտեանս յաւիտենից։

Զի միշտ քարոզի աւետարանն արքայութեան ընդ ամ(ենայն) տիեզերս. եւ ժողովին առ քեզ, եւ խոստովանեսցին յաւիտեան։

'Ի կատարած որդւոցն Կորխայ 'ի վերայ ծածկելեաց։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԵ։

ԱՅ մեր ապաւէն եւ զօրութիւն. օգնական 'ի նեղութիւնս, որ գտին զմեզ յոյժ։

Որոց ամ(ենայն) ապաւէնն է, օգնութիւն գտանեն 'ի նեղութեան. զի ուր առաւել նեղեն մեզ քեզ՝ առաւել եւ շնորհքն, եւ միշտ լինի եւս։

Վասն այսորիկ ոչ երկիցուք մեք 'ի խռովել երկրի. 'ի փոփոխել լերանց 'ի սիրտ ծովու։

Զի ապաւէնն մեր 'ի խաչի կայ, թէ եւ խռովեսցէ երկիր, եւ դողասցէ 'ի հիմանէ, եւ փլան լերինք 'ի ծով. առաքելոցն քարոզութիւն անխռովեցան հրեշտք եւ հեթանոսք. եւ դեռ առակեալ 'ի լերինս՝ հալածեցան յանդունդս. իբր ընդ լուսնակին դեւն՝ զոր տրն ասաց։

Գոչեցին եւ խռովեցան ջուրք նոցա. խռովեցան լերինք 'ի զօրութենէ նորա։

Նոյնպէս, խռովեցան լերինք 'ի զօրութենէ քո. իբր պատկերն փակեալ 'ի ծով հրամանաւ բազմապատայ։

Գնացք

[illegible]

Աւետարանիչք և առաքեալք, յորոց յորովայնէ գետք բղխեցին։ Փառօք՝ որ ոչ կարէ թաքչել, ուր դասնեն ամ՝ արուեստաւորք հոգևոր հանճարոյ. և ամ՝ փախստականք անապական հարստութե։ Ոչ ասէր զ յարկս՛. առաջնոյն զեկեղեցի, ըն ասա ընակէ թագաւոր։

[illegible]

Նախ՝ բարձրէլ, որ է 'ի խաչն բարձրէլ. ձբ առաւ ըզ յարկս իւր բարձրեալն, այա զխոսցաք ղու ած նշմարիս՝ 'ի միջի մերում. ուր երկու և երեք ժողովին, անդ եմ՝ ես 'ի մէջ նոց։ Օգնեսցէ նոցա ած 'ի վաղորդայնէ մինչև 'ի վաղորդայն։ Զոր հրեշտակքն սկիզբն զնեն առաւօտն զերեկոյն, յարուցեալ տըն երևեցաւ կանանցն. մինչ 'ի լուսանալ առաւօտուն՝ երկիցս անգամ երևեցաւ. զոր մեք առեալք վասն. այլև՝ 'ի յայսմ՝ վաղորդայնէ յարութե սկսեալ քարոզութ են մինչև 'ի վաղորդայն զալստեանն։

[illegible]

Հերովդէս և պիղատոս խռովեցան և խոնարհեցան յաղաչանս հրէից, և խաչեցին զտըն։ Եւ զձայն իւր բարձրեալն, զ ինն ժամուն զոչեաց՝ 'ի ձայն մեծ։ Եւ խռովեցաւ, զի շարժեցաւ երկիր։ Այլև՝ 'ի քարոզելն ընդ աշխարհ եւ զձայն իւր բարձրեալն աշակերտօքն, և շատ անգամ՝ շարժէր երկիր. և ձայն գայր յերկնից առաքելոցն և վկայիցն։

[illegible]

Որ ասաց ընդ ձեզ եմ՝ զամ՝ աւուրս նշանս առնելով. ած յակոբայ՝ քն, զորս ասաց յակոբ մի պակասեսցէ պէտ։

[illegible]

'Ի հաւատս, որ ասար փնչանս աւելի քան զոր տըն արար. և որ 'ի ժամ՝ խաչին. զոր և առաքեալքն արարին թէպէտ և այն ևս ածնէ։

[illegible]

Եբարձ զպատերազմունս ի ծագաց մինչև ի ծագս երկրի. զաղեղն փշրեսցէ, զզէն խորտակեսցէ, և զվահանս այրեսցէ հրով։

Ոչ ոք, բայց միայն տէրն. թէ և առ ապերոյքն՝ զզինս և զհեթանոսաց զաղեղն։ Աղեղունք և զէնք և ասպարք, զինք, և կառաւորք, և կուռք. և մեծամեծք զորս այրեաց հրով՝ զոր եղեն արկանել յերկիր։

Կանխեցէք և ծանիջիք, զի ես եմ Աստ. բարձր եղէց ի հեթանոսս, և բարձրացայց ի վերայ երկրի։

Կանխեցէք կամօք, ապա թէ ոչ, հրով գեհենոյն ծանիջիք. բարձր եղէց, յորժամ թագաւորք հեթանոսաց՝ հաւատասցին. բարձր եղէց, յորժամ զայս ի վերայ ամպոց երկնից, յայտ է զօրս իւր։

Տէ զօրութեանց ընդ մեզ ընդունելի է մեզ Աստ յակոբայ։

Այսինքն՝ զօրութիւն նշանաց։

Ի կատարած. վասն որդւոցն կորխայ. սաղմոս ի դաւիթ.
Ի ժամու որ առաքեցին զի երգեսցեն առ Աստ. զի երգեսցեն ի վերայ կենդանեաց և գովեալ աստուծոյ։

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԶ.

ԾԱՓՍ ՀԱՐԻՔ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԵ
թանոսք, աղաղակեցէք առ Աստ ի ձայն ցնծութեան։

Կայթեալ հրամայէ հեթանոսաց. որ է գործովք ուրախ առնել զհոգին. կրկին ձեռք հոգւոյ և մարմնոյ՝ բաղխումն հաւատոյ առ գործս։ Աղաղակեցէք, զձայնութիւն ասէ, զի մեզ աղաղակեցին։

Տէ բարձրեալ և ահաւոր, թագաւոր մեծ ի վերայ ամ երկրի։

Զի հայր յերկինս և աստ զաւակ սոսա, զոր առաքեալքն ծանուցին. թագաւոր մեծ. թէպէտ և են թագաւորք երկրի, այլ՝ չեն ի բնէ։

Հնազանդեաց զժողովուրդս ընդ մեզ, և զհեթանոսս ընդ ոտիւք մերով։

Զնախն

Զնախնի քան զայս հեթանոսաց եռանն [illegible], և առաջ յառաջ գոհանան առաքեալքն. զի ամ հնազանդեցան, որք 'ի հեթանոսաց ժողովուրդք եղեն քի Նա զհեթանոսս 'ի հերրոյ առից մերոց։ Զգեւ ընդ առիքս, որ եա իշխանութի կալեալ զօծ և զկարիճն, զի հեթանոսութեն անուն առ գե- ոյն [illegible], և [illegible] ժողովուրդ եղեն քի առ Նա հա- [illegible]։

[illegible]

Զայս՝ հեթանոսք գոհանան, զոր եա հայր որդւոյ. և որդի ընտրեաց և հանդերձեաց [illegible] յաւիտենից [illegible], որ [illegible] 'ի յաւուր, և մի [illegible] յաւիտենից [illegible] անօրէնութե. զոր հայր [illegible], որ էր մեր [illegible] 'ի [illegible] [illegible] քան զամ որդիս մարդկան։

[illegible]

Յետ կատարման անօրէնութեն՝ օրհնեաց զառաքեալ- սն, և համբարձաւ։ Զայնմ ժողով՝ զհրեշտակաց ձայնն ա- ռնէ. այլև՝ զոր առաքեալքն հնչեցին ընդ ամ երկիր։

[illegible]

Սաղմոս Թագաւորին հօր։ Սաղմոս Թագաւորին քն. Սաղմոս անուանի հողւոյն. որ Թագաւորեաց 'ի վ[illegible] ամ հե- Թանոսաց, դհայր և զորդի յայտնելով 'ի ձեռս առաքելոցն Սաղմոս ասացեալ 'ի յերևումն [illegible] ամենայն [illegible]. [illegible], [illegible], և ոչ [illegible] և [illegible] ըստ հնոյն։

[illegible]

Որ 'ի զաւակէն արքայական մարդ եղև, որ նախ՝ ոչ գի- տէին զնա, մինչ դեռ, և մեզ էին Թագաւորեալ։ Այժմ նոր առ 'ի հայրենին. զոր ոչ երբէք էր յափշտակեալ։ Այլև՝ յեկեղեցիս հեթանոսաց։ Նա 'ի հանդերձեալն՝ 'ի դատաստա- նին։

Իշխանք ժողովրդոց ժողովեցան ընդ Այ Աբրահամու, զի Այ զօրաւորք երկրի յոյժ համբարձան։

Առաքեալքն առ ամենն աշխարհահանեն յո՛ այսր 'ի լեառն միաբանեալ յորժամ վերանայր. և զօրութիւնք՝ որ սպասաւոր էին սմա՝ ամբարձան ընդ նմա։ Այլև՝ յոյժ ամբարձան. զի զուարճացեալ իշխանացն՝ զերկրին զգայքն տարացին։ Եւ իշխանք՝ առաքեալքն, 'ի հանդերձեալն ժողովին առ դատաւորն։ Եւ զի՝ Այ զօրաւորք էին, և յերկրի, և նոքին յերկնաւորն աթոռ։

Սաղմոս օրհնութեան որդւոցն Կորխայ. երկրորդ շաբաթու։ Եթէ յաղագս Տեառն զսաղմոս շաբաթին երկրորդ էր, և զոր շաբաթ, և 'ի Կորխայն, և 'ի տաճարն նոյնպէս երգէին, երկրորդ շաբաթուն։ Այլև՝ նոյն գեղս էր և այլ սաղմոսք. զի Եկեղեցւոյ և Այ ասացեալ, և զաւն փոխմայ ետ. ըստ այն աստուծոյ 'ի նա զերեալ յաղթ, 'ի թագ-աւոր, և 'ի խաղ, և յոյժ։

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԷ.

Մեծ է Տէր, և օրհնեալ է յոյժ 'ի քաղաքի Այ մերոյ, 'ի լերին սրբում նորա։

Անուն ասացաք թէ՝ յորժամ յաղթեաց Դաւիթ Այ թագաւորաց, և չոգաւ յերուս, և կալաւ և կայք ամէն ոչ մնաց. այսր Դաւիթ մինչև զԼեռ կառոյց. և յորժամ էառ՝ ննայեաց 'ի նա, և ասէ, Մեծ է Տէր 'ի քաղաքի Այ մերոյ, զի քաղաք Այ լինի սա, և լեառն Տր. ասկայն՝ զԵկեղեցի ասէ քաղաք. յորժամ բարգմնաւ օրհնութի նորա 'ի լեառն Տր 'ի վերինն, յորոյ վերոյ հիմն յուսոյ՝ և այս է շինեալ, և յաւելաւ 'ի նա։

Հաստատեաց ցնծութեամբ զամ երկիր. լերինք Սիոնի, կողմանք հիւսիսոյ՝ քաղաք թագաւորին մեծի։

Եւ նա 'ի սմա սիոնն վերինն, որ եկաց 'ի հաստատութեան. և արդ ամ երկիր ցնծայն ցնծութի զգենու, ուր ոչ է ցաւ և տրտմութի, և հեծութի և մահ։ Լերինք սիոնի, մի լեառն բազումք եղեն. մինն կայր 'ի հարաւ, և հեթանոսք կային 'ի հիւսիսի. և պատերազմէին ընդ միմեանս, մինչ եբեր Տր զանուանն և զնորհն սիոնի, որ է անմահոց և դրախտոց այսբէն, և խոյց մեծ ան Տն կոչեաց քաղաք։ Զի նախ քան զբն գալուստն՝ արդ մարդկան ըհոգին Տր ոչ ունէին զձարտարապետն, որ արարեալ շինէր և կենդանութի տայր, և տրնեհատ

ազա

ագարակէր։ Իսկ՝ յորժամ առնու հօգին նը քաղաք ամուռա նեցան նը այբ, և առաքինեք արուեստաւորք, և բժիշկք

Այն 'ի տաճարէ Երուսաղէմի. 'ի ժամանակին ոչ օգնական լինէր նմա։

Պօղոս առէ, զուք տաճար ոյ կենդանւոյ էք. 'զի տաճար թագաւորին 'ի քաղաքի անդր է. որ է յատուկ քրիստոնեայն յեկեղեցւոջ։ 'Ի ժամանակի երբև 'ի գեղ լինէր տաճարոքոյն, և եկեղեցւոյ օգնել ոմն, ապա գիտէին թէ՝ ը մեղ է ոչ խոստացաւ.

Անտիոքի Եպիփանեայն Եղիշէ Հռովմայեցւոցն, և անգին 'ի Հռոմէ։

Գոգ և Մագոգ յայտնի է. այլև՝ ոմ թագաւոր ժողովեցան թէպէտ և ոչ տեղեաւ, այլ՝ կամօք, բամբասել զեկեղեցի և զանուն քն. երբ դեկոս, և դիոկղետիանոս, և մաքսիմիանոս խորհեցան, մինչ կոստանդիանոս սքանչելեօք հաւատայ, և արդ առ, և նորա անկան 'ի միասին։

Խորհուրդ տէրունի այսպէս՝ և պարսկաց. Եգիպտացւոց Հռովմայեցւոց, և Հոռոմոց Յունաց Լատինաց։

Զհաւատոյն մարգարէութեան դաւթի, երբ տեսին այժմ՝ զարմացան։

Այս Եղիշէայ ոչ 'ի Յովհաննէ. 'ի Հռոմ առաքեալ Պետրոսի Քրիստոսի 'ի Բարսեղի։

Երկն յղւոյ ընդունելոց զնա 'ի ծնունդ և 'ի ցամաքի, հեծելոք և նաւուք. խորտակեցան երբև զնաւն յանձնանն՝ որ երեթայր 'ի թագաւոր. Պարզեալ՝ թէ որ հօղմ առէ սաստիկ զհօղին՝ որ 'ի վերնատանն փչեաց, և փշրէ զհերետիկոսաց եկեղեցին, որ փախչէին յայս, ապաստանեալ մնօք, երբ զյովնան՝ որ փախչէր յայս, այլ՝ երբ զհաղորդացեն և զպարսիկս յետոյ. զի միշտ ընդ երբ է զօրութիւ եկեղեցւոյ։ Մ'ի և յանդգնել 'ի թագաւոր յենէմ գալ, օգնել գողոյ։

Ոչ ընտրեալ, այսպէս և ժողովուրդ 'ի Հռոմ եւն գերմանացւոց 'ի Հռոմ ոչ միայն։

Լուեալ էին զմծութենէն այլ, և չհաւատային, մինչև այսօր տեսին զօգնութին, վասն որոյ առեն, ոչ լուեալ առ եղև կիսկին յաղթեն 'ի անտեսելոյն, այնպէս և տեսաք։ Այլ և՝ խիստ է հօղմն հիւսիսի, և մրգաթափ առնէ զտունկս. նորա այնպէս եկին թափել զեկեղեցւոյ նաւն, խորտակել զբնան

եալըն

եալն աւարտմունք։ Արդ՝ զԹագաւոր տանն Թէ՝ աշխարհ է 'ի ներքոյ Հնդիկս, որ է հարաւ, ուստի ջերմ հարաւ յողմս հարաւային. ջնջեաց ընդդէմ բանութեն հիւսիսի, և յարեւ գետոց՝ որ ձմեռն աւանք յաղիս։ Եւ եկեղեցի երրե զակն պատուական՝ որ 'ի կառսն եղեկեցի անդ անց աստ 'ի գեհեղի հեշտութենց ախտից, կայ և մնայ անխախտանալի և անխախտելի։ Եւ մեք այդ լուսոյ, Թէ զլուծք դժոխոց զնա մի յաղԹահարեսցեն, այնպէս և աստ։

[illegible]

Վերնոյն սխոնի և եՏձի, որ յաւիտեան բարձեալ ունի զանուն անու Պարձեալ այդ աստ սկսորսի. և յառաջ քանզի նկարն ընծորեաց զեկղ։ Ընկալաք ած զորդեգրութի զոր այս չէ հնոյն, զի նորա զարդարութի ու արժանեաց ընդ ունէին. այլ մեք որդեգրութե նր ասցէինք. զի հեԹանոսք մա որդեգրութե փառաւոր անուն զած։

[illegible]

Աստէն խորան աջ է։ Ըստ անուան և փարԹանութի իւր. ած ամենակալ ասի, և այնպես որչնուհ նր կոյսս զանե զերս. և մեք այդ լուսոյ զաւազաշէն տաճն կործանել, նոյն պէս և անուրք։ Զի ըն անուան ան՝ որ զլուխ է եկեղեցւոյ, կայ ուղղափառ եկեղեցի։ Արդարութ յե է աջ քու զի որք 'ի նա չինեցան հաստատ կան, և ոչ կործանին, իբր զանկին, զլուծք դժոխոց՝ զնա մի յաղԹահարեսցեն. և փրկեաց նմա աջ իւր։

[illegible]

Աւտն սխոն՝ որ ունի աւսքեալք և մարգարէք, և փառ զաւերօք. և 'ի մէջ նք են շինեալ եկեղեցիք և անապատակունք, և փանորայք։ Պատերք յուղոյ, առաքելոց, և մարգարէից խոստովանողաց ծնունդք, ուրախանան և նորա 'ի զաւակս իւրեանց. մն իրաւանց քաջ ար. զոր արարեր յե Թշնամին մեր։

[illegible]

Առաջնորդաց ասէ, պաշարեցէք զնա, խնամ տանել. և պատեցէք զաշտարակս նր, զաւարՏնան աւելի հոգւոյ, գրկախառն զԹովք. և պատմեցէք զարժանն եւ

Դ.[illegible]

[illegible]

Զի ամուր հաստատեալ է միայնոյն բարձրեալ տալով. զի նորա են զօրութիւնք՝ որ պահեն զեկեղեցի 'ի կայծ խուռան. Բաժանեցէք, մերձակացուս ընդ գաւառաց կացուցանել. ուր առաքեալքն բաժանեցին զոխիզերս. զի պատմել կարասջիք ազգաց՝ որ այլ են և օտար 'ի կրօնից։ Դարձեալ՝ շրջեցարուք զսիոնիւ, պաշարեցէք զնա. զեկեղեցի առէք պաշարմամբ շուրջ անուլ հեթանոսաց, ընդ անուանախնայութեան։ Բաժանեցէք զամուրս նր, զքահանայս խաչահանութեան ամփոփեալ 'ի շարութեան բաժանեն զերիցս։ Դիք զսիրտս ձեր 'ի մի զօրութեան տաճարին, որ ոչ միայն քար 'ի քարի մի։ Զի պատմել կարասջիք այլոց ազգաց, զի զայն մի յանդգնեալ գործել փոքայն։ Այլ՝ զնն ասելն և զաշխարհն՝ պատմեցէք զոր էառ 'ի մի ձեր։ Եւ որ այն եղև, լինի և այժմ իմ։

Ս[illegible]

'Ի սկզբանէ բան, և 'ի լրման աւուրց՝ մարդ եղեալ, և ծածացուցեալ զմարդն. և անուանեալ հովիւ՝ որ հովուէ ոչ երբեք զխորայել առ ժամանակ մի, այլ՝ յաւիտեան։

'Ի [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԲ.

Լ[illegible]

Ո՛չ հրեայք, այլ՝ ամ արարածք են նր. և յամի զթայ-ոք բնակեալ էք յնի, զի ան է երկիր լրիւ խըռով։

Ծ[illegible]

Ծնունդք երկրի՝ ամենք զաղամ սանն, և որդիք՝ ըղ ծնեալքն 'ի նմանէ։ Այլ՝ չէ նման. զի ոչ անցելոյն է խօսս այլ՝ որք կան Ծնունդք երկրի՝ զերկրաւորս ասէ, որոց լաւ է երկիրս քան զերկին։ Որդիք մարդկան՝ զպատկերն և

զի

գլխաւորսն, որք խրատեալ են յիմաստուն հարց, մեծամեծ առաքինութբ. և մնանկք, անկեալ են մեզք յաղագս յաղթէն:

Ընդէր ես եռեալ զիմաստութիւն, ուսուցեալ ոչ է քեզ զնահանգ:

'Ի բարի գանձուց սրտէ ասէ զգեցուցանել իմաստս բանին:

Խոնարհեցուցեր յաւիտեան զանձն քո, քանզի զբոլոր երկնաւորին 'ի սրտէ։

Խոնարհեցուցի հաւաքս ասէ զանձն յառաջեաւ հան ձեր, և ասայ 'ի նմանէ: Քանզի զատակս որչափութբ. այսպէս այլ իմս նշանակեցից: Խոնարհեցոյց զատակս 'ի սիրտ մեր, բանին զայ. որ առանց սակի կարէ և պիտի: Որչափութիւն առակ. զոր յայտներ աշակերտացն. զի որչափութիւն յայտնութիւն է և մեկնութիւն: Եւ ես ետեալ որ նմանութեան և բանիւն ձեր յայտնեցից զամենեցունց մտաց կերպս:

Ընդէր բնաւ երկինք են յաւէտ լուսոյ. զի առաքինութիւն փառաց իմոց լուսոյ երևին ձեզ:

Զոր զատուցանենն ասէ, և զոր մտանէն, որ մերձաւորացն չար է: Դարձեալ՝ որքան ևս յերկիր ուր չար գործի, որ չար է. և երկնային պարտ է, զի 'ի ծովու կարծ: Եւ և զդատաստան երկրաւորն, անօրէնութիւն զնոցին խոյս՝ որ է զոր ծաղ, շուրջ եղեն զկարծիս մնացս, աղամայն, և մերն մնտաւ ճանաչ՝ որ յետ առաջանէն իրրև սպասողք երկնային 'ի դատաւորաց, և չարադործք:

Յաւիտենից 'ի սրբութեան երկնից, Դատաւորութեան ծառայութեան երկնից դառնութեան:

Զիմ հաւատակն առնէն իբր մեծատանն, որոյ անդրն եառան առհամարհա: Այլ այսպիսեացն յերուէ է երկնաւորն զի ասէ անմխա յայսմ գիշերի զոգի իմ 'ի քէն 'ի բաց պահանջեսցեն:

Եղբայր ոչ փրկէ, առաքինի և ոչ, և ոչ այլ մարդ. իբր առ թէ՝ յոր, և նոյ, և դանիէլ, զանձինս միայն ապրեցուսցեն, և ոչ զուստերս և զդստերս իւրեանց: Զի եղբայր յեղբօրէ օգնեալ առէ՝ այժմու կենդանի է. և ոչ առ ով 'ի մեծու:

ծուլԹեան փոխանակ է անձին. յո՞ւմ զի՞նչ օգուտ է մարդոյ զաշխարհս շահել. զի ոչ է գին ամ՝ աշխարհս հոգւոյ մոյ։ Այլ այս է խրատն։

[illegible]

Մի՛ զանգատեր, այլ՝ դ յանխոնջ [illegible] զի բարու՛ նե զուԹի [illegible] է մեզ մնանել յարքայուԹեան [illegible] զի Թէ երգայն [illegible] կեցցէ, [illegible] Մինչ՝ի [illegible] կեղծաց՝ [illegible], [illegible]. զի որ համբերեսցէ [illegible] կեցցէ։ Եւ ոչ [illegible] գործ մի [illegible] ՝ի [illegible], զի [illegible] ոչ [illegible] զեհեանն

[illegible]

Խոստովանք՝ [illegible], մի [illegible], զի յերեկեացս փոխեցաւ ՝ի [illegible] Այլ՝ [illegible] որ ոչ [illegible] զայս և զայն, և որք ոչ եղին ՝ի մին [illegible], ՝ի միասին կորիցեն, երբ [illegible]. և զմեծուԹ՝ նո՝ [illegible] Թողին [illegible], զի [illegible] հաւատարիմ [illegible]

[illegible]

Տունք զանձուցն [illegible] Թագաւոր մեծն, որ [illegible], [illegible]։ Այլև՝ գործք՝ նո [illegible] հոգւոյն. և [illegible]։ Այլև՝ [illegible]։ Այլ [illegible] գործոյն ՝ի [illegible] է [illegible] Զի [illegible], որ [illegible] և [illegible]։ Եւ [illegible] նո՝ այս [illegible] անհրաժեշտ է [illegible], կամ [illegible], կամ [illegible]։

[illegible]

Իբր զաղամ՝ հաւատարեաց [illegible] որ [illegible] փոխանակ [illegible]։ Եւս՝ փոխանակ անմահական [illegible] և մահուամբ [illegible]։

Այ

Այս ճանապարհ է գայթագղութեան նոցա նոցին. յետ այսորիկ բերանոք իւրեանց հաճեսցին։

Զգնացսն ասէ, այս երկու պատճառս էմ՝ չարեաց նոցա՝ նախատանեցծկցն. նոցին՝ որդւոյն. որք նմանապէս անմասցան։ Յետ այսորիկ բերանոք իւրեանց հաճեացին, միայնելով թէ՝ ինքեանք, եւ ոչ սծ պատճառ գեհենւոյն Կամ՝ հաճեացին. հաշեն եւ հառաչեն յաւիտեան։

Որպէս 'ի դժոխս մատուցեալ, եւ մահ հովուեսցէ զնոսա. եւ տիրեսցեն նոցա ուղիղք ընդ առաւօտս։

Իբրեւ խաշն՝ որ 'ի գառն գայլոյն զարհուրին, եւ ապա ան հաղանան, այսպէս մեք մեռեալ անատնելով զարհուրիմք, եւ դարձեալ մնամանք. դարձեալ իբրեւ անբան անզգայ մեռանիմք։ Եւ մահ հովուեսցէ զնոսա, անդ սատանայ. զի առաջնորդ քան զհովուեն։ Եւ տիրեսցեն նոցա ուղիղք ընդ առաւօտս. որք 'ի նոցանէ չարչարեցան, 'ի յարութեան առաւօտուն. իբրեւ զաղօթ մեծատանն։

Օգնութիւն նոցա մաշեսցի 'ի դժոխս. եւ 'ի փառաց իւրեանց անկցին։

'Ի զատմանէ եւ 'ի ցանկութէ օգնեալք լինէին, եւ 'ի փափկութենէ մարմնոյն՝ 'ի չարութեան անդ մաշին. զի ցանկութիւն անցանէ, եւ այլն։ Եւ 'ի փառաց իւրեանց անկցին։ Պատկերին ոչ բառնայ, եւ անկանին յայնը փառաց, եւ յասելոյն՝ ծառայ բարի եւ հաւատարիմ։

Բայց [illegible] [illegible] փրկեսցէ զանձն իմ 'ի ձեռաց դժոխոց յորժամ ընդունիցի զիս։

Պարզատանք է այս ասելն զդժնեմք, զի անդ մի անկեալ 'ի ձեռս դժոխոց. յորժամ ընդունելի զիս մահուանս առ ինքն 'ի լոյսն։

Մի երկնչիր՝ յորժամ մեծանայ մարդ, եւ յորժամ բազմասցին [illegible] փառք տան նորա։

Կարծելով թէ՝ չկայ խնամածու եւ նախախնամիցիս, զի ատկաւորեայ ես։

Զի ոչ էառ 'ի մեռանելն իւրում [illegible] ընդ իւր [illegible]. եւ ոչ էջ [illegible] փառք տան նորա ընդ նմա։

Զի մերկ գնայ, որպէս եւ եկն։

Այլ անձն նորա ՚ի կենդանութեան իւրում օրհնեսցի. խոստովանեսցի քեզ՝ յոր-
ժամ բարի առնիցես դու նմա։

՚Ի սուտակապաշտից զոմն, և օրհնի. այսինքն է զդու-
սաձողին բարի անձնս ՚ի ձեռս ազգատոյ՝ խոստովանի նորն
թէ քո էր և է, յորժամ առնէ, քաղցեայ և տուաք ինձ ուտել։

Մտցէ նա մինչև յազգս հարց իւրոց. մինչև յաւիտեան զլոյս մի՛ տեսցէ։

Հողն է. մինչև յաւիտեան զլոյս մի՛ տեսցէ. զճշմ. և
զծրագ. ոչ պատրաստեաց։

Մարդ ՚ի պատուի էր՝ և ոչ իմացաւ, հաւասարեցաւ անասնոց անբանից՝
և նմանեցաւ նոցա։

Կրկնէ՝ զի պահեսցուք զպատուիրան. զի այժմ՝ որդիք եմք
ածոյ, և զի՞նչ լինելոց եմք, չև ևս է յայտ. այլ՝ հաւատամք,
զի նման նմա լինելոց եմք։ Որքան է պատիւս այս մեծ։

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԽԹ.

ԱՍՏՈՒԱԾ ԱՍՏՈՒԱԾՈՑ ՏԷՐ ԽՕՍԵՑԱՒ. կոչեաց զերկիր՝ յարևելից մինչև ՚ի մուտս արևու։

ԱԾ ածոցն. ածք առաքեալքն, մարգարէքը, արդարք-
ներն իբրև մասնիս կոչեցան ածք. և թէ՝ զածս քո մի՛
հայհոյեսցես. և ասացի թէ ածք իցէք։ Տր խօսեցաւ, և ոչ
յանձնէ ասէ. կոչեաց զերկիր, իբրև թէ՝ արդէն իսկ
կոչած են. նա և՝ զերկիր, զախտաւորս՝ որ պէտք ունին դա-
տաստանի. յարևելից՝ որ մասն ունին բարւոյ. մինչ ՚ի մու-
տըս՝ ուր սպառին բարիքն. զի որ չունին մասն բարւոյ
և չարի՝ չգան ՚ի դատաստան։

՚Ի Սիոնէ է վայելչութիւն գեղեցկութեան նորա։

՚Ի

'ի սրտին, պատիւ փառաց։ Ոչ [illegible] սիրտ՝ որ [illegible] զարդն նախատանաց խուսէ, այլ՝ 'ի վերջոյն սրտին դայ հայ-րենի թագաւ, և մեծ փառօք։ Նա՝ [illegible] [illegible] [illegible] նորա 'ի [illegible]. զի [illegible] նոցա դայ 'ի [illegible] [illegible]։

[illegible]

Եւ ոչ 'ի ծածուկ [illegible] զուարճութիւն. մի [illegible] յամենայն 'ի հասարակութեան։

[illegible]

Իբր զանիծել ամէն [illegible] հրոյ. զի հրով դատի զաշխարհ իբր նախ ջրով։ Շուրջ [illegible]. [illegible] և [illegible] ամենայն [illegible]։

[illegible]

Զհրեշտակս, որով խնամքը [illegible] և զերկիր՝ այս որ հրեշտակապետացն են. զի նոքօք դատի [illegible] 'ի գա-ւառ [illegible] [illegible], [illegible] զոր յառաջ [illegible] [illegible]։ [illegible] [illegible], և ոչ 'ի [illegible] զի և նորա [illegible] [illegible] Եւ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], և [illegible] [illegible], թէ զի [illegible] [illegible], և [illegible] 'ի մէջ [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] Զհետ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] նորոց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible]

Վկայեն թէ արդար ես, և ոչ թողեր ինչ 'ի խնամոց զոր ոչ արարեր մարդկան. զի ամ [illegible], զատաստա-նաւ և ոչ անիրաւաբար դատի։

[illegible]

Նախ քան [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և խորհել՝ զոր [illegible]. զի ամ ամ քո ես եմ, և ոչ [illegible] քո

Ու:

[illegible]

Զի ոչ վասն զոհից զտանելոց եմ զքեզ, զի ողջակէզք քո՝ նախ քան զնմանութիւնն առաջի իմ են յամ ժամ, ուր և ելցեն ՚ի մէ՛ երկնի իբր ՚ի մէ՛ անդանոյ։

[illegible]

Մի՛ երախտեր թէ՝ դու մատուցանես և տաս ինձ, զի իմն են։

[illegible]

Ուստի՞ նայիս բերես, և զդոյսդ ես եառու քեզ.

[illegible]

Քեզ ոչ առնեմ, այլ մզին իմ առնեմ, երբ տրդայ լինիմ. զի փրկութիւն մարդկան բաղձեմ, և ոչ անասնոց։ Այլ՝ զանձկալոտ բնութիւն ցուցանել։

[illegible]

Այլ՝ դու ունես, և ինձ ինչ փոյթ է։ Վասն տղայութեան քո ընկալայ ասելու ժամանակ, և արդ՝ լեր կատարեալ

[illegible]

Այն փառաւորէ զիս՝ որ բանական արեամբ չաղախի սիրով. և անդ է ճանապարհն փրկութեան զոր ցուցանեմ, զի ես եմ ճանապարհ։ Անառա՛ ոչ, թէ ուխտեալ ես անառան, այսու վճարես։

[illegible]

Իբրև երկեր մանկութեան, իբր զանմեղ, և յանձնեա, ա֊ ռանց անդրան արեան։ Եթէ դու փառաւոր արասցես զիս. մի լիցի ՚ի ձեռն իմ քում առ՛ անասուն, այլ ՚ի բերան քո օրհ֊ նութիւն։

Ս [illegible]

Վարդապետին, քահանային, որ զայլս ուսուցանեն, և ոչ զանձինս. ի՞ւ առաքելոյն մեղադրելոյ մեղաւորին, որ դեռ 'ի մեղսն են: Իսկ դու ընդէ՞ր պատմես թէ՝ զատուր որ գող է ո՞ր, և ոչ զարհուրիս. կամ՝ առնուս զուխտ օրինացն 'ի բերան քո, զոր կատեն. կի՞ աւեա մի լինիք ուխտադանցք և դու ես

Զ [illegible]

Զզաստանամն իմ ոչ առնելով 'ի միտ, և ոչ գործելով անձամբ:

Թ [illegible]

Կամ գողակից, կամ կամակից լինել, կամ սիրելի Իշ՛ ընդ շուն գ՛նէիր զգամին քո, երբ 'նոյեա հնազանդ կաչաւոր, բաժանակից ես ամենամաց 'նոցա:

Բ [illegible]

Սնանել, նախատել, հայհոյել, նենգել. նուէն՝ պատմասա նենգելն է.

Ն [illegible]

Կամ հարազատ, կամ միոյ օրինաց և կրօնից՝ զոր և առնեմքս: Եւ՝ 'ի միոյ որդւոյ մօրքո՝ իմաս զ՛նես զուր, թէ չէ 'ի հօրէն ոյ. կամ՝ յիւր հօրէն. կամ՝ եկեղեցւոյ որդի. կամ՝ յիւր մօրէն:

Զ [illegible]

Երկայնամիտ եղէ, դարձի մնալով. կարծեցեր թէ՝ նման քեզ ակա՞ր եմ 'ի լինել քեզ զդատաւոր:

Այլ յանդիմանեցից եւ կացուցից զայս առաջի քո. իմացարուք ա_մենեքեան՝ որք մոռանայիք զԱծ.

Յաւուրն դատաստանի. զի զխոստացես թէ՝ ոչ ծած_կեցաւ յինէն խորհուրդք. ասկայն ողորմիմ այլ առնել, խնայել եւ ոչ մատնել զնա անօրէն եւ հատուցանող անձին.

Գուցէ երբէք յափշտակեսցէ, եւ ոչ ոք իցէ՝ որ փրկիցէ:

Մահուանս, եւ ոչ ոք կարէ փրկել:

Պատարագ օրհնութեան փառաւոր արասցէ զիս. եւ անդ է ճանապարհ, ուր ցուցից նմա զփրկութիւն իմ:

Այսինքն՝ մեղաւորն թէ՝ ոչ կարէք զոհիւք հաճել զիս, զի փոխեցայ եմ պատարագն իմ 'ի փառաբանութիւն. եւ թէ զգա_ստոյք առնէ 'ի չարէն, տուք եւ զուք ինձ օրհնութիւն. զի այնու ճանապարհաւ գայք առ իս, եւ փրկիցիք:

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի Դաւիթ. 'ի ժամանակի գալ երթն առ նա Նաթան մարգարէ. յորժամ եմուտ էր նա առ Բերսաբէէ:

Յայտնի առնէ վերտառութիւնս զպատճառ եւ զժամանակ սաղմոսիս: Քանզի զեղ_ծեալ է նմանապէս առ մեղաւորս եւ զղջացելոց: Որպէս եւ զերկրորդ դէպս 'ի Բարուքեան, նոյն 'ի կատարած սաղմոսիս, ճշմարիտ զղջանաց օրինակ եւ ցանկալի հաւատոց առնէ:

ՍԱՂՄՈՍ. Ծ:

Ողորմեա ինձ Աստուած ըստ մեծի ողորմութեան քում. եւ ըստ բազում գթութեան քում քաւեա զանօրէնութիւնս իմ:

Թէպէտ մեծ են առ յանցանք իմ, այլ՝ ոչ հաւասա_րին մեծ ողորմութեան քո: Ըստ բազում գթութեան քում. եւ բազմութիւն մեղաց իմոց ոչ ձգեսցին ընդ բազմութիւն գթութեան քո: Ողորմութիւն առ յանցաւոր ծառայս, եւ գութ առ որ_դիս անառակս:

Առաւել լուա զիս յանօրէնութենէ իմմէ. եւ 'ի մեղաց իմոց սրբեա զիս:

Զապաշխարութիւն ուրեմն որ այսքան է մինչ 'ի յերկինս բարբառէր 'ի սիրտս, մի սպասանելը Եւ 'ի մեղաց իմոց.

ընութիւն տայ, զոր և ձեռամբ գրէր ինձ՝ մի ընար. Աստ-ւել լռեա, և ոչ ասա, զի 'ի հասոյն եա սրբի

[illegible]

Թէպէտ նաթանն ասաց, որ անցոյց զմեղս քո, այլ՝ ես զանիրաւութիւն մեղաց իմոց և զանօրէնութիւն առաջի իմ ու-նիմ հանապազ։

[illegible]

Թէև՝ առ այս եղէն մնայն, այլ քեզ մեղայ, զի քո ես. և թէ յայլոց ծածկի, 'ի քէն չէ հնար

[illegible]

Թէ յանդիմանես՝ յաղթես. և 'ի դատաստանի եղաւ և յաղթող գտանիս

[illegible]

Նախ քան զծնանելն մեղաւ եմ, և զի մեղաց յղա-ցաւ. հինէ առ մեղ ցաւս այս Ադամ՝ ես ինձէն մայր եղէ անօրէնութեան. ցանկութիւն յղացաւ որ չէր, և մեղքն ծնաւ զիս զաւակ յանցանաց։

[illegible]

Զի ճշմարիտ լինէի, զանյայտս՝ զոր 'ի ծածուկ մեղայ, Նաթանաւ յայտնեցեր ինձ. Դաւթայ՝ նախաձայնութիւն մար-գարէական իմաստութեան յայտնեցեր ինձ։

[illegible]

Գիտեմ զուխտ թէ՝ ըստ օրինացն ոչ սրբի 'ի ձեռն յու-ցանելն մէջեաւ սրսկեալ. այլ՝ 'ի շնորհս միրոնութեան սրբու-թեան, զի 'նա է մշտակայ սրբութի. հոգին մշտնջենաւոր՝ որ 'ի վեր քան զձիւնութի մաքրէ. Իբրև զձիւն սպիտակ՝ ոչ ասաց, այլ քան զձիւն սպիտակ. ոչ զժամուն միայն հանել, այլ և՝ զԻս գործել։

[illegible]

Աղաչեմք 'ի հոգւոյն, կամ այլ մարդարէիւ: Եւ ցըն-ծասցեն ոսկերք իմ, զոր ուղղածուծ առնէին խոնարհեալքն Գործեալ՝ զյարութիւն առէ. զի ոսկերքն ձայնիւ յարուցեն ցնծան, 'նորոգեալք յարութեամբն, յորժամ լսիցեն ձայն որդ-ւոյն աստուծոյ:

Դարձո զերեսս քո 'ի մեղաց իմոց. եւ զամ՟ անօրէնութիւնս իմ ջնջեա:

Մի թուեր զորքանն հայելով, այլ՝ գթութեամբ հայեաց յիս, զի որքեցայց. որ չառնանել յիս անին քո՝ անարգութիւն: Զամ՟ անօրէնութիւնս իմ. զի ամ՟ զդաշտարանք իմ՝ անօրինեցան, որ՝ ըստ հոգւոյ, եւ որ՝ ըստ մարմնոյ:

Սիրտ ՍԲ հաստատեա յիս ԱԾ, եւ հոգի ուղիղ նորոգեա 'ի փորս իմում:

Սիրտ սբ՝ 'ի խղճէ մտացս չարժմանէ, եւ զհոգի ուղիղ՝ չասէ տուր, այլ՝ 'նորոգեա. թերեւս՝ զմանկական հոգին ասէ՝ զառաջեղելոյն. զի հոգին սբ՝ 'նորոգօղ է, եւ ոչ 'նորոգի: Եւ ուղիղ ասէ, զի յայտնեաց՝ ուղիղ մնացեալ, եւ մի թիւրեսցի 'ի փորի իմում, 'ի գինակցութիւն խորհրդոյն աղտ լինի թէ՝ որքեցայց:

Մի՛ ընկենուր զիս ՍԲ յերեսաց քոց, եւ զհոգին քո ՍԲ մ՛ի հաներ յինէն:

Ասա է, զհոգի մարգարէութեանն. զի երկնչի 'ի մեկ-նելոյ. գուցէ չէ հանեալ, եւ 'նա է երեւս:

Տուր ինձ զցնծութիւն փրկութեան քոյ. եւ հոգւով առաջնորդութեան քո հաստատեա զիս:

Զի տրտմած էր, եւ 'ի սուգ: Ցնծութիւն երբ փրկիմ 'ի խղճէ մտացս: Եւ հոգւով իշխանութեան քո, այն է՝ հոգին թագաւորութեան, զի յայն ծնաւ:

Ուսուցից անօրինաց զճանապարհս քո. եւ ամպարիշտք առ քեզ դարձցին:

Իմ օրինակաւս փառաւորեալ այլքն մեղաւորք՝ յիս-րայէլէ, եւ ամպարիշտք՝ կռապաշտք, եւ սոսկք:

Փրկեա զիս յարենէ ԱԾ ԱԾ փրկութեան իմոյ. ցնծասցէ լեզու իմ յար-դարութեան քում:

Յարենէ ուրիայ՝ յորմէ զատամ առաւել: Ցնծասցէ լեզու իմ՝ յարդարութեանն, եւ 'ի մարգարէութեանն, եւ 'ի գոհա-նալն զքեզ:

Տ[illegible]

Համբերատարութիւն խնդրէ՝ [illegible]

Թ[illegible]

Այլ՝ [illegible] թէ՝ ոչ [illegible], և ոչ [illegible] խնդրելով։

Պ[illegible]

Զոր [illegible] մատուցանելն. [illegible] զի մատուցէ զայն՝ զոր ոչ [illegible]։

Բ[illegible]

Աշխ [illegible] 'ի [illegible]

Յ[illegible] 'ի [illegible]

Յորժամ չիցէ [illegible], և [illegible], և պատարագ՝ զոր [illegible] մատուցանել 'ի [illegible]։ Այլ՝ եկեղեցւոյ [illegible] բարի [illegible] և 'նորոգել [illegible], և [illegible], և [illegible] մատուցանել, զոր [illegible], որ [illegible]

'Ի [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible]

Պ[illegible] 'ի [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԱ

Զի՞ պարծիս ՚ի չարութեան հզօր՝ զանօրէնութիւն. զօրհանապազ զանիրաւութիւն խորհեցաւ ՚ի լեզուի իւրում։

Որ խեր՚ նախանձոտ է և կռուօտ։ Ինչ՞ու անձդ զարմանալ՝ զեղեկեղեցի կեղծ, որ պարծէր ատնխանդ անդ, և սաստ՝ սաստող և զանձն։ Հզօր զանօրէնութիւն, զանօրէնութիւն զէն է, արարեալ, զօրհանապազ խորհեցաւ կրել ՚ի լեզուի իւրում։

Որպէս ածելի սուր՝ արարեր զնենգութիւն. սիրեցեր զչարութիւն քան զբարութիւն. զանօրէնութիւն քան զխօսել արդարութիւն։

Սատանիչն զանձն սրեր զնենգութիւն զոր անէր սաստող ընդ զաւթի, և ՚նա զայն սիրեր, իբր զատանայ զանօրէնութիւն քան զխօսս արդարութեան. զոր քաղցրացն աստց թէ՝ չեմ մեղուցեալ։

Սիրեցեր դու զամ՛ բանս ընկղմանց, և զլեզուս նենգաւորս։

Իշխ և՝ սրով զհնչն կործանելոյ։ Ինչ՞ զլեզուս ՚նենգաւորս՝ զղանիկ, և զխփողինն։

Վասն այսորիկ Ած քակեսցէ զքեզ իսպառ. խլեսցէ և հանցէ զքեզ յօթեւանէ քումմէ, և զարմատս քո յերկրէ կենդանեաց։

Զանեկերեր, զասուղ ՚ի թագաւորութենէն. որ և սատանայի սպասաւորի, զոր քո կործանեալ յարկաց. խլեալ յիւր անգուոյն, և սա ՚ի կախարդաց։ Ինչ զորմանս ՚նր. զի այլ որ մի երկրի խրխ զնա, յերկրէն կենդանեաց. ուր պաշտի կենդանին Ած։

Տեսցեն արդարք և երկիցեն. ծիծաղ եղիցին, և ասասցեն.

Տեսցեն զպատուհաս ՚նորա. և երկիցեն. ով յատակին ասէ. խարդախողքն լեզի արդարն, ՚ի կործանել անխարդաբի Ծաղու ծիծաղելոյն, հրեշտակք զատանայի. զի խողողակի է ՚նր. թէ չոք և զաւթի զայս ոչ արար, այլ՝ ապաւ ՚ի մեծութեան ՚նր. սակայն էին որ ասէին։

Այս այր է, որ ոչ արար զԱծ իւր օգնական. այլ յուսացաւ նա ՚ի բազում մեծութեան իւր, և զօրացաւ ՚ի նանրութեան իւրում։

Սնանկերեալ՝ աստ զեղեկեղ, և զաւթի զողորմ. այլ՝ յուսացաւ զողորմ իւր զօրութին, և սնանկեբերեալ ՚ի զօրս իւր։

Այլ ես որպէս ձիթենի պտղալից ՚ի տան Այ. յուսացայ յողորմութիւն Այ յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից։

Ձիթենիք էին լի պտղով եւ ոսկւով. զի սաստ եւ անդ-փառատուք նմա՝ արդարք, մարգարէք, առաքեալք, եւ մրգ-ոց ցանկոց նմանին. եւ եղեւ խոկ այնպէս։

Խոստովան եղէց քեզ Տէր յաւիտեան, զի արարեր. եւ համբերեցից անուան քում, զի քաղցր է առաջի սրբոց քոց։

Արարեր խնայ զաստուածն. եւ համբերեցից անուան քում. զի երկայնամիտ կոչի. եւ մեզ համբերել պարտ է։ Զի քաղցր են առաջի սրբոց քոց, զաւակի եղեւ կեանքն. քո՛ հաւատացելոց։ Եւ՛ եւ անպարտին, այլ՝ ոչ նմանեցի յայտնի է։

Ի կատարած. վասն մաելեթայ. իմաստութիւն Դաւթի։
Զ[illegible] [illegible]՝ [illegible] [illegible]. [illegible]՝ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԲ.

ՍԱՑ ԱՆԶԳԱՄՆ Ի ՍՐՏԻ իւրում թէ ոչ գոյ Աստուած. ապականեցան եւ պղծեցան յանօրէնութիւնս իւրեանց. եւ ոչ ոք է որ առնէ զքաղցրութիւն։

Անմտեցելոց ասաց, եւ ապականեցան, թէ՝ ոչ առնէ Աստուած դատաստան արդար. եւ այնպէս է իբրեւ թէ չիցէ Աստուած. զի յառաջ է ան առանց դատ զի բարւոյն, եւ դատաւոր՝ չար խնամելոյն. այլ նոքա՝ որ զայս ասեն. անխնայ գործեն զչար իւր։ Անզգամն զանձն ասէ, կամ՝ ցնծութեն. զի զմոլին ասացեալ գնծութեն եղեւ կենաց։ Այլ եւ զանզգամն հրէից ի վեր անօրէնս՝ ցնծացին երբ զտեսին, եւ կարծին, անզգ-ամք՝ որ ուրացան զԱծ ունի նոր, եւ ասացին՝ որդի եղեւ ասածայի ի միասին. եւ նոքա մեռ ասածայն։

Աստուած յերկնից նայեցաւ յորդիս մարդկան, տեսանել թէ իցէ ոք իմաստուն՝ որ խնդրիցէ զԱծ։

Զի չիցէ ասա համբերեա նմա, յերկինս եւ, թէ իբրեւ խնդրեսցեն զնա կարօտեալք. եւ զի ոչ ոք էր։

Ամենեքեան խոտորեցան ի միասին, եւ անպիտանացան։
Ոչ է որ առնէ զքաղցրութիւն, եւ ոչ ոք մինչեւ ի մի։

Ոչ ոք էր որ առնէր զբարի, եւ քաղցրացուցանէր զնա, ի ցասմանէ խոնարհել, եւ գալ առ մեզ։ Այլ եւ ոչ յամ զօրս անմտեցելոց՝ համբերեալ զնա, մի՛ ի կորուսն։ Այլ՝ ան-ձամբ յերկնից բարութեան, եկն առ եւ եղեւ մարդ՝ ողորմութ-եամբ՝ նմանեա միացեալ չարք հրէշտակք։

[illegible]
[illegible]

Քահանայք Հրեկից։

[illegible]

Աչորեք յիշեմ՝ ուր ոչ ունէին կարծիք. և Հրեայք յետ խաւսելոյն զորին անհնազանդացան ։ Զի ոտն ցրաճեաց զաւկերս մարդ ոաչանձայից։ Խաւխաակ գոլէր զեւր Թագաւորն, և Հրեայքն զխայորն։

[illegible]

Ցեա փրկչէն։ Զի ոտն անդորգեաց. քան զազգս ամ՝ ա_նորդ ւէն Հրեայքն։

[illegible]

Ո՞ տայր 'ի վերքին սեանէ զորն, զփրկիչն նորայս ինէն, 'ի դարձուցանել գերեալսն 'ի սատանայէ։ Ցնծասցէ յակոբ, Նահապետքն. ուրախ եղիցի իէ՟. նորա՝ որք 'ի նոցանէ հաւատացին։ Ոմն 'ի սատանայեան աստուածն՝ դարձաւ գերեն։ Յա_կոբ՝ երկու ցեղիցն աւէ, և տասն ազգին մնացորդքն՝ զոր իէ_ աւէ, խնդասցին։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԾԴ.

[illegible]

Զի նշանք լեցին անուանք քո. և 'ի զօրութեն քում, իբր դատիցի աւէ ասա, թէ՝ զանուն քո և զզօրուն քո՝ փա_ռաւորեա։ Աւետք և մկրտութեան քո՝ յանուանն հօր և որդւոյ, և հոգւոյն սրբոյ. որ տանէին զմեզ. հայր զմեռ. հոգին զհոգիս. որդին

որդին զմարմինս. յաւխռնան կեցուցիչք են մեզ և զօրացուցիչք. զի իբրու լեալք ՚ի հրաժարելն, և ՚ի խոստովանելն

Ա [illegible]

Զի ոչ նմանութիւն է որբ սաւաղին և մերն, հայր մեր. բոյ աղօթիցն։

Օ [illegible]

Ոչ ունին վնասել լինել իս բաժանել. և զի եր ՚ի մէնջ օտարք, և ոչ հանդիպանիք. ոչ համարեցան զպէտս ան թէ՛ անձանեն զու զմա՛։

Ա [illegible]

Մի երկնչել՝ որ սպանանեն զմարմին։

Ն [illegible]

Զի զարձաւ սուրբ ՚ի նմանէ. և ընդունեցաւ հոգին հանդիսա յերկինս, մանի, և՛նա կայէ ամենայն զհոգին մահ ուամբ։

՚Ի [illegible]

Զոր ինձ խորհին՝ Յիմարին և արդար զ[illegible]։

Ն [illegible]

Զի ինքն. քանզի սատանայ ոչ մնայցէ, անկաւ. կամքն է սպառուզ ոյ. և խոստովանութիւն է բարի նմանքը։

Յ [illegible]

Զոր նա ինձ կամէր՝ եւ ՚ի նա անկի։

՚Ի [illegible]

Զ [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԴ.

Ո՛ւնկնդրեա Աստուած աղօթից իմոց. եւ մի՛ անտես առներ զաղաչանս իմ։

Վասն մեղացն աղաչեմ եւ նեղիմ 'ի տանէ եւ յեկեղեցւոյն տառապեալ։

Նայեա առ իս եւ լուր ինձ. զի տրտմեցայ ես 'ի յանձնառութեան իմում, եւ խռովեցայ։

Դաւիթ 'ի չար փորձանաց. եւ եկեղեցի 'ի տառապանաց զթշուառութեան անօրէնութեանց. եւ որքան տրտում է անձն իմ, եւ անձն իմ խռովեալ է։

'Ի ձայնէ թշնամւոյն եւ 'ի նեղելոյ մեղաւորին, խոտորեցան յիս անօրէնութիւնք. բարկութեամբ ոխս պահէին ինձ։

Արհամարհեալ եւ անարգեալ զամ հօգս թողին, եւ յիս են պատրաստեալ մահու. Եւ տառապեալ ոխս պահէ, թէ մեղ-կաւ առ զանցին մեր, զի եթէ ասէին, խոտորեալք յօրէնաց կորդ է։

Սիրտ իմ խռովեցաւ յիս, եւ երկիւղ մահու անկաւ 'ի վերայ իմ։
Ահ եւ դողումն եկն 'ի վերայ իմ, եւ ծածկեաց զիս խաւար։

Դաւիթ եւ եկեղեցւոյ խաւար՝ երկիւղն եւ տառապանք. Եւ որոց զարհուրեալ էր ահն, եւ բերան հանէր։ Ծածկեաց խաւար, որ կորուսանէր զմահ մինչեւ ցմահն մահու։

Ասէի ո՛վ տայր ինձ թեւս իբր աղաւնւոյ. զի թռուցեալ հանգեայց, եւ հեռացեալ փախստեայ յանապատի։

Ով զայն թռչոց՝ այլ զաղաւնոյ, որ յորով անգամ ամենայն եւ բարձր եղն 'ի նմանէ իբր առ նոյնս։ Իսկ զԴաւիթ այնր ցանկալ որոյ թեւքն արծաթապատ, որ 'ի յորդանան էջ, եւ առաւ առաքելոյն, եւ թռոյց յանապատն հեթանոսաց հե-ռացեալ 'ի հրէից, եւ անդ մերձեցաւ 'ի սպասն առաքելոյն։ Դաւիթ ցանկայր ունել, կամ թռչել, կամ լերինս առ աստուածոյ յարմարեալ. եւ կրօնաւորք ամ անապատի. եւ զբնակութիւն ամ արդարոցն. եւ թեւքն չորեքն հոգւոյն, որ եւ հաւատք եւ գործք։

Ա [illegible]

Զի [illegible]

Ը [illegible]

Ը [illegible]

'Ի [illegible]

Աւազակք և [illegible]

Զի [illegible]

Դիւրաւ [illegible]

Ն [illegible]

Սուտ [illegible]

Աղօթէ [illegible]

'Ի բարի կամս քո [illegible]

Նէ․․․

[illegible]

Արտօրէլ և յուղա խեղդին. քահանայքն գերի գնան 'ի դժոխական տառապանս: Զի յարութիւն 'ի բնակութեան նդ, և 'ի մէջ նդ. 'ի տանս նդ, և 'ի մէջ քաղաքի նդ:

[illegible]

Եկեղեցի աւէ 'ի մի ժամանակի կարդացի, և յերեսին լուսաւ ... յերեկոյս յայսմ Տր, զի կարծեալ է օրս. 'ի վաղորդայն՝ 'ի յարութեան. 'ի հասարակ աւուր՝ յորժամ դատաստանն գնի, անստուեր լուսով երրորդութեան, և սատկանայ տապ յանցաւորացն: Զորս օրհնեսն՝ առ կարգեցին աղօթք դնել 'ի սկիզբն աւուրն. և 'ի ձմեռն գլխաւորագն, որ 'ի հասարակին երեթայ, երբ օրինօք լինի. և 'ի կատարմանն հայցել զգարխ, և ապա գոհանալ զանցելոյն: Յերեկոյ եւ ադամ 'ի դրախտէն. և զնա աւանդեաց պզօղին առ հայրն 'ի վաղորդայն՝ ստեղծաւ ադամ, և 'ի վեց ժամն ձոշակեաց 'ի պտղոյն. 'ի վարիշն ուրացաւ խնամ զնա 'ի դատաստան 'ի մէջ քահանայիցն՝ դպրաց՝ և փարատեցաւ. և 'ի վեց ժամն եկ 'ի խաչ, և լեալ եկեր: Նուէրք են մեղ աղօթից, և զգաստանալոյ այսք ամ:

[illegible]

Պատմեցի յաղօթս զպատուիրանս քո, և լուիցէ ձայնի խնամ. փրկեցէ խաղաղութիւ զանձն իմ. փրկէ զդաւիթ յերկրոյն, և զնա 'ի հրէիցն, և մեզ 'ի դիւաց. որք անկան առ մեզ և կարեաց պատերազմին, կերակրով և ըմպելեօք. և հրէայքն դրան և զկարիս անձին թողին, և հասին 'ի մէջ նա 'ի խոր գիշերին:

[illegible]

Լուիցէ զձայնս նդ, և խնարհ աղաղեց զնա, ընկեցէ 'ի փառաց, 'ի թագաւորութէ, 'ի քահանայութէ, 'ի տանձարէն. որ յառաջ է, և ոչ որդի հեռանն, այլ աւելին:

[illegible]

Մի

Անխարդախ ոչ փախուցին զբարս խրատոյ։ Ո՛չ երկեան յոյր. ոչ դողը սպառնալ հրեշից ուրք. այլ՝ զդաւթի օգնական եւ ասացեալ. և տէրն փրկիչ եկն խաղալ. և ոչ դողը նոցա փախստեայ. որ թէ լինել զնոյ [illegible]։ Կամ ոչ որ չէր, որ փախստակ զործոց նոյ հաստատեան. և յայս չերկեան, զի ներքեր նոցա։

[illegible]

Հաստատեսցես զինուց զաղամայն և զմնութեան կորուստեան փոխարէնս։ Գործեալ զործով կատարելն, 'ի ձգել զձեռն հաստատեան զոր խոստացաւ արքայական, և զաւթի, անյինել։ Եւ նորա այծեացին զօրինաւ նոյ. որ ասաց, սիրեսցես զմերձեն քո, և ատեսցես զատելին քո, նորա զմերձեն ատեցին, զդաւթի և զորն. և զթշնամին սիրեցին զաքխարէն, զյուդա, և զայլս։

[illegible]

Արամեսցաւ տէր, և խնթիւ հայեցաւ, և զերութիւն բաժանեալ ցրուեցաւ յազգս ամ. և եհաս 'ի սիրտ նոցա. զի այնպէս այլ ոչ զերեցան անդ արձ։

[illegible]

Սաւուղին առ զաւիթ, յուզայլն առ տէրն, այլ եր. արիստագծին առ Ժողովուրդն Եւ՝ ինքեանք անդ սպար. 'ի սիրտս խրատոց անդ սպաց արեաւք 'ի չարէն, որ զարձան յետս և խոցոտեցին զառախառակս մտաց խրատոց. անդ ամ խառնիրաք. Իբր ասաց թէ, եհաս 'ի սիրտս նոցա։

[illegible]

Իբր նաւորդք 'ի նաւամատ, իբր հեծեալ՝ 'ի բաժինս, զօրք՝ 'ի զօրագլուխ. տէրն ասաց մի հողայք զի՞նչ ուտիցէք։ Եւ ոչ տայ յաւխտեան սատանութեան արդարոյ, այլ՝ փոքր մի զխտել թէ՝ մարդիկ են։

Դու

[illegible]

Զարթուցէք, գուգայ, ղհրեշտակս, զի տեք արիանա-հեղք են. խրր սատող. մի հաստատակեցին զատակ իւրեանց Այլ դուք ատտակիտութիւն ղլեհեանն է խմանալ. որ է հա-ստատակործելոց երբորդ ունին, որով զինի դատաստան. Այլ եւ'ի քեզ ամէր յուսացայ. որ ոչ երբեք ամաչեցուցանէ յոյսն

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԵ.

ՈՂՈՐՄԵԱ ԻՆՁ ԱՍՏՈՒԱԾ, զի կոխեաց զիս մարդ. զօր հանապազ պատերազմեալ նեղեաց զիս.

[illegible]

Կոխեցին զիս թշնամիք իմ զօր հանապազ. բազում են՝ որ մարտնչէին ընդ իս ի բարձանց.

[illegible]

'ի

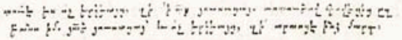

Իսաւէն զաւեթ զհօրն սոփ ունէր. և եղեկիա զսո-
ձայն. և գերին զդիրս մարգարէից. այլև զդասնել և զխ-
րեկել մարգարէք. իբր սաէ, որ զնոյ 'ի սուրբ գիրս ոչ
զայնթագին: Այլ զանիգիկ զդասն իմ. հոգեալ է բանս իմ
զանձին, որ ... է ձեռնարկ, և նա է որ խօսի յիս. և յորժամ
ձեռնարկն խօսի ով, և մխիթար զբոյ և 'ի մարգարէն ոչ եր
կոչի, հոգայն է հորհր:

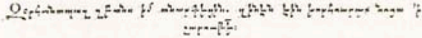

Զբանս իմ, դեռ զամենայն բնութիւն և քաղդեա-
ցիք զգեռոյն Զնոնն ելին խորհուրդ նոյ. այլև անօրինեց-
ոյ զնոսն խորհեցին, ոչ ընծեն ձեռնհաս:

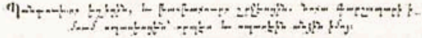

Պանդուխտք եղիցին նորա իբրև զմեղ. և թոթոթա-
քուցք շրջեսցին սփիւռս, զաստ շրջելին, և զյետոյս իմ սա
հեռին. զարշապարի խոյս ազատեսցեն. յետոյ յառ զինէին 'ի
մեղաց. ով և ազատէին անձին խոյս. յառաջ հոգւոյս հանե-
լոյ 'ի բաց յնոնն ազատեսցէ:

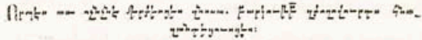

Մեք իբրև զօձին հանապազ եմք 'նոյ, մեք մերձեա
զնոսս յսուրբանսցն փառաց յաղթից մերոյ. Բարեխօսք եղ-
ժողովուրդս հնազանդ եղաւ. որք սիրով և խաղաղութե
ոչ կամին հնազանդել գալթի. և քաղելեցիցն ազատել եղ
զերին անոնց կեցցի:

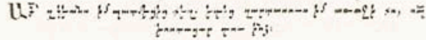

Զի յայս 'նորա մանկան եմ. եղից զարթուցանել իմ ա-
սածի քո, իբր պատարագ զոր խոստացար օրինօքն, թէ 'ի
խնդրելն սրտի մաքր լուայ քեզ աղաւաղօքն, որ իբր զբ-
սասելի ոչ. բանն զրէ, և աղաւաղքն մեղան, եղից սաէ
իբրև զնոյական յայս ոն մեղա:

Դարձցին թշնամիք իմ յետս [illegible] յորում կարդացից առ քեզ:

Զի այն է մեր զէն, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԾԶ:

Ողորմեա ինձ Աստուած, ողորմեա ինձ, զի ի քեզ յուսացաւ անձն իմ:

[illegible]

Ի

[illegible]

Զկարգաւորս խնամն ոչ հանդերձ թեւոց կոչէ, որք [illegible] իբրև [illegible] հաւատոյ [illegible] իբրև հաւ. զմարդ Մինչև անցցէ անօրէնութիւն [illegible], մինչև անցցէ բռնութիւն [illegible], որ է անօրէնութիւն այլև ա- նօրէնութիւն [illegible] հեռ [illegible] անցցէ։

[illegible]

Զերկրէր [illegible] յայրին [illegible], այլ զՏէրն [illegible] կոչէ. որ և մնացեալ [illegible] մեծ զի [illegible]

[illegible]

Առաքեաց զխնամն. այլև զորդին Եղ 'ի նախատինս զաւուրս, զգեղեցիկ և զգեղ

[illegible]

[illegible]

Զօրութիւն զաւանն, և զՃշմարտութիւն զհաւատոյն [illegible] 'ի մէ- ջոյ [illegible] իբրև [illegible], և որ նոյն բարութ զդաւթ- [illegible] Զի նոքին [illegible], 'ի մէջ [illegible], 'ի մէջ բռնութեան [illegible], 'ի մէջ [illegible] 'նեղութեան։

[illegible]

[illegible]

Զէն՛ [illegible] հեռի. նմա՛ հայհոյեն յերկրս, ոչ իբրև [illegible], այլ՝ իբրև [illegible], և [illegible] [illegible] զնա հայհոյեն։

[illegible]

Զնոյն և հրեշտակն [illegible] [illegible] և [illegible], և ոչ [illegible] զի յարեաւ [illegible] յերկինս. և յամ՛ յերկիր են [illegible], զոր [illegible] ալ, ալ, ալ, ալ զօրութեց։

 Որ

Որոգայթ պատրաստեցին ոտից իմոց. խոնարհ արարին զանձն իմ. փորե-ցին առաջի իմ խորխորատ, և անկան ՚ի նոյն։

Սաւուղ՝ դաւթի զպղտորեան. բարկութեան զանձինն զաղօթման. և զեւս՝ զրուանեն ՚ի ծառայն. և հրեշտակն՝ առաջ նորա կեղծաւորս որսալ բանիւք զորս. այլ՝ յանձինս նոցա դարձաւ, սատակի, արխորեալք, արխաղողնց, բարկութեան, հրեշից, յուզայք, և զխեռոց։

Պատրաստ է սիրտ իմ Աստուած, պատրաստ է սիրտ իմ. օրհնեցից և սաղմոս ա-սացից փառաց իմոց։

Անխռով, կայմէ սիրտ իմ. փառք՝ զմտադրութեան սմա։ Գործեալ՝ պատրաստ է սիրտ իմ, անձնապէս ընդու-նել զհամբերն դք. ոչ իմ ունիքէ սակս զայս, այլ՝ եղիցի նոր-մանեայն, որ սակս կենդանի է դք, որոյ կացեալ եմ ես ալ-սոր առաջի նր։ Այսս մեք սանձք, պատրաստ եղիցի սիրտ իմ ած, հայցելով ՚ի նմանէ։

Զարթի՛ր փառք իմ, զարթի՛ր սաղմոսիւ և օրհնութեամբ. և ես զարթեայց առաւօտուց։

Փառս՝ զհոգի մարգարէութեան ասէ, և կոչէ յինքն զայն. և զինքն կայմէ զարթնուլ առաւօտու յօրհնութիւն դն. և ոչ յայլ ինչ գործ։ Այլև՝ քնի զարթուցանն սորատին սր-գարքն. փառս՝ զանօրինակիման ասէ, զի սաղմոսիւք պատ-ուեսցուք զնուրհութիւն զորովութեամբ։

Խոստովան եղէց քեզ ՚ի ժողովուրդս Տէր. և սաղմոս ասացից քեզ յազգս։

Ցամ հեթանոսս, և այս է փառքն քն ՚ի դք եկեղեցի կաթուղիկէ. և դմ որ որ յաղօթելն խորում՝ զարթնուլ ա-ղաչէ զեկեղեցի խորն ՚ի բարեխօսութիւն, և կցորդել օրհնու-թեան դյ. որք զնոր ժողովուրդ յիշէ և ազգսն։

Մեծ եղեւ մինչև յերկինս ողորմութիւն քո. մինչև յամպս ճշմարտութիւն քո։

Բարձրացաւ ողորմութիւն դյ, և ծածկեաց զերկինս. և ոչ զոր կարէ արգելուլ ՚ի մեղաւորաց, և ոչ երկնաւորքն. այլ մինչև յերկինս է ողորմութիւն, և անդ ոչ է, այլ ճշմարտութիւն Այլև՝ ամենայն մարգարէքն, որքան անեաց օրհ-նացն սուրբութիւն։

Բոսիւէ

Բարձրացեալ ես դու յերկինս Ած. և յամ երկիր են փառք քո։

Վասն այդ մեր՝ որ պաշտօնս յերկինս և յամ երկրի՝ փառաւոր քո և խոսքն։

'Ի կատարած. մի՛ ապականեր. յարձանագիր. սաղմոս 'ի Դաւթին։
Նոյն պէս էն, և նոյն միտս, և այս սաղմոսիս. զոյն դաւթէն, և զինչ-
ւոյն, և այլն. և հրէից։

ՍԱՂՄՈՍ ԾԷ։

Թէ արդարեւ զարդարութիւն խօսիք. և ուղիղ դատիք որդիք մարդկան։

Զգնելով ենք պաշտօնս, թէ՝ ստուգապէս զարդարութիւն սիրենք առ, ուղիղս դատենք և չպատկառէր ենք։

Քանզի և դուք էօք 'ի սրտի ձերում զանօրէնութիւն գործէիք յերկրի. անիրաւութիւն ձեռաց ձեր հիւսէին։

Պատրաստեալ էք զձեզ յիմաստ սրտի, արտաքոյ օրինացն Ած գործել. և փոյթ 'ի նիւթել գործել ձեռօք հնարս և 'նիւթս զտմնելով, իբր առ՝ լարս ժմնեալ ատոյ ռոյց Դիարձեալ՝ ձեռօք ձեր նիւթ չարեաց են. և ոչ բարեաց։

Օտար եղեն մեղաւորք 'ի մօրէ. մոլորեցան յորովայնէ, և խօսեցան սուտ։

Նախ քան զծնանելն զխոտ Ած՝ իբր զկրկնեալ լուսն. իբր նոս և յոխոր, որք յարդանդ է ստարացան յերեւոյց. և հրեշտակք և սատանայ՝ ընդ լինելն զատան յարարչական կամացն, խաբեալ զնկրեանս նախ դեռ, և այս խուեցան սուտ ածիծն ընդ եւայի յետ անկմանն։ Այլև՝ հերձուածողք՝ յեկեղեցւոյ ստարացան. սուտ առելով որք ոչ հրաժարեցին 'ի սատանայէ։

Սրտմտութիւն նոցա ըստ նմանութեան օձի. որպէս իժի և խուլի, զի խցանէ զականջս իւր։

Սրտմտութիւն նոցա եղև պատմառ սատանայի, սուտղի, և հրէիցն, և հերձուածողաց, որք զօձին առածոց՝ որ ցանեաւ վասն փառասիրեցմ, փանդերոյ՝ յայնժն ած՝ ըղջատակն ցուցանելով. որք իժի եղեն. քարդի արուն է, որ 'ի ներքոյ պարանոցին թևս ունի, որով յանկարծ թռչի և հարկանէ անբժշկելի. և 'ի թռչելն՝ լուծ անցուցանէ զատալին

որին սկսանիմ, կամ տրտմութ ունելով յերկուց կողմանց խըռ_
նու. զանգատիմ:

[illegible]

Թուղթս Ճարտար և խմաստուն առն՝ ըն խորհրդոց արժանի արին և կարծանին, այլ՝ ոչ Ճշմարտութիւն խմաստուն է կամեցին: Իսկ՝ Ճարտար և խմաստուն թուղթք՝ մանրախոսք, առաքելոց և որին՝ որոյ ոչ լուանի խմաստութք:

[illegible]

Մարդարեանց թէ՝ ոչ տայ զարդարին որ յատամանանց. և առամանք են զինայն՝ չոր թագաւորք Հերթանաց: 'ի ընկերաց խրկնոց. 'ի բանս ընկերաց խրկնաց: Եւ զմանես առխծոց՝ զինոց արարածոցն. որոյ էին առխծք՝ զոր խոր առկեաց որին. և զՀրէից Հանձնելեցուցին:

[illegible]

Ջուր խառնեալ է՝ զայն՝ յերկիր մտանէ, և Նդ՚ չարխեք 'ի գժոխս. երբ անխծու առաքէ, և կառարեցաւ 'ի գազան և յարկիւն. 'ի լարել առեղանս երբև կարծեն թէ՝ յաղթել են, զոր առամանց որեաց և լարեաց, տխրառաջին ոչ մամ առաջի Հրոյն՝ զոր եկն որին արկանել յերկիր: Այլ՝ 'ի գեհեանն:

[illegible]

Անկաւ Հուր՝ սատանայ երբև զխայլակն, և ոչ եւս եւտես այլ զեր ձառագայթն, բնկեց և որք նմա լուան, և չիջան 'ի փառաց: Մինչև 'ի մեռ առեալ էր զփուշ մեղացն եթէ ոեր մանեցաք զբոլորն 'ի մարդիկ, բարկութեան ոչ՝ երբև զՀուր 'ի գժոխս վառեցի և կիզու երբև զաղոտ. երբև արիւնեւ քայ առացաւ յորդւոյն գեղեցկն յանաթանայ, որ զխաթանասուն եղբարն եւս արկանելէք: Պարծել՝ նա մեղք՝ որ խայթոց է մահու, փուշ է անօրացն զեւ. իսկ՝ սատանայքն և յուդայքն և Հրէիցն և Հերձուածողացն գժոխք է մինչեւ

չէն

չէին կրել ՚ի միտս թէ՝ մերս զմնեկէ քան զմե՛. Նմանք և պատահման՝ որ ՚ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ, բարկութեն ոչ կեցել. [illegible], կենդանի պահելով յանցեմանելի բոյն. [illegible] զօրն՝ [illegible], այլ երբե ՚ի հուր։

Ուրախ եղիցի արդարն՝ յորժամ տեսցէ զվրէժխնդրութիւն. և զձեռս իւր լուասցէ յարեան մեղաւորի։

Արդարքն յորժամ տեսանեն զպատիժս ՚ի գեհենն. և զաւեհն [illegible] ոչ ուրախ եղև ՚ի պատուհաս մահն, այլ ՚ի յայն՝ զի որ մնաց ձեռքն յարենէ նր։

Եւ ասասցէ մարդ. թէ արդարոյն գոյ պտուղ արդարութեան, և է Ած որ դատի զնա յերկրի։

Եւ հրապարակ, և համանական և յանձնառութեն. է ծնր մարդոյ հատուցումն. և է Ած դատաւոր ամն. և դատել է հատուցումն ըստ անկայն արդարութե. Եւ դարձեալ՝ արդարև է Ած խրատող զոր նոքա ոչ կարծեցին. է զի՝ յերկրի հատուցանէ, և է զի՝ յայլ ժամանակս շնորհաց։

՚Ի կատարած. մի ապականեր. յարձանագիր. ՚ի ժամանակի [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] ՚ի [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԸ.

ՓՐԿԵԱ ԶԻՍ Ի ԹՇՆԱՄԵԱՑ

իմոց ԱԾ, յայնցանէ որ յարուցեալ են ՚ի վերայ իմ, ապրեցո զիս։

՚Ի մարդկանց՝ և ՚ի դիւաց յայնցանէ՝ որ երբեմն ընդդէմ ապրեցո զիս։

Փրկեա զիս յայնցանէ, որ գործեն զանօրէնութիւն. յարանց արեանց ապրեցո զիս։

Գործ նոյ՝ արարքոյ օրինացն է։ Յարանց արիւնահեղաց, զի զոր ՚ի մարդասպանութեն ոչ հալածեցին և ապանեին. Այլև՝ զեկեղեցի և ս յանձնել խնամոցն հօր, ապրեցուցանել յարեանտ նահանջ հեթանոսաց։

Որսացին զանձն իմ. և յարեան ՚ի վերայ իմ հզօրք։

Ո՛չ եղեւ են աւուրցեանքն՝ յանխնայ սպանանել.

էրր առաքելին հրեշտակն գաւառնմանն՝ որում ժամ բանն էր, հզօրացեալ քն 'ի չարիս. և հեթանոսք՝ զեկեղեցի որսան։

[illegible]

Դաւթի առ սաւուղ, և մին առ հրեշտակն. զի նա միայն է անմեղ, որ ասաց՝ ո՞ խոնարհեցաւ զիս փառս մեղաց։ Աւանդ մեղաց ընթացող, մարմնով ասանց խոնարհն, հոգւով ասանց մեղաց, մարմնով և հոգւով և ուղիղ մտօք։

[illegible]

Վրէժխնդրութիւն մահուն զօրավարին Թադէոսին.

[illegible]

Խնամ տար անձին, երթայք աշակերտեցէք զհեթանոսս. Մի՛ ողորմիր անձնեցուն, որք անդ աստ միշտ գործեն զչարիս։

[illegible]

Հրեշտակն 'ի գալ աւետարանին՝ գտանեն պահել զօրէնս անձանն, և ամէն իբրև շուն, որ նախ 'ի անզգամ մն առնէ լին որդւոց գոլով. և արդ՝ փառաւոր քան զշուն գտան, որք և 'ի փչրանացն զեկեղեցին. իբրև գիտացաք շուն՝ զոր ոչ կերակրեն, զի ագահանն են արժանաւորք։ Շրջեցին զքաղաքաւ, զեկեղեցեաւ, և դհէին կատակքն, և 'ի նոցա մի մտցեն, ուր միայն օրէնացն և մարդարէիցն գտանեցան։

[illegible]

Աւաղի ախտաւոր. և սուր է 'ի շրթունս նոցա. զի լեզուեօք նախ ասպանեն զ յին. և արդ զքրիստոնեայսն ջնջան։

[illegible]

Իսկ արդ ո՞վ լռեա զոր 'ի սիրտս առէին, զի ոչ էին նա խառնիցին ամ 'ի լուր ականջաց, զոր ոչ յայտնեաց, թէ՝ զի խորհէք չարիս 'ի սիրտս ձեր։ Զի գա ոչ ծածկեսցին զնա քաջ՝ տխրութիւն. և արհամարհեցին զամ հեթանոսս, որք մինչ յանհաւատութիւն, զի քեզ էին ոչ պահաւ։

[illegible]

Եկեղեցի ասէ՝ որ է այլ հաւատոյն. զի տէր օգնական իմ է, որ ասաց, եւ ը. ձեռք իմ զինս ուսուցանէ։

[illegible]

Միտք թշնամիք էաջ. Եւ տէր իմ ցոյց ինձ ՚ի թշնամիս իմ, որ զինչ ինձ էին խորհել ՚ի նմա տեսից։ Երկք ասաց տէր օգնական իմ է. տէր իմ պաշտպանութիւն. եւ տէր իմ ցոյց յայտնապէս զաւանէ զերկրորդութիւն տէր։

[illegible]

Ջհրէայն խաղաղ, զի մի մնասցին օրինաւորէ զաւ քեղ. եւ մի մնասցին թէ՝ ժողովուրդք են։

[illegible]

Ընդ հեթանոս, զի օգտեսցին. ընկճեալ, որ է առաջի հեթանոսաց հնազանդեալ։

[illegible]

Անթարատանօք էին, զկայսր խնդրէին. ընկլցին, ՚ի նոյ գանէ կոխեցին։

[illegible]

Զեք սատանայի զէն քան զհպարտութիւն, եւ զատուցին որով զնոյն տապանին անխծից մահուանք, եւ ինքեանք ՚ի նոյն մատնեցան. ը. ասելով անիծեալ լինիր ՚ի տան, ՚ի քաղաքի, յանդի. եւ ՚ի սաստ կրօնս հեթանոսաց՝ յոլովք մատնեցան, թողեալք ՚ի ձեռաց տէր. եւ ՚ի կատարածի բարկութեան, ոչ հրէայք միայն, այլ օրէնքն եւ քահանայք, եւ թագաւորք, եւ մարգարէք, եւ զոհքն, եւ այլն, ՚ի կատարածի յորում գայ տէրն, ՚ի լման ժամանակի սպառին։

[illegible]

Որ ոչ երբէք եղև. այս, բայց թէ ՚ի գալստեանն տէրն, յորժամ մարդ եղև. եւ տիրեաց յակոբայ, հաւատացեալ հրէիցն, եւ տէր հեթանոսաց, ուր աւետարանն քարոզեցաւ. եւ քաղաքի Կատարի եւ յերկրորդ գալստեանն՝ հաւատացելոց եւ անհաւատից, ածելով ՚ի դատաստան։

[illegible]

Կրկին ասաց զայս բան, յայտ է զի սա եկեղեցւոյ եւ

անդ.

անդ՝ մերձ քաղաքին մեծի արտաքոյ գերեզմանք 'ի սեպանոյ հօրն, շիջեցաւ ՃԸ [illegible]։

Ն[illegible]

Որ 'ի պակասել մանկանցն տրտմեցելն, նոյնով և անդ- րրև զմեծ աստուածն։

Ե[illegible]

Անդ մերձ վտաբ օրհնութիւն Ցնծացոյց աստուծոյ. զի կերբ աուրն մերձոյ՝ յերկաս քաժանի, յերեկոյս՝ որք ոչ գործեցին մինչ օր կայր, և յառաւօտ՝ որք զգիշեր մեղցին մերկացան առաջին։

Զ[illegible]

Զապականն՝ զոր կատարեցի, պահեցեր։ Եւ՛ ասէ ապաւինել, անդ յանձնառաքողն։ Յաւուր նեղութեան իմոյ 'ի ձախակողմանն 'ի տեան, և յաջն, օգնական դու ես, որ խնայես։

Վ[illegible]

Յամենայն մանկամ մեզ աղմուա ասեմք, և ասեմք թէ ապաշխարութիւն ապրեցաք։

Ի[illegible]

Ե[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԾԹ.

Ա[illegible]

Վասն մեղաց 'ի գլխաւորն. և յիշել զհրեշտակսն։ Աւերեցեր զմեզ... [illegible]

Ը[illegible]

Ի գնալն առ անդրոս փախստական՝ թռչէր թէ՛ շարժի երկիր 'ի հնչմանց ոտիցն, բայց՝ ոչ շարժեցաւ մինչև 'ի խաչն Այլէ՝ 'ի գալն ազատեալ յերկիրս յայս՝ որում հնազանդեցան արարածք, շարժեցան 'ի ողջոյն յանցանս մարդկան։ Իսկ միջօրէեայս և նշմ ամբոխանք շարժեցան իմաստնոց պշար ուծօծ՝ ըմբռնեցին, և զմիջօրէեայս, և զնշմ։

Ցոյցք ճառագայթից սոսմ իմաստնոց և երկնից ընդդէմ մեզ գինի գեղեցիկ։

Խնամ ցասուցն յաստերք և 'ի մարդիկ ցուցեր, և դու բարի ես բնութեամբ. և եթէ մեզ՝ բաժակ ցասմանն, ուր առ չէին 'ի տարակուսանս, զի չեմանան հնարս փրկութեան, և է՛ որ զպատմութիւն իսկ մեր՝ ոչ զարթուցին ըղբեալք ինչ զմահն որ մահ տա, որով արքայութիւն սիրոյն տա, իբր յիմարք. կամ՝ գինի զդժմանն և ապաշխարանաց՝ զարբեն քո կեցուցիչ։

Նորոգ երկնագործոյ սոյ նշան, զի ողորմածն յերկրոյ ողջոյն։

Նորին՝ զաղեղն յամպս. առնի՝ մարգարէքն, աղեղն՝ քո յոյոյ երկնային երեւման՝ ապրեցան երկիւղածք. Դարձեալ՝ եւթէ երկիւղածաց քոյ նշան, առ երկնային կուրացան, և առ երկնային գեհենոյն ասորւոց. զի դու հարեր առ զմիջօրէեայս և զասորիս, և ոչ մեր Այլէ՝ նշան խաչին սեան և նշանակին սիրոյն նոյ, որով երկիւղածք ապրեն 'ի բարկութենէն նոյ, որ զասուր իւր ոլորեալ է; և զաղեղն լարել անդրանիկն։

Որ երկնային սիրոյն սոս նշան ողջոյն սոյ, և յետոյ մեզ։

Յայտ է նշանաւ զի այս էր նշանն որով նոյ, աբրահամ, իսահակ, յակոբ, մովսէս. որպէս նշանն 'ի ձեռակերտն 'ի սրբութիւնն. յեղափոխեալ արիւն զատկին. յանապատին օծն. զերեսունն գեղին. զանկիւլի մեկնութեն երաշխի. և այլ այսպիսիք։ Կեցո աղօթք քո, որ է քո աղօթն հայրենի։

Առ խոստման 'ի սրբութեան երկնի. երջանիկ եղեն ծածկեալ զսրբոցն և զինքեան յարեաց երկնից։

Խոստացաւ 'ի սրբում, 'ի մարգարէական հոգւոյն. ցնծացայց, բարձր եղէց, որ է ցնծութիւն 'ի խաչն Այլէ՝ խաչն իսկ է սրբութիւն նոյ, ուր սրբութիւն արար մեղաց մերոց. ուստի խոստացաւ զեղն էլին՝ առ հայր. և ի ասպակին. և ի յոխնան նու. և ի մտին Ցնծացայց, յաւնեմ 'ի մեսեաց։ Բարձր եղեց

ղէպ, համբառնամ՝ յերկինս Բաժանեցից, 'ի դարձն դժա-
ռանդութեն յանմահութ. բաժանել առ երկրաւորան ցեղեցն էրէ
պհանջմաս յարկաց չամենցից. դանդի վատնիչն յանմահութ՝ չափով
առ Դոյանել ըՏ քաղոցզնչն. որ հանգման տղամանը՝ լերի
հանգչեալ շուշանի։

[illegible]

Զօրացուցել առէ՝ որդիքն յանմահութ. Զի դասապատ-
երկինքն՝ մանուածի ցեղն ունէր, որք երկնեն առաջատմեցոյցն 'ի
յուղղոյ։ Եփրեմ հզօրէ գտոյ ինձ. 'ի դարձին դիմադրաց
լինելն թագաւորին՝ որ 'ի յուղղոյ։ Այլ՝ [illegible]
ցնն երկրեալն է. և առաջին համառօտեալքն՝ յոլովքն երի-
բեմնոց և մանուածոցն էին։

[illegible]

Երկրաւորան ցեղքն առնն, ով և քեզ ամ աղօք. զի եր
կրպագելով առ յուղղոյ։ Մանար առաքան յուղղոյ ինձ. առա-
քեն՝ կարօ զբաղմունեն ինձ, [illegible] ով այլ
անն՝ մանար առաքան [illegible] ինձ. [illegible]
զԹշնամին իւր զմանար՝ այնոր առնել կողման առից, և լուա
նալ զնա յարկան նջ։

[illegible]

Ընդ թշնամիք էին ինձ. ըզ այն սպառնայ գալ գերին
զոր երբայեցին առէ, յեղամ լուծից զիջողկա. ով թէ կանել
զնա իբր ողջոյ, և առնուլ այլազգեացն՝ հնազանդեին։ Այլ
մանկը 'ի հօրէ խնդէ առի, քանզի յայն հօրէ է գթութն այս,
որ գլուխ մեր՝ 'ի մէջ [illegible] կան. [illegible] որոյ առաքաքն ըղ
պէտքչս առաքանեն ունեին։ Ընդ որն՝ յեղամ երբծ զիջողկա 'ի
հօրեղէն [illegible], զան 'ի մէջ մանհաւ, և զան 'ի մէջ գժոխոց. ըղ
մարմինն 'ի մէջ մահու, զի ոչ եռևս զապականութե, ըհոգին 'ի մէջ
գժոխոց. զի ոչ թողաւ անդ. և աղէք հնազանդեցան նմա։

[illegible]

Կոխել զնա. կամ մահ ըհողեղէն մարմինն տան. 'ի քա
ղաք առնուր, յերուսաղէմ զգերին, և զըմութիւն 'ի վերինն և
'ի գրախտն։

[illegible]

Պօպէ

Դարձեալ՝ քո անուն քաղցր ընդդէմ մահու, մահն առէ ո՞ փրկէ զքեզ, եթէ ոչ՝ դու կամիս, որ երբեմն մերժե ցեր յինէն զայս, և յաղթեցէ. և ոչ եկեր ընդ զօրութիւն մեր՝ հեռացեալ 'ի մէնջ. այլ՝ որչափ դու կամիս, փրկէ զքեզ մահ. յո Հրա մանի քում՝ փրկեսցի առէ մահ և դժոխք, որ թագաւորեցաք յաղթանակ մինչև 'ի քեզ:

Տուր մեզ օգնութիւն 'ի նեղութեան. զի ընդունայն է փրկութիւն մարդոյ:

Ճշմարտութիւն առէ և գերբն։ Այլև՝ 'ի նեղութեան՝ ամենայն է ամ գործել զօրութեամբ և օգնութեամբ մարդկանց։ Զի ընդու-նայն է փրկութիւն մարդոյ. փոխն ցուցաւ, զի ոչ կարացին մինչ 'ի գալուստ տեառն։

Աստուծով արասցուք զօրութիւն. և նա արհամարհեսցէ զթշնամիս՝ որ նե-ղեն զմեզ:

Թէև՝ առնեմք բնչ մարդիկ, թող և ոչ անձամբ, որպէս մինչև, և հզօր, և առաքեալքն յանուն քո։ Եւ նա ար-համարհեսցէ զդևս, զբարդէացս։

'Ի [illegible] ընդ օրհնութիւն [illegible] 'ի [illegible]։
Նոյն [illegible] և [illegible], [illegible] և [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. Կ.

Լուր մեզ [illegible] և [illegible]։

Մարդկութեան տկարութեան և աչօք։

'Ի [illegible] 'ի [illegible]։

Հեռացուցին 'ի քարինս, զերծուցանէ մերձ կարծէին որ Այլև՝ յարժամ զամ արարածոց արարչաց թագաւորն, և վերացուցեալ խնամակալութեամբ. առաջ երկիրս նկարքն եղբ է, զօրեղ, ամ լրման գոյնզգնոյ. կարգաւք առ 'նա, մինչ 'ի փառաւորել որոց մերոյ, մինչև ցնա ոչ Հանգչին սիրոյ մեր, զամենայն 'ի 'նա կարգաւոր, ուղ զեր 'ի սիրակատար։

'Ի [illegible] [illegible] և [illegible]
և [illegible]։

Զինամեն կայէ վէմ, որ է որ մեր, 'ի բազմաց տեա-կալ

եալ, 'ի մախանս, 'ի զանխնդրէ, 'ի դաւթէ, և երկրպագութեան մարդասպանիցն, որք մեռեալ բարձրացան առ խարհցոյ։ Նմի- նի մեծ. զի ազատ մեծ էր անմահ քնութիւն, խոկ զի յանց- եաւ, հող եղև. որոյ ողջացուցանել կամեցաւ զմարդն, մեծ լինել, և անուանել զենենգելի, բարձր ասանելով ընդ զլուսոյն Աստուածորդեցեր ինձ լինելով ծնեալպարհ փրկութեան. և ի մ եղեր յայս յարուն. և աչաարանի մարմնով և ոգւովք քով, չտեսանել զմեզ չարին բառ խոր կամսոյն։

Բնակեցայց 'ի յարկս քո յաւիտեան. և ծածկեցայց ընդ հովանեաւ թե- ւոց քոց։

Յարկ զոր դու շինեցեր, և ոչ մարդ. Տէր ծածկեցայց իբր ձագ՝ ընդ հաւու թեւօք. զերագահաս խնամն կոչէ։

Զի դու Ած, լուար աղօթից իմոց. ետուր ժառանգութիւն, այս երկիւղածաց յա- նուանէ քումմէ։

Լուար և եկիր, ետուր ժառանգութիւն, նմ ընդդիմակա- ցին, և մեզ զանտի բարիսն. որ ասես եկայք օրհնեալք հօր իմոյ. որք երկնչին թէ քրիստոնեայք են, և անուամբ քո, և որ պահեն զանունն քո։

Աւուրս յաւուրս յաւելցես թագաւորին ամաց նորա, ամաց ազգաց մին- չև յազգս նորա։

Զէակեկիսայ, զօրապահելն. աւուրս ազգաց՝ մինչև որ- դւոց ծնանելոյն։ Ահա՛ զյարուցանականն և զանմահ կեանսն յաւելուր յայս կենացս մերոյ. բառ այսմ, որ ունիցի՝ տացի, և յաւելցի. և ես եկի զի զկեանս ունիցեն, և առաւել եւս ունիցին. երբե մեր թագաւորին քո աւուրքն՝ արար ազգի մարդկան անմահական. մինչև 'ի հրեշտակացն համանել մի- աբանեղէնութեան Օրինակն, չարաւթական, աստուածական, աս- բականն եղև և զեռ լինի յղութիւն և ծննդեամբ. և զերդն 'ի մեր պակասն յաւել, որբութիւն և անմահութիւն. ամ փայլ ըն մեր թագաւորին անմանն, որոյ և ազդ եմք։

Կայ և հաստ յաւիտեան առաջի Այ ողորմութիւն, այս խնդրեսցէ 'ի նմանէ։

Ողորմութիւն զզջացելոցն, և ճշմարտութիւն ուղղացելոցն. այք խնդրեսցեն 'ի նմանէ հաւատովք և գործովք։

Աւ·

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԿԱ·

ՌԱՑՑ ՄԻԱՑՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ ՀՆԱ-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Թարգմանք գրենն իմ ատեն, գրելով 'ի հաղորդութենէ նոն մեզանելոյն։ Ընթացան 'ի ծարաւս իւրեանց. յայն՝ որով զաւրամ՝ սպանելոյ։

[illegible]

Զմեզս քաղցրացուցանելով, և զկուսապատութիւն. և զմոյն զօրէն հրեշտակն, այլ յանէծս փութայն անկանել արտաք իւրեանց։

[illegible]
[illegible]

Որ առաց համբերողն խոստ կեցցէ։

[illegible]

Այն իմ՛նաւ է, թէպէտ և մարդ եղև։

[illegible]

Յայտ է զօրութ իմ, որ է քո. և փառք հօգին որ որով աղաղակեմք առքա հայր։

[illegible]
[illegible]

Յետ խրատելոյ զանձն՝ խրատէ զիմ՛ մարդ, զի որ առաջէ և ուսուցէ՝ նա մեծ կոչեսցի յարքայութեան երկնից։ Սփռեցէք զոսկրս ձեր, տարածեցէք խոստովանութիւնս. զի ամ օրհնեալ է մեր յաւիտեան ժամանակաց. և ոչ յանցաւոր կենօք միայն։

[illegible]
[illegible]

Հրեշտակք պարծելով յաղթահամ. առաւ են որդիք մարդկան, հեթանոսք որդիք քանանացւոց՝ զատս պաշտելով։ 'Ի կշիռս իւրեանց մեղանչեն, 'ի գխոտկցութի մտաց իւրեանց խնդրան զարժանն, և ոչ առնեն. այլ՝ մեծ և փոքր կշռելով մեղանչեն։ Պարծեալ՝ կշիռ խաչն. որով մեղան հրեշտակն և հեթանոսք, միաբանեալք հաւատոք 'ի խաչ հանեալն Յիսու-սիրեաս սիրտ է յաւաշահանել. վերջ առն։

Մի յուսայք յանիրաւութիւն, յափշտակութիւն մի ցանկայք. և մեծութիւն եթէ առաւելցի գուցէ, մի յարուցանէք ի վերայ սիրտ։

Մի յուսայք, թէ՝ կարող էք զնոսին խաբել։ Յափշտակութեան մի ցանկայք. յափշտակել զինչս հասարակաց, և ըղ ձայնին ածել յանձն։ Եւ մեծութիւն թէ առաւել գուցէ. թէ արդարութեամբ հասին մեծութիւնք, եւր զառաւել զգեստ՝ սրտիւ մի յօժարիք, թէ ՚ի մեր առնեն մեզ, զի կորստական սպասաւոր է, և հասարակ եւս։

Միանգամ խօսեցաւ Այ, և զերկուս զայս լուայ։

Միանգամայն խօսեցաւ, և ոչ այլ այլ, և յերկուս բաժանեցաւ բանն. զօրութեանն ասաց չինել զաւանդն, և խօսն ասաց չինել զբան ՚ի բանի մէջ։ Մի անգամ ասաց, թէ յաւուր յորում ուտիցես, մահու մեռանիցիս. և նոյն խօսքն թէ չուտես, անմահանաս։ Եւ մնալոցն ասաց թէ՝ սպասցես, կեցջես. և նա խօսեցաւ թէ չուտես, մեռցիս։ Այլ և՝ ՚ի դատաստանին ասէ թէ՝ նա զեկեալքն առէ օրհնութիւն, ձախակողմեանն զչարեաց կենաց լուսն։ Սակայն՝ որ ՚ի կարգին է բանն՝ արդարն զինչ առնել։

Զի զօրութիւն Այ է, և քո Տր է ողորմութիւն. և դու հատուցանես իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր։

Զօրաւոր ես դու և ողորմած, և դու հատուցանես։ Ի զօրութենէդ կարող ես հատուցանել, և ՚ի ողորմածութեանդ քաւել. Այլ՝ ոչ երկուցն մի անգամ եղև զաւթի երբ և էր. և յայտնի երկուց իւրոց խօսեցաւ. զի ՚ի յարդարոյ նոր երևեալն՝ ած է և մարդ, իբրև առէ, զաւակ նոր յաւիտեան եղեցի. ամ առէ սաստ, այլ է զօրաւոր, և քո Տր ողորմութեամբ. զի կարեկցուէ մեր՝ ողորմեցաւ մեզ, ըստ առաքելոյս, զի ողորմած լիցի, և հաւատարիմ քահանայապետ, ըստ այնր երև մարդ։

Սաղմոս ՚ի Դաւիթ. մինչդեռ էր նա յանապատին Հրէաստանի։

Զփախուստ Դաւթի առ Աքիմելէք, և զկեալ՝ առ Անքուս, և զնեղութիւն յանապատին նշանակէ։

ՍԱՂՄՈՍ. ԿԲ.

Ած Աստուած իմ, ես առ քեզ առաւօտ կալայց. ծարաւեցաւ առ քեզ անձն իմ. քանի՞ցանգամ և մարմին իմ։

Զի մեր քո թօթափէ զքունն յաչաց՝ յերկիւղէ մինչև յառաւօտն, կրկնելով զմարմնաւորական անուն՝ և անուանն կարօտեմ. իւր սիրահարեան ասելով զհաստատութեանն ածէ. ծարաւեցաւ առ քեզ հոգի իմ, երանելի ծարաւով ասացեալ։

տալ։ ․Քանզի պատիկ ես և մարմին իմ․ անասելի է որքան ծարաւ մեն հոգւոյն, նոյնպէս և մարմնոյն․ զի թէ պատկեր նը կարօտի, քանի՞ ուրեք մարմին մանկութեան, և կարօտ յոլովից։ Այլև՝ հաստատել հոգւոյն, և զօրացուցանել մարմնոյն ծառայէն առ քեզ ուղղի, և հաստատել լինի։

Ո՞ [illegible]

Երկիր անապատ և անջուր զմռամբ՝ կամ ուր ոչ է ձանապարհ մարդոյ, և երկուցն ցանկայ, վաստակել և ծառայել։

Ա[illegible]

Ցանկամ 'ի սէրն՝ կամ առ տարբեառակին երեւել անտառնել քեզ, որ 'նուէր զօրծեցուց, և անուն քո փառաւորեցաւ յանապատին և յորդանան, և յայլազգիսն։ Գարձեալ՝ անապատ երկիր՝ մարմին 'ի բազմաց․ և անջուր՝ հոգի յիմաստութենէ, ուր չիցէ ձանապարհ։ Գարձեալ՝ 'ի նոյն խորհուրդ եկեղեցւոյ քո ցանկայ երեւել քեզ թէ, անդ լինել զկարիս հոգւոյ և մարմնոյ, ուսանելով զզօրութիւն որ է խոհն որ։

Վ[illegible]

[illegible]

Ոչ կեանք հայցեմ, այլ ձանաչել թէ՝ ողորմած ես դու, զի ամ՝ որքն ոչ խնդրէին զայս կեանս, այլ՝ զողորմութիւն, որ է քո յոյ։ Եւ՝ շրթունք իմ՝ գովեսցեն զքեզ․ յորժամ լինու շնորհօք։

Ա[illegible]

[illegible]

Զամ զկեանս իմ յայս ծախեսցից․ և յանուն քո համբարձից զձեռս իմ։ և ոչ 'ի կուոց․ 'ի վեր հաստատելով զքեզ քան զամ, զի անուն քո 'ի վերայ է քան զամենայն։

Ո[illegible]

[illegible]

Առողջութիւն և ցնծութիւն լնում առէ յագօթեսն առ քեզ։ Գարձեալ՝ ձարպ և պարարտ՝ գիրութիւն զոհելոյն, որ նուէր ոչ էր․ ցանկայր զոգի իւր այնպէս տանել մեզան ոչ, մի լաւով իմաստութիւն՝ սրբութիւն, և սիրոյն ոչ։

Զ[illegible]

[illegible]

Մինչ մերձէի խորանին՝ առաւօտուն անդ գնայի։ Մի

մարտ

մարմն, ընդ միոյ միոյ պահուց գիշերի կանգնեալ գոհանայր մինչեւ ցառաւօտն։

Զի եղեր ինձ օգնական, ի հովանի թեւոց քոց ցնծացայց։

Զխնամսն ասէ հովանի թեւոց։

Երթ զկնի քո անձն իմ. եւ զիս ընկալաւ աջ քո. եւ նոքա ի նանիր խնդրեցին զանձն իմ։

Առաջնորդ զքեզ ունելով եկի առա, եւ զիս ընկալար, թափելով ի նոցանէ, եւ նոքա ի նանիր խնդրեցին զանձն իմ, եւ ոչ գտին։

Մտցեն ի ներքին անդունդս երկրի. մատնեսցին ի ձեռս սրոյ, եւ բաժինք աղուեսուց եղիցին։

Զի յերկրի չառն եւս դադար, դժոխք է ի ներքոյ ան բաւութե մ' զայ՝ զոր անդունդք ասաց։ Մատնեսցին ի ձեռս սրոյ, մարդասպանաց զի սատակի եւ հրեից։ Եւ բաժինք աղուեսուց եղիցին. եղեւ այս կատարեցաւ. եւ զկենդանեաց զեղ(ք) ընդ նոսա բաժանեցին, զի կային ի բերանոց տանելով։

Թագաւոր ուրախ լիցի յԱծ. գովեսցին ամենեքեան որ երդնուն նովաւ. զի խցան բերանք այնոցիկ՝ որ խօսէին զանիրաւութիւն։

Նոյն զաւիթ, եւ քն՝ ամենայնք խնդալք ի հայր. եւ սրբք ամ' թագաւորեալք ի նա։ Պարծեսցին ամենեքեան որ երդնուն նովաւ. ասէր են երդնուլ ի փրկութե թագաւորին անդ ի զաւիթ, եւ արդ՝ առ աստուածն երդնուն զուգականս զաւանութիւն, եւ զամենայն յիմին։ Խցցին բերանք այնոցիկ՝ որ խօսին զանիրաւութիւն. չարախօսք՝ զաւիթի եւ քնի այլ մերոյ։

Ի կատարած. սաղմոս Դաւթի.
Նոյն մերձ են ուրբաթի։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԳ.

Լուր Ած աղօթից իմոց յաղօթել իմ առ քեզ. յահէ թշնամւոյն փրկեա զանձն իմ։

Յերեւաց զաւթի եւ եկեղեցւոյ, եւ ամ' սրց՝ որք աղօթ(ս) ... Յերկիւղէ թշնամւոյն փրկեա զանձն իմ,

զի

զի 'ի քէն միայնոյ երկնչուք · որ դու ասացեր օրինօքն, և աւետարանաւ

Ծ[illegible]

Իբրև ամպոյն գնէր, և գնացեալ 'ի խորանն յորժամ կամէին քարկոծել զնա ժողովուրդն · Իշխանն 'ի կատարման իւրոյ աղօթիցն ուսոյց ասել, փրկեա 'ի չարէն. զի 'նա է չարն որ ժողովէ 'ի մարդ զիւրան [illegible]

Ո[illegible]

Նախ կրթեն զմեզ առաջն կամեն. լարեցին զաղերսն, ստամոքս աղեղն ունի 'ի ձեռսն զմարդիկ զորս իւր ասէ. յերս դառնութեան, իւրն աղեղն, և յում ձեռն կայ իւրն, նա է դառն 'ի տեղւոջն որ դառնանայ և լինի մեր իւրն, զոր գործէ չարն աղեղամբ իւրով. աղեղանն և որ հնչեալ ունի զաղեղն։

Զ[illegible]

Բանն 'ի լեզուէ իբրև զնետ յանկարծակի ձգի մինչ անն ոչ ունին, մի երկիցեն այք ուղիղ են սրտիւք։

Ո[illegible]

Ընկերս կուռեցին և հնազանդեցին, խորհեցան դաւթի և քնի, և դէպ 'ի մէջ որոց, յայն վտանգանայ թէ մեզ չէ դա, և ոչ ունի ան չարաանեւ։

Բ[illegible]

Խորհուրդ խորհեցան 'ի սան և 'ի դաւրս, և յայլազգիս որպէս զի Պարտաւեցան, համան 'ի զօրութենէ, և ապաւինեցան հնարք նոյ, և ոչ զդաստան։

Մ[illegible]

Հնարս գտանել, գնել որոգայթ աղաւաղս, այլ ոչ խոր հուրդն բարեր գտանել պահելով զիւրան։

Նետք մանկանց եղեն հարուածք նոցա. տկարացան 'ի նոսա լեզուք իւրեանց, և խռովեցան ամենեքեան՝ որ տեսանէին զնոսա։

Սակաւ ինչ կարեն գնել վէրս սրբոցն. տկարացին 'ի նոսա, այն է 'նետքն 'նոյ. և խռովեցին ամենեքեան. զարմա_ նան ընդ սքանչելիսն Այ։ Կամ՝ տղայք որ 'ի յերկինս 'նետ ձգեն. յերկինս ոչ հասանեն. և 'ի տղայոցն՝ որք 'ի վեր հային, 'ի վայր դարձեալ 'նետքն վիրաւորեն զաչսն. և ճչեանք լսա լին. 'նոյնպէս՝ որք սրբոցն խորհին վնասել։

Երկեան ամ մարդիկ. և պատմեցին զգործս Այ, և զարարածս նորա 'ի միտ առին։

'Ի տեսանելն զփառաւորն, և զնահատակութիւնս, զմա_ հուն, և զյարութիւնն. և եղեն պատմողք գործոցն Այ. և զոր չէր գիտեալ թէ արարածք Այ են, ամենեքեան 'ի միտ առին յայտնապէս։

Ուրախ եղիցի արդարն 'ի Տր, և յուսասցի 'ի նա. պարծեսցին ամենեքեան, որ ուղիղ են սրտիւ։

Արդարն զերծեալ յորոգայթէ՝ և ուրախ յուսասցի. 'նոյնպէս գովեսցին ամենեքեան. միայն փրկութեան յուսովք գո_ վին, որք ընդ 'նմա ուղղեալ էին զսիրտս իւրեանց. ընդ դաւ_ թի. և ընդ Տն մերոյ՝ ուրախանայ եկեղեցի։

'Ի [illegible] 'ի [illegible]. Օրհնութիւն [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԴ.

ՔԵԶՎԱՅԵԼԷՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

Այ 'ի Սիոն. և քեզ տացին ուխտք յԵրուսաղէմ։

'Ի ժամանակն Եզեկիայ՝ զկնի սատակման Ասորւոյն Սեն_ քերիմ տացին աղօթք. զի 'ի բաբելոնէ 'նմ... և աղօթս ա_ ռաքէին յԵմ։ Այլ և՝ ասէ թէ՝ բերել զաւթի զաստուա_ ծային յԵմ 'ի տանէ ապականութեան, զոր ասեն 'ի հեթանո_ սաց

սաց գոլ, սաստ զայս, քեզ վայելէ օրհնութիւն ամ 'ի սրտէ և յեկեմ, և ոչ 'ի սանն լոկոյ մարդոյ միոյ։ Հնորհեալ և նեկա_ նաց եւ զեկեղեցի որ հեթանոսք 'նուերն և սուրբ, քեզ_ վայելէ, և ոչ կռոցն, յեկեղեցի և ոչ 'ի մեհեանս։ Այլ՝ 'ի վերինն սրտի 'ի մէջ դիտանոյն. և յեկեմ 'ի մշտնջենական խաղաղ_ ութիւն, ըն սառի անդ նուերս։

[illegible]

Այս մարմին անդ յիմանալին 'ի դատաստան՝ նա մեռեալն բանականն. և սա 'ի հաւատս. և 'ի քո՝ ամ որ մարմնին ըն_ նի քո. յորս վերայ սաէ հեղից յոգւոյ իմմէ 'ի վերայ ամ՝ մարմնոյ։

[illegible]

Դիմաց, և սարքայն, և բարեկացեալ, և 'ի վերայ եկե_ ղեցւոյ առաքելոյ, և յստակայն խոնարհութեան. այլ՝ ցանկանք և ցանկութիւնք մերովք զօրանան մեղաւորութեան չարին, և հա_ զեմ զերծանելոյ։ Զանմարմնութեան մեր դու քաւեալս, քո զալոյ քո ամ. ըստ եռայեալ, նա զմեզ մեր կապել, և մեր անօրէնութեան մերոյ մատնեցաւ. և ըստ յոյժ..., զանն բարձրացեալ մեզ ամ՝ աշխարհի։

[illegible]

Ընտրեցեր նախ քան զլինելն աշխարհի, ըստ առաջնե_ լոյ. և ընկալաւ 'ի հաւատս. և ընտրեցեր 'ի դաւիթ քո, յեկեղեցի, որ դաւիթ է վերնոյն։

[illegible]

Լցցուք 'ի բարութեան, սառի տուեալ լինի բան խնա_ մութեան, հանդերձ, ամենայնութեան, և այլն. որ է մաքուր քո, սառի բղխեն աղբերք արդարութեան սքանչելապէս։

[illegible]

Այժմայն հեթանոսք ըստ յանկարծ, թէ նա է անձն կողմանէ որք ընդ ծով և ընդ ցամաք։ Այլ՝ ծառք եր_ կրի

կէր են՝ որ 'ի միջի է քան զերկինս, որ ծածկէ անտահման
խաւարից, և հրեղինայն անդունդք։

Ո [illegible]

Զատարեալս և զմարգարէս. ոչ և զզգայի լերինսդ-
պատրաստեալ է հալել երկրի. զմա՛. նոյնպէս՝ զնոսա յաւի-
տենից կալ և մնալ պատրաստեալ է։ Զգեցեալ է զօրութիւն,
և կարող է առնել. զի 'ի բնութեան ունի զանբոյ զօրութիւն,
և զամենեցուն զօրութիւն՝ մի միոյ յետոյ զգեցաւ։

Ո [illegible]

Ո խառնեցուցանէ զաշխարհս առաջնականն բարբառն,
և բանաւորակն հաւատացելոցն յանհաւատից. և զձայն ա-
նաց նորա ցածուցանէ, ոչ 'ի զարթուցանել աշխարհաւոյն. և
զայնս կատարեալ ցածոյց, զի մի ընկղմեսցին հեթանոսք։

Խ [illegible]

Զոր ծով կոչեաց, երկեան 'ի նշանաց տարերցն և
զօրձանս։

Ց [illegible]

Սխմրքս, ընդ տաւոս և ընդ երկնոյս տացուք քեզ
օրհնութիւն Ցէր տաւօտոս ընդ երկնոյս". 'ի միջին օրն
որ երկնոյ է ծախաելմանն, և տաւօտ՝ ... և ցրն
ծաւելն և զմարմնոյ։ Հայեցար յերկիր, որ է նյց արա-
րեր ըմբառ երկրի Արբեցուցեր զնա՝ ... հաւաքեալ
Եւ բազում արարեր զինծութիւն, զառաքինութիւն հաս-
կրն. այլև՝ զմարտիրոսս, զկուսանս, զմնապատաւորս, և
զայլսն. զոր և մեծութեան կոչէ և արմինս։

Գ [illegible]

Աւետարան լսեալ խոստմանն աւետեաց, զոր հրեղէն
օրինացն ոչ ունէր, զոր և սխմրքս տաք՝ նյց արարեր երկ-
րի, և բազում արարեր զպտղաբերութիւն, և աւաղակքն ոչ՝
լի եղև ջուրբ, որ են առաքեալքն լցեալք հոգւով սրբով,
եղեն աւետարանիչք։ Պատրաստ արարեր զերկաւոր նորա,
զմար

զմարմին և զարիւն քո, զի տանս այսմիկ՝ այսպէս է պատրաստ
ութիւն, որով անմահանամք, և զաւետեանն նոր պատրաստ գը-
տանիցեմք։

[illegible]

Որ է սիրտ մարդկան՝ արօրաւ խաչին քո քերելով, և ընդ տարերցն, որոյ արմատքն բառնամ, ոչ տացաւ, այլ որ երեւանաւոր, վաթսնաւոր և հարիւրաւոր։

[illegible]

Վարդապետաց եկեղեցւոյ խօսիք՝ զօրութեամբ բանք մանկունք եկեղեցւոյ։ Օրհնեցի զսուրբ տաճարս՝ անօրէնութեն, ոտն սուրբ հաւատարմութեն՝ զոր հրեշտակքն և առաքելքն օրհնեն։ Այլ տարի զսրանեալ որ զմեզ տանի, և մեք ուր սակին սրբոն, օրհնելով զսրտակիցն և զեկեղեցւոյն քաղցր։

[illegible]

Ազգատոյն հոգւով՝ պատարագացեն, որ զօրէ և սնապատեցն, հերքեալ զերեւելին և բուռացեն զծաղկեալ զսուրբ 'ի զլխին յոր, հոգւոյն պատարագեալք։

[illegible]

Թագաւորք քրիստոնէից՝ և զգեցցեն զնոյն ցնծութեն յայտ է զեկեղեցւոյ։ Խոյք մարտոյ՝ իշխանք հաւատացեալք և քահանայք ժողովրդոց։

[illegible]

Հողեխ հեթանոսաց խանարհոյ՝ զյարման վարդապետութեն, զեղեանն՝ զոր զանձեցին եկեղեցւոյ վարդապետք սրբոյ որով արարակեալք արբոյ հայր, և օրհնեալք զնծ յաւիտեան. այլ՝ զառաջայն զանուանեան եւ առաքելն յօրհնութեն, և 'ի վերաւ քոյ։ Սմանք զատուցեալ զնա 'ի հանդերձեալն տանուն, և զեա՝ զյորդառատ սեպս լեալ ջուրք՝ որ չէ հաւանական։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԿԵ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ժամ առ ժամ որ զխռովեցէ, թէ՝ տիրէ նա զօրութե իւրով յա-ւիտենից, և ոչ առժամանակեան։

Աչք նորա 'ի հեթանոսս հային․ որք դառնացուցանեն զնա՝ մի՛ բարձրասցին յանձինս իւրեանց։

'Ի զարմանալն առ նա զԹութն հայի յոյժամ, շը-հաւատալոյն 'ի նա՝ որք դառնացուցին զնա, մի բարձրաս-ցին ամպովք ամբարտաւանք ընդ յաւէտ նր։

Օրհնեցէք հեթանոսք զՏր Ած մր․ լուր արարէք զձայն օրհ-նութեան նորա։

Օրհնեցէք հեթանոսք, յորս աչք նորա հայեցան՝ նախ-քան զհեթանոսութիւնս։ Լսելի արարէք զձայն օրհնութե նր՝ գործովք, և մի բանիւ և եթ․ այլև՝ քարոզութ աւետարանին։

Որ եդ զանձն իմ 'ի կեանս, և ոչ ետ 'ի սասանութիւն զոտս իմ։

Որ առաջ նախթան, որ եթող զկեանս քո և մի մեռցիս․ և զարձեալ՝ գերին առ է զարձին․ և ընութեամբ խորով զար-ձին, որ հաւատայ, զնա մի անցցէ։ Եթէ ոչ են զօրութի-ւնից ինձ, յաղագս առաւնն իւր՝ ուր արդարոյն հաղին կեայ։

Փորձեցեր զմեզ Ած և զտեցեր, որպէս և զտեն զարծաթ։

Զգերութիւն առ փորձ, զեկեղեն հրէից և ընութեա-նն արծաթ և ոսկի է ընութեան պատկեր նր։ Այլև՝ առաք եալքն և եկեղեցի կրեցին փորձանս։

Իջուցեր զմեզ յորոգայթ, եդեր նեղութիւն 'ի թիկունս մեր․ և անցուցեր զմարդիկ 'ի վերայ գլխոյ մերոյ։

Իջուցեր յորոգայթ 'ի գիշեր և 'ի բանտարգելս․ և ան-ցուցեր զմարդիկ 'ի վերայ առաքելոց գլխոց և քահանայից։

Անցաք մեք ընդ հուր և ընդ ջուր, և հաներ զմեզ 'ի հանգիստ։

Ընդ հուր՝ երեք մանկունքն, ընդ ջուր՝ իսրայէլ․ Բ զեաս՝ և ընդ ծով․ և եկեղեցի նոյնպէս 'ի փորձանս, այլ-ով 'ի քուրայ՝ ընդ հուր հալածիչ, և ընդ ջուր մկրտութեան, և հանգեաք 'ի բնական մեղաց։

Մտից 'ի տուն քո պատարագօք․ տաց քեզ զուխտս իմ, զոր խոստացան շրթունք իմ, զոր խօսեցաւ բերան իմ 'ի նե-ղութեան։

Գ.երին յեէմ պատարագօք, զոր խոստացաւ 'ի նեղութե 'ի մարմնին։

Զ[illegible]

Ուրախեցայ՝ [illegible]

Ե[illegible]

Եկայք [illegible]

Ա[illegible]

Ոչ [illegible]

Զ[illegible]

Թէ եղեալ եմ 'ի սրտի այլ մեղանչել՝ մի լուիցէ։

Վ[illegible]

Զի անմեղ մնալոց եմ։

Օ[illegible]

Զխնդրեան հրեշտակաց և մեզ, և ոչ զողորմութիւնս 'ի մեղուցելոյս։

'Ի[illegible]

Զ[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԿԶ.

Ա[illegible]

Հաւարակաց հայցէ որք կարօտ են ողորմութեան, զոր և [illegible]

[illegible]

Զոր երբեմն մոռացեալ չիշէին զաղաւթս եւ զհայցուածս հեթանոսութիւն Ճանաչել, չիշել հրամայեցեր, ասելով թէ՝ մի յայտնեսցես զաստուածս հոր քո. եւ թէ յայտնեա՝ մեզ. Այլ՝ զաւետարանին Ճանապարհն՝ որ է տուն, Ճանաչել տալ յազգս իմ, յորժամ քարոզի աւետարանն ընդ ամենայն ազգս.

[illegible]

Որ ՚ի Հրէից սակաւք հաւատան, չասաց իմ. խոստովան եղիցին առ քեզ ժողովուրդք իմ, հեթանոսք իմ:

[illegible]

Զի դու դատես, որ զգութ արարչական ունիս, դու ենիր դատաւոր, զհրէայսն յաղթել որ էին ամբարիշտ. Եւ առ զաց երկրի կուրացեալ հեթանոսաց՝ առաջնորդես բանա լով զաչս նց:

[illegible]

Կրկին տայ զխոստովանն եւ զժողովուրդն. զի խոստովան եղիցին հրեայք յառաջ անդ, եւ ՚ի կատարածն մնացեալք յոլովք. յորժամ լրումն հեթանոսաց մտցէ. փոյթ զոհացին տայ, զի զերծան ՚ի մոլորական աղէտն եւ յանդառնելի մեղաց նց. այլ զի տամ տայ, զի կցորդ լին գոհուն նց իմ ազգք:

[illegible]

Երկիր ետ զպտուղ մարդկան՝ զոր ծրարեալ ունի ՚ի ծոց իւր. զպէսպէս գործս բարեաց, եւ զնոսին իսկ զորս իմ, որք բոյսք եւ պտուղ են երկրի ծոցոյ. զոր եւ յարութեան պատարագեսցէ նց.

[illegible]

Այն՝ որ նախ քան զմարդեղութիւն աղաւաղ ընտրեաց, եւ որ առ զխոնարհութիւն եւ ծածուկ, տայ եւ կայք օրհնեալ հօր

իմոյ

խմբ. Եւ՛ 'ի նմանէ երկիցեն, վերին երկիրն՝ որ 'ի վեր է քան զամ. զի թէ 'նր երկնային 'ի նմանէ, որքան է զաւթ 'նր առ հաւատացեալս, զի սիրով ծառայեն նմա, զոր հանէն յաւիտենա. ականէն։

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի դաւիթ։
Զյարութիւն քի եւ զհետեւումն ամ երկրի առնէ զեղծ սաղմոսս, եւ զմեծ յաղթութիւն փախստեան եւ ցրուելոյն հրէիցն։ Դիւաց ձախտառ էին 'ի մեռոյ մեղացն։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԷ.

ՅԱՐԻՑԷ ԱՍՏՈՒԱԾ ԵՒ ցրուեսցին ամ թշնամիք նր, փախիցեն ատելիք նր յերեսաց նր։

Նախ ասէն արդարքն՝ զի մի յամիցէ յանձնել 'ի հայրե նի աթոռոյն, եւ ապա 'ի քեզ մանէ։ Զայս ասէ մովսէս 'ի յուղել տապանակին, յարիցէ տր. ոչ 'նա է քան զայս սաղմո սին սկիզբն հրամայեաց թէ երբ քահանայն եղանէ 'ի խո րանէն, որ հնեսցէ զժողովուրդն ասելով, տր յարիցես քեզ եւ որ հնեսցէ զքեզ. երեւեցուսցէ զերեսս իւր 'ի քեզ. եւ յարուսցէ քեզ. զոր զաւիթ առնել զնէ սկիզբն իւրոյ որհ նութեան, մանաւանդ հոգին՝ եւ որք են 'նմին խորհրդոյն Յրուեսցին ամ թշնամիք 'նր, դեւք եւ խաչահանուքն, եւ հա լածիչք եկեղեցւոյ։ Կատարի բանս յորժամ ասէ երթայք յինէն անիծեալք 'ի հուրն յաւիտենական։

Որպէս պակասէ ծուխ՝ պակասեսցին. որպէս հալի մոմ առաջի հրոյ, այն պէս կորիցեն մեղաւորք յերեսաց այ։

Որպէս ծուխ առաջի հողմոյ, եւ մոմ առաջի հրոյ՝ ոչ կարեն կալ, նոյնպէս կորիցեն մեղաւորքն՝ որ ընդդէմ ակն ոչ ու նեն, զնոսա յօրն հատուցման. ոչ եւ ոչ այլ թագաւորի զմահապարտ։

Արդարք ուրախ եղիցին՝ եւ ցնծասցեն առաջի նր, եւ զուարճասցին յուրախութիւն իւրեանց։

Արդարք եւ կանայք 'ի յարութեան ան՝ եւ մեք ամ 'ի սպասին իւրեանց, եւ 'ի սպասին իւր. բատ այնմ՝ զուարճացին մեր՝ ոչ որ հանիցէ 'ի ձեռնց, զի հանապազ է։

Որ․

[illegible]

Օրհնեցէք զՏր, ձմեռնապարհ առարկէք կամաց նէր, զի է կամ նէր զնայմն առարկայքն քարողութեան։ Մի նաև է առկամաւս՝ ըստ ելութեան մերում մնեալ առերգակ առ մեզ ելին հանդեսս խմնաղի առերգակն։ Պարձեալ՝ դժոխքն է առել մինչ անդ. եւ տրին Պարձեալ 'ի կատարած աշխարհիս, երբ չատայ լոյս այս առերգակս, զի մեծի առերգականն ձմեռնապարհ կաղմեցաւք 'ի մեզ։

[illegible]

Ցնծացեն սէրքն և խաղմեցին դեք և չարք. զի երկաք ՃՌ՝ 'ի մի չարագործայ, սատակել յերկրէ՝ զպիղծասկս նոր։

[illegible]

Որք եր ընութեան մեր չանհնել զհայրն, և այրն՝ չանհնել զխնայն քո. հայր խոսելայ, հարսն որդւոյ և լոյս զայրն, որ դատապարտանն առ մնա. և որդին զհայրն ծանրոյ սորոցցրն յաղթս առել հօրն մեր։ Ան 'ի անդունդ սրբութե իւրում։ Զի մի թուեցի թէ՝ չարմի ած՝ այլ մնաց լեալ, և ելին լրմածք։

[illegible]

Զմակրոնս՝ զմահաւասա. դարձեալ՝ մակրոն կայր որ յանէ 'ի բաց են կացեալ 'ի հակառակաց, յիւր տանն բընակեցուցանէ ած յեկեղեցի. և 'ի մերքնն՝ հանէ զկապեալսն քաջութե իւրով, որն՝ որք մարմնով կապեալ էին 'ի չար գործս ձեռաց իւրեանց։ Այնպէս և զդառնացօղս, զորս եթող 'ի դժոխս, զդեւս՝ և զկարն չարսն։ Որ արդ եւ բնակեալ են 'ի գերեզմանս մարմնով, և հոգւով 'ի դժոխս մեռեալքն են, զորս 'ի կատարածի հանէ յայլ դառնադրյն տանջանս։ Դարձեալ՝ հանէ 'ի դժոխոց զկապեալ հոգիսն, այնպէս և զդառնացօղսն՝ զդաղան և զարիւրն, դառնացօղք անձանց, և մոլեկսի, և այլ, որ կային հոգւով և մարմնով 'ի տանջանս. Մարմնով 'ի գերեզմանն, 'ի անդունդն սբ ընկղմեցան. Եւ հոգւով 'ի դժոխս զորս ազատեց տրն զնալոյն 'ի դժոխս

խօսս Դարձեալ՝ որք սիրով կան կուսան կարգեալ էին անդ խոստմամբ. և զգաստացողս՝ զուարթօրս և զերծանեալ օրսն՝ որք կամըք զօրացուցին զնա և զխոստմամբ. և ձայնն 'ի գերեզմանն անդրձանեալ, յառնեն և նորա 'ի տանջանս ։

[illegible]

Երբ ընդ անապատն սինայ անցանէին ժողովուրդն, յերկնից շարժեցաւ ամ՛ երկիր. նոյնպէս՝ յորժամ՝ եհան զարդարսն 'ի գերեզմանէն յանապատէն բարբառ՝ երկիր շարժեցաւ 'ի ժամ՝ յարութեան։

[illegible]

Ցօղ՝ անդ մանանայ, և աստ հոգին որ՝ յանմնացոյց փառացն ոյ հօր. առաջի ոյ քի 'ի մկրտութեանն զցօղն կենաց և անապականն, և զհացն, և զբաժակն օրհնելով միշտ։

[illegible]

Անձրև կամաց յորդեցին ամպքն, առաքեալք, մարգարէք, վարդապետք, քահանայք, սարկաւագունք, 'ի լրումըն կամացն ոյ. թէպէտ հրամանացաւ բնութիւն Ադամայ, սակայն՝ դու հաստատեցեր եկեղեցի քո Դարձեալ՝ հալածանօք եկեղեցի հրամանացաւ, սակայն՝ դու հաստատեցեր, յորժամ թագաւորք քրիստոնեայք եղեն Գաղղիք, առաքեալքն զխաչելութիւն 'ի բաց եղեալ, պետրոս և պօղոս կոչեցան, և բնակեն յեկեղեցւոջ։ Դարձեալ՝ անմարմնոցն զօր եռեան եկեղեցւոյ՝ 'ի կերպարանս ղազանաց, ասա բնակեն. զի եթէ որին բնակէ, զխորդ ոչ նոքա։

[illegible]

Ցասումն պատրաստեցեր մարգարէիւք աղբառ ընութեան. որ և զրանն կործանեալ էր, և հաստատեալ անսանոց։ Տր տացէ զրան. հաղթանակեալ 'ի մկրտութեանն, ոյք առաքեալքն առաքեալքն զօրութեամբ նշանաց և արուեստից։

Թագաւոր զօրութեանց սիրելւոյ, զգեղեցկութիւն տան ես բաժանել յա-ւարի. Թէպէտ ննջիցէք ՚ի մէջ վիճակաց։

Թագաւոր՝ քո՛ զօրութեանց՝ հրեշտակաց. սիրելւոյ՝ ե-կեղեցւոյ. զգեղեցկութիւն, տաճարին գեղեցկացու յաւարէն գօգայ. և արդ քննել թագաւորք և զօրք են՝ զարդարեն զեկեղեցի յաւարէ։ Այլև՝ պէսպէս շնորհք հոգւոյ՝ գեղեց-կութիւն է եկեղեցւոյ Բաժանել՝. թէպէտ և բաժինք շնոր-հաց են, այլ հոգի նոյն է։ Աւար՝ զառատ տուրսն ասէ։ Այլև՝ բաժանեցին աւարեալսն զախեղերս, թէպէտ նն-կանք ննջեցին ՚ի մէջ վիճակաց խաբէանց. այլ անուանք ՚նո կոչին։

Թևք աղաւնւոյ արծաթապատք, և թիկամանցն նո ՚ի փայլ ոսկւոյ։

Որ էջ ՚ի յորդանան աղաւնի կերպիւ. որ ցուցանէր թևքն արծաթապատ՝ զմարգարէս, և թիկամանցն՝ զառա-քեալսն, աւելի ածանուակ. և թիկամանցն աւէ՝ զանձայաստէն առաքելոցն՝ զորս ոչ գիտացին, և շատ լինչ ծածկեցին իբրև զսկիզբս, վա՛ երրորդ երկնից։

՚Ի փառաւորել երկնաւորին զթագաւորս ՚ի վերայ նո ; ձիւնասցին ՚ի սեղմոն։

Երկնաւորն քո՛ զառաքեալսն գումարեաց ՚ի վիմնատաճին, և ապա ՚ի վե՛ր երկրի. ո՛չ ՚նախ զգօգ ՚ի վե՛ր եկեղ. ՚նախ գա-զանք, և ապա առաքելութիւնքը, այժմ թագաւորք, հրամանա-տուք դինաց և ցաւոց։ Ձիւնասցին. ՚նախ սպիտակացոյց եղեն՝ անդ յաւարէն գօգայ՝ մարմնով, և ապա ՚ի սպարգևաց հոգւոյն՝ հոգւով. և ՚ի կատարածի հոգւով և մարմնով. յոր ժամ իբրև զարեգակն ծագեսցեն արդարքն։ Սաղմն՝ որ է հեշտ։

Լեառն Այ լեառն պարարտ, լեառն մածեալ, և լեառն պարարտ. և ըն՞դէր կարծէք լերինք մածեալք։

Լեառն եկեղեցի՝ վա՛ հաստատութեան, լեառն պարարտ որ լինին պտուղ՝ հարիւրաւոր, վաթսնաւոր, և երեսնա-ւոր, և ամ՛ աշխարհինք։ Լեառն մածեալ, լոյծ էր բնութիւն իբրև զկաթն, մինչ ընկալաւ զմակարդն՝ զհոգին որ, և մած-եաւ, և մի եղև զգոյն ամ՛ն անդամք։ Իսկ լեառն պարարտ, յորժամ մարտիրոսքն բուսան։ Ընդէ՞ր կարծէք. սիմոնոս, լերինք անձոռնացեալք, զգևան կոչէ։ Այլ օրինակս այսպէս է, սաղմն՝ լեառն է, լեառն բիշան. բիշան՝ որ կայ յարև-մտից

մտօքն յարդարմամբ, ոչ սաղմոնն յարեւելից, և յարդարմամբ ը մէջ անցանել։ Սաղմոն՝ հաստատութիւն առի, որ է արդարոյն լոյս, որք պահեն զնորին միրառութիւնն։ Եւ բիւրմն՝ խաւարառի, ուր խաւարին գործողք զկնի ամաղանին։

Լ[illegible]

Ընդ եկեղեցւոյ. քանզի՝ և որ խոկ բնակեցաք 'ի խաչ, և յեկեղեցի, և 'ի սէրս. զի որ հանձնեցաւ 'ի սմա բնակել, այլ ոչ մեկնի, այլ՝ բնակեալ, և բնակէ, և բնակեսցէ. ոչ և այլուր առէ, 'ի սմա բնակեցայց, զի հանձնեցայ ը սա։

Կ[illegible]

Ով միայն մեզ հարկաւոր հաղորդքն՝ որք եղեն յեղանակաւ անմարմին կատարեալ նոյնքանեաց, այլև արդարոց ոչ դոյ թիւ 'ի խաչ և յեկեղեցի՝ հրեշտակաց մերձ գոլով՝ նոյնքանեաց ալ 'ի հաւատս զմարդիկ, և պաշտելով զնոր 'ի նոսա։ Դարձեալ՝ հաղորդք ուղղիչք, վարդապետք՝ որք ուղղեն ըզ պաշտօն աղօթից և խորհրդոց։ Դարձեալ՝ հաղորդք ուղղիչք ը այսմ, հաղորդք հովուաց պաշտելին, և որ 'ի նմ՝ անբռնին զ անկեալ գոլով. 'ի սմանէ՝ որ է անմահից, յանմահից լուսոյն՝ առա խոնարհեալ էն։

Ե[illegible]

Եւ 'ի բարձունս 'ի խաչն, և յեկեղեցիս. եկն զէջն ցուցանէ. նախ եջ, և ապա ել. առ սոսր 'ի հօրէ, յորժամ զերեաց զերեկումն 'ի առաւօտն, և զհոգին՝ որ 'ի հօրէ ելանէ, բաշխեաց զերեկոյն. ոչ յերկրում զառաջին թերահաւատութիւն. Դարձեալ՝ ոչ բնաւ անհաւատքն, այլ պակասահաւատքն և ազնէտքն կան յեկեղեցւոջ։

Տ[illegible]

Զօրհնութեան պարտ է օրհնել զայնքան բարեաց առօղն, կրկին կենաց, և երկու աշխարհօք. զայն՝ որ եկն, և գալոց է. և զհոգին որ՝ որ առաջնորդէ ամ բարութեան։

Աչ

[illegible]

Որ ասաց, որ հաւատայ յիս՝ զմահ մի տեսցէ. 'Ի յանէ ելին հողքն 'ի դժոխոց և 'ի մահուանէ:

[illegible]

Զգուշն թշնամեաց՝ զերապատուելն, և զնոյն զգուշն զեղխմանն յորդանանու. Եւ՛ զհերն կարճ՝ մանր քննութ հա-տուցէ. կարճ՛նոյն՝ զուգեյն առէ, որ Ջարդեցաւ, մինչև ոչ է բժշկութի. Կամ՝ կարճ՛նոյն արմատով. զի մեռելոց գործոց առնէ քննութի:

[illegible]

Զհոգիսն 'ի դժոխոց: Եւ՛ 'ի մէջ մանկանց՝ յերկու հատանէ, որ 'ի փորձեան,'ի դժոխս. և որ 'ի ժանիս՝ որ զեռ 'ի մարմինս են, և 'ի կամս 'նր. Զայն 'ի դուրս կորզեցէ, որք զզջանան, և'նա կամի զայն մատն՝ որ 'ի ժանիսն կան:

[illegible]

Յորժամ 'ի խաչին բարձրացաւ, թագաւ. առ'նր. այլ՝ 'ի կախելն թշնամեան երբև զհնձան՝ առա յիւր սրբոյն թա գաւ: Եւ՛ լեզուք շանց՝ հեթանոսաց հաւատացելոց՝ յարե-'նէ հրեից:

[illegible]

Կատութ՝ ծնունդն. 'ի մեռելոց յառնելն՝ կերպով մե-ռանէ. 'ի դժոխս զ'նոյն. 'ի վերնատունն յերկինս վերանալն. այ էր, և թագաւորին մեր:

[illegible]

Առաքեալքն յառաջեցին հանել զորհնութ 'ի մէջ կա-ռանց, 'ի հնոն՝ մարգարէքն կանոնք երգչք. և 'ի նոր՝ առաքեալքն յաճախ կանոնք, և զանգք:

[illegible]

Յանձնեաւ աղօթն՝ յիմնայն, մինչ եկեալ այն՝ առա մարմնով, և մեռ անդ։ Աղբերք խորայենի՝ մաղձաբեկ և աւազախառնք։

Ա[illegible] [illegible] 'ի [illegible]

Պարս 'ի ազգութն զարմանալի. Սեմիրամ՝ բանաւոր թագաւորն՝ անախտա և աառաջ, զի հաւատայր էր Արայն՝ զարմացեալ 'ի ձայն թէ զի հաւանեալ զնա. իշխանք յաւ֊ գայ՝ յախորժ եղբայր մեն, և կղէօպաս եղբայր յախտիփար իշխանք զաւագունի, յօժանեալ և յախորժ իշխանք նախ֊ թագինիդ, պետրոս և անդրէաս յայս գինդիս էին։

Հ[illegible] 'ի [illegible]

Աւարեալ քն առնն, հրամայեալ ձգել զձեռս 'ի բժշկու֊ թիւն և 'ի նշանս։ Զօր հաստատեցեր 'ի մեզ՝ զբարբառն։

'ի [illegible]

[illegible]

Յեկեղեցիս տմ՝ թագաւորք նախնեան այս

Ս[illegible] 'ի [illegible], 'ի [illegible] և 'ի [illegible]

Եղեգան՝ 'ի գետն, որ 'ի ակալան զօրանան, և քնակեն 'ի ժողովս զանազանաց, հրէից առաջնորդաց։ Եւ 'ի դասս երեմիայ, կանանց նոյ. զի քահանայքն ընկեցին զլուծ օրէ֊ նացն և զկանոնս փափկացուցանէին։

Խ[illegible]

Յաւզայ և զնտանոցն. և այն առդ ընտրեն արծաթով, յոյժ խառնեն Յրմեան պէսթանոսս, զհալածիչ թագաւորն, որք զպատերազմն սիրեն։

Ն[illegible]

Մոգքն, և ներքինին եթովպացւոց Հնդիկք յաւուրս զօյն ձեռնտու քաջին թափանցիկ. և նախ ներքինեաւն յոյժ ձե ռլն առ[illegible], և կլին 'ի մահահանէ։

Թ[illegible]

Սուրբք տմ՝ որ հալածեցան վասն քո, զի նոցա է ար֊ քայութիւնն։

Ծ[illegible]

Նախ

Նախ յարեւմտեայ կողմ [illegible] եւ [illegible] մինչեւ հաստա-տեցին, եւ եղեն [illegible], եւ եղեն [illegible] զոր ա-նկեալ։ Այլեւ՝ որ [illegible] հոր-դեցէք եւ ամենայն գաղտնեաւն նորա, աճեցին փառք յարեւելից։

Ահա [illegible] 'ի [illegible]. եւ [illegible]։

Հոգին որ նախ գոյ [illegible] հոգիով, որում [illegible] երրորդ [illegible]։

'Ի [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]։

Ընդ [illegible] 'ի վերայ [illegible]. եւ զօրութիւն որ մինչեւ 'ի [illegible]. որք [illegible] եւ [illegible] զաւակս գա-[illegible]. [illegible] 'ի վերայ [illegible]։

Սուրբ [illegible] է [illegible] 'ի [illegible], [illegible]։

Հոգին 'ի վերայ [illegible], եւ ոչ է օտար, [illegible] [illegible] նա է։

Նա [illegible] [illegible]։

Զօրութիւն նշանաց, հաստատութիւն հաւատացելոց [illegible], [illegible] է՝ որ օրհնեալ է նա յաւիտեանս այս-քան հրաշագործն։

'Ի [illegible]. [illegible] 'ի [illegible]։
Փրկեաւ [illegible], [illegible] 'ի [illegible]։
Որ [illegible] եւ [illegible], եւ [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ ԿԸ

ԿԵՑՈ ԶԻՍ ԱՍՏՈՒԱԾ, ԶԻ ՀԱՍԻՆ ջուրք յանձն իմ. ընկղմեցայ ես 'ի խորս անդնդոց, ուր ոչ գոյ ինչ հանգիստ։

Ջուրք՝ զմեղսն ասէ. ընկղմեալ 'ի խորս անդնդոց, 'ի բա-[illegible] եւ [illegible] 'ի [illegible]։ Այլեւ՝ [illegible] 'ի [illegible], [illegible]-ցան

ցան տամն ցեղքն զինի որդւոյն Քորոյայ, և մնկաւ զաւիթ 'ի տաղակսյս, և ասաց զայս.

Ե [illegible]

Եփի ես իմ մեղօք, և շրջանք մեղաւ զօրացն քաջի֊լացւոց, որ այլ և այլ շրջեցան, և եկին յիս իմ, և ընկղմեցին, տարան 'ի բարձրոն երկիւ.

Վ [illegible]

Բնաւ ծո առ փչոյն, թէ եւ' ոչ առ իր. և Հրեայն' առ մեւ.

Եւ կերկերեցաւ կոկորդ իմ, զառանցաւ 'ի հեծեծանացն.

Ն [illegible]

Իբրև Հեռաւորի մեայ որ և՛ նեղի, և ես ոչ յուսով.

Բ [illegible]

Որոց չպարտէի ինչ մեաս' ասէին զիս. Քան զհեր գլխոյ իմոյ, քան զվնասուր քաղաքին եհմի յոլովեին թշնա֊միքն քարկոցող.

Ջ [illegible]

Զօրացան, զուր ատելին, և պահանջեին է, զոր ոչ պարտեի.

Ա [illegible]

Քեզ միայն մեղայ անզղջաբար, և յանցանօք զոր ա֊կանմայ.

Մ [illegible]

Ոյք կամին զայ առ քեզ Համբերելով յերկնից ա֊վորութենէն, սատքք թող չտկարանան, զմողմոքող քո 'ի գերութի տեսանելով, և ամօթով զանանոն.

Վ [illegible]

Զայի պատասխանի որք աւեին ոչ էմ քո. քեզ միայն հասուցանել. ծանկեայ ամօթ, զի իրաւ էին.

Օ [illegible]

Ոչ իշխեի աալ ծանոթս, և ոչ նորա ինչ. այլ իբրև զհեր սատ ընդունեին զիս թշնամիքն եհմի մոյն իմոյ.

Ն [illegible]

Աւեր տաճարին՝ ցաւէ լինի, և ուտէ զխորհուրդս հակիծն. նախատինք քո զնս ցաւեցուցանեն. զոր աւաքն լքն 'ի տուն տանն, յորժամ 'ի տաճարէն եհան զորքն. որ էր նշանակ ընդունելութեն ապականութեն, զոր եհան քո մարդկութեն՝ զծոյն նախատինքն իւր համարելով։

[illegible]

Զաւզն իմ և զպահս, և զքուրձն ազօթից՝ այսին և ծաղր առնէին։ Յաւակ՝նդ. 'ի խաղսն իւրեանց ձևացուցանէին զինմա։

[illegible]

Ա. զրուծս բարկելով յանկելն զինեխ։

[illegible]

Ոչ զխոստանաց լինել աւէ ընդունելի ժամանակ. այլ ըղ կարծ վճռանն փրձկմամբ։ Այլև՝ կարկեն 'ի մեղաց ընդունելի են ազօթքն։ Դարձեալ՝ 'ի լաւ լսօթանաւոն ամեն։

[illegible]

Այս էլին բանք ազօթիցն, որ Չլմարիա լեցի խոստանն քո, թէ՝ յետ եօթանաւոն ամի դառնաս։

[illegible]

Դիւրիրծ և 'ի տաճեցուցիչ մեղաց։ Այլև կաւերէն բաքիլացիքն մի տաճեցուցին զնս 'ի զօրձս և 'ի պաշտօնս իւրեանց։

[illegible]

Պատգամ՝ իշխանք տարաձան, և տառեպաշտաց, և քաւթեայք, և զխեթք, յամ կողմանց կարաւանել ջանան. զոր պատգամս կոչէ. և ջրհոր՝ զխառնաշաղաւեն, զի այն է անդլսա կարուաան։

[illegible]

[illegible]

Զի քաղցր են ողորմութիւնք քո, թէպէտ ահագին է սաս-տութիւն քո. ի բազում գթութիւն՝ որ հայրական է։

[illegible]

Զի հայեցեալ քո՛ կարող է զնա ապրեցուցանել։

[illegible]

Զանձն մեր յանձն առնել, երբ մեղանչեմ. զա-ծօթ եմ, յորժամ զմեղս մեր յիշեմ. զղջացեալ եմ; յորժամ արժանի կամիմ 'ի միջոյ։

[illegible]

Իբրև եար յեղխմոս. Նախատանաց հանդէպ սիրտ իմ՝ բանիւ. և թշնամութեան չարչարանօք մարմնոյ։

[illegible]

Ցեղանցեցաւ, կամ 'ի մոլորեցաւ՝ և յանձնեցաւ, զի ամենայն խորհէին և գործէին. այլ՝ գիտեմ որ պաշտեսցեն յետ որ հանգեցին։ Այլ՝ աղաւնոյ ոչ որ գտանէ օգնական, բայց՝ որ անկեղծն զնա։

[illegible]

Լեղի և քացախ լինելը 'ի նախատանացն կերակուրն և ըմպելին։ Այլ՝ ոն 'ի ժամ խաչին ծարաւմանն՝ քո չարու-թեն՝ լեղեաւ խառնեցուցին դ. քացախին՝ մինչ ծառայեր. և զի՝ ասուրբ բաղարջակերպն եկին, բարուրծ ի եղեգի կերա-ւորն զգիլեաւ, եատուն սեռեր և գետ գրեաւ։

Եւ

[illegible]

'Ի նոյն ատենի զկնի երեւման և եօթն ամի՝ հաստատու[illegible] 'նդ [illegible] զատկի 'նդ․ [illegible] [illegible] [illegible] անկերպք։

[illegible]

Խաւար կալաւ՝ զի մի հայեսցին 'ի մեր մերկութիւն։ Իբրեւ զի [illegible] 'նդ հանապազ կորուստ․ զի այլ մի կարասցեն ուղիղ գնալ, 'ի բեռանց և յամօթոյ․ փոխանակ զի հարքն ըղ[illegible] ...

[illegible]

Քանզի յայտնելոց է բարկութիւն այ։

[illegible]

Զուարթ 'նդ զոր 'ի գերութեան ունէին․ և [illegible] [illegible] [illegible] 'նդ լիցի, և զնա միայն ունիցին։

[illegible]

Զի զոր դու հարեր, [illegible] հալածեցին․ և 'ի վերայ ցաւոց խոց յաւելին, քան զոր մեռալ՝ [illegible] [illegible] քան [illegible] [illegible] [illegible]։ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։ Եւ [illegible] [illegible] զոր հայր [illegible], քան ըղ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]․ զի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible]․ 'նդ լիցի [illegible]․ [illegible] [illegible] [illegible] 'նդ․ [illegible] [illegible]․ և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]․ և 'ի [illegible] 'նդ 'նդ այլ ոչ [illegible]։

[illegible]

Զի յետ խաչին և զ յարութեան [illegible], մի մտցեն 'ի քաւութեան ապաշխարութե, որք 'ի կամաց ոչ զղջացան։

[illegible]

Կենաց գաղտն յիշատակն է արդարոց, որ կայ 'ի գութն մտ սննդոց. և որ արբուցանելու գինեաւ ուրախ նր խաշինն ընծեցան։

[illegible]

Աղքատ' աղամ, և գերին, և հողիք խոնարհաց. յոր-քո ընկալցի զիս յողորմութի, ուստի մեծացաւ են ցուք։

[illegible]

Նոր կատակարանաւ' զհենն նորոգեցից։ Զանուն մտ քիդ, զհոգի, և զորդին, և զոր զհոգին որհնելով Ես քարձր արարից զնա, յորժամ ես խոնարհեմ հեզութբ։

[illegible]

Համայ եղեցի մտ' այս քանակաւն պատարագս, քան զոր թէն' զոր արբուցանի և մոլեկս մատուցին' ձգեալ արտաքս զեղ ջերս և զկձղակս։

[illegible]

Որ չունին անասուն և նաշին, յորժամ գիտեն թէ քանակաւն նուէր մեծ է ոն. խնդրեցէք զմտ սրտիւ և բանիւ, և տացէք առե դուք։

[illegible]

'Ի բարկութ լուսոյ, զի եօթնանասուն ամ ոմ կայր էր, և զկապեալս զ յերկնից' ոչ արհամարհեաց. այլ' արար 'նմ դարձ։ Եւ աղքատ ընութեն' որ կարեւոր էր յաղքատութեն ոմ յերկաթ. 'Նորահոր' աղքատ և անանկ' զհեթանոսս մեզասորս կոչէ. և կարեւոր' զհոգին 'ի դժոխս, զորս ոչ արհամարհեաց և անփոյթ արար։

[illegible]

'Ի մարդոյն փրկութեն միաբանեալ խնդան և օրհնեն զմտ, զի զլուխ է արարածոց մարդ։

[illegible]

Սիոն զԱծ, և շինեսցին քաղաքք՝ յետ դարձին. և ժառանգեսցեն. այլք՝ զեկեղեցիս յետ հալածանացն:

Զաւակ ծառայից քոց ժառանգեսցեն զնա. և որ սիրեն զանուն քո, բնակեսցեն 'ի նմա:

Զաւակ՝ [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] յետ Ածոյ, և [illegible] [illegible] [illegible], որ սիրեն զանուն քո:

'Ի կատարած. 'ի դաւիթ՝ առ 'ի յիշատակ փրկելոյ զնա Տն. սաղմոս
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԿԹ.

Ած յօգնել ինձ նայեաց. և Տր յօգնել ինձ փութա:

Կարօտ եմ ասէ միայն հայելոյդ. և թէ՝ դու լինիս ընկեր մեր և օգնել մարդոյ, զի և մեք ակնունք դիմել:

Ամաչեսցեն և յամօթ լիցին, որ խնդրեն զանձն իմ. դարձցին յետս և ամաչեսցեն, որ խորհին ինձ չար:

Դօղ, և [illegible], որք զդէմս մարդկան կամին կորուսանել:

Դարձցին վաղվաղակի ամօթալիցք, որ ասեն ինձ վաշ վաշ:

Զի զխնդութեան թէ՝ աչ անէ. ամօթալից եղք ասէ-ին. երբ սնանի, և ոգեւորել, և այլք յաղթել:

Ցնծասցեն և ուրախ լիցին 'ի քեզ ամենեքեան, որ խնդրեն զքեզ Տր:

Քաղաք, և եկեղեցի, և որք ընդ [illegible], և հրեշտակք են 'ի դատաստանի մեր առ հայր:

Ասասցեն յամ ժամ, մեծ է Տր. և որք սիրեն զփրկութիւն քո:

Որք 'ի հեթանոսաց եկեալ են առ խո՛ ասէ զաւիթ. և զբնն եւ սերեալ ասեն. և որք կամին զարդարութեան ըն-նութեան հրեշտակք. և որք սիրեն զՅիս քո սէր աստուծոյ:

Ես աղքատ և տնանկ եմ, Ած օգնեա ինձ. օգնական և փրկիչ իմ ես դու, Տր մի՛ յամենար:

Աղքատ՝ զի 'ի հօրէ եմ. և տնանկ՝ զի անկայ 'ի դրախտէն. հրեշտակ 'ի գրոյն և 'ի տանձնէն. և դաւիթ յիշեալ և 'ի տապանակէն. Կարօտ եմ օգնութեան քո. օգնական և յա-իմ ես. և դու ես իմ մի յամենար. զի դու երկայնամիտ ես, և մեք կարճամիտք. դու յաւիտեան գոլով, և մեք անկատարք:

'Ի

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ Հ.

Ի ՔԵԶ ՏԷՐ ՅՈՒՍԱՑԱՅ, ՄԻ ամաչեցից յաւիտեան. յարդարութեան քում փրկեա զիս և ապրեցո զիս։

Ոչ յաղթութիւն խնդրեմ, այլ զերծանել յամօթոյն յաւիտենից. յարդարութիւն քում փրկեա, զի է արդարութիւն մեր, որով փրկեցաք 'ի դժոխոց, և ազատեցաք 'ի յաւիտենից մահուանէն։

Խոնարհեցո առ իս զունկն քո, և փրկեա զիս։

Բանական նուիրեմ պատարագ, փոխանակ անզգայից ելցէ յականջս քո տէր։

Լեր ինձ Ած ապաւէն, և տեղի ամուր կեցուցանել զիս. զի հաստատութիւն իմ և ապաւէն իմ դու ես։

Տեղի ամուր՝ ոչ երկինք, ոչ եկեղ, ոչ դրախտն լիցի մեզ ամրոց. այլ [illegible] ծոց [illegible] քո [illegible] թէ՝ 'ի ծոց իւր կրէ [illegible], և մխիթար լիցի յոգւոց։

Ած իմ, փրկեա զիս 'ի ձեռաց մեղաւորի, 'ի ձեռաց անօրինի և անիրաւի։

Դիւաց, և [illegible], և գողոց։

Զի դու ես համբերութիւն իմ Տէր, Տէր յոյս իմ 'ի մանկութենէ իմմէ։

Յ[illegible], այլև 'ի տղայութենէ։

'Ի քեզ հաստատեցայ ես յորովայնէ. յարգանդէ մօր իմոյ դու ես ապաւէն իմ. և առ 'ի քեզ է օրհնութիւն իմ յամենայն ժամ։

Քեւ մեայ յաղթանակ է․ զոր առեղծեր զաւակին եւ ա-
ռաջել, պայատ է ձեզ փիտափն ծնանել, եւ զասնալ եւ լնել
մանուկ, եւ մնանել յաղթութիւն։

Որ [illegible]

Իբր պօղոս առէր, առաւ նշանակէ երգը, որ է զուր-
մացումն Գործեալ՝ նպատակ հայհոյէ՛ նեռից։

Լ [illegible]

Չէ բերանս բաւական գովանալ եւ գովել յիրքենն,
լից ձորհօք։ Օգնա քո, նախ զնայն, որ փայելէր մեծու-
թեն սիրոյ հօր քո յո։

Մ [illegible]

Այլ պահեալ ի ձեռին իմ ի տղայութենէ Գործել
մի ընկենուր ի ժամանակս ծերութեան․ այլ ծերութեան դհը-
նանալն մեզք առէ, եւ պակասի զօրութիւն ի ծերութենէ։

Ա [illegible]

Բաղդեացիք եւ դեք։

Ա [illegible]

Գող առէ, եւ սատանայ։

Ա [illegible]

Ու է հեռի յաւելքն, այլ զողորմութիւն առէ մերձ մեալ։

Ա [illegible]

Ու այլ պատուհաս խնդրէ թշնամեացն, այլ անօթ
եւ զեղջ։

Ե [illegible]

Յոր

Յորժամ յաւելցես յիս շնորհ։

Բ [illegible]

Զմարգարէական և զարքունեական զշնորհսն տուր, զոր առնէր։

Ո [illegible]

Ոչ ուսայ 'ի խարդախս և 'ի չար դպրոցս հեթանոսաց և հերձուածողաց, այլ՝ միայն 'ի զօրութիւն քո, 'ի գիրս՝ որ զզօրութիւն քո քարոզէր. և ոչ է 'ի նմա խարդախութիւն, և զարդար դատաստանս քո միայն յիշեցի, և երկեայ։

Ա [illegible]

Դու ես իմ վարդապետն յերկիցն յեղ իմաստուէ. ի այնում, գառ գեղեց այնքան ծնեալ, և յարիւն թաթաւեալ, և ըմպէի ջուրք։ Եւ ես պատմեցից զարդարութիւնս քո, և զմեղս իմ։

Մ [illegible]

'Ի աղօթութիւն մի մնայց առէ։

Մ [illegible]

Դարձ առնես, և զօրութի քո պատմի ազգայն՝ որ գեն են գալոց ծննդեանք. և 'ի քրիստոնէից՝ որ գալոց են վար գալոց եկեղեցւոյ։ Դարձեալ՝ մինչև յակերել և 'ի ծերանալ օրինացն՝ մի թողուր զորէնս, այլ՝ մանկացն ուսուցանելն, բանն հայրեալ զդաւակին աբրահամու մինչև պատմեցի ազգի քրիստոնէից։

Զ [illegible]

Կարգաւ զմարգարէականն՝ մինչ 'ի բարձունս համբանայն լսեն զմ աղաք. զի քեզ նմանն զո՞ առեն զծ։

Ո [illegible]

[illegible] և 'ի խորոց [illegible]

'Ի բարկութեան՝ զոր եղեկեցին ասէր, բայց զգերեզմանս ձեր, և հանից զձեզ 'ի գերեզմանաց ձերոց։ Դարձեալ մխիթարեցէք զիս՝ դատարկաբանութեամբ։ Եւ 'ի խորոց աւերակաց՝ կենդանի և դարձուցի որդւոցն հանեք։

Յ[illegible] 'ի [illegible] և 'ի խորոց [illegible]

Նոյնման տակաւադիմաւ. և 'ի խորոց՝ արտասուօք մխիթարեալ 'ի նոյն բարկութեան։ Եւ ընդունել նեղութիւն չորս գիրս. մխիթարութիւն՝ տառապանս և աղէտս։ Յանձին նեղութիւն համբերութիւն, և թողուլ 'ի ձեռաց։ Մխիթարեցէք. ան զայն. և հոգւոյն պարգևն։ Որ մեղա 'ի թշնամւոյ հասանել ակամբ մեռան։

Ա[illegible] 'ի [illegible]

Պատրաստութիւն՝ որ է միտ, և ուսում, և քնար։ Եւ 'ի մեղ պատրաստութիւնք՝ անխղճմտանք վարք։ Սէր խորհրդեցի քո՝ որ միայն գառն որ։

Յ[illegible] և [illegible]

Որ է անձն՝ զոր և փրկեցեր. և շնորհաւք գոհանամբ. թեթևացի անձն, զի ծանր է օրէնքն. և անձն իմ 'ի խղճէ ծանրութեան վերծցի։

Եւ[illegible]

Աղաւել լեզուս ցնծայ՝ ոչ 'ի գոհանալն ևեթ, այլ 'ի ճաշակելն զարիւնն քո, և զաղաղակ մահն պատմելով։

'Ի [illegible]

Դուք, և քաղցեացիքն, և գոգ։

Ի սաղմոսն սաղմոս։

Ո՛չ ասացեալ, այլ ՚ի մէջ ասացեալ հոգևորական իմաստից, որ ցուցանէ զիմաստութիւն քո զամ, և զյաղթութիւն անձին իմ փառաց աստուածոյ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԱ

Ա՜ զիրաւունս քո արքայի տուր, և զարդարութիւն քո որդւոյ թագաւորի։

Արդարքն ասացին, և լուաւ Տէր, և զամ դատաստան տուր որդւոյ իմոյ։ Ես՝ զարդարութիւն քո՛ որդւոյ թագաւորի քո՛ որ թագաւոր է. և որդի թագաւորի երկնաւորին և Դաւթի։

Դատել ժողովրդեան քո արդարութեամբ, և զաղքատս քո իրաւամբք։

Ցերկրաւ բարձանելոց դատաստանին, զժողովուրդն որ չէին կարի յանցաւորք, այլ աղքատք յոյժ ՚ի նոցանէ, զերբեալց արդարութեան ՚նոյն աւելով փրկեաց յաւելլով դատաստան. ուր ցանկանանէս աւելի՛ ասացեալ է հետ մեծ զամ արդարութեան։ Իսկ՝ զաղքատս հեթանոսաց իրաւամբք, է առանձինն փրկելով, թէ զինչ ունելով զնոյն՝ խոնարհութիւն և պատուիրանօք, և ոչ այնպէս իւրեանց չարութիւն։ Դարձեալ՝ ՚ի հանդերձեալն յորժամ կացուսցէ յաջմէ և յահեկէ զհօտն թէպէտ ասացեալ է դատաստանաւն զամէն, որ ՚ի մէջ երկուց կանանցն զօր արար, զի՞նչ ոչ է ամ իւր։

Առցեն լերինք խաղաղութիւն ժողովրդեան, և բլուրք արդարութիւն։

Լերինք ասեն զմեծամեծս, որք և բերեն խաղաղութիւն առ կայսն, առ հայրեան, առ մեծաւ, և առ իշխանութեան, և առ աստիճանաւորս, զորս բլուրս կոչէ. որք ասեն, և զարդարութիւն քարոզեցին ամէն։ Եղև յաւուրս սաղմոնի խաղաղութիւն այլ ոչ արժանի յիշատակի յամ դարու։ Եղև կատարեալ խաղաղութիւն և արդարութիւն ընդհանուր, այլ և այս քննէ՝ Դաւիթ՝ ասացեալ լերինք և բլուրք զխաղաղութիւն առ զառաքեալսն, որք են ծնողացն, ելեն ՚ի լերինս և ՚ի բլուրս, և կային կենաց խաղաղութեան, և որչափ զամ. ուր և նախ կուսն գտեալ, և պատերազմեալ է ամ։

Իրաւ արասցէ աղքատաց ժողովրդեան, և կեցուսցէ զորդիս տնանկաց, և խոնարհեցուսցէ զբանսարկուն։

Աղքատաց՝ հեթանոսաց. և կեցուսցէ զորդիս արքա-
հա

համու, խոհակայ, յակոբայ, որ չունէին ատեան ատեան։ Եւ խոնարհեցուցանէ զփառաւոր, զամբարձեալ, զամբարտաւանս, զանձնահաճս, և զստամբակս. որ յամենայն ասէր դնել զաթոռն։

Կացցէ և մնացէ ընդ արեգական, յառաջ քան զլուսին ազգէ մինչև յազգ։

Յօ՛ քո խնամողի արեգակն է հօր և է հաղորդն, որ արև է նր. ոչ և ծնրն հօրն առի ձառագայթ. և հողին լոյս երեւայց որդւոյ։ Յառաջ քան զլուսինն է, զի արարիչ է ժամանակաց, զոր լուսինն առնէ։ Զի յերրորդեցին և յառօրին այնպէս կայ, թէ՝ երկիրպագցեն նմա՛ է արեւ և է լուսին։ Որև՝ զիա՞րդ ստորանի փայլել, յորդէ հրեղէն, մինչև յորդս հեթանոսաց։ Դարձեալ՝ է ծագել արեգական առաւօտուն, և երեկոյն՝ յառաջ քան զծագել նշոյլից լուսնին, եկեղեցի յաղօթս կացցէ առ նա մինչև ցկատարած։

Իջցէ իբր անձրև 'ի վերայ գեղման, իբր ցօղ որ ցօղէ երկրի։

Առ կոյսն անապական և անարատանցն լուսաւորէ, որ ագեղեցնին նկարեցաւ յարև և յանձրև, և 'ի կոյն, և 'ի դրղաթն։ Դարձեալ՝ 'ի վերայ գեղման անձրև՝ որ է բրդոյ, ոչ բանալ դուռն և մաց. այլ զամենաստան լռանալ և որդէ. և յերանելին՝ ոչ խորամանէ և քակէ. նոյնպէս որն առ կոյսն եման և եղ, ոչ ցօղ. և առաքելոցն քարոզէն հեղ բանին։

Ծագեսցէ յաւուրս նորա արդարութիւն բազում խաղաղութիւն մինչև բարձցի լուսինն։

Զի դհաղին զդեցեալ բնութիւն՝ որ է լոյս և որ յոյն, ծագեաց յաւ արդարութիւն կատարումն, մարմնաւորութեան, և ձգնութիւն և խաղաղութիւն բարձմանց՝ մինչև զի զնեմնպ անդամ մեղաց։ Մինչև կատարեալ լուսնին. որ լուսին մեր հնանոյ, և նորանոյ, և երկիր նոյնպէս պատերազմի և խաղաղանոյ. և զի՝ մի է ... և լուսին, զի և որն առ աստ բերել։ Դարձեալ մինչ խաւարի արեգակն և լուսին՝ է տն հրամանին, զի և այն՝ կատարումն է. այլ յորժամ արեգակն քո ծագէ, խաւարի լուսինն ստանան։ Այլև՝ ասէն թէ՝ առ բոլ մի յառաջ լուսինն բոլորի, և մնայ, նախ քան զ... գոյն, և խանգարի ստարանն. վերակին երեսուն լինի, և եօթնեկերեակին եօթն։

Տիրեսցէ նա 'ի ծովէ մինչև 'ի ծով. 'ի գետոց մինչև 'ի ծագս աշխարհի։

Յեզերաց մինչև յեզերս․ քանզի ծով է շուրջ զաշխարհաւն 'ի Կղզեաց'․ 'ի յորդ առնանէ, որ երկու ամիսն է, մի այն գնացս առէ, ուր սկսաւ մկրտութիւն մինչև եզերքն կեանք մարդկան։

Ա[illegible]

Երբայեցին նախ կղզիք անկցին, որ 'ի մէջ ծովու բնակեալ են, [illegible] 'ի նմանէ անծանօթ․ ոչ ծուր և [illegible] գնալոյն․ այլ [illegible] և [illegible] վաղ քարոզեցաւ 'ի Հնդկաց։ Ես 'ի [illegible] նը հող կերեցին․ ոչ օծն տաճարն առ 'ի [illegible] մտերին, և չէ մնացի գան միշտ․ և հերձուածողք մնացին ուսան, և ոչ մնացին։

Թ[illegible]

Թարսիս, և կղզիք, զկոյն կարգեցանն առէ կղզի․ և զԹարսիս՝ տարսոնի, ընկերքն Հնդկաց․ և կղզեաց պատարագս բերցեն, առա հաւատացեալք, և 'ի հանդերձեալն առ հաւատոց նմ՝ աղբիւր երկրպագութեան և փառաբանութեան մատուցանեն։ Թագաւորք արաբայ և սաբայ, որ է երջանիկն արաբիոյ, և ապառաժն կոչեցեալ արաբիոյ, զընծայս առեն երեք թագաւորք․ պարսից մելքոն․ գասպար՝ Հնդկաց․ պաղտասար՝ արաբեաց․ պատարագս բերցեն, ոսկի, զմուռս, և կնդրուկ։

Ե[illegible]

'Ի կատարածի

Զ[illegible]

Մխութ աղքատ՝ զընդութիւն առէ, զոր փրկեաց 'ի տառապանաց․ Զաղքատն և զանտէրն՝ զհրեշտակն․ ըստ այնմ թէ՝ հայերգու, և ոչ որ էր որ օգնէր նմա։

Ա[illegible]

Գթով խնամելին է անխոցելին․ 'ի մեղաց չարեաց մեր կեցցէ, զի փոխանակ չարչարեցոյն նմա՝ 'ի դրախտին ծնանելովն 'ի քաղցր պտղոյն, միշտ պահանջէ զխաչին, զհոգին 'ի դը_

ժո

ժոխս ամենայն աստամանց, այլ թոյլ առաջին. անմիջապէս թողել զգլուխն՝ որ մաշ՚նէ, յորմէ այն փրկեալ, և յերկրորդ դալեն՝ զայն բառնալ, զհինգ հարիւր, և զյետոյն, թողեալ ըզմեզս հինգ զգայութեանցն նշոյն. և յետոյն աղամանցն, 'ի սիմոն և 'ի կինն մեղաւոր առաքեալ. և յետոյն զաղտա միտացն ազատաց նշանակ է.

Պ[illegible]

Յոյն որում ամ ծունր կոչեն: Գործեալ պատուական է անուն նոյ՝ առաջի նոր, բատ այլոց. եկեղեցւոյ առաջի քրիստոնէի՝ եհեղ զարիւն իւր վասն նոյ, զի քրիստոնեայք կոչին: Կեցցէ, հերովդէս ոչ կարէ սպանանել. Իսկ 'ի մեռելոց կեցցէ. և տայր նմա յաւիտեան արքայութեան, որ այնին է, զի թագաւոր է, զի երկեր թագաւոր նոյ, նշանակ անմահ հաւատոյն, որով զարձակ յառաջին փառացն: Ասորին ասէ, պատուական է արիւն նոր. և այն եւ պատուէ 'ի մեղ, սուկայի պատուով:

Յ[illegible]

Որք ոչ թերացան 'ի հաւատս, քանզի են հօգւոյն. և գիշեր ոչ ունէր նոցա, այլ զօրհնութիւն՝ յամ ժամ 'ի բերան ունէին. վասնորոյ ասէ թէ զօրհնութեամբ:

Ե[illegible]

Եկեղեցի հաստատի ընդ ամ երկիր. և 'ի վերայ գըլխոց լերանց, բատ այնմ" ոչ կարէ քաղաք թագչել. որ 'ի վերայ լերին կայցէ: Ասորին ասէ, եղիցի ցորեան ընդ ամ երկիր. յայտ է 'ի հասոյն՝ որ անկաւ յերկիր, և մեռաւ. և 'ի վէր գլխոց լերանց՝ յոյժ մեծ, որ ասեն զցորեան այնմ, նախ առաքեալքն, և ապա նմանողքն նոյ:

Բ[illegible]

Բարձրացի քան զամ կրօնս՝ և զհրէից պաշտօնն՝ այլ ասացին եկեղեցւոյ, հաւատն, յոյսն, սէրն. զի լերանան բարձր է քան զդաշտավայրն, և զառապարս. այլև՝ լերանան անդաստան է նոյ ամի երկրի կրօնք՝ այնպէս անբարբերք: Ծաղկեսցի յեկեղեցի. ոչ նոյ հրէից կրօնքն՝ փոքր մի ծաղկեալ յետ, խամբացաւ: Երրայեցին ասէ բուսցի 'ի քաղաքի նոյ: Քաղաք՝ նրն մարխամ. պարխով կուսութիւն, ուր բուսաւ ծառն, ոչ նման հրեշտակաց, այլ մարդոյ, որ խառնեալ նմանեաց. զի մեք

անտառնոյ նմանեցայք, զի կերպարանս լեցի մեր, հատ 'ի քաղա-
քի, և ոչ յանդաստանս և յագարակս, այլ 'ի քաղաքի
զոր ոչ կոփեն և կռփեն մարդիկք, այլ թէ 'ի քաղաքի
ուրեք 'ի մաշարանի, որ չկոխի, և բուսանի։ Եւ զի 'ի քաղա-
քի սակ, որ է յերեսանի և զզարդարեալն կոփեն, այլ ոչ զմա-
հարձանն, իբրև 'ի կողմն յոր արձանացաւ մեռն։

ԵՂԵՒՆ ԱՌԱԿ ԶԻՆ ՕՐՀՆԵԱԼ ՅԱՌԱԿԱՑՆ. ԶԻ ՅԱՌԱՋ ՅԱՄ ԳՈԼՈՎ Է ԱՌԱԿՆ ՆՈՐ։

Զենչ և անտեանի, օրհնեալ է․ զի յառաջ քան զայն է անտան նր խախանն, թէպէտ և խոռ կոչեցաւ յետոյ։

'Ի ՆՄԱ ՕՐՀՆԵՑԻՆ ԶՄ ԱԶԳՔ ԵՐԿՐԻ, ԵՒ ԶՄ ԱԶԻՆՔ ԵՐԱՆԵՑԻՆ ԶՆԱ։

Զի զաւակն է արքայական՝ յորմէ օրհնեն զմ' ազգք․ և զմ' ազինք երանեցին զնա, զի զծնեալքն երանութեան նախ ինքն եւս 'ի մէջ բնութեան զոր զգեցաւ, և արդ եւս մեզ․ զի զմ' ազգք սակն, արանեալքն, և միայն հզօրն, թագաւորն թագաւորաց, և տէրն տերանց, որ միայն ունի զանմահութիւն։

ՕՐՀՆԵԱԼ ԶՈՐ ԶՔ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐ ԱՌՆԷ ՍՔԱՆՉԵԼԻՍ. ԳԻՏԷ. ԵՒ ՕՐՀՆԵԱԼ Է ԱՌԱԿՆ ԶՔ ՓԱՌԱՑ ՆՈՐ ՅԱՒԻՏԵԱՆ. ԼՑՑԻ ՓԱՌՕՔ ՆՈՐ ԶՄ ԵՐԿԻՐ. ԵՂԻ-ՑԻ ԵՂԻՑԻ։

Օրհնեալ տէր ամ իշխէ որ զգեցաւ, յոր ինքն տէր ամ քո տէրն է։ Եւ օրհնեալ է անտան նր փառաց 'նր յաւիտենին, որ խաղաղան կոչի, զի ոչ է նախատանաց։ Լցցի փառօք 'նր ամ երկիր, սերովբէքն զպարածեքն խաղին բարձրավ։ Եղիցի, որ է հաստատեսցէ, և յամենայն. որ առաջ եղիցի լոյս, և եղև, և այժմ․ 'նոյնպէս' և այս լինի։

Սաղմոս յասափ. օրհնութիւն :

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՀԲ.

ԲՐԵՒ ՁԻ ԲԱՐԻ Է ԻՍՐԱՅԵԼԻ

[illegible]

Որ և ինքն բարի է, և յանի չափ բարութն, [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զի սատէն նեղին եղեւ նոյ սրտմտա անբարտաւանութեն, և իբրև զգայրք՝ արկանէ զեւբեամբք զամբարշտութիւն։

[illegible]

Հանելոց է սաէ ած զնորին և զփառաւոր կեանսն, և նմին հոյն առնէ. յորժամ տայ արեգականն բարակէց անել յաւուրն զառատանոթ. զի աւելի յարութեն նոյ՝ փառաւորութիւն էր. և անդր ջուրթ գնոյն 'ի խորհուրդս իւրեանց փառաւոր կեանք, և ոչ զզգացման։

[illegible]

Ոչ միայն առ մարդիկ սաէ, այլ՝ առ ած անիրաւս խօսեցան։

[illegible]

Ոչ անէին զմաս՝ անդրոյն հնաւորութեան զրարբուէ փառաց նորա. և զկրուս իւրեանց անէին զերկրաւ. անդ ոչ կարէին հասուցանել, առ մեղ զորձուցանէին ըղ յարութիւն. իբրև հրեշտակն՝ զօր հայհոյութիւն առ որդին, որ յերկրի սատ էր։

[illegible]

Ասէ սաէ զայս, ոյ թէ՝ յիշեմ կայցէ, զի սուրբն բաբիլոցին՝ զօր յարևոյն իւրեանց, բաս խառնութեն իւրեանց, և անդրոյ սրտին։ Եւ սուրբք իմ լի կատարեալ՝ զոր հասի եւթանասուն ամօյն, զայլոն 'ի նոսա. յորժամ փասն ազգութեն իմոյ 'ի վենէն հաշուիմ յերկրասասն ամէ, թա զաւորութեն սխալ, և ոչ 'ի գերութեան։

[illegible]

Երկու զինքը է խնամը, մի՝ 'ի պատուհասելն զգայի լացին զարմանք սանն, զնորդ ոչ թողեալ յորքն նոյ 'ի տնէ. և մի՝ յորժամ 'ի վկայն նեղին, ասեն, արդ եկք տեսանէ՞ զայս ած։

Այս

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ճշմարիտ էր, զբարիսն՝ որ պատկեր է և նմանութիւն, անոր զեղջի իրր ամայութեան ամայութեանց։ Զի հայր բարբառեցաւ 'ի սրտի խնամ, և երկիւղածութը խմ՝ սպրդանեցան. 'ի ցասմանն և 'ի ցանկութիւ. միքը առ ի հրրով նախանձու՝ պաւերին են հիմն անտանելով։ Վիշտպքն և մատաթիւս և յորդը 'ի միջոցին՝ անանոյ զպատկերս դողային երկիւղածութիւն, և կործանելով ամպրդերին զիբաւանս, և զմասուցեալն սպասարուգայ ապանմն 'Նարձեալ՝ որ 'ի քաղաքի քում. և բաժինին քո է, զմարհա պատկերի քո՝ ան 'ի նմ'ան, զի արհամարհեցին զնա։

Ես արհամարհեալ էի, և ոչ գիտէի. որպէս զանասուն համարեցայ առաջի քո, և ես յամ ժամ ընդ քեզ էի։

Կարծիմեցի ասէ, և արհամարհ ցացայ, իբրև զանասուն հանդերձեալ զոչողուածն բաժինին անտանելով. և ես յամ ժամ ընկրալով ընդ քեզ եմ. և նորա ասացք են։

Կալար զձեռն աջոյ իմոյ, 'ի խորհուրդս քո առաջնորդեցեր ինձ, և փառօք ընկալար զիս։

'Ի զինեալ կատարելոյն ասէ, և իսր, և այլ մարգարէիցն. յիշեց եզեկիայ՝ 'ի խորհուրդս քո առաջնորդեցեր ինձ, և առ' զանձինս և եղեկեեցին, և որք 'ի զարդին մարգարէք հացունն։ Զարդոյ ձեռանէ' զմիմալըն. և փառօք ընկալար զիս, թագաւորած զօրաբարելին, և քահանայապետին յաւանա։

Զի՞նչ կայ իմ յերկինս, կամ 'ի քէն զի՞նչ կամեցայ յերկրի։

Բարի ի՞նչ ունիմ յերկինս՝ քան զքեզ, որք այդ զամ. և յերկրի այլ ի՞նչ խնդրեմ, քան զոր արարեր ամէն բարեացն, և ինձ զարձ, և զչող յերկրի. փառաւոր ասէ։

Նուաղեցաւ սիրտ իմ և մարմին իմ. Աստուած սրտի իմոյ, բաժին իմ Աստուած յաւիտեան։

Ով սատանի ծարաւոյն նուաղեալ ասիցէ բերել ջուր այսպէս հոգւոյ ասէ և մարմնոյ թողեալ 'ուրաքի. Որք ան խնդ բաժին. ոչ ասէ 'ի բնութիւն այլնոց յաւիտեան սիրտ իմ՝ զաս զքեզ. եւր էցէ, զի եկեալ։

Ահաւասիկ որք հեռի առնեն զանձինս իւրեանց 'ի քէն, կորիցեն. սատակեսցես զամենեսեան՝ որ պոռնկին 'ի քէն։

Հա

Հաւանեալքն անօրինաց. և նորա գործակցեալքն. գաջեն հեռի յամենայն՝ բաժանեալ բարեաց և զխաղաղ. այլ որք արտաքին ընթանան. որպէս և է՝ կորուսանէ։ Սատանայի անմեկնելի՝ բաժանեալ զեզ և կատարեալ, և որք մերձաւորձ մնան ՚ի մեղս։

Ինձ մերձենալ առ Ած բարի է, և դնել առ Տր զյոյս իմ։

Որպէս ՚նոյա հեռանալն չար է, և յուսահատելն։

Պատմել զամ օրհնութիւնս քո, ՚ի դրունս դստեր Սիոնի։

՚Ի դրունս նորին՝ որ առ ներքինն, որ ներքինն Սիոնի է իբր դուստր առ մայր. և յեկեղեցիս՝ որ դուստր է վերին Սիոնի, որ է մայր մեր ամենեցուն։

Իմաստութիւն յԱսափայ։
Որպէս ՚ի դէպքն ասացան, և այլ յանդիմանութիւն՝ յերկրորդ խաղաղութեանն. այլ մարգարէանայ զառն զերծն նաբուքոդոնոսորայ ՚ի դիպուածս. որ է զեղծանելութիւն տաճարին սրբոյն Սիոնի զոր հրկիզեն Ած աւերէր ՚ի ձեռն զօրաց քաղդէացւոց, և եգիպտացւոց, առնելոյ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԳ.

Ընդէ՞ր Աստուած մերժեցեր զմեզ իսպառ. բարկացաւ սրտմտութիւն քո ՚ի վերայ խաշանց արօտի քո։

Որ ոչ երբէք եղև ՚նց անմարմ գերութիւն բարկացաւ սրտմտութիւն քո. զոր յառաջ հովուեր յարօտս մարգարէիցն։

Յիշեա՛ զժողովուրդս քո, զոր ստացար ՚ի սկզբանէ. փրկեցեր զգաւազան ժառանգութեան քո։

Ստացար խոկ յեգիպտոսէ, և փրկեցեր ՚ի փարաւոնէ. բաց մնացեալ, եղև բաժին նոր ժառանգութեան իւր յակոբ. և վիճակ ժառանգութեան իւրոյ իսրայել։

Լեառն Սիոնի այս՝ ուր բնակեցեր դու ՚ի նմա. համբարձ զձեռս քո ՚ի վերայ ամբարտաւանութեան նց իսպառ։

Ուր դաւիթ երբեր զխորանն և զտապանակն, և եղեր դու զանուն քո ՚ի նմա։ Համբարձ զձեռն քո ՚ի վերայ հրէից՝ որք զհայրենի թագաւորութիւն խնդրեցին, և խնդրեցին

ցին զարիւնն նն 'ի վերայ անձանց և որդւոց՝ խոյս խնդ-րեցին։ Հանճարս գծեան քո գտանել միշտ հարկանել զնա։

Որ [illegible]

'Ի ռանի զատկին՝ 'ի մէջ բարեկենդանութեան խաղեցին զինքն. պարծեցան առնելք քո, փոխ առեալն որ քակէիր զտանձիքն. 'Ի նոյն ռանի հասեալ է. Եհարց թէ՝ ընդէ՞ր մեր ժեցեր, և այս նմ պատասխանի է թէ՝ ոչ անդ ատատատն մերժեցեր։

Ե[illegible]

Պիղատոս՝ նոյն աւերածի 'ի տաճարին եմուծ գլուխ խոզի, և գրոշ որ կայր 'ի վերայ պատկեր արծուոյ։ Այլև՝ նա չանք լինէին աւերածոյ, դուռն որ բացու լինէին, որ քան մարդ հազիւ զնէին. և երկինքն՝ որ գառն ծնաւ. և այլն՝ որ աղաղակէր, վայ ինձ, վայ ինձ. և նա եղեն 'ի նշանս բարուց Եւ ոչ ծանեան զերս 'ի վերուստ 'ի վե-րուստ գոլ մեծ բարկութի, և նա ոչ յետ մէ՝ պատահաբէ, և այս էր։

Ո[illegible]

Արժանաւորս անձեալ՝ քանդեցին։

Ա[illegible]

Ցերեկի և ոչ 'ի յերկինս է, խորհրդով զոր եկեղեցի Պղծեցին, խայտառակութիւն գործելով 'ի տաճարին։

Ն[illegible]

Զօրութ, զղութիւ, զատակատարահարսն, և զայլսն։

Ն[illegible]

Եւ արդ լուեալ են նշանագործքն և մարգարէքն, ազդ և յայլ գերին մեր, մարգարէ ենին, և զմեզ ոչ ծանուցեցին իրքն գինել, և զճորտութեան ոչ։

[illegible]

Սատանայ և Հրէայքն զեռեալ հակառակին, և հայհոյեն զՔրդ յոյժ։

[illegible]

Ցոյն կրկնէ, զան֊ն բարութիւն և բարեկութիւն [illegible], և ձեռն որ բաշխէ զպարգևութիւն, և այն որ զարդարեաց. [illegible]

[illegible]

Այս՝ արարեր փրկութիւն ՚ի մէջ երկրի. յէնէ որ է սիրտ երկրի՝ ՚ի [illegible] աշխարհի։

[illegible]

Զծովն կարմիր երբ պատառեալ [illegible] և [illegible] վէմով, եգիպտոսի քաղաքս, գլուխ վիշապաց՝ խորտակեցեր։

[illegible]

Միաւոր [illegible]. և նոսա զեա կերակուր զօրային հնդկաց. զի եկին հնդկիք, առին [illegible], զոր [illegible] ՚ի գուբս։

[illegible]

Զաղբիւրս ՚ի վիմէն, և զամբարձացուցեր զյորդանան. և զգետն [illegible], և զյորդանան, զոյն որ զայր զարի և զարի։

[illegible]

Յամենայնակայ արարիչ դու, որ արարեր եգիպտոսի [illegible], և [illegible] գիշեր և զարև. և դու հաստատեցեր [illegible] երկրի. [illegible], և [illegible] որ [illegible], և [illegible] որ [illegible] դու [illegible]։

Այ

Այս [illegible]

Բարի՛ տէր կամօք մառանոյ զարդն, յորժամ լիցի առէ զայս ոչ կամեցաւ գիտել և պահել 'ի մտի զնա անուն քո, որ ոչ նախատէ, այլ՝ նախատեաց, և նախատէ ևս. ժողովուրդ ան- դգամ՝ քան զնա և զեղ՝ բարկացոյց զանուն քո, զի որ զի ոչ ոչ սաստ. զգեղ զոլ.

Սէ [illegible]

Գաւազանաւդն զկնաց զանձն հրեշի և հեթանոսի, որ խոս- տախանեմն զգեղ ... և զանձինս անանկաց՝ որ մեղան և զըղ- ջացան, մի մոռանար։

Հայր [illegible]

Զոր ուխտեցեր եկեղեցւոյ՝ պճնազարդ և դրոշմ՝ քոյով արեամբդ, զի լցան առնել՝ եկեղեցիք հերձուածողաց յափշ- տակութիւն յերկրի, մի երկրաւոր փափկութեանց, կամ փառաց և ընչից՝ բանսարկուեցան, և սուտ խոստացան՝ արկեր, նետ- սար, և այլքն. կամ զի յերկինս ոչ եղեն հոգւոյն սրբով ի- մանալ զգիրս. այլ՝ երկրաւորք եղեն և չնչաւորք՝ և անիծեալս։

Սէ [illegible]

Անկեալն յեկեղեցւոյ թէ զղջացեալ դարձ առ քեզ, թէև՝ մինչև չարի է հերձուածն 'ի հոգւոյ նոր. այլ՝ ուղղափառ հեթանոսն, և անանկ հրէայն օրհնեսցեն զանուն քո. զի ողորմած կոչիս և երկայնամիտ։

Աւէ [illegible]

'Ի հանդերձեալն՝ զի քո է դատաստան. յիշեա զման- կանս՝ 'ի սատանայէ, որ նախատէ զպաշտօնեայս քո, և զանուն քո, և զեկեղեցի քո, և զխաչ քո, և զգեղ մեր։

Սէ [illegible]

Որ յեկեղեցիս աղաղակեն միշտ։ Ամբարտաւանութիւն դիւաց և կատաղութիւն՝ վերասցի հանապազ, յորժամ դու միայն յայտնիս Տր մեր և յն ած։

'Ի կատարած. մի' ապականեր. ընդ օրհնութեան։ Սաղմոս յասափ, երգ առ ասորեստանեայս։

Վն տարապատանաց ած ասէ զէմն աղօթս, և զն փրկութիւն, և խրատ պատուէրն աստուծոյ, և զն ասացն խոստովանել, որ և ասէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՀԴ.

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԻՑՈՒՔ ԱՌ ՔԵԶ

Ած, խոստովան եղիցուք և խոստովանեսցուք զանուն քո յա։

Նախ՝ խոստովանեսցուք զյանցանս, և ապա՝ կարդասցուք զանուն քո. և ընդէ՞ր կրկնէ զխոստովան եղիցուքն. անանեքսյ ա-այց կարդալ զանուն ած զինի խոստովանութիւն մեղաց, յա-ւելին ցուցանս, այլ լուեա զմեղս քո. այս՝ խոստովանութիւն մեղացն, 'ի կարդալ զանուն ած, որ է հաւատոյ խոստովա-նութիւն ած ոյ, որ զատող է և ողորմած։

Պատմեցից զամ սքանչելիս քո. յորժամ ժամ առից՝ ես ուղղիւ դատեցայց։

Երբ յեհէմ հասից զերծեալ 'ի նեղութենէ՝ արդարա-դատ եղէց, զոր դու ասացեր զատաստան արդար զատե-ցարուք։ Այս թէ՝ յաւուր դատաստանի՝ զյուղայն ցեղս միայն ունէր, խոստանայ թէ՝ յորժամ զատան ցեղն առնում, ուղիղ դատաստանաւ դատիմ զբռնակալն 'ի մա-մու։ Իսկ՝ առաքեալքն յորժամ հրաման առին նստել յեր կոտասան յաթոռ՝ ասա քարոզեցին, և անդ դատին։

Մաշեցաւ երկիր՝ և ամ բնակիչք նորա. ես հաստատեցի զսիւնս նր։

Երուսաղէմ և ամ բնակիչք նր. ես հաստատեցի զսիւ-նս նր, զայս ած ասէ, սիւն՝ զառաքեալսն, և յետոյ, և մեր զալստեանն. և քնէ է բանս, որ 'ի մաշելն մեղօք ամ երկրի՝ հաս-եալ լինի 'ի սպառութիւն երկնի, յարդարութիւն, որ և յամ սպա-սու։. և մարմնոյ երկրի սպասաւոր յառաքինու։. և հաղ-ւոցն բնակչաց 'ի նոսա՝ 'ի սիրոյ. ած հաստատեաց սիւնս զառաքեալսն, զեօթն զօրութիւնս հոգւոյն դնելով 'ի նոսա, շինելով զխմաստից տունն Պարանէ՝ ենէմ հնոյն սիւնս զեկեղեցի հաստատեաց, ըստ պօղոսի ասելոյն առ տիմոթէոս,

հա

հանել զնա 'ի վերինն սեան, որ է սիւն սորա մխիթարիչ.
Դարձեալ՝ եթէ մի մնայ աւերի երկիր, այս է սիւնն, զոր ասէ:

Ասացի անօրինաց, թէ մի՛ անօրինէք. և մեղաւորաց, թէ մի՛ բարձրա-
ցուցանէք զեղջիւրս ձեր:

Հպարտից ասէ, մի բարձրացուցանէք զեղջիւրս ձեր, սակս զի՞նչ է անմտաբար ասա, այս է բարձրէքն:

Մի՛ համբառնայք 'ի բարձունս զեղջիւրս ձեր. և մի՛ խօսիք զԱյ ա-
նիրաւութիւն:

Զեղջիւրսն ամբառնալ՝ զամբարտաւանութիւն բառն 'ի ձեռն առնել. այս է սիւնն՝ բանն քո, բանիւ գոյացաւ երկիր, առաց և եղև. այլ բանիւ հաստատեաց զայսպիսիսս, որ առաց անօրինաց և մեղաւորաց, մի խօսիք զԱյ անիրաւութիւն, այս է 'ի բարձունս ամբառնալ զեղջիւրս, ասել թէ՝ անիրաւ է դատաստանն նորա. քաղդէացիք, կամ՝ հրէայք:

Զի ոչ յարևելից՝ և ոչ յարևմտից, և ոչ յանապատէ լերանց. այլ
ած դատաւոր է:

Զչորս կողմն յիշէ, զհիւսիսն և զհարաւ՝ անապատ ասէ զի ոչ բնակին անդ մարդիկ, վասն կարի ջերմութեան և ցրտութեան. և յարեգակնածին երկանելն և 'ի մտանելն՝ որպէսմանք և թնդմանք լինին, և ոչ անդ են բնակիչք. յարևելս և յարևմուտս, և 'ի սոցին յայս՝ ոչ լինի ապաստաւ. այլ՝ ուր մարդիկ են, և կոխեն զօրէնս նր. Դարձեալ՝ զի ոչ յարևելից, որ թէ ասէ՝ չորից ծագաց՝ ուր գերեցան հրէայքն, 'ի քաղդէացւոց՝ յարևելից. 'ի յունաց՝ յարևմտից. 'ի հոռոմոց՝ յեգիպտոսէ. 'ի հիւսիսոյ՝ 'ի հայոց. այլ՝ դատաւոր ած է. նր հրամանաւն եղև գերիլն, և 'ի զղջմանն՝ նա դարձուցանէ դատաստանաւ. Դարձեալ՝ յարևելից յոյնք, յարևմտից հռոմայեցիք, ստանդրագիւր մէջ ... երկանելն. և յանապատէ լերանց՝ 'ի մարաց և 'ի պարսից՝ 'ի մէջ թագաւորի յաւելեն. սակայն՝ ած է դատաւոր նց. Դարձեալ՝ զի ոչ յարևելից, որ մայր է լուսոյ, սպասեսցուք փրկանք, և ոչ յարևմտից չարեաց, ուր կայր չարն թագաւորեալ, և ոչ յանապատէ լերանց սպասեսցուք, ուր զօրք չարին 'ի թագաւորս հեթանոսաց. այլ՝ ած դատաւոր է, զի նա է կենաց և դատել զամենեսեան. Այլ ասեն յարևելից խաչն գայ, յարևմտից ածածինն, յանապատէ՝ առաքեալքն. սակայն՝ ած դատաւոր է:

Զայս

[illegible]

Զենմ գերութիւ. և զայն բարձրացուցանել զորմէն բաժակ 'ի ձեռին ոն, զոր չայս ժամանակին երևելոյ սրբութեանցն թշուառաց և ամ երկրէ։ Եւ խոնարհեցուցանէ յաղմանէ յայս. 'ի ձեռաց ոն յենմ. յայն 'ի բարբերանէ 'ի ձեռն կեղծաւոր. կամ խոնարհեցուցանէ 'ի խառնուածն, 'ի հեղուածի. գինի լի անապակ՝ ուշաբերոյս ասել 'ի խելաց՝ զինւ յանգաւորս, հնարս ոչ գտանել զերծանելոյ. բաժակ 'ի ձեռին ոն անօթ բաժակի. որ զնարուգալ անոտ ասէր բաժակ ասէ 'ի ձեռին ասել, և արբուցանել ամ կամի. լի՝ որ ոչ սպառի իւր աղիւսոյ՝ թերևս խառնելով, որ է զորմանք, անապակն և խառնելով. անապակն զի անախտուն է, այլ խառնէ զխուժ զի մարմինք են, ոգի և շունչ։

[illegible]

Անուրն սպաճի բարբերանի, զի հրեխն՝ եօթնատաւն ամ, և բարբերանի, և գօգույ միշտ Եւ զորձեալ՝ զոր պատրաստեալ է սատանայի, և հրեշտակաց նր 'ի հանդերձեալն. Դարձեալ բաժակ փրկութե 'ի ձեռին՝ զոր ենքն էարբ խաչին, և խոնարհեցոյց յաստուածային և 'ի մարմ, զոր զմիուին զերբաւ կամ՝ հրեշտակին և չար իշխանքն արբցեն, արբուցելքն ոն և ատաքելոյն, և մկայից։

[illegible]

Ցնծասցի զատաստանն ոյ՝ զշարժոց յերէ, զի մեն նմա երկն նոցա զորձն։

[illegible]

Հակառակորդքն շատ են 'ի զորձն, եղծանիցեցին, և մախացեցի, և փղշտացիս և այլք. և բարձր եղիցի եղջիւր զօրաւորացն. և քնն որ է խաչն. այլ ոյն յոյժ ամ խախանեցայ զամ իշխանութե։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂ.

ՍԱՂՄՈՍ. ՀԵ.

Յայտնի է ՚ի Հրէաստանի ած, և յԻսրայէլ մեծ է անուն նորա։

Սքանչելեօքն և քն խաւսելովն յայտնեցաւ թէ՝ ով է ՚ի գրքեանն առաքածոյ։ Այլ՝ իմանալի Հրէաստան՝ խոստովանող սիրտ ամ, ՚ի լերինն սիոն՝ որք ուսանիլն զնա, և մեծ է անուն նորա։

Եղև խաղաղութեամբ տեղի նորա. և բնակութիւն նորա ՚ի Սիոն։

Խաղաղութի կոչէ եդեմ լերինս, ուստի մերժեալ են ցաւք, և հեծութիւնք։

Անդ խորտակեաց նա զզօրութիւն աղեղանց, զվահան զսուր և զպատերազմս։

Զաստուածոյն, զի ՚ի լերինն սիոն ոչ կարէ ձգել ՚նետ և պատերազմել չարին։

Լուսաւորես դու սքանչելապէս ՚ի լերանց յաւիտենից. խռովեցան ամենեքեան որ անմիտ էին սրտիւ. ննջեցին զքուն իւրեանց՝ և ինչ ոչ գտին։

Եօթանասնիցն առնեն, լերինք սիոնի լոյս առէք. լերինքն խորայինք լոյս առին [illegible] ՚ի [illegible]. խռովեցաւ սարսին անմիտն, ննջեցին և ոչ գտին զնեմ։ Դարձեալ՝ լերինք յաւիտենից՝ հրեշտակք, որոց արեգակն՝ տէրն է, ամենայն ննջեն. և ծուխանն յերկրաւորացանեն հրեշտակաց սոա, և անդ խաւարն, և ինչ ոչ գտանեն մեծութեան [illegible] արթուն [illegible]։ Այլ՝ նահապետք լերինք, և ՚ի քն լոյս առին, անուն և [illegible] երկն, իբր արքայանամ. և անմիտ հրէայքն ծառայել ոչ խնդան։ Դարձեալ լերինք իմաստուն կուսանքն, զի [illegible] առ ինն [illegible], և անմիտ յիմարքն ննջեցին, և ինչ ոչ գտին։

Ամենայն արք՝ ՚ի մեծութեան ձեռաց իւրեանց. ՚ի սաստէ քումմէ ած յակոբայ ննջեցին, և որք հեծեալ էին ՚ի ձիս։

Ամենայն մարդիկ որ ՚ի անմեղութիւն, և ՚ի [illegible] առաքինութիւն, ՚ի սաստէ քումմէ ննջեցին, հարկեալ ուժոյն և հինգ հազարքն էին, որք ՚ի հեծեալն ձիոյն սատակեցան. և զօրայ [illegible]. այլ՝ որք իբրև զձիս [illegible] [illegible] գնան։

Դու

[illegible]

Արդ գիտացուք՝ զի կարող էիք նախ քան զհաշհցելն նոյ սատակել, այլ ոչ նորա հեզանեցին, յայսմ եղև բարկութիւն քո Այլև ՚ի կրկին գալստեանն յայտնելոց է բարկութիւն:

[illegible]

Աստուածն զատաստանաւն Այլև՝ ՚ի հանդերձեալն նշանի քո յառաջս՝ ՚ի ծննդեանն քո Այլև՝ ՚ի խաչին նոր, և ՚ի գալն միասնեզամ. յառնելն, և ՚ի գալն, և երևելն՝ մեր զերդութեան առի. զամենայն հեզս՝ զոր երանեաց:

[illegible]

Զի և խորհրդոց քննութիւն է անդ, և առ՝ ծածկեալ իմաստութիւն, առաքինութիւն յայտնի, և օրհնի յայտնակ ած:

[illegible]

Ուխտեցէք ընդ եղեկեալ՝ որ շուրջ զերուսաղէմաւ էք. այլև՝ որ ընդ աստուածոյ էք. զնա միայն պաշտել, որ օգնեց ձեզ, և զբրխաստ ուխտն առաքեանն. և կատարեցէք հրամարեալք ՚ի սատանայէ. որ շուրջ էք զնովաւ, անդամք էք ամն աստուծոյ:

[illegible]

Որք ուխտեցին անսասանս անդ՝ և առա զրանեալն պաշտամանն, կատարեցին. ո քաղէ զոգիս իշխանաց, ոչ միայն զաստուածոց իշխանոն, այլև՝ զամ թանկանաց, որք ենենիշխանութէ մեզանեն, արտա ընութէ:

[illegible]

ՍԱՂ.

ՍԱՂՄՈՍ. ՀԶ.

Ձայնիւ իմով առ Տէր կարդացի. ձայնիւ իմով առ Տէր, և նայեցաւ առ իս:

Ձայնէի առ Տէր իմ, և խնդրէի նմա. սակայն՝ նայեցաւ առ իս և ազատեաց:

Յաւուր նեղութեան իմոյ զՏէր խնդրեցի ձեռօք իմովք. 'ի գիշերի առաջի նորա և ոչ խաբեցայ:

'Ի գիշերութեան՝ ձեռօք տարածեալ մամբ. և ոչ խաբեցայ, զի առի զխնդիրս:

Ոչ կամէր մխիթարել անձն իմ. յիշեցի զՏէր՝ և ուրախ եղէ. հեծեցի, և նուաղէր ոգի իմ:

Յայլ ումեքէ չկամէի առնուլ մխիթարութիւն, զՏէր յիշեցի, որ է առաձեռն ուրախութիւն դէպ հաւատացելոց, և նեղէի. հոգայի զիմս իմ զառանցս, զոր նախնիքն մեր ոչ կրեցին. և նուաղէր հոգիս յանհնարին վշտութենէ:

Ճանաչեցին պահապանք աչք իմ. խռովեցայ և ոչ խօսեցայ. խորհեցայ զաւուրս զառաջինս. և զամս յաւիտենից յիշեցի:

Արթուն աչօք հսկէի լինելի փոփոխման ժամուց գիշերոյն անցման, և կարծէի թմրել. խռովէի և ոչ խօսէի. յառաջ ումեք զկիրս իմ. խորհեցայ զաւուրսն զառաջինս, և զամս յաւիտենից յիշեցի, յորում 'ի բարիսն էին հայրքն մեր:

Խոկացայ 'ի գիշերի ընդ սրտի իմում. հոգացայ՝ և տագնապէր ոգի իմ:

'Ի առանձնեան ոչ տայի թոյլ 'ի փառաւորել. տառապէր յիս հոգի իմ, բազմապատիկ հոգիս ցնորէր յիս:

Մի՞ թէ յաւիտենից մերժեսցէ՞ զիս Տէր. և ոչ ևս յաւելուցու 'ի հաճել ևս:

Յիշէի. և ոչ ևս յաւելուցու 'ի հաճել, զինքն եօթանասուն ամի:

Կամ իսպառ ողորմութեամբ զողորմութիւն իւր կտրէն. կամ կատարեսցէ՞ զբան իւր ազգէ մինչև յազգ:

Թէպէտ մեղաւոր եմ, սակայն թէ մեծ է ողորմութիւն քո՝ որ անարժանից [illegible] լինի. կամ կատարելոյ [illegible] նախկին [illegible] մեր՝ մինչև յայս [illegible] մեղ աստ յաւիտենից։

Կամ [illegible]

Զգութն որ առ նախնիսն, և [illegible] զի բարեկացուցանելոյն իմ զնա։

Ա[illegible]

Դեռ խնդրեմ զգաստանաւ, նեղութիւն այս՝ թող է աջ [illegible] նորոգել զիս ի Հնուն մեղաց. այն եա՝ զոր ասար ա[illegible] Հօր առաքմանն։

Ց[illegible]

Զի ոչ անդութ է, և ոչ ահեղ։

Խ[illegible]

Որ ոչ այլակ, այլ ձեռօք քո գործեսցես զմեղս։

Ա[illegible]

Դու ես որ առնես [illegible] ի Հնէն, նորոգես և ի նորս [illegible]. զի որ է զաստուածութիւն քո. ոչ ի [illegible] [illegible]։

Ց[illegible]

Զորդ [illegible] յանկարծ՝ որ յերկնային զնացին, [illegible] բերցուց, և [illegible] յաւիտենից. և նոյն ես որ [illegible] քոյ ձեռամբ՝ զմեղ փրկեսցես։

Հ[illegible]

Տ[illegible]

Կար

Կարմիր ծաղկանց և խորք խաւարեցան, հերձան յերկուս

Ձայն ետուն ամպք. զանզի նետք քո գնան 'ի յանիւս որոտմանց քո անիւք։

Որպէս աշտարակն ձայն առի այս. Թանդի՝ և նետք քո դնան, որ է արկածի շանթից. 'ի ձայնէ որսորդաց, այլ թէ՝ եկեղ կառք քերովբէից յանկարծ ընթեալ, զոր եսես եղեկեալ 'ի վէր բարեպ գետոյ։ Այլ՝ ձայնք և որոտմունք և շարժմունք յոդդ. մէջս լինին, և 'ի ծածկման է փայլատակմունք, և ցոլմունք, աստեղաձև. Թարւքս՝ երբ 'նետի, և անտառահար ընթացք փայլմամբ լուսոյ ձիապարմանց։ Այլև՝ անիւք երկուհատկին, կառք՝ խաչն, կենդանիք ընթացք՝ առաջնորդք և մարգարէք, 'նետք՝ բան քարոզութեան. փայլատակմունք՝ նշանք և սքանչելիք, յորմէ խաւարեաց և զողաց. վա՛յ առէ։

Երեւեցան փայլատակմունք քո աշխարհի, խռովեցաւ և դողաց երկիր։

Զի աշակերտք են, և զարհուրեցուցին։

'Ի ծովու են ճանապարհք քո, շաւիղք քո 'ի ջուրս բազումս. և հետք քո ոչ երեւին։

Խաչն որ է ծով Սիս, և խլեան Սիս աշարհին՝ ոչ ծանեաւ զնա. և է խաղաղի ծովէն մերձն, և ոչ որք գիտաց զնա. մինչ հարցինն, և ուսան. և անդ յայտնեցաւ թէ՝ 'նա ինքն է թագաւոր փառաց։ 'Ի կարմիրն, և այլն. զի զպետարա կոչեաց զ'նալ առ ինքն։

Առաջնորդեցեր իբրև զխաշինս զժողովուրդ քո. 'ի ձեռն Մովսէսի և Ահարոնի։

Անդ մովսէսիւ և աշարոնիւ, և աստ՝ երկու կտակօք, և երկու երկու զառաքելովն առաքելով, հովիւք քաջ քո ամենայնի, որ առացեր արածել զխաշինս, օրհնեալ յաւիտեան։

'Ի կատարած. Իմաստութիւն Ասափայ։

'Ի պէտս փառաւորեցուցանելոյ՝ յաղագս [illegible] ոչ իմն անոց ընթեր [illegible] 'ի
ընթեր յոյժ, որ զօրացուցանէ ըմբռնել երեւելին այլ, և բնաւս ան-
ձնաւորութեանն։ Սոյն և ըմբռնեալ սոյն՝ որ իմն 'ի միջ ընթերցողաց։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԷ.

ԱՅՆՑԱՐՈՒՔ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՔ

[illegible]

Ո՛չ զուարթ է օրէնսդիր, այլ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զ[illegible]

[illegible]

Խնդրել փոքրն, և մի գիտելն՝ որ սրտամտիրանացանցք եղեն:

[illegible]

Երթալ առ ոմն, և 'նմանել 'նմա. հրեայք և կռապաշտք հեթանոսք, որոց մի 'նմանեսցեն որդիքն, հաստատեալքն 'ի նոր կրօնս:

[illegible]

Զի բազում ամենայնաւորք էին, լի գրկօք քաղցելոյ զաղեղն զգինդն, և զհատուածս. յաւուր պատերազմի՝ 'ի մէջ թա... 'ի կապարճայն զնետսն, և զանձն աստուածն, մինչև սպա... 'ի թշնամիսն, յորժամ յաղթէր ոմն: Իսկ յորժամ ոչ լի ... գարձուցանէին, ... լինելով. և է՝ զի 'ի թշնամիսն թողուին 'ի փախչելն Եփրեմեանք բազում որ զկրկնակն արար. և ... [illegible]

[illegible]

Որ ասացին, զոմն ինչ՝ զոր ասացէ ոք՝ լուծցուք, և արասցուք: Գիւրինէր, կամք միայն ոխակէր:

[illegible]

Զերախտիսն՝ որ յեգիպտոս:

[illegible]

Մատուցանն զերախտիսն, եփրեմեանքն լինէին առաջ նորա. ամ հանապազ. 'ի զաւակն տայնոս, ... , որ առ եղբ կարկէր ծովուն կայ:

[illegible]

Նշանս միրաութեան՝ որ իբրև 'ի տեկս կարգեն ... նայ, զի մի կորուսցէ ... մրրաութեան:

[illegible]

Նմին՝ հօգին, լայն հրոյ՝ հրեղէն լեզուքն, որ 'ի հօգ. ... որ ոչ է գիշեր մեղաց:

[illegible]

Հերձ զվէմն յանապատի, և էր ըմպելիս ող 'ի խորոց մեծաց։

Նշանակ բազմած կողին ին. 'ի խորոյ մեծէ՝ որ ոչ ստորև ընաւ։

Հան ըղձուրն 'ի վէմն. և հոսեաց ող զգետս ըղձուրն։

Եւ զխորդատելութիւն ող զգետ, զոր աստ բղխել յոլովյանէ։

Սակայն յաւելին 'ի մեղանչել. և նա բարկացուցին զԲարձրեալն յանջրդի։

Յետ 'ի խաչ համբառնալոյն զնոյն բարկացուցին, զի անջուր մնային 'ի վարդապետութե առաքելոյն։

Փորձեցին զԱծ 'ի սիրտս իւրեանց, 'ի խնդրել զկերակուր անձանց իւրեանց։

Իբրև ին աւելին, ի՞նչ նշան աննես, հարցն մեր՝ մանանայ կերան։

Տրտնջեցին զնմանէ և ասացին. Միթէ կարօ՞ղ է Աստուած պատրաստել սեղան յանապատի։

Ամենայն ջուր 'ի վէմ է՝ աւեն բղխեն, զի՞նչ նոր է այս, և մանանայն աւելին, զի՞նչ է այս մնալի հացս։

Քանզի հարկանէր զվէմն՝ և հոսէին ջուրք, և հեղեղք դաշտն 'ի նմանէ։

Գուապանաւ, և վտակք բղխեալ խաղային։

Միթէ հա՞ց ևս կարասցէ տալ մեզ. կամ պատրաստել սեղան ժողովրդեան իւրոյ։

Թէ ոչ է այժմ զայս կարէ՞ աւեն հաց 'ի ցորենոյ տալ մեզ՝ հաւատացաք։

Վասն այնորիկ լուաւ Տէր, և յապաղեաց. հուր բորբոքեցաւ 'ի Յակոբ, և բարկութիւն ել 'ի վերայ Իսրայէլի։

Յապաղեաց զմանանէն յերկիրն պարգևաց, զբաւական ամ հուր բորբոքեաց. յայտնի է յանապատին անդէն, որ հրայրեաց կուլեցաւ. և 'ի սոսա բորբոքեցաւ հուր նախանձու 'ի ին է, և բարկութի 'ի համոյեցուց։

Զի ոչ հաւատացին յԱծ, և ոչ յուսացան 'ի փրկութիւն նր։

Որ դիւրին էր յոյժապէս հրաշքն, և ոչ յուսացան 'ի յա՜նորա։

Հրաման ետ ամպոց 'ի վերուստ, զդրունս երկնից եբաց. եւ տեղաց 'ի նմ մանանայ 'ի կերակուր։

Տարերքդ մատանք են մեզ, յորժամ կամի, բանայ, և հանէ 'ի մէջ երկրի զմեծամեծ անձրևացուցանելը գկարծրեն, և յետ կենաց ապառաժաբեկալ սողացուցանելը իբրև զցորեան զմանանայն։

Զհաց երկնից ետ նց, զհաց հրեշտակաց եկեր մարդն. եւ եհեղ 'ի նմ կերակուր 'ի լիութիւն։

Ով յերկնից, այլ յօդոյն, զոր երկինք կոչեն գիրք. դժոխոց հրեշտակաց, կամ հրեշտակաց մարդութեան փայլելը, կամ հրեշտակաց միջնորդութիւն լինելը առնեալ, և եր 'նակ հացին՝ որ 'ի յերկնից իջեալ կենաց տայ կեանս. և իջից 'ի նմ կերակուր 'ի լինելի, աւելի քան զայծեամն։

Հան զհողմ հարաւոյ, և ած զօրութեամբ իւրով զհարաւային։

Միայն աձէր զօրամարդն, և միւսոյն արդելոյր։

Տեղաց 'ի նմ մս որպէս զհող. որպէս զաւազ ծովու զթռչունս թեւաւորս։

Զի զինի մայ՝ խաղի ցանկացան, տայ նոցա և զայն, որ զհամ և զաբրութիւն 'նյ ունի։

Անկ 'ի մէջ բանակի նց, և շուրջ զխորանօք նց։

Զի մի հեռի անխառն լիցին։

Կերան եւ յագեցան յոյժ. զցանկութիւն նց ետ նց. եւ ոչ զրկեաց զնոսա 'ի ցանկութենէ իւրեանց։

Որ պարզէ. զի ըստ ցանկութեան բարուցն՝ փոփոխէր որակ և համ մանանային, և ընտրամարդն ընդ զցանկութիւն մայ խաղի։

Մինչդեռ կերակուրք 'ի բերան իւրեանց էին, բարկութիւն Այ ել 'ի վր նց։

Քանզի՝ տրտնջելով և ոչ գոհութեամբ ուտէին, և կամէին դառնալ յԵգիպտոս։

Սպան զբազումս 'ի նոցանէ. և զընտիրս Իսրայէլի արգել։

Ցաւ.

Յաղտնականացն և յիշխանացն՝ զերկիւղածս և զդատաւորացն:

[illegible]

Զարմանայ հագին, զի նշմարէր զայն որ ՚ի դալարմանն քո՛ յոլովք զ[illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible], և այլ [illegible] [illegible], և [illegible] ՚ի [illegible], և հաւանէ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], զի [illegible] թէ՝ և և [illegible]

[illegible]

Յանայն՝ [illegible] ՚ի [illegible] և [illegible] [illegible] ցին, [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible]՝ [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible]

Երբև [illegible] [illegible], զի [illegible] ոչ [illegible], [illegible] և ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible], [illegible] թէ՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible]

[illegible] յիշէին, և ՚ի հարկէ [illegible]:

[illegible]

[illegible] [illegible], և ՚ի [illegible]՝ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible]

Գիտած՝ զի հայրէ, քաւէր՝ թէպէտ և ոչ ՚ի սրտէ խնդրէին:

[illegible]

Հնարս հնարէր:

[illegible]

Մարմնոյ ակար, և հոգի որ յետ մահու՝ յայժմու վարս ոչ դառնայ, զի առանց է ապաշխարութեան 'ի կեանս յայս։

[illegible]

Ուր ոչ Թէ՛, Դատաստանութիւն", Թէ փոքր մի յանձր կեանս որ փնայր զինի, հայհոյեցէն։

[illegible]

Արտաքս յեղ խոցոտ. և զորս խնչի զայրացութիւն, որ ոչ է 'ի չարամանեաց և յախտից։

[illegible]

Զեր երկուր ժամանակ անցեալ 'ի մերայ։

[illegible]

Բանիմն եղեալ 'նշան, և ձևաւորն արամեառ։

[illegible]

Զարդարեալն արիւն տայր բմպել 'նց, և 'ի մերուստ անձ_րևն վիայեր Թէ՛ յույ է որում մեղան, զի չույ ան աներև եւթէ ոչ հրաշիւք։

[illegible]

Զի խորև պղամա կատաղիւ էին եղիպտացիքն առ ինչ

[illegible]

Զի չէ էին ժամակալ 'ն նորութեն միայն 'նց։

[illegible]

Զի զանձապաշտան խիստ բանիւք կոչեսձ էին։

[illegible]

Զի պաշտէին բորև զանձ՝ զանասուն. և հուր երա_ներ 'ի մէջոյ կարկանին, և այրէր զերկրաւն և զինչսեան 'ի կարկանէն։

[illegible]

Ա[illegible]

Բարկութեան բանից, և սրտմտութեան աղաղակաց. որ սիրովն խորհուրդք իւրեանց՝ չարչարեսցեն զնա յաւէտ և յերկինս։

Ա[illegible]

Ու թէ չար էր հրեշտակն, այլ՝ զա գործոյն, զի խիստ էր, և ահագին անհնարին էր։

Ո[illegible]

Որք մեռեալքն են յայս։

Ե[illegible]

Զմարդոյ և զանասնոյ, զի զանդրանիկ խորհուրդ ան- պաշտութեան՝ սպանանէին յանձինս Մեծարեալք ՚ի քաղաքս էր։

Հ[illegible]

Հորդան լոյս ձմեռնային է ծովն էր, և ինքն յաղթ- ական զինեցին։

Ա[illegible]

Ցայս էր, թէ որ զայս սուրբ ոչ լինէր ամենայնի նման։

Ե[illegible]

Զինուորեալ զոր ամենեցուն էր, և ամենայն և՝ սրբոց հանդերձ և յաղթութեան ՚ի քաւութեանց. այլև՝ հարկանելոյն ՚ի ձեռն յաւուրց ամենայն էր։

Մ[illegible]

Ա

Սատակմամբ քանանացւոց. և դերկլերն վիճակ եա՛ նոյ։

[illegible]

Վա՛յ՝ տան դառնացողաց կոչեաց. որոց ասաց մի լինիք իբրև զհարսն ձեր։

[illegible]

Իբրև յանապատին, աղբիւր 'ի բնութենէ արտաքսատին այս ոլէս կայլին, ոչ կամակար եղեն թիւր։

[illegible]

[illegible]

Գործեալ պատկեր կանգնեցին. 'նախանձ արկին 'նմա՝ իբրև կին՝ որ զայլ տեսանք գայցէ, յորմէ և ինքեանք յայժ անարգեցան։

[illegible]

Որով զինքն բնակեցոյց 'ի մէջ մարդկան, վա՛ մեղաց որդւոյն Հեղեայ՝ 'ի վիճակէն յոխեւեայ՝ յայլազգիս գերեցին և 'ի դառնալն՝ 'ի տուն աքեղդարայ գեծացւոյ։

[illegible]

Զի զգօրութիւն և զգեղեցկութիւն նոյ՝ որ տապանակին էր, 'ի ձեռս թշնամեաց փղշտացւոցն ետ։

[illegible]

Արգել, չևս փախչել մինչ անկան 'ի սուր երեսուն հազար 'ի դաշտացն իւրեւ

[illegible]

Երկեր հուր՝ բարկութեան նոյ. և վա՛ կուսանաց նոյ՝ որ խոյ տաղակիցան, ոչ ոք ողբացաւ, չարալէն փոյթ, և չար թուէտ յաւ ոյ

[illegible]

Որդին և փեսանեհեղ. և զայրես ոչ ոչ որ էր որ լայր. զի խոստացեալ էր որ սուղ ունէր յետ տանն. և 'ի ծնանելոյն հեղեալ փայլատակեալ կայծակն. որ է անդեան ևս փառքն ինքն և մեռանէր մայրն։

[illegible]

Յերկայնմտութեան ամենայն փորձ. հզօր՝ զի թագաւորէ գլխոյ զաւակին յանօթս բարկութեան։ Եւ դարձեալ՝ ոչ որ եւս 'ի զօրութեան, այլ որ հզօր՝ որ ոչ յաղթի արդեամբքն, կամ ընչանաց, և այլ աւելի զօրութեամբ, այլ որ զերութեան համոյց։

[illegible]

Զհրէայսն, նախատինս յաւիտենից արար, որ և են խոկ արդ։

[illegible]

Որ ամ չարեաց առաջնորդ էին։

[illegible]

Որում խոստացեալն էր, աստի որն ծնանելոց էր. և զերամն սրին ուր խաչեցաւ, և սիրեաց զանգին։

[illegible]

Մխիթարեան թագաւորութի. չինեաց որ մեղուերոյ, որ նա մի եղջիւր ունի, և անյաղթ կենդանի է, նշանակ միաւորութեան նր. զօրութ նր, զի այն ունայն զոր ունեաց դաւիթ ոչ, և չինեաց տեղն. զայն ընկալաւ ամ և հաստատեաց 'ի ձեռն առաքելոց. մինչև 'ի կատարած դաւթի կառավարն, և հաստատեաց սրբութի ամ յաւիտենից։

[illegible]

Նախատես զխաչեալ զնա [illegible], որ թէպէտ [illegible] 'ի սիրոյն ոչ մեկնեցաւ. 'ի հոգւոյ խաչին ոչ [illegible]

իւր

երբ պաշտաւ 'ի վերջին ծնելոցն ընկալաւ, զնկրկնածն զա
ռնուն արտածել :

Հովուել զայլազգիս ծառայիւք իւր, և զմէն ժառանգութեան իւր:

Պատկեր իւրոյ հովանութեան

Արարին զեր որ յարտաքուստ որպէս էրբոյ, յանկարծուստ յետոյ կե
րոյ տառապանօք նոյ .

Զկուռսն երկրին կործանէր, զամբարշտութիւն ուսու
ցանէր . երգս և սաղմոս օրհնութեր յաւէտ նոյ, յորժամ իւ
րում նոյ որ երեք զանս թերին . և անձեղ ձեռամբ խաչա
տարան՝ առ Տէրն հաւաքեաց զաշխարհս և զբնաւ տունս,
Է որս և զմեզ հանդուցեն յարքայութեան իւրում, և նմա փառք
յաւիտեանս ամէն :

Սաղմոս յասափ :

Օրհնեալ էէր՝ որ յաւիտեանս էր, որ էրջանէան խորհուրդ,
և որ էինն ոչ օրէնսդիր ընէր՝ առ մեղաւորս նորոգելոց :

ՍԱՂՄՈՍ. ՀԲ.

ՄՏԻՆ ՀԵԹԱՆՈՍՔ 'Ի ԺԱ-

ռանգութիւն քո. պղծեցին զտաճար սրբոյ քո :

Սատանայ օձիւն 'ի դրախտն եմուտ, պղծեցաւ տաճարն
ոյ աղամ . հեթանոսք յետ . և արդ՝ յոլով անգամ՝ յեկե
ղեցի . և չար խորհուրդք 'ի մարդիկ :

Արարին զդէս որ կերակուր թռչնոց . զդին զդիակունս ծա
ռայից քոց՝ կերակուր երկնից և զմարմինս սրբոց քոց գա
զանաց երկրի :

Զգրախտն և զտաճարն խաղս մեղաւորաց, 'ի հաստա
նել մեզին անմաման թողուն. կամ հրեայս որ զմարմինն և
զանուանելին հանեն կամ հեղուն . ոչ միայն զբարոյն թա
փուր արարին. այլև զմանկունս զօրէն կատարեցին, և անթաղ
ընկեցին գազանաց, զմակարայեցւոյն զմարմինս

Հեղին զարիւն նոյ որպէս զջուր՝ շուրջ զԵրուսաղէմաւ, և ոչ
ոք էր՝ որ թաղէր զնոսա :

Իբր զասուս լցեալ երանելի արիւնն Է զբուն , շուրջ
զԵրուսաղէմաւ . և ոչ ոք էր որ թաղէր յերկինս . և կամ
զնա

չմնաց որ․ և դևք զպատկերն [illegible] անպարտակ ցրուեցին։

Ե[illegible]

Եղանակեցեալ, մաղթեցեալ, և բնութիւն [illegible] Դրա ցի՛ք են մեր՝ զի բանականք են։

Մ[illegible]

Բարեխօսս միջնորդաց, և ոչ կարիքն ՚ի քեզ որք ու-սուցանեն մեզ զմեղս։ Բարերարեսցի [illegible] քո, որ [illegible] մի [illegible], զի [illegible]։

Հ[illegible]

Որք կուռս պաշտեն, և զանուն քո ոչ կարդան․ մեր [illegible], և կարդամք զանուն քո․ զի կերան զյակոբ և զանեղն ՚նչ [illegible]։ [illegible]

Մ[illegible]

Զմեզ առաջնոյն՝ որ յեզ[illegible]․ [illegible] մեզ մի բարեխօսար․ և [illegible] քո, զի [illegible], [illegible] կերակրոց։

Օ[illegible]

Օգնեա քո յա՛ փառք է անուանդ քո։

Տ[illegible]

Ցա՛ է քաղցրութիւն, որ է սրբութիւն մեր։

Մ[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՀԹ.

[illegible]

[illegible]

Որ [illegible]

Զոր եւսս եղեկեն, և զի՛ զեա զայն չէր տեսեալ՝ զոր մինչեւ եա առնել, և զնել 'ի մէջ սաղմոսակին, և նոյն հոգևոր 'ի զուարթ աչօք։ Այսպէս հոլիկ և նոսա 'ի բո բանկէս, զի ոչ նմանէ այսր հոլաւոյ, որ զաւառպարոք շղթին- յայնժամ՝ ինչ հոլիկ, և արդ՝ ամ Տէր Յովհան՝ զաման ցեղն առէ, և զմնացէ 'ի նոյն առնու. խոկ՝ բնականին զինքն և զյուղոյ, որ յառաջացան 'ի տառանոյն առ բարոյեամ. զի 'ի զարմին զմնաւորին առաջէ։ Պարձեալ՝ եփրեմ է ուրեմն զերեցան 'ի թռեկելոյ փարարոյ, մնացէ 'ի սաղմոսարանոյ ընդ այնու. բնականին՝ զինի յուղոյ՝ 'ի նորառաջնորդայ։ Թուի թէ՝ կէս ցեղին մնացեալ այլ է յուղոյն էր։

Զ[illegible]

Յերկայնամիտ լինելոյդ, և եկ անձամբ կեցո։

Ա[illegible]

Պարձեա յեճեմ, և զընութիւն 'ի վերինն. երեւումն երեւ- սոյ քոյ՝ բաւական է մնալով զոր կամիս։

Տ[illegible]

Մեք յաղօթս, և թշնամիք մեր 'ի շնչունս։

Զ[illegible]

Ըստ չափոյ մեղայն՝ պհայն է արտասուս խառնեալ ուսեքն մարդարէքն, յորմէհետէ խմացան զնայն քոն՝ ար- տասուօք ուսեքն կերակուր, նեղեալք 'ի կարօտոյն. այլ ինքն ասաց մարդարէք և թշուառոյք յանկացան տեսանել և լսել։

Ա[illegible]

Գինեայ. այսքն կատակմաց՝ փշրաացող և քաղցեացող։

Ա[illegible]

Անմնեցուոց զօրութիւն 'ի քեզ է։

Ա[illegible]

[illegible]

Յորժամ զնա աքբաջամաւ. հանէր զՏէրթանոս՝ զքանանա ցեան. և զնա մանկեցեր . յո եոսյեալ, այդի եղև սիրեցելոյն. և առաջնորդեցեր նոյ. յուցեր ձանաղարհ։

[illegible]

Հաստատեցեր շինեալ զկէտ և զատամունս , և եղեր դէր կէր. ծածկեալ զերկինս հովանի նր՛ մտախորհուրդ զոհեալ և բզ քարէր, և դնովքն. յետոյ զոմ թագաւորն՝ որ հարկս տայի և բարուրեալ նր՛ թագաւորք հրեշտ . զնոյն ոյ , զբաշա_նայ՝ զոր 'ի պատիւ առնուլին, խիղն զանթառամ և զանու_շահոտ ատենս։

[illegible]

Զարդն մինչև 'ի ծովն հնդկաց , մինչև 'ի ղեկաս եփ_րատ՝ շատաւորդք ժողովրդեանն ։ Այլև՝ քո այդի , առ՝ առասպելագէտ ։ Այլև՝ հաստատելագէտ այդի հանելոյ 'ի նեղիչ ախտէն, չարչարեալ զղեա . և ծածկեալ զերկինս՝ բզ հրեշտակս հովանի նն. և բարուրեալ զքնուխս մեր առէ , որ միաւորեալ միացաւ 'ի բանն . որ ծնողն է ամենեցուն և իբր մայր անխառն. ճղեալ զորթ խեր , զհաստատ խառնախնունն , մինչև 'ի ծով հրեղէն յերկինս. և 'ի ղեկաս՝ 'ի յորդանանէ՝ որ երկու ակնն է, խար և զան կոչեցեալ , ուր զմկրտութիւն սխառ, մինչև 'ի ծագս Ծի։

[illegible]

Զինուոր և զօրէնս . և ը ժամանակս ժամանակի՝ զե_կեղեցւոյ խնամն մի խրատու։ Այլև զնա անցաւորք ձանա պարհի, 'ի մանուկէ մինչև 'ի ալեւորս։ Այլև՝ թագաւորք հեթանոսաց խիղն զանցանել այդի զեկեղեցի , և զեր եւ չար խոնարհ զբրիստոնեայս։

[illegible]

Նաւուղղորդաց. և էրէ վայրի կամ կենդ աղու խող անասնոց, որ այլ վայրենացն էր քան զնաւուղղորդաց. որ 'ի մասնաւ ատխեծ առակի. և առ՝ առաւօտս և զեր։

Ա [illegible]

Իբր թէ՝ դարձուցեալ զգիրկս իւր. մինչ արդ, մանաւանդ մերձաւորն, զոր այսմիկ սակս. զարմանն՝ [illegible]. զոր անկեալ [illegible]

'Ի [illegible]

Զօրաքաղեն. զօրացուցեր զնա՝ մեծարելով յոյս արտաշէսի. քաղդէացին ալեկեալ 'ի հուր և աւերեալ՝ 'ի սաստէ քամմէ կոչեցէ [illegible]: Դարձեալ՝ 'ի մէջ [illegible] որ [illegible] զոր զօրացուցեր [illegible] [illegible] լեցի [illegible] 'ի սաստէ քամմէ յաւուրն [illegible]:

Ե [illegible]

Դաւթի [illegible] զոր [illegible] թէ՝ [illegible] ընկալցի զնա. այլ քո 'ի մէջ [illegible] զօրաքաղեն, [illegible] [illegible] 'ի մէջ [illegible] 'ի [illegible] զորուն [illegible] լեցի 'ի մէջ քո և [illegible] այլ Հօր և զօրութիւ:

Ո [illegible]

Իմէլ և [illegible] մեր [illegible]. մի [illegible] մեր [illegible] [illegible] քո [illegible] [illegible] և մաշու:

Ա [illegible]

Զօրս [illegible], որ [illegible] 'ի չորս [illegible] [illegible], արքայական, [illegible], և [illegible]. և [illegible] 'ի [illegible]:

'Ի [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. Ձ.

Ցնծացէք առ Աստուած, օգնական է մեր. աղաղակեցէք առ Աստուած Յակովբայ։

[illegible]

Առէք սաղմոս, և տուք թմբկահարեցէք. սաղմոս զուարթ հնչեա ' ի քնարս
սաղմոսարանաւ։

[illegible]

Փչեցէք ' ի գլուխ ամսոյ. յաւուր նշանաւոր տօնից մերոց։

[illegible]

Հրաման է այս Իսրայէլի, և իրաւունս են Այ Յակովբայ։

[illegible]

Վկայութիւն յՈվսէփ եդ զայն. յելանելն նորա յերկրէն Եգիպտացւոց, լեզու զոր ոչ գիտէր լուաւ։

[illegible]

[illegible]

'Ի քթոց Թխկումք, և 'ի Թի ձեռօք չարչարէին. նախ՝ յայնցանէ 'ի բաց արար, և ապա՝ ասաց։

[illegible]

Աղաղակեցին առ Տէր որդիքն Իէլի և լուաւ։ Լուայ քեզ 'ի գաղտնեաւ մրրկին. առ քեզ կոչի, և լսէի, Թէ [illegible] 'ի մրրկէ [illegible] քոյ՝ [illegible] և [illegible] 'ի [illegible], [illegible] և [illegible]. և առ [illegible] 'ի [illegible] [illegible] Գործեալ՝ 'ի [illegible] [illegible] Թանձրութիւ, զի չկարէիր տեսանել, և լուայ քեզ, [illegible] խաւարի ը [illegible], և ոչ ած։

Լ[illegible]

Ցերեկ 'ի բարեկենդ՝ [illegible] ած, զի հաստատեցես Թէ՝ յամի կարող եմ։

Մ[illegible]

Զի չէին, և զինչ առեր։

Ն[illegible]

Բայց և խառնեցիր Թէ առնես զօր [illegible], և լցից զգա [illegible] չարչար, և առնեմ քեզ գարձ. և [illegible] գոհութ զգերան քո։ Ազգք՝ զինքրեն [illegible] գերանն բայց, [illegible] 'ի նմանէ զանհաստատութենէ քոր, և զիսոյ մեղացն. և քարոզեա զանուն իմ, և լցից զգա չարչարօք։ Գործեալ՝ բայց զգերան քո, և խնդրեա զօր կամիս, և ես լցից, որ է կա տարեցից զխնդրեա։

Ժ[illegible]

Գիտէ հոգին Թէ՝ ոչ լսեն. և ինէ յետ ինչ ոչ նայե ցաւ, հաստատ, և ոչ գործեալ. այսէ ինչ ոչն. այլ՝ 'ի կա սըս եւ։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՂԱ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զվաղ

Զմօղ ժամանակացն յայտ առնէ զերկայնմանէն. և անձն առնուք 'ի մեղաւորաց' որ զմեղն զողջանան, թէ և' այլ մեղս ոչ առնիցեն։

[illegible]

Որ զմեղս են յաղթահարեալ, որք 'ի ծնողաց. և կոչնոյք յորանց. խրատուն արարէք սնանիլն' որ անմեղ է 'ի հայրենեաց. և խոնարհեն որ 'ի խոնարհ առնի 'ի բնէ, զնոսա նոյն, և չունի կոչաւ։

[illegible]

Զոր խոնարհ ասաց։

[illegible]

Զօրութեն խրատից, և ոչ 'ի մեղս առնեն զհաստատութիւն, 'ի խաւարի գնացեն, որ է անհրաւորեն ոչ լոյս արդ արարեն. Եւ զարժեցան ամ հեծեալք ..., կամ հրեշտակք կորնթակալք 'ի բարեկութենէ, կամ պատերազմաւ և խաղաղութեան եղեն, կամ ետեսանք իշխանքն են հեծեալք որք շարժեցան 'ի գնացիցն ատամոյ։

[illegible]

Զայն կամեցայ' որ լինեմք, խրատուն առնելով և խաղաղութենն Աստ. զի անն զծով բաժանեաց. անն զգետ 'ի մէջ դարձոյց, և զլուսաւորս արգել. անն զջուր և զանձրև արգել. անն զաւազն ջուրց հրամանն եառ և բաղձրացան։ Որդեք, խոնարհեցէք բարձրեալքն։

[illegible]

Իբրև որդեք աղամայ' մեռանելք իբրև. զնա. և ոչ զմի յիշխանաց անկանելք, 'ի դևաց, որ անկան անխոնարհութեամբ. կամ իբրև մեռանելք' մնալեա լինելք աղքատաց' ոչ ինչ առնելի. և զանձինս կեանքն մեռանելք, և զհեշտ մնացականն կորուսեք, զպատիւ և զիշխանութիւն, որ է 'ի մէջոյ անձնոյն ընդ իմ կեալն։

[illegible]

Արի յի' և դատեա արդարութեամբ. զի դու ժառանգես զամ հեթանոսս. զի դու ես անփոփոխ ամի [illegible] յակոբայ։

Օրհ

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՁԲ·

Ո՛·ՔԵԶ ՆՄԱՆԻՑԷ· ՄԻ

[illegible]

Ո՛ քեզ նման [illegible] մեզ՝ ՚ի մեծ [illegible]

[illegible]

Զայն [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Թէ [illegible]

[illegible]

Ո՛ քո [illegible]

[illegible]

Որ [illegible]

Գ[illegible]

Ե[illegible] են որդիք և այլազգիք՝ որ են փղշտացիք, զոր [illegible] կոչեն այժմ. [illegible] հանդերձ ծովուս, որք են փիւնիկեցիք:

Ն[illegible]

Ա[illegible]

Ա[illegible]

Ի[illegible]

Ս[illegible]

Գ[illegible] մարգարէ էր, և զօրաւոր [illegible]. Յա-[illegible]. 'ի նմա [illegible]. և եղեն [illegible] [illegible]

Ա[illegible]

Մեծամեծ իշխանք էին, որք [illegible] 'ի գեղեցկանն:

Ո[illegible]

Գ[illegible], և նա՝ [illegible].

Ա[illegible]

Յ[illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible], և 'ի [illegible], որ 'ի [illegible] 'ի [illegible]

Ո[illegible]

Որ սրատաշէ և այս, 'ի հօտից ամպին բաժանեալ հուր թափի, և այրէ զանտառս. և զնա յանտառութեն խո-նաց շուրջն՝ առնէ մոխիր, զի յերկրաց սատակեսցին։

Այսպէս հալածեսցես զնոսա մրրկաւ քով. և բարկութեամբ քով խռովեսցես զնոսա։

Սպառնալեօք 'նոցա' զոր մերժել կոչէ. և բարկութբ քով, խռովութեն արկցես 'ի մէջ 'նց։

Լցո զերեսս նց անարգանօք, և խնդրեսցեն զանուն քո Տր։

Որ անմօթով զանանն, և խնդրեն և ուսանին, զի ա-նուն քո աշխարհին է, քանզի տր է։ Դարձեալ՝ մախաղանած՝ սրտառոտութեան լիցին երեսք 'նց, և խնդրեսցեն զողորմութն քո՝ ապաշխարհութբ։

Ամաչեսցեն և խռովեսցին յաւիտեանս յաւիտենից, և ամօթալից կորիցեն։

Յաւ քո և յերկիւղ. յաւիտեանս յաւիտենից, թէ ոչ դարձցին։

Ծանիցեն զի անուն քո Տր է. և դու միայն բարձրեալ ես 'ի վերայ ամ երկրի։

Զի սոսկ խրրև զվիբենից կողմն և գլխն՝ որ խոնարհ են, և ոչինչ։

'Ի կատարած. ըն հնձանաց. որդւոցն Կորխայ սաղմոս։
Հնչեալ՝ զեկեղեցիս [illegible], զի [illegible] որք [illegible], և զնոսա
[illegible] Որպէս [illegible] 'ի [illegible], և [illegible]
'ի վերայ [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ՁԳ.

Որչափ սիրելի են յարկք քո Տր զօրութեանց. ցանկայ և փափագէ անձն իմ 'ի գաւիթս Տն։

Յարկք՝ բազմաւորս ցուցանէ, իսկ այսմ թէ 'ի տան հօր իմոյ օթևանք բազում են. և զամ երկրի եկեղեցիք՝ դրունք են վերնոյն սիոնի։ Ցանկայ և փափագէ անձն իմ, զի յայն սակս անկեալ 'ի մեղ ած զցանկութն. զաւիթք և սրահք՝ են ...ովեն զանազ՝ առաջք աղօթից, որ սրահք են վերնոյն, ուր փափագն է մեր, խնդ'րը՝ եկեղ ցանկալին։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

470. 82

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զ[illegible]

Եղբարս զկնի զարձեն գրեաց զօրէնս. և որ են 'ի սրտի զնե՛ թագաւորն օրէնս զնե. և զնոսա 'ի պաշտօն յաղօթս, յաղօթից յարգանելի, 'ի պաղատանս, և յարտասուս, և յայլ բարիս Գործանալ 'ի հաւատս, 'ի յոյս, 'ի սէր, 'ի յուսանել, և յաւուրցանել, և յինքնեանս։ Այժմ երևեցի ած հրեշտակաց 'ի սիրին, երբ առաջել աշխարհիսերն 'ի մեր երանել, ածացել մե–նի, և ածն ճշմարիտ երևի այնոցիկ, որք որին երևեցաւ–յեա յարութեան՝ աշակերտացն 'ի մերմատանն։

Տէ [illegible]

Զի ածն յակոբայ՝ է յն, որ ինչ կոչեաց զնա։

Ը[illegible]

Ընդունելս որ զայ առ քեզ, և ոչ հանեա արտաքս առն ած՝ որ եկաք առ քեզ, և 'նայեա յաշխարհն որք են քրիստոնեայք, բացերեա և պայծառ արարեա 'ի յանձինս մեզայ, որ այժմ թանան արտասուօք։

Վ[illegible]

Ցեկեղեցի՛ յեա յարութեան քոյ, քան զհազար որ օրի նորա, զի 'ի դաւթէ մինչ 'ի քո հազար ամէ։

Ը[illegible]

Վերջին լինել յեկեղեցի և աւելածու. և թէպէտ՝ լիցի յանել զյանցանս 'նց զխոստովանութիւն, քան բնակել յարկս հեթանոսաց՝ հազար ամ, և զյաջողուածս 'նց լնել։ Կորձեալ՝ բնակեցի սաս [illegible] օր և [illegible] մինիր զալ, և փառաւորել, և ակրանել արտասուօք, և անդ 'ի սան ածն կալ և հնձել, քան հանդարտ կալ 'ի մարմինի զանցաւոր կեանս, և զանանցն բնակել յերկրի յարկս մեղաւորաց, զի զժողովքն յերկրի է։

Զ[illegible]

Սիրէ ած զմարդ ճշմարիտ [illegible] և որդեան, ընդհա տայ [illegible], և փառս ճշմարտեցն։

Տ [illegible]

Զվարճն տայ, և զծնէր սրբոյանձն յամենայն [illegible] բառոյցն. որդ խոյ ոչ լինել առ՛ [illegible]

Տ [illegible]

Տէր ամ՛ քո է, զխորհրդ որ բաժանել լինի՛ զնա յերկնաւ բնութիւն, զի հաստատեալ յաւագեալ [illegible] և յայս՝ ոչ երբէք անմեկնեցուցանէ: X

[illegible]

Զ [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՁԴ.

Հ [illegible]

Հանճեցաւ զինի մեծ հաղորդ ամի՝ [illegible] և յուսոյ՝ բնութեան. կամ՝ [illegible] հինգ հաղորդ՝ հարկեր՝ [illegible] և ամի. և հրեշիցն՝ յերա [illegible] ամի [illegible] զարձուցեր զեկրոսի՝, որ է քրե. այսու զխոսացաք յորժամ յարեաւ ՚ի մեռելոց, և զհոգևոր եհան ՚ի գժոխոցն:

Թ [illegible]

Յանել ցանդամալյծն՝ թողեալ լեցին քեզ մեղք քո. որ էր օրինակ ադամայ. և ցորանքին՝ յորինակ կանայք բնութեան: Ծածկեցեր զամ մեղս նոյ՝ մկրտութեամբն, և զորհան [illegible] ցուցանելովն. զի ասէ՝ ՚ի [illegible] զզոհ յանցուածոցն՝ յայսմ լինիր:

Լ [illegible]

Որ ոչ քանխութեան մեղացն՝ որ ոչ է թիւ:

Դ [illegible]

Զի չեն եկեալ եմ՝ որ զ՛նոցեր ՚ի յաղանաց՝ [illegible] և զարձն զարմանութիւն քո, որ [illegible], և անսպառեց պատասխանութեան:

Մ [illegible]

[illegible]

Զի դու յաւիտենից ես, և մեք ժամանակաւ մերձե_ ցաք. և մի ձգեր զգայութիւն քո՝ յոլովից հրեշտակաց 'ի նորա. ցի օրհնութ՝ զգայութիւն գործելին 'ի դատաստան՝ յորժամ ոչ պարտէին.

[illegible]

'Ի մեղաց մաքրեա՝ իբրև զառաջինն որ ասէիր յանէն : Վասնորոյ քո ողորմ եղիցի 'ի քեզ, որ 'ի սուրբ է մեղաց:

[illegible]

Սերովբէութեան տեսցուք զ յոգ մեր :

[illegible]

'Ի հոգւոյն յանցս զանեղծ զառաջնանն յարութեան, և որ յետ յարութեան երևեալ աշակերտացն տանց, խաղաղութիւն ձեզ : Եւ սրբ իր՝ առաքելոյն, և առ այնոսիկ՝ որ գործեալ են առ նոսա զբանս, որ 'ի հրեշից և 'ի հեթանոսաց, և միշտ այս գործ է այլ :

[illegible]

Փրկութիւն ցո՛ 'նո, իբր առ սեղան 'ի գիրկս իւր, և առ անձնոյ . զի ցո՛ հանգչիմ, թէ ոչ որ գոլով 'ի բանից խնդ. րեալ փառաց 'նո, այն՝ որ փրկեաց 'ի քերովբէից յոյ՛ն և 'ի լեռնէն ձիթենեաց՝ գնացին 'ի բարկութե: Յանկել փա_ ռաց 'նո՛, խաչին, և ոչ մարդկի, որ պատկեր և փառք ոչ են:

[illegible]

Որդութիւն և Ծնողութիւն հաւասար՝ 'ի մարդկանէ մի այս կատարին Կարծեալ՝ որդութիւն ցո՛ , Ծնողութիւն հոգին . արդարութիւն 'ի մարդկանէ՝ խաղաղութիւն յոյ՝ միաւորին 'ի հանդերձ. արդարութիւն յառաջելոյն, խաղաղութիւն 'ի ա՛նէ, որ սատ՝ խաղաղութիւն առ ձեզ : Յօհաննէս հանդերձեաց զնին՝ որ արդարութիւն է և խաղաղութիւն . և կայն մարմնով՝ դարձելոց 'ի հանդերձելոյ . այլև՝ պատ՛ճէն 'ի բաց ընկե ցեալ զդառնութիւն հանդերձեաց զառ արդարութիւն :

[illegible]

Ճշմարտութիւն յերկրէ ծագեսցէ. արդարութիւն յերկնից հայեսցի:

Ճշմարիտ խոստումն 'ի մարգարէիցն, արդարութիւն յա՛ որ առաջ ցը յայտնեցաւ, որպէս է մեզ եղեւ զնա՛ արդարութիւն, զի յերկրի թէ երկրի էր արդարութիւն: Այլ եւ՝ Ճշմարտութի զերկրէ առաջ տէրն, որ բանաւ յարմարայն յեսսեայ 'ի կուսէն: Այլ դարուն հոգին որ եկեալ արդարացոյց զառաքեալսն յերկնից ձայնիւն հօր:

Տէր տացէ քաղցրութիւն, եւ երկիր մեր տացէ զպտուղ իւր. արդարութիւն առաջի նր գնասցէ. դիցէ 'ի ճանապարհի զգնացս իւր:

Տէր տայ զցօղ, եւ երկիր տայ ցորեան եւ գարի եւ գինի: Տէր տայ զքաղցրութիւն, աւազանաւն զթողութիւն մեղաց. եւ քանզի եւ երկիր մեր՝ յայնմհետէ տայ պտուղ՝ բարի գործս, զի մանկակից եղաք քնի. եւ ծառ որ ոչ առնէ պտուղ բարի՝ հատանի, եւ 'ի հուր արկանի: Տէր տայ զձայն յարութեան, եւ երկիր զթագաւորն 'ի նմա: Արդարութիւն առաջի նր գնասցէ, զի արդար դատաստանին է առաջ եկանելն: Դիցէ 'ի ճանապարհի զգնացս իւր, 'ի կեանս եւ 'ի տանջանս, որ է դատաստանն: Տէր տայ զքաղցր ձայն թէ՝ եկայք օրհնեալք հօր իմոյ. երկիր մեր՝ հողք եւ մարմինք յարութեան զպտուղ 'ի քն, եւ յաղթանակն. արդարութի առաջի նր գնասցէ, առաջի ամն դնոյ, որ է երկիւ. դիցէ 'ի ճանապարհի զգնացս, թէ ընդ նորին փնացին, թէ ընդ արքային՝ ըստ արժանեաց զօթեւանս առնուն, նոյնպէս ձախակողմեանն երկնի:

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. աղօթք:

'Ի բերման էարն, եւ խոնարհեալ, եւ [illegible], եւ [illegible]՝ ասա աղօթս հայցանաց:

ՍԱՂՄՈՍ ՁԵ.

ԽՈՆԱՐՀԵՑՈ՛ ՏԷՐ ԶՈՒՆԿՆ ՔՈ ԵՒ

լուր ինձ. զի աղքատ եւ տնանկ եմ ես:

Իբր մարգարէք բժիշկ խոնարհեցուցանէ զունկն առ շուրթն հիւանդին, եւ լսէ մեռեալ խօսս նր: Նա՛ որ աղօթէ խոնարհի նախ, ապա եւ տէրն խոնարհի: Աղքատ եւ տնանկ եմ ես, թէպէտ թագաւորքն էին դաւիթ, եւ եզեկիայ, եւ զօրաւորեալ, ոչ 'ի թագն՝ այլ 'ի ընութիւն հայեցին:

Պահեա զանձն իմ զի սր եմ. կեցո զծառայս քո Այ իմ, որ 'ի քեզ յուսացաւ:

Առ սաւուղ եւ առ սենեքերիմ, եւ առ գող, եւ ընուեն նր.

դր առնդմաւ, զու որ առնդմեր՝ պահեմ 'ի սրբութ։ Փրկեմ զծառայս քո՛ ած, որ 'ի քեզ յուսացայ և ոչ յանձին սրբութ։

Ողորմեա ինձ տր, զի առ քեզ աղաղակեցի զօրհանապազ. ուրախ արա զանձն ծառայի քո, զի առ քեզ տր համբարձի զանձն իմ։

Որ կամի թէ՝ լսին աղօթքն, միշտ աղաղակեսցէ, այլ և միտս առնէ, ած ո՞չ առնէ վրէժ՝ որ աղաղակեն առ նա 'ի տուէ և 'ի գիշերի։ Ուրախ արա զանձն ծառայի քո՛ որ պատիկր քոյ է անձնս, ազդեցուցն սէր և զվկայինարարդ. ուրախութ, ուր կայցէ զօրս հոգւոյս։

Զի դու տր քաղցր և ողորմ ես. բազումողորմ առ ամենեսեան, որ կարդան առ քեզ։

Քաղցր և ուղիղ դատաւոր ես բազումողորմ՝ առ հրէայս, և առ հեթանոսս։

Ունկն դիր տր աղօթից իմոց, և նայեա՛ 'ի ձայն խնդրուածոց իմոց։

Ամենայն որ աղօթէ առ տր. և զամ՝ տեսանէ ած, այլ՝ ոչ զամ խնդիրս կատարէ. վա այնր՝ առնէ նայեա, եթէ զհա ձայն քո հայցեմ, մի՞ զուցէ չլխարել՝ քար և օձ խնդրեցեմք։

Յաւուր նեղութեան իմոյ կարդացի առ քեզ, և լուար ինձ։

Զփրկ եմ առնելով առնէ՝ զի լսես ինձ։

Ոչ ոք է նման քեզ յաստուածս տր. և ոչ ոք է ըստ գործոց քոց։

Մեծերբերիմ առնէ, մի թէ կարացի՞ն ածք ազգացն տալ երջանկութիւն խոստանալ զՎ։ Եւ ոչ ոք է ըստ զգործս քո, զոր տեսանեմք զարարածս և զերկ. զի ածք՝ որ զերկինս և զերկիր ոչ արարին, կորիցեն։ Մարգարէն՝ ոչ ոք է յառաջերոյն և 'ի մարգարէիցն և 'ի մարտիրոսայն և յարդարոց, զի ըղ գործքն քո՛ որ գործեսց, որ է ազատութին մեր. զի շնորհօք էին անուանեալ ածք։

Զամ ազինք զոր արարեր՝ եկեսցեն և երկիր պագցեն առաջի քո, և փառաւոր արասցեն զանուն քո յաւիտեան։

Զամ ազգք՝ 'ի հաւատս յորժամ դառնն և կամ՝ 'ի հանդերձեալն, այլ՝ փառաւոր անուանն յաւիտենին՝ հաւատացելոցն է։

Մեծ

Մ[illegible]

Որով յայտ է, զի դու միայն ես [illegible] իմ յու։

Ա[illegible]

'Ի [illegible] որ զգեղ [illegible] . և զ'[illegible] 'ի [illegible] [illegible] քաւմ՝ ու հայր քո և ու հաղին . և ուրախ [illegible] սիրտ իմ՝ յերկնային անուանել քաւմիմ . զի որք 'ի [illegible] [illegible] չեն՝ [illegible] ։

Խ[illegible]

Ով և յուսա թէ՛ սիրելոց զոր ած քո յամ՝ սրտէ քաւմիմ, և յամ՝ զօրութէ քաւմիմ ։

Մ[illegible]

Չեթանոսաց եկեղեցին ասէ, զի [illegible] ծառայիւք, և զիս՝ [illegible] [illegible], [illegible] 'ի [illegible] [illegible] . զի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] չենք՝ [illegible] և [illegible] ։ [illegible] [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] . [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] ոչ [illegible] , այլ՝ [illegible] [illegible] 'Ի [illegible] [illegible] [illegible] որ ած միայն [illegible] ։

Ա[illegible]

Հայկին ասէ, յայտ է՝ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], և [illegible] ոչ [illegible] [illegible] [illegible] . զի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] ։

Ա[illegible]

Գ.թած՝ ու որդին, [illegible]՝ ու զզ [illegible], եր_կայնամիտ՝ ու [illegible], [illegible]՝ ու [illegible] ձեռն

Ճշմարիտ՝ առ պատկոյն արժանիս գտանիս· որ լի է ողոր-
մութբ նոյնպէս քո:

Տուր զօրութի ծառայի քո. փրկեա՛ զորդի աղախնոյ քո. եւ արա՛ ինձ
նշան բարութեան:

Զօրութիւն տկարացելոյս. կեցո զորդի աղախնոյ քո՝ Եւայի, կամ դաւթի, եւ եկեղեցւոյ, եւ զօրաքաղաքի· ասեն չեմք օտար, այլ 'ի ծննդեան ունիմք զծառայութիւն: Նշան բարութեան, ցոյց զկատարածն աստուծոյ, զդարձ արեգականն, ընդ մահն գօտւոյ· զի է նշան չար, իբր աներման եղեն նշանքն· իբր փոխանակ ձեռացն բռնակալաց· Դարձեալ՝ խաչն նշան 'ի ճակատ հաւատացելոցն եւ յերեսս, պատճառ ամ բարութեան:

Տեսցեն ատելիք իմ եւ ամաչեսցեն. զի դու Տր օգնեցեր ինձ, եւ մխիթա-
րեցեր զիս:

Սաւուղ. եւ Ռափսակ, եւ Գօգ, եւ դեւք· զի դու Տր օգնեցեր ինձ՝ հանելով 'ի դժոխոց. եւ մխիթարեցեր զիս՝ մխիթարիչ հոգւովդ սրբով:

Սաղմոս օրհնութեան· որդւոցն Կորխեայ:
Որ է սաղմոս վկայութեան հեթանոսաց, եւ ընդունելութեան եկեղեցւոյ եւ
զուարթութեան հաւատացելոց:

ՍԱՂՄՈՍ. ՁԶ:

Հիմունք նր 'ի լերինս սբ նր. սիրէ Տր զդրունս Սիովնի առաւել քան
զամ յարկսն Յակոբայ:

Հիմունք՝ քս, որ է գլուխ եկեղեցւոյ. 'ի լերանց սբ՝ 'ի յաբրահամէ եւ յիսահակ, ուր մերձեցան 'ի տեղին՝ ուր կանգնեցաւ խոյն: Դարձեալ՝ հիմունք առաքեալքն. լերանց՝ հաւատոյն աստուածպաշտութե: Այլ՝ նկարեցաւ եկեղեցի 'ի դրախտն, 'ի տապանն, եւ 'ի սինայ, եւ շինեցաւ 'ի վերայ հիման առաքելոցն եւ մարգարէիցն. զորս եդ Այ յեկեղեցւոջ, նախ՝ զառաքեալս, երկրորդ՝ զմարգարէս: Սիրէ Տր զդրունս սիոնի վերնոյն, զոր պօղոս ասէ, մատուցեալ էք 'ի սիոն լեառն, եւ 'ի քաղաք Այ, եւ յեէմ յերկինս. եւ դրունք նր՝ եկեղեցիք են ամ երկիր, զոր սիրէ Այ: Այլ՝ հիմունք եւ դրունք են՝ որոց ասաց, ոչ կոչեցից ծառայս, այլ բարեկամս. եւ թէ՝ սիրեաց զիւրսն, եւ իսպառ սիրեաց զնս. եւ կացէք յիս, եւ ես 'ի ձեզ. սք միացան 'ի

՚ի լեառն ոչ՝ ՚ի նոյն ինքն տուն ։ Սիրէ՞ որ գգուանս սիրոյ՝ քան զխորանն, զտաճարն, զժողովրդանոցն. այս են երկրաւոր ամն դրունքն՝ յորոց մարգարտոյ, զոր եւեա յօՀաննէս։

Փառաւորեալն եղիցի Տէր ես, ամենայնի Տէր ով ։

Փառաւորեալն ամ խոսեցաւ մն քո ՚ի մարդարէսն, եւ առ պետրոս՝ դու ես վէմ, եւ ՚ի վր այդր վիմի շինեցից զե֊կեղեցի իմ։ Կամ՝ փառաւորեալ բանք խօսեցան ՚ի մարգարէից, յառաքելոց, ՚ի գաբրիելէ, յաւետարանչացն՝ ՚ի մատ֊թէոսէ, ՚ի մարկոսէ, ՚ի ղուկասու, ՚ի յօՀաննու։ Աստին ոչ ասէ աՀաւոր եկ քաղաքդ ոյ, այլ՝ գեղ ոյ. որ է եկեղեցին, եւ փառք ոյ եկեղեցի ոչ. իսկ քաղաք՝ որ ոչ կարէ թաքչել, ամենայնի եւ լի ամ արաւեստիւք եւ գեղեցկութբք։ ԱՀա֊ւաղ եկ ասելն՝ մն յայտնի ուսանելոյն եթէ առաջի աչաց. ոյ քաղաք՝ յորոյ վր անուն ոյ կոչի, եւ յարմար է մեծութն ոյ։

Յիշեցից զՌաՀաբ եւ զԲաբելոնի՝ որ ճանաչեն զիս. աՀա այլազգիք եւ Տիւրոս եւ ժողովուրդք Եթովպացւոց, ասա եղեն անդ ։

ՌաՀաբ՝ որոյ յիշէն քանանացիք. բաբելոնին՝ ամ քաղդեացիք եւ պարսք. որք ձանաչեն զիս՝ կարի չարք, զորս ոչ խօսէ. աՀա այլազգիք՝ փղշտացիք, եւ Տիւր, փիւնիկեցիք, տարիք եւ Հայք. եւ ժողովուրդք Հնդկաց՝ որ է ամ լիբիոյ. որոց եւ ամ ազգք եւ լեզուք՝ որք ՚ի Հաւատս եկին եւ գտուց են, զորս ակն մարգարէիս տեսանէ ՚ի միւսին սիոն եկեղեցիս ցեալ, եւ ՚ի բաց եղեալ զամ Հնութն, եւ զանՀուն, եւ զաղտե֊ղութն. եթէ զի յայտնի ասէ եղեն անդ՝ որ է ՚ի մէջ նորա

Սիովն ասէ մայր, եւ մարդ ծնաւ ՚ի նմա. եւ նոյն Հիմնեաց զնա ՚ի նմա Բարձրեալն ։

Այմնայն՝ որ Հաւատացեալ մարդ է, զսիոն ասէ մայր, որ է քնութիւն, եւ ազգդ զոր թուեաց։ Բայց երկինքն զա֊ւիթ յանուանէ առաՀարս եւ բաբելոնի՝ մայր ասել ոյ, եւ ամանքն. քանզի ՚նախ ոյն ծնաւ, եւ ոչ իշխեցաւ ասել ամ ծնաւ, այլ՝ մարդ, որ երկու անի ծնանիւ. զի Հօրէն ոչ ասէ այլ՝ որ ՚ի կուսէն, որ էր ՚ի քնութեան։ Եւ ինքն իսկ Հիմնեա եարկ, զի առանց սերմանէ, եւ ինքն Հզօր, որ ես երրորդեւ ոյն՝ Հիմնեա, զոր եօթնանասունքն՝ բարձրեալ ասեն, եւ եւսյի ամ Հզօր Հայր Հանդերձեալ ոյն. բարձրեալն նոյնն է որ ՚ի խո նարՀ ծնաւ, Հիմն էարկ անախտ ծննդեան, որոյ եղբարքն

ծնա

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

'Ի կատարած. [illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՁԷ.

[illegible]

[illegible]

՚ի բարեկամն զոհէ և գովեսցէ։ Եւ ՚ի բնութեան նախապատն զդասն քն ոչ ՚ի գեղեցիկ արդարութիւն, և ընդ եկեղեցի՝ ոչ ՚ի սուտ ազնիւ։

[illegible]

Մնասցես երբեք պատգամաւոր հաշտութեան, ոչ կռուանա_ կերտին ։

[illegible]

՚Ի գմախս՝ զբարեկամն սուէ, ուր չարչարանք կայր ինչ_ եբր ՚ի դրբի, նման հեթանոսաց՝ որ ոչ օգնէր ամ ․ և այն եւ չարչարեցաւ երբեք զմի որ եղեալ ՚ի գերեզմանի։

[illegible]

Մնացածն՝ այս ամեն է, որ չէր կարօտ օգնականի․ և ՚ի մեռեալս ազատ, ազատ ՚ի մեղաց և ՚ի մահուանէ, որ ոչ իշխէր նմա․ որպէս և ասէր, ո՞ ՚ի ձեռաց յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց։

[illegible]

Վ_երաւոր՝ ՚ի կողս և յոտս և ՚ի ձեռս․ ոչ ամեն է նման նմըէլ, և ոչ սոսկ մարդոյ․ և ոչ բաւական է ՚ի գերեզմանի․ զի այլ ո՞ նմանաց ՚ի գերեզմանի, բայց՝ նոյն, որ սաստ եւ նմըեմ, և սիրտ իմ արթուն է։

[illegible]

Ոչ յիշեցէք զաստուծոյ, այլ զմարդիկ յիշեցէք։

[illegible]

Յաւէտ ՚ի դրբի եղաւ, այլ նեղութեամբ մահուն՝ զգմախս յայտ առնել․ և ո՞ր եղեն ամեն՝ զաւթն, և սէրն, որ առ հա_ գիտն ։ ՚Ի խաչարի, թերեւս հաւրէր ՚ի գմախս խաչարին, այլ նման սասանեցը մահու, և ոչ մահ։

[illegible]

Աղաւնոյն յիս զաւեղ էառ անեծքն և արտասուս․ զոմ զը․

զբօսանս զծովս տարակուսանաց 'ի մարդկի՛ անձն 'ի մէջ իմ կամեցայ լինել զիս մարդ. սիրառ աստ, որսամել և հողով, թէ ոչ ունիմս արարցէ զմարդկի 'ի պատերազմէն չէ ստանաց:

Հ [illegible]

Այլին աստ ծանօթքն 'նէ 'ի հետ ատամնէ. և եղքն զիս 'նշանակ, մինչև ցայսօր հրէայքն իբրև զնշանակ 'ննատանդու թե 'նախատանաց:

Մ [illegible]

Զի ոչ կամեցաւ եղանել 'ի ձեռաց 'նց. այլ իմ՝ տկարու_ թեան յաղթութեամբ, սիմարս՝ այլ իմ արեգին, յայտ է որ տասու նշոյլ ովին 'ի մէջ նէմի, յաղթութեամբ բնութեան աղէկարքեալ:

Ա [illegible]

Յարութեան երկոցս. իսկ առաջին արդարքն լսեալ աղ_ դարութեան:

Մի թէ [illegible]

Գիտացին 'ի գլեալ է թէ աստ, մինչ կենդանի եմ օգնեան ինձ: Այլև՝ բարեգէաց ոչին 'ի զբաղնս զծաղիցն. մի թէ ձեռնեալ աս՝ ք ինձ հոգևը, զի 'նչ կարեն առնել, կամ զա, կամ այլ բժիշկ, կամ մարդարէք՝ որ խոստացանին առ քեզ հոգևոր թէ՝ ոչ եմ:

Մի թէ [illegible]

Թէ այլ ումեք արդեօք եմ 'ի գերեզմանի եղեալ, թէ զայսօր զամ ասարս. զչնորհաւս քո՝ ասա 'ի կորուս_ եանն յայտնեալ եմ:

Մի թէ [illegible]

Յերկիր առա մոռացեալ, որքան ասէ են յաղանաց հեռաէ:

Ե [illegible]

Տէրն աստ առ հայր զխաւթեն արօթք. առաւօտու ա_ ղօթք իմ ժամանեսցեն առ քեզ, որ եր իւր դալուստն՝ յետ գիշեր ժամանակին:

Ընդէ՞ր Տէր մերժես զանձն իմ. եւ դարձուցանես զերեսս քո յինէն։

Ողորմելի եկի ես՝ հողեղէս այլ մի լիցի հեռի ՚ի քէն որ զերեսս ոչ տեսանեն ՚ի բարկութենէ։

Տնանկ եւ վաստակեալ եմ ես ՚ի մանկութենէ իմմէ. ՚ի բարձրութենէ խոնարհ եղէ եւ տագնապեցայ։

Տնանկ եղէ յայլի ծնեալ, և վաստակեալ ՚ի մանկութենէ փախչելով յԵգիպտոս, զոր Հերովդէս կամէր սպանանել. ՚ի բարձրութենէ խոնարհեցայ գլխովս, և հանի զոգիս ոչ իբրեւ զմեռեալ, այլ արհամարհեալ կարծեցին մինչ խոցեցին։

Յիս հաստատեցան բարկութիւնք քո. ահաւորութիւնք քո խռովեցուցին զիս։

Զի անէծս կրեցայ. որ ահաւորքն՝ որ ՚ի շարժմանն երկ րին, խաւարեցուցին զանդամսն զառաջեալսն. չհաւատացին թէ յանձն։

Շրջեցան զինեւ իբրեւ ջուր, զօր ամենայն պաշարեցին զիս ի միասին։

Շուրջ գային զխաչեա՛ն բազմութիւնք իբրեւ զջուր. զօր ամ՝ մինչեւ ցերեկոյ պաշարեցին։

Հեռի արարեր յինէն զբարեկամս իմ եւ զծանօթս իմ, վասն թշուառութեան իմոյ։

Զառաքեալսն՝ վասն թշուառութեան տեսանելոյն զիս Գերութեան յայտնի է, յորս նկարեալ կային այսպէս։

Իմաստութիւն Եթանայ Իզրայելացւոյ։

Ո՞րանք Եթանայ Իզրայելացւոյ ասէն, այլ Եթան Էր՝ որ յառաջ քան զԴաւիթ, եւ այս՝ նման է. Իզրայէլ՝ Դաւիթ էր հաւատոյն, ասէ զայն Իսրայէլ ծնեալ, եւ նմանեալ ՚ի թագաւորին, որոյ պէտս էր, որ Եթանայ գիտութիւն, կամ ծառայ. յայտ է զի ասացեալ գտանի առ, զի դու առ ոչ տեսանէ զի ամենայն ու տեսին, եւ այս՝ Եթան ես Դաւիթ նախաստեղծութիւնն. Ոսկի ասէ իւր վասն ասէ ասացեալ եղա-նակի, որ ՚ի կատարածն։

ՍԱՂՄՈՍ. ՁԸ.

ԶՈՂՈՐՄՈՒԹԻՒՆՍ ՔՈ ՏԷՐ

յաւիտեան օրհնեցից ազգէ յազգ պատմեցից զճշմարտութիւն քո բերանով իմով։

Զորս առաքեն՝ և զորս անուանէն յոյժ հարցող է, որ է ողորմութիւն, և ոչ թէ արժանեաց։ յաւիտեան օրհնեցից, որ-պէս Դաւիթ ժամանակս. ազգէ յազգ՝ ՚ի հանդերձեալսն, ՚ի պատիւս արդարոցն, և ՚ի հրեշտակս. պատմեցից զճշմարտու-թիւն

թիւ քո, զի անդ ոչ է ողորմութիւն, այլ՝ դժնդակութիւն բե-
րանով խմով, որ է հոգւն ոք, զոր ողին ասաց՝ եւ ասաց բե-
րան, և խստութիւ:

Առաջին՝ [illegible]

Զաւէ թէ չհնեցաւ, այլ՝ չհնեացի որդւոյն մերսմին. և զատուցինն եւ՝ ողորմութիւն չհնեաց, գիտելով՝ զի մեղան չէ աղամ, վասնորոյ զաշխարհս առնէ. սակայն՝ արար ողորմութիւն: Իւր սէր ասաց վասն առաջնոյն, դաւթին ասաց հոգւին՝ ողորմութիւն ոն լի եղև երկիր. և սոտ ասէ՝ թէ թողցեն որդիք քո զօրէնս իմ՝ հարից գաւազանաւ, բայց՝ զողորմութիւն իմ ոչ արգելից. զաւակ նոր յաւիտեան կացցէ, հիմն անդ արկաւ, և նախ անդ լուծան 'ի հօրէ, և եկին աւետաւորք կուսին, և հովուացն, պատրաստ էին և յօժար 'ի փրկութիւն մեր, և եկեղեցի չէ հեռի անտի. մատուցէք ասէ պօղոս 'ի սիոն և յերէմ յեկեղեցի: Այլև՝ առ նոյնիւ ասաց, ոչ եւ յաւելից հարկանել զամ՝ երկիր վասն մեղաց, զաւերն իմ եղից յամպս, այլովքն հանդերձ. զոր և ասէ թէ՝ և յերկինս պատրաստ եղիցի, ուր և նշանն է:

Երկ[illegible]

Արբահամու, իսահակայ, յակոբայ, զի ասէր 'ի զաւակէ քումմէ իւրաքանչիւր ումեք ասէր: Երդուայ դաւթի որդ 'ի հարևիր երեսուն և մին սաղմոսին ասէ, երդուաւ որ դաւթի դժնդակութիւն:

Ցո[illegible]

Յաւիտեան հաստատեցից, այլ ում վայելէ՝ քան նմ, յորմէ օրհնեսցին ամ ազգք. և չհնեցից ազգէ յազգ զաթոռ քո, որ է եկեղեցի նոր: Զերկինս չհնեցին դժնդակութիւնք նոր, և զերկիրս ողորմութիւնք նոր, և եկեղեցի ողորմութիւն և դժնդակութիւն նմայ: Ազգէ յազգ՝ այժմու փարուցս մինչև յազգն՝ յորում հրեղէն նորոգին ամ արարածք:

Խ[illegible]

Ուր նախ գիտացին յերկինս, և զդժնդակութիւն նախ

նոքա

[illegible] , [illegible] , և [illegible] և [illegible] հօր, և [illegible]

Ո՞ [illegible]

Սիմաքոս՝ [illegible] , որ [illegible] 'ի [illegible] , և [illegible] , որ [illegible] , և 'ի [illegible] և [illegible]

Ա.՞ [illegible]

Տիարքն [illegible] , այլ [illegible] 'ի [illegible] Մեծ և [illegible] 'ի [illegible] որ [illegible] , 'ի [illegible] , [illegible] որ [illegible] , [illegible] և [illegible]

Տ՞ [illegible]

Կարող ես յանձն՝ և [illegible] Տեառն է [illegible] , այլ [illegible]

Կ [illegible]

Որ զաւակ [illegible] . և [illegible] , որ [illegible] 'ի [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible]

Կ [illegible]

Վերաւոր էր [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] 'ի [illegible] , և [illegible]

«Զի [illegible]

Քո են երկինք՝ որ իբր գծով գործեալ, ուստի ջուր հե-
ղեր առ 'ի մեզ. և զերկիր 'ի հիմն՝ ուստի աղբիւրք 'ի բղխմունք
եղեն։ Երկինք յաղթեսցին, ոչ այլոց տուեալ է. և երկիր
մարդոյ, զի այլ երկիր ոչ է քան որ երեւի. զՏէր գիմնա-
յին և զգայուն Զհիւսիս և զհարաւ դու արարեր. Թաբոր 'ի
կողմ հիւսիսի պայծառական աշխարհին, և աՀերմոն 'ի հարա-
ւոյ, զերկոսին սահմանսն առ քեզ անուանեն ... , որ
[illegible] ... ած : Այլ աշխարհ ոչ գտանի , որ
[illegible] ... , և զառաւօտն 'ի քեզ : Այլ՝
[illegible] 'ի Թաբոր՝ ... երե-
[illegible] 'ի Թաբոր ... :

[illegible]

Բազուկ՝ որ կեցո զամ զօրութիւ քով, և 'ի ձեռս քո
են ամ ... երկրի . զօրասցի ... քո՝ ...
... զօրացցին. և բարձր եղիցի ձեռն քո 'ի հարկանել զՀակա-
ռակորդն։

[illegible]

Յարդարութիւն որ չէայ կեղծաւորութիւն և անիրաւութիւն,
և յիրաւանց՝ զի խնայելով ... զմարդկանորացն. ...
թիւն առ մարդկանորսն, ... առ անմարդկիսն :

[illegible]

Ցեա քաղցրութեան՝ և զօրհնութիւն ուսուցին առաք-
եալքն . 'ի նորանայն հաւատով՝ նոր օրհնութիւն մատուցա-
նել, դհայր և զորդի և զսուրբ հոգին օրհնել , զոր հրեշտակք
ոչ գիտէին 'ի լոյս երեսաց քոց գնասցեն , երես հօր որդին,
լոյս երեսաց՝ հոգին. և յանուն քո քրիստոնէական ցնծա-
ցեն զօրհնութեամբ , և յարդարութեան քում՝ զոր արարեր խա-
չիւն բարձր եղիցին, որ առաջեր զամենայն ... առ խա

[illegible]

Պարծանք՝ առաքելոցն ասին, զօրութիւն զոր գործէին՝
նշա

Նման տայրին. և 'ի կամս քո բարձր եղիցի եղջիւր մեր, հաւատոյն գործովքն բարձրանայ:

[illegible]

Օգնութիւն մեզ 'ի քէն, որ տաս ընդ ձեռն եմ. Դարձեալ՝ անուն խաբայելի յա՞, որ առնէր հայր ընդ խաղ:

[illegible]

Յայնժամ խօսեցար, սիմաքոս՝ յորմէհետէ խօսեցար տեսլեամբ ընդ մարգարէսն՝ զոր որդիս առէ, այլ 'ի հոգւոյն ծնեալ. եղից զօգնութիւն. որ չէ վասն կարօտութեան, այլ վկայութեան. և բարձր արարից զընտրեալն 'ի ժողովրդենէ իմմէ. բստ երգոյն թէ՝ ընտրեալ է 'ի բիւրոց. այլև՝ 'ի մարգարէսն գտանի այսպիսի բանք, բստ եսայեայ 'ի միտ առցէ մանուկ իմ, վերասցի և բարձրասցի. և թէ՝ խաբայել ընտրեալ իմ:

[illegible]

Եղիտ 'ի մէջ աղքատաց հովուաց, հօտից և տղայոց թարուցեալ:

[illegible]

Ընկալցի 'ի գիրկս խնամոց և զօրացուսցէ ընդդէմ թշնամեաց:

Մ[illegible]

Տե՛ր թշնամի հրէայքն, և անօրէն հեթանոսք:

[illegible]

Արար զայս յոլովս, այլ 'ի վերջասան սաղմոսին առէ, յերեսաց քոց իրաւունք ինձ ելցեն:

[illegible]

Ճշմարտութիւն յանմեղութեան, որոգայթք ղենի մեղացն։

Եւ [illegible]

Այս ամ' գաւթի վայելէ, և անօրէնութիւն որդւոց 'նո[illegible]ութիւն 'ի կարմիր ծովէն' յեգիպտոս և 'ի անապատին Այնք' [illegible] 'ի մէջ ծովու [illegible], և 'ի մէջ դե[illegible] [illegible], զոր ամենայն [illegible]։

Ն[illegible]

Զգամնի գաւթի առել զայս, ած [illegible] [illegible], [illegible]։

Ե[illegible]

Ընդ [illegible] 'ի [illegible] 'ի ծնունդս [illegible], և [illegible] ընդ [illegible], հօր։

Յ[illegible]

Ունա ընդ գաւթի։

Հ[illegible]

Յորժամ 'ի բաց եղեալ լինի հաստատութիւն' և 'նոր երկին' և 'նոր երկիր [illegible], և [illegible] ընդ հրեշտակաց, և լինի մի։

Թէ [illegible]
Թէ [illegible]

Յերկնից, և [illegible]։

Հ[illegible]

[illegible] և ոչ առն [illegible], այլ զանօրէնութիւն 'նց. [illegible], գերութիւն։

Բ[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Բուռն թագաւորութիւն տանէր. ուրախ առնէր զնա թշնամիս ՚նր, զմովաբացիս, և զամմոնացիս, և զայլսն.

[illegible]

Դարձուցեր զօգնութիւն չօգնեաց սուր. և ոչ ընկալար ՚ի խնամս քո. այլ կալան զանդեկեաց զօրքն քաղդէացւոց.

[illegible]

Սրբութիւն զարգունեան առէ.

[illegible]

Մնասամն ամ սնդեկեաց, յերկնից երեք ամիս. և հեղեր զնովաւ զամօթ, աղաղակաւն երկանս.

[illegible]

Բարբարեացն ՚ի վր բաբիլոնի.

[illegible]

Ո՛վ և հանգիստ ՚ի հեռաւորս, կամ ՚ի մերձաւորս. մի թէ ՚ի զօրս ինչ ստեղծեր, թէ վս սակաւուց արդարոցն միայն ստեղծեր. ամ մարդիկ կորեա՞ն արդեօք. եկ և ասա եկայք առ իս ամ աշխատեալք: Մի թէ ՚ի զօրս ինչ ստեղծեր, մանաւանդ թշուառութիւն բնութեա. աղերսի՛ զնէ առաջի ՚ոյ. յիշեա անա զոր ասացեր, արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում:

[illegible]

Ո՛չ է որ ոչ զծնեալեան սպարան հասուցէ մահուամբ, թող թէ զայլս հանէ ՚ի դժոխոց, կամ անմահութիւն տացէ, բայց դու յո.

[illegible]

Որ և առանց երկման՝ Աստուածութեն բանդ. քո, առ զմիածին քո ՚նմա.

[illegible]

Զյերո

Զերկնից. այսինքն՝ զշնորհս ՚ի դիմաց, որ պաշտպանեալ եմ մինչև զժամանակս զամ ազգ, յաւուր, և ամենայն. ՚ի ծոց իմ յաղագս բարեաց, ՚ի սիրոյ որ է Հոգւոյն ամենայնիւ։

Զոր հոգևորականին ընթանայ առ Տէր. հոգևորականն փոխանակ աղօթից առ.

Բարեխօսեա՝ փոխանակ՝ պատարագին քո մեծ օրհնութեան, և զերդ գթութիւն. որոյ փոխանակ ողորմեա քո՝ քրիստոնեայք եղիցուք. այսինքն որք՝ փոխանակ գի քրիստոնեայք են, ջանան ՚ի մեծամեծ նախատինս արկանել, և չարիս առնել գործել.

Աղօթք առ Տէր յաղագս յաւիտենից. Եղիցի Եղիցի.

Ցո՞ քո է տէր մեծ, և ոչ յանձն է ինձ որ մեծ է տէր մեծ. յաւիտեան յանուրջ և ՚ի միջոց միութեան բնութեան Եղիցի, անմահ ամէն. անկեղծ Հոգւոյն. թէ որ խօսն Հաւատարիմ. որ ամէն, ամէն ամէն Տէր. և եղիցի քեզ որ և կամիս. և որ Հաւատայ քեզ դարձ մի առնէ. ամէն։

Աղօթք Մովսիսի առն Աստուծոյ:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՁԹ.

Տ ԱՊԱՒԷՆ ԵՂԵՐ ՄԵՐ ԱԶԳԻ յազգս. մինչև լերինք հաստատեալ էին, մինչև ստեղծանել երկրի՝ և աշխարհի:

Տէր ապաւէն՝ ոչ նոր, այլ 'ի յարկաց, յհնագոյն, յն-նագոյն, 'ի նոյն, յաբրահամէ, 'ի մովսէսէ, 'ի մարգարէիցն, մինչև 'ի գալուստ քո որ: Ապաւէն եղեր, բնակութիւն մեր դու էիր նախ քան զամ՝. մինչև լերինք հաստատեալ էին, որ ցեցք են երկրի, և բլուրք. և մինչև սահմանեալ գետ-կեր, անդրանիկն ամե՛ կարգութեր զինեղ 'ի քեզ. յորմէ զմարդ-կանայք. որթեր հինն. և սիրելեր զինեղ՝ ապաստանեալ ար-քայութիւն. բաց այնմ, եկայք օրհնեալք հօր իմոյ՝ ժառան-գեցէք զպատրաստեալ ձեզ արքայութիւն 'ի սկզբանէ Աշխ:

Յաւիտենից մինչև յաւիտեանս, դու ես. և մի դարձուցաներ զմարդ 'ի խոնարհութիւն. և ասացեր, դարձարուք որդիք մարդկան:

Յաւիտենից մինչև յաւիտեանս դու ես, դու միայն ես 'ի սկզբանէ, և գոյքս ամ՝ սկսեալ 'ի քէն. Մի դարձուցաներ զմարդ 'ի տառապանս, զի յետ մեղացն մերոց 'ի վայր ան-կայ

կաց, 'ի հող տառապանաց՝ ուսոյն տուր, 'ի յարուցմանէն 'ի հողոյ՝ մի դարձուցաներ 'ի տառապանս դժոխոց: Փրկեալս՝ որ զդժնդակն առ քեզ զինի, մի դարձուցաներ յետս փնտրել անյուսաբար, և տառապեալ 'ի մեղս, զի դու տասցես մարդա բերելոյն, դարձաւորք առ քեզ, և ես դարձայց առ ձեզ:

[illegible]
[illegible]

Ո՛չ միայն հայրերն, այլև՝ ամենայն մարդկան իւրև երեկեան օրն՝ որ չէ մեղ 'ի մէջի, և որ պահ մի 'ի գիշերոյ, որ զանխլաբար անցանէ. և ամէ 'ոյ անտարբերութիւն եղիցին, որոց համարեալ են 'ի նոցունց. զնոյն ամ՝ զի երկայնամիտ է 'ի համբերութիւն. որ թէ հաղորդակից մեղուցելոյն զդ ճանաչ ապաշխարութիւն՝ ընդունի ամ՝ իբր զաղամայն Այ մի օր եր 'ի նորին՝ որ տասց մեռանել յարումնաւոր ուտէր: Աստրին աւէ, այլ 'ոյ քնով եղիցին, որ է մարդկան այլ մահուամբ կատարին:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

'Ի տրդութեան յանցաւանս մարդիկ իբր կարծեն թէ զեռ ակիզբնէ, հեռանալութիւն ծերբին, և հոգին՝ որ արեզակն է մարմնոյն, մաման յերկինս, երկիր եղեալ կենացն, զոր կարծէին առաւօտ կենաց, և անմարմին իւրեանց: Աչքն՝ բարւոք յետ քնոյն զառաւօտն բերէ, որ է յարութիւն Տէրն լոյս է զառաւօտն, զի նա է որն ոչ արդարքն բուսանին և զուարճացեալ ծաղկին յանմահութիւն. իսկ՝ ձախակողմեանքն 'ի մեռանել խաւարի արեգականն՝ յերկիրս թարշամեսցին, չորասցին, և անկցին: Աչքն՝ հրեշտակք 'ի ծագման առաւօտին քան զանձեռերգն ծաղկեսցուն և զուարճասցուն, և յետ խաւարին 'ի համբառնալ արեգականն՝ թարշամեսցուն, չորասցուն, և անկան 'ի պատուհաս փառաց:

[illegible]

Բնութիւն՝ յաղագս բարկութեան, և հրեշտակն՝ 'ի գեհենի:

[illegible]

Զեզ քան զայն աշխարհն, յորժամ մեղք մեր առաջի
զա

դատաւորին զնոցին, զի ոչ ծածկին։ Եւ զկեանս մեր 'ի լոյս երեսաց քոց. երեւեին առաջի քո՛ լուսով երեսաց քոց կենացն պատուէրք, թէ բարի, և թէ չար։ Երևեցին զմանկութիւն մեր 'ի լոյս. հրեշտակն են յեղխոստովանէ. և մեզ՝ որ մանկացաք աստուածաւ. այլև՝ յաւուրն լուսոյն, որ առաջ՝ եւ եմ լոյս աշխարհի։

Ամենայն աւուրք մեր նուաղեցան. և 'ի բարկութենէ քումմէ նուաղեցաք։

Բնութեա՛ն յաղագս, և հրեշտակն 'ի դրախտն։

Ժամանակ ամաց մերոց անցանէ այն աւուրք. և եթէ առաւել ամաց մերոց 'ի նոյն եւթանասուն ամ.
Ապա թէ առաւել նոց՝ ութսուն ամ. որ ինչ աւելի քան զայն, ցաւս և հեծութիւն։

Որ զժամանակս մեր առնեն արեգակն և լուսին՝ ոչ դադարեն, և մեք եւս՝ 'ի գործելն անդադար, տկարացեալք՝ մնամք եղեալք իբրև զսարդ, և գործք վարուց մեր՝ իբրև զառասպելս են, և կեանք կարճեալ 'ի նախնեացն ամաց, եկին յեօթանասուն և յութսունն, և աւելին՝ լի ցաւօք. չեմք 'ի րձանս արդարոյն, ոչ անօք և ոչ վաստակօք։ Այլև՝ հրէիցն յամին 'ի գերութեան յեօթանասուն ամին դարձն, և այլք՝ յութսունն, և որք այլ յամին արտաքոյ կանգուն՝ ոյ՛ ցաւօք լցեալ և հեծութեամբ. յո՛ այսմ թէ՝ որ մինչ 'ի հարիւր ամն՝ ոչ եղանել, մեղաւոր է անդէն մեռանելովն և անիծեալ։

Եհաս 'ի վերայ մեր հեզութիւն, և խրատեցաք. Իսկ արդ՝ ո՞ գիտասցէ զզօրութիւն բարկութեան քո, կամ յահէ քումմէ զբարկութիւն քո համարեսցէ։

Թէ հեզութեամբ խրատես՝ այսպէս լինելոց զմեզ, զի առաւելն մնալքն՝ 'ի խրատ են, խոկալով՝ ո՞ գիտասցէ զհանդերձեալն, յորժամ 'ի գործ արկանես զսաստիկ պատուհասս, և ոչ խրատս։ Կամ՝ յահէ քումմէ զբարկութիւն քո համարեսցի. առ հասարակ է հալել զարարածս իբրև զմոմ. և յահէն՝ ո՞վ կարէ զբարկութիւն քո՝ որ է գործքն մեր պատճառ համարել, այլև՝ մեր սրտմտութեան զգործսն։

Այսպէս ցոյց ինձ զաջ քո. և որ խրատեալ են սրտիւ, զիմաստութիւն քո։

Այսպէս՝ որ խրատեալ է, առաւել մանկելն հեզութեամբ՝ որ աջոյ է, և աջակի, որ խնամրհեն, և արդ եւ՝ զաջն 'ի

քա

բանից քոց։ Զխնամածութի, զի անդէկիցեալ՝ 'ի հանդերձեալ բարկութենէն ապրեսցուք։ Երբայեցին ասէ, այսպէս ցոյց լինէ զօր երից ինոջ. կամ զդարձին ասէ, կամ որդ ասեն յոլովք թէ՝ լաւ է գիտել զօր մնջանան, զի դարձցին յապաշխարութ, և թէ այնպէս լինին՝ ապաշխարողք հոգին, և ոչ արդարք, 'ի աանձնաց զերծանին, այլ՝ [illegible] արդարոյն ոչ պատկին։

[illegible]

Մինչև յերր գերութ բնութ, կամ հրեշտն. մխիթար եա 'ի ծառայս քո որդ մեզ՝ յետ հարկանելոյն հանդերձ 'ի ցասմանէ։

[illegible]

Հրեայն յեր դարձն, և մեզ 'ի ծաղմանն քն, որ երից զմեղ հարցող և պղրմաւթ, որդ առաքելոյն և խոստովանեն 'ի յարուն առաւօտուն ընծայեաց և ոչ բարի երեք զամ աւուրս կենաց մերոց. մեզ փոյթէ զամ աւուրս ուրախ լինել, ըստ. մեզ ունելով զնեղն։

[illegible]

Խոնարհ արարին զեկն և քաղղեացին։

[illegible]

Իծառայս՝ զի գնեցեր չարչարանօք, և 'ի հոգոյ առեղծեր ձեռօք. առաջնորդեա ողորմեաց և եհայի, զոր առեղծեր, և պատկերաւ պատուեցեր. երկիր լցս էն ետ 'ի մի մեր հոգին որ՝ որ էր յառաջ յադամ, նախ քան զմեղանն։

[illegible]

Զշնորհս առաքելոյն և զինչ, և բնութեա զառաքինութիւն, որով առեղծանէ զնեղն ամ որ։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. Ղ.

Որ բնակեալ է յօգնութեան բարձրելոյն ընդ հովանեաւ Այ երկնից հանգիցէ։

Իբրև յերկինս՝ անձեռնմխելի է թշնամեաց, որ մտօք ՚ի այդ է, և յաստուածութեան անդ։

Ասասցէ Տն՝ ընդունելի իմ ես, ապաւէն իմ Ած, և ես յուսամ ՚ի նա։

Նա ընդունելի ՚ի խնամս իւր։

Նա փրկեսցէ զքեզ յորոգայթից որսողին, և ՚ի բանից խռովութեան։

Յորոգայթն՝ որ եդ աղանդոց որոգայթ՝ զմեծանձն, և բանս իւր խռովեցոյց զնա, և զեղեկիս, յասելն աստուծոյն՝ ով է դա՝ որ կարէ փրկել։

՚Ի թիկունս իւր ընդունեսցի զքեզ. ՚ի հովանի թևոց նր յուսասցես։

Զոր մանկան աւէր թէ՝ թարձնել բերէ ՚ի վր միջնադոյց իւրոց, անդ խոսելի խնամքն այդ է, և երկու կատեցածն զօրութիւն։ Եւ զ թարձնելով՝ թարձր վերադասութիւն յոյր. վն հաստատ և զօրեղ՝ ուր ընկալաւ զօգին նէ թանտուաց. ՚ի հովանի թևոց նր յուսասցես, ՚ի զօրութե խաչին։

Որպ զէն շուրջ եղիցի զքեւ՝ ճշմարտութի՛ն նր։

Ճշմարտութիւն եղիցի քեզ առէ ամուր զէն. հաւատ ու ամդ, և առ մարզիկ Ճշմարիտ զոլ։

Ոչ երկիցես դու յահէ գիշերի, և ՚ի նետէ՝ որ թռչի ՚ի տուէ։

՚Ի գիշերի մարմնի ընդ իւ խորհուրդս, և երկիւղին արհաւրեցուցանել. և ՚ի տունջեան՝ աչօք և ընդունօք հղեն նետս, կամ յայլմէ յինքն, կամ յիւրմէ յայլս։

Յիրէ որ շրջի ՚ի խաւարի, ՚ի դիպուածոյ դիւէ ՚ի հասարակ աւուր։

՚Ի մեղս շրջի սատանայ, և գայթագղեցուցանէ զմարդիկ, զնաւարտ իբրև զմիջօրեայ լոյս կարծեցուցանելով։ Դարձեալ՝ զձանձրութն զեն առէ՝ որ միջօրեայ կոչի. որ համանէ ՚ի վր յայտնամանց յորում եմուտ աղամ ՚ի տարակոյս, ուտել չտանել ՚ի նման։

Անկցին ՚ի կողմանէ քումմէ հազարք, և բիւրք ընդ աջմէ քումմէ. որ առ քեզ ոչ մերձեսցին։

Ընկեցիկս թշնամիքն յաջմէ և յահեկէ նէ մի անկցին։ Այլ՝ զեւ հազարք կառեն ՚ի ձախմէ յէ մեղաւորս՝ ալեա նել ՚ի մեղս, և բիւրք ընդ աջմէ ՚ի հպարտացուցանել զառա ի նսին Դարձեալ՝ հազար զեւ յահեկէ թշնամիք. բիւրք հրեշտակք օգնականք յաջմէ. ոչ առաջ եղիցէ, զի մեզ չառ են

քան զ՚եա։ Այլև հաղորդք յաճախել ձախակուած՝ չարեաց կամօքն, առաւել հաղորդք ազնուականն ջանան զայլս ադեկեացցանել. որ առ քեզ ենց ոչ մերձեցին, առ եղեկեալ, առ գեղեցիկն, և առ յաճախելն, և առ նմանօղն նոցունց՝ մերձեն

[illegible]

Որ և առաւելն խիղ յառաջխն. այս խոստումն ով՝ որբբացեալ է. և ՚ի սոյնմէ պատասխանի այս, զի դու տէր՝ յայս եմ ես, ՚ի քեզ է յոյսն, և ոչ ՚ի մեզ։

[illegible]

Դաւիթ ասէ ցեղեկեաց, ոչ հայեցին առ քեզ չարքն երբեք առ յաջ՝ ոչ կարացին առնուլ հրամանի, որք ՚ի յարկս հաւուղն՝ որ չառնեա խնճանուօթի, առնելով ով թէ՝ զհայն նորա դարձուցեն։

[illegible]

Որ այլուր ասէ, բանակ հրեշտակաց տն՝ շուրջ են զերկիւղածովք նորայ, զի հողք են հարկաւորք՝ որք առաքեն ՚ի սպասաւորութի, որք ժառանգել և յանկողն առաջին։

[illegible]

՚Ի բազումս՝, ՚ի զօրութի զի մի երբեք հարցես զբարի, չհարէ զայթագղեցուցանել։

[illegible]

Սառամեալ փրկչին ասաց, հրեշտակաց նորա սպասել եալ է վասն քո, բնաւ առնելով զեա՝ խոր զհրեշտակս յաջմէ՝ զի հաղորդացուցէ արկանել զանձն յաշտարակէն. նա խաւարհաւթի եա զպատասխանին, զի այնէ զէն ընդդէմ հպարտութեն, որով անկաւ ինքն և բնութն իւր. թէ՝ ոչ ոչ վասն տն, այլ վասն արդարոյն էր առաջեալ զաւթ զմա նորա. զայս ոչ ասաց թէ՝ ՚ի վերայ խոխ կոխեցէս. առնյն

զնաց

զնաց եւ կոխեաց, եւ նա կոխան առնելոցն իմ՝ զգաստութիւն հոգւ, թագաւորական զընդդիմացեալ քանդակաւորն. ասէ՝ զհրեշտակն. միշտ՝ ասացեալ Միքայէլ չարութեն. թագաւոր ինքն՝ [illegible] է. անէն թագաւոր է, եւ [illegible] [illegible]. [illegible] 'ի ձեռն զդարպասացն. քարբ՝ ոչ հաւատացի թագաւոր. խէ է զէն՝ որ [illegible] 'նենգէ, եւ քարբ՝ որ ոչ առ զղջանալ. ասէ՝ որ 'ի վերայ մահ հուն կայր. միշտ՝ որ զհողին 'ի զմահուն ունէր, զոր կոխեաց [illegible] զնա:

Զի յիս յուսացաւ, եւ փրկեցից զնա. ծածկեցից զնա, զի ծանեաւ զանուն իմ:

Ընդ առ մահ եղեկելոյն, եւ ընութեան, զի ծանեաւ զանուն, զի յիս է ան՝ որ փրկէ. հողի հողանի. եւ հայր զթած այնոցիկ:

Կարդասցէ առ իս, եւ ես լուայց նմա. եւ ընդ նմա եմ ի նեղութեան:

Կարդասցէ առ իս՝, զփրկամեալ. եւ առ նմա եղէց 'ի պաշարեալն զեւէն, եւ 'ի մշտնջենական փրկութեան:

Փրկեցից եւ փառաւոր արարից զնա. երկայն աւուրբք լցուցից զնա, եւ ցուցից նմա զփրկութիւն իմ:

Ի յաւուրցն, այլ՝ 'ի մահճամն. փառաւոր արարից զնա, եւ զարձանն արեգակնն զփրկութիւն իմ: Երկայնաւուրբ լցուցից, հանդերձեալ անճըն եղելոց, եւ զփրկութիւն անմահութեան յաւետ:

Սաղմոս օրհնութեան աւուր շաբաթուց 'ի Դաւիթ.
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՂԱ

Բարի է խոստովանել զՏէր, սաղմոս ասել անուան քում Բարձրեալ:

Քան

Վասն Նորին՝ խոստովանել, թէ քո արարած եմք. սաղ-մոս ասել, կրկնել յիշել զանուն քո, ած գիտած, ողորմած, երկրպագանիմ, և փառք:

[illegible]

Աստուած, զի զարկեալն ծառայս յաղագս և բարեաց. և զշնորհութեամբ քո 'ի մեզ [illegible], զի մարմնոյ [illegible] [illegible] զի-տես ձևոյքն զի [illegible] հաւատարմութեան քոյ. Կարդա-լով աստուծոյ [illegible] զօրութիւն, որ [illegible] կենդանութեան [illegible] և զձևութեամբ քո 'ի գ[illegible], զի որ-[illegible] [illegible]: Կարդալով [illegible] զօրութիւն աստուծոյ [illegible] գիրք, և խաւար [illegible] Կարդալ [illegible] [illegible], և [illegible]:

[illegible]

Ըստ թուոյ մասանց ծի հայեցեալ. զործի օրհնութեան, և ը թուոյ զգայութեանց հոգւոյ և մարմնոյ. զի առանց մա-սանցս ձևոյ, առանց զգայութեան [illegible] օրհնեալ զնա: Այլև հոգին երեք զօրութիւնս ունի, միտք, և բան, և կա-[illegible] հինգ հինգ զօրութիւնս ունի, որք 'ի ձայն օրհ-նութեան զանձն զնա: Քանզի [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] եկն քո, և [illegible] զհոգւոյն [illegible] յամ [illegible]: Ունի և այլ կրկին զօրութիւն [illegible] մարդոյն, զ[illegible] [illegible] հինգ՝ միտք, [illegible] թէ, կործէք, զգայութիւն երևակայութիւն և [illegible] հինգ, [illegible], [illegible], յօժարութիւն, [illegible], բարկութիւն. [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]. և [illegible] միտք, [illegible], կար-ծիք, [illegible], և [illegible]. և [illegible] յօժարութիւն, զգայութիւն, երևակայութիւն, [illegible], և բարկութիւն. որք են զօրու-թիւնք հոգւոյ. [illegible] [illegible], և գործ-[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] օրհնեմք զնա: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բաժանի 'ի [illegible], և 'ի գործնականն:

[illegible]

Ո[illegible] արարիչ զիս՝ երբ զ[illegible] [illegible] թէ արարածք են և ոչ [illegible] զոր [illegible]. այլև մարմին [illegible] [illegible] յարարածս իմ, [illegible] [illegible], և [illegible] հոգի գի-[illegible] եթէ գործ է ձեռայն իմ: Կարդալով [illegible] հոգի

հոգի խոնարհութիւն, քննելով զարարածս, և զմտօքնականսն ու՛ն տատել ընկըկի։

Ով է [illegible]

Թէպէտ և գոյքն՝ քան զինք հասու լինելն. Թէպէտ է մարդս զօրաւոր մեծին ոչ. և որ մեծն է ի զօրս գործք ամբողջութեան քան խորքն Եւ յայժ խոր են խորհուրդք քո, խառնուած բնութեան մեր անքննելի, մանաւանդ՝ երբ ամ խառնեցաւ։

Այս [illegible]

Ընչաւոր մարդ՝ ոչ կարէ գիտել բնաւ զայս։

Դ [illegible]

Զի մարդոյ՝ ով խաղաց են աւուրք իւր, որոց յայտնա է անմահայն. ի ծագմանն Թագաւորութ և իշխանութ է։

Ս [illegible]

Փորձ մի ծաղկին, և յաւիտենից առաւօտին. և զու բոլ ձրբեալ ես յաւիտենս, բարձր մնալով՝ ի մեղադրանաց։

Զ [illegible]

Կրկին զթշնամին, զի անհաւատ լինելոյն և չար գործերոյն եղեն թշնամիք բարւոյն Դիոկղեա այս՝ առաստաղի, և հրէից։

Բ [illegible]

Որպէս մխիթարութեան ամպարշտութեան հեթանոսաց՝ մի [illegible]

նի, յօրինակ ա՛ն որ զծերութիւն օրինացն և զզամբութիւն 'ի պարարտութիւն աւետարանին փոխեաց։

[illegible]

Եսաւս անկն իմ' 'ի թշնամիս իմ" զոր ինչ ինձ խորհէին Սինոպոս, ակիւղաս, թէոդիոն, երրորդին, անսցէ անկն ասէն, և լուծցէ ունկն 'ի հանդերձեալն ասէն. իսկ եօթանասնիցն' զհանդերձեալն իբրև գնեալ, զի ասէր են գիրք զլինելոցն իբրև զեղեալ ցուցանել. իբրև ասաց աւ' ականջին, այսօր լսել ես լսես 'ի դրախտին, և զլուծեալ' 'ի գոգն աբրահամու։

[illegible]

Արդարք' 'ի զալ ժողովոյն քո, արմաւենին 'ի բարձրին զ'նէ զզուարթն, և արդարքն յերկինս զաւաքինութիւն։ Այգին' անխռովութեամբ է, և արդարն նոյնպէս 'ի մէջս Հօր Դրախտով' արմաւենին յու բերէ պտուղ, և մայրն յամս մեղքն. և փառք արդարոցն 'ի կատարածի աշխարհիս, և 'ի մեղքին անմահութեամբ, որք բազմացան աւազանաւ ամենեցուն և ծաղկեցին պէտ ալեաց ժողովոց հաւատոցն։

[illegible]

Տնկեալք 'ի փերին եկեղ. և 'ի զաւիթս այս մերոյ ա_ ւաքինութեամբ ծաղկին յեկեղեցի աստ՛ն։

[illegible]

'Ի ծերութիւն յորժամ լրանի հեթանոսաց մաղէ, սորա ա՛մ իւր կեցցէ. գիրք և փափուկք եղիցին ասաւ՛ն փառաւ եալքն 'ի նեղ ձմեռապորհ'ն, պտղաբերել զայս թէ' ուղիղ է տէր ա՛ծ մեր. և ոչ է անիրաւութիւն և անիրաւութիւն 'ի դա_ տաստան՛ նր, և նա է յո՛ քո ա՛ծ տր մեր, զաստւոր արդար, որ ասաց' զատաստանն իմ՛արդար է։

[illegible]

'Ի

'Ի յաւիտենին [illegible] յաւուր [illegible]՝ յօրհնելն և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], և հաստատէր նմա, զի եղեն և առն [illegible] [illegible] յոյժ։ Այսպէս փառաւորեալ՝ առաւել 'ի մեզ զօրա- [illegible], և [illegible] [illegible]. նա՝ և 'ի մեզ [illegible], և [illegible] ա- [illegible]։ Զի [illegible] նմա [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] և [illegible] [illegible] յայս [illegible] [illegible], և 'ի փառս [illegible] [illegible] [illegible], յորում [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ՂԲ.

ՏԷՐ ԹԱԳԱՒՈՐԵԱՑ՝ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ զգեցաւ, զգեցաւ Տէր զօրութիւն՝ ընդ մէջ իւր ածաւ։

Կրկին ասէ զգեցաւ զօրութիւն, մի՛ զարարչականն նախ, և ապա՝ զհամախառնականն։ Այլ՝ զի՛ն մերոյ յետ չարչարանացն և զյարութիւն մարդեղէնոյ, զի մեծութեա՛ն միայն թագաւոր է, չասաց՝ թագաւորեաց, այլ՝ թէ զօրեաց մարմնովն 'ի վեր ամենայն յաղթողաց. վայելչութիւն մարմնին, որ զգեցաւ. զօրութիւն ածեալ ընդ մէջ, որ բնաւորեալ է զօրութիւն 'ի մէջն որ է մեծութիւն։ Եւ դարձեալ՝ բաժանելի զհաւատացեալսն, մի արտաքս 'ի չարչարանացն, զի թագաւորեաց մահու և դժոխոց՝ յետ մահուն, զի և այս՝ կրկին զգեցաւ է։

Հաստատեաց զաշխարհս՝ որ ոչ սասանեսցի. պատրաստ է աթոռ քո՝ 'ի սկզբանէ յաւիտենից դու ես։

Առ եկեղեցին զերկիրն ինքն հաստատեաց, յորում ամբարձան գետք մարգարէիցն, առաքեալք 'ի վերայ նեղի, և առաքեալք այլազգեացն. և քնիշ զնա՝ ծ, զի մի սասանեսցի կռապաշտութեամբ. պատրաստ է աթոռ քո, մարգարէս ասէ՝ քոյն քերովբէից աթոռ է անմէջ հօր, զոր ոչ ոք կարէ յափշտակել, և հանդերձեալ դատաստանին աթոռն. Թէպէտ խոնարհեցար, 'ի սկզբանէ դու ես դու։

Ամբարձան գետք Տէր, և ամբարձին գետք զձայնս իւրեանց. յարիցեն գետք 'ի գնացս իւրեանց։

Յորժամ ծովք ահագնացան, գետք ամբարձան 'ի վէր ցամաքի. ամբարձան առաքեալքն 'ի քրիստոնէութիւն. ամբարձին գետք զձայնս իւրեանց, յոր երգեալ խօսելով. յարիցեն գետք երբ զձայնս գետք ընդ ափինս 'ի մնձակս իւրեանց։ Դարձ-

եալ

եալ՝ ամբարձան զձայն՝ աղաղակեալքն ՚ի վե՛ր դիմաց, և ամբոխ ից, ա՛ն աղաղակով. զձայնս իւրեանց բարձին քարոզութ՛ն. յարկցին զձայն ՚ի հանդերձեալն հրեղէնքն ընդ դանիէլի. և աղաղակեալքն յորժամ յանձն ընդ աղօ՛ ա՛ն ՚նառին յերկն_ ասցին ախտս, որ և զ՛նան յաւալ սաստ՛կն

[illegible]

Յորժամ խառնեսն ընդ ծով՝ ջուրք զետոց, և ամենեքին, նոյնպէս և ՚ի ձայնէ աղաղակոյն զրուեցան հեթանոսաց ժողովք և կեանք ՚ի ծովու ալեկոծեալ։ Այլև՝ երբ ՚նոր կոտակիս ի_ մասոք խառնեսն ՚ի ծով՝ հանդերձեալ խնդրութեն, սրանչելի լինին զօրութեանքն ՚ի ծովու ՚նխ՝ ամենայնք հեթանոսաց։

[illegible]

Ա. Հրեշտակս՝ որ սրանչացեալ ասէին, ո՛վ է սա թագաւոր փառաց. վկայութեանց քոց՝ երկրաւորքս մեք յոյժ հաւատացաք։ Սքանչելիքն հաւատարիմ անձին զաւաքելոյն խօսս. այլև՝ երկնաւորացն ՚ի սքանչանայն՝ ամենայն հաւանեցաք։

[illegible]

Եկեղեցւոյ՝ որ հանդիսա քո է, և կանաւաջի քո հրեշտակք. վայելէ՝ զի սրբեցին ՚ի սմա հեթանոսք ամպարանան և մեղուցեալք ապաշխարութիւն. երկայն աւուրս, մինչ զաս զա երկրորդ անգամ, քարոզեսցի աւետարանն ընդ ամ երկիր։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ԴԳ.

[illegible]

Լի է ցամաքն բանս՝ կրկնելով զկեդծմնդիր ա՛րն, որ յայտնեցաւ ՚ի յաւնուլ զկեթմս անախորս, և դիմաց, այլև՝ հրեից սրանչացեալն իւր։

[illegible]

[illegible]

Բարձր լեր, և յերկանէ՛ առէ ցայց զթառատութիւն քո, ել՛ի խաչն, և ձգեա զամենեսեան առ քեզ․ Հատո զհատուցումն արքայութեանց, ի չխառնի հրայրա անկցի արտաքս։

[illegible]

'Ի խաւարեայն գեհեան՝ մնալ ցքեզ, որ եկիր։

[illegible]

Խօսէին զանիրաւութիւն, յամ և ի՛ բռնութիւն Հանէին զպատճառս կորստեան մեր։ Խօսեցին անմեղեան, թէ այլ համարձակէին՝ նոյնպէս խօսեցին։

[illegible]

Դեռ զրնութիւն, և ի՛նոյանէ խաբեալ իշխանքն՝ զանօդ'նակատ և զակարան. և ասացին՝ ոչ տեսանէ զայս տէր, չարեքն զան՝ զայս առնել, թէ՝ ոչ տեսանէ տէր։

[illegible]

Անզգամք։

[illegible]

Այդ է անուն ձեր՝ անզգամ և անմիտ, որ 'ի կուռս առեալ տեսող ակն, և լսող ականջ կարծեմ, մի թէ ինքն ոչ ունիցի։

[illegible]

Որք ոչ ունին օրէնս և մարգարէս խրատէ բանակա_նաւն և զատէ, զձեզ թողու առանց յանդիմանութեան։ Ա_ սացանէ մարդոյ զխաւթի, խաւսն արար զմարդ, և կարդ_ եաց զարարածս առաջի 'նր իբրև զգալով, և ասասցանէ ան_

մա․

վաւ. որ ծանուցէ զխորհուրդս մարդկան, որք առնեն՝ ոչ ըստ կամս որ զգործս մեր, և զերծանիմք տանջանաց ամենայնաց:

Երանի՞ մարդոյ՝ զոր խրատես դու Տէր. և յօրինաց քոց ուսուսցես նմա:

Զոր յայս կեանքս տանջես, և յօրինաց քոց ուսուցանես գործով և տանջանօք, ՚ի բանիւ չունին թէ ընդ էր անցանէ զօրինօքն:

Ցածուցանել զնա յաւուրց չարեաց, մինչեւ փորեսցի խորխորատ մեղաւորին:

Զաւուրն դատաստանի զտանջանս՝ առաւել տանջելոցն ցածուցանես, մի որ առնես, զչար օրն հանես՝ որ մեղաւորս ցին է: Մինչև փորեսցի խորխորատ մեղաւորի, որ է զժողովն զոր մեղաւորքն փորեն ինքեանց, մինչ ՚ի կատարած ամի: Զօրն չար՝ չար իշխանքն՝ որ ակարացան կործեն:

Ոչ մերժէ Տէր զժողովուրդ իւր, և զժառանգութիւն իւր ոչ թողցէ մինչ:

Զմնկարայեցին, և զոր մեղաւորքն չարչարեն, այլ ՚նեղէ:

Մինչև դարձցի իրաւունս յարդարութիւն. ընդ նմին են ամենեքեան որ ուղիղ են սրտիւ:

Զոր օրինաքս՝ զհետ երթիցեն իրաւանց արդարութ. զի առա թիւրեալ են իրաւունք, անդ զառնան յարդարութի. զի և յայն՝ այլ խնայելիք կայ առաւել. իսկ անդէն՝ զաւ է ՚ի յոյ որ է արդարութիւն մեր, և զատի արդարութէ: Ընկալցին ամենեքեան, առաւել առաքեալքն ընկալան, և հաւատացեալքն իւրեւ զնախանձեցին՝ յարուծանելութի ոչ գոյ, և անդ՝ զհետեւեալք օրհանեն իբր անդամք զգլուխ, և արդարութէ ՚նորին՝ երեւին երեւոյն տյ հօր:

Ո՞ յարիցէ ընդ իս ՚ի չար չարաց. կամ ո՞ հաստատեսցէ ինձ ՚ի մէջ այնոցիկ, որ գործեն զանօրէնութիւն:

Ա՛Ն առէ զայս, թէ՝ չեմ կարող օգնել ինձ ումեք, ՚ի վճ չարագործայն օրհանել տանջանս. կամ՞ հաւատար ինձ կարէ տանջել զչարսն. թէպէտ ՚նք՝ շատ խմբյան գործին տանջանաց՝ որոց խնդ:

Թէ

Թ[illegible]

Պանդխտացն տանն, թէ ոչ օգնեսցէք մեզ 'ի հոգւոյ տառապանաց' 'ի սաստիկ վշտացն դիպելոց 'ի գլուխս

Ե[illegible]

Եթէ տալի թէ՛ աչօք տեսանել կամիս՝ 'ի տեսութիւն մարմնոյս, ողորմութիւն քո ժամանեսցէ առ իս

Ը[illegible]

Զոր ակնարկելոյ հոգիս ես, զխաւար հոգւոյն զթմբի ցա ցուցն, եւ հասանել 'ի թեթեւութիւն մխիթարչին. եւ յիշել զիմ թշուառութիւն որ առաջ, երանի սպասողաց, եւ ուրախ առնել զանձն իմ:

Մ[illegible]

Որք անօրէնութեամբ զառաջին ոչ հաւատարին քեզ ուղիղ զգաստութեամբ. Մի յիշեսցես յանցանս մեր. յանձնել ընդ քեզ որ յաւիտենից ես. ոչ մի անուանեսցին չար անթառամին, զի պատճառէ փառաւոր, եւ զմնար առ գհրամանս քո. որ առաքեր զոտ արարիչ որդոյն, եւ առեր խրատուն այրւոյն. զի առանց կարկառեալ հրամանս եւ անշառ, եւ հակառակ հրամանի քո առնեն:

Ո[illegible]

Զեայ, զյանձեի, զզանելեալ, զյանձնանես, եւ զորս զայրիսն անհեծ պարտաւոր առնեսցին, մեք որքան ունիմք, եւ ըստ որինաց մերոց պարտ է մեռանել:

Ն[illegible]

Աղաչեալ որդոյն է բանիս, զանխելի, յանելոյ, յաւ հանեսու, եւ բլխութեա:

Հ[illegible]

Դիմաց, եւ հրեշից, եւ հերակզիս ըստ չարութեան 'նշ', զի մեծ են չարիք 'նշ, վասնզի՝ անիրաւպանք են: Որն

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՂԴ·

[illegible]

Զի ածք հեթանոսաց՝ մեռեալք են և կռապաշտք։

[illegible]

Կանխեսցուք, զի գայ օր՝ հարկիւ երկրպագել. և ինքն զաւրութեամբ և ահիւ՝ երգողաց և երկրպագողաց հրամայեսցէ։

[illegible]

Զի որք ասեն թէ՝ այլ են աստուածք ծովու և ցամաքի, և օդոյ, սուտ են

[illegible]

Սուտ՝ որք չարեաց կողմանց իշխանս՝ ասեն զեւս ամենայն. 'ի ձեռս 'նորա՝ որով արարին, և այլոց անդի. բարձրութիւնք լերանց՝ ուր երևեալք խաւարի արքայութեան, 'նորա են։

[illegible]

'Նորա է ծով՝ և նա արար, և ոչ այլ[illegible]. և զցամաքն՝ ձեռք 'նր ստեղծին, և ոչ [illegible]. այլ [illegible] զերկինս, զերկիր, զջուրս, և զաստեղս. ըստ ծով զցամաք ձեռք 'նորա ստեղծին, և զմարդն ձեռամբ իւր կազմեաց ասէ։

[illegible]

Յայտնեսցուք անկցուք և լացցուք առաջի՝ արարչութեան զմարդութիւն։

[illegible]

Յորժամ ասաց՝ [illegible], զի այլ մի [illegible]. [illegible] [illegible] 'ի [illegible] հզօր ձեռամբ. և խաշն, որ յարօտս 'նր [illegible], 'ի [illegible], և [illegible], և 'ի [illegible]։ Այլև՝ հովուին քաջի յի խաշն։

[illegible]

Մի՛ լինիր առ [illegible] 'ի [illegible] և զանազանութիւն, խորամանկութեամբ [illegible] իւրեանց [illegible], 'ի զատ[illegible] որ այնպէս [illegible]:

[illegible]

Փորձեցին' ջրով, և հրով, և սրով, թէ կարէ՞ ած[illegible], և այն' ոչ թուով' և աւուրք, այլ զբանաւորն [illegible]:

[illegible]

Գործեցայ, առաքինացայ, ջանացայ հնարս գտանել փրկութե. [illegible] մեղայ մարդկանէն սրտիւք, [illegible] [illegible]:

[illegible]

Երդուեայ 'ի բարկութե ժամն, թէ մինչեւ յերկիրն [illegible]: Այլ զամ [illegible] որ քինս խո- [illegible], թէ' երկք [illegible] է, մի' այն, որ հանդերձ յաւուրն եօթներորդի. մի' հրեշտն, որ հանդուցանելք յեր կիրն [illegible], որոյ [illegible] եւն [illegible] և անձին, և [illegible], և [illegible] 'ի [illegible]. և մի' մեղ խոստացաւ 'ի հանդերձեալն. և զայսօրն' 'ի դատի խոստա- ցաւ յետ այնչափ ժամանակաց. որ թէ կամին լսել այսօր յն, և ոչ խստացուցանել [illegible] սիրտս իւրեանց, մինչեւ 'ի հանգիստն յաւիտենից. [illegible] [illegible] զբա- նաստեղծ [illegible] ջանացայ, և [illegible] երդուեայ, թէ [illegible] թողու [illegible], որ թէ կամին' [illegible] է [illegible], զի քաղցր է, [illegible] է, [illegible] է, [illegible] է, փրկիչ է, հայր է, և եղբայր, և որդի:

[illegible]

[illegible]

ՍԼԴ.

ՍԱՂՄՈՍ ՂԵ:

ՕՐՀՆԵՑԷՔ ԶՏԷՐ ՅՕՐՀՆՈՒ-ԹԻՒՆ ՆՈՐ. օրհնեցէք զՏէր ամ՛ երկիր:

'Ի նորանալ իրաց որ յետ, և զօրհնութիւն նորագունեան լինի, որ է աստ հաւատք 'ի մէջ երրորդութեան, և օրհնութիւն յաւազանին նորածին ծննդոյն. յետ հրաժարմանն 'ի հինոյն՝ նոր կենաց և դաւանութեան սկսանելովք. ամ՛ երկիր, և ոչ հրէաստան միայն:

Օրհնեցէք զՏէր և օրհնեցէք զանուն նորա. աւետարանեցէք օրըստօրէ զփրկութիւն նորա:

Զի իւր անուամբն և էութեամբ իւր Տր է, ոչ այլ կուռքն՝ որ զանունն ունէին, և ոչ էին Տր. կամ յն անունն՝ ճշմարտին է, կուռքն անիծելի է, և զօրհնելոյն անունն՝ չէ արժան դնել. զոր և մի գիր անուանն արտաքոյ ընդունէր, և նեբէր նոյն. աւետարանեցէք, աւետիս տուք աւետարանին քր. օրըստօրէ՝ կարգաւ զամ՛ օր. զփրկութիւն նր՝ զյս նր:

Պատմեցէք 'ի հեթանոսս զփառս նր, յամ՛ ժողովուրդս զսքանչելիս նր:

Զփառս՝ զխաչն. և զ'ի նմանէ դատաստանն. յամ՛ ժողովուրդս՝ 'ի հրէայս. զսքանչելիս նր, զոր արար 'ի մէջ նոցա, զի նշանախնդիրք էին:

Մեծ է Տր և օրհնեալ է յոյժ. ահաւոր է նա 'ի վերայ ամ՛ կռոց:

Յայտնի է յոյժ, որ է օրհնեալ. ահաւոր է նա 'ի վերայ ամ՛ կռոց, զի ահի նորա՝ ոչ հանդարտեցին. 'ի մանկանն յեգիպտոս՝ շարժեցան ձեռագործքն, և յաւուր խաչելութեան բազումք խորտակեցան ընդ ահեղեր. և առաքելոցն 'ի քաղաքս, և վկայքն ևս:

Ամենայն կուռք հեթանոսաց դևք են. և Տր զերկինս արար:

Կուռք մոլորիչք են, և դևս դրդեցեալ են. այլ Տր զեր կինս արար, որ բովանդակէ զերկիր, և զկեղ զնա՝ ուր կուռքն են:

Խոստովանութիւն և վայելչութիւն է առաջի նորա, սրբութիւն և մեծվայելչութիւն 'ի սրբութեան նորա:

Խոս

Խոստովանութիւն և մեծ վայելչութիւն է առաջի նորա. Հազարք հազարաց կային առաջի նորա ՚ի Հրեշտակաց, որք առեալ զվայելչականն, ո՛ր ո՛ր ո՛ր ո՛ր զօրութեանց Սուրբ՛, որ մեծութեան ոչ վայել է, ՚ի սերովբէական խմբոցս, և ՚ի մեծ սրբոց՝ յերկինս. Թէպէտ՝ որդին փրկչացս, անձի զվայելչական փառս՝ զխոստովանութիւն և զօրութիւն, ՚ի մեծ մարդկութեան, ըստ առնելոյ՝ որ ծնանի ՚ի քէն՝ մեծ է:

Մատուցէք Տն ազինք հեթանոսաց. մատուցէք Տն փառս և պատիւ. մատուցէք Տն փառս անուան նր:

Հեթանոսաց է պատուէրս, որ երրորդութեան պատարագս մատուցանել. ոչ ոսկիս և զմուռս, այլ փառս և պատիւ: Զփառս անուան նր, զի մեծ է յոյժ քո ՚ի փառս իւր հօր և հոգւոյն:

Առէք պատարագս՝ և մտէք ՚ի սրահս նր. երկիր պագէք Տն ՚ի գաւիթս սրբութեան նր. և խռովեսցի յերեսաց նր ամ երկիր:

Առէք պատարագ զձեզ, և մտէք ՚ի սրահս նր՝ յեկեղեցի, երկիր պագէք նմա ՚ի գաւիթս նախ ՚ի սրահն, թերևս ՚ի Հրեշտակաց տաճարին, և ապա ՚ի գաւիթ որ մերձ է յերկինս յեկեղեցի նր. և խռովեսցի յերեսաց նր ամ երկիր. Եւ թէ նոր անկեալ շարժեսցի ասէ, որ է յառաջին կարգացն, խռովելով առաջին փառացն:

Ասացէք ՚ի հեթանոսս՝ եթէ Տր թագաւորեաց. հաստատեաց զաշխարհ որ ոչ սասանեսցի. և դատի զժողովուրդս իւր ուղղութեամբ:

Զոր ՚ի հեթանոսաց քո հրամայեաց աշակերտացն զնա՛ հեթանոսս. հաստատեաց զնա՛ որ տատանեալ էին, և անբախտալ թէ՝ զի՞ պարտ է պաշտել:

Ուրախ եղիցին երկինք՝ և ցնծասցէ երկիր. շարժեսցի ծով և լրումն իւր. ցնծասցեն դաշտք՝ և ամ որ է ՚ի նս:

Ուրախ եղիցին երկինք, զի թէ վասն մեր մարդոյ գարձի՛ իմաստս, քանզի առնել ը բոլորին Երկիր ցնծասցէ զի յոյժ կախեալ զնա Զաւարծանաց ծով, զի ցամաքեցոյց ծովալին նր, և լիներայլ զհողին, և ծնանի որդին ուխ: Ծով լինի կոյս զաւարծանացն, որ զխմոր լինէր, և արդ՝ Հոգւոյն որդով: Ցնծասցեն դաշտք, սիմեոնս՝ աղաւնի, զոր ծնն առաց

ասց աշխարհին Տէր է։ Ուրախասցին երկինք՝ հրճուեսցե-
ցին ազգք. երկիր՝ հողք սրբոց եւ արդարոցն՝ որք յերկինս։ Զօրացուցի ծով՝ բազմութիւն մարդկան. ախտքում՝ գոչեսցէ ծով, յերկինս հնչեսցէ գոհութիւն։ Ցնծասցեն դաշտք առ բոլ հաց եւ գինի ի նոյն պտղաբերել։

Յայնժամ ցնծասցեն ամ ծառք անտառի յերեսաց Տն՝ զի գայ, եւ գայ նա ի դատել զերկիր։

Ծառք՝ թէպէտ եւ անպտուղք են, այլ եւ սակայն ըն՝ն փայտ խաչի, եւ սա մեզ՝ եւ նոյն ծնունդն կենդանեաց. եւ ծառք դաշտի՝ որք եւ ձիթենի, նոյն միւռոնի եւ խնկոյ. եւ յայլոց բուսոց, եւս՝ եւ ի հասակի ...կէր այլ. ծառք անտառի՝ զի սիրով հայեցան ի խաչափայտն եւ երկրպագեցին։ Զի գայ առաջին գալուստն՝ ոչ ի դատել, այլ ի հաստատել. եւ դարձեալ գայ ի դատել երկրորդ անգամ։

Դատի զտիեզերս արդարութեամբ, եւ զժողովուրդս ճշմարտութեամբ իւրով։

Զտիեզերս՝ զայս կողմանս երկրի՝ դշխեմութեամբ. եւ զնո գոլով ամ ճշմարտութիւն իւրով՝ օրինօք եւ մարգարէիւք, զի ուղղիչ եղեն մարգարէք եւ առաքեալք, զհրէայսն՝ որ ոչ հաւատացին յի՞ն յոյ գալուստն։

Սաղմոս ի Դաւիթ. ի ժամանակի զի երկիրն հաստատեցաւ։
Որոյ զատուցին եւ զերկիր թագաւորեաց Տն՝ յորժ հաստատեաց երկիր։

ՍԱՂՄՈՍ. ԴԶ։

Տր թագաւորեաց՝ ցնծասցէ երկիր. ուրախ եղիցին կղզիք բազումք։

Զի ոչ ազանց եւ հեթանոսաց միայն լինի երկիր, այլ՝ խնդասցէ լինել մարդկան փրկութեան. ուրախ եղիցին կղզիք, որ են հեթանոսացն ժողովրդեան, կղզիս, կղզես, կողմանս, եւ այլքն։

Ամպ եւ մէգ շուրջ է զնովաւ. իրաւունք եւ յարդարութիւն ուղղեալ է աթոռ նր։

Ամպ եւ մէգ ի ... ծածկէր զխաւարն, զձայնին ... եւ զէութիւն ոչ տեսանելին. եւ ... մարմնին՝ ամպ, յառաջին գալստն. եւ յերկրորդին ամպով գայ եւ մէգով, որ է լոյս անմատ... յիրաւունս եւ յարդարութիւն ուղղեալ է աթոռ նր, զի կերպարանութիւն ոչ է ի դատաստանի նր։

[illegible]

Զոր գանիւէ մաւ, անիւք կառաց 'նորա Հուր, և գետ Հրոյ յորդեալ եկանէր առաջի 'նր:

[illegible]

Խաչն՝ որ փայլակն որ երևի յարեւելից. այլև՝ յաթոռոյ 'նր ամպ Հրեղէն եկանէ, և փայլատակունք Հատանեն 'ի 'նմանէ: Յառաջին գալն՝ առոյն, և յերկրորդն՝ Հուր վառեալ: Այլև՝ առաջեալքն էին փայլատակունք 'նր. եռեւ և սասանեցաւ երկիր, յառաջինն ցնծայ, և յերկրորդն առանձ, և 'ի բաց առոյ զմեռեալսն:

[illegible]

Աերինք՝ զգալիս է խնամոլ, զի Հայլին Հարթին և Հաստատելին: Այլև՝ զօրութիւն առաստայի յերկնայ 'ն, եւ որք թուք ձգեցին, զի 'ոչ յինեցին Որդոյն առնն միայն Հրեշտակք՝ և դէք, և մարդիկ միան, այլ 'ամ' գոյս Հրով Հայլին, այլ 'ոչ անձանձին յանձնութ'ի. սակայն՝ շերեփ թէ՝ այս այնէ:

[illegible]

[illegible]

Պատմեցին, որ առ 'ի ծննդեանն՝ Հովուացն, և 'ի յարութեն՝ կանանցն, երկնաւոր Հրեշտակք, 'նոյնպէս և անդ՝ զօրքար զատաստանն վկայելով 'ոն յիւր Տեացն 'ամ' մարդկութ զփառս 'նր, որք ակսին զանազանս 'նր, առաւել քան թէ՝ որ ակսին 'ի թարօրն:

[illegible]

[illegible]

Զօրս ճերմակք զբօշեցին՝ առնօղքն, և զրուցադեցին, յորժամ ակեցեն Հայեալ յերկնայ 'ոն ընդ լերինս:

[illegible]

[illegible]

Բստ պօղոսի՝ յորժամ մեռանդամ մաւծցէ զանդրանիկին յաշխարհ, աւէ երկիր պաղցեն 'նմա 'ամ' Հրեշտակք, զի բնաւ Հրեշտակաց և արդարոց, և մարդ եղե. և ոսքին եղե սիան մերինն. վասն իրաւանց, զի իրաւանքն փրկեցան մարդկ. ցնծասցեն զաւերք յուդայ, 'ամ' եկեղեցեք, որդիք և զաւերք առաքելոցն. որոց աւէր պօղոս, 'ի քն յն ակեսս բանաւն ես ծնայ զձեզ. և զի ծննդականէ, և ածեցաւն եղեն, զաւերք անաւանք կոչէ:

Զի դու բարձրեալ ես 'ի վերայ ամենայն երկրի· յոյժ բարձրացար 'ի վերայ ամենայն աստուածոց։

Զի դու 'ի վերայ ամենայն, յոյժ բարձրացար 'ի վերայ ամ[ենայն] կռոց, յորժամ ցուցանէին թէ՝ աստուածք են, որք զան երկիր պաղատեն քեզ։

Ոյք սիրէք զՏէր՝ ատեցէք զչարութիւն· պահէ Տէր զանձինս սրբոց իւրոց· 'ի ձեռաց մեղաւորաց փրկեսցէ զնոսա։

Զի զի՞նչ մեծութիւն է քեզ ընդ բռնաւորս· պահէ Տէր զանձինս սրբոց իւրոց, մի երկիցէք նոցա, որ զմարմինն սպանանեն և զոգին ոչ կարեն. 'ի ձեռաց մեղաւորի փրկեսցէ, որ է սատանայի։

Լոյս ծագեաց արդարոյ· ուղղոց սրտից եղև ուրախութիւն։

Արդարոց, զի մեղաւորք խոյին զայս յիմանալի արեգականն. ուղղոց սրտից եղև ուրախութիւն, որպէս պտղոյն արդարութեան։

Ուրախ լերուք արդարք 'ի Տէր· խոստովան լերուք յիշատակի սրբութեան նորա։

Աւետարանս այսու խոստովանեցէք, զի յիշատակէ զձեզ աստուծոյ հօր խորոյ սրբաբարեա, ասելով աշակերտացն եւ և մանկանց իմ։

Սաղմոս 'ի Դաւիթ օրհնութեան։

Նոյն դէմս են յաղագս յայտնութեանն որ ամենայն և երկրորդին։

ՍԱՂՄՈՍ. ՂԷ.

Օրհնեցէք զՏէր օրհնութիւն նոր· զի սքանչելիս արար։

Զի հին էանց, և ամ[ենայն] ինչ նոր եղև. զի սքանչելիս արար, նոր իրք յեղափոխոս. և զոր 'ի մարդ լինելն, և յորժամ շրջէին առաքեալք յայլ կերպարանս։

Փրկեաց զնա աջ իւր, և բազուկ սուրբ իւր։

Որդւոյն չեղև կարօտ. զմիաւորականութիւն ասէ աջ, և բազուկ՝ զզօրութիւն։

Նորա

[illegible]

՚Ի հասարակ աւուր եւ ՚ի խաղս, եւ զխաղսն ախորժեմ խառնակեալս ընտանութեամբ։

[illegible]

Զ յանկարծ՝ զոր ունելոց նախահայրեաց, ՚ի զաւակն՝ նոյ որդ՚նոյն տա՛ մեզ. եւ տեսին տա՛ ծառք երկիր՝, գիտացին թէ՝ սա է որ արարին զենդ, եւ՚նա փրկեաց։

[illegible]

Ազատեցեալք, գիրկութեամբ զայս՝ որք զկնքեալ՝ առա֊ ցեալ որք ո՛չ գիտեն. որդ՚նեցեալք, զի զայս բաւեն մարդիկ հասուցանել ոչ։

[illegible]

Սարդիս ասացեալ. զձայնականն շարժելով մասունս. որդ՚նութիւն՝, կրկնեալ, բառ հագւոյ եւ բառ մարդոյ առալ զորդ՚նութիւն։

[illegible]

Կամաց՝ յարծաթոյ եւ ՚ի սրբեալ խառնեալ. եւ ՚ի ձայն երգեր փողոյ. երգեալ երգս, զոր ՚ի սիրտ լուսոյ անմեղութ, նմանութեան կայծակին, զուարճութեան խրախճանց հրապարակա յայտ առնել՝ զոր աստ հրամայէ։ Եւ մեք մարդ եւ հոգւով իբրեւ կամօքն զանձն ծննդեան, եւ զձայն՝ խնամութեան ձայնով, եւ մարմնով՝ իբրեւ երգերս, եւ զօրանալ, եւ յաղթել կարեւոր մարմնոյ, եւ այսպէս աղաղակեսցէ առաջի Թագաւո֊ րին մերոյ յի։

[illegible]

Որք ՚ի ծովու եւ ՚ի ցամաքի խառն են բնակեալ մար֊ մինք եւ ոսկերք՝ յաւզեն յոյ եւ խառնեսն ՚ի բաց առնեն, եւ տա՛ բնակակիցն՝ զաղանք եւ անասունք եւ թռչունք հալեն հրով, եւ զառաջին մարդ կայծակն մարմինք. եւ գեղեցք ծանու հարցեն՝, յայտնի ցուցանելով զորս ունին ՚ի մեղաց, առնեն առ մեզ է, իբրեւ ձեռօք ցուցանելով։ Այլ՝ մարդարէ եւ առաքեալք, հին եւ՚նոր մատեանք միաձայն ցուցին եւ ոչ հեռացուցեն ՚ի մե֊ ղաց, ՚ի մեր հոգւոյ՝ որ ձեռն ոչ առի։

Լերինք ցնծասցեն առաջի Տն, զի գայ և հասանէ Տր 'ի դատել զերկիր:

Լերինք ցնծասցեն՝ առաքինութիւնք հոգւոյ և սրբոց երկու զգաստութեան նորոգեալք. Լերինք ցնծան, մանաւանդ որ եկեղեցիք և խաչք, և խաչելեալք կրօնաւորք լեռնեանն: Չի՞ն ծառն, զի տառապեալ փայտ հարցն ոչ 'ի մէջ այնորիկ լեռանց և գագաթանց: Այլև՝ լերինք հրեշտակք, և յայժ ամէն 'ի մարդկան. զի գայ և հասանէ 'ի դատել զերկիր, հասանէ և մամնաւորն դատելոյ զերկիր. զերկու իբր դատի զհոգի, և զմարմին, կամ զգեւս և զմարդկին. Այլև՝ որք յերկիր անկան մեղօք՝ այլ ուսանէք յաշխարհամբաւ, և զաս սրբեցին

Դատի զաշխարհս արդարութեամբ, և զժողովուրդս իւր ուղղութեամբ:

Զաշխարհահանէրն՝ որ ասացաւ 'ի չարի կայ, և որքն չեն յաշխարհէ. այլև՝ բնակիչեան զհաստատեալն, և օրինօքն և ուսումնաւորեալն՝ որք ժողովուրդ կոչեցան, ուղղէք ուղեկոյ լար և կանոն:

Սաղմոս 'ի Դաւթի:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՂԸ:

ՏԷՐ ԹԱԳԱՒՈՐԵԱՑ, ԲԱՐԿԱՑԱՆ

ժողովուրդք՝ որ նստի 'ի քերովբէս, սասանեսցի երկիր:

Թագաւորեաց՝ զմարմնաւորն ցուցանէ, որ ըստ մարմնոյ թագաւորեաց. բարկացան ժողովուրդք՝ հրեայք յառաջնումն, և ասեն, ոչ կամիմք թագաւորել քեզ, բայց կայսեր. որ նստի 'ի քերովբէս, երբ յայտնի նստի 'ի քերովբէս, թագաւորին բարկացեալ, և սասանի երկիր, զոր ասացաւ ... 'ի խաչանալն զդատաւորին. և զգետնոյն կամ, նորա երկիր կոչէին. զի և նստելն մարմնով է:

Տր 'ի Սիոն մեծ է, և բարձր է 'ի վր ամ ժողովրդոց:

'Ի Սիոնն՝ ուր ծննդեանն զնա մեծ է. և բարձր, որք ոչ գիտէին զնա թէ՝ դատելոց է զնա. զի բարձր է, ամենայն ստեղծուածոց, թէ ոչ երկինքն 'ի նմանէ:

Խոստովան եղիցին անուան քում մեծի, զի ահաւոր և սբ է. և պատիւ թագաւորի զիրաւունս սիրէ:

Տր ած մր՝ դու լսէիր նց, ած՝ դու քաւիչ լինէիր. վրէժխնդիր 'ի վր ամ գործոց նց:

[illegible]

Բարձր արարէք զՏր ած մր. երկի՛ր պագէք 'ի լեառն սբ նր. զի սբ է Տր ած մր:

[illegible]

Սաղմոս խոստովանութեան 'ի դաւթէ.

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՂԹ.

Աղաղակեցէք առ Տր ամ երկիր. ծառայեցէք Տն ուրախութբ:

[illegible]

Մտէք առաջի նր ցնծութբ. ծանիրուք զի նա է Տր ած մր:

[illegible]

Նա արար զմզ, և ոչ մք էաք. մք ժողովուրդք և խաշն արօտի նր:

[illegible]

Մտէք

Մտէք ընդ դրունս նր խոստովանութեամբ, և օրհնութեամբ ՚ի գաւիթս նր։

Եկեղեցի՛ դուռն է քրիստոսի, այլև դրունք են նր՝ հաւատս, յոյս, սէր, և ամ առաքինութիւնք, հաւատութիւն, կրօնաւորութիւն, քաղցրութիւն. այլ որ քն է կանոն և սահմանն՝ այսպէս մտէք, զի նեղ է։ Խոստովանութեամբ և օրհնութեամբ ՚ի յարկս նր, խոստովանել ՚ի դրանն, և մտանել օրհնութեամբ ՚ի յարկս, ուր օծեալք են ՚ի սուրբ հոգին։

Խոստովան եղերուք նմա, և օրհնեցէք զանուն նր։

Եւ ոչ զ իցէ. կամ օրհնեսցէք, և մի զխաւարմն և զանունն առէ, զի բանութիւն անհաս է։

Զի քաղցր է տր, յաւիտեան է ողորմութիւն նր. և մինչև ազգէ յազգ է ճշմարտութիւն նր։

Մի զարհուրիք, յաւիտեան է ողորմութիւն նր, ողորմութիւն առաւ զաշխարհս. այդէ մինչև յազգ է ճշմարտութիւն նր, յեզրափակեալ մինչև յերկն ՚ի բարեկին. այլև ՚ի միջոցին վարուց ՚ի հրեշտակաց ճշմարտութիւն, ուր ոչ կանոնս առնեն, և ոչ արտաքոյ լինին։

Սաղմոս ՚ի դաւիթ։

Ողորմութեան Բարեխառն ... [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. Ճ։

Զողորմութիւն և զիրաւունս օրհնեցից զքեզ տր. սաղմոս ասացից, և ՚ի միտ առից։

Այսու օրհնի ած, ասելով՝ այլ է ողորմութիւն, և այլ է իրաւունք. նախ ողորմութիւն քաւեաց զմեզ, և իրաւունքն թագաւորեաց ՚ի դատաստանի։ Օրհնեսցուք զնա՝ ողորմելով մեզ ՚ի ձեռն ապաշխարութեան. և իրաւունքն՝ ուղիղ հաւատով պաշտեմք զնա. ասելով ասացից և ՚ի միտ առից, բերանով ասեմք և մտօք խոկամք, այս է՝ զհամն առնումք։

Ճ.

[illegible]

Ճանապարհ ամբիծ պահեցից սաւ, մինչև եկեսցես առ իս ամբիծն յիւ ճանապարհն, և առնու զիս. զի գնացի ես, ոչ զօրծով միայն, այլ՝ սրտիւ. ՚ի մէջ տան իմոյ իբրև առաջի սոյ և խորանի ՚նր։

[illegible]

Ոչ եդի իբր անօրէն առնել զնմա. այլ ատեցի զա_ բարութեան անեցի, ՚ի տեսիլ եղի աչքին վարս, և յայլս անուանալ զբարութեան առնելի. մոլորեցին, և ուրանայքն, և ոչ խոստովանեցին։

[illegible]

Ու մերձեցաւ առ իս որ թիւրնէր սրտիւ, հեռի պա_ հեր յառաջանասցն. խոստովանալ զմեղն անօրէնսին, և ես ինչ ոչ փոյթ առնէի. յաղագս որոյ թէ զնոյն յինէն, չէր ինձ փոյթ։

[illegible]

Յառաջին ճանաչէին՝ այլ ոչ ուսանէի, այլ՝ հալածա_ կանս առնէի։

[illegible]

Յաչացն ճանաչէի զամբարտաւանն ՚ի խնթիւ հայեցն յոյլս. և ապաշ սրտիւ՝ կարծաւ թէ առնանին, թէ մեծ որ էր՝ հայածից ոչ լինէի. այլ՝ անոր որ շարժէր ՚ի սրտի ի_ մաստ ոչ նեղէի, այլ՝ հալածական առնէի։

[illegible]

Ուր լսէի հաւատացեալ ոք և օրինաց՝ ընկեր ածէի ընդ իս նստուցանէի. զի որ զօրէնսն ոչ պահէ՝ չէ հաւա_ տացեալ։

[illegible]

Նորա

Նորա լինէին իմաստք, եւ հաղադօղք թագաւորութեան։

Ոչ բնակէր ՚ի մէջ տան իմոյ՝ որ առնէր զամբարտաւանութիւն. որ խօսէր զանիրաւութիւն, չէր յաջողեալ առաջի աչաց իմոց։

Ոչ բնակէր գործով ամբարտաւանն. կամ խօսէր անիրաւն՝ չէր յաջողեալ։ Զայնպիսիս ոչ ունէր ունկն [illegible], որոց առաջի ոչ աջողէյաւ, եւ ոչ յաջողի ամ անիրաւաց, իբր յաղթի, եւ որք ՚ի բաց կացին յաշխարհութենէն. եւ սատանայի ոչ յաջողի առաջի ամենասուրբ ամբութեան նը։

Ընդ առաւօտս սպանանէի զամենայն մեղաւորս երկրի. սատակել ՚ի քաղաքէ Տեառն զամենայն որ գործեն զանօրէնութիւն։

Այս երկիւղած թագաւորի՝ առաւօտու դատաստան [illegible] մեղաւորս եւ [illegible] ՚ի գիշերի զոր [illegible], [illegible] Սատանայի ՚ի քաղաքէ [illegible] Առաւօտ՝ [illegible], որ ՚ի ծագմանն [illegible] [illegible] քաղաքն է, [illegible] Յորդ [illegible] թագաւոր է. [illegible] ՚ի դժոխս [illegible] ՚ի մէջ [illegible], [illegible] եւ ոչ կենդանացուցանելոց։

Աղօթք աղքատի. յորժամ տրտմեսցի՝ առաջի Տեառն հեղցէ զաղօթս իւր։

Աղօթք՝ [illegible] Քրիստոս [illegible] եւ [illegible] ՚ի [illegible] եւ [illegible] զաղօթս իւր՝ առաջի Տեառն [illegible] եւ [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԱ.

ՏԷՐ ԼՈՒՐ ԱՂՕԹԻՑ ԻՄՈՑ. ԱՂԱՂԱԿ իմ առ քեզ հասցէ. Մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն։

Աղաղակ՝ ՚ի թշուառ բնութենէս. եւ ՚ի բարբառոյն՝ յերկինս. մի դարձուցաներ զերեսս քո յինէն, իբր յաղագս [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

գերութեան, զի մի պղծեսցի ի հեթանոսան լինելով. և այնպ զոր ծանօթս թագին, և կոչին ՚ի հետ ասամեն. Պարծանօք յաղթանակ կամի մտանել ՚ի քաղաքն, երանի և ծերս ՚ի մանկանց և զի՛ ամբոխս օձն յետոյ քաղաքն, և կանայք զաղաղակս, եւ ոչ ՚ի խաղս, և ծիծաղ ու հոգւ, և յանձնեաց զհոգի անհնազանդ, անկանի ՚ի ձեռս քո յանձն ... զհոգի իմ։

[illegible]

Բարկացիր առ կնկարս երդմունս, թէ՛ եղեց իբրև զինչ թէ յանձնեմ զոր ասեմ. Այլ՛ դեր զմտութիւն խաւարին, զոր ՚ի դրանաւն նախանձելով գոլեսին, և գեղն երդմունս ՚ի զօրութիւն որով եւ մայր յաղթեցին. Եւ հրեշտակք զինչ, և զովեցին յասածողոյն յետոյ նախանձէր երդմունս։

[illegible]

Սրբուեալ իբր առել՛ զհոգ ոչ զմնախը կերպ, զմնախը ոչ հոգ կերպ, այլ անապականել, և յղանաին՛ թանկէսն արտասուքն ՚ի բամպս։

[illegible]

Զայն ամ՛ պատկերաւ բարձրացոյց, և ՚ի հող խոնարհեցոյց. և զհրեշտակս բարձրացուցեր հանդերձն յեղխարան, և ծով՛ նաւագն, և հանեալ ՚ի թագաւորութիւն, և խոնարհեցուցեր ՚ի բարեխոս. իբր զմտոււ կ որ մեղացուցեալ ՚ի հանդերձ, և յանտառինն զարկուցանել զերանին։

[illegible]

Սա եղէ ՚ի գիրերս կատարած կենաց, զի շուք դիբաս շարժէ, և յերեկոյին բնաւ պակասի. ոչ խաս ցանկալեաց որ զձեռս հնձողին կոյէ ՚ի հնձել. և մարդ ծերացեալ՝ զմահ. և լցեալ շափ մեղացն՝ զկորուստ և զծնունդս։

[illegible]

Յաւիտենին կեաս, և մեծս յեղես. և մեծ խաս՛ և մնաց մեծք ծանկեցեք. յայդ հայեաց, և աղօթեմ թէ փառաւորն այդ առա մեզ։

Դու

[illegible]

Զի եօթանասուն ամէ՝ յարուցեալ յերկայնմանութեան, և ՚ի հայրենիս ամենայն, և ՚ի գերեզմանս, զի [illegible] բոցն ժամանակ է. երբեմն հրեշտակն ՚ի զարթուցեալ մարդկանէն ամէ, մինչև յերր ոչ [illegible] ՚ի մէջ նեղի, այս եօթանասուն ամէ։ Խաղ սիրտ՝ զուարթութիւն ամէ՝ որ է հաւատն, զոր վերջին Տէր ունի, և [illegible]։

[illegible]

Ընդ. քար և ջր հաղորդակցին նեղի. և որ առաջնոյն ջր հալեցին բնութիւն՝ որ միջանկյալ [illegible] քար, երբեմն ըղ [illegible] [illegible] գանձս զ[illegible], թէ հող [illegible] [illegible], եթէ քարինս ունի [illegible]։

[illegible]

Կիւրոս և արտաշէս՝ [illegible] երկիր ՚ի նա. և դեռ յանուանեն քաղ Աշխ՝ մարթէ հեթանոսաց և թագաւորաց երկիրն զալ ՚ի հաւատս, երկնչելով ՚ի փառաց նոր, յոր ժամ յարիցէ փառօք [illegible]։

[illegible]

Մարդարեանայ. և երեւեցի, զի որք ոչն գիտեն զնա՝ ՚ի [illegible] [illegible] նեղի՝ ՚ի [illegible] նոր կարծեն, երբ չէն [illegible] փառք նոր [illegible] [illegible]։

[illegible]

Կրկին գերեացն՝ հրէից և հեթանոսաց. և ոչ արհամարհեաց զխնդրուածս, թէպէտ [illegible] էար։

[illegible]

Պատմեսցի գրուչ սքանչելիքն յազգ յազգ, ՚ի հեթանոսս յայտ է. ժողովուրդ զոր ստացեալ է ՚ի գինս արեան իւրոյ՝ օրհնեսցէ զնա։

[illegible]

Ցերկ

Յերկնից՝ 'ի սրբութենէ, յորժամ երկնաւորքն եւս հայ_ցելքն զփրկութի մարդկան. զի անդ միայն հանգչէր, և հայելոյ

[illegible]

Յերկնից՝ և սեղանից, և այլոց բարեաց, և որք 'ի հայ_կազանց, և յարդարութեանցն էին գերեալք և կապեալք, և որ 'ի դժոխս. և 'ի գործս ձեռաց իւրեանց՝ կապեալքն մեղա_ւորք. արձակել զորդիս մահապարտաց, զի մահապարտք մե_ռանին, զորդիս ազատեաց առեալ՝ մի մեռցի որդի ընդ հօր այլև՝ զաղատեսն և զեռայի որդիսն.

[illegible]

Զմտաւ բարութեն ոչ 'ի մի գօտալ. և զօրհնութի, բղ_խմութի ատամանին, և զմտածս յեկեղեցի, և 'ի վերինն սիոն.

[illegible]

Յամ կողմանց գերեալք յնէմ, և թշուառաց ծառայել մեն, որք հրամանն տան ազատութե. այլ յորժամ 'ի հաւատս ժողովին, և թագաւորք քրիստոնեայք լինին.

[illegible]

Յայտ է այս, որ ազատեաց զմարդկութիւն 'ի ձեռնաւորութե զօրութե իւրոյ, եւեթ զօրութիւն այս 'ի գալն յնէմ. զնմա զութի աւուրց խնոյ աստ ինէ, ասէ, եօթնատասն ամէ, և զեօթնատասն ամ զերի կացի, եօթնատասն ամ մեր մեղ վարելել 'ի սեւս եէմի, և կիւրոսեայ մի եղեցի կենաց. Այլև՝ ցանկայ առաւել զաւերն բաբիլոնի. Դարձեալ՝ այս կեանքս կէս է և դակաս, և այն՝ յաւիտեան, 'ի կէս աւուրցս մեզք մի հաներ յաւիտենականն, զի այն է քեզ յարմարգի:

[illegible]
Յամի կարօղես, կէսս և յաւիտեան՝ քո են. մախես նախ զերկինս առէ, և զաւիթ զերկիր. քանզի երկինք եր_կու են, նա զաւագինն առէ՝ նախ քան զերկիր, և զաւիթ զնոյն երկրի զհաստատութիւն:

Նաւ

Ո՛չ [illegible], երկինք և երկիր անցցեն, զի եղականք են, և դու կաս, մնաս, զի անեղ ես։

Ամենեքեան որպէս զհանդերձ մաշեսցին. որպէս զվերարկու փոխեսցես զնոսա, և փոխեսցին։

Յայտնի է թէ ո՛չ անցանեն [illegible]

Բայց դու նոյն ինքն ես, և ամք քո ոչ անցանեն. որդիք ծառայից քոց բնակեսցեն 'ի նմա. և զաւակ նոցա յաւիտեան յաջողեսցի։

Ամք քո՛ որ է կենդանութիւն քո, որդիք և հոգիք որդւոց ծառայից քոց բնակեսցեն 'ի նմա, [illegible]

Սաղմոս 'ի Դաւիթ։

Ո՛վ [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԲ․

Օրհնեա անձն իմ զՏէր, և ամ ոսկերք իմ՝ զանուն սրբ նր։

Մի՛ [illegible]

Օրհնեա անձն իմ զՏէր. և մի՛ մոռանար զամ տուրս նր։

'Ի [illegible]

[illegible]

Աղբիւրն օրհնութեան և անսպառ բնութեան ներգործել, առ քեզ՝ առ միշտ կարօտք՝ զառատաբաշխ բարերարութիւն. քանզի գիտեմ քո, քանզի անհնարագոյն է, յոյժ հա-նել զգաղտնիսն, ի սատանայ, և յոխ առաջին։ Այլ՝ մի արք քան, մի առնել գրեալ. զհամբաւն հանելով գիտեմ, և մի մեզ զամհամբերութիւն քո, որ ի՛ն մեղաց, որ ի՛ն հող-եաց, և որ ի՛ն մարմնոյ. որ անտանելուածին առնէ՝ այլ մի մե-ղանչէք, առաջինն թողեալ եմ։

[illegible]

Այո՛ առ ոչ է, այլ ի յարութեան պահէ. ոչ ի՛ն ար-ժանույն. այլ ողորմութեամբ և գթութեամբ, ի՛ն այնմ. բերև փե-ռայն եղ բնձ պահ, և բերև զհարսն զարդարևոց զեր Ան-դամապածին առաց ունին թողեալ լեզին քեզ մեղք քո. և առ զանձինն քո. և եթէ ի առան քո՝ ի զբաղման, և ի պա-կեր յօրինակ բնութեան։

[illegible]

[illegible]

Զգանխուն հնձանայն. զի այնը է բարին և այլ ոչ զայ քան զնա անդր։ Նորողևոցի առ արծուոյ մանկութիւն քո. զոր առնէ մերձ կայ արեգակնն, և բեկեալ լուսնոյ յաղ-թերս, և նորոգի։ Ող բնութիւն հաստատել մերձ կացեալ քի լուսնոյ յաւազանն և նորոգի։

[illegible]

Ի սատանայէ։

[illegible]

Ես այս եմ մերժել զնամ յանձն և ի ծոցն. և առ զհարսն յերկնից իջեալ. կամ թէ՝ զկամս իւր՝ օրէնօքն յայս նեոց մոլեալ, զոր ձեռնարարհ կոչեաց։

[illegible]

Մի լինիք փառայոյս, զի բնութիւն ունի զնա բարութիւն։

Ո՛չ ի սպառ բարկանայ մեզ Տէր, և ոչ յաւիտեան պահէ ոխս։

Զի չէ բնութեան, այլ՝ զմեզ խրատելով սաստէ սակաւ։

Ո՛չ ըստ մեղաց մերոց արար մեզ Տէր, և ոչ ըստ անօրէնութեանց մերոց հատոյց մեզ։

Մահու էր արժանի բնութիւնս 'ի նմին աւուր. եւ՝ և հրեշտակքն. զի որ մեղանչէ՝ մեռանի գրեալ է, այլ՝ նա խրատելով խրատեաց, և 'ի մահ ոչ մատնեաց։

Այլ որչափ բարձր են երկինք յերկրէ, այնչափ զօրացոյց Տէր զողորմութիւն իւր 'ի վերայ երկիւղածաց իւրոց։

Որչափ հեռի են արևելք յարևմտից, այնչափ հեռի արար 'ի մէնջ զանօրէնութիւնս մեր։

Թէ գտանէք բարձր քան զերկինս, կամ՝ երկայն և հեռի՝ քան զարևելս յարևմտից, այնու ցուցանէք զողորմութիւնս նորա. այլ չգտանէք զբարձրութիւն երկնի 'նմանել մտօք և լեզուաւ, նոյնպէս՝ և ոչ զողորմութիւնս, որ զօրացաւ խոնարհութիւնքն։ Եւ այլ չգտանէք զորքանն հեռաւորութեան արևելից և արևմտից, և ոչ զչափ հեռանալոյն մեր մեղաց յոյժ. որ կալաւ զձեռանէ մեր, և մերձ առաքեաց խաւ. Եւ այլ ոչ կայ խաւար յարևելս, և ոչ՝ ուր ծագէ՝ մեղք և մահ։ Այլ 'ի յօժանդակս ուրեք՝ թէ որչափ բարձր են երկինք, այնչափ է միջոյն արևելից և արևմտից, և քաղցուն հեռաւոր և հզօրագոյն։

Որպէս գթայ հայր 'ի վերայ որդւոց իւրոց, այնպէս գթացաւ Տէր զերկիւղածս իւր։

Այլ այս 'ի քո յոյժ զերազանցեսցէ, յաւելի՝ զայս որ չարքն էք՝ գիտէք պարգևս բարիս տալ որդւոց ձերոց. զի առ 'նորայն կոչեալ՝ մերն չար զաւակի. առաւել երկիւղածաց առնէ զթողութիւն. և ոչ անտեղեկութեան։

Զի նա գիտաց զստեղծուածս մեր, և յիշեաց թէ հող եմք։

Եւ չէ մոռացեալ՝ զի 'ի հողոյ եղաք։

Մարդոյ որպէս խոտոյ են աւուրք իւր. որպէս ծաղիկ վայրի՝ այնպէս ծաղկի։

Զի հաստատութեան անտանց և եկեր քանզի. Որպէս ծաղիկ վայրի. զի 'ի չար պատահարաց անկանի, ոչ գոլով 'ի պարտիզի. 'ի ներքոյ պահպանի և ցանկոյ։

[illegible]

Ընչէ հողմ մահճաւ, և ոչ է իբրև ննջն մարդ. և ոչ ևս երևի տեղի նր թէ ուր շոգաւ:

[illegible]

Սեմերոս՝ զաստիճս ճշէ 'ի նմա հողմ՝, հողի աւէ. թե ըստ զոր յառաջ՝ն փչեաց. ասա աւէ հողի անցանէ՝ դնայ, և ոչ է յառաջին կերպարանն մարմնոյն որ 'ի գերերդման է տեսանել: Բայց որովհետև ՛ն մնայ յաւիտեան յաւիտե_նից 'ի վէր երկնայնոց իւրոց. յոգիս երկնային հոգւոյն է, և յաւիտենական է. ա՛ն նր կոչի, իբրև արքաչման, խաղա_ղայ, յակովբայ, զի չէ մեռելոց, այլ՝ կենդանեաց, ինքն մի կայնեաց Աստուածութիւն. և 'ի զաւակն իբրև յարքաչամ, և յերկրն: Եւ յարդարութի նր յորդւոց մինչև յորդիս. որ զոր զտանի 'ի խոստումն՝ զոր խոստացաւ զաւակացն:

[illegible]

Զոր ճնշեաք ուխտեցին հրեայքն, և զոր որդիք քրիստոնեից: Ցիշեն զպատուիրանս նր, և առնեն զնա՝ ոչ բա_նիւ միայն, այլ՝ արդեամբք:

[illegible]

Իւր սեպհական՝ որ անխախտելի է. և անմեղաց զաւառ որ թէպէտ՝ անդ առի արքայութի նր, բայց առի տերէ ծո_վու և ցամաքի:

[illegible]

Որ զաթոռն ասաց. հզօրք զօրութեց, զի անմահք են. այլ առնեն զբան նր՝ զհանդարտութե սաղմոսն. այլ՝ սպա_սաւորութի որդւոց ադամայ. լսողք ձայնի պատգամաց նր, զի պատգամաւորի անուն է հրեշտակն. հաւատարիմք են 'ի սպասաւորութեան:

[illegible]

Ցերեք քահանայապետութեա բաժանեին երկնայինքն,

զհրեշտակս 'ի նոցունց կարգէն, և 'ի միջին կարգէն զզօրու-
թիւն մեծարել յօրհնելն զնա, զինչ ոչ բաւական համբե-
րել. և զնորին քաջանայազօրութիւն ոչ փառաւորել. այլ
որ մեղանչողաւորք են, և ուսուցիչք: Նմանյն ամ երկինցին
քրին կոչէն այս երկու անուանեալ՝ հրեշտակք, և զօրութիւ-
հրեշտակք՝ զի անմարմին ամենայն բանիւն բանաւորք են.
և զօրութիւնք՝ զի անմարմին հզօրք են յանուանելն զկամս Այ
Եւ ամ միտ ամ անձն ունի էութի, և զօրութի, և ներգոր
ծութի. յորժամ ասէ անմարմնոյ՝ զկատարութեան ասէ, զոր
անմարմին ունին էութի, և զօրութի, և ներգործութի և
կարող են առնել զկամս Այ: Այլև՝ վերինքն կոչին նոքին
զաստուածն անուանք, զի ունին զնոցին չնորհս և զփառս. և
նոքինքն վերինոյն անուանք ոչ կոչին, զի ոչ ունին զմերինոյն

Օրհնեցէք զՏր ամ՝ գործք նր. ընդ ամենայն տեղիս տէրութեան նորա.
օրհնեա անձն իմ զՏր:

'Ի մի բովանդակեալ զամ՝ գոյացեալս յորդորէ յօրհնութիւն,
զի որք գոյացեալքն են՝ կցորդեալքն եղիցին 'ի փառաւորութիւն
Այ. վասն զի ընդ ամենայն տեղիս. զի ուր և են՝ օրհնեն,
մերձ է և ընդունի զօրհնութիւն. բայց որում ասէին քերով-
բէքն՝ օրհնեալ են փառք Տն 'ի տեղւոջ իւրում: Օրհնեա
անձն իմ զՏր, յանձնէ սկսեալ զօրհնութիւն յինքն աւար-
տէ. զի զլուխ նոցին աշխարհին մարդն է, և բերան գոր-
ծոցն Այ, անշունչ և չնչաւոր արարածոցս, բանական զօրէ.
վասն զի օրհնեա անձն իմ զՏր, անմահական զյաւի-
տենականն. զի և դու օրհնեսցես, և ժառանգեսցես զերկինս
կենդանեաց. զի զփառաւորիչս իմ ասէ փառաւորեցից. և
այք օրհնեն զանէր՝ ժառանգեսցեն զերկիր:

Սաղմոս 'ի Դաւիթ. 'ի վերայ աշխարհաստեղծութեան արարածոց
Զայս սաղմոս՝ ասացեալ սաղմոսերգուն, զի Աստուած անըն-
կալ է, զոր Տէր արարիչ արարածոց, և զօրութեան յայտնութեանն,
և ստեղծ զամ երևոյթ է, և հաստատեաց զամ Այ ասեր զամ
'ի բարերարութեան Այ արարածոց տէրութեան օրհնեսցէ զՏր:

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԲ.

ՕՐՀՆԵԱ ԱՆՁՆ ԻՄ ԶՏԷՐ. ՏԷՐ

ԱԾ ԻՄ ՄԵԾ ԵՂԵՐ ՅՈՅԺ.

Շատ է երախտիքն Այ առ հոգի՝ որ արարեր զնա ան-
մահ և պատկեր իւր. և որ կամի մերձ գալ Այ՝ օրհնեսցէ
զնա

զետ մեզ։ Տէր ած իմ մեծ եղեր յոյժ. եղերն անօրէնութեն փայլել։ Ախմաքաս մեծ ես յոյժ։

Խոստովանութիւն և մեծվայելչութիւն զգեցար. արկեր զլոյս որ զօթոց, յենակեր զերկինս որ խորան. և յարկեր ՚ի վե ջուրց զվերնայարկս իւր։

Խոստովանութիւն և մեծ վայելչութիւն զգեցար. երբ զի-տասցեն խոստովանեսցեն զքեզ որ վայելէ մեծութեանդ քո, և ոչ երբ նախ կացցեն տայցեն. իսկ զգեցարն թէ յարեցաւ ՚ի քեզ. ՚ի զխեն ոչ մերձենայր, զի չէր անդ։ Արկեր զլոյս որ զօթոց զհանդերձն իր պօղոսի, որ միայն ունի զանմահութիւն բնակեալն ՚ի լոյս անմատոյց. զոր զաւթի՝ խաւար և մէգ ասէ, զի երկրաւորն ծածկեն յաչաց. և լոյսն անմատոյց՝ այլէ ես. զի թէ այս արեգակս խաւարէ զաչս, ո՞րքան որ ի-մանալին է. Ձգեցեր զերկինս որ խորան զի իբրու բանիւ միայն, և հեշտ քան թէ որ զմորթ կամ զխորան ձգէ մարդիք։ Որ յարկեր ՚ի վե ջուրց, զոր մտանէս ՚ի վերայ հաստատութեան զետ ջրոյն, և զեւան ՚ի ներքոյ հաստատութեան ասէ, զվեր-նայարկս իւր, զերկինն երկինս որպէս ձեղուն ՚ի վե ջրոյն։

Որ դնէ յամպս զհետս իւր. և գնայ նա ՚ի վերայ թեւոց հողմոց։

Ամպ է ած անգամ երևել, որ ՚ի սինա, ՚ի քորէբ, ՚ի թաբօր, ՚ի վերնատունն. և հողմ է թե ասացոց. և նոքաւ կա-ռավարէ որ երագ քան զամ հողմս. խնամելով անգամ զեր-կիր. տալով ջուրս, և արդելով զաւերեն, և հանել արտաղ յերկիրէ։

Այլ ասեն այլաբանութիւ, խոստովանութի և մեծ վայել-չութի զգեցար, զմարմնաւորն ՚ի խաչին. զոր սխմաքաս՝ որ հնութի և բարեվայելչութի ապաւարեցար ասէ։ Խորանն՝ եկեղեցի որ վերինն։ Արկեր զլոյս որ զօթոց՝ ՚ի մկրտութ ՚ի գետնի. զի խոնարհ ած կոչեցար, վն սիրելոյդ զմեզ. Յարկեր ՚ի վե ջուրց՝ զեկեղեցին. վերնայարկ՝ հոգին։ Դնէ յամպս բզ զ՚նդս իւր, ՚ի մարգարէս. կառավարել ՚ի թեւոց հողմոց, զոր չորեքհողոյն նկարագրեն։

Որ առնէ զհրեշտակս իւր հոգիս, և զպաշտօնեայս իւր ՚ի հուր բոցոյ։

Ոչ միայն մարմնոց և զգալեացս ես արարիչ, այլ՝ ան-մարմնոցն. զի զոր մարմնի ոչ տայց զանձինս, զսուրբն և ա-մենայն ասեն, զոր հողմ, և հուր, և հոգի կոչեն։ Որ զպար-կաւոգութեան իւր ՚ի հուր կոչելոյ. թէպէտ ՚ի բնութեան չու-

նին

նին կիզողութի, այլ հրամանաւ ոչ կիզուն իբրև զսոդոմ, և զմեղս կիզուն իբր զեսայեայն: Ածուխսն ասէ թէ՝ սանէ զհրեշտակս. և ասէ թէ՝ զնմանեցին զնոսա՝ պարտէ խմանալ. և սահմանն ոչ՝ էութի իմաստակասար, անմարմինս. զոր այլք ասեն՝ լոյս թափանցանց, հուր անկիզանող. հողմ անմարմնական. և այսքան ասելով՝ 'ի մեծնոցն իջանէ 'ի խոնարհ և ասէ:

Համառօտեալ զեղեն 'ի մերոյ հաստատութիւնէ երկրայ, զի մի՝ սասանեսցի յաւիտեան:

Ակիւղաս՝ և սիմաքոս՝ 'ի վերայ առակի ասեն. այլք՝ 'ի վերայ յառակի. յառակի՝ որ 'ի մէջ հաստատնոյ. և առակի՝ իւր օրինակաւն որ երևի 'ի մէր և 'ի նեղքոյ. և քերթն յեղանանս: Մի սատանեսցի յաւիտեան, որին զատանելոյն աշխարհ և զմարդիկ հաստատեալ 'ի մէջ հաւատոյ, զի մի սասանեսցի:

Խորք որպէս զգեստ վերարկու է նորա. 'ի վերայ լերանց կացցեն ջուրք:

Ակիւղաս՝ և սիմաքոս՝ անդունդք և խորք վերարկու ասեն, որ 'ի սկզբանէ խաւար և ջուր 'ի մէջ երկրի. և որպէս՝ երկիրն է՝ յորոյ վերայ ծովլ կայացեալ է իբրև զգեստ: 'ի մէջ լերանց կացցեն ջուրք, և լերինք ևս են՝ զոր ծածկեալ են ծովք. և յաղագս այնորիկ՝ զնայի է նաւուց. և ուր ոչ են լերինք՝ ոչ կարէ երանել նաւ 'ի մէջ նը: Դարձեալ՝ խորք անհատից կան 'ի վերայ ծովու խնամոցն ոչ, բստ պղտորի, ով խորք մեծութե և իմաստութե, և գիտութենն ոչ 'ի մէջ լերանց կացցեն ջուրք, որ առաքելոցն. զի անդ զանեղի ասէին անդիմութիւն, ըստ այնմ՝ մեզ յայտնեալ ած հոգւովն:

'ի սաստէ քումմէ փախիցեն, և 'ի ձայնէ որոտման քումմէ զարհուրեսցին: Ելանեն լերինք և իջանեն դաշտք, 'ի տեղի յոր հաստատեցեր զնոսա:

Տեսողացն յայտնի է, և յորժամ սաստէ՝ փախչին, իբր ասաց ժողովելն ջուրք. կամ առ նոյնէ հողմոյն սաստիւ, և զամպեալ... կամ 'ի ծովն կայծակս. և մինչ 'ի խառնելոյն լեռնանց՝ կուտակեալ յերկին, և տեսեալ զսահմանն վասն՝ որ կատարեալ սաստկանայր: Այլ՝ գեք 'ի ծովու աշխարհն՝ 'ի սաստէ փախչին, և 'ի ձայնէ որոտման հոգւոյն 'ի վերնատանն, և անդի ընդ առաքելքն երանեն լեռնանանն, յանց զեղն, և դարձեալ սաղմոսն 'ի տեղի յոր հաստատեցեր զնոս:

Սահման եդեր՝ և ոչ անցանիցեն, և ոչ ևս դառնան 'ի ծածկել զերկիր:

Յա

Յաւիտենից առնուն զտանջանս։

Առաքէ զաղբիւրս ընդ ձորձորս. ՚ի մէջ լերանց գնասցեն ջուրք.

՚Ի ծովէ հանեն ջուր, և ընդ երախ երկրի՝ սպառա- մամբ լերանց ընդ ծործորս առապարս, ընդ մէջս լերանց գնալով երանեն. և թէ՝ յի՞նչ պէտս։

Արբուսցեն զամ գազանս վայրի. յագեսցին ցիռք ՚ի ծարաւոյ իւրեանց։

Յետ՝ խորհրդին. Այլ՝ յանասնական ծովէ հոգւոյն առեալ առաջնորդս ՚ի մէջ օրինաց և մարգարէից՝ զխնամոցն թէ՞ն աղբերացուցանէն հեթանոսաց, և Տէրունական խնամութիւն զպատգամաբարոյս և զկարգենոսութիւն ՚ի հեթանոսաց յաղեցուցանէ զնն։

Առ նոքօք թռչունք երկնից բնակեսցեն. և ՚ի միջոյ վիմաց տացեն զձայն իւրեանց.

Երէ՞նք են, և ձաղուց ՚նք՝ պէտք են աղբիւրք, երկրաւորացն որք ՚ի մէջս վիմաց իջեան տալ ձայն։ Իսկ՝ յեկեղեցիս Քրիստոսի՝ թէ թե՞ք թեռ հոգւոյ ՚ի մեղաց, և ՚ի մէջ երկուց կտակաց վիմաց՝ առցեն զձայն օրհնութեան [illegible]։

Արբուցանէ զլերինս ՚ի վերնայարկաց իւրոց. ՚ի պտղոյ գործոց իւրոց լցցի երկիր։

Յամենայն շաւիղապահաց, ՚ի պէտս կենդանեաց՝ որք անդ։ ՚Ի պտղոյ գործոց լցցի երկիր, որ զերկիր առոգէ ամենե՝ զոր գործեն մարդիկ, լնու երկիր բարութեամբ։ Արբուցանէ զերկինս, զարձակել զառաքեալսն ՚ի մարգարէիցն և ՚ի հոգւոյն, և ՚ի պտղոյ նոցին բանիցն՝ որովք գործեն, լնու բանական երկիր։

Բուսուցանէ զխոտ անասնոց, զդալար ՚ի ծառայութիւն մարդկան։

Զպէտս անասնոց, որք կերակրեալ ծառայեն մարդկան։ Եւ որ անասնաձև և անգէտ են մարդիկ՝ բանք ոչ իբրև զխոտ են ոչ. յորժամ խնամանանն՝ հանել լինի անուն հաց ՚ի կենդանի երկրէ, և գինի ուրախարար. վա՞յ առէ։

Հանել զհաց յերկրէ. գինի ուրախ առնէ՝ զսիրտ մարդոյ, և հաց հաստատէ զսիրտ մարդոյ։

Հաց ՚ի մը կուտէն. գինի ուրախ առնէ, արիւն ոն՝ զի [illegible] է, և ոչ անասնոյ. իսկ զուարթ՝ մեռանի, որ զհոգին մը [illegible]. և հաց՝ մարմինն ոն. զի որ ուտէ՝ զնա [illegible]. և այս է խնամութիւն ոչ. ուտել և է մարդոյ կենդանութի, և ուրախութիւն, և զուարթութիւն. և ՚ի նոցանէ, և նոքօք են ընդ հոգևոյն և զմարմնաւորն։

Ցուցակին յատուկ էն, և մայրն ընտանեաց՝ զորս տեսն փխէլոյ։

Երթանասունքն՝ ծառք անտառի զի ոչ մարդկային որ, և ոչ մարդ խառնի և մտկէ, յարդեցին յանձրևոյ՝ որ յանդորդ. և մարդք լերանտու, որք են հասարակաց, անկեալք 'ի տան ա՞ն, որ թէ կղէա՛ անպատուղք, այլ պտղաբերք եղեն յարդեալք 'ի հողոյն։

Անդ Բագարատ Եբրիոյ յոգի հանգի. և Բագի ազատին ողջոյն է նդ։

Բայց արագիլն, սիրամարգն՝ արծուիք. արաատայ տուն է նոյն 'ի պլէտոյէ առէ մարդկայ 'ն չհետևածս, և թռչնոց 'ի բոյնս Էն որ մանունք են և երկչոտք՝ մերձ առ արտելոյ բոյնս ձագս հանեն, զգուշանալով յոձից՝ զոր ուտէ արագիլն։ Կաքաւոյ՝ յեղերեցի թռչունք երկնից հրեշտակին, և հրեշտակացեալ սիրք, որք խառնեն և մտուցանեն արդիւն յաւայ և առ եղեալ. և բայց առեալին քոյն եկեղեցի ապաւէն 'նոցա, նախ և 'ի նմանէ զօրացեալք լինին. զի ողջախոհ է հաւ այս, և եկեղեցի մայր և քաղաք ողջախոհութեան։

Լերինս Բաղրատ են Եղծերեալ, և վէմ ողջոյն Նորաշեն։

Զօրս առեն երկրաւ զոյ՝ լեռն ոչ ունելով. 'ի զարդարութիւն լերանց վասահանան ձորակէք. և լինելոյ ըղեղին բաւ և 'նաւապառակ 'ի փոքր կենդանեաց ընդ երկինս զինէ. որև՝ զօրեղ կոչին, 'ի մէջն ապաւինին. Եղջերու՝ մեծեպք 'նապաստակք զօրք և խարխիչք, զոջն, և յեկեղեցի ապաւինին։

Արարիչ լուսոյն էր ծառաց. որէնդին ծանեաւ զժամ ժողովել էոր։

Զի 'նք առաքեն են ակնք և յայտ ժամանակաց։ Արեգակն ծանեաւ՝, ոչ բանականութեամբ, այլ կարգին 'ի սահմանս արարչին, որ երկ մտնէն տեղ զորոց, և թագաւորեմն դի չէր. և խաւարչեցին և բարձրանալեն և հաստատեալ լին զորս երանակս։ Լուսին ողէնդն, որեղին աւետարանն յաւին ժամանակաւ՝ առն և որէնդնէր. և որեզակ քո յու խանդակն. որև՝ ծանեաւ զժամանակ մեանելոյ իւրոյ յԾ՝ զատուցին և զելիկորդ։

Արարիչ լուսոյ՝ և երկ գիտէր 'ի նմա ծնեալ ամ ծագման անեալ։

Խա

Խաւար պատահմամբ, իբր շուք չհնուածոյ. խաւար 'ի վերայ անդնդոց. և եղև գիշեր՝ մինչ արեգականն. 'ի նմա գնան ամ' գազանք անտառի։

[illegible]

Ո՛չ միայն աստ 'ի հանգիստ մարդկան է գիշեր, այլև գազանաց ևս հանգստութեան շրջել և կերակրել։ Խաւար սաստկացեալ՝ որ ոչ արդարև խաւար, այլ՝ լոյս. արդարեւ 'ի վերայ լուսոյն է. այլ՝ ինքն եղև գիշեր. և 'ի նմա կամին գը-նան ամ' գեղք՝ որ յանտառս 'ի մեհեանս բնակեն, և 'ի կատ-պրտաս, մանկունս որ պետրոս աստ՝ ստեղծ ձեր սատանայ իբրև պատիժ գոլ. և խնդրեն յայս հօտիցն կերակրել մե-ղք և չար գործովք։

[illegible]

'Ի բոյնս, կամ' երբեմն 'ի մայր գխնձն յանտառս. 'ի ծա-գել արեգականն քի՝ առ հեծանաս, հաւաքեն դեք առ անհաւատան։

[illegible]

Հանգչել, և այժ ամնուլ, զի փառաւորի մինչև ցերե-կոյ, կատարելով զհրամանն՝ ուսել զհայն 'ի քերան երե-սաց. Եւ ամ' որ բնականն է՝ քեզ ուսեալ զգործելին, զը-նան լուսոյն մինչ ծր կայ։

[illegible]

Մեծ են քան զամ' զեկը աստը. զամ' ինչ իմաստութ արարեր՝ որդւով. լցաւ երկիր ստացուածովք քո. ոչ միայն այսր արարեր զերկիր զտեղքն և զծերբն, այլ՝ լցեր ստեղծ-ուածովք՝ որ 'ի քեզ եղեն՝ խմնալի և զգալի։

[illegible]

'Ի ծովս ազանելեան միսի. մեծ է քան զցամաք, որոյ

ոչ

ոչ սակաւ մեծ՝ զի յայտնի էր. անդորր՝ հանդիստ է կեն-
դանեաց որք են 'ի նմա, զոր հանդիստ ասէ: Ամենայն սո-
ղունք և գազանք, մեծքն և մանունք կան առ իրեարս, և ոչ
սպառեն 'ի միմեանց. սողունն ոչ գոյ թիւ. զոր այլք ասեն
վեցհարիւր ազգ 'ի ջուրս, և չորքոտանիք 'ի ցամաքի. և այլք
վեց հազար. Այլ զայլսն որոց գոյութիւն 'ի զգայութիւն ոչ
անկանին 'ի սմա և 'նոքօք գնան. ոչ միայն սողունք և գա-
զանայն, և կենդանեացն է այնոք ծովն, այլև՝ նաւաց գնացից
ճանապարհ, 'ի պէտս մարդկան. Վիջանին զոր առաքեն
ըմբռնման մեծն խաղալ 'նովաւ, զի զբօսնու 'նովաւ՝ որ է
ջրոյն անդնդոց. Ծով՝ աշխարհս. սողունք՝ թռչունքն 'ի
մէջս. գազանք մեծ և փոքր՝ աշխարհակալք և իշխանք. նաւք՝
հոգևոր և մարմնաւոր վարդապետք. վիշապ՝ սատանայ.
խաղալն 'նովաւ հրեշտակք ըստ յօժարս, և առաքեալք, և մեք
իսկ: Դարձեալ ծով՝ երկինք. սողուն՝ աստեղքն. գազան՝
կենդանատեսակքն. նաւք՝ արեգակն և լուսին. վիշապն՝ որ
ասեն զամ երկինս բոլորեալ է, զորոյ զտուտն և զգլուխն
առաւ և զանալ կոչեն աստեղագետքն, և զխաւարումն ա-
րեգական և լուսնի առնի ասեն. և խաղալն 'նովաւ աստեղա-
բաշխքն: Ծով դարձեալ՝ ասեն զօր երկրորդ. աշխարհ կո-
չեն զմարդիկ. սողունք՝ մեծամեծք խորհրդոյն. գազանք մե-
ծամեծք և մանունք, մեծ՝ ցասումն. փոքր՝ ցանկութիւն. նաւք՝
գնան, հոգևոր և մտաւոր իմացմունքն. վիշապ մեծ՝ ցանկու-
թիւն որդէծնութեան. խաղալ զնովաւ՝ կուսութիւն արհամարհե-
լով, կամ՝ աւելի ցնորիւք մարմնաւորք առժամանակ մի:

Ամենեքեան առ քեզ ակնունին. և տաս դոցա կերակուր նոցա 'ի ժամու:

Զպէտս և զկարիս բնաւոր ցուցանելով սպասեն, և զտուճնալն անդիտաբար ըմբռնելով 'ի ժամու:

Տաս դոցա նոցա՝ և կերակրին. բանաս դու զձեռն քո, և կերակրեսցին ամենեքեան լնուլ բարեաւ:

Ուստի և քեզ է վայել. բանաս զձեռն քո՝ իբր ա-
րդեան ամենատեսակ լցուցանես քաղցր կամօք, և ոչ զայրաց-
մամբ, բաց 'ի դժնեայ՝ որք 'ի քէն ոչ խնդրեն պարգևանս.

Դարձուցանես զերեսս քո 'ի նոցանէ՝ և խռովին. հանես զոգի 'ի նո-
ցանէ, պակասեն և 'ի հող դառնան:

Դարձուցեր զերեսս քո յադամայ, և ապա մեռաւ. և

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Պա

Պակասին 'ի մեղանչելոյ. և ամբարշտաք մի ևս գտցին, զի հատեալ մեղացն և ամբարշտութեանն՝ ոչ անուանին 'նոքա 'ի մարդկանէ մեղաւոր։ Պակասեսցին մեղքն՝ ասացին դա րատեալքն, և սպառին երկրորդ քն. և յօրհնէ 'ի հրեից և 'ի հեթանոսաց՝ անուամբ միոյն խնամողին. այլ զա անձն իմ՝ որ արժանացայ առնուլ փառաւոր զայս, օրհնեա զտր Զօ-րութենաց օրհնեա անձն իմ զտր, որ է յարաքինութեան ընու-թեա մեղաւոր 'նորոգումն, աստուածայինք, մարդասէրք, աստ-ուածայինքս, և փառաւորեսցուք։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԾԴ.

[illegible]

Սիմոնրա՝ քարոզեցէք սաե զհարդուն. պատմեցէք 'ի հեթանոսս, զի քարոզի հեթանոսաց ածգիտութեան օրէնք։

[illegible]

Քրիստոնէական անուամբ. և ոչ յինչս և 'ի կարճառօտս հաղորդեցելք. քանզի զհամբերութիւն պարծեցաւրոյց զընդ սիմոնրա. որ է այն թէ՝ որ պարծի 'ի տր պարծեսցի։

[illegible]

Զի որք խնդրեին՝ զանձն քո, և 'նա ուսուցանել թէ խնդրեցէք 'նախ զարքայութիւն. և արդարութեան սորաց, զհայ-րենի առնուն ընկալ։ Խնդրեցէք զտր և հզօր եղերուք. զի օգնութե պէտք ունիմք ամենեքեան, զի տկարացաք եւ այժմ. յամժամ խնդրել պարտ է զերեսս 'նր, զինամակալութի 'նր։

Յիշեցէք զսքանչելիս նորա՝ զոր արար. զարուեստս և զիրաւունս բերանոյ նորա։

Զնշանսն և առնէ եւ անուն նորա՝ զարուեստս զօրս ձեռս ընկեր տրն. և զիրաւունս բերանոյ նր. բերանով առնէր, և իրաւանցն գործով:

Զաւակք Աբրահամու ծառայք նորա, որդիք Յակոբայ ընտրեալք նր։

Ծառայք ՚ի հինն միջնորդք մարգարէքն՝ որ և ծառայք. և ՚ի նորն՝ առաքեալքն ընտրեալք. որ ասաց տրն յս ... ընտրեցի զձեզ:

Նա ինքն է Տր մեր Ած. յամ երկրի են իրաւունք նորա։

Յա՛ քա՛ օրհնողքն ծառայս առաքեաց, և աւետարանաւքն՝ վկայութեան, որովք եղեն յամ երկրի իրաւունք նորա, զի ընդ ամ երկիր ել բարբառ նոցա։

Յիշեաց յաւիտենից զուխտ իւր, զբանն՝ զոր պատուիրեաց ՚ի հազար ազգ.

Յիշեաց անմոռաց, և զբանն՝ զոր հազար ամին զյաւիտեան ասէ յիշել, և ոչ մոռանալ: Պարզեալ՝ զի զուխտն աբրահամու՝ կրկնեաց առ դաւիթ՝ յիշելով զնոյն հազար ամին զաւթի. զոր սահմանով եդ զմինչեւ, և զնորս սկսեալ՝ զերկրորդ զաւթուան եդ սահմանն, զոր այսօր առնէ, քանզի որչափ անգամ թէ ուտիցէք զմարմինս և ըմպիցէք զարիւնն՝ ըզ մահ նր պատմեսջիք, մինչև եկեսցէ նա. մի՞ անէ:

Զոր ուխտեաց ընդ Աբրահամու. և զերդումն իւր ընդ Իսահակայ։

Զերդումն երկրորդ՝ առ Իսահակ. և զոր աբրահամու, և իսահակայ.

Հաստատեաց զայն Յակոբայ ՚ի հրաման. և Իսրայէլի ուխտ յաւիտենից

Զոր և ետ հաստատեաց, զոր ՚ի հաղորդելն զաւթի՝ սկըսաւ որդւովն ՚ի մկրտութեան:

Ասէ՝ քեզ տաց զերկիրն Քանանու, վիճակ ժառանգութեան ձերոյ։

Մեծի

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ղետ․ այլ կոչէ՝ ծնէկ աղջկէր եօթնեւտան ամեայ․ զի ա-
ռաջինութիւն առնէ այր, զոր լինել ունէր նա։

Խ[illegible]

Զոր ամենայն կենդանին ընտրարար 'ի պատմութեան ողջախո-
հութե՛ անց չէ երկանծս անձն 'նդ, ըհատակն առէ անձն,
կամ զարդանութիւ հոգւոյն ։

Մ[illegible]

Երազոյն բանն , և բան ոչ փորձեաց զնա, զի յանձ-
նեաց զնեղն 'ի խառնուածսն, զորոյ զերազն բարւոք մեկնեաց։
Դարձեալ՝ բանն ոչ փորձ եղոյց, և անմեղ 'ի կառավարմն։

Ա[illegible]
Կ[illegible]

Յայտնի է ։

Խ[illegible]

Զի խնամս եղխոսագացոյն՝ խրոխ. զնեղն առնել․ զեկեղս
նշ խնամուտս տրտույն․ զի երկրորդ կոչոյ իւր փոքրուն,
ոչ որ ամբարձին զձեռն իւր և զնան 'ի գործ , կամ 'ի ձմեռ
պարտ, առանց քո

Ն[illegible]

'Ի պատմութեան անապատն յախտեսխու, և 'ի սանդղել տախտն
յերկիրն քանզի․ զի մեռեալ քանանու է եղխոսա։

Ա[illegible]

Զի խնայել եա մանկութեանցն․ և զորացոյց զնա՝ քան
զթշնամիս իւր, քան զեղխոսացն։

Դ[illegible]

Դարձոյց զախտ 'նդ , ոչ բանադատեաց , այլ՝ անձնիշ-
խան կամաց 'նդ 'նկրեաց, և չարութեան եա։

Ա[illegible]

Մովսէս ծառ՝ զի 'ի գետոյն ապրեցոյց․ և զաշարան ընտ-
րեալ իւր, զի քաղձանդութիւն էր տալոց , և յայն էր ծնեալ

[illegible]

Զի փոփոխակի արձակեալն զինչ, անսանձելով զերշանսն։

[illegible]

Զի նոր էր շօշափելի. զի զառանցուցին զբան ՚նմ չյսեցին։

[illegible]

Զի զարկեան ազգացն արքայական խնդրեաց. գունով, և համով՝ արիւն լինել։

[illegible]

Ըստ Թեւոյ ազգայոյն, երբև կենդանացեալ գայլին ասեն ջէղ զնա, մինչև ՚ի շանսմարանս ընտանեացն։

[illegible]

Շնացող էին. և մեծ եւ՝ զի խայտառակ էին։

[illegible]

Սառն և հուր՝ ՚ի միասին կայեալ, զի ցուրտ էին յառաջն զինչ, և ջերմ ՚ի ամենեցին։

[illegible]

Զանդամանս նախ փոխեալ. խառնելով ՚ի նա։

[illegible]

Որև խառնեծ՝ ազգ է մարմնոյ մանր, զի լի էին զառն ծծմբոյ սերմն ՚նմ։

[illegible]

Զի բոյս բանական բարաց՝ ոչ էր ՚ի նա։

[illegible]

՚Ի մեղմագունեցն ՚ի խիստ կատարեալ, զի անդ բանեկ խորհուրդն անզգայութեն՝ ապանեալ էր ՚ի նա։

[illegible]

Զի փորձ էր ՚նմ կուսադրծութեն. և ոչ գոյր յաղթէ ՚նմ հիւանդ, զի մի խափան լինի ումեք հերձանալ ՚ի գնալն։
Այլև՝ խորհուրդ էր յարութեն հատուածոյ։

[illegible]

Զի

Զի երկնչէին 'ի հասարակ մտաւանելոյ։

Ս[illegible]

'Ի տունէ ծածկեալ 'ի տապոյ. և 'ի գիշերի փարատէ խաւարի, և ծանուցէր զնա, և զ'նոյն զնի. ի բերն որդ՝ հոգի որ զծնեալն յինքեան տապանաւն։

Խ[illegible]

Որ զՀամ խոպի մոյ ունէր՝ որում զանձկացան. և Հա ցի՛ երկնից լցոյց զնա. առատ և աւելի քան զպէտսն՝ մին չև ատպակեցան։

Ե[illegible]

Յորժամ բազման կողմն տես։

Յ[illegible]

Որում առաց, Թէ՝ 'ի չորրորդ ազգին եկեսն որդիք քո 'ի դանդ խաւաթէ, մեջ՝ ասէ։

Ե[illegible]

Ձոխ և լի ամ զանձիւք։

Ե[illegible]

Զամուրհացւոց և զքանանացւոց։

Զ[illegible]

Զայս միայն խնդրեր, զոր ոչ պահեցին ապաշխարհ։

Ա[illegible]

Զ[illegible]

ՍԱԳ.

ՍԱՂՄՈՍ ՃԵ.

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԵՐՈՒՔ Տն՛ զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նր.

Բարեբանեա՛ լերուք սմա. զի ամ՛ քաղցրութիւն յետ նր է, և ՚ի նմանէ. զի յաւիտենական է ողորմութիւն նր, որով լինալեցաք ՚նախ քան զլինելն մեր։

Ո՞ խօսեսցի զզօրութիւնս Տն. լսելի արասցէ զամ օրհնութիւնս նր.

Որ յաղթիչարս. և զամ՛ օրհնութիւնս նր լսելի արասցէ ՚ի բարերարեն։ Դաւիթեալ՝ ո՞ խօսեսցի զզօրութիւնս նր, յամ արարչս լսելի արասցէ զօրհնութիւնս նր։ Դաւիթեալ՝ ո՞ խօսեսցի, ոչ որ է բաւական զզօրութիւն պատմել, թող թէ՝ զէականցն՝ ոչ զարժանաւոր օրհնութիւն լսելի առնել.

Երանի՛ որ պահեն զիրաւունս, և առնեն զարդարութիւն յամ ժամ.

Իրաւունք հաւատոյն, և արդարութիւն գործոյն. յամ ժամ, և ոչ ՚ի մասին։

Յիշեա՛ զմեզ Տր ըստ հաճոյս ժողովրդեան քոյ. և այց արա մեզ ՚ի փրկութիւն քում.

Իբր հաճոյից քոյ արարեր, և մեզ արասցես

Տեսանել մեզ զքաղցրութիւն ընտրելոց քոց. ուրախ լինել յուրախութիւն ազգի քոյ. և գովեցաւ մեզ ՚ի ժառանգութիւն քում.

Զոր ՚ի նա լուաք՝ ՚ի մեզ ցոյց տուր. Դաւիթեալ ընդ հեթանոս փրկիլ աղօթէ։ Այսպ են ընտիր ազգ՝ լոյս պետութեան, քահանայութիւն թագաւորութիւն. որ ազգ անուանեցան, և խառնեցան ՚ի քս, և ժառանգութիւն գովելի եղեն

Մեղաք մեք ընդ հարս մեր, անօրինեցաք և յանցեաք.

Որք յանապատին մեղան. անօրինեցաք և յանցեաք. իբր ժառանգութիւն հարցն՝ յորմէ անկարգ են հեթանոսք

Հարքն մեր յԵգիպտոս ոչ իմացան զսքանչելիս քո. և ոչ յիշեցին զբազում ողորմութիւնս քո։

Զառն հարուածն. և ոչ յիշեցին զբազում ողորմութիւնս քո, թէ յորպիսի դառն ծառայութենէ ազատեցեր

Բար

[illegible]

[illegible]

Հոգվոյ[illegible] և յամանակացն․ [illegible] [illegible]

[illegible]

Զոր նիւթերն առէին [illegible]

[illegible]

Զի [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զի փորձեր զնա կարօտութե ջրոյ և կերակրոյ։

[illegible]

Յայտնի[illegible]

[illegible]

Զոր այլ ինչ խնդրեցին լնութիւն և ոչ կարօտութիւն եա։

[illegible]

Զայնպիսի հեշտս և զուարճալիսն որ ունի, զոր նախ ընտրել կարենայ։

[illegible]

Զի բազմին զեխութեան խրախուսից 'ի հաշտութեն ոյ՛ նընդման խաղաղականութիւն կարեան, զի ոչ արկցէ այլոյն. որք էին 'ի ցեղէն ռամկաց. իբր զանդիմանել հայցէին զիրեարս որոց փոխանակ առնին զանձնամբ յանկարծ հօրն խրախուսից, իբրև ջուր ծառանելով 'ի հող, և ընտրել 'ի մէջ։

[illegible]

'Ի ժողովն կարկայ՝ որ էր գեղեցիկ, և հայցէր զուարճալի քաղցրութիւն, հայր եղ 'ի բարեխաւսն՝ և ելեր զնա և բոց մաշեաց զմիտսս, զի իբրև զծուխ լինի մեղքն հրոյն՝ յետ աշխարհն պատուհասին։

[illegible]

[illegible]

Զոր յեղեղատս պարտէզն, և անդէն քարեր՝ ուր կայեն փառքն ոյ ինչ. ոչ որթու կենդանւոյ, այլ՝ պտղոյ և փոխեցին զնա 'ի նմանութիւն որթու խաղողոյ. Ո՛ մեծի բարութեան որ պարտ առնէ, փոխեցին զխառս անդրին ոյ՝ 'ի նմանութիւն պտղոյ եղծանելոյ։

[illegible]

[illegible]

Զարմանալ թէ՝ զգեցան և զգեստխոր ճառագայթ։

[illegible]

Թէպէտ առաւ ինձ առէ աստուածային զգեստ, և գլխոյ ալորից յաղթ մեծ. որ եկեալ առաջի 'նը, և հայցեաց, և իջեալ 'ի լեառնէն խորանաց զօրեն։

[illegible]

Զբառառառն որ պահոց՝ անցայց զբարեկութիւն։

[illegible]

Յետ այնորիկ այլ եւ խաղաղական, յորժամ լուաւ զնա եկին՝ անարգեցին զերկիրն, զոր յանէծք յետ մահուն ցանկայր. և մոխիր և աճիւն ցանկային։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Հրամայեաց ըմբռնել խորոյն․ և ոչ առաքելոյն զումն՝ զոր ասաց նոցա իբր։

Յե՛րբ ոչ սրտիւ մտանես․ և ապա որդւոց անօրէնաւն, մի թէ 'ի մեծէ ատոր արքունեացն ձեռ ջուր․ և եհար բարկութիւն զմեծն, և ոչ եկ ջուրն, մինչև յերկրորդ հարկանելն․ զի ցոյց եւս, եթէ կենդանի որ տայր նոյ ջուր․ և յամ իշխանս երկուեր մեծն 'ի դրունս քաղաքին, և տեսանել զամ ինչ․ և կանգնեսցին առ դրան խորանին խորհրդոյ և աղօթեսցին, և մտ ինքն երկուց հարկանել զաւազանն, յորժամ բացման կաղին տէր։ Եւ ապա անհաւատութիւն եղև, զի սովոր էր մտանելոյ հեղգութեամբ զբարուրեալ զխորհրդն որդւոց զոր բարկութիւն եհար։ Եւ ըմբռնեցաւ՝ և ոչ տեսանելոյ տէր զերկրին նոցա ոչ խոստացաւ, այլ 'ի ձեռն յետոյ։ Եւ կամ հրամայեաց տէր սա տեսանել զքանանացիսն, և ժողովուրդն ոչ տեսանելոյ։

Խառնակեցան ընդ հեթանոսս, և ուսան զգործս նոցա․ ծառայեցին կռոց նոցա, և եղև նոցա 'ի գայթագղութիւն։

Զզարթու նոյ ունին, և ոչ ունայնին նոյ զմտածութեան խառնակեցան ընդ հեթանոսս խոնարհութիւն․ ծառայեցին կռոց նոց, և այն եղև նոյ սրտագայթ առից 'ի գլխուն։

Զոհեցին զուստերս և զդստերս իւրեանց դիւաց, և հեղին արիւն անմեղ։

Ըստ ունոյ՝ և ոչ զորինաւոր անձամբ մատուցին, և դիւաց՝ զարիւն անմեղ արդարոյն։

Արեան ուստերաց և դստերաց իւրեանց՝ զոր զոհեցին կռոցն քանանու։

Որինէ զյանձնութիւն մոլորութեան։

Շաղախեցաւ երկիր յարիւն նոցա, և պղծեցաւ 'ի գործս նոցա․ և պոռնկեցան 'ի գնացս իւրեանց։

Պղծեցին զերկիր առիւր կռռեալն յաքրահամու, յիսահակայ, և 'ի յակոբայ։

Բարկացաւ սրտմտութեամբ տէր 'ի վերայ ժողովրդեան իւրոյ․ և գարշեցաւ ընդ ժառանգութիւն իւր յոյժ։

Զի զարշելիք էին նոյ և հրեշտակաց․ գարշելի եղեւ զնա ամ ազգաց․ ապ և որդ յաւիտենից յոյժն։

[illegible]

Անմտացող, մոլորեալող, եղծանեցող, և այսպէս՝ քաղ-ցրացեալս տիրեցէք. և խնդրոյ՝ եղեն 'ի նմանէ ձեռքն նորա զամն բարութեան։

[illegible]

Յառաջեալ տղայոյն Դասատուացն՝ ոչ միայն զործով, այլև՝ խորհրդով ևս, և կարացուն զամն այնորիկ թէպէտ նոյ 'ի ընտանութեան իւր տղայոյ՝ յետ եօթանասուն ամի։

[illegible]

Լսել ձայնի աղօթիցն՝ զանգակն, երկեկներն, և այլ այլոյն։

[illegible]

Որ Է առաջարան, և նախ եա զնա 'ի զեղեցկութի, և հա-նու յերանելոյ 'ի բանեան, և զերեկոյ ամ ժողովրդեանն, և այսպ եհան անոր։

[illegible]

'Ի միջին գեղեցկն աղօթէ հայրն ընթերցանել զբեւ. և ժողովուրդն զնդ 'ի հեթանոսական առանձնե. զի այդ զօրու-թեանական առանձին՝ 'ի մի հօտ ոչ ժողովեցան հեթանոսք են. հրէիցն յայտնի է դատաստանն յետ։

[illegible]

Թէ որ է յո քո 'ի փառս ով հօր. և պարծեցաւք յօրհ-նութիւն քո, զի զհրեշտակս մանկանց օրհնեալ, և երկրպագութ-զնդ զբեւ, և երկնաւորք։

[illegible]

Յո յաւիտեան օրհնեալդ զօրհնեալ մեր. յաւիտեան, զի յո քո երեւի և այսօր նոյն և յաւիտեան Տիրամայր յա-ւիտենից յեղանակաւ, յաւիտեան 'ի բարբառէ։

[illegible]

Այս ոչ է հրեշտն, այլ մեր անփոխականն. քաղցրագոյն օրհնէ, և ամ ժողովրդեան կարգելի յանձին. եղեւցի, նոյն է Ամենաբարձն, և համաստարփիւն։

Ալէլուիա։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺ

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԵՐՈՒՔ ՏԵԱՌՆ՝

[illegible]

Խոստովանելն, է՝ որ դաւանելն է զմեղս, և է՝ որ զյան-ցանսն մերկանալն. և զգոհութիւն խոստովանել, զի յաղթե-ցաւ ՚ի չարէ, և մեղաւ. և զերկուսն է խմնաոյ ասա. սակայն աստէն խոստովան եղերուք, զայն սուրբ գրեանն, թէ՝ զուք խոստովան եղերուք. ով թէ՝ քարոզէ ՚նորայս, խոստովան-եալք լերուք, յայտնի եղերուք, հաւատացիք և հաւատարիմք եղերուք. և ամբ լերուք. ա՛ն ամբաւից, և այն աստուծոյ՝ քաղցր լերուք քաղցրութեան ՚նր ողորմեցոք. զի ՚նա բնութիւն է զուք չափաւոր լերուք, և ողորմածք լերուք. զի յաւիտեան է ողորմութիւն ՚նր։

Ա[illegible]

Փորձիմ ուսեալսն՝ որ կրեցին զքաղցրութիւն, թող ասեն թէ՝ քաղցր են, և յաւիտեան է ողորմութիւն քո։

Յ[illegible]

Որ ոչ մնայն է կարելի. զՏէրայսն յերկնից գրեանեն, և զմեզ ՚ի սատանայի գերութենէն, և ՚ի ձեռաց գերեանէն ՚ի մեծամեծ պատուհան՝ ՚ի մի հաւատ ժողովել. յարութեան՝ ՚ի պատշաճեցոյ զա բերդանն, և զասանելոյ. և յարութեան ՚ի խաչ բժշկեան ՚ի ձանձրանաց, ով զյաւիտեան բժշկեցին. ՚ի հիւսիսոյ՝ ՚ի պատշաճեցոյ զամենայն ամենևանմանն. և ՚ի ծովէ՝ զգեխոյծ պատուելոյն։

Ս.

[illegible]

'Ի բարեկամն գտանէն հրեշտակքն. և 'ի քաղաքի ոչ բնակեցին զի մինչ 'ի գալն յերկիր առ. գետոս բարեկացեալ նստէին, և լացին. և բնութիւն ոչ միայն յառաջեալ պաշտելով ցրուեցան, այլ երբ յոյն մտերեցան յանտարատի բարեաց, և յանջուր աղխաւթիւն կռապաշտեցին, և զդրախտն զոր կորուսին, ոչ գտին։

[illegible]

Ոչ 'ի սովոյ հացի, և 'ի ծարաւոյ ջրոյ, այլ 'ի լսելոյ զբանն տր. մեք անմիտքս առէ նստալեցան, և 'ի նոսին առեալ՝ երբ թէ՝ հրեշտակք եղին սպառնա։

[illegible]

Աղաղակեցին հրեշտակքն՝ արդարոյքն 'ի նա, և բնութիւն ոչ առ. մր. այլ առ. հեծութեան մշտին հեծեծէր. և այլ որ ոչ ողորմէր՝ քան որ ալոյն զառ, որ և 'ի մշտացն փրկեաց։

[illegible]

'Ի Ձմեռայնոց՝ որ զնէքն առաց զքաղաքն ցուցանելով, 'ի տան հօր՝ զլտաղուս օժտեալանն, ողջ 'ի քաղաքի։

[illegible]

Իսկ արդարութիւն յայտնի երեւեալ արդեանքն, խառնամանն լինի առայոլ գոհանալ հրեշտակ հեքն, երբև երկինք պառաւեն։ Սքանչելեաց նր. որդիք մարդկան, որք տեսողք են և միայք, առաքեալքն՝ որք որդիքն էին մարդարեիցն։

[illegible]

Անկով՝ երանի որ քաջեալ և ծարաւիք են արդարութեն, զի նք. յագեսցին. և լսելով զայս հոգիքն լցան բարի յուսով. այլև զմարմին իւր և զարիւնն։

[illegible]

Հեշտացեալք և յերկարեալք 'ի հաստատութեան և 'ի միտս, որ շուրջ էր մանկանն յանխոնջելոյ և զուարթ, կարելով 'ի գործս ձեռաց իւրեանց մեղուացն՝ այլ բաս յամրապնդութեն իբր յերկրաւոր շնորհաւորք։

[illegible]

Զրանն էր 'ի դրախտին ոչ պահելով, և զխորհուրդն՝ որ խորհեալ էր 'ի դէպ ժամու տալ ծառայիցն, և ամբարձու-ցանել։

[illegible]

Խոնարհ եղեն, զի յամ տղայոյն զինեցան՝ ցաւէին. Հի ճանդուսցան, անկարացան, մանկանցուք եղեն, և ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նոյ 'ի տեղւոջ ուստի ելին։

[illegible]

Հարեալ արիւն աղաղակէ, ննջել յաստուածս կոչել զա նուն ան, և նոցունք աստուածութեան ձայնիւ. Եւ 'ի վիշտս եհան, 'ի գնայն 'ի դժոխս, զնոյն և զայլսն. և զնոյնք և զն րայ կանուխ 'ի վշտալից կենաց աշխարհիս։

[illegible]

Զհողին, խղճաց զկապանս զինայն։

[illegible]

Նոյնն է ինքն՝ դուռն յայտնայէ։

Զի ճառիւ ...

Զմահու չարութիւն. և զնոյն երկաթիս խորտակեաց՝ զդառնութիւն դժոխոցն. և թէ՝ որ ասեն եղեալ էր աստուծոյ կախաղանի դժոխոց դրունս և նոյն զգալիս, և ինքն խնամակալ դրունս, և արդեւք խնամակալ հաւատոյն՝ զոր ասաց նախկին՝ եւ երթայց առաջի քո, զդրունս պղնձիս խորտակեցից, և զնոյն երկաթիս փշրեցից։

Օ՜

Օ[illegible]

Ճանապարհ մինչեւ մեզ էին 'ի մէջ չարեաց եր-եւանց. զի վն մեղաց երեւանց խաւարն եղեն յոյժ, զի անօրէնութիւնն առաւել քան զայն ճանապարհ. և վն մեղաց խաւարն յոյժ, քան զոր չէր այլ խաւարհութիւն:

Յ[illegible]

Գարշելին սիրոյ, թէ հրեշտակք վն խորոււ օրինացն, և հեթանոսք յաւուրն ապաշխարութեանն գարշելին: Այլ 'ի գործս 'ի գաւառն հասոց մահիցն, և 'ի ջամբելոյ նց հաւր, յոր մի, առաջնորդք և պատուհասք մեծամտութեան: Մերձեցան մինչև 'ի դրունս մահու, ցանկալին յանդգնութի անկանել հոգին իւր զմարմինն յիւր մահն:

Ա[illegible]

Աղաղակեցին առ տր՝ 'ի նեղել է արդարքն՝ որ ասէ. 'ի 'ի վշտաց նոցա ապրեցոյց զնս, զոր առաց 'ի միջոյ մահուց զերիս 'ի դուրս կորզել:

Ա[illegible]

Հայր՝ զբանն, զոր յօհաննէս 'ի սկզբանէ ասաց, և ած առ ած. և բժշկեաց զնս, դարձոյց և զծառայս. և փրկեաց զնս յապականութէ յանմահութե պահելով զհոգիսն, որ մերձեալ էին 'ի դրունս մահու, որ է յապականութի հանդերձեալ էին անկանել:

Խ[illegible]

Յամերախաւսն ասէ պատճառն որդ եք մարդկան օրհնութի:

Մ[illegible]

Օրհնութի և մեծ գոհ, որ նորոյս է օրէն:

Ո[illegible]

Նաւակք մարմնոյ իջանէին 'ի ծով Ճշմ ծննդեանն, և

առնելին զգործ՝ զոյհապէս արուեստս, և զգործս, որ և առաքելոյին նշանօք, և արուեստիւք։

Նման տեսին զմարդն ՔՆ. և զհանգելեն նորա ՚ի ծոցն անդընդոց։

Նորա՝ և յարեանն հագլ և մեռեալ. և խորհրդոցն ալէն ՆԲ։

Թագաւորք հեթանոսաց, բաց այնմ՝ զորս հալածէ, և զորս զաղտնս եղանելն մեծ։

Նշանելեն յերկինս՝ և խզանելեն յանդգամնգս. և անցին նոյա յանցեան եղելանց ժողովոյն։

Ցերկիրն՝ ՚ի պատիւ առաւելոյ, խզանելին յանդուգնս՝ ՚ի պաշտօն լուսոյ. և անձինք նց յանձինս երկնից մաչեցան, ՚ի տարակոյս երկնից, և զձեռնարկսն ոչ գիտէին։

Խառնելոյն առատնելոյն որպէս աղբեւլ. և անձնայն եմանպառնել նոյա ընկլաւ։

Ցորենակին յայտնի է ոչ պտուղելոցն, ՚ի ծովու և ՚ի նաւս, և այնք նմանեցուցանէ զփորձանս և զխաղաղութիւն ծովու, որ ոչ լինի առանց թողլ առոյծն ոչ. զի կամին որքին զերկրագործութիւն ընկեր, և թողելոց եղեն յայս՝ զոր ոչ առաքելոյն ստեղծն զկամս չարիս խաղաղութեան աշխարհի, և մխրճալցելոց իւրեւ ՚ի նոյանէ զոլով։

Նշանակելոյն առ ՔՐ ՚ի նեղութեն երկնից. ՚ի հրաց նոյա երգոյ ՔՆ

Վասն փրկութեան ամ մարդկան. և ՚ի մշտաց նց կեցոյց զնա զկերպարանս մեռեալսն, անհաստատութիւն և մեղօք։

Կոչեցոյ մեռեալն յոր՝ և դատապարտելոյն ալէն ՆԲ. ապրել եղեն ըն դատապարտեալն. և առաքինութեանց նց ՚ի նախահանգիստ խոհոյ երկնից։

Ով երբեմն ՚ի քնոյ զարթուցեալ յաշակերտացն. և արդեօք եղեն զի զաղաարեցին, և առաքինողեաց նց ՚ի նաւահանգիստ կամաց երկնից, գերայն յեն՝, որ և զերութիւն նց նման էր աշխարհեալ ծովու. և քնութեան յեկեղեցի առաքինողեաց, որ է ձեռնարկու նաւահանգիստ աշխարհելոյն մեղօք։

Խառնաղեան եղելոյն ՔՆ աղօթութեանց ՆԲ. ազանելելոց նոյա որպէս ժողովան։

Սիմոնոս՝ արուեստաւորութիւնք սակ. քանզի արուեստից իւրոյ փրկեաց և եհան 'ի դժոխոց, և ապրեցոյց, և կեցոյց։ Զորինս կրկնեաց զխոստովանն, և զապաշխարեցին. արուեստին՝ զոր 'ի ձեռն չորից աւետարանչացն եցոյց մե_ ծաս 'ի մարդկանէ, ընակաւանն, օրինօքն, մարգարէութիւնքն, ազգ՝ աւետարանաւն։

Բ[illegible]

Երկու սակ մարմինք, հրեշտակք մարմինք, և ներկեալ մարմնոյ մարմնով, որ զհոգեւորութիւն ունի, իբրև զհ_ րեշտակս. և յաւէտ ծնեալ, յետ կենդանեաց աստեղացն օրհնեա_ լեն զայն։

Ջ[illegible]

Զուարթն հրեղէն, և զերկիր ծառայութեան զհեթանոսս՝ որ ոչ էր օրէնք. և մարգարէքն. և սոքա՝ են երկու կտակք՝ զնորին ուսանողաց։

Ա[illegible]

Զերկիրն, և զմիւս հրեղէնս. աղաղակ մարդոյ, և մե_ ղաւորաց, որ նախ՝ գնացք էր ջրոյ, զայրս զործեցին ընակիչքն. և ընակեալ 'ի նա խորհուրդք նենգաւորք, և ն_ զին աղաղակ կերակուր զերաց փայտն երկնից ողջոց։

Ա[illegible]

Ցառագման, հովուին և 'ի հեռերկրոյ բանին զհեթա_ նոսս, 'ի ձանձրմն ջրոյ և 'ի լեռն, և 'ի ծովս և յազգերանու_ նսն, որ 'ի ձայն և 'ի դեղ կենդանեաց 'ի հրեղէն՝ արբուցանել զծարաւն մեր։

Բ[illegible]

Քաղցկայս յօժարականս. և չնեցին քաղաք ընակութ իւրեանց յերկինս։

[illegible]

Աշակերտքն զհաւատացելոց միայն քրքրելով անկեցին այ-
գիս՝ զուռս հաւատացեալ անձանց, յորժամ քո անկեալ. և
արարին սպառ, ինքեանք հաւատացեալքն անձնացուցին ըզ
հարկաւորութիւն, զխոհեմութիւն, և զերկիւղութիւն:

[illegible]

Օրհնեալ ես Տէր Հայր որհնուց, և բազմացուցանես զ-
րոց անուանս ի դպրութիւն կենաց, և բազմացուցին յայտ. խրախ-
ճանս. և անուանեալ եք ոչ նուաղեցան, և ախտակիրքն ի
նոցանէ ոչ նուաղեցան ի բարի գործոյն, ընդ պիտոյից:
Հրեշիցն յայտնի, թէ որ կամի յայն տանել:

[illegible]

Ի գերութեան, ի նեղութեան զոր բարձրացեք և դեռ ան-
ցուցանէին:

[illegible]

Հրեշից իշխանքն՝ որ երևելիք էին՝ անարգ եղեն, քա-
հանայք, թագաւորք, այլ սեպհականք, այլ յերկնային. և հեթա-
նոսաց թագաւորք և իշխանք ի կուռս մոլորեալք. և արդ՝
հրեշիցն անարգեալք թագաւորք և իշխանք, և ոչ ոքեր ե-
րևէին. Մոլորեցոյց զնա, ոչ ում մոլորեցուցանէ, այլ անհնա-
րին թողլոյ, թողու և զնա ի անկինեն ի նմին որ:

[illegible]

Ցաղրատունէ՝ որ յաւէտ ըզձրագ օրհնոցն հրէայն, և
ոչ զաւակուն փարթամութեան հոգևոր բարեացն՝ հեթանոսաց.
որին օգնեաց ի ձեռս տարերայն. աստուածէ, հովիւ կոչ-
եաց զնոսին, և այլ ևս ոչխարք են իմ, զոր պարտ է ինձ
ածել աստ, և ձայնի իմում լուիցեն:

[illegible]

Ուղիղ՝ ընտրեալքն յաստուածայն, որոց առաջ ձեռ-
նադրի այսոյ՝ որոց անուանեն. և ամենեցուն խոցէ զերկրին
իւր, որ ոչ հաւատայ սրտիւ յարդարութիւն, և ոչ բերանով
խոստովանի զփրկութիւն:

Ո՞վ է իմաստուն, որ պահեսցէ զայս. և ՚ի միտ առցէ զողորմութիւնս Տն:

Ով թէ՝ խորհիք և ուսումնաւորք են, իմաստնոց այնք են յանել, և իմանալ. և յանել հաւատարիմ անուանս և իմաստուն. առ հօտին զգործելութիւն ոտն. և պահել իշխանաց զգերութիւն. նախ ՚ի միտ առցէ զանձն, և ապա՝ խորհի զարժանն, և առ ցէ զպատուհանեին:

Օրհնութիւն սաղմոսաց ՚ի դաւթէ.

Զհետեւեալ դարձն՝ և յաղթութեանց թշնամեացն փառաւորէ սաղմոսս: Ցե- [illegible] ՚ի [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] սաղմոսն, և [illegible]:

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԷ.

ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՍԻՐՏ ԻՄ ԱՍՏՈՒԱԾ,

պատրաստ է սիրտ իմ օրհնել՝ և սաղմոս ասել ընդ փառս իմոց:

Իմաստուն կամացն և իմաստուն անձանն, և հաւատարիմ ծառային առնէ զայս Սաղմոսս՝ կամիմ է սիրտ իմ. յայտ յայտնի է ընդել առել զայս. օրհնել և սաղմոս ասել ընդ փառս իմովք, զհոգևորականն առէ փառս, այլ՝ թագաւորի, և քահանայի փառք ժողովուրդ է, յորժամ՝ նորոք եր- գէ զայս, կալով և ամենայն պահելով:

Զարթիր փառք իմ, զարթիր սաղմոսիւ և օրհնութեամբ. և ես զարթեայց առաւօտուց:

Զհոգևորականն կարծն զարթուցանել ասացեալ. Եր- գոյեցին՝ զարթիր առաւել, զարթիր քնար. որ է մտաւոր մարմ, զմտաւորութիւն ասէ ՚ի զանգից. զարթիր քնար, ընդ հոգի և զմարմինն զարթուցանել. իբրև կինդ կինաւորաց՝ հար- կանել բազում բանիւ, և զօրավոր երգել ող. և ես զարթեայց առաւօտուց, ընդ թմբուկ ՚ի թմբրութեան, ՚ի գալ առաւօտուն քրիստոսի՝ ասացին լուսոյն:

Խոստովան եղէց քեզ ՚ի ժողովուրդս Տր. և սաղմոս ասացից քեզ յազգս:

Ժողովուրդ՝ ՚ի հրէայսն, և յազգսն՝ ՚ի հեթանոսս. այլ և արդ՝ զաւրէն է, որ երգէ ընթանալ ամենեցուն. Այլ՝ մեր խոկ յայտ է թէ և մեք երգեսցուք կենդ, և յետ մահու՝

քն

ընթանալ ըմբռնմանց եկեղեցականաց և աշխարհականաց։

Մ[illegible]

Մինչև յերկինս՝ ուր հայրն սրբութեան զարդարեալ որդւոյն մինչև յաւիտ, յորժամ ամփոփ ղեպ ձեռնադրութիւն զատել։

Բ[illegible]

Ցոյց տամ երկրի զպարծանս քո. հանդարտ տուն մարմ նոյ, և սեւսին երկնաւորքն. և յամ երկրի են պատմութիւն փառաց նոց։ Երրորդեցին՝ բարձր լեր ինձ տալ։

Ո[illegible]

Սիրելիք՝ արքաշամ, խաչակ, յակոբ, և արդ՝ նորա ինչ. կեցն աշխարհ քոյ՝ խնամակալութիւն։

Ա[illegible]

[illegible]

Մարգարէս խնդրեաց՝ բարձր լեր ինձ, լինել պատուական ՚ի հաւատս ճշմարտաց, ցնծացայց ՚ի խնդիր քո, բարձր եղեց իմաստն, բամանեցից զսիրելի. հայտնել փառքն, զոր եա յակոբ յախճական, զոր ՚ի զարդն բամանեալ անե երկրատարս ցեղերն և զհամեստ վայելչութիւն՝ յարմար ազգ՝ չինել յաջողս և զերկիր իմ՝ թագաւորն բամանեաց։ Ես խոնարհեցայ ՚ի սրբոյն, խորհ՝ ՚ի խաղին յ աստղեսն, այսօր յ խոնարհս ՚ի զբաւականն. և առ հայր իմ՝ ՚ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ. ցնծացայց մաքրամտութեամբ բարձր եղեց յերկնաւոր բամանեցից զզրախտն. զհամեստ հաւատս՝ որ ՚ի զմնոյ չար փեցից զերկիր աւուրս, որքան չարեաց անցուցին զեղէն ընդ դատակնին իմ, և հատուցից նոց։

Խ[illegible]

Երկինքն է անուն՝ զաղաղադ. մանուկ՝ ցեղին, որ հաւ զանեղի ինձ, որ է ցեղին յաւիտ. եփրեմ զխաղաղան լինել թագաւորին։

Ց[illegible]

Ցու.

Յաւդայ Թադաւոր իմ, չհակառակին 'ի դարձին առ ամ՛ին: Յաւդայ Թադաւոր՝ զօրաքաղէլ. մինչ աւագան յաւայ՝ յոյս զոյ ինէ՝ 'ի դարձին գինիար կոխեալ, և զոսս մեր՝ օրհնեալ 'ն [illegible] յաւագանն: Այլև՝ 'ի յաղագս ծաղկաց [illegible], որ ած խառնախանի յեկեղեցւոյ. և մի մաք աւագան՝, 'ի հօր կամեցեալ չարհ միութեան, որ է մեծ յոյս ածանայ:

[illegible]

Զգարձն և այլադիր՝ փոշաաց հնադանդին: Երկայեցին՝ յեղամ քածից գիշեր իմ, և 'ի փոխարէն ամ զձայն իմ. կոխեցից երրն զհնամն գեղամ, և զփոխարէն հնադանդեցուցից 'ի [illegible] եղամ զմարմնով մահն առ, զի կոչեն մարմինն կոչի. և 'ի փոխարէն ամ զձայն, 'ի դժոխս, ուր այլոյ գիր և դերին 'նեղեն զհոգին, ձայն ամ ամեալ, որ 'ի կատանեաց՝ արձակեցարուք:

[illegible]
[illegible]

Ո՞ապրցէ, յանձնայ զերին զ՞նալ միւսն յեմ, և անանեղ զնա ամբացեալ սրբարարով. և բ՞նոխ 'ի զբախտն, [illegible] այլ ոչ եղանէ ամբացեալ անդ. կամ ո՞ [illegible], մինչև յերանեն յերկիր [illegible]ութիւն:

[illegible]

Այլ ո՞մ առ կարգութեան, եթէ ոչ քո, որ 'ի զբախ ամէն և յեմէ մեր[illegible]. և ոչ եղեր ած ը զոր մեր՝ որ 'ի զբախտ զօրաց երրև ը հրեշտակս զաս:

[illegible]

Զմով քո, զի առաւ է փրկութեն մարդոյ, զի եղեալ ոչ փրկեն, և ոչ փրկեն մարդ:

[illegible]

Յայտնեաւ միութիւն աւագանին զօրութեն ածցուք 'ի մեզ զհոգին, և զանմահ հրեշտակաց. և 'նա յանձն առացէ զԹ՛ [illegible] մեր՝ զերևելի և զաներևոյթ:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԸ։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Սիրեայ՛ [illegible]

[illegible]

Շ[illegible]

[illegible]

Հանդերձ [illegible]

[illegible]

Մեղուանք [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Սերտ [illegible]

[illegible]

Իբր [illegible]

քին, և խաղով երբեք ոչ ծնաւ. և ամ՛ առաքելովքն առաքե-
լովք քննեն և հաւս փրկեն

Ես [illegible]

Շարժեսցին և անկցին վէմ որ քաղեսցի զաւանդութիւն և զե-
րկս աւուրս չենեն

Օ[illegible]
Իբր ատոյ պետրոս յենելեն:

Ծ[illegible]

Քո կամօք մեռանիմ՝ տէր. և զաւ. արարեր և ոչ նորա
գործեմն. ձեռն քո, գործք քո է տէր:

Ն[illegible]

Խաչեմն և զաւ. որ չնեսցես, փառաւոր արարի. [illegible]
[illegible]

Զ[illegible]

Յետ յարութեան, և յորժամ հայեսցեն յոր խոցեցին.
[illegible]

Ա[illegible]

Եկեղեցեաւ որ բերան է քոյ յորժամ հանէ [illegible]
'ի [illegible]

Զ[illegible]

Զեմաւէ միայն՝ հայր [illegible]
[illegible]

'Ի [illegible]
Զ[illegible]

ՍԱՂ.

ՍԱՂՄՈՍ ՃԹ.

Ասաց Տէր ցՏէր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմում, մինչեւ եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից քոց։

Պետրոս 'ի գործս առաքելոյն ասաց զմիւսն առաքելոյն ոչ թէ Դաւիթ ել յերկինս, այլ՝ ինքն Դաւիթ ասաց, ասաց Տէր ցՏէր իմ՝ նիստ ընդ աջմէ իմում. և զի՞ տեսն Հայրն ամենակալ զՈրդին խօսել ընդ մի՞ խօսք, և յա ելին 'ի յերկինս, ասաց է փառաւորեալն, ձեռն զի՞ ոչ թէ մի քանի՞ այլ որդի է, և յանուն Դաւթի զլինել զայս ասաց, զի՞նչ Դաւիթ Հոգին ոյր կայր. ոչ յաւիտեան եկեալ զոր զԴաւիթն թէ որդի է, այլ՝ առաջ զոր ասէ զԴաւիթն, թէ ոյր Տէր եղեալ, և որդի. զի տէրն և որ՝ զՈրդին բնութեան Հայրապետութեան ցուցանէ։ Նստա ընդ աջմէ, մեծ է այս՝ առաւել մարդկութեան ասէ. զոր աներ իբրև զմեծ, և առ իբրև զծառայ. զի անուանիւն իբրև զարեգակն է, ոչ ասէ աջ և ձախ. բայց մինչեւ՝ ասացեալ է, Եկեսցին զրուցն եղեալ, առաջնոյն սահմանեալ Այլ ըն զանխելէ, 'ի բանական զաղանեայն թագաւորէ անմխիթարն, և չարաւորացն եւս. որ են թշնամիք և դեւք, 'ի հաւատացեալն աւուրցն՝ անկանոն անվերջ առանց թագաւորութեան։

Գաւազան զօրութեան առաքեսցէ քեզ Տէր 'ի Սիոնէ. և տիրեսցես դու 'ի մէջ թշնամեաց քոց։

Զօր եւայն բղխեսցէ գաւազան յարմատոյն յեսսեայ ծաղկեալ. և 'ի սրտէ Հօր բղխեալ բանին անմահական՝ առաքինաբար 'ի մարմնաւոր երեւեալ մի լինի. և եղեւ ծաղիկ անեղելին, կամ 'ի թագաւոր փառաւորութիւն Դաւթեան՝ գաւազան խաչին որ 'ի Սիոն ցցեցաւ. գաւազանն 'ի Սիոնէ զիրք առաքեցան 'ի մէջ աշխարհի, որք 'ի Սիովնէ ելին Հարկաւոր յեսսէ չեղեն 'ի Դաւթեան. և զի զոր զօրութեան գաւազանն ասէ, զի նոքա զօրութեան առաքեալքն, և մեր իշխ 'ի մեր առաքեալքն. զի զօրութիւն Հօր յա՞ 'ի ... է յաւիտեան. և տէր առաքեալ և առաքէ զօրութեան ...

Եւ տիրեսցես դու. զի խաչին թագաւորն ոչ դիւրաւ՝ և 'ի մէջ տիրելոց զնոցին, այլ 'ի Հեթանոս և 'ի բարբարոսաց աշխարհէն. բայց զօրութեամբ խաչին զօրանայցին, յաղթեցին, տիրեցին, և ծառայեցուցին խաչին թագաւորքն. 'ի Սիոնէ առաքեալ ասէ, և ոչ յերկրէ, այլ 'ի վերինն Սիոնէ՝ որ նախ զփառսն ...

Ընդ [illegible]

Որ զօրութիւնն՝ երկրորդ գալստեանն է, իբր փրկչին փա-
ռօքն հօր գալ, և նա է ահեղին ատեան, և մերձին մատուցա-
թերն մեծ, և զօրութիւնն անդ առաւել ցուցանի. Թէպէտ և
միշտ իսկ նմին է 'ի սկզբանէ, և ամ զօրութիւնն որ 'ի մէջ ա-
ռաջին եղև. իսկ նմին է. և նոյն յառաջ է և յետոյ՝ քան զօր
և զժամանակ, ամենակալ զիւր զօրութիւն Յարդարանէ յառաջ
քան զարարածս ծնեալ զբեզ, զէութիւն և զանձնութիւն ցու-
ցանէ. որ յարակայեալ ծննդեանն որդւոյն, և զծնութիւն ծնողին ա-
նելն Աստուածութեան. անմահ, անհասանելի ծնեալ ասէ զգե
ղեցիկ բնութիւն ամենութեան, յանճառ և յանախոս արդարանալ է՝
բնութեան անմասնացելոյ: Եւ ծնեալ անմահանեցաւ նախ քան զժա-
մանակս՝ մի միածնեալ ծննդեամբն 'ի ծոցոյ հօր: Եւ զի
արարածոցն նախ քան զարարչականն է՝ զոր ինքն արար և սահ-
մանեաց զինքեան 'ի փայլելութիւն մեզ ասելով, ցուցանէ
թէ՝ յանճառ խնամութեամբ այս՝ միայն մերն փայլելն անդ-
հասանելով զօրինակ անձին ծննդեանն որդւոյ, որ է զեմ՝
յանդիմանն իսկ առաքելոյ: Մեծ զօրութիւն է՝ որ հայեցեալն
բնութիւն միաւորի ընդ այլ և անուանէ և փայլէ:

Եւ [illegible]

Այն որ ծնաւն մեզ յառաջ քան զարարածս, երկ-
րպագանեմ 'ի լինելն մարդ: Ած թագաւորութեան եւ հրեշից,
և հեթանոսաց, քաղդեացւոց, մարաց, պարսից, մակեդոնաց-
ւոց, հռոմայեցւոց, հայոց, ասորւոց, և յունաց. և հրեից՝
քահանայութիւնս, և ոչ կային հաստատուն, զի առանց երկ-
մանն առանն. և բնին անեղ և յաւիտենական է թագաւորու-
թիւն և քահանայութիւն, զի երկ մանի է. զթագաւորութիւն 'ի կա-
մէն սկսաւ, զի յերկուցն էր, և կային յադգէն յուդայ. և զք-
քահանայութիւն 'ի յորդւոցն 'ի յահարոնէ, որդ ձեռնադրութ՝
զոր եղեալ 'ի բաշխել զՀոգին 'ի մերկնասուն Զի և միաբան
դեկ զնէմ՝ չեկեալ, և անդ թագաւորեաց, և հայ և զինքն
նախիկեաց արքայացաւ. և ինքն նորոգեաց զնէմ, և զնոյն
բաշխեաց, և ոչ անսասան կենդանի: Մելքիսեդեկ թագաւոր,
սեղեկ քահանայ, թագաւոր խաղաղութեան՝ որ է թագաւոր
սաղիմայ. թագաւոր արդարութեան՝ որ է սեդեկն, զի արդա-
րութիւն առն. անսկիզբ յառաջնումն, անհայր յերկրորդումն.

յաւիտենին՝ որոյ ոչ սկիզբն աւուրց, և ոչ կատարած կենաց, որ փոխեաց զթագաւորութիւն և զքահանայութիւն յինքն 'ի մանկանէն Ղեւեայ. պատուական ազգն թագաւորական եւ հե_թանոսաց. և միայն մատուցանէ զինքն հօր՝ հացիւ և գինեաւ իբրև զգլուխ անդրանիկ այլոց մատուցողացն է, և ընդունելի_ընդ հօր և ընդ հոգւոյն։ Նա՛ որ ի աջմէ քահանէ, որդի ի աջմէ հօր, և հոգի ի աջմէ որդւոյ. զի հոգին որ է. և ընտանի ալ է անդ, և ոչ գոյ ձախ։

Խոստովանեսցուք [illegible], և [illegible]։

Աբրահամու զգաղ զգաղափարն. և զինքն զորձին զլոզ։ Յաւուր բարկութեան, զի յայտնեալ է բարկութիւն 'ի կատա_րածի, և չար խղճմտութեանի զինաց և չարաց, յորժամ խափա_նեսցէ զամ՝ խղճմտանս և զգաստութիւն Դատաւորն զհեթանոսս, այլ զինքն խաչին՝ զենեալ և զՀրեշտակս համբերեցուցին, և անդ_զամ՝ ձախակողմեան բարկութիւն՝ համբերել իք համբերել իք յա_նձնին և անձամբ յանդէպ հուրն Նա՛ խորտակեսցէ զգլու_խոս բարկաց, զգլուխ ակնարկել առանձին, և հեծանաւորաց. զի մի գլուխ կանգնի ուրն՝ միոյ եկեղեցւոյ։

Ձայնէ 'ի [illegible]

Հրեշտակն ողորմէին, և ոչ մշտակաց. որք, և մարգա_րէք, և քահանայութիւն, և թագաւորութիւն, և ատեանք, և ամ՝ բարեաց զոր ասէ. Ժամանակ այլ իբրև զմնացորդ_հօրդք. ոչ ախորժելի և յատուկ, զի մնացեալ լի էին, ատա_խարժ թունիք իբրև զաղխամքաւք, և արդ ցանկացեալ Պ[illegible] այնորիկ որ եկեղեցի զյատուկն զմշտակայն ունելով՝ զի ծա_ռայք էր մարդոյ ախորժակաց, որ հոն, և բարձր առնէ զգլ_խի իւր զքո. բանիւ և խորհրդով, միով միայնով ի նմա 'ի հասակին առեալ զգլուխն յանդգնաւորն յաւիտենա հօ_րին կամակցութեան։

Աւետարան։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ․ ՃԺ․

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԷՑ ՔԵԶ ՏԷՐ ամենայն սրտիւ իմով, ի խորհուրդս ուղղոց, ի ժողովուրդս. մեծ են գործք քո. եւ խնդրեալ են յամենայն կամս քո։

Բոլորով սրտիւ եւ խորհրդով պարտ է խոստովանել զքեզ ուղղոց ի ժողովս, կցորդ զաւակին Աստուածայնութեան՝ հաւատովք եւ գործովք սրբով. որով ասեմ, մեծ են գործք քո տէր եւ քննեալք, եւ յայտնի եղեւ ի [illegible] կամք քո բաւական է [illegible] գործ մեծ։

Խոստովանութիւն եւ վայելչութիւն են գործք քո. արդարութիւն քո մնայ յաւիտեանս յաւիտենից։

Խոստովանութի՛, գործք արարածոցս խոստովանել տան զքո՛ վայելչութիւն, աստեղք, արեգակն, եւ լուսին. օդ, երկիր, ծառք, ծովք, եւ լողակքն։ Արդարութի՛ քո մնայ, զաստուածն քո, զի չունի ինչ պակաս։

Յիշատակ արար սքանչելեաց իւրոց ողորմած, գթած է տէր. կե_ րակուր ետ երկիւղածաց իւրոց։

Յիշել ետ մեզ զսքանչելիսն՝ որ ի փարաւոն, եւ ամաղէկ. չէոք արժանի, այլ՝ ողորմած գթած ես. կերա_ կուր տայ, սնանգան՝ որս տայ երկիւղածաց իւրոց. զի [illegible]։

Յիշեաց յաւիտենից զուխտ իւր. զզօրութիւն գործոց իւրոց պատմեսցէ ժողովրդեան իւրում։

Յիշեաց զուխտհաստն. զզօրութիւն գործոց իւրոց, այժմ նոր սքանչելիքս պատմեսցեմ մի մոռանալ յաւիտեան, մինչ երկիւղածք լիցին։

Տալ նոցա ժառանգութիւն հեթանոսաց. եւ գործք ձեռաց նորա ճշմարտութիւն եւ իրաւունք են։

Զաւակ քո զհեթանոսս ժառանգեցեր, տալով արքայու. եւ գործք ձեռաց քո՛, զի չունին ինչ արտաքին զմեծ [illegible] մնալ ինչ քո. եւ մեծ արդարութիւ[illegible], զի զոր ինչ մեզ խոստացար՝ քո [illegible], մանկացուց եւ այլոյն։

Հաստատեա՛ զմեզ պատուիրանօք քո. հաստատեալ են յաւիտեանս յա-
ւիտենից. արարեալ են ճշմարտութեամբ և ուղղութեամբ։

*Հաստատութիւն է, զոր մխիթարէ պատուիրեաց ամե-
նայն ինչ խոստացաւ՝ հաստատեաց և արար ծննդոցն. Թէ
մինն 'ի ձեռն ըմբռնեալ հալածեցէ :*

Փրկութիւն առաքեաց տէր ժողովրդեան իւրում. պատուիրեաց յաւիտենից
զուխտ իւր. սուրբ և ահաւոր է անուն նորա։

*Փրկութիւն առաքեաց, զմխիթար զգալուստ, և որդի Հրեշ-
տակն՝ որ էառ ի խաղաղութիւն 'ի հեթանոսս, և սատանայեցին զեր
կարս. պատուիրեաց զուխտ սուրբ զոր եդաք ը ... որ և
ահեղ է անուն 'նր, զի զանուն 'նր կարդացաք, և անհաղ երկեր
Գաբրիէլ՝ զձեր առաքեաց հայր. պատուիրեաց զուխտ իւր
'ի մկրտութեան. որ և ահեղ է անուն 'նր՝ 'ի վեր զմեաց, և
զնոյն յաւիտեան, և ամ' ցաւոց, և ձախողականին դասուց։*

Սկիզբն իմաստութեան երկիւղ տն. իմաստութիւն բարի ամենեցուն՝ որ առ-
նեն զնա. և օրհնութիւն 'նր մնայ յաւիտեանս յաւիտենից։

*Սկիզբն իմաստութեան իմաստութիւն՝ երկիւղ տն, իբր առա
ջին զաստուածային հանելոյ 'ի մեզ. իմաստութիւն՝ ոչ որ լեզ-
ուով ճարտար են, այլ որ գործով կատարեալ են. և այսր
սկիզբն և հիմն այնէ՝ զի երկիւղ յայտ, զի յորժամ բնաւորի
'ի մեզ 'նր՝ իմաստութիւն և որդեգրութիւն. և օրհնութիւն 'նր մնայ
յաւիտեան 'ի վերայ մեր :* ✕

Ալէլուիա. 'ի դարձին անգեայ և զաքարեայ։
Օրհնութիւն է այս՝ յորժամ առաքեալք, որ յառաջագոյն ձայնիւ տն,
և սոփ առ՝ զի ողջոյնութիւն երկնային, և ազգաց, հաստատելով
հարցն մարմնոյ՝ և հոգւոյ, զոր 'ի խորհին առաջոյ։

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԱ.

Երանի է այր՝ որ երկնչի 'ի տնէ. զպատուիրանս նորա կամի յոյժ։

*Զի երկիւղին 'ն խորշի ամ' որ 'ի չարէ. Զպատուի-
րանս 'նր 'նա կամի յոյժ, զան մեծ սնանելով՝ յոյժ կամի
զհամբոյ լինելոյ։*

Հզօր եղիցի յերկրի զաւակ նորա. և ազգ ուղղոց օրհնեսցի։

Ոչ արբուցանան՝ որոց զաւանն եհերձ զնա՛վ, և զգետս ՚ի վեր դարձոյց, և զարեգակն և զլուսին և զաստեղս կուցուց. Եւ՝ այդ ամենայն ոչ՚նչացի, ամեն հաստատեցից.

Փ [illegible]

Անկատարին այս փայլելը. խոկ՝ կատարելոյն զնոյն խոստացաւ. նոյն փառք և մեծութիւն եղև ՚ի զաւակին գաւթի ՚ի տաճարն. և արդարութիւն եկեալ յարեգաւ ՚ի քո. և ՚ի չա ևասալեալս ՚նի։

Ծ [illegible]

Յարմարի բանս ՚ի վե եղեկիայ՝ ՚ի կործանման աստուծոց, յորում ծաղեալ ՚նա յայս մեծ՝ որ ուղիղ էր. Ծաղկեալ ՚ի խաւարի անդխումն զեղս զխաւթև, որ եղեց գյօ լոխս, գյոխեփ, զզանկել, զհութ, զեսթեր. որ ուղիղ էին. Կարծել թէ այս զաւանն ՚նեղեն էրբ ՚ի խաւարի, զի ցուց զի քաջութին էրր յորայն. արքայն, զթագ, և արդարութիւնն, և զթագն, և արդարայն.

Ք [illegible]

Աենայոս՝ բառե մարդ, ճարհող և փոխաստ. զի որ արդր մի աղքատի՝ փոխ տայ ամ, տաւակին սաէ. և այս յայտնի է, յն քաջգր այլն՝ փոխ եա զքանդարրն. և յորժամ զբանս խոր ՚ի պաշտմունքին. այլև՝ արարածն զդաշխանայ, զի յայլ պատմախանիս՝ մի պարտաւորեալ բանին, առանձ ինչ ՚ի պատմ բանայ ան.

Յ [illegible]

Իբր զարձան գրեալ անմանաց զնէին ամ, և զպատմ բանն. այլ անաստն և յերկն յետայ զխուս ՚նի ան զեղեկեպն, և զնոր արդն. ՚ի հանդրաւ յարէ ՚նա մի եղեկել. ՚ի աստուածոյ ամենաբարերարն. և յայտնանէ՝ որ առէ ո՛ պատմե ցէ մեղթէ՝ հաւր բարերարն կայ. և զնալ աւագն, և զայլոց զի պահի անն ա՛ն. և ոչ ատնունայ.

Գ [illegible]

 Աե

Սիմաքոս՝ անշարժ է սիրտ նր 'ի յոյսն, յՏր ապաւինի, քաջ և մնայ լինել արդարութեան սորա։

Հաստատեալ է սիրտ նր. և ոչ երկիցէ մինչև տեսցէ 'ի թշնամիս իւր։

Յանշարժ հաւատոյն հաստատեալ, և զոր ինչ նմա եկն խորհեալ յայս կեանս թշնամիք իւր։

Սփռեաց՝ և ետ աղքատաց. արդարութիւն նր մնայ յաւիտեանս յաւիտենից. և եղջիւր նր բարձր եղիցի փառօք։

Իբր զսերմն է ողորմութիւն, որ սփռանիմք մատանցն ցանի և առնէ բազմապատիկս. Թէպէտ առնել իբրև աղքատ կամն, արդարութիւն մնայ յաւիտենից յաւիտենից, և եղջիւր նր բարձր եղիցի փառօք, պսակն է 'ի գլուխն եղեալ, իբր եղջիւր 'ի գլուխ կենդանւոյ. և բարձր 'ի գլուխ մարդոյ առնէ ողորմութիւն առ պատասխանատուն։

Մեղաւորն տեսցէ՝ և բարկասցի. զատամունս իւր կրճեսցէ, և հալեսցի. և ցանկութիւն մեղաւորաց կորիցէ։

Տեսցէ սատանայ և բարկասցի, և չկարէ ինչ առնել՝ զի մին թէ ժառանգել զլալ աչացն և զկրճել ատամանցն, և հալի 'ի բոց կիզանող։ Նաև՝ տմ անօրէնքն իբրև զմեծատունսն. և ցանկութիւն մեղաւորաց կորիցէ, սատանայի ցանկութիւն էր ընդ իւր կորուսանել զադամ. և յիմար կուսանացն և մեծատանն հանգիստն կորիցէ՝ զոր ոչ առին. տմ մեղաւորի դիպի վերջին յիւր ցանկութեանցն։

Ալէլուիա։

Օրհնութիւն և այս մանկանց. զի 'ի ծառայութենէ [illegible] 'ի հրաման, և [illegible] 'ի [illegible] [illegible], և [illegible] մանկունս զՏր։ Դարձեալ [illegible] և 'ի Տր [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԲ.

Օրհնեցէք մանկունք զՏր. և օրհնեցէք զանուն Տն։

Մանկունք՝ ոչ զտղայսն ասէ, այլ զարիսն, և զարթունս, և զպայծառս ասէ։ Այլ՝ [illegible] [illegible], և սիմաքոս ասէ՝ յերկրպագողսն արդարն է ծառայ, որք են քահանայքն, և [illegible] [illegible] [illegible]. և օրհնեցէք զանուն [illegible],

Թէ

թէպէտ զգուշութիւն անզգաստութեան ասէ, զանուան օրհնեցէք, և ինքն առաջնորդ էր սաղմոսին:

Եղիցի անուն Տն օրհնեալ, յայսմ հետէ մինչև յաւիտեան:

Զայն անուն Տն օրհնեմք, որ և ամենեցուն մեզ բաշխին բարի բարութիւնք: Յաւիտենական՝ որ եղաք մեք քրիստոնեայ յաւէտ մինչև յաւիտեան:

Յարևելից մինչև ՚ի մուտս արևու՝ օրհնեալ է անուն Տն:

Զայս և ինքն Տր ասաց. ոչ են կամք իմ ՚ի ձեզ, պատկերս ոչ առնում ՚ի ձեռաց ձերոց. զի յարևելից մինչև ՚ի մուտս արևու՝ անուն իմ օրհնեալ է. քանզի և հեթանոսք անզխափանաբար զանուն իմ օրհնեսցեն, եղեալ կռոցն, զոր ան առնէին զպաշտօնն, և ոչ մերժեսցին:

Բարձր է ՚ի վերայ ամ ազգաց Տր. և ՚ի վերայ երկինս են փառք նր:

Տն զալստեամբն և բարձրանալովն ՚ի խաչին՝ հնազանդեցին ամ ազգք, արեգակնային խաւարմամբ և երկրի շարժմամբն. և յերկինս են փառք նորա՝ քերովբէիցն որք ասեն օրհնեալ են փառք Տն ՚ի տեղւոջ իւրում:

Ո՞վ է որպ Տր ԱԾ մեր ՚ի բարձունս բնակեալ. և զխոնարհս տեսանէ յերկինս և յերկրի:

՚Ի բարձունս բնակեալ՝ ասէ հանգչի, և ոչ եթէ բովանդակ զանգի անդ. և զխոնարհս տեսանէ, զի որչափ բարձր են երկինք յերկրէ, և Ան այնչափ բարձր է քան զերկինս. և թէ որ՝ ՚ի ձեռս նր են խոնարհք և զգալիք, այլ սոյնպէս ասէ, զի խոնարհ են արարածք քան զարարիչն:

Յարուցանէ զաղքատ յերկրէ. և բարձր առնէ զտնանկն յաղբեաց:

Զմխիթարս, զզգայութ, զամփոփել, զզօրաւորել: Եւ բարձր առնէ զհեթանոսս՝ որք սատանայնոր չղթէին զառանել զնա ՚ի խոնարհս, և ինքնանք յաղթեաց մեզ զարշանին. ասէ՝ բարձրացուցանելով զնոսին ՚ի վեր քան զամ զոր նորայն կարծէին, և զնա բարձրացուցանէ ՚ի հրեշտակս նորա տեսանելով:

Նստուցանէ ընդ իշխանս՝ ընդ իշխանս ժողովրդեան իւրոյ:

Զհրեից

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ալէլուիա։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԳ․

Յելանելն իսրայէլի յեգիպտոսէ․ տանն յակովբայ ՚ի ժողովրդենէ օտարէ։

Եղև հրէաստան սրբութիւն նր, և իսրայէլ իշխանութիւն նր։

[illegible]

Ծովն ետես և փախեաւ, և յորդանան դարձաւ յետս։

[illegible]

Լերինք ցնծացին որպէս խոյք․ և բլուրք որպէս գառինք մաքեաց։

[illegible]

Զի՞ է քեզ ծով․ զի՞ փախեար և դու յորդանան, զի՞ դարձար յետս

Լերինք՝ ցնծացէք որպէս խոյք, և բլուրք որպէս գառինք մաքեաց։

[illegible]

Յերեսաց տն սասանեսցի երկիր․ յերեսաց այ յակովբայ։

Որ առաջ յանկարծ թէ՛ է [illegible], և [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և 'ի [illegible], 'ի [illegible] 'ի [illegible]։

Ո[illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]։

Ո[illegible] [illegible] [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] է [illegible]։

Մ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible]։

Որ է մի մեզ բարեկամ, և մի մեր մեղացն [illegible] [illegible] [illegible] 'Գաբրիէլ՝ [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], թէ ոչ [illegible] [illegible], այլ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

Մ[illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

Զի նոքա եկին առնել 'ի յաղթահարելն զնա, թէ ո՞վ է [illegible] [illegible] [illegible], որ [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible], և զնա Աստուած 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ո՞վ է [illegible] [illegible] որ [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible]։

Ա[illegible] [illegible] [illegible] և [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]՝ և [illegible]։

Զի ոչ արարածք են, և զոր ինչ կամեցաւ՝ արար, և ոչ եղեն զոր կարաց. Նա՛ յորժամ յաղթութեան [illegible] [illegible] մեզ [illegible], [illegible] [illegible] յաղթահարելոյն։

Կ[illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

Զարմանք 'ի նոյն [illegible], և զգեղեցկութիւն յա-րաւելանեն. զի ձեռագործք են։

Բ[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զկերպարանս կենդանւոյ ունին և ոչ զկենդանութիւն. և վասնորոյ են քան զմեռեալ կենդանիս, զմնանն և զմեռելսն. զի նոքա շարժին գնան և խօսին և զնան. նոքա՝ որք արուեստ [illegible], անմտագոյնք են քան զնոսա։

[illegible]

Ընտիրք և անզուգականք լեզուին մաշտոցեան։

[illegible]

Որ ընկալաւ յերկիրն պարգևաց։

[illegible]

Նուիրացն ընկեր էր, և աւելի բարեկամագոյն արհամարհողաց նոցա։

[illegible]

Բազմանայութեան առատաձեռն պատիւ դնէ, և զնկան պատուէ՝ զորս երկիւղածս առնէ. Բանալի՝ երկիւղածացն ՚ի սիրտ արկանէր [illegible] բնական օրինացն, և փակէր ՚ի կատարելութեանն. Գործեալ այս երեք տուեալ զերեք հասանս առնէ՝ զկատարեալս որ ՚ի վեր քան զօրէնս գործեն, և զարդարս՝ որք ըստ օրինացն առնեն, և զպարտաւորսն՝ որք երկնչին յոյժ, և [illegible], և երկիւղած՝ զենթակայս առնէ, որք երկեան ՚ի դժնդակութենէն նոյ, և եկեն առ նա։

[illegible]

Զի զմեղ յորհնեն յոյժ, և օրհնեալ զմեզ, զի զօրհնութիւն իւր օրհնէ. Զաստուած [illegible], [illegible] զերկիւղածս՝ [illegible], [illegible], [illegible]. այլև՝ զնոյն [illegible] զօրհնութիւն ՚ի նոյն [illegible], և [illegible] յեկեղեցի։

Օրհնեաց Տր զերկիւղածս իւր, զփոքրկունս ընդ մեծամեծս:

Ցերեկուածս փոքրկունք են՝ որ ՚ի մարմնոյ առանձնանան եւ ՚ի դեռ հոգւոյն երկնային . եւ մեծամեծք՝ որք երկնային թէ ՚ի տեսլեանն ՚նը զոկեն. եւ երկրպագեն օրհնեն ՚ի նմանէ:

Յաւելցէ ՚ի ձեզ Տր, ՚ի ձեզ եւ յորդիս ձեր:

Մարգարէս յաւելու . այլեւ՝ զաւանդեալսն որ յիշել ինէն, եւ աշակերտքն ՚նը: Դաւիթեալ ասէ, յաւելու ՚ի ձեռն գոհութեան, իբրեւ ոչ յաւել յերկնատանն՝ զեօթ նմանութեան:

Օրհնեալ էք դուք ՚ի Տեառնէ, որ արար զերկինս եւ զերկիր:

՚Ի նմանէ եւ ոչ ՚ի կուռոց, որ յայլոց արարան:

Երկինք երկնից Տն են. եւ զերկիր ետ որդւոց մարդկան:

Որ մեռանիցին է այս զգալի երկնից, ուր են իմանալի, որ զմարդ ... եւ զերկիր որդւոց մարդկան ետ զիտել, եւ զմերկանն ոչ քննել:

Ոչ եթէ մեռեալք օրհնեսցեն զքեզ, եւ ոչ ամենեքեան՝ որ իջանեն ՚ի դժոխս:

Որք մեռեալ են մեղօք՝ չեն արժանի, եւ որք կուռս պաշտեն, եւ որք իջանեն ՚ի դժոխս՝ յանհաւատութիւն այ:

Այլ մեք կենդանիքս օրհնեսցուք զՏր. յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան:

Եւ յառ զանազանեն կենդանիքն ՚ի մեռելոց յարուցեալ, զի կենդանիք օրհնեն զնա. եւ որք ոչ օրհնեն՝ ոչ են բարւոք կենդանիք, այլ մեռեալ:

Ալէլուիա:

Զհանդերձեալ զյարութեանն նշանակէ սաղմոսս: Ոմանք ասեն զերծանել պատուէ ՚ի պաշարմանէ Ասորեստանեայց ... եւ ... Եզեկիայ ... : Այլք՝ զերծումն ՚ի գերութենէն՝ ասեն զսա:

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԴ.

ՍԻՐԵՑԻ ԶԻ ԼՈՒԻՑԷ ՏԷՐ ԶՁԱՅՆ աղօթից իմոց . խոնարհեցոյց զունկն իւր առ իս, եւ ես յաւուրս իմ կարդացի առ նա:

Կատարելոցն է աւել զսիրեցին, այլեւ՝ զզանազանն յաւելու՝ զի լուիցէ ուր : Զի սիրեմ ասէ զնա. գիտեմ զի լսէ

ինձ

լինի, զի զփորձ առնուլ է իմ յառաջ։ Խոնարհեցայց զանձն իմ, այսինքն՝ 'ի սիրտ 'ի ծածուկ, և 'ի խոստովանութեան խոնարհեցայ և լռեցի, և ես ընդ այնր զամ առաքս կարգացից առ 'նա. զխնամս իմ, և զամ արարածս 'ի նա իբրև 'ի գիր կարգադրեմ։

[illegible]

Երկուցեր կայր յառաջ քան զծնունդն զայս ծնչին. և որ զոր առանձին կենդանութեան 'ի գերեզմանն. որ չհայր ինամ, միշտ էր զանձն մահն և էր իւ. զի զուարթ յայտնին, և մահապարտեցելոց և ա՛ սպասելի ժամուն կենցին, և զաւք միայն ցին քրիստոսի։

[illegible]

Անձկութիւն որ խիստ է քան զնեղութիւն, ես զայն առնէ զի զուարթ արդեւք զինքն 'ի սպասաւորաց զի չնամանն. և մահապարտեցելոց և միայնքն 'ի խիստ առաջի դատաստանին. զանձն զինքն զայն և չառնելով կերակուր, և առնելով ցանկալով վշտաց 'նեղէին զինքեանս. և զանձն ո՛ն կարգացի յաղթել, և սակս անուանն 'որ կոչեցի առնէ զայս ամ։

[illegible]

Ո՛ որ փրկեա 'ի ցասմանէ, և 'ի ցանկութենէ, յերկիւղէ, 'ի տրտմութենէ, որ հողւոյն են սնունդ. և սրտէ զայսպիսի որ անդէն 'ի սահմանելոյն յարգանդ մօրն սկսանի զնմանանն որ 'ի սպասին։ Պարծեալ զինքն այսպ կայէ առ սասանել, ոնց առ դարձեալ, որ հնազանդէին 'ի միջամնու պատերազմնութեան։

[illegible]

Կենաց սրտածութ խոնարհութեան եղև առէ. զմարմ անձին իմ 'ի հանդիստ քո, 'ի խոնարհութիւն կայէ զանձն, զի նա է հանգիստ. այլև՝ քաջալերէ չերկնչել 'ի մահուանէ, զի մահ մարդոյ հանգիստ զոլեալ է. զի զառնալ և ընդ այլ լինել՝ որքին իւր հանդերձին։ Զի որ օգնեաց, մարդ լինելոյն առելեաց զգեստ։

[illegible]

'Ի մահուանէ՝ յայնժամ մահուանէ. զայս իմ յարտասուաց, ուր իւր այսպէս. զատ իմ 'ի դայթակղութենէ՝ յերթալոյն 'ի գեհեն. հանձն եղէց առաջի ոն յերկրին կենդանեաց, զոր հեղցին առ սոսոց որքն

 Ա ջ

Աղերսանք։

Եփրայեցին՝ և ասորին՝ զոյգ և զուգեցին՝ մի բանին, և զինն յերկրի հա- տանեն, զի յայտն ՚ի մի միտս Զմեծաբանեցուցին, և զնէացին ամ՝ զզ հաւատոյ նշանակէ։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԵ․

Հաւատացի վասն որոյ և խօսեցայ. և ես խոնարհ եղէ յոյժ։

Հաւատացի՝ թէ է զոյ երկիր կենդանեաց, որ հաւատովք և ոչ տեսանելի։ Թէև՝ ոմանք զդրախտն ասեն՝ ուր սպասի կենդանեացն ամ․ և որ սպասենն՝ կենդանիք են․ և ես խոնարհ եղէ յոյժ, ընթացակից է հաւատոյ խոնարհութին խոնարհեցոյց ասէ, և ասա առ ի զխոնարհս հոգւոյն։

Ես ասացի ի զարմանալ իմում, թէ ամ մարդ սուտ է։

Ակնարկէ ի զարմանալն. Յորժամ հաւատացի որ ի հեռագոյն երկրին՝ ի բաց կայ յերևելեացս, և ի յայ երկրին՝ չկարէ ինչ հասու լինել նմա, և ասէ, ամ մարդ գէթ խօսի զանձնաւորեալն այ՝ սուտ ասէ։ Ոմանք ասեն՝ սրտանուեցաւ առ արիական քանիւ, և առ անբաւութեան կերպարանոք. զայն ասէ։ Այլև՝ ասեն թէ հիացաւ զայսիթ՝ թէ հնար իցէ սուտ լինել մահուանն՝ որ օծն զիս, զայն ասէ թէ՝ ես ի կարգիս սուտ թէ եկի, և ամ մարդ հարկի ասել։ Կամ ամ մարդ մեղանչէ, որ է սուտ մեղքն։ Գուշակեալ որ զՀնա կենդարաց զնայ սուտ և ընդունայնութիւնն է՝ յի ստղամնի։ Այլև՝ զոր առաքելոյն ասաց զանձնանն, զոր ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ. Թէ զոր ինչ ամ մարդ սպասէ, ած մի_ այն է կատարելով։ Այլ յորժամ զաւելի զամ մարդ՝ սուտ ասէ, զմարդս խորհրդոյ ասէ, և ոչ զհոգևորս մարդկանէն՝ զոր ողորմութեամբն այցելեն, զի մարդ է ի վեր քան զմարդ է։

Զի՞նչ տաց տեառն ընդ այն զոր ետ նա ինձ։

Այսպէս մեծն՝ որ անհնարին է ի մարդկանէ, զինչ ես մեզ ի պարտելի, և զամ արարած ի վայելել, զի՞նչ իցէ որ ես արժանաւոր հատուցանեմ։

Բաժակ փրկութեան ընկալայց, և զանուն տեառն կարդացից։

Զմահն կոչէ բաժակ փրկութեան, զոր ես ընդ զմահն խր ի յօգուտ ամ տղայն առ մեզ, և այնպէս կոչեաց, և յորդորեաց որոմանսն պահանջելոց։ Բաժակ ասէ զձեռս՝ բաժանելիս առի, որ է մարտիրոսն ամեն մահու, և ամբ առաջ զճականն. խակ՝ զանփոխանակն և զյօժարականն սէրն՝ այ առայ. զի

հաստատեալ է մահն, անասնոց և մարդոյ. և զհաստատեալն անփոփոխելի առնել կատարելոյն է. վա՛յ փրկութեան բաժակի, զի ոչ այսու փրկեաց զանձինս. սիրտն մեր որքա՜ն ով զինեալ՝ չարեաց ինչ զմահ կիրս նախատանաց: Ընկալցուք ՚ի ձեռաց քոց, և զանուն քո կարդասցուք յու. եթէ նա զծօր անուանս, զբաժակն՝ զոր ետ ինձ Հայր, ոչ արբից: Այլ զի և յանուն անօթոյն՝ և զհեղումն ամօթոյ եկեալ կոչէ բաժակ:

Զուխտս իմ Տն տաց՝ առաջի ամ ժողովրդեան իւր:

Զաղօթս իմ՝ տաց, որ եմ ՚ի խաչին, որ մի հանգիր առից մեզ: Տեսին և սրբքն առաջին ամ, եթէ սահմանեցաւ, յակորայ, և յոտելք մեզ, զի և այս՝ պատարագ է:

Պատուական է առաջի Տն մահ սրբոց իւրոց. ո՜վ Տր ես ծառայ քո եմ, ծառայ և որդի աղախնոյ քո:

Մարդկան նախատանք թուէր և յիմարութիւն, խաչ առաջի Տն պատուական, զի ոչ ով անսանէ մարդ՝ անսանէ Տն. մեղ. յերկներս, և Տն յանդիմանեցաւ. Յամ սրբց պատուական և ազնիւ կան. ՚ի հրեշտակս՝ մեծին զաւակն՝ ամբարոյն, սերովբէիցն, քերովբէիցն. յերկինս՝ առաջին են ՚նք առ ընե. և փոքր Յերկու լուսաւորս՝ արեգակն. յաստեղս՝ արուսեակն. ՚ի կողմանս՝ արեւելք. յերկիր՝ դրախտն. ՚ի լերինս՝ սինայ, և Թաբոր. ՚ի գետս՝ յորդանան. ՚ի յանկին՝ արարչութեան. ՚ի յա կուռս՝ շաբաթոյն, և տապանին. ՚ի կանայս՝ մարիամ Տծա_ծինն. ՚ի մարդն՝ Տն մարդացեալ. և ՚ի յանարդ մահուանէ՝ մահն մի ոչ, որ քաղցրանայ զամենայն ՚նք ՚ի սերն ոչ: Ո՞ր են ծառայ քո եմ, և որդի ևմայի, որ աղախնին եղև. հեշտութեան որ ամենեքեան էր. զխորհ ամենեցին զաղանայն և զմօրն պարտ, թէ ոչ կամաւորն մահուանս: Այլ ծոյն պարտական է ՚ի մէջ մեր զնել զանձն. զի ոչ միայն սնեալ_ ծնեալ և արարեալ, այլև զնելոյ պատուական արեամբ քո ծառայ եմ, այլ Տծացողութիւն զաւակ եմ առէ, որ քեզ նուէր ըլեցին, և ոչ օտարի:

Հատեր զկապանս իմ. քեզ մատուցից պատարագ օրհնութեան, և զանուն Տն կարդացից:

Կապանս՝ զյերկրաւորս, և զմարմնականս ՚ի հոգւոյն, և զգա_նիւլոյն: Եւ զարձակել՝ շնորհ առնէ ՚ի ձեռանեացն ասէ՝ և ՚ի կապանաց մահուանս ազատելն, զի շնորհ և արեամբ կապեալ է հոգի

հոգի է մարմնոյս ։ Այլև՝ ՚ի դժոխս արձակեցեր ՚ի կապա՝նաց անդունդականաց. վասն զի մահուցեալ պատարագ օրհնութե, պատարագեցից զեւ քեզ. այսէ՝ օրհնութիւն մահուցեալ փոխանակ զոհից, զի առաջեր՝ պատարագ օրհնութեն փառաւոր արարեր զնա; և այս՝ միշտ զինի մարմնով մահուանն է յոյ գոլով ։

Զուխտս իմ զՏն տաց առաջի ամ ժողովրդեան նր. ՚ի գաւիթս տան Տն ՚ի մէջ քո երուսաղէմ.

Տին տաց՝ մատ ՚ի սեննեակ, զմտարածութիւն ասին կարելով. զուխտ զայսմ հոգւոյ յախտից զուղութեան առաջի ամ ժողովրդեան սաէ, յօգուտ և յուսումն Այլև՝ տն ա֊ մեղծանուկ սրբութեան՝ եղանեցելոցն է. և գաւթի աւել՝ եկեղեցւոյ և քահանայից. զի ՚ի փառս ամէն կցորդեն յանձն, ամ և առաջի՝ առաջին ամ ժողովրդեան եղիցի եղիցի։

Ալէլուիա.
Իւ՝ օրհնութիւն և այս ՚ի գերեզմանացն յոբելենից, որոց աստ զՏն եղեալ ողորմութեան զամ հեթանոսս . զի ողորմ ծառայեսցեն ՚ի մարգա֊ րէից՝ որ ընծայեցին ՚ի նորան առաջ։

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԶ.

Օրհնեցէք զՏր ամ ազինք. գովեսցէք զնա ամ ժողովուրդք։

Ամ ազինք՝ որք են հեթանոսք. ամ ժողովուրդք՝ հրէայք. և ոչ օրհնեն մինչև ցայսօր քաղաքն։ Այլև՝ երեք մանկունքն ոչ թողին զսուրբ և անձունս՝ զոր ոչ կոչեցին յօրհ֊ նութիւն ոչ. յայտ է՝ զի զնա լինելոյ է ժամանակ՝ որ է օր զատուածայինն, յորժամ երթան անանք ՚ի կեանս յաւիտե֊ նից, և կէսք ՚ի տանջանս յաւիտենականս, և անդ գովեն զնա՝ արդարքն փառս տալով, և մեղաւորք՝ վա արդարոց ճնշեն, և արարածք՝ վա ազատելոյն ՚ի ծառայութե ապա֊ կանութեն։

Զօրացաւ ողորմութիւն նորա ՚ի վերայ մեր. ճշմարտութիւն Տն մնայ յաւիտեան։

Հեթանոսք յայնժամ կենաց ասեն յորդորել զօ֊ րութեն, և ոչ առնել հանդէս զործոյն չարութեն. զի հե թանոսք առ՝ որպէս վա ողորմութե փառաւոր առնեն զնա։

Ճշմար

Ճշմարտութիւն տն մնասցէ յաւիտեան, այս՝ հրեշտակն է վայելչական. 'նորա ամէն մի խոստման ուխտին, որ ճշմարտացի զաւակին օրհնութիւն յորմէ օրհնեն ամ՝ ազգք։ Եւ՛ մնասցէ յաւիտեան, և լինի այս բան պօղոսի՝ յորժամ լրումն հեթանոսաց մտցէ, և ապա ամ՝ իսրլ կեցցէ։

Ալէլուիա։

Ցնծասցուք որ [illegible] գովաբանութեան, և [illegible] մարգարէութեան։ Այսօր օրհնեսցուք [illegible] զի նա [illegible], և [illegible], և յաղթելոյն 'ի [illegible], և [illegible], և [illegible] որ [illegible] օրհնեսցուք [illegible], և [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԼԵ։

Խոստովան եղերուք Տեառն, զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Զբարեաց բաշխօղն գովաբանեսցուք ամէն։

Առաջի Տեառն խոստովանել՝ զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ամենայն արժանաւորքդ կոչել իմ։

Առաջի Տեառն [illegible]՝ զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Ամ քահանայքդ՝ գլխովին ձեր ահարոնին, և երկրպագեցէք քմ։

Առաջին եղիցի Տեառն՝ զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա։

Եկամուտքն՝ որք յերկիր տն թողին զկուռսն, և ընկալան տծ 'ի [illegible] ահարոնի, զի յետ 'նր յիշումն, զի [illegible] բերելն պատարագ տր։ Զորից կրկնէ զխոստովանութիւն՝ բան չորս անկեանց երկրի. և չորից կենդանեացն, և չորս գետոցն, որք են չորս աւետարանիչքն, որք խոստովանել տան ամենեցուն զբարին տծ, և զյաւիտենից ողորմածն։

'Ի ներքին խորհուրդ [illegible], և [illegible] յանդորր։

Զնեղութիւն չարչարել, այլ 'ի նեղութեան 'ի մէջն համբոյց [illegible] զերեք մանկունքն, և զդանիէլ. և որք յետ պաշարեալ շուշանակեն։

Տէր իմ օգնական. և ես ոչ երկնչիցիմ, զի՞ արասցէ ինձ մարդ

Զի՞նչ կարաց առնել Նաբուգոդոնոսոր. զի ըստ ոյժ և զօրութեան իւր. ըստ մարդոյ՝ և տկարութեան իւր:

Տէր իմ օգնական. և ես տեսից 'ի թշնամիս իմ

Զի հոգւով տեսանեն սրբք 'ի թշնամիս զհատուցումն:

Բարի է յուսալ 'ի Տէր՝ քան յուսալ 'ի մարդիկ. Բարի է յուսալ 'ի Տէր՝ քան յուսալ յիշխանս:

Զի բնութիւն ապականացու է մարդն, և իշխանութիւն խառն մեղ:

Ամենայն ազգք շրջեցան զինև, և անուամբ Տն յաղթեցի նց:

Յետ դարձին:

Շրջեալ շրջեցան զինև, պաշարեցին զիս 'ի մէջն. և անուամբ Տն յաղթեցի նոցա

Գոգ, և յաւուրս Մակաբայեցւոցն:

Շուրջ եկին զինև որպէս մեղու, զայրացան բորբոքեցան որպէս փուշ 'ի հուր. և անուամբ Տն յաղթեցի նոցա:

Ոչ գիտացին թէ՝ իբր փուշք՝ 'ի հուր բարկութեան տն ժողովեցան ասորիք, և եգիպտացիք. զինի ամոնիքու, իբր զմեղու խածկեալք՝ որ զայլս փառաւորս ծծեն, և նոքա զմեղր անձապաշտութեան: Իբրև կրկնեաց զանուն տն, յորմէ յաղթեցան դևք շղթայապատեալք զրկութիւն, յանուն հօր՝ և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ, յաղթեցան, փախեան, և մերժեցան:

'Ի մերժել մերժեցայ, և եղէ մօտ 'ի գլորել. և Տէր ընկալաւ զիս:

Շարժեցին և այժմ հաւատացեալս 'ի մերժելոյ իմ զնա մերձ 'ի գլորել, և տր ընկալաւ զնա: Մերձ 'ի գլորելն երբեմն՝ անձին զօրութիւն արարի, հպարտանալ սկսաւ, սրտեցաւ յառաջս և ընկալաւ զնա 'ի գլորմանէ, զի մի հպարտասցի:

Զօրութիւն իմ և օրհնութիւն իմ Տր, և եղև ինձ 'ի փրկութիւն:

Հաւատացի թէ՝ տր բարի 'ի նմանէ եղև:

Ձայն ցնծութեան փրկութեան՝ 'ի յարկս արդարոց.

Իբրև յերկնային 'ի տուն իջեալ. և եգիպտացւոցն յամտունս

առնէ մնալով և սուգ։ Այլև՝ ազնուագոյնանն ընծութի, և ձախին ձայն լալոյ՝ և կրճտել ատամանց։

[illegible]

Երեք ասէ և դոյս. նախ՝ ապառնեաց. երկրորդ՝ զառածարն չինեաց. երրորդ՝ զգօգ փանեաց։ Իսկ Յովհաննէս ևս ՚ի ժամ մկրտութեանն երկուս քաղաքայն ցնէ, զուգն ՚ի ձեռաց մկրտեալ, իբր ձեռն Հօր և որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ։ Այլև Հօր՝ արար զօրութիւն եհան ՚ի գլխոյ, և ՚ի կուոց, և եռ որդւոյ. այն որդւոյ՝ զՀոգին բարձր ուար ՚ի գլխոյ. այլ Հոգւոյն ծնաւ ջրով, և արար որդի նոյ, որով ազատակեցք աքքան Հայր։

[illegible]

Ո՛չ մնայք, գիրն ասացանէր, Հոգւով կեցիք, և պատմեցից թէ՝ գործք է քի կեանքս։

[illegible]

Խրատեաց օրինօքն զատախաղակեալ, որև՝ մահու ողժանի եղջց. ամենագայնն որքեաց մկրտութեանն, և ՚ի մահ ոչ մտանեաց։

[illegible]

Ո՛չ զառածարին, այլ՝ զլեղեցիկ արդարութեան՝ զոր տէրն պատմութեան ասէր, թէ կամիս ՚ի կեանս յաւիտենից մտանել, մի՛ շնար, մի՛ գողանար, և այլն. և զինչն ասաց զուտոնէբ ասէ։

[illegible]

Ոդ ասաց՝ ոչ որ մտանէ յարքայութիւն՝ եթէ ոչ ծնանցի ՚ի ջրոյ և ՚ի Հոգւոյ. արդարք մտանեն՝ անդամքն ան։

[illegible]

Որ քեզ թողեալ էաք աղքատքս և որբացեալքս։

Կէ

Վէմն՝ զոր անարգեցին շինողքն, նա եղեւ գլուխ անկեան։

Վէմն՝ որ յանտարապարտն տայր նմ Ջուր. և ՚ի տեսիլն դա-նիէլի՝ եհար զպատկերն և լցոյց զամ՛ երկիր. զոր եսայի ասէ՝ զնել ՚ի Հիմունս սիոնի. և եղ Հայր, զոր պատուեր էր փրկանաց ասյն և դպրաց և քաՀանայից շինողացն զմ՛ողորմութիւն՝ Հա տարին ՚ի սա յարել, և շինել, ՚նա խաչին սատանին անարգ-եցին Հրէ. սակայն՝ եղև գլուխ անկեան՝ երկուց ազգաց, Հրէից և Հեթանոսաց. երկուց կտակաց. Հոգւոյ և մարմնոյ. երկնի և երկրի. Հրեշտակաց և մարդկան։ Վէմն՝ զոր անարգեցին՝՝, ոչ միայն Հրէայքն գլխաւորապէս ասեն, զի զնա ոչ անարգեցին քաՀանայքն շինողք, այլ զնոյն անարգեցին. սամարացիք կա-ձնով, և Հերձուածողք. Կարգաւոր՝ Հիմն է սա, զի ՚ի ներ-քոյ լինելն է՝ զոր այլ ոք ոչ կարէ դնել՝ քան զ յս՜ քս. և գլուխ է, զի ՚ի վեր է քան զամ՛ գլուխ, Հրեշտակաց տէրու-թեանն, և մարդկութեանն մեր մարմնաւորաց. որ զատեցաւ, բարձրացուցեալ ՚ի յանդամն իւր՝ ը՜ն աստուածոյ, զոյգ իբրև զվէմն կենդանի շինեալ։

՚Ի Տնէ եղեւ այս. եւ է սքանչելի առաջի աչաց մերոց։

Նորին կամեցաւ զանարգանսն մ՜ր մեր, և է սքանչելի ՚ի մեր մտաց տեսս, թէ զիարդ ՚ներեաց անարգողացն։

Այս օր է՝ զոր արար Տր. եկայք ցնծասցուք եւ ուրախ եղիցուք ՚ի սմա։

Ոչ այն Հրէայն ասէ, յորում անկան Հեթանոսք Հազարք Հազարաց, այլ յորում ապրեցան Հեթանոսք բիւրք բիւրուց. ոչ յորում կործանեցան ազգք Հեթանոսաց, այլ յորում աւուր փրկեցան ազգք մեր Հեթանոսաց։ Այս օր է զոր արար Տր, միաշաբաթն՝ յորում մեծն այս յարեաւ, և ՚ի սմա գոյացաւ լոյսն առաջին. լինի և վերջին մի որ և անքակտելի որ կոչե-ցաւ օր մի, և այն կրկնամանդր են իւրն. և արար զնա ցնծու-թե և ուրախութե օր. յորում մի մեղիցուք իբրև զադամ, այլ իբրև զքսի անդամ, որ ցնծութբ գոհացաւ, և գոհանայ զոյգ Հօրն՝ զի մի տրտմեսցուք։

Ո՛ Տր կեցո, ո՛ Տր աջողեա. օրհնեալ որ գալոցդ ես յանուն Տն. եւ օրհնեցաք զձեզ ՚ի տանէ Տն։

Ո՛ Տր փրկեա ՚ի մեղաց. ո՛ Տր առաջնորդեա յարդարու-թե. օրհնեալ որ գաս անուամբ Հօր որդի, զոր մանկունքն

ասեն

աղաղակէին, և հրէայքն նախանձէին․ զոր քահանայապետն հարցանէր՝ զի՞նչ են արդ իբր օրհնութիւն քառասնօրեայ մանկանն ասէին՝ ոմանք, որ է փրկիչ, և կէսք զոր ասա ասաց, և ար փրկիչն։ Օրհնեալ որ գալոցդ ես, յանուն մարգարէին՝ գալոցդ ես, և այլքն ասէին օրհնեալ որ եկիր, և գալոց ես, զերկրորդն գալստեամբդ [illegible] Իսկ օրհնեմք ըզ Քեզ ՚ի տանէ [illegible], որոյ անունն մեք [illegible] կոչեմք. զաւք [illegible] կենդանեաց էք․ և ինքն ասաց՝ ես և հայր [illegible] կեցուք։

[illegible]

Երևեցաւ մարմնով Արարիչ մեր, յայս կեանքս [illegible] շատ [illegible], շատ [illegible] ՚ի [illegible] և յկենդանեցեա, միոյ ՚ի [illegible], և յանտկիւսն [illegible], և այլ զերծեալ [illegible]։

[illegible]

[illegible]

Եկիր և եկեր [illegible] ՚ի փրկանս, և ՚ի ազատութիւն։

[illegible]

Զաւակըն զնէ, և աւարտ զնոյնս․ զի [illegible] բարեկ և ողորմած՝ ես [illegible]։

ԼԶ. [illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԸ

ԵՐԱՆԵԱԼ ԵՆ ԱՆԲԻԾՔ Ի ճանապարհի, եւ որ գնան յօրէնս Տեառն։

Տէրն ՚ի լերինն վարդապետութեան ն՚իւրն զերանութիւնս եդ, որ վերադրին զ... յան զչքնաղապէս արժանաւորութիւնս. եւ ոչ միայն է սեփհական, այլ ամենեցուն ՚ի մարդկանէ՝ հնարաւոր են յոր յոր մարդկանէ համբերանելով երանէ զմարդիկ, որք ճանապարհս զօրութեան գնան յայդ եւ յաշխարհ անխոտոր։ ՚Ի ճանապարհի, զի ճանապարհ է կենցաղս այս. ՚ի ծննդենէ մինչեւ զմահ եմք ՚ի ճանապարհի։ Այք գնան յօրէնս՝ որ լուսաւոր է ճանապարհին։

Երանի՛, որ քննեն զվկայութիւնս նորա. ամենայն սրտիւ խնդրեսցեն զնա։

Քննեն՝ ոչ զխուսութիւն, այլ զվկայութիւնս, զոր տեսին հրամայեալ քննել զգիրս. ըստ որում խնդրեն գտանել զան ժամն, եւ որք խնդրեն՝ առնուն, առաւելն առաց։

Ո՛չ եթէ որ գործէին զանօրէնութիւն, ՚ի ճանապարհս նր գնացին։

Ոչ թէ՝ որք զանօրէնս գործեն, եւ յետոյ զղջացան՝ չեն անբիծք, այլ ՚ի մանկութէ մաքրեցին են անբիծք. բայց՝ որչափ ՚ի գործեն անօրէնութեան են, չեն ՚ի ճանապարհսն ՚նր, զի ճանապարհն օրէնքն են։

Դու պատուիրեցեր զպատուիրանս քո՝ ՚ի պահել յոյժ։

Օրէնք, մարգարէք, աւետարանաւն. օրէնքն ՚ի հաստատեալ մեզ որ ... մարգարէքն ՚ի գործոց եւ ՚ի բանից. աւետարանն ՚ի խորհրդոց եւ ՚ի ... խօսից, եւ ՚ի հայեցմն եւ ա. սոյն է յոյժ։

Երանի՜ թէ յաջողեսցին իմ ճանապարհք իմ, ՚ի պահել զարդարութիւնս քո։

Ո՛չ, թէ՝ երանի թէ յաջողեալ էր ինձ ՚ի մանկութէ, զի պահեալ էի ՚ի երեսաց..., եւ յաւելոյ... յաղագս... յաջողեալ էին եւ ինձ անբիծ։

Յայնժամ ես ոչ ամաչեցից, ՚ի հայելն իմ ՚ի պատուիրանս քո։

Պտուղ մեղաց՝ ամօթն է, որ ամաչեաց ադամ․ և պտղ֊
ղոս ու է՝ զի՛ ոչ պատուղանելք յայնժամ, որովք այժմ շա֊
մօթի հարկեալ եմք։

[illegible]

Յայտնեալ է ամենայն խղճի մտաց՝ որ զանձն դատապարտեաց․ որ յանձնի կարգաւորեալ ամենայն զգուշութեամբ է։

[illegible]

Շատ անգամ խոյս ետու ՚ի մեղաց․ մի թողուր զիս մինչ խաղաղ, թագաւոր լինելն որքն ասմանանալ մի յոգւոյ այլոց․ ով երկնային բարձն՝ զի սպանեալ այլոց․ երբ զգեստս, եղանեալ, և զգաստիւ․ այլ ոչ խաղաղ։

[illegible]

Սովոր է երկրպագել հասակն, կարօտ է բանից քոց, երբ յոլովակ սանձոց։

[illegible]

Ցոլք խնդրեն․ այլ ոչ բարբառ յամ սրտէ, ՚ի զօրու֊
թենէ և ՚ի մտաց, ըստ օրինացն։ Մի մերժեր, մերձեցի
առ քո հոգին պատուիրանաց քոց, և մի զարհուրեցի զանձն
ողորմութեան։

[illegible]

Զպատուհասն ատացուածն ոչ յայտնի գնեն, այլ ՚ի
ծածուկ անկել․ և զխորհուրդն ոչ յայտնեն ամենայն․ որք զա֊
ռաքինութիւն չյայտնեն հոգւոյ թէ, ՚նոքա ծածկեն․ այլ՝
յանդիմանեն զբանս ոչ․ չար գործութիւն չանց․ այլ՝ որք
առեալ է մեծամեծս՝ չար ՚ի խոնարհն, այլ՝ զոր կարեն
առնել։

[illegible]

Ընծայեմ քեզ օրհնութիւն յարարածոյս քո․ և դու ու֊
սո

ու ինձ [illegible] թ[illegible] գ[illegible] միջա ուսա-նել հայցեմ. զի [illegible] ո՞ գիտէ:

[illegible]

Խոստանամ՝ զոր ուսանիմ՝ չմոռանալ յաւէտ. [illegible] բերանոյ քո. բերան՝ [illegible] որ՝ զոր ՚նա [illegible] համա-րի պատմել:

[illegible]

Յամ ՚ի մանկութ[illegible], [illegible] և [illegible] են [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible]

[illegible]

Թաղեալ դժոխս թագաւորութիւն և զանձին [illegible]

[illegible]

Կատարեցի զամենայն խոստացեալս ՚ի գա ՚ի տանէ և ՚ի գիշերի:

[illegible]

Զայս ոչ կարէ ասել՝ որ [illegible] [illegible] է. այլ՝ որ [illegible] [illegible] ՚ի մանկա-[illegible] [illegible] քո. և ՚ի [illegible] [illegible] ցեյ [illegible] կենաց:

[illegible]

[illegible] ասէ՝ [illegible], [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] և ՚ի [illegible] [illegible]:

Պ[illegible]

Պանդուխտ եմ ես յերկրի. մի՛ թագուցաներ յինէն զպատուիրանս քո։

'Ի մարմնի գոլով ոչ բնակեսցէ , այլ պանդխտեսցի. իբր անէին որքն աղաչէին. և նոքա ապրեալ և պանդխտեալ. մի թաքուցաներ յինէն, որ ցուցանէ իմն պնդեցելոյն բանութիւն։

Փափագեաց անձն իմ, 'ի ցանկալ իրաւանց քոց յամ ժամ։

Իբր քաղցեալ 'ի հաց , և ծարաւի 'ի ջուր, և կարօտեալ աղեաց. և ես յիրաւունս որ ծառայեալ են խնամք զաւուր անդի քո. յոլովք ցանկացան այժմ ժամանակաց. նաև ես յամ ժամանակ։

Սաստեցեր ամբարտաւանից. անիծեալ են որ խոտորեցան 'ի պատուիրանաց քոց։

Սաստեցեր փառաւորի, ամբարտաւանից, գոռոզաց , և սատանայի . անիծեալ այք խոտորեցան 'ի պատուիրանաց քոց. այս և օրէնքն ասեն, անիծեալ որ ոչ կացցէ յամ գրեալս 'ի գիրս օրինացն առնել. Զսատանայ անէծ ասէ, այլ ոչ զադամ. այլ զերկիր 'ի գործս նոր. անէծ և զկայէն 'ի վերայ երկրի։

'Ի բաց արա յինէն զնախատինս և զարհամարհանս. զի զվկայութիւնս քո խնդրեցի։

Զնախատինս 'ի կուապաշտից . իբր նախատէր զաղխազ զմեր, և զչարութիւն. և սուտ զչարութիւն. և սատանայ զնմանսն խող առնել յորոտ. զի զվկայութիւնս քո խնդրեցի, զոր դու վկայեցեր թէ՝ բարի է։

Նստան իշխանք և զինէն խօսէին. այլ ծառայ քո խորհէր յիրաւունս քո։

Սաւուղ, աբիսողոմ, աքիտոփել. և դեգ զ յոգ՝ բարեկամքն. և փարիսեցիքն զմեզ. այլ ծառայ քո խորհէր թէ ոչ յաջողեսցի իրաւունք գատաստանի քո։

Զի վկայութիւնք քո խրատ իմ են. և խորհրդակիցք իմ արդարութիւնք քո։

Զմարդ որ ոչ առնու խորհրդակից, այլ զՏէրն հաղորդ. և զօրէնս քո զոր աւանդեցեր, և իրաւունս, և վկայութիւնս, և ճանապարհ կոչէ։

Մեր

[illegible]

Զայս խոնարհութիւն աղօթեմն առ[illegible], [illegible] զի [illegible] [illegible] [illegible] ... որ [illegible] Տէր [illegible], [illegible] և [illegible] [illegible]. և [illegible] քեզ որ [illegible], որ [illegible] զմեզ մի [illegible]:

[illegible]

Խոստովանիմ զյանցանս և չարս. զ[illegible] [illegible] [illegible] առ[illegible]. [illegible], զի քեզ միշտ կարօտեմ [illegible]:

[illegible]

Զհոգին որ հայցէ, որ զմեզ քննէ, և գիտես զմ. քննեա զի [illegible] քո զարդարածս և զանօրէնութիւնս քո:

[illegible]

Որ առաջ [illegible] [illegible] [illegible] իմ. [illegible] 'ի խորհէ մտացս. հաստատեա, յանէն [illegible] որ [illegible] զի [illegible] քո և մի մոռացիր:

[illegible]

Զի հաշեալ որ եկեսցէ առ իս անմեղութեն [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] զմեղսն. [illegible] քո [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] օրինօքն, ողորմութիւն [illegible]:

[illegible]

Մարգարէին հաւատով՝ որ [illegible] է. զի [illegible] որ է զաստուածային [illegible] օրինացն, ոչ մոռացայ:

[illegible]

Որ առաջնոր մի ցանկար, մի չնար, մի սպանաներ. զի ես զերաւինս և կատարեցի. որ մի յամօթ առներ զիս, ողորմութեամբ քով զիս

[illegible]

Երբ չէի մեղուցեալ, զոր այժմ ապաշխարութիւն՝ ես հանդուրժեմ, և զխրատութիւն առնէի, յօժար սրտիւ. և 'ի քէն էր այն ժամ։

Օ[illegible]

Յայժմ ճանապարհն են քո, մանաւանդ առաքինութեան շաւիղ Տէր, այլ ճանապարհն ցոյց ինձ. զ յոյս հայցէ առանց և խառնակոյ յամ ժամ զայն խորհել։

Խ[illegible]

Զի այլ ինչ ծածկեալ կայ անդ, որ 'ի սատանայ ձմեռ սութիւ. և սպասեցից զաւետիսն կենաց՝ որ սաստ՝ եկեսցէ առ իս ժամ աշխատեալ ց և քննութեան։

Ա[illegible]

Զի ապաշխարութեան ճանապարհն նեղէ՝ յաղթել ամբարութեան, այլ ես եմ այն հանձնեցայ։

Խ[illegible]

Զհետ աղաչութեան սիրոյ իբր զխրախճան զետ ընթանայ սիրտ իմ յաղթի. զհետ փախուցեալ քեզ խոնարհեցայ զտիրա իմ, որ աստեղբ լուէ զիս ասանդ՝ քան զանձն և զանձանս պատուանդանս։

Գ[illegible]

Զմեռ յերկրաւոր զբաղմանց՝ որ ընդ ունայն և սնոտի է. 'ի ճանապարհս քո հեգն զիս, առ քեզ զայն է կենաց ճանապարհ։

Հ[illegible]

Զքանն որ սատցեր 'ի հնէ, ոչ քանմէ երկիւղիս, և զնա միայն պաշտեցից։

Հ[illegible]

Արդարոյ զոր մոյծի. թէ ով խոնն զոր պատկան եմ. զմեղաց նախատինս առէ՝ 'ի խոյզէ մեաց. և յոյզ բանից անանց. զոր մոյծի անձանեայ 'ի սրտանոյ։ Զի զ[illegible] քո յաղթ են. սա զու 'նախ զանդերձանութիւն քո՝ զի արզարայս. և կենդանի եմ ես առ, որ՝ թէ կանխել կամիմ՝ զմաց մեղաւորին, իբրև զդատաւոր և զհետալ։

Աչ-

Ա[illegible]

Ո՛չ յիս սպասաւորութեանցդ՝ որ քաղցր է, յարդարութեան քում կեցո զիս, ոչ զոր ես արարի, այլ զոր դու քաւեցեր։

Ե[illegible]

Ամենայն որ կարօտ է ողորմութեան ոյ, այլ փրկութեան արժանի եղեն՝ որք անաւթն զնոր, սիմէոն, և զաքէոս, և որք ընդ նոյ հաղորդին։ Ասա բանին քում՝, որ ասացեր՝ ած եմ՝ ես ՚ի միջի ձերում՝, և ոչ մարդ ոք։

Տ[illegible]

Մեծամայ ոչ ինչ եռու պատասխանեմ՝ զի ՚ի քէն համա_րեցայ մի մեղաց խնդ։ Զի ես ՚ի բանն քո յուսացայ, զի ինքն ասացեր՝ բարձր արարից զնա քան զամ՝ թագաւորս երկրի։

Մ[illegible]

Զի նախ քան զմեղս իբրև զանմեղս խօսէի, զինի մեղացն, ոչ թարուցից մինչև ՚ի փոքր խօսմն․ զի յիրաւունս քո յուսացայ, զի բազումանգամ կոչիս։

Գ[illegible]

Խոստանամ՝ այլ ոչ մեղանչել․ և յաւիտեան առէ, զի ասացաւ օրինօքն՝ թէ արասցես զայն՝ կեցցես այսու, յայտ է զի նա հանդուցիչ է յաւիտենից։

Գ[illegible]

Զօր այլ ք յանհանդստութեան լինէին՝ չկարհելով և չը_լսելով զսպասաւորութս քո։

Խ[illegible]

Գութիւ առ սաւուղ, զանիէլ առ նաբուգոդոնոսոր, պօղոս առ ագրիպպաս․ մկայքն առաջի հեթանոսաց թա_գաւորացն։

Խ[illegible]

Ոչ բանիւ և եթ, այլ խորհրդով յայն կայի

Հ[illegible]

Ոչ միայն խորհէի և խօսէի, այլ ձեռն ՚ի գործ արկի

յառ․

յառնել, և վարչնութիւն առաջնորդ. ուսելի. այլև՝ զնեղեն խմացքն ձեռն կուլէ:

Ց[illegible]

Պաշտպանն զգաստութեամբ քո. կամ զոր վասն խաբ առ- ռաւ, ձեռն իմ ընկալցի զնա, և բարձրեալ իմ յորդորեսցէ զնա: Եւ թէ՝ այսն զոր առնէ, յայս եռ աղանդ՝ զեր զօրութեան:

Ս[illegible]

՚Ի խոնարհելն ՚ի Աստուած՝ յիշելով զպատկերն ամենայն զի բան քո կեցցեն զնա ՚ի յանէ:

Ա[illegible]

Սատուեալ և արձակել, և արձակել. յայժ՝ զառաւելն աւագ. այլ յորժամ քոյ ես ոչ խառնելցայ, ոչ ապանիր զառա- ւել, և յարձակման խառնել ատոյն:

Ց[illegible]

՚Ի յարել, յարկանման, ՚ի մաքուր. որ թէպէտ՝ մեր- ձեցան ՚ի վերայ, այլ՝ պատերը զնա ունիր քո:

Տ[illegible]

՚Ի կայենի զայն մերձեցեալ, ՚ի փարատն, ՚ի կոչն, ՚ի զաւակն, և որք յանապատն մեռանին:

Պ[illegible]

Զի որբերն առնեն՝ թէ պանդխտութիւն անցն՝ և հա- մեա արտածութիւն է առ, և յայս զոյ ողջամ կենաց:

Ց[illegible]

Զվերան կայէ զիշեր, այլև՝ կենդանի այս: Աշխն՝ ՚ի զիշերի պատուիրեցեր խնկալ յորենս քո. նորա քո անէ է, և զիշեր ոչ ծածկէ:

Ս[illegible]

Անուն քո երկն կենաց ձեռնտուր, զի ում որ կոր- զուսցէ զանուն ում կեցցէ, որ առոյ զկեղն՝ ձեռնտու, և ձեռնտուութին, և կենաց. զի զօրութիւն քո խնդրեցէ, զառաքեալն՝ որ առանց ապոյ անդ արտացուցէ:

 Հաս

Հանգիստ.

ԲԱԺԻՆ ԻՄ ԵՍ ԴՈՒ ՏԷՐ, ԱՍԱՑԻ պահել զբանս քո.

Ոչ ամենայն բաժին է նա, այլ՝ կատարելոցն, մեծելոցն ՚ի բարս առաքինութեան, և ՚ի հոգւոց Տեառն, երբեք զեանտեսանելին ժամանակին կենաց մերոց, որ զաղքատութիւն և զանձն զատն տուա, զի արդ որ բաժանեալ են. որովհետև առաքեալք մեռեալ ՚ի փափկանաց յաշխարհէ՝ ասեն առաքեալք. Աստուծոյ պահել զբանս քո. զանձն իմ տամ քո՛ որ մեծ է, և ոչ կուռքն.

Աղաչեցի զերեսս քո բոլորով սրտիւ իմով. ողորմեա ինձ ըստ բանի քում.

Զբարեաց սեր առաց քոց, զի հայեցի յեռ. աղօթեմ ինձ ըստ բանի քում. զոր անցուցի և հեռացուցի ամէն ամ բերմունս և փախստականս յապաշխարութեան, առնել ըստ գթութեան քո, և ըստ առաքելոցն՝ արա զոր ինչ.

Խորհեցայ ՚ի ճանապարհս իմ. և դարձուցի զոտս իմ ՚ի վկայութիւնս քո.

Երբայեցին ՚ի ճանապարհս իմ առնէ. քո օրէնքն հաստատեալ է խորհելոյ առանձինն. և իմ անձին որ թափառեալ եմ. կամ բաղձանօք է, կամ զինուորի. յայնժամ ճանապարհէ՝ դարձուցի զոտս ՚ի վայն որ առ քեզ բերէ, և ոչ խոտորեցայ:

Պատրաստեցայ և ոչ խռովեցայ. զի պահեցից զպատուիրանս քո.

՚Ի հոգևոր արդարութեան պատրաստեցի զիս մշտնջե, և ՚ի հանդերձեալն ոչ խռովեցայ. երբեք առաքելոյն՝ որ լուսն ՚ի տանէ թէ՝ մանկութեան զնեղ ՚ի նեղութիւն, և առաջի դատաւորաց և թագաւորաց կացցէք, և ոչ խռովեցին ՚ի լեզուն և երբեք խնամոյն կամօքն պատրաստ մտին:

Ցանցք մեղաւորաց պատեցան զինեւ. այլ զօրէնս քո ես ոչ մոռացայ.

Զմեղաւոր որ ՚ի մարդկանէ և ՚ի դիւաց խորամանկութեամբ ՚ի հիւանդանաց չարանի անկեալ զօրինակին, և որով առնելին գայթակղելով, և ՚ի զարդու ձեռաց կապեցին մեզաւորք. այլ զօրէնսն յիշելով խորամանկեցից զանուանսն յաղթ և յերկիւղ քո զառաքինին.

՚Ի

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ամէն

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

զօրաւոր իմաստս քո, հզօր զաղամ, և չխօսել զանօրէնան զինի միայն։

Երկիւղածք քո տեսցեն զիս՝ և ուրախ եղիցին, զի ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Պատճառք ուրախութեան եղէց ամ երկիւղածաց քոց. զի նոքա մնացին 'ի հանդերձեալն արդարոցն ատոյէն իւրեանց 'ի տեսանելն զիս, բանի քո դաշնում տեսանելով։

Ծանեայ Տէր զի արդարութիւն են դատաստանք քո, և ճշմարտութեամբ խոնարհեցուցեր զիս։

Թէպէտ սաստիւ զժամանակին եր, յետոյ զխոցի զշահն։

Եղիցի ողորմութիւն քո 'ի մխիթարել զիս, ըստ բանի քում ծառայի քո։

Ըստ խոստման յորժամ՝ զարձցես և հեծեծեցես՝ կեցցես։ Եւ երկինք՝ զարձարուրք առ էս, և ես զարձայց առ ձեզ։

Եկեսցեն ինձ գթութիւնք քո՝ և կեցից, զի օրէնք քո խոկումն են իմ։

Կեցից, մեռեալ համարի զինքն մի մեղացն, զթութեան ալ՝ կեալ պատէ 'ի մեռելոց։ Զի օրէնք քո խոսք իմ էին, աւելի քան մեղադրելի։

Ամաչեսցեն ամբարտաւանք՝ որ 'ի տարապարտուց անիրաւեցան ընդ իս, իսկ ես հոգւոյս 'ի պատուիրանս քո։

Եւ այս ոչ անեծք, զի որ ամաչէ՝ այլոք զղջմամբ, զա քնարել առ է և զօրհնալ, և զայլ իրշխանութն, որ չէր մեղուցեալ. այլ ես հոգացայ 'ի պատուիրանս քո, որում յանցաւոր եմ։

Խ[illegible] զիս երկիւղածք քո, և որք ճանաչեն զվկայութիւնս քո։

Նախանձ, մախանս, և մարդաբերքն զօրեղ իւրեանց, և որք ճանաչեն զվկայութիւն քո, և ոչ չարքն՝ որոց չէ փոյթ պատուիրանն քո։

Եղիցի սիրտ իմ անբիծ յարդարութիւնս քո, զի մի՛ ամաչեցից։

Շատ զատեաց զիս խիղճ մեղաց. յարդարութիւն համարեա, և յատակ, և զոտ մաքր ցանկամ՝ օրհնել զքեզ, վստահութիւն՝ առանց ամօթոյ։

Կարօտեաց անձն իմ 'ի փրկութիւն քո, զի ես 'ի բանս քո յուսացայ։

Հոգի

Հոգի իմ՝ կարօտի փրկիլ ՚ի չարչարանաց մտաց. զի ես ՚ի բնէ քո յանցայց, ընդ՝ ուսեալ զօրութիւն ՚ի հօրէ ասաց սիրելեաց իմոց. Կարեկցութեամբ կարօտիմ ՚ի յիս քո, որ զայս զենի հօրէ սոսկ։

[illegible]

Զի սորվեա զբանս քո՝ գիր. որ մէջի փառաւորեալ, և քաղցեալ, և ծարաւեալ, այլ ՚ի ձմեռնայինն. և սիրելիք հետևաքսի ուղեւորի այն ունին, և ՚ի յամենայն ժամանակս։

[illegible]

Տես՝ ՚ի ցնծութեան հրով չարչարեալ և այրի, և ջրով թրջեալ մեղկի, և ՚ի փչելոյ ուռուցու, և ՚ի պարզել եղեալ խռովութեան. այսպէս և բնութեան փափկութիւն մեղկի, և ՚ի փառաց հպարտացեալ ուռուցու, և ՚ի խառնակութեան կարծեաց բարբառոյ ձայնի փափկացեալ մեղաւ. և յարաչափութեան և յերկիւղէ զատումակին չարացաւ երբէք խեղդի։ Այլ բնութեան հանգիստ երբեք զանկի մեղաց, և ցրտութեամբ ջերմին հեշտաւոր հաճոյից խաղացան. մինչև եկին որոշ և ՚նորածոյց ՚նորոգ. ՚ի նոյն աստուածային՝ աստուածակերպի մեծ յաւիտեանն, բանականն ՚նոր զինուորեն։ Զի զօրութեամբ ցնծացեալ զերծեալ, և ոչ բնութեան և սրբութեան զանգին։

[illegible]

Քանզի, եթէ մեղաւոր և կամ ուղեւորն ամ, այլ ահա հասնի գրաւեալ է բնութիւն. և զկեր հալածեն մեզ ՚ի քէն. եթէ զօր և ամենայն մեղ երկաւորն, որ այսպէս խոզամեր ոչ ՚նոսին, և ամփոփ և ցամաքեց կեանք։

[illegible]

Որոց չէր փոյթ օրէնքն՝ խորհրդականաց լինելոյ դաւթի ապականեալ զգացեալ, և զանձինս, այլ՝ ոչ ողջացեալ յիս երբէք զօրինս քո։ Այլ՝ զկեր խորհրդասոսս կարգեցելոյ՝ անկարգեալ եւ, և զխնդրեալ, և զբանգութեանս զգուշութեան, այլ՝ ոչ եւ զկոյս երբեք զօրինս քո։

[illegible]

Ճշմարտութեան անձնեալ է զօրէր, որ է աւետարանն, և պարզեալ. ՚ի նմանէ բանից հալածեն զիս, յայտնանեն ամենայն աւանդ զիս. քամ՝ օրինակաւութեանց կարօտիմ։

Փոյթ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Զի՞նչ արդարութիւն կեցոյց զնա, և ոչ լինի, որ է հաւատոյն անխախտելիս։

[illegible]

Ոչ է ան որ կարէ առնել զայն՝ որ ծառայ է մեղացն և մինչ 'ի բաց կայ՝ կարէ առնել, զարդարութիւն ոչ խնդրելով։

[illegible]

Սիմոնա՝ անտայխն թէ՝ եթէ կորուսէ յայլազգիս փախուցանելով. զի զկնչալութիւն քո և 'ի մեծ աւուր, որ տացէր՝ զաւր զգուշիր որդի յաւիտեան՝ այլ ըստ սրտի խնամ, որ արտացէ զամ զխամ իմ։

[illegible]

Սիմոնա՝ և Թէոդորոսն՝ ամ պատերազմութիւնք անդառնէն. ամ բարութիւնք կենդանութեան փախձման ունին, ասել, բանել, խառնակել։ Նշմարտութիւն առնէ, յորժ լայն են խոս. Սիմոնա՝ անդ որք են. թէոփոլոս 'նեղ և անձուկ է պատուիրանն, յաւուր հատուցմանն լայն և անդորր են։

[illegible]

Ոմանք վասն երկիւղի, կէսք վասն փառաց գործեն զարիս. բայց որ սիրովն ոչ միայն առնեն, 'ի խաւարէ և 'ի խաւարի ոչ լինին։

[illegible]

Զի թշնամիքն պատուիրանաց քո ոչ խնամակալս, զի յաւ խաւսան իմ են, 'ի նախանձոյն ունելի։

[illegible]

[illegible]

Սատակէր ատոցն զանձն, և որբոցն, և արկանէր. զի Թագաւորի հարկէ խնամոյն լինել. զոր աղաչեն Խաղք

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

զայն հանել մեզ ի գերութենէ քո ուժ մեծ, թէ համայն է փրկ առն՝ ասէր մեծ փրկութեան։

[illegible]

Զի պատկեր քո է, և անմահաց պահէ զօրէնս քո։

[illegible]

Դուք էք, և զինուորքն 'ի պատուհասեսն քոց եմ ոչ էս արդեօք. միշտ զգեստ 'ի նեղութեան, և այրել։

[illegible]

Քաղաքացիք ամենայն և հայրենիք է, որ անմահ կայսրս ես ը հաւատոյն անմահութեան կեցեալ, զի ցնծութիւն առնէ պատմել զդէպս։

[illegible]

'Ի հպարտութենէ խոյս եմ. առնել զարդարութիւն քո յաւիտեան, զի մեր ամբարտաւանից հակառակ կայ. և հաւատացեալ է, զի տայ շնորհս խոնարհաց. և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրացի։

[illegible]

Զի ոչ որ կարէ երկուց տերանց ծառայել, զի զի՞նչ միաբանութիւն լուսոյ ը խաւարի։

[illegible]

Օրհնեալ 'ի փառս միշտ, և փրկիչ 'ի մեղաւորաց. զի եմ 'ի բանս քո յուսացայ, զի հրաշալիք որ 'ի լեզուէ իւր մէ զատուցի. զի 'ի բանից քոց արդարացայ, և 'ի բանից քոց դատապարտեցայ՝ դու խկ հրամայեցեր, և այս են առն իմ՝ բանքս։

[illegible]

Սատանէ յար խորհրդոյն՝ որ եկամուտ են, զի ընկեսցէ. այն է գործ 'ներ անդամոր։

Օ[illegible]

Զոր դու գիտես յօգուտ իմն. և մի յանմէթ եղիցի. զի 'ի քեզ, և ոչ յայլ ումեք յուսացայ։

Օ[illegible]

Գնեմ զիս առ 'ի մահճուանակ մեղաց. և խորհրդոց յիրաւունս քո յամ ժամ, 'ի դատաստանին ահեղ յամ ժամ։

Ա[illegible]

Զհակայսն, զառդամայեցիս. զի անիրաւութք էին խորհուրդք նց, խորհեալ էին չարիք զանելդ։

Ց[illegible]

Զմեղաւորացն աղաղակն անմխիթարականն, և մի այսպ_ բերկ մեղացն զպատուհաս քո, զի յաւիտենս խստանայ վա[illegible]

Բ[illegible]

Հաղորդ յօժար մարմնոյս ղեւրութեն հայցէ. առէ ցցեա 'ի սա զբերեալ աչացն երեւմունս քո 'ի յօրս վերջին. զի 'ի դատաստանաց քոց երկիւղից յայժ, ոչ շարժուցիր, այլ յայժ, զանձաւոր ընծա յիշելով, և զանըզեզ գեհեանն

ՍՐԱՐԻ ԻՐԱՒՈՒՆՍ ԵՒ ԱՐԴԱՐՈՒ-
[illegible]

Արար դուլին դատաստան իրաւանց. [illegible] լինէր խնայեցէք. և արդարութիւն անխտան [illegible]։ Այլև ասեն թէ զառաջնին դուրզայն և զայս յանդիմանութենն է ա_ սացեալ. և զայս աստուածաբանն է ասացեալ. և զփիլիսոփայն 'ի մեղանչելոյ։ Սակայն և ասա ազատէ աղբիւր յերեւելի նեղչաց և 'ի դիմաց որ մերով տեսութեամբ կարծին։ Այլև չդառն է ընտանեա 'ի դատաստան, զի ըստ սատանայի թէ հարցանէի, արար ընտանեն իրաւանց և արդարութեան. առաջ և անիրաւութեան.

խոկ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ու

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Յ[illegible]

Յորժամ յաժարութիւն իմն և օգնութեան քանզի քոյ՝ մերձ գան. ոչ լինի տիրել ինձ ամենևին, թէպէտ՝ դեռ մեր... նոյինք ջանան։

Փ [illegible]

Այս գժուարին է տանել զրպարտութիւն, որում տըն փորձ բազում խաստութեամբ. և այսպէս հրամանեան՝ չառնել ՚ի փորձութիւն, յորս յոխորտ անկան և փորձ գտան. և այսպէս կարացից տանել արտաքին զպատուհասս քո։

Ն [illegible]

Անմարթէ է ամ՝ զնորա երեսի երեսս ընդ. յորժամ մանուկ որդեակն, և այնպէս բարկն, երևել սաստ երեսացն ող... յոյժ տանել ասանձինն բարեգործս լինել։

Կ [illegible]

Ըստ այսմ թէ մրանսոյ նոյն մի անդամն մրանանն ամ անդամն ՚ի ասին. որ անդամ է՝ նա մրանսոյ. իբր ինքն սաէր, ո՛ հիմանդամոյ՝ և ոչ են հիմանդամանն. և այսպէս զինուոր ազգին նոյն, զինուոր յանցաւորացն զպատով՝ իբրև զանձին. զի վասն աստուծոյ՝ զորդին, և զհայրն սաստիկն տանէ։

Աւ [illegible]

Զոր ամենայն զպարտաւորն զօրէնս, և զօրէնսդիրն տանելով թէ՝ ընդ մեզ նորա, չարաց և զպարտաւորաց, և թէ՝ ընդ մեզ գնալ զաւակ ՚ի զբաղմունս, և սակր՝ մի ուսուցանէ. մեր հաւատոց զի արդարև եմ և յիշատակ, և ուղիղ զատի զյանցաւորաց։

Գ [illegible]

Երբ ոչ թարգմանել զնշանակն բարւոյն՝ զոր պատրաստ է տալ. և ձեռնարկեմ եւ յոյժ, և ոչ զոյ ստուգէ։

Մ [illegible]

Զի անցանէին զօրէնսդին, և հայհոյեն զպեղ. իբր եր ընթանէ, և հեղգեաս, և պատրաստ զի մտաւորն զլսել քո թշնամեաց իմ, զի հոգւոյն են ի թշնամեաց օրինացն արհամար

հօղք

հօգքն , զբանն զգուշացուցից մանկացն, թէ խոտորեսցին 'ի չարէ, և ուրա զբարի, և որ ուղին նմանք են։

[illegible]

Երթ անտառնեցն՝ հրացել անհնար՝ փոքր և բնակք. իբր հրով փորձեալ ոսկի. և ծնոյ քո սիրեաց զնա, որ Ձանոյն՝ սիրէ։

[illegible]

Նման է՝ որք ասեն յանմեղութեան ասել և 'ի մանկութեան, որ և 'ի գնացին սամուելի 'ի տան հօրն յօծանել զնի յորդւոյն՝ գեղեցկանոյն որդւոյն անցոյց հայրն առաջի, և զնմանէ ասաց 'ի հարցանելն՝ կայ միւս ևս փոքրիկ, և արածէ խաշն, զոր ասէ՝ արհամարհեալ էր, և դու ընտրեցեր, և արդ ոչ արհամարհեցեր քո արդար դատաստանաւդ, զի ոչ մանուկս Դաւթեալ 'ի տղայութեան ուստ յօրինաց քոյ, և ոչ 'ի մարդկանէ, և ոչ աղաչեցի ինչ 'ի մանկութեան։ Այլ՝ մի զոյոյ եկեղեցի՝ ... է ... և յարհամարհանս, մինչև համանէ յայր կատարեալ 'ի չափ հասակի կատարմանն քոյ Զի զորդութիւն քո ոչ մանուկս, քանզի ոչ մանկանց որ մանուկ եղև մինչ, և արհամարհեցաւ։

[illegible]

Որ 'ի մարդկանէ առնու օրէնս՝ և արդարութիւն ընդդէմ առնել չէ յաղթանաց, և չէ ձեռնարկու. այլ՝ ձեռն յաղթանաց մնայ, և ձեռնարկու դաւաճանէ։

[illegible]

Նորդու և միտք ընդգծեալ են ... յորմէ առնել չարիս, ուսանել, և խօսել, և ուսուցանել, իբրև արիանն արծուէ. զի միտք ոչ ցն օգուտ է։

[illegible]

Օրէնք և արդարութիւն և իրաւունք, և միայնակ, զանազան կրօնաւորք են միոյ առաջնորդութեան ոյժ. իրաւունք և դատաստանաց զոր ցանկային համարի, և յայտ հանդոյն. Դաւթեալ՝ արդարութիւն. որով ... ճանաչէ ... ցամաքել, զի է բարի, ... կացցէ և յաւխտեան. զի խնամեալ ... և կեցցէ։

Կ[illegible]

Զարդարութիւն օրինացն առ քեզ [illegible], և ՚ի [illegible] [illegible] քո [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]։

Ա[illegible]

Զ[illegible] յօժարութեան [illegible] [illegible] փրկութեան [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible]։

Կ[illegible]

Թ[illegible] [illegible] և ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] է որ [illegible] [illegible] ՚ի [illegible]։

Կ[illegible]

Ոչ միայն ՚ի [illegible] [illegible], այլ [illegible] [illegible] [illegible]։

Զ[illegible]

Ա[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible]։

Մ[illegible]

Հ[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։ Զ[illegible] և [illegible] [illegible], որ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և որ [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]։

Մ[illegible]

Մերձ ես [illegible], և [illegible] [illegible]. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ես. և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ես, որ [illegible] [illegible] և [illegible] ես [illegible]։

[illegible]

[illegible]

Երկինք և երկիր միայն են այս գործութեան որ ասաց, և խոստովանութեան որ պահէ մեզ ՚ի նախնութեան հաստատ

[illegible]

Ձի ասացեր՝ յո՞ հանգչիմ․ թէ ոչ ՚ի հերս և ՚ի խոնարհս, և որ դողան ՚ի բանից իմոց. և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրասցի։

[illegible]

Եւ՛ զայս ես՝ զու ասացեր, իմ են զենմունքութիւնք և ես հաստեցից։

[illegible]

Կերեանք հեռացան ՚ի մեղուէ՝ յայտնեալ գործին, թէ զարդարեն մի սրբութեանց. այլ՝ անդէն մերձ է՝ եթէ կամին, այլ յետ մահուն բնութեան սուրբ հեռացեալ։

[illegible]

Իբր հօր՝ յորդեա, որպէս և են զաւակքն. [illegible] քոյ կեցո զնա, [illegible] ՚ի ծնողէդ։

[illegible]

Ընդդէմ բազում գթութեան՝ և աղօթիցն և նորոգեալ [illegible] այլ ՚ի փրկութեան քոյ ես ոչ խոստովանիս. թէ՝ որ [illegible] [illegible], և [illegible] սուրբ զայս։

[illegible]

Ըստ սոցանի ո՞ գայթակղի և ես ոչ [illegible]. և [illegible] [illegible] քոյ, զի [illegible] են և [illegible]։

[illegible]

Մեծ յառաջութիւն է սրտի. զի այս [illegible], [illegible] յաղօթութիւն [illegible]։

Սիւնեան քանզի չոր ճշմարտութիւն. յաղթելով են ու երա-
ատուն արդարութեն չու ։

Կամ՝ որ տրտմեր զՀրեշտակս բանիւ և սատանին քա-
նակին. կամ՝ որ ատեցեր եղբայր քոյ. կամ՝ խաւարումն սրբա-
հանին՝ որ սկսաւ խօսել ը՞ նոնա . կամ՝ զինակիցին ամենայն
և եմ՝ որ իմ քո. և լինել իմ՝ որ իմ քո որ մի է ։ Այլ՝
ամենայն փորձառութեան ու՝ որ առաջ զօրութեան. Ձա
մնան ես ամ՝ իրաւունք արդարութեն քո, որ առաջ՝ եր-
կինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ ոչ անցանիցեն ։

Իշխանք հայրապետացն ելեալ ՚ի նմանէ. և ՚ի քանզի չոր երեքա-
սիրա էր ։

Դեռ՝ իշխանք օրդ է իւ. ՚ի նմանէ Հալածեցին, զի ՚ի
ւրն ոչ իւր զորին, այլ սուրբ ՚ի դաւթէ մտաւ ինչ. այլ՝ ՚ի
բանից ալ երկնաւոր գաւթի՝ զի ծնեալ թագաւոր էր սուրբ ։

Յիշեցայ ես ՚ի քանզի չո, այլ այն՝ որ գտանէ առաջ քեզ ։

Զոր զամենայն յառաջաւոր իմաստ օրինաց և մարգա-
րէից, քանզի է՝ յաւերժն աղբիւրաբար գաւթի ։ Այլ՝ ա-
ւարտողն ՚ի քնի բանն՝ որ առաջ՝ ձեր երանի ալեաց և ա-
կանջաց. երբև զորն՝ որ եառ յաւերժ զՀոգին ՚ի գժոխոց
և ցնծացաւ ։

Զզոյն աջէր և անարգելոյ. և զօրէնս չո սիրելոյ ։

Ձի որ սիրէ զզոյն՝ առնէ զխաւարն ։

Նոյն անփամ յառաջ օրհնելոյ ելեալ, ճշ երառանց և արդ-
արութեն չու ։

Զկոյթն՝ բաղդամամբ իւր ասեր են գիրք. այլ՝ կոյթն-
ալի բարբառ որ հնար զոյծ ը՞ ամէ և ը՞ գիրեր. մի իրա-
ւանց և արդարութեն կոյթնոց աւար ամենեւին և գիրե-
րոյ. իրաւունք է մեզ՝ զինն կոյթնապահել. և իբ զդայա-
բանոյս ։ Դաւթեան՝ զի արար զանէ ՚ի զարդ, և զգիրեր ՚ի
Հանդիսա. կարգի իրաւունք են. Այլ՝ է խորհրդով մեզ
առնել է ալօթել, զոր նորա յանձին կալաւ. յոյն իւ. ծնունդ՝
և մկրտութիւ, անձամբ, չարչարանացն, մահ. թաղումն. և յա-
րութիւն. քանզի առ ՚ի յօրն, մեզերա մեկնել ՚ի մեռելոց. և
յկոյթն ոչ Հարկանի, զի նորա այլ ոչ մեռանի ։ Իսկ մեք յկոյթն
զորութե Հաղորդն այժ առնել. զկոյթն խորհուրդն ու զան
ձայն արկեալ՝ ոչ Հարկանելեօք. մի իրաւանց և արդարութեն
զոր նորա առաջ խաչին

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

զի շնորհք գլխոյն՝ և անդամակցացն ախտացելոց. առաքածեսցի ՚ի լուսոյն ՚ի ստորինսն։

Եւ՝ ամէնայն չիջանել առել. զի ՚ի սպասաւորութեան որ ՚ի մեր մեղաց, խոնարհ ոչ խոտորեսցին. և այս՝ սպասաւորութիւն է վասն նոցա ընտրելոցն։ Այլ՝ երբեմն զգայութեամբ փոխեա այս յանձն կալ առաւելութիւն։

Եւ՝ զի ոչ անուանեալ է աստ, այլ՝ ոչ և ոչ, և զգաստ եղիր. զի յետ ասացի փառացն յառաջին զառաւելութիւն կեանս, զգաստութիւն ամենայնի հանդերձ, մինչև յորս հասանիցեմք. զի հայեաց, և բարեգործութեան յոյժ առաւել յետոյ առցէ. ըստ մեծին ՚ի մերոյ քրիստոնէից հաւատալ ընտրելոցն։ և յա այն մերոյ քան զհասս յաւիտենական յաւիտենից ամէն։

Աստ՝ յոյս յայս խոստանալ անդամս եկեղեցւոյ և մխիթար մարդկան և հոգւոյ և մեզ լի. մանուկ յաւէտ մաքրեալ ախտանաց Սատանայի, որ Աստուած փառաւորել ՚ի յանդգնու ծառայ. կամ յերկիր. յերկինս զինուոր անկեալ ոգւոյ և մարմնոյ, գործք և ծերութիւն, մեղս ՚ի լի կամեցեալ և յետ մերձաւոր նորա յաղթելոյն, յափշտակ, յաւիտենս, և ՚ի զմնեսցէ. զոր ամենայն համառօտել կարճառօտել է և ի մի գիրք յաղթեալ անգին. որոյ յիշատակն որհնութիւն եղիցի, անդրանկութեան՝ որ մեզ պատմեա եղև ազատել և հաւաքել ՚ի մի, թողուլ և յաւելուլ կամաւ, ՚ի կարծիս՝ թէ չէ յար_ մար, ի՞նչ մեզ ամենայն թողուլ. և շնորհ զոր նա էր թողեալ, և զոր մեզ պարգևեալ, և յանձնել ՚ի յիշատակ, զո_ րոց թողութիւն քո անդրանկ հայցեմ ՚ի հանդերձելոցն.

Սակայն՝ յո մերձաւորն ասացի ՚ի մեծն յոյս վարդապետեալ ՚ի քո գլուխ, և յետ անդամոց. զի ՚ի մերձաւոր ՚ի գրե_ նոյն. և ՚ի նորոգեալ որ ՚ի գերեզմանս կամն ձեռն ասկերսն մեր շարժմանցն ծնողաց. և հարազատաց, և զաւակաց նոցա, և կենդանեաց. նոյն և ննջեցելոց թողութիւն հանել զմեղսն խոստովանել ամենայն լսել և ամ բարութեան իբրև. և ՚ի գալն ՚ի միասին գնդակութիւն անուանեն զնոսա, և յանցանս զնեղեալ ՚ի փառս արդարոց և հոգւոց։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԺԹ.

ՆԵՂՈՒԹԵԱՆ ԻՄՈՒՄ ԵՍ ԱՌ ՏԷՐ կարդացի, և լուաւ ինձ Տէր. փրկեա զանձն իմ ի շրթանց նենգաւորաց, և ի լեզուէ չարէ։

[illegible]

Զի՞ տացի քեզ կամ զի՞նչ յաւելցի, լեզուի նենգաւորի։

[illegible]

Ո՞չ նետս հզօրի, [illegible]

[illegible]

ամի՝ որ նմանեցան և նմանին նմա․ Գործեալ՝ նեարդ հզօր՝ զգաստն առանձնական առէ առաստաղի ՚ի հանդերձեալն, և մին և այլ կերպարանք՝ զառաջին հարուածն․ զոր այլ թարգմանքն ասեն՝ խառնեալ է կերպարանս անապատարանս․ զի այլ որք նեարդ մեկնալ կարծեաց ասացեալ՝ զհարկաւոր նեարդն՝ անա պատ առնէ ՚ի կենաց. և հուր զգալոցս ՚ի բնակչաց․ նոյնպէս բարկութիւն այլ ուր և հատանէ իբր զայրանն զգածք․ զորս մարդն պահեալ է զխնաց, որք անապատ լինին յօժարա_ նաց և ՚ի բարեխօսից․

[illegible]

Ճանաչեալ կենաց մարդոյ՝ եօթնանասուն ամ, նոյնքան հրեշտակն ՚ի բարերարն․ և այս՝ զի է կիսամասնայս բնակէին․ զի կեցցար՝ երկրորդ․ որդէ է խանգեալ․ որք եկին գերեկեցք ելին Աստուծոյ՝ որք պանդխտութիւն հանգերձին զկեանս զայս, և ատամնեալ ապաշխարութեան՝ եթե զնեն ՚ի արար, թէեւ՝ առ_ կա ՚ի նմա առաւել առաքեալն, և որսան փայլեք զգլխաւորն յեցեալ, և վերնոյն եկեալ ամէն ունելով․ որև՝ բաւական է յերկնաւորի զխաւրն թէ՝ պանդխտութեան է յերկրի․ մինչ զի՝ պարծել այլ նորոց․ այլ արդարոց, խառնեալ, յանդուգն, և երկրին մայրն՝ ոչ հանդերձ առաւել կարել առ․ քանզի պատրաստեալ ՚ի՞ մարդոյ, որք առաւել խառնեալն եղեն թէ՝ առաջք և պան_ դուխտք են, և խաւար է կեանք աշխարհիս․ զի կեցցար՝ խաւար առի․

[illegible]

Ընդ բարկացին զեօթնանասուն ամ, որք մերոցք պատերազմի էին․ և ամպայութ թշնամիք, և մարմնեան զի բեր մանկութիւն Աստուծոյ՝ որ յերկրի յառաջ շատ անմահ բնակիչն և բնակեին ընդ աղջամանակին, իբր մարդարեքն ընդ հրե շտակս․ այլ՝ այն և՝ որ ասէր, մինչև յերր իշխէ է ձեռ․ և զաւակական առաւել իբրև զշխարս ՚ի մէջ զայլոց, զի զգայնութեան հանգեն ՚ի նոցանէ․

[illegible]

Նշանեալ, զանխեալ, եղաւ, նոյնժի, մնձաղոց հեթա_ նոսաց ընդ մարմնականն ՚ի բարբերն․ այլ ՚ի մէջ հրեշտակ իբր զմայլեալ որ ասէր, որք եղբարք էք, ընդ էք զինչ ըղ_ մամ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԻ. 626.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

և ոչ կուրաց և վայրաքնելոցն, այլ՝ որոց աչքն ՚ի գլուխն է, իմաստնոցն ըստ սողոմոնի. և այլ և՛ս յերաշխի առնու առնել:

[illegible]

՚Ի բարբիոն, և գերն յետ. մ. որ պաշտեացէ զքեզ՝ ՚ի կատ կածոտ, և ՚ի մեւխատարող կեանքս, և յերկանելն առաւ՝ ընկալցի մօզով ձևառմին. յոյժ ձեան իւր զամէ, և չէ օգնուն սյամի. և կարես առնել զը յնին քո՛ որ ՚ի ձեռս քո առանդեսմ՚ղհօգի իմ:

[illegible]

Տունն ծնեայ՝ որ է արեգակն, և արտեւնեայ՝ որ է առնէ լուսնի, որև՝ ամ հեթանոսք յուղարկեն նուէրս, և խնդրեն քեզ կորուստ: Այլև՝ խոստանայ հոգին զարդելս եկեղեն յեղխոսուէ, լինել ամբողջ հոմանի ՚ի տունէ և ՚ի գիշերի, զի և լուսին մնասակար տայ ունի գիշութեր հանդերձ: Այլ և՝ արեգակն սատանայ, որ խեթիւէ հայեցաւ յաղամ, և հայր խորշակաւ ՚ի սեկանեխս սպառասահօղս. և ոչ լուսին մեզեցէ քեզ՝ որ ծագէ ՚ի գիշերի նեանն, ՚ի նուաղել լուսոյ սատանայինն: Պարձեալ՝ մեղաց մարդկան՝ ոչ արեգակն է պատճառ ՚ի տունէ՝ որ է ուեռագանն, և ոչ լուսինն՝ որ է օրէնքն ՚ի գիշերի, զի չածին պակաս գիտաւն. այլ՝ աւ զատ կամօք կուրութիւն իւրեանց և անհաւատութիւնս:

[illegible]

՚Ի յոլովութէ յոյժ առնէ՝ զի բաղմարեղում և չառաս զաւակ է չարն, մտաւորական, և հոգեկան, և մարմնական, ՚ի փորձութիս և ՚ի ցաւս յաղնագանս բաժանել. և յանէ՝ նս միայն կարող է պահպանել, լինել սպաբեալ հրեղէն շուրջանակի. և կլինէ թէ՝ պահէ զանձն քո, որ է պատերազմ գիւնոց ՚ի յող այղը, ՚ի տանել հրեշտակաց զհոգին յերկ- նից անդիս:

[illegible]

Բոլխնդակէ այսու զամ զելանան՝ ՚ի մտանելոյն յս ծննդեանն՝ զուաշանայ ՚ի մասուց, և յելանելն մահուանն՝ ներքոյ ելանել ՚ի խաւարային իշխանութիս: Պարձեալ՝ ՚ի մտանելն յեկեղեցի և ՚ի բարբիոն, և յելն: Այլև՝ զմտա- նելն յառաքինութի, և զելանելն ՚ի մեղաց, թէ տացէ ու-

[illegible]

Օրհնութիւն Աստիճանաց

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԻԱ

Ուրախ եղէ ես՝ այս ասէին ցիս, ՚ի տուն Տեառն երթիցուք մեք։

[illegible]

Հաստատեալ էին ոտք մեր ՚ի դրունս քո Երուսաղէմ։

[illegible]

Երուսաղէմ շինեալ որպէս քաղաք. և ընկերութիւն իւր ընդ իւրեան։

Ուր

Որ յայնժամ յանտառս հանդերձեալ էր՝ փոյց բուսանելք և մացառաց. այդ քաղաքս երբեմն զառաջինն՝ որ 'ի դաշտայ և 'ի սարահարթս, չինէին և 'ի զօրաւորելն: Այլև՝ այդ քաղաքք առաջին 'ի շինուածս գրգռեալս, որ թաղք թաղք չինեցան յամ երկիրս. նման գոլ խնամոյն՝ որ անդ են դաշտ և թաղք զօրաց Հրեշտակաց, որ և զարդարան խառն որդեք ազատաց, շինեալք զուարճական յարաբանելիւն. Եւ բնակութեն շուրջ, յայտ է՝ գեղք և քաղաքք, և ագարակք՝ որ 'ի դաշտաւն շուրջանակի նման շինէին՝ գինի դարձին. Իսկ խնամոյն նման բնակութեն իւր ազն, և փառքն իւր շուրջ զետեղ, այս է զինքս, որ տաղ՝ կացեք յեր, և եա 'ի ձեռս:

[illegible]

Յետ դարձին՝ երկրատեսան ցեղքն գային 'ի տանն յէհմ, և ոչ կարէաք տաւն ցեղք երբեմն յառաջն. Այլև՝ Հեթանոսք են՝ ինչ կոչելով զերբեանս խառնակման լինել օրինօք, թէ ոչ են բաղձողական. Դարձեալ՝ անդ երևին ազգ՝ ազգոչ, զի խառնեցան է առէ ոչ ընդ բնութիս, և այգ լինիմք ոչ՝ մարմին և անդամ ոչ, երբեմն առէ մարգարէն, թէ եղիցի տունն դաւթի երբեմն զառն ոյ, և յայնժամ անդ երանեն ազգք՝ ազգ, և կանայք և մանկունք, յաղջկն անօթինակոն անեղեալն, ուր եղև ազգակցութիս այս, ծառայել կարօտին: Վկայութի իւրայսրէ, միայնելով թէ՝ տառ առտառ ոչ մարմնով, և եղաւ նոր ինչ. այդ յերանել անդ Հրէիցն միայ լինել թէ՝ չէն օտարացեալ ինքեանն: Այլև՝ անտի յիմնավորին ենէ եղանեն ազգք Հոգեղինաց, և Հրեշտինաց տարօրաց. երբ ընդ ամենակաւն յանկարծ. խառնակման լինել անուանն յի քեւ. որ եղև մեզ առաջնորդ՝ անդ եկեղեն

[illegible]

Զի այդ 'ի տանն գանն ոմ՝ ցեղքն, նմանապէս և 'ի դատաստանն Աթոռք արկեալ են 'ի տան դաւթի, մինչ որին սրբանացին և ենմանցք, երբեմն յատուրս դաւթի և քրիստոս, և զ'նոն աթոռ և սեղան սրբոյ: Այլև՝ աթոռք յետոյ և զօրաւորելի: Իւր 'ի մերձին ենէ՝ աթոռք առաքելոյն, զոր ոչ խառնայան երկրատանեցն

[illegible]

Սև

Սիմաքոս՝ ողջունեցէք զԵմ. քանզի զհօթանասուն ամն խռովութեան եւ աւերման զայլ համբաւն, յայսմ՝ նոքա փոխեցին զուրախութիւն յամ երկիր՝ շինութեն, եւ խաղաղութեն, զի մնացորդն ՚ի հեթանոսաց յամուրն զալ ՚ի տա, զի ոչ մնացաման եկին Պարսից՝ այլ սիրեն զերկիրս, եւ իմ. խաղաղութի կայցէն ընդ ող, եւ անդ զիջեն զշինուածս առաքինութեն. բառ պաղատի ձեւ՝ մեր առաքինութեն յերկինս է։

Եղիցի խաղաղութիւն ՚ի զօրութեան քում, եւ լիութիւն յաշտարակս քո։

Այսօրէն զաւթիթ մի ևեթ՝ թէ զօրաւոր և շէն կայցես. ամուր աշտարակօք. Զօրութի յա. խաղաղութի հոգին ան. ամուր աշտարակ՝ խոչն ցցեալ ՚ի սիրտն, և զաւթն հոգի՝ ՚ի մէջ անդ ամուր աշտարակի, առ որ ամենայն աչքն հայի, և ոչ որ կարէ յաղթահարել զմեզ ՚ի ձեռաց նորա, բառ ձայնին յի։

Վասն եղբարց եւ ընկերաց իմոց խօսէի զխաղաղութիւն. վասն տան Տն Այ մերոյ խնդրեցից զբարութիւն ՚ի քեզ։

Գիտեմ ասէ զաւթիթ՝ որ յայն ժամն չիցեմ ես մարմնով կենդանի, այլ վասն եղբարց եւ ընկերաց թագաւորաց եւ ազգին իմոյ խօսիմ աւետիս, եւ վասն քո Եմ, եւ մի տաճարի ան. խնդրեցայ զբարութի շնորհել ՚ի քէն ո Եմ։ Այլ՝ եղբարք զաւթի եւ ընկերք՝ քրիստոնեայք են, որ ծնեալ կային իբրեւ զնա. թագաւորութի, քահանայութի, առաքինութի, ժառանգութի. խնդրէ զբարութի անդակա ՚ի մէջս. զի քաջ գիտէ զաւթիթ զայս, եւ խառնել հոյցէ զնոսին ասելով այսուր, յիշեա մեզ որ ընդ համայն ժողովրդեան քո, եւ այց արա մեզ ՚ի փրկութեն քում։

Օրհնութիւն Աստիճանաց։
Խոստովանութիւն եւ խնդրէ բարեգործութեան, որք փառաւոր յուսովն ՚ի Քո բնակեալ ասելով

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԲ.

Առ քեզ Տէր համբարձի զաչս իմ. որ բնակեալդ ես յերկինս։

Զմտացն ասէ՝ յիմ ցնորից եւ ՚ի հոգոց սպառակեալ, եւ ՚ի մարդկանէ յուսահատեալ՝ առ քեզ միայն հայիմ. որ
թէ

Թէպէտ՛ աւելի, ամենայն զոր ինչ շնորհեցաք, դու 'ի քո աշխատանաց բնակես. ոչ զի այդր բնակեա՛ նախանձախնդիր, այլ զի այդր առաւել արդարութիւն 'ի հրեշտակաց, որ և 'ի հեզս և 'ի խոնարհս 'ի մարդկանէ՝ հանգչիս եւս, և ոչ միայն բնակես։

[illegible]

Ոչ ժամանակաւ ինչ, այլ զգայս և զգերեկ. որ թէ առնու կերակուր և հանգստեան և զանմաշէա, և թէ ոչ առնու, թէ ստանէ, թէ պատուէ, թէ կայլէ, թէ արձակէ, չէզոք 'ի բաց. զի գնեալք արծաթոյ են։ Որև՛ մեզ պարտ է գիտել առնել. զի գնեալ եմք արեամբն յոյր, և ոչ եմք անձանց տեարք։ Ող ... 'ի ձեռն ... բերոյ, այս առաւել է քան ծառայէն առ տերն, զի կարէ քեզ ..., և մերձ կան 'ի սնանկս և յամենայնս զով ամենայնքն, և զար դարձն զնա, և այժմուն 'ի նա՛ անդրանկհատ. զոր և մեզ պարտ է առնել մեք եկեղեցւոյ, որ դշխոյ և թագուհի է երկնից, զերակրդ ... փառելի պարտ է, և կանոնաւ նորա՝ զարդու գեղեցիկ եկեղեցի ամենայնք ... զի նա ինքն է եկեղեցի ամենայնք։

[illegible]

Ոչ երբեք զղջալ ինչ պահանջեմք, այլ ողորմութիւն հայցեմք եւս զառաւելով։

[illegible]

Արքեպիսկոպոս զբերդակաղ պաշտամանց ցուցանէ. զի քա զոլ լսոք արհամարհանօք, բարեկացոյն՝ եօթնամասն ամ, և սատանայի մեղա, որ աւելին ոչ է ուղն ձեր։

[illegible]

Զան թէ առարք ծառայութիւն՛ մարմնոյ աւելի ցաւս հասուցանէ հոգւոյն, որ դառն է քան զամարհանարհնին յամբարտաւանից, յորմէ այլոց ալքարք և հառաչեն։

Օրհնութիւն Աստուծոյ։

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԳ․

Եթէ ոչ Տէր էր ընդ մեզ, ասասցէ Իսրայէլ, եթէ ոչ Տէր էր ընդ մեզ։

Խրատ տայ կանուխ [illegible] փրկողին, [illegible]

Ընդ յառնել մարդկան ՚ի վերայ մեր. կենդանւոյն կլանէին զմեզ։

Իբր գազանք [illegible] կամէին կլանել կենդանւոյն. [illegible]

՚Ի բարկանալ սրտմտութեան նոցա ՚ի վերայ մեր. ապա և ջուրք [illegible] ըն-կըղմէին զմեզ։

[illegible]

Ընդ հեղեղս անցին անձինք մեր. անցին անձինք մեր ընդ ջուրս ան-[illegible]։

[illegible]

Օրհնեալ է Տէր. որ ոչ ետ զմեզ յորս ատամանց նոցա։

[illegible]

Ա․

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

694.

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԴ.

[illegible]

[illegible]

էրն, և կայ նոյնպէս՝ ուր յինչ՝ բնակեալ։ Այլև՝ մերին սրտին նմանել պտղոյն արդարոցն, ուր ոչ է ապականութիւն։

Լ[illegible]

Ցոյց է զենդմէ զդրախտ, նոյնպէս և որն խոնարհի՝ արք ... ժողովին։ Այլև՝ զմերին սրտին հրեշտակք, որ են ընդ են հրեշտակ, և որ զնա բովանդակեալ է, յաւիտենական ժամանակաց մինչև յաւիտեան։

Ո[illegible]

Զթագաւորս հեթանոսաց ասէ, բստ այնմ՝ վայ ասա բռնաւորութիւն, զաւազան ցասման իւրոյ ՚ի ձեռս նոր, զոր յաղթ-ասար աւարեցից․ այլ չթողուլն՝ զփրկութիւն ասէ․ բայց արդարքն մի ձգեսցեն զձեռս իւրեանց յանօրէնութիւն, զի ոչ փայլէ, և ոչ առնու ինչ գործ անօրէնութեան՝ արդարոյն, իբ-րև ոչ է միաբանութիւն լուսոյ ընդ խաւարի։

Բ[illegible]

Զի արդարադատ է որն, բնութեամբ ասէ, զբարին բարեաց՝ որոց փայլէ, բստ աւելոյն՝ որով չարիք չարեաց ձեռն։ Եւ այնոցիկ որք ուղիղ են սրտիւք, ասէ, զբարիս և ուղղարարս ՚ի հաւատս՝ թէ գործոյն չեն կա-րօղ․ իբր զաղաքս միաւոր հեռանդին, որ ուղիղ սրտիւ տանէր վշտայն։

Ե[illegible]

Որ փոխանակ բարիս առնելոյ ընկերաց յանիշատակէ և՝ Թիւրեալ յօրինաց, առնի զնա որ ը այնոսիկ՝ որ անօրէնք են ՚ի բնէ, և գործքն չար, ՚ի կորուստ և յապականութիւն․ իբր յուղայ՝ որ թիւրեցաւ յառաքելական դասուցն․ յանիշ-տակեալ զերեսուն արծաթին՝ ընդ առատնոյն և ընդ ան-բաւականն տարեալ լինի ՚ի տանջանս․ իսկ օրինապահքն որք յար յօրէնս նոր հայրին և յոծ, միշտ ՚ի խաղաղութեան են․ իբր որն զինի յարութեան ասէր, խաղաղութիւն ը ձեզ․ և զորս խաղաղութիւն ՚ի ձէ ինչին որ։

 X Oր

Օրհնութիւն Աստուծոյ։

Արժանաւորեա եւ հրաման տուր, ... ողորմեա մեզ, ...
... ամենայն ...
... Տէր ...

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԻԵ.

Ի ԴԱՐՁՈՒՑԱՆԵԼ ՏԵԱՌՆ ԶԳ-

գերութիւնն Սիոնի, եղաք իբրեւ մխիթարեալք։

Զոր այլ թարգմանիչքն եղիցուք ասեն, զի դեռ լինելոց էր. ասացեալ 'ի գերութեան մի է բնակն, և լինելոցն։ Այսինքն՝ առաջին արդարոցն պարգեւեալ է առ նոյն, դարձուցանել զգերեալսն 'ի սատանայէ, իբրեւ զանուանակ որդիս. զի լցեալ նոյ մխիթարութիւն, և ոչ իբրեւ զերեւութական բարեկութիւն

Յայնժամ լցաւ ուրախութեամբ բերան մեր, և լեզու մեր ցնծութեամբ։

Խնդութիւն՝ փոխանակ սգոյն. և լեզուք մեր՝ փոխանակ արտասուացն մինչ գերի էաք, 'ի դառնալն խօսք գերամբ և գովութեան ցնծութեամբ, որ հնչէր զամն գոհութեան։

Յայնժամ ասասցեն 'ի հեթանոսս, թէ մեծ արար Տէր ողորմութիւն ընդ նոսա. Մեծ արար Տէր ողորմութիւն ընդ մեզ. և եղաք մեք ուրախ։

Եւ այս առաւել էր պատճառ խնդութեան, զի զխոստովանելն ... ամենայն ... և զզօրութիւն նոյ. և նոքա թէ հեթանոս, մեզ զմարդ ոչ գոհանան, զի մեզ են բարիքն. բայց ոչ սոսոյ փրկեաց, այլ մեծ արար զառնելիքն, հոգա- ւոր և անմահ. և մեք եղաք փրկեալք, հեթանոսաց հետ ... և մեզ բերկրել։ Այսպէս և դառնալն մեր առ Հայր, ... և մեզ մխիթարել 'ի ձայնէն նոր, և առաջի հրեշտակաց ուրախութիւն, իբր 'ի դալ անառակին։

Դարձո Տէր զգերութիւնս մեր՝ որպէս զհեղեղս 'ի հարաւոյ. որք սերմանեն ար- տասուօք, ցնծութեամբ հնձեսցեն։

Առաջինքն ասեն զի յեւանոյն. որպէս զուղխս 'ի հարաւոյ, զի հեռի հարաւակողմ է երկրի. որպէս հողմն հարաւոյ ... 'ի հոսեալ ձիւն և սառն, ... յառնեն. նոյնպէս ազգ- ... հողոց ... զայս ... 'ի գերութենէ իբրեւ զուղ- խանն։ Այսինքն՝ 'ի կակղանալ սրտի սառուցեալ հեթանոսաց,

մերս

[illegible]

[illegible]

Զի մեղաց [illegible]

[illegible]

Քանզի [illegible]

Օ[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԻԶ

Եթէ ոչ Տէր շինէ զտուն, ի նանիր վաստակին շինողք նորա։
Եթէ ոչ Տէր պահէ զքաղաք, ի տարապարտ տքնին պահապանք նորա։

Քան

Բանզի զոր 'ի տաւընդեան փառաւորեսցին՝ գեղջերն կոր-
ծանեսցեն թշնամեացն 'ի յաղթեցէն ան։

[illegible]

Մինչև էին եկեալ զօրաբարէլ և յետ. այդ՝ ա-
ռէք մինչև էր 'ննջեցեալքն, այսինքն՝ հանգեալքն. զի մին ձևն 'ի գերծ, և միւսն 'ի սուր և յաղեղն. կամ մինչև էր 'ննջեցեալքն զգուշն մահու։ Պարծեալ զկործանեալ ազա-
նդ բնութիւն եկին չինել մարդարէքն, և արդարք, և ոչ կարացին. մինչև եկն առաքեալն աղաւնոյ, և եղև երկիրդ-
աղամ։ Իսկ հոգւոյ ցաւոյ ուսեալն՝ նախ՝ զի առաքեալք որ զայնակ և զառաքելականք էին մարդկան, չէին հալածել, ծե-
ծէին զնա անիծելով, խաչելով, և կարկառն, և մարտ-
խու, մինչև եկն հայր ընդմեյ յերկնից։ Պարծեալ բանա-
կան հայրն յարուցանելն ուսմանն՝ ցուցանելն խոցի մի-
տաց, զի ոչ կարացեալ ունէր յետ բնական աղբերս ձանապար-
հութեան, մինչև եկն որ առաց, են եւ յարութեան և կեանք,
և հայ, և ջուր, և հոգին. ասաքի առէ, որդ արկէք 'ի լունէ
զայն յարութեան։

[illegible]

Բանն՝ զհանդերձն առէ, զի արդեն բարձր խայր 'նորա
հանդերձ և ոչ քննել եւ. մատնիչութեան խառանդակ 'նդ բա
բժշկութեան, և առէ թէ՝ 'ի մատնիչութեան յակոբ։ Այլև՝
զլուխ արդեօք ի ուրի կոյն տերն, չասնաւ անձարայ, և անհամլ, զի
որ փառաւորէ 'ի պատուաստարան 'նդ՝ փորձ զայն առ նոյն զօր-
թաց որոնեցին, զոր խառնագուն սրբեանարանցն ամենայն, մի
երկոր 'ի ջերմ անհաւատ, և անձամ։ Այլև՝ առաջինեաց որ են
արդ կրկնաւորք և կատարք, մատնիչութեան 'նդ են, և փորձ
արտաց որոնեցին հօրեալ խոսելու. յորժամ զեպք յորժամ-
'նդ՝ Ձեռն կենդանութեան բանեցիտ՝ ուսմանց և խորապէ,
որում ամէն բարկամ որդ խո 'ի փառս։

[illegible]

Յորժամ թագին 'ի մատնիչ հօրոյն 'նեռք. սխալու՝
որդ էր մանկութեան բանց լինելն, որդ էին 'ի ձեռագն 'նդ այժ
մեկեալ լեւանն զթշնամին։

Եւ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԵ·

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Այն [illegible]
[illegible] համբերութեամբ [illegible]։

Յիսուս՝ զայս ասաց թէ՝ բարի երկիր, որք մարմնաւոր բարեաց սերմունք էին, որով հաշուէ մարգարէս։ Այն քո ոչ այդ էր, և թէ՝ այսպէս օրհնեացի ամ մարդ, առնցես զու զբարութիւն [illegible], առնցես զու գործէս որդւոց քոց. այս ամ բարիք՝ լինին քեզ առ եթէ [illegible], և առդար լինիցիս. զի է և այս՝ առաւել բարւոյ, և ՚ի տուէ յաջողեալ. ասելոյն՝ յորժամ [illegible] որև՝ այլ մեծագոյն համաւոյն լինին արժանաւորք։ Այն քո՝, մնայէ այսու և զինաւոց բարեպաշտութիւն, և թէ՝ որդիքն [illegible] լինին, [illegible] նմանին [illegible] թեան. ոչ ՚ի [illegible], եւ ոչ [illegible] նի [illegible]. շուրջ զսեղանով, որ է [illegible] ցին։ Կատարեալ՝ կեն երկրիցի, զի [illegible] թէ՝ կեն քո այգի. այլ՝ իբրև զայգի, այսինքն՝ նման քեզ որ ասաց՝ ես եմ այգի, որ է որթ ճշմարիտ. ոչ պտուղ առէր 'նմանող ինձ երկրորդ, իբրև ես եմ. և այսպէս է 'նմանել հարսանին գեղոյ՝ փեսային յէ։ Որդիք քո՝, որք մկրտութեամբ ծնանին՝ որդիք լուսոյ լինին. շուրջ զսեղանով քով. լցին հրապարակք քո՝ մանկունք և աղջկունք, և ամփոփեալ ՚ի ձեռս նոյ։ Այլ՝ երկու են սերմանք յեկեղեցին, ուստի՝ ուր աշխարհականք ժողովին ընդ եկեղեցականս. և ուր ոչն սպասաւորքն՝ քահանայքն, և սարկաւագունքն սպասաւորեն

Այսուհետեւ օրհնեսցէ [illegible], որ [illegible] ՚ի [illegible]. օրհնեսցէ [illegible] ՚ի [illegible]։
Եւ [illegible]։

Զի ամ՝ փառաց և բարութեան զատուցով, և պարգևաւոր, և ոչ այսմ անուամբ ազգի, կամ այն. օրհնեացէ զքեզ Տէր, անդ առաքելով զհրեշտակն ՚ի սիոն. և զմեզ յեկեղեցի, ամ հոգեւոր օրհնութիւ յերկնաւորս ՚ի քո. և տեսցես զբարութիւն, նորա՝ շնորհիւ և լուսով մարմնականս յետ մահու 'նորքին, և մեզ ՚ի մէջ քին՝ զոր առաջ զանձեալ, զառաքինութեան զհատուցումն զոր ակն ոչ ետես։

Տեսցես [illegible] ՚ի [illegible]։

Մարմնաւորական հրէից. և մեք զհոգևորսն, իբրև առաքեալքն ասեն զորդիս աշակերտաց իւրեանց. խաղա-

ղու

զութի ՚ի վերայ ինչի, զոր սոցա առնի ՚ի վերայ ինչին ոյ, որք անփչանակութ են յաւ հայելով միշտ։

Օրհնութիւն Աստիճանաց։

Ցեր [illegible] յարկեալ ՚ի Տէր [illegible], և [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԸ։

Բազում անգամ մարտեան ընդ իս ՚ի մանկութենէ իմմէ, ասասցէ Իսրայէլ

Բազում անգամ մարտեան ընդ իս ՚ի մանկութենէ իմմէ, և ինձ ոչ յաղթեցին։

Բազում, յեկեղեցւոյ խօսի. և թէպէտ և՝ չար յաղթեցին, ոչ կարացին սպանանել, և չկարեն ՚ի փառաց և ՚ի պատուոյ ընկենուլ, ՚ի թագաւորութենէ, ՚ի քահանայութենէ, մինչև ցայ քն, և լինին ՚ի նա կատարածի։

Զթիկամբք իմ հարին մեղաւորք. ընդ երկար արարին զանօրէնութիւնս իւրեանց։

Սեմեայս՝ ՚ի վերայ միաբանց խնդայ սաղմոսին։ Թէպէտ խոտն լայնեցին. որ յայսմի առնէ զջերմակին, որ է լայնելին. և սա չեկն զհամբաւն ՚ի նոյն բարեացն մարմնականաց։ Այլ՝ զթեկուոս առեալ՝ զգայուն յախուռնականն, որ ՚ի թեկեանց ելեալ, և ոչ ջերմացի կալեալ. զոր ոմն յանդգնեցին՝ ոչ հայելով ջերմս ոմանց թէն, այսմ՝ որ են կանոն զթեկուսն ՚ի հայաստանս, և զմնացս յայլազգին, ՚ի մարդարէին եղայեալ։ Ընդ երկար արարին զանօրէնութիւնս իւրեանց, եղեղացիքն անձնեալ զինքն երկնահայեցք ան, և թագեակքն՝ եսթանանուն սա։ Այլ՝ հրէայքն յարեան մարգարէին խոստանալ զի՞ն տքանացն կարի ջերմակեցին զանօրէնութիւն։ Այլ՝ հեթանոսք բազում արարին անձնաւոր սոյն, իբր մաղթայեկ ասին տանն, և յետոյ քրիստոսի միայնոյն, կուսին և չարչարանս թէկեանց անձնացուցանել զինքս իւրեանց։

Տէր արդար է, և կոտորեաց զուլս մեղաւորաց։

Ամաչեսցեն և դարձցին յետս ամենեքեան՝ որք ատեն զՍիոն։

Այլ Թարգմանիչն՝ զինքս և զինքանոյս մեղաւորաց առեն արդար դատաւոր է տէրն, հաստատեալ կապելով զինքս թաղաւորաց՝ որք են զօրք, որք բարձեալ կեան իբրև զգլուխ զթագաւորսն. իբր զօրք անօրէնեալ խորտակեցան, և

զգլուխն

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Սովորութիւն է այս, յորժամ [illegible]

Օրհնութիւն [illegible]:

[illegible]

ՍԱՂ.

ՍԱՂՄՈՍ ՃԻԹ.

'Ի խորոց կարդացի առ քեզ Տէր՝ Տէր՝ լուր ձայնի իմում

Այսինքն՝ ոչ լեզուաւ, և ոչ վերի 'ի վերոյ շրթամբք, այլ 'ի խորին խորհրդոց, լի յուսով, և սիրով յօժարութբ. այլ ոչ այնպէս՝ որ ասէ, մերձ ես դու 'ի շրթունս նոցա, և հեռի յերիկամանց նոցա. և ինքն իւրն վկայէ, ժողովուրդս այս շրթամբք մերձ է առ իս, և սիրտք իւրեանց հեռացեալ մեկուսի են յինէն, զուր պաշտեն զիս: Վասնորոյ կրկնելով զՏէրն՝ վստահութիւն ասէ՝ լուր ձայնի իմում. ձայնս և եթ է իմ ասէ, բանս քո է, և ամ՝ բարի իմաստք:

Եղիցին ականջք քո 'ի լսել ձայնի աղօթից իմոց:

Անձանձրելի է ամ, և ոչ բաւականին նոմա զլսողութիւնս. այլ՝ որով զօրութիւն լսէ, և տեսանէ, այն և ականջք կոչեսցին բստ մերոյ օրինակի. և լինին այս 'ի խոնարհեցուցանելն. որ այլ ասէ՝ զի լի է ականջ նոր 'ի քաղցրաձայնութենէ մարդոց ընթերցանողաց, զլուանալ ազերսանս իւր մերս անկարութեան. և կամ զի ասէ խնամոտն՝ երկիր խոր, երկինք բարձր, ամ՝ երկիր ասէ՝ կարդացի ընդ իս. իբր անդամք ամ՝ բերանով միով, և զու լուր միշտ զոր ականջաց քոց հրեշտակաց բարեխօսութիւն. զի ականջք քո մերձագոյն են քան զբերանն, որ են հրեշտակք՝ քան զմարդիկ:

Թէ զանօրէնութիւնս սպասես Տէր՝ Տէր, ո՞ կարէ կալ առաջի քո. զի 'ի քէն է քաւութիւն:

Որ ասացեր՝ մեղքն ձեր որոշեն 'ի մէջ իմ և 'ի մէջ ձեր, և եթէ յայդ հայիս դատաստանաւ՝ ո՞ կարէ զալ և կալ առաջի ամ քո, և առ՝ համար, թող թէ արդարանալ երևել բարւոյ, և գտանել արդարս. զի 'ի քէն է քաւութիւն զոր մարգարէն ասէր, ամ քաւեա զիս զմեղս իմ. Բազմապատիկ եղաք մեղօք մեկնակ բնութիւն մերդ. մի անկեր զապաշխարս քո զոր և յաւուր բազմախառն, զի 'ի քէն կարելի է. զի քոյդ մի ասի:

Վասն անուան քո համբերի քեզ Տէր. համբերեաց անձն իմ բանի քում. յուսացաւ անձն իմ 'ի Տէր:

Անուն քո ողորմած է, գթած, երկայնամիտ. իբր ա-ղօթս 'ի գնելն զմանկանս 'ի ձեռաց մեղացն. եւ բանիւն սաստեր եօթանասուն անգամ կալ էին զերի. աղէ անուն քո, եւ աղէ խոստացին բանիւն. եւ ժամանակս եօթանասուն անգամ, եւ յի-նէն այլ ինչ, քան թէ՝ հանդերձեալին չարաչար կեանս զեր-ձաց, զոր մխայն ունիմ զնել առաջի քո, այլ՝ զայսն ան-ասանելի. որ է անձն հաւատոյն, եւ առաջին նունէր, զոր ե-նոր մանուկ. զոր եւ առնէ, յուսացաւ անձն իմ 'ի տէր. եւ որ յուսայ՝ ոչ ամաչէ յաւիտեան

'Ի պահէ առաւօտու՝ մինչեւ ցգիշեր. 'ի պահէ առաւօտու՝ յուսասցի իէլ 'ի տր:

Ցերեկն յեղխրաւէ՝ մինչեւ ցերեկոյ յիշմանէն մեր 'ի բարկութենէ. 'ի պահէ առաւօտու, յեղանակէն մեր 'ի բարկութենէ յուսացաւ իմ, թէ որ փրկեաց յեղխրաւէ, հանէ եւ 'ի բարկութենէ, եւ այլ ոչ մնամք երեկոյի, այլ յառաւօտ առաւօտուք եր-րորդ առաւօտուն Յայտնութեան մինչեւ յաւիտեան, որ զինի մահուն յերրորդում առաւօտուն՝ իբրեւ զառաւօտ արարաւ եկին զատկայ եղեւ տրն

'Ի տէ է ողորմութիւն բազում. 'ի նմանէ է փրկութիւն. Նա փրկեսցէ զիէլ յամ անօրէնութեանց նր:

Աշխարհս ողորմութեամբ շինեցաւ, եւ յետ ջրհեղեղին վերստին նորոգեցաւ, եւ իւր ողորմութեամբ փրկեցաւ երկիր անդամ. եւ այսօրինակ զբաւորականք են անդամանեալ ողորմու-թեան, զոր բազում կոչէ, առաջ զմիածին որդին 'ի մահ, փոխանակել բնութեան, ու առաջել հետեւ մեզ զեն առաւելութեան չարչարանս, եւ բազում անդամնոց զթեւութեան ոյ, եւ ոչ չափի, եւ ոչ կշռի, եւ ոչ թուով անկանի. 'ի մեղաց կամ 'ի խորհրդոց, կամ 'ի բանից. Այլ փրկութիւն մեր յո 'ի ծագ եւ 'ի բնութէ ներէ, որ փրկեաց զմարդ իւր յամ նեղութեց եւ 'ի յաւիտենից մահուանէ, եւ 'ի գերեաց, եւ յապականութենէ եւ 'ի դժոխոց, եւ 'ի գեհենոյ հրոյն, եւ 'ի հողոց եւ 'ի ցաւոց, եւ 'ի տրտմութեց, 'ի բնութիւն իւր խառնելով:

Օրհնութիւն Աւետմանց:

Զհանդերձեալ զբռնութիւն յայս աւուր առաքեալ:

ՍԱՂՄՈՍ ԾԱ:

Տր մի յանդիմանեսցես զիս. եւ մի դատեսցես զիս:

Դանիէլ՝ եւ երեք մանկունքն, եւ մարգարէքն, թէպէտ հա-

ւին

սին յիշխանութիւն, և թէպէտ մեծացան, և նորահրաշ պատուէլեք զարդեցաւ 'ի ձեռս նոյ. զի բարձրութիւն սրտի ոչ մեղին գամբարբիչս, այլ՝ զոյս ապաքինէ իբր զոյնս այլ՝ զեղեկնս էարկ 'ի հնազանդութիւն. նմին իրի և որս ասէր, ստաբուք յեկեղեցւոջ, զի հեղեալ: Սիրոյ՝ զաղին ասէ. չեղէ ասէ նման չար ազգային, որ զենեալ ասէր ամէն 'ի բազմանս: Եւ ոչ զրօսան այսք իմ, զի՝ մեծ ոչ ցանկեցայ անդամ 'ի խորհուրդս մեծութեան. և զմարմինս այն՝ յորովք են որ կերպարանեն, խն թիւ հայելով և ախտարկելով, և զ յանձն պատուելով, զոր ոչ արարին մերձաւորքն իւր, զոր այսոր անդրադարձն անուանէ զպարծելն հպարտութիւն թէև արդար է:

Ու [illegible] ընդ [illegible]. և ոչ ընդ [illegible], որ [illegible] [illegible] [illegible]:

Ընդ մեծամեծ հպարտացեալսն. զանձինս ընդ իշխանս պարսից և մարաց. և մաքրեալք ընդ հանճարս: Եւ ոչ ընդ այնոսիկ որ պատուէին եղեն քան զիս, ընդ նահատակաց և ընդ կեսարս, որք երկիրպագանէին բոլոր, և վիճակին: Այլ՝ առաջին պատուէին սրբոյն ոչ հաւատարէին պատեձինս, ասելով՝ յամօթ և նախատինս երթալ ծառայից քոց և պաշտօնէից:

Բայց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible]:

Իբր որս ասէր, եթէ ոչ զարմանք և լինիցիք այդ ըղ մանուկ ոչ կարէք մնանել յարքայութիւն: Եւ այդ մանուկ զատուցեալ 'ի սանձոյ մօր. թէպէտ՝ զատն զկերպ օծանեն ոչ զիւրաւ կարի. կամ՝ սարսուցեալ խաղալի, արջոց, և ըղլով հարկանէ, և փափկագոյնի հաշտի, և խնդրէ: Այսպէս՝ որքն յերկայնամտեայն այդ քրիստոս, աղաչաւոր պատկեն, իբր երեխայս ուխտէր չխօսել բնաւ, զի քան զան եղև լինա՝ նախատինս ասէր, մինչև այլեւս լինէր փոր նշ. և ամբարտաւան ասէր, ընդ էր ցուցէր լինէ ախտաւորութիւն և ցաւս. և փաթով զառանցս անդրէն ասելով, որ զնոյն քո լուռ և երկնէր:

Այլ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Իբրև ամբարտաւանից զխոկեցաւ յերկինս, և սեղևկեաց. և թէ ասիցէ ոք՝ մի թէ չխօսէր ած. յայլոց ողջա-

ասէ

աւէ եւ յորինակ, եւ ոչ պարծելով առաջի ա͞ծն ուսուցանէ զեւր առաքինութիւն։ Ցուցանել ինձ 'ի մ͞ր, յորում անգամ ուսեալ առէ ինձ՝ զնորա յաւուրս յերս եղբարսոն եւ 'ի բաբերոն, եւ որ ինչ գործեցան յերկարեան աշխարհին, եւ անզէն խակ յեկն, բաւան հարկոր զնմանէ՝ լինելին յաւում Է այ յայանհեալ մինչեւ յաւիտեան։

Երգ աստիճանաց։

Ըստ ինչ [illegible] ա͞յ, [illegible]․ [illegible] [illegible]․ [illegible] [illegible]։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԱ.

ՅԻՇԵԱ ՏԷՐ ԶԴԱՒԻԹ, ԵՒ ԶԱ-մենայն հեզութիւն նր։

Եւ թողու զայլ բարիսն, եւ զհեզութիւն առ սաւուղ, եւ առ աբիսողոմ, եւ առ այլս, եւ զայս միայն յիշեցուցանէ, թէ այնչափ ջերմն փափագմամբ կամեցաւ շինել զտաճար տ͞ն, անհանգիստ յանկողինս, 'ի քնոյ, եւ 'ի նիրհելոյ անգամ, եւ այն՝ երդմամբ։

Որպէս երդուաւ տ͞ն․ եւ ուխտս եդ ա͞յ յակոբայ։

Հարկ եղ անձին, զի մի պատճառք ինչ եւ հոգք խափանել կարասցեն։

Թէ մտից 'ի յարկս տան իմոյ. թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց. Թէ տաց քուն աչաց իմոց. եւ նինջ արտեւանաց իմոց. եւ հանգիստ քունքաց իմոց. մինչեւ գտից տեղի տ͞ն ա͞յ յակոբայ.

Հանդերձեալ մարմնոյ՝ զոր երդուաւ աստ, մինչեւ գտից, եւ ոչ թէ շինեցից, զի այն՝ անհնար էր։ Վասնզի՝ ասէ պատմութիւն թէ՝ յաւուր միում 'նստեալ էր դաւիթ 'ի տան, եւ նաթան էր 'նմա, եւ ասէ դաւիթ ահաւասիկ ես բնակեալ եմ 'ի տան տաշածոյ մայրից, եւ տապանակն ա͞յ 'ի բացեայ է արեւ, եւ է անձրեւ. եւ ասաց նաթան՝ զոր ինչ կամիս՝ արա. զի տ͞ր է ընդ քեզ. յերեկին ասաց, եւ ոչ հրամանաւ ա͞յ. եւ 'նա յարուցեալ խնդրէր տեղի. եւ առնէր պատրաստութիւն ..., 'ի կոյն ..., որ հրեշտակն մերձեցոյց զսուրն 'ի կոտորելոյ, եւ մնացին անդ պատարագ եւ ասաց. աՀա լուաք զնմա

'նէ

նէ. զաւրութ եւ նախաթան լռման 'ի հողւոյն զառաջարկէն ամն որ չինել պարտ է. քանզի՝ առաջ մարդարէն նախատան. որք կանգնեալ անգամ ամն 'ի կողն ամենայ. եւ հոգին որ արդեամբ նմա թէ՝ որդին քո մեռ չինէ տաճար չէղեալ՝ 'ի հոգւոյ եւ 'ի մարմնոյ, որով փրկին ախտաժէքը. ը որ խնդացեալ բերկրանօք ասէ ։

Ահա լուաք զնմանէ յեփրաթայ. եւ գտաք զնա 'ի դաշտս մայրեաց։

Եփրաթայ՝ որ է բացումն. յայտ է յայտնութեան անձաւ խորհրդոյն՝ որ ծածկեալ էր յազգաց եւ յաւիտենից. Քանզի՝ ասեն 'ի պատմաւնէ, թէ 'ի մտանելն զաւրաքանաց՝ կառծն քաղդեայ, էառ կին 'ի հեթանոսաց բնակչաց երկրին, որում անուն էր քաղդեաթայ. ը քանանացւոց կոչմանն, զոր անձնհարեալ կոչեցին եփրաթայ. եւ հայր նր անուանէր զամ երկրին զոր եւ զաւակ իւրոյ, յորոյ անուն կոչեցաւ. Ծն եփրաթայ որ ծնաւ որդի եւ կոչեաց զանուն նր քաղէբ բեթղեհեմ. եւ չինեաց քաղաք անուամբ նր զբեթղեհէմ, որ է տուն հացի որ տուաւ մեզ հաց կենաց իջեալ յերկնից. զոր խմացեալ զաւրութ խնդալով ասէր, աշա լուաք զնմանէ յեփրաթայ եւ գտաք զնա 'ի դաշտս մայրեաց. զառաջարկն անուան 'ի դաշտս մայրեաց. քանզի մայրի էր տեղին. եւ անխնամ զառաջինն. ասէ ։

Մտցուք 'ի յարկս նր. երկիր պագցուք 'ի տեղւոջ ուր կացին ոտք նր։

Որ կոթնեսցեն այսպէս ծնաւ յանտառախաւն առաքինութե մարմնով, եւ եղաւ 'ի մասնս մարմնով, որ որք ասէ. եւ յետոյ 'ի զարդարանս հաւատքին չրջեցաւ առեալ եւ խաչեցաւ, եւ եղաւ 'ի գերեզմանի. յորմէ բանն ունակաւք զան 'ի ծոցէ եւ 'ի ցամաքէ երկինքարազանեան. եւ յարհութեն անունն փայլելն որ կացեալ էն աստ. զի արդ մարմնոյ ոչ է անդ. այլ խնձաղ լուար. Այլ զաւրութ յետոյ ուսեալ 'ի նախաթանայ՝ հրամանաւ ամրակաւ 'ի չինելոյ զանձին, եւ պատասխանն զի խնդիցեն ամ 'ի նա, զի կարծե վտանգավոր չինել կամեցաւ. եւ կամ զի որդին այնու պատառեցաւ. կամ թէ՝ պատերազմ տարածեալ էր. կամ 'ի բազում ալեանցն հերձմանց հեթանոսաց՝ չէր մարթաւր ձեռքն զաւրթի. առաջին զատեղին նախընտրոյ. եւ զօճմանն ծառայն պատարագացն. եւ ունն մեծարանաց զօժարութ նր. եւ չինեաց զհրաշալեացն նորոյն զաւրթի՝ զանխեալ եւ զկործանեալ բնաթիս, 'ի դարձից զաւրթի աստեաւ. ը մեծին պատարագի առաջն

էոյ՝ որ ասէ, մարգարէ էր դաւիթ, և գիտէր, զի երդմամբ երդուաւ նմա ած՝ 'ի պտղոյ որովայնի նորա նստուցանել յաթոռ նորա. Զոր խմացեալ ասէ։

Այլ որ 'ի [illegible]

'Ի չքնելն ազգամնի և 'ի նորոգելն գործարանին՝ ամեն 'ի հեղգութենէ և 'ի խոնարհութենէ անտի գալոյ. Դու և սաստկեալ՝ երկուքին եղև անդ, 'ի չքնեալն ազգամնի՝ ապա նախանձ բնակեցաւ. և 'ի բանն նոյ 'ի չքնուած՝ ամենայն ուսանի մարմին առ՝ որ ապականեալ եղև, և անդի գրութեան ամայն բանին՝ 'ի հոգի և 'ի մարմնի, ընդ երկուսին միաւոր եալ բանին, և մի կացեալ. և առանձնական մանաւանդ լեւ նայ, ապականել արքութեան՝ զոր հայր որբեալ անդ զննուխ բանիւն, և առաքեալ որբեալ զաշխարհս, զոր այլ թարգմանչն՝ ապականել զօրութեան կոչեն, և կենդ տրութեան, յորմէ զօրութեան հօր, և տրութեան որդւոյ՝ երևեցաւ կատարութիւն։

Եր[illegible]

Փոխանակ զի զգեցեալ էր յեաւ զազնեղի պատմուճանն և հրամայեցաւ 'ի բաց առնուլ, և զգեցուցանել նմա ըզ պձնութիւն. և որք նստէին ընդ նմա քահանայքն կիտեալ մայք, որ է հրաշալեացք և նշանաւ ինքն լինի. զոր նմա ասաց ատակ այսպասաւորս։

Քանզի քահանայն հայր է աշխարհի. և քահանայապետն՝ քահանայիցն իշխան, իբր հայր՝ հարանց. և պձնութիւն 'ի յորս նիւթոց փոխանակ չորից տարերաց, 'ի բեհեզոյ՝ որ է երկրի նշանակ, զի փոշ յերկրէ բուսեալ. կապուտին՝ հրոյ. կարմրոյն՝ օդոյ. ծիրանին՝ ջրոյ. զի 'ի ջրոյ գոյանայ. և այս է նիւթ երկնի և երկրի զոր զգենոյր քահանայապետն. և զի էր յուսանողն զերկրաւորն ակնունս, 'ի խորհուրդ՝ երկրաւորն կենդանակերպիցն, և երկրաւորն ցեղիցն ինքն, որ 'ի մէջ բանձոյն գայր, 'ի յազգաննելն զաւանոցն. և երկու ակն այլ 'ի կուսին, նշանակ երկու կիսագնդացին, և խորհուրդ ծածուկ և յայտնի, որ բնակեալ էին ամ այդ մարդկան. այդ թէ՝ զայս ած զգեցեալ քահանայապետն մաքրէր [illegible] իւր առաջի հաշտեցուցանել զնա, և նա էր առ նմա զերկինս և զերկիրս. արդ արդարութի զգեցեալ նախ ինքն, և ապա՝ արդ արդարացուցանել զայլսն. զի արդարութիւն՝ նորքին մարդոյն է պձնութիւն և

ազա

ագահնկլք, որ է պատուհական և ոճրագեղ, այնպէս քան զոր տարբերն, թէպէտ զօրմանալին էր՝ Փանդի Հոգւոյ երեք մասունք են, բան, ցասումն, և ցանկութի. և առանձին յա_ տուկ առաքինութի ունի բանն՝ զխոհականն. ցասումն՝ զա_ րիականն. ցանկութիւնն՝ զողջախոհականն. իսկ արդարութին կարգ են ամենեցուն, զի հաւասարութի, և չափաւորութի արարեալ է. քանզի արդարութիւն հաւասարաբաշխութի աւէ։ Թէ խոհականն չունի արդարութի՝ անհաւասար է, աւելի է, կամ պակաս. թէ աւելի է՝ նենգաւոր է. թէ պա կաս է՝ անմիտ է, թէ հաւասար է՝ արդար է։ Նոյնպէս արիա կանն, թէ աւելի է՝ յանդուգն և լիրբ է. և թէ պակաս՝ երկչոտ է. թէ հաւասար է՝ արդար է։ Նոյնպէս ողջախոհու թիւն, թէ պակաս է՝ արբշիռ է և իգամոլ. թէ աւելի՝ ան_ խայթ է, ապականող է մարմնոյն. թէ զոյգ է՝ արդար է։ Նոյն_ քան հարկաւոր է չորրորդ առաքինութիս, որ է արդարու թիւն. զոր հրամայէ զի ետուլ բաժանողից, որ քուէիք և միջ նորդք են սոյ. 'ի վայր քան զնա՝ և 'ի վեր քան զմարդիկ։ Որ չէ զարդարեալ արդարութե պատմուժանաւն՝ ագահ է, կամ խորամանկ և նենգաւոր. կամ լիրբ. և ցանկացօղ և չէ բաւհանոյ. զպատկերն ոչ՝ ոչ ունի. այլ զպատկեր գազանաց. թէ անմիտ է՝ էշ է. թէ խուաբարոյ է՝ ձորի է. թէ յան_ դուգն է և լիրբ՝ շուն է, և կիսոց չորքոտեղ. թէ ցանկասէր է՝ ձի է իգամոլ՝ ասաց մարգարէն. թէ քծնի է՝ աղուէսու է պատկեր. թէ գող է՝ գայլոյ է նման. թէ ագահ՝ խոզի. թէ սնապարծ՝ բղտու. թէ ամբարտաւան՝ առիւծու. և այս պիտակս 'ի սեղանն ոչ՝ ոչ երևին, և չմատչին պատարագ ոչ և անարգք են, զայս գիտէրդ սրբեն, և զքն գիտէրդ պատարա գեն։ Վա այսորիկ 'ի սրբքն պատկերն ոչ ոչ է. և 'ի յանարգքն կերպարանք գազանացն, և սոյնոց, զորս զանդամեցաք յե_ չել։ Իսկ զայնութի տանս խնդրեցին, մի զմտարք. ա կայն՝ չէ օտար 'ի սմա գրոց և 'ի բանից։ Վա՞ ջեռ զմենյ զարդարութե զգեստն՝ որ կոչէ. և ծնծալ հրամայէ, պատա գոլով 'ի խորհէ մնալ, առնլով թէ՝ մեք քո ծնծալով ծնծա ցեն, զի ծնծութիւն՝ առաւելութիւն է խնդութեն. ոչ թէ՝ եռալ և զուարճանալ և ծաղկիլ հոգւովն։ Իսկ կրկնելով առնէ ծնծալով ծնծասցեն, կրկին մարդոյն յայտ է. զի արտի բերկ րեցելոյ՝ երկաք զուարթ են, և ծաղկեալ է գեր Գերբինանէ։

Վ՜ [illegible]

Վասն զաւթի ասէ հոգին մք, որ այնքան սիրեաց ըզ_ քեզ

քեզ, և յօժարեաց շինել քեզ տուն, և սիրեցաւ 'ի քէն՝ զի խնայեցեր 'ի նա, և որդւոյ նր կանգնեցեր՝ զոր խոստացար, մինչև զբարուէն տաճարին, և մինչև զնմանն խորանին աղաւնեան և զաւթևան։ Մի դարձուցաներ զերեսս քո՝ յօծելոյ քումմէ, 'ի զօրաբարեհէ յայնժամ, զի չենեցէ զկործանմայն 'ի բաբելոնացւոց. և այժմ 'ի քրիստոնէական ծնմանէ, զի լիցի քումայ և հանդերձ կամաց քոց, և ծնունդք որ են քրիստոնեայք։

Երդուաւ Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ՝ և ոչ ստեաց նմա. 'ի պտղոյ որովայնի քումմէ նստուցից յաթոռ քո։

Զի նորայն զազգայն և զյն՝ յաթոռ հայրենի, որ կայ և մնայ յաւիտեան. որում տաց երդմամբ՝ զաւակ նր յաւիտեան կացցէ, և աթոռ նր իբր զարեգակն առաջի իմ, զոր ունէր յառաջ քան զյաւիտեանս, և զմարմինն եղև 'ի դաւթէ ազգէ։

Թէ պահեսցեն որդիք քո զուխտ իմ, և զվկայութիւնս իմ, զոր ուսուցից նոցա։
Որդիք նոցա նստցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ քո։

Ամենագէտն դիտէ թէ՝ ոչ պահեն, այլ կամակորեն. մի այնոցիկ խորհրդ արկանէ, զի թէ ոչ պահեն ըզ պատուիրանս իմ, այլև խաբեն զնա, զհայրենի նորին յաթոռ նորա. մի ոչ որ ունխանտայն, այլ ունխանտանայքն եղեն պատժոյ չնորհեցին 'ի դաւթայ որդւոցն. այլ նա զնա պահեսցէ, և Զինուորն զնա։

Հաճեցաւ Տէր ընդ Սիոն. և ընտրեաց բնակել 'ի նմա. սա է հանգիստ իմ յաւիտեանս յաւիտենից. 'ի սմա բնակեցայց՝ զի հաճեցայ ընդ սա։

Ոչ կատարեցան երթևեկանոն երթևեկորդքն 'ի դառնալն, և երկրեկղա, և տարնոս օծեալն. քանզի անդ կատարեցան ամենայնիւք իմ, և ոչ մեկին չնորհք նր 'ի անդ նոցա. այլ եղև զերկրպագն նր, և յարութիւն, և համբառնալն յերկինս, և զալ հոգւոյն։ Այլև եկեղեցի և մեր ընտրեալ անմեկնելի ուխտն զնորին յետնեաւ, հեղ լինելով որդւոց լոյսոյ և խաղաղ։

Զոր

Զօրս նորա օրհնելով օրհնեցից. և զաղքատս նորա լցուցից հացիւ։

Սիոնայ և եկեղեցւոյ՝ զարդիւնաւորութիւն ասէ, այսինքն՝ զառաքինութիւն, զարդարութիւն, զսրբութիւն, զոր ինչ սորա բարութիւնքն են ասէ՝ օրհնելով օրհնեցից. այսինքն՝ զնմին խոստանալով զօրհնութիւն բազմապատիկ արարից. և զաղքատս՝ որք յօժար լինին գործելոյ զբարին՝ և ոչ կարեն՝ զնմին յաւելուլ. Զի թէ զերկինս ծածկէ ամպովքն իւր, որքան զհայեցմանս զաւակաց ործաւթեան: Իսկ սոս, որն զբեղ որ, թէ յամ օր 'ի կերս մեքենաւս բարեաց և չարեաց մարդկան. և զի շինն և ծանր են մեղքն՝ քան զառաքինութիւն, զինչ 'ի մէջ չարչարանացն քն որ մի մեր, զի մի հակերալ չարն կարէ աշխարհ: Զի աղքատ և չքաւոր է ազգ մարդկան, որ և զանխիթ աղքատ և անանկ կայէ զինքն, թէպէտ թագաւորութիւն ունիցի. և հաց կայէ զմեզ պատճառս կենդանութեան մարդկան, որ է ածղաշաւոր: Այլ թէ զմեզ ինչ ունիցիք, ո՞ այս մեզ զպատճառն յաւխանակին կենայն զմծախսան մարմնին, որ լինիցէ յերկնից և կեանս տայ Տէր, որ ինքն հրամայեաց:

Զքահանայս նորա զգեցուցից փրկութիւն. և սուրբք նորա ցնծալով ցնծասցեն։

Քահանայիցն ասէ՝ որք զգեցեալ են զարդարութիւն. քանզի փրկութիւն ծնունդ է արդարութեան. արդարութիւն 'ի մէջ, և փրկութիւն յայտնի լինի ասացեալ թէ՝ զգեցցին, որ մեր յօժարութիւն է, և այս՝ որ յինքեան ասէ զգեցուցից զփրկութիւն. և կրկնէ զանուն ասացեալն թէ՝ որք սուրբ ցնծասցեն:

Անդ ծագեցից եղջիւր 'ի Դաւիթ. պատրաստ արարից ճրագ օծելոյ իմոյ։

Հրեայն զզօրաւորել ասէ, այլ՝ նա սակաւ ժամանակս թագաւորեաց. և այլ որ ոչ նմանա յետ նր. և մարդ էր, և ոչ ծագումն. այլ որ 'ի զաւակէ այն ասէ, աՀա այլ և ծագումն անուն նր. որ է արեգակն խնամողն բազ մարդքեաց. 'ի նորոգուսն ասաց 'ի սոյն կացեալ ծագեցաւ նոյն. Եղջիւր եւ կայի. այս է զօրութիւն, քանզի քո իմ զօրութիւն որ և դաւթի եւ զօրութիւն, անմահացուցանելով զնա թէ նր և զթագաւորութիւն. Պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ իմոյ. 'ի զթութեան Հօր պատրաստեցաւ ճրագ մարմնին, որ

լու-

[illegible]

Թշնամեաց նորա զգեցուցից ամօթ. այլ ի վերայ նորա ծաղկեսցի սրբութիւն իմ։

Հրէից և հեթանոսաց, [illegible]

[illegible]

Ուր է [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԲ.

Զի՞ բարի, կամ զի՞ վայելուչ, եթէ բնակին եղբարք ի միասին։

Է՛ բարի՝ որ չէ վայելուչ, յորժամ [illegible]

Որպէս իւղ որ իջանէ ի գլուխ՝ և ի մօրուս Ահարոնի. ի մօրուսն իջանէ ի գրպանս պատմուճանի նորա։

Քահանայական իւղն [illegible]

նո

նայելն երկներիւք յետուն սիրոյ, որ է օրինակ առաքինութեան, որ բաղադրեալ է. և չորս եղանակաւն այդ ՚նախ առաջին, զոր ունին քրիստոնէութեանս ամենայն և սրբոց, միաւորեալ յեղ-բայրս առ հրեշտակս յետին [illegible] խորհրդ. զայն խանդեալն ամէն կրկնակի. ամէն աղօթից աշխատանօքն. ամէն անկիւն. ամէն ողորմած. ամէն պահոց ամենայնի. ամէն [illegible] քանի վեր ամենայնի. և այլն ամենայն երկնային [illegible] և միաւորեալ յետին որ ՚ի [illegible] սրբութեան. և մեզ օծումն երկնային ՚ի պահպանութիւն [illegible] ՚ի [illegible] թշնամեաց. ըստ որոց կոչումն է մեր և պսակազարդ: Այս ինչ նախ ՚ի [illegible] մեր քրիստոնէ հոգին ՚ի հօրէ, և զնոյն [illegible] առաքինութիւն յաւելուածս առնու, և այսպէս [illegible] յառաքելոյն. և ՚ի [illegible] որ մի բարբ [illegible], [illegible] առաքինութեան միջնորդութիւն երկր-առ ՚նա, և յամ [illegible] [illegible]. և [illegible] ՚ի մեզ [illegible] ՚ի [illegible], [illegible] զմեզ, [illegible] ՚ի [illegible] առաքինութիւն մեր. Եւ մեք [illegible] զայս [illegible] ՚ի մեզ հաստատել [illegible] հօրն երկնաւորի ՚ի հաւատս [illegible] [illegible], [illegible] և հոգւով [illegible]. Եւ այլ և [illegible] ՚նախ [illegible] [illegible] ՚ի [illegible]:

Որ զօրն եւ զօրէն ՚ի [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible]:

Աշխարհն [illegible] է ՚ի [illegible], և ՚ի հարսանց [illegible]. որ [illegible] է [illegible] [illegible] և [illegible], [illegible] ՚ի [illegible] որ է [illegible]: Սիրոյ է ՚նշանակ՝ զոր [illegible] առա-քինութիւն [illegible] [illegible] ՚նախ [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] առաքինութեան, և [illegible] ՚ի [illegible] [illegible] [illegible]: Որ առաքելոյն ՚ի հօրէն [illegible] [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] ա-[illegible], և ՚ի հօրէն [illegible] [illegible] ՚ի [illegible], և ՚նախ [illegible] [illegible], և այս [illegible] ՚ի [illegible]:

Տէր [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]:

Յայտ է՝ որ միաւորութիւն է, և սէր եղբարց. որ ձեռ-[illegible] [illegible]. և որ [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ՚ի [illegible] ՚նոյ. և ՚նա է [illegible] [illegible]: Որ և մեր ՚նաւանդ՝ ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] ՚ի [illegible], [illegible] հաստատուն և զօր-ծովք, ՚ի [illegible] հօրն՝ որ և [illegible] է:

Եւ ասէ.

Որ էր՝ [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]:

ՍԱՂ

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԼԳ.

Ահա օրհնեցէք զՏէր ամենայն ծառայք Տեառն. որ կայք 'ի տան Տեառն, 'ի գաւիթս տան Աստուծոյ մերոյ։

Առաքինիք՝ և մեծիք, և մերձիկք, այսինքն՝ մերձն զօրութիւնք միաբանեալ ընդ մեզ, և դու մեր օրհնեսջիք զՏր. ո՛ կայք 'ի տան նորա, որք լցեալ սրբութեամբ զաւանդութիւնս, և զպաշտօնս. և այն է անդադարական անցք օրհնութեան զՏն, զորոյ զձայն բարձրագոյնեալ փոխեաց նա եկեղեցի, ուր զՏէրն [illegible] քի՛ օրհնեն զՏր։

'Ի գիշերի համբարձէք զձեռս ձեր 'ի սրբութիւն և օրհնեցէք զՏէր։

Յայտ է գիշերապաշտօն սուրբն խնդութիւն. զորն սկզբանեալ երգիչքն 'ի Հինն յաւուրն, և յեկեղեցւոյ ժամն աւուրն, սաս օրհնեցէք, և 'ի տան մի երեկոյք, և 'ի գիշերի համբարձէք. որ և 'ի կերպարանութեան կարգեալ է այս սաղմոս, բաց առաջիկայ իր սաղմոսին՝ գիշերապաշտօն առնել զկիրակէն։ 'Ի գիշերի որ մնացեալ պաշտօն է օրհնել զՏր, մանաւանդ պարտական 'ի զգաստութեան խաւարից. համբարձէք, իբր զձեռս, և զհարցուքս, և զբանական պաշտօնս, նմանեաց բարձեալ 'ի վերայ ձեռաց 'ի վեր նմանութիւն [illegible] լոյս կամիմ զի որք կացցեն յաղօթս բանականն զՏր ձեռս 'ի վեր, զոր սաս առէ 'ի սրբութիւն։ Եւ մեա թագաւորն առէ, սրբութիւն օրհնեցէք զՏր. սաաց անն և յարաւօտեաց, թէ ասացեալ է այս համբարձէք 'ի մեղ համեալ, կայն յաղօթս անձնառեալ զձեռս, իբրեւ՝ բարձն աղօթից 'ի վեր է քան զնա։ Սրբութիւն ձեռաց՝ 'ի կաշառաց, 'ի յափշտակութենէ, 'ի զրկանաց, 'ի ծեծելոյ, 'ի սպանմանէ. այսինքն՝ սրբութեամբ կարկառել յաղօթս՝ սրբութիւն է ձեռաց. զի մի լուծեալ թէ՝ ձեռք ձեր լի են արեամբ։

Օրհնեսցէ զքեզ Տէր 'ի Սիովնէ. որ արար զերկինս և զերկիր։

Զի 'ի մեր օրհնելն 'ի սմանէ սմանի, և նա օրհնեսցէ զմեզ. Հրեշտակն սմա հաշուեն զպարգեւս, և մեր 'ի վերուստ սմանէ. որ արար զերկինս և զերկիր. զի չէ բովանդակեալ սնուղ. նման են երկինք, և աշխարհ նմ։

Ալէլուիա.

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԼԴ.

Օրհնեցէք զանուն Տեառն. օրհնեցէք ծառայք զՏէր. որ կայք ի տան Տեառն, ի գաւիթս տան Աստուծոյ մերոյ։

[illegible]

Օրհնեցէք զՏէր՝ զի քաղցր է. սաղմոս ասացէք անուան նորա՝ զի վայելուչ է։

[illegible]

Զի զՅակոբ ընտրեաց իւր Տէր, եւ զԻսրայէլ ժառանգութիւն իւր։

[illegible]

Ես ծանեայ՝ զի մեծ է Տէր. եւ Տէր մեր քան զամենայն աստուածս։

[illegible]

Զամենայն զոր ինչ կամեցաւ՝ արար Տէր. յերկինս եւ յերկրի՝ ի ծով եւ յամենայն խորս։

[illegible]

Հանդէս [illegible] 'ի [illegible] . [illegible] իւր [illegible] .
և [illegible] 'ի [illegible] :

Զամենայն [illegible] յերկինս. [illegible] Հօրն Հոգին. [illegible] Հայր և որդին Հոգին որ 'ի Հօրէ ելանէ, և յորդւոյ [illegible] 'ի ձեռաց [illegible] որ [illegible] երկնի [illegible], և [illegible] 'ի [illegible] . և [illegible] 'ի [illegible] . և [illegible] Հօրն [illegible] որ [illegible] 'ի ձեռս [illegible] Հոգին [illegible] որ [illegible] : Փառաւորեալ որ [illegible] . և [illegible] 'ի [illegible] . և [illegible] . [illegible] 'ի Հօրէ. [illegible] . և [illegible] . [illegible] որ 'ի [illegible] և 'ի [illegible] . և [illegible] . և [illegible] 'ի [illegible] , և [illegible] 'ի [illegible] . և [illegible] , և [illegible] և [illegible] :

Նման [illegible] 'ի [illegible] .

Այս [illegible] և [illegible] . [illegible] որ [illegible] , և [illegible] որ [illegible] և [illegible] :

Առաջնոյ [illegible] և [illegible] իւր 'ի [illegible] , 'ի [illegible]
և [illegible] իւր :

Դու [illegible] որ 'ի մէջ քո [illegible] . [illegible] է' որ [illegible] . և [illegible] է' որ [illegible] . և [illegible] . [illegible] և [illegible] 'ի [illegible] , 'ի [illegible] , և [illegible] , որ [illegible] :

Նման [illegible] և [illegible] :

Զհին բնակիչս [illegible] 'ի ձեռս [illegible] մեծի:

Զ[illegible]

Որ՛ նախ քան զայն՝ ՚ի ձեռն մակաչօսի:

Ե[illegible]

Ոտքերնիս, և զարդայ, և կեդոյ ցեղին մանաւանդ, յայտնապէս յարդարանաւ. Հակառակ և սիրալիրութեան թագաւորքն այնպիսի. որև՛ միայն հասարակն իւրն կանգնեալ էր, և մաշինք երկաթ էր:

Տ[illegible]

Զի ամ՛ արարածք ՚ի բե՛ն եղեն, և առին անուն, որ է ՚նեւթ բանակատուն. որև՛ ՚ի գիրս գրեցան յիշատակի մեծ. իսկ՛ զա աներ, և անուն քո և յիշատակ առաջինութեան:

Գ[illegible]

Զի արդար է՝ և ոչ գիւրին թողու առանց բերելոյ յառ նան և ՚ի քննութիւն էջ՛ ՚ի ծառայս իւր միաբանութիւն. ոչ միայն բարեկաց ծառայից իւրոց աստուածայր. զի ՚նա ոչ յար մեղանչեն, և ոչ սխալեցան, զի ծառայք են ա՛ն. այլ՝ պատասխանիք, և ձգմանք մարմնոյ՝ արդեն, իբր զաւակ և այլք Մ՛խիթարի. իբր էէ՝ ՚ի փոքր հարկանեն հանդերձ ՚ի յառանձնէ:

Կ[illegible]

Պատիւ ոչ ՚ի՛նչ իւթոյ է, և կերպարանն յարաձևառից:

Բ[illegible]
Ա[illegible]

Զկերպարանս առնին, և ՚ի զօրութեան թափուր են:

Ն[illegible]

Անդուստ և անդանօր. զի այնքան յիմարք են՝ որ զօր ծոց ձեռաց իւրեանց երկիրպագանեն, որ քան զինքեանս՝ և զմեղաւս, և զգօրութ՛ անարգ են:

Տ[illegible]

Տուն Իսրայէլի օրհնեցէք զՏէր. տուն Ահարոնի օրհնեցէք զՏէր:

Ցերեկս բաժանեա զերկրաւորաց ցնորս. 'ի ժողովուրդն 'ի քահանայսն. որ հնարեցին զՏէր՝ զի մարտերախաբք եղեն 'ի որոգայթս իւր՝ քան զաղէն ան, զվնասակարսն մեր ձայնաշինեալ:

Տուն Ղեւեայ օրհնեցէք զՏէր. երկիւղածք Տեառն օրհնեցէք զՏէր:

Վրասերքն քահանայից՝ և սպասաւորք Նոյ, և սանձահարեաց՝ զի մի յանհեցեն 'ի մեր մեղաց քան զերկրաւոր, այլ կացցեն 'ի շաւիղս խրատուց: Ներկայումք ան օրհնեսցեն զՏէր. որք 'ի հեթանոսաց եկեալ են՝ յերկիւղս իւր զի խնդալի, որք կոչեալ են եկեղեցւոյ զորդեգրութիւն սրբոյն. զի երկիւղն ան սէրն՝ առատապաշտ ամենեցուն երկնաւորաց՝ և սաստկեսցես քան զամենայնս:

Օրհնեալ է Տէր 'ի Սիօնէ, որ բնակեալ է յԵրուսաղէմ:

Ցերեկեցուց՝ որ մայր և զխոստովանէ բարերից, անմահական և անսահմանապ՝ որ է հաստատ՝ որ բնակեալ է յեկեղ, 'ի վերին՝ և 'ի խաղաղական հոգիս հեզոց:

Ալէլուիա:

Կեցուցանող աստուծոյ Բանին՝ զի եղեն ամենայն ... [illegible]

Որով՝ փառք առ աղբիւր ամենայն ... [illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԼԵ.

ԽՈՍՏՈՎԱՆ ԵՂԵՐՈՒՔ ՏԵԱՌՆ. զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

Խոստովան եղերուք Աստուծոյ աստուածոց. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

Խոստովան եղերուք Տեառն տերանց. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

Գոհանալեցուք առ Տէր՝ զի քաղցր է. քաղցր է բարերար Տէրն. և յաւիտենական զողորմութիւն զինչ... և այդ ողորմութիւն նորա և բարութիւն յաւիտենական. և բարւոյն չափ ոչ գոյ. զի անհասանելի և անբաւական է, զի ... անսահմանաւ: Նմա առաւ ... յաւիտենից փառաւորեալ ... և

ևն:

նմայի. և տես կոչէ զհրեշտակաց և զմարդկան միջնորդութեան ի տապանէյ թէ՝ են տեղք բազումք և տեսիլք բազումք. յեր- կինս և յերկիր. Նմա ոչ թէ՝ չենին է տես և տր. այլ՝ եզին որք անուանին տունք յերկինս՝ զաս մի. և այլ միջնորդութիւն քան զնա՝ տեղք կոչին խոնարհութեան, որ թարգմանին բարեկարգք, կամ՝ ամբողջ. որք զանազանին յերկնից խնամս բարեկարգեն ներքոյն. ի մեծին զխնխանաց : Նոյնպէս և ՚ի մարդկանէ արդարութիւ եղելոյ քն՝ քաղաքութիւն և իշ- խանութիւ ծառայելոյ քն՝ տեղք և տեսլք կոչին. ի այսմ թէ՝ զնոս քո մի հայհոյեսցես , և զիշխանս ժողովրդեանն՝ մի բամբասեսցես :

Աստ զսանչելիս գհնգհը գոյն. ՆԼ յուժեփեան է ասէր:

Յայտ առնէ զմիայն ոչ յատկութիւն. զի տմ՝ սքանչելիք մեծամեծք՝ յոյք ձեռն որ եղեն, ՚ՙնր զօրութիւ միայն եղեն. և թէ ուստի սքանչելիքն սկսան՝ ասէ:

Զերկինս սրոյ հաստատեաց հոգւով. ՆԼ յուժեփեան է ասէր:

Յայտ է սրբում և հոգւով. ով այսուր սուրբ աստ, զօրութիւն տն ի եղև երկիր. քանզի տն երկինք հաստա- տեցան , և հոգւով բերանոյ ՙնր՝ ամ զօրութիւնք ՙնր. Այլ՝ խնամութիւ , զի խնամոն բնաւորք ի սրոյ զերկնսս Դաւիթեայ՝ խնամութիւ սրոյ զերկնի արձակ. զի ՚ի եղեալ և սպասաւոր յաւիտենի անդ փոխելոց է զտղս մարդկան. Զի յաւիտեանն է զօրութիւնն ՙնր. զի ոչ յեր ոչնա, այլ զի՝ վայե- լեսցեն յզօրութիւն ՙնր արարածք:

Հաստատեաց զերկիր ՚ի վերայ ջրոյ. ՆԼ յուժեփեան է ասէր:

Զայնպան ծանրութի ՚ի մէջ այնքանին լուծանէ , և թու- լութիւ. որ թէպէտ՝ ջուր ՚ի մէջ հողոյ սակ և է. այլ է տեղի ան եղեալ երկրի, որ ՚ի մէջ ջրոյ է հող , և է՝ որ ՚ի ներքոյ հողոյ է ջուր. և ի մէջ երկրի, և ՚ի մէջ երկրի՝ ջուրք են, զի յամի զուգի ամենահաստատ զօրութի սպառչին. Նոյն է ՚նշանակ բանական երկրի , որ հաստատեցաւ ՚ի մէջ ջրոյ առաքինի. և է ցոյց զօրութեն տն:

Աստ զլուսաւորս գհնգհը գոյն. ՆԼ յուժեփեան է ասէր:

Զարեգակն սրոյ իշխանութեան տուընջեան. ՆԼ յուժեփեան է ասէր:

Զօր և [illegible] առաջ, [illegible] մեծ երկրաւ [illegible] մեծամեծս. [illegible] թէ՝ են [illegible] որ քան զաշխարհն մեծ են. բայց՝ զի [illegible] է աշխարհն [illegible] ծածկէ զնա, [illegible] կամ՝ զի կարի հեռի են սոսա, [illegible] և ոչ [illegible] զգեռ-ծութիւն

[illegible]

Եւ զի [illegible] են [illegible], [illegible] և ոչ [illegible] զար-դարեալ. և [illegible] արդարութիւնս, և [illegible] [illegible] [illegible] են։

[illegible]

Զի յայսց մեծ [illegible] ոչ երկեամս

[illegible]

Քանզի յառաւօտ [illegible] մեծ՝ արդարութիւն [illegible] [illegible] [illegible], զի [illegible] [illegible]։ Եւ քանզի [illegible] մնանէ [illegible] արդարութիւն, [illegible] զարդարութիւն ի [illegible]. և այս է [illegible] [illegible] է [illegible]։

[illegible]

Զեռն՝ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. քանզի [illegible] [illegible] կարէ, և ոչ [illegible]։

[illegible]

Սոսա են որ [illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible]

[illegible]

Եւ ասա եւ՝ [illegible] արդարութիւն [illegible]. զի ոչ [illegible] [illegible], և ոչ [illegible] թէ՝ [illegible] [illegible] ի [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible], զի և [illegible] [illegible] [illegible]. զի [illegible] ոչ [illegible] [illegible] ա-րդարութիւն [illegible]։

Եւ

Եւ եհան զժողովուրդն իւր յանապատ, զի յաւիտեան է ողոր:

Զ[illegible] Հաղորդս՝ [illegible] և [illegible] մանկութեան, մինչև ցքառասուն և մի ամն. և ՚ի միջի [illegible] ծերութեան՝ առանց թուոյ, կերակրել յանապատին զամս քառասուն [illegible] անդէն, հանդերձիւք և կերակրովք [illegible]. և այն ըստ [illegible] և ըստ [illegible]. զոր և [illegible] որ [illegible] և [illegible] որ [illegible] և [illegible], և ծառայն. որ [illegible] գործ: Զի յաւիտենական ողորմութիւն, որ չէ ՚նման ժամանակաւորաց, և մարմնաւորաց՝ ողորմութիւն:

Եհար զթագաւորս մեծամեծս, զի յաւիտեան է ողոր:
Եւ սպան զթագաւորս հզօրս, զի յաւիտեան է ողոր:

Առ այն հզօրք և թագաւորք, և առ զօրութիւն [illegible] և զօրաց:

Զսեհոն թագաւորն Ամովրհացւոց, զի յաւիտեան է ողոր:
Զովգ թագաւորն Բասանու, զի յաւիտեան է ողոր:

Երկայն [illegible] կանգնոյն [illegible], և հսկայ [illegible] զոր եհար այն՝ որոյ մեծութեան ոչ գոյ չափ:

Եւ ետ զերկիր նոցա ՚ի ժառանգութիւն, զի յաւիտեան է ողոր:
Ժառանգութիւն Իսրայէլի ծառայի իւրոյ, զի յաւիտեան է ողոր:

Զի ոչ այլոց [illegible] երկիրն [illegible] զանուն [illegible], և ոչ [illegible]:

Յիշեաց զմեզ Տէր ՚ի խոնարհութեան մերում, զի յաւիտեան է ողոր:
Եւ փրկեաց զմեզ ՚ի ձեռաց թշնամեաց մերոց, զի յաւիտեան է ողոր:

Ոչ յառաքինութեան մերում, այլ ՚ի խոնարհութեան [illegible] ծառայութեան, [illegible] և [illegible]. և [illegible] առ [illegible] հեծութեան ոչ. և [illegible] փրկել զնա:

Որ տայ կերակուր ամ մարմնոյ, զի յաւիտեան է ողոր:

Որ ամենեցուն կարօտ կերակրոյ, նա և կերակրէ զամ կենդանիս, յամ ժամանակս. ապա չէ զարմանք թէ զմեզ կերակրեաց թուով ամաց:

Խոստովան եղերուք Այ երկնից, զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

Յայտ է՝ զի և զերկնաւորս խնամէ կերակրովք՝ անմահականս ՚նախախնամէ:

՚ի

'Ի տաճարն. 'ի յերկն [illegible] ամենայն յերկրպագութեան.
[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԶ.

Առ գետս Բաբելացւոց, անդ նստաք և լայաք. յորժամ յիշեցաք մեք
զՍիովն:

Պատմեա՛ լարոյն, զի յիշեցաք զանոն [illegible] թէ ուր էաք, և ուր եկաք [illegible]. սակայն՝ [illegible] 'ի կրկին, զի 'ի [illegible] 'ի սահմանին, և անդ [illegible] առանց արտասուաց. [illegible] և մարդասէրն թագաւորն, [illegible]:

'Ի մէջ ուռեաց նր՝ կախեցաք զքնարս մեր.

Փոխանակ [illegible] 'ի [illegible]. և յիրաւի [illegible], զի մի [illegible] բանն՝ որ 'ի նմ, զոր [illegible]: Եւ զի [illegible] 'ի [illegible] և 'ի [illegible] էին, [illegible] կախեցին:

Անդ հարցանէին գերիչք մեր զբանս օրհնութե՛. գերեվարք մեր ող-
ջէին զմեզ՝ և ասէին:

Որմէք յաւուր [illegible], և [illegible] [illegible]. գերեվարքն՝ որք վարեցին զմեզ, և [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] և ասէին:

Օրհնեցէք մեզ յօրհնութեանց տեառն. Իսկ զիա՞րդ օրհնեսցուք զօրհ-
նութիւն տն՝ յերկրի օտար:

Զոր [illegible] ասէին, զիա՞րդ օրհնեսցուք զօրհնութիւն [illegible] յերկրի օտար, որ օտար [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]. [illegible] և [illegible], և [illegible], [illegible] [illegible]. զի մի [illegible] [illegible], [illegible] և [illegible]:

Թէ մոռացայց զքեզ Երուսաղէմ. մոռասցի զիս աջ իմ:

Որ է աջոյաման իմ. կամ աջն իմ, որով [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]. և թէ՝ [illegible] [illegible] զիս՝ [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible]

Անհաւասար երկնաւոր մանաւանդ՝ հողին զբաւէ զնա [illegible] զի [illegible] անդ՝ յիշեմք [illegible] Թէ ոչ [illegible] յորժամ [illegible] հրամանն [illegible], այն է [illegible], զոր [illegible] [illegible] ասէ մեր [illegible] քո [illegible]

[illegible]

Քանզի՝ հայրենի [illegible] յաւուր կործանմանն [illegible] մինչև 'ի հիմն, որոց ասաց [illegible] մարգարէին [illegible] թողլը զի [illegible] ասէ:

[illegible]

Որոց 'ի դարձին հատուցին փոխարէն:

[illegible]

Զոր ասէ՝ քեզ կիւրոս [illegible] որ լինի [illegible] [illegible] զոր դու մեզ հատուցեր, փոխարէն՝ զի [illegible] զամենայն [illegible] մեր հայրենեաց [illegible], և մեր այն ասէ:

[illegible]

Զայս [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible] ասէ:

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԼԵ.

Խոստովան եղերուք Տեառն զի քաղցր է. զի յաւիտեան է ողորմութիւն նորա:

Խոստովանիմք ասէ վկայութիւ սրտից մերոց, թէ դու [illegible] մեր [illegible] 'ի նորանէ՝ երկրեղից քեզ դաւանեմք: Այլև [illegible] մեր [illegible], [illegible] [illegible] ընդ [illegible]

դէմ թշնամեացն, և սրտաբրդամանէից եղեն մեզ և յորդորեն զմեզ աղօթել․ իսկ անոնք դրօշմունս [illegible] որք աղօթել մեզ հրամայեն, և լինին մեզ առաջնորդ․

[illegible]

Զոր խնդրեսցի ընթացեալ՝ առ ինձ յաղթութիւն Եր-կիր սրտից 'ի ստանալ մեզ քո՝ մարմնով, և հոգւովս խոստովան եղեց մի սրբութեան քո առ իս, և ծնողութեան՝ առ թշնամեաց, զի ծնողութեան հասուցեր ինձ․

[illegible]

Մեծ արարեր 'ի հանդերձն զոր առնելն գերծնելն յետ յերկիւղ, զոր թէ այլ ոք յանդգնել, զնոյն ունիմ՝ հասու կար զօրութեան, և զօր լինի ինձ․ և յաղագս արարչին զօրու-թեան յանձն իմ, զի շնորհ քո 'ի տկարութիւն իմ կատարեսցի․

[illegible]

Դարձեալ և արարչէս, որք դարձուցեն զմեզ մի քո․ այլ՝ ամ թագաւորք՝ որք ոչ եկին յի խամանեալ անկանելն 'ի մի մեր․ զի լուսոյ զգաստ ընթացից քո, թէ եղեն զհաղորդակցս յաւուրս ինքն զգամբռոր լուսոյ 'ի մէջ մնացանէն, որ գայ 'ի մի եղեն, և կերակրէ յաւէժ և յանհունէ շարժմանէն, և կառս ընթացն բանիցն․ մի այսպիսի՝ օրհնութիւն զմնացորդս քո՝ որ է աստուածն քո արդարութիւն․ լուսոյ յետոյ զայս, և եր-կրպագեն քեզ, զի զոր առաջնորդ արարեր․ Այլև՝ առա-քելական քարոզութիւն, և նոյնն աշակերտացն կատարէ ա-ռաջնորդս․ զի լուսոյ կատարեալ խնդրեն, և արդարեւ․ և նախ քան զնա՝ առաջնորդս․ զի լուսոյ թէ՝ երկեայք աշակերտա-ցեն զամ հեթանոսս․ և օրհնութիւն զմնացորդս՝ զանուանեալ կանոն ամենայն․

[illegible]

Որ անդ յետ, և այժմ յերկնից Մեծ են մեր տէր քարոզէ մեր, զխոստովան սրբութիւն․ 'ի հեշտ բանիւ․ և զլոյս

ձայնս

ծանեաւ 'ի հեռաստանէ ճանաչէ, հեռի ժամանակօք կանխաւ ճանաչէ. զի տեսս որ խոնարհեցուցանէ զանձն առ բարձրացի. եւ երանի աղքատաց հոգւով, հեռի ճանաչելով՝ զոր տալոց է 'նոյ:

Թէ գնացից ես 'ի մէջ նեղութեանց, կեցուսցես զիս 'ի բարկութենէ թշնամեաց:

Փորձիւ ասոյ եւ յուսալ հաստատեցայ. որ թէպէտ եւ գնացից ես 'ի մէջ փորձոց. ոչինչ գոլով, կեցուսցես զիս. որ իբրեւ զաւազակ գողէ ասախն մեր. որ առաջեր հանդերձեալն խաղաղ կեալ:

Ձգեցեր զձեռն քո՝ եւ փրկեաց զիս աջ քո. եւ Տէր հատուսցէ ինձ:

Ձգեցեր 'ի վերայ խաչին. եւ փրկեաց զիս աջ քո՛ 'ի ձեռնէ այծեացն. զի չառ ողորմ էաջ, եւ սպառածն մարդ գոլով, որ քո հատուցէ հօր ըստ իմ, զի ես չեմ բաւական:

Տէր ողորմութիւն քո յաւիտեան. զգործս ձեռաց քոց մի՛ անտեսեր:

Որ նախ քան զլինելն 'ի բնութեան զմեզ, եւ խորհուրդ մարդկութեան քո ամենահանդերձ, ողորմութիւն զլինել զանձկալ բնութիւն մեր. եւ արդ՝ հայցեմք 'ի քէն անձառագութ, որ միայն ճշմարտութ քո եւ զի յամ՝ էրս, մի անտես արասցես զձեռս ամենայն յանցանաց մերոց, որոյ համար անձն իբրեւ զորս մի 'ի գիտելոյ է. այլ մեծաւ աչօք քո անսցես զմեղաւորութիւն հօր եւ հոգւոյն մեր:

'Ի կատարած. սաղմոս 'ի Դաւիթ:

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԼԸ.

Տ ՓՈՐՁԵՑԵՐ ԶԻՍ ԵՒ ԾԱՆԵԱՐ

զիս. դու ճանաչես զնստել իմ, եւ զյառնել իմ:

Փորձին մարդկան ոչ միայն աղքատութիւն եւ ցաւօք, այլեւ հարստութիւն եւ թագաւորութիւն, եւ առողջութիւն, որք մեծա_ ատենն

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

կամ ով իշխանիցէ յանդգնութեամբ, որ է զքն հանել 'ի մեռե_
լոց. և կամ յերր ծախս սեպհականել զ՚յն զ՚նագեալ հետս 'ի
ծախս. կամ ոսկեաց ստանալ. կամ հանել ստոր 'ի ձիւնէ.
այլ՝ զգիւղն առնել. ընդունել ամէն՝ հաստատ սրտիւ
զրերայն վն 'նր. որք 'ի յանդգնութեանց 'նր՝ սակաւ
ինչ չիցեն են, 'ի պատճառս հաստատոյ միայն գրելոյ.

[illegible]

Այն՝ որ 'նախ քան զամէն երկիցի լոյս. թէ առաջ չիցէ
կամ զգիշեր փոխանակ լուսոյ փոփոխութեան խնդ. այս գիշեր՝
որ փոխէ զօրն, փոփոխողացն մեր է. Մխիթար՝ և գիշեր
լուսաւոր շուրջ է զնն. իբր որդւոցն ինչի անանցին հրոյ.
Իբր այլ ամէն՝ խաւար մթին շուրջ էր զնն. զի շուրջ առա_
'նաւ, և նա ոչ գիտէր, զի լոյս՝ զփոփոխմունս կարծէր. Եթէ
սա ամենք զինքեանս հեշտութեան փոփոխութեան՝ առնել չիք
ինչ բարի՝ քան զաստեղն և զլուսինն, կերպիցուք՝ արբցուք. զի
վաղիւ մեռանիցիմք, այսպիսեացն՝ խաւար շուրջ է անհնարա
ւութեան, և յաւաչաւութեան 'ի յարութեանն. Ամենայն ա_
ռաքինութեանն թէ՝ անտարաժամանակ է նա և ոչինչ թող
չի 'ի նմանէ, բազմապատկ աստ.

[illegible]

Արդ խնդիր է աստ այս ընդդէմ լուսոյ և խաւարի, 'ի ձեռն
օրոյ և գիշերութեանց, և ոչ առ քեզ. Այլ՝ զննելով փչմանն
կոչէ խաւար, զոր 'նաղեալքն կարծէին թէ՝ թաղեալ է նա 'ի
ձեռաց, կամ ոչ կարէ փրկել, իբր 'նաղեալքն յերկինս և
'ի բարիքն. սակայն՝ մերձ է նա և ձեռնհաս, որ ոչ միայն 'ի
բաց ասանելով 'ի նզովութենէն զխորութիւ առնէ, այլ՝ անդէն
'ի մէջ փչմանցն, իբր երկիզ մանկանցն, և զանհնարին. այլև՝ յե_
ղակարծ ինքն լոյս էր, և եղիպտացի խաւար թանձրամած,
որ և աստ. խաւար 'նր որդ լոյս 'նր. այսպիսի ինչ՝ որդ յանկ
մի խաւարն զերութիւն 'նր որդ լոյս 'նր, որդ էր ու հօրն ա_
ռաջին, և 'ի փառս օրոյ, և անդ 'ի փարատանէ եւս աւելի
'նշանակել՝ զի որ խաւարն որ գրեալ է, եւ զխաւարն ծած
կեալ իւր, որդ զայն՝ որ աստ՝ ընակեալ է 'ի լոյս անմատչելի,
զի երկրպագուն՝ անպարտութեան ցուցք են. խաւարն՝ որ չար
ամենայն, և անմատոյց լոյսն՝ որ չար մերձել անարժանս

Դու—

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

կամ՝ չար գործեալ էին, սիրեցաւ յանցս, և ատեցաւ հաւա-
տի ընդդէմ ...

'Ի տանէ հօրըն ... և ոչ ոք էր որ առաջնորդէր նմա։

Յիմարք յարաժամ ...

...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Յորժամ ոչ խրատեցան, և ոչ դարձան, և փոխանակ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՁԹ.

[illegible]

Նախ՝ [illegible]

և մայր չարեաց։ Այս բարի է, և զամէն գոյս՝ բարի կոչեաց, և կամեցաւ ամ՝ և որդի ոչ կոչել զմարդիկ. իբր զմանկունս՝ ոչ ասաց՝ եւ ասացի, որ է կամեցայ, թէ ամք իցէք, և որդիք բարձրելոյ. սատանայ իւր անուանն կոչել եա, զորս կարաց գործակիցս իւր առնել. զոր օրք աղօթեն առնել՝ի չար մարդոյ, յաւէտ յանկլանէ՝ որ ՚ի բաց նկաց յարդարութենէ, զհամառ ակն ցանկութեան մարմնոյ և մտաց։

[illegible]

Այս է գործ չարի, նախ՝ զհրապուրանս չարագործանել. զոր ամ՝ մտաց նզեն. յամ՝ ժամանակս սրտապատ կայծն կանոյ, սատանայականն զաւթի, և պարտից և մարմնոց [illegible] զանձին ըն և գործոյս։

[illegible]

Օձին լեզուն բնութեամբ սուր է, և երկու. և սիրողն չարախօսութեան յատուկին օձեն. զոր փոխեցին բանականք առ իրեարս՝ կամաւ, սուր ՚ի հանել և ՚ի կարել՝ զոր կարէ, և թագուցանել՝ զոր ոչն կարէ. նենգութեամբ իբր զթոյնս իմիչ՝ որ յանձինս ամփոփեալ՝ զառնագոյն և սուր [illegible] նի զթոյնն, յա և կարէ թափել։

[illegible]

Ոչ միայն լեզուօք, այլ և ձեռօք կամեցին սպանանել. ոչ յաւեց և ՚ի կարծեաց, և յայլոց անանց առաջէ փոխել. յայս սպառեալ թէ՝ չարութեան քան զեն կամին և կարեն միասնել խորամանկութեամբ, և յայտնի մարդիկ. և սուտ են սուտն թէ՝ ընդ էր [illegible] և զկարգաւ, որդ՝ թող սուտն թէ՝ ընդ էր [illegible] զմարդիկ։

[illegible]

Աւելի նախանձ ոչ մի ոչ է, զի զբոս ոչ զդժուարս իմ խաղաղել խորհրդեան, արտաքոյ թշուառութեան, յաղագիս հալածել, զի զնոսա ոչ պաշտեցից. և զառաջին զերկնս յաղթեա կայն Չնաշխարհն խափանել. և այս է որ ասէ։

[illegible]

Խորհրդոց ոչ մնասցեն յանդգնութեան, և այլոց չասեն թողուլ. և զայս՝ դեռ 'ի պատճառս անզգուշութեան և հեշտ սիրութեան՝ զկրթութեանս յԱստուածպաշտութենէն, և յիւրեանց սոսկ ունայն. և զաշխարհականաց զհետս և զգայականս և զկենակցութիւն՝ արհամարհեն լուր, և զնոսա ողբալիս :

Աստ [illegible]

Յետ որ ոչ ապաւինեցայ, ասացի թէ զամենայն ինչ ես. և թէ բարի առնեմ ամէն. խնդրել զողորմութիւն քո, և զաղաղակս զոր գիտես տէր։

Տէր [illegible]

Աղերսելով զքեզ՝ Տէր [illegible]

Մէ [illegible]

Մի [illegible]

Զի [illegible]

Զի մի երբեք բարձրասցին, [illegible]

արն , և հուր գեհենին՝ զգեստ. որ զայլ ամենեցունն՝ ոչ ան_ սանեն։

[illegible]

Զհուր տաղտնից, կամ՝ զհրեշտակս մահարարս՝ յօգնութե նիւթոյ արդարոյն, իբր եղեկիւսս։ 'Ի սատանայական մի կարա ցեն կեալ, որ 'ի անասնելին սատանայնն , սատանայնն է և զի նոյն հանդերձեալն ահարկն ամենքանայն. թող թէ 'ի կրեըն կարեն կալ և զխնամ։

[illegible]

Մարդոյ լեզուաւս, որ էառն զատամնայն՝ որ հեռի եր յերկն, որ չարախօսեաց զյօբայ, և զամենեցունս. մի յա ջողեցի, և ոչ 'ի մի երկրի, իբրև զատայեցոյն, և իբր զյու_ դային, և արիոսեցոյն, և արիոսին . զայս մեղաւոր՝ չարեաց իր պատասն 'ի կորուստ, իբր հուր թափելով յանուանէ՝ ծածանէ զնա, և ոչ ծնունդ քարեն՝ պատասանէ զեր ծնողն։

[illegible]

Հոգւոյն սրբոյ խնդալ զդատաստան թշնամեացն, որ արդարոցն յոյժ մահմանակի՝ զաւթի և զերկոյն , և 'ի հանդերձեալն արդարացեալ բնութեա։

[illegible]

Ոչ միայն զաւթի և զերբին զոհանան, այլև՝ ամ՝մարդա ցին և արդարոյն խնդալով է փրկութի անմեղացն 'ի հան_ դերձեալն, յորժամ՝ բնակեացն ազգաց ամբ երևաց ոչ. մեք առ երկրպագելը զատ խոսելով ամէ, որովհետև արա րեց կամ՝ ոչ , միում՝ 'ի փորձանս , ամբ երևաց ունելով զանգին։

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽ·

[illegible]

Իբր 'ի գիրկ [illegible] դատաստանն [illegible] կրկնէ զկարդալն, զի այս է [illegible] աղօթիցն։

[illegible]

[illegible]

նոյն

նիւթն և զդարձն , և տրամէր՝ ուղիղ երթալ , իբր 'ի սենեկէ արտաքս փակեալ զգայութիւ 'ի ցայգս տանելոյ . և իբրև անուշահոտ խնկոց 'ի մեր առ ած : Զի չորս խունկեփն անուշահոտ՝ էր օրինակն , քաղցրանն , առաչնն , եղեգն , կնդրուկն , ընտիրք և ազնիւք որոց նշանակ են 'ի մեզ չորս առաքինութիւն ասացեալք յայլում տեղւոջ . զոր և մեջանակ ազօթ կըն խնկոց՝ բուրվառ 'ի նմանեկցուցանէ .

Որ արդարև որոց մերոց լինել բուրվառ . հայր՝ Յեր մաւթի սերայն առ ած . խունկ՝ փառքն ոք , հաւատն . և յոյսն , և սէրն առ բանականաց . Նոյն բուրվառքն այդինն . ոսկի , արծաթ , երկաթ , ուստի է և սերս մեր զարդարեալ . ոսկի՝ հաւատն . արծաթ՝ փառքն . այդինն՝ հնգող ազօթքն . երկաթ՝ բանն որով զախանն կառոյց . բոլոր խոկ զարդարած բարձեալ 'ի ձեռս՝ իբր 'ի սկիզբն . և յաջողեցից սերանն . բերանն՝ երկինք . Ծնեալորդ ելից խնկոյն ծխոյ . շրթունքն եղ ընտիր մեր՝ չոռնոք սովորութեանցն . մերին ապարք չղթայիցն՝ իմաստութեան 'ի մեզ . նորին կառոյց մարմնոյս ընութիւ . բանելեզ՝ յերկրպագութեան անմնայ . քահանայ՝ միայն . սերն և առձեռն , և բեմ , որ խունկքն ծխին , երեք կարգ քահանայս պետութեան՝ որ յերկինս՝ բնն դասքն . և որ հատանի 'ի հաստ անուշանէ՝ հայր և որդի և հոգին ոք . յորմէ առեալ պարգևս խունկ անուշահոտութեանց գերկնայինն և գերկրայինս ած , հայցելով մեզ մատնկցութի ը ընումն մերին և նորքին եկեղեցւոյ ը փառքանանն և ընդ մեր փրկիչն՝ աղաչեմք տալ և զորոյն յաւերժած ինչ չարահանց . զարձուցանելով բարերարին զսէր նդ առ մեր նուաստութիւ . վշդ՝ առնել , ուղիղ եղիցին աղօթք մեր ոփ խունկ առաջի քո տր . համբարձումն ձեռաց մերոց՝ պատարագ երեկոյին :

Սեղան խնկոց՝ մի էր 'ի չորից պատուանոր և սեղանոր սեղանոյն . որ է հաստատ սեղանոյն , բատ ոսկեղանն յոհաննու :

Քանզի՝ սեղան քահանայն՝ 'ի մէջ սէրց կայր , ուր մի անգամ 'ի տարւոջն քահանայապետն մտանէ և խնկով մանէր Ս՛ սեղանն հարին երեսոյ՝ որ առաւօտին և երեկոյին դնէին հաց և զամն մի Ս՛ սեղանն խնկոց ոսկի 'ի հարաւոյ կողմանէ եղեալ , որոյ առաջի երկնիցս խնկէր առաւօտին և երեկոյին Ս՛ սեղանն ողջակիզաց՝ որ արտաքոյ դրանն որ միշտ մատչէին զոհք և պատարագք 'ի չորից տանի՝ բղ խնկոյն նուէր յիշէ զաւթ յարդս ասացեալ խորհրդոյս , որև՝ զմատին և զխնկոյն յայտնէ՝ պատարագ երեկոյին անեալ :

Ու՛ թէ մի էր զատուածն չասէ, քանզի 'ի հարամ մտանէր զաւթիլ, և 'ի մէջսա՛ մինչ առաջ գայր, զերեկոյ՛ն որ ունէր հանգիստ զնահապետն բանակին Ասորի՝ առաստաղն որ առաջուն երեկոյին ասպատ, ու ր կատարին հան՛ 'նա՛նց առ ուրն համ՛ անդամոյն։

Այլ՝ հողեալ 'նման՝ զառաջին խորհուրդ մտ խոյս՝ զօրքն 'ի սպառսպառ 'ի յլման ժամանակի, յերեկոյացեալ զարու, և սրտանի 'ի մեծի հետ շարժմամբ 'ի ժամ՛ երեկոյին 'ի մերձաւորին խորհրդոյ՝ 'ի հոգին և 'ի զինին մխուրեալ զինքն, և այլք ընդդէմ և արքեալ աշխարհայն, զոր խոսելով մարդասէր արար առ, և զհամբերութեան ձեռայն իւր՝ 'ի մէն մտն համբերութեան՝ 'ի մէջ խաւսին զբաղակուն. և 'ի ժամ երեկոյին զհոգին 'նմէր հոր՝ սրտաւ խնդրեալ ասէ. յոր մէ իւրք արարածք՝ անաշխարհիկ հողեալ. և 'ի ժամ մխուր 'նորին՝ անդրադէլ զձեռն արարչական օրհնելով զատուածն. Զոր և մեզ պարտ է ասել 'ի սուրբին զաղօթսն՝ անդրա_ 'նայ զձեռս, անաշխարհ ասելով մարդիկ փառաց, և ձեռ՛ս_ տախտ ընդունէ, յաւաղով՝ զի միայնք և մեզն՝ ըստ զկնոյն զոր 'սուրբեալ հոր 'ի հաս անուշիկ։

[illegible]

Արարին 'ի սանդղամտեան զերկրորդն արձանի արար կեր կէն արահետութեան զեկեղեցն, ասմանեալ և չարեալ, զխաւ_ լով թէ՝ մեծի զգուշութեան արժանի է. զի բաղում ինչ յան ցանկալի անձնատեան 'նաև, ըստ յանկարծ, և ըստ աստուծոյն որ ասեն, են որ ընդունի խորհուրդ խորհուրդ, և ամ՝ որ 'ի ընդունել խորհուրդ, կամ կերակրոյ Ինչ որ՝ 'ի յա 'նոյն քան արդարութեամբ, և սպասաւորեալ. և որ ինչ 'ի յերեկոյ նոյն երկնէ՝ այն արժէ զաւարդ՝ . և որ ասեն, ցերեկոյ իւր՝ մարդ և յետոյ, 'ի զեհենաւն մեծապէս։ Արդ՝ մարդակալ 'ի մէջ երկինս զգլանն փախչեալ մեծ են ամէնուն յոյժ հոգւոյ, զաւան ամէնք՝ և սպասաւորն՝ զերկինս նոյն. զի քաղաքն թէ զաւան շուտ, և կամ չփախչի, ըստ մայր է սրբութեան. և թէ փախչի՝ որ հարցանէ են պիտոյ է, զի ոչ մերձ փախչել պարտ է, և ոչ հանդ արդ բանիւ . այլ՝ ըստ ժամանակի և ընդդիմութեան՝ սփռելոց և թշնամեաց , ձեռնունակ՝ ուր պարտ է փախչել , և ուր բանալ։ Պահպանած բերանոյ՝ խնամոցի հանդերձոյն, զոր ասէ՝ ոռ՝ ոչ միայն բերանոյն , այլև՝ որոցն են զգուշանալ 'նեզրութ_ մանդերել բանին. զի ըստ աստուածայնոց ասացեալ կեալ . զի 'ի

արար

սրտէ ելանեն խորհուրդք չարք . և թէ՝ անդէն ընդունին 'ի սրտի խռովս . որ կամ՝ չարս է 'ի բանից այլոց . և կամ՝ ի նոցին ծնանի բանս մտադրութեան Պատճառէ՝ դէր ընդ ապահովութեան բանից իմոց, զորս հատուցանե մարդկան յաւուր հրեշտակին 'ի խաւա-րին գիշերոյ . և որպէս գողն՝ 'ի մէջ մեր :

[illegible]

Որ թէ՝ դաւիթ զգուշանալ անօրէնութիւն պատճառել , և տեղեկանալ զնա . և կամ՝ հրեշտակն անձին ցանկութեան, ընդ օրինաց մերոց՝ պատրաստական է մահու . 'ի խաւարի գիշերոյ . և արդարոյ զնա՝ հալածել աստ կարող . և ընդ նոյն աւուրս, զու-մարեա, և զանձն քո ընդ աստուած Ալյէ՝ որ զնէ պատ-ճառս զգուշութեան՝ զայրացմանց, արտաքոյ զցանկութեան , չևաւ՝ զգոյն և զգուշութիւն . ընդ մարդ կարէ պատճառել , և ոչ ընդ նմա : Ոչ եղեւ կարող ընդդիմանալ նմա , պատճառս ընդդէմ դնել 'ի դէպս այն և ընդ խնդրոյ՝ չեղև դաւիթ այսպէս . այլ՝ 'ի տանջանաց յանդիմանել աստ մեզ նա և 'ի հրեշտակին ասաց զնէ՝ աստ հոգւոյ մեզ, խաչակցի զի՝ մեղ է :

[illegible]

Արդ արդ արդարութիւն խրատէ, ասելով յոյլ որ աստէ, ժողովուրդ իմ, որ երանեսցին զնէ՝ խոստովանին զանց, փոքր բաժին իբր իրաց օծանել թուին զգիտակ մանրամասն, սակ մարդկայնոյ յանդիմանեցեալ կեանս ինչ . և սաստ առաջին թէ՝ հաստատ մեղք աղէ մեզ, և ոչ դարձեալ, զոր ասէ՝ իւր մեղաւորին մի օգնէ զգլուխ իմ . այլ՝ արդարոյն մեղուցելոց՝ իբր 'ի խռովութեան դաւթի, մարդկային հրեշտակին, առաջնոյն քրիստոնէից . Եւ՝ և այսպէս իմ՝ 'ի կամս 'նոյ . մեղաւոր՝ արդարոյ արդարոյ չարեաց 'նոյ . որ է՝ զի լինին թշնամիք իմ արդարոյ չարեաց . խոյս աստի 'ի կամս, յոյս է նոյ, որ հրամայեաց աղօթս առնել թշնամեաց . իբրև ե-րեխայ հայցէր զգլուխն շանամարտս ծառայ . և այսպէս լռել կարծեալ արդարանալով . զի արդարոյ երկինս 'ի չարեացն՝ ի խռովեաց նոյ . իբր նոյն աղօթել խաչահանդէսն . և սակ-մանեալ քարկոծեցայն : Իւր մեղաւորի աստի՝ թուի զհրեշտակ քահանայից առնել , մի օգնէ զինքն քահանայս, որ զխօսի նա մեր, ասէ իւրն և որդւոյն, այլ՝ քնին՝ որ հոգին նոյ 'ի մեռանին նոյ :

Ար[illegible] գոյն — [illegible] — [illegible] և
[illegible]։

Մակաղեա և ուշադրին որք ավարառութեան 'ի հարկաւորեալն էր
վ[illegible] յատուկ[illegible], և արքայեալն 'ի մեծամեծաց յերկիրս արար-
դեաց։ Դարձեալ զերկրն քաղդեացւոց արքայեալն 'ի յամա-
նակս զանուանս թագաւորին, զի՛ մի որ հասա անուանց ձե-
ռին, և փչեցաւ զգաւառերն, և զամենեքին միայն յաղթեցաւ։
Այլ և միայն որ զատուցանէ 'ի մարդկ, երբ չարէ՛ արքեալ
եալ լինի յանձնաւորս զերս օգտաւոն, որ է մեծ իւր և պատ-
ճառ չէսութեան, երբ սուսերն և արխազդեին, և յաւազսին,
և հերձումնագաւանն։ Դարձեալ արդէօք ա՛ն իւր մեծ ջրով
ծածկեալ, արքայեալ 'ի տնկաւէրց, և բնկանէին նաւք. 'նոյն-
պէս մի ա՛ւելն ան՛ զայրագամն խոփանց, որք զեն այսպէս
զատեցան որոգայթել։ Այլ զծնմարին պարտ է ասել.
մեծ քա՛ որ ասաց որ հարցի 'ի մեծամ փչեցայ արքայեալ 'ի
կենաց. և եթէ զոյլքն և փարխեցին որք արքայեալ 'ի հաս-
կանալոյ զաւակաւոր խնամոց զերդ 'նախ քան զգային քի,
և զմամանակն եկեղեցեան ա՛ն արքայեալն 'ի հատկանալոյ. իսկ
որք լուանն 'ի նմանէ՛ քաղցունք էին 'ի յանձնաւոր իւր ըղ
'նաթանայէլ և զնկեղդիմա, և ղազորա, և զեկեղեցանէա իւր
զգամանալիեալ։

Որ[illegible] [illegible] 'ի [illegible] · [illegible] —
[illegible] 'ի [illegible]։

Որք Թամարութեն հորդ երկիրն արօրաւորատեալ 'ի
կենծանաւ. և ցրուեալ 'ի փաշի, այնպէս սուսերն 'ի լերինն
գերդեաւ և հրէիցն զերին յամ երկիր, որ մնա էր 'ի մեհ.
և կենդանոյն իջեալ 'ի գերեզմանն որ է զժոխք. և հոգւոց
աղանդոյն 'ի սխրառսէ խաչահանութեան 'ի դժոխս. և որ զկեն-
կենդանիքն մերձ են ոգիքն դժոխոցն, թէ չհասանանն 'ի
կենդանութեան։

Ա[illegible] 'ի [illegible]։

Արկեն ասելով զմին երկիւղ յայս առնէ յամ ժամ,
'ի ման, 'ի դուրս, 'ի նեղի, յընդարձակի, 'ի պատերազմի. 'ի
խաղաղութեան. 'ի քեղ յասարով, և ոչ յիս, կամ յայլ որ-
կամ յաջողել, կամ թէ՛ յաւասարեալ յամիրէ 'ի փոր-
ձանաց։ Մի հաներ զհոգի յինէն, զոր հոգին առէ մար-
գարէական, երբ 'ի յիսներորդ սաղմոսին ասաց, մի հաներ
յայս

[illegible]

Պահեա՛ զիս յորոգայթէն՝ որ թագուցին ինձ, 'ի գայթակղութենէ գոր-
ծողաց անօրէնութեան:

[illegible]

Անկցին 'ի ցանցս իւր մեղաւորք, միայն եմ ես՝ մինչև անցից:

[illegible]

Իմաստութիւն 'ի Դաւթի. Աղօթք, 'ի ժամանակի՝ յորում էր նա յայրին անդ:

ՍԱՂՄՈՍ· ՃԽԱ

Ձայնիւ իմով ես առ Տր կարդացի. ձայնիւ իմով զՏր աղաչեցի.

[illegible]

Սփռեցից առաջի նր զաղօթս իմ, և զնեղութիւն իմ առաջի նր պատմեցից:

[illegible]

'Ի [illegible]

'Ի նուաղել յինէն հոգւոյ իմոյ, դու ես ծանեար զշաւիղս իմ. 'ի ճանապարհ յոր և գնայի, թաքուցանեն ինձ որոգայթս։

Տարակուսեալ յամենայնից և յամենայնէ քաղցեալ և ծարաւի, և թափառական հոգւով 'ի ներքս անդ Տէր իմ ձայնեալ զղջացեալ եմ, զի մնացեալ զօրացի զմնացորդս իմ։ Թշուառացայ ինձ որդոցս, եթէ յայս անձինս իմ յորդորեցայ։ Տէր և ստանալոյ միջին քաղցր ճանապարհին որդոցս, զոր հայեցի պտղաբերութիւն, այլ անձեռն գնացի և այլոցն այլեաց։

Հայէի յաջմէ՝ տեսանէի, և ոչ ոք ճանաչէր զիս. կորեաւ փախուստ յինէն, և ոչ գոյր խնդրող անձին իմոյ։

'Ի բարեկամացն որք դաշնադրեալ էին կամակից, չէր ոք որ ճանաչէր զվիշտս իմ, ոչ բարեխօս, ոչ հնար փախուցելոյ յոքնեաց. այլ յամ կուսէ ձախ. և ոչ գտաւ խնդրող կենաց իմոց, բաց յոյժ իմոյ։

Աղաղակեցի առ քեզ Տէր՝ և ասացի, դու ես յոյս և բաժին իմ յերկրին կենդանեաց։

Աղօթակ զօրանին և զրկեալ պաշտպանութեան առ, երբ մնալոյ առեր ոչ։ Դու ես յոյս և բաժին իմ յերկրին կենդանեաց, 'ի պաշտպանին՝ որ պահեալ կենդանին իմ, որ զնոյն իմ պաշտպանութիւն կարէր առնել. և որ չկարէր մահու առնել երկիր, ոչ զօրաբերն վանել հոգւ. յոյս զոր ինձ առէ, թէ բաժինն ինչ կեանց անցեալ անդ։ Այլ բաժին զատուցանելի առէ, զի անդ խնդրեր ինձ։

Նայեա Տէր յաղօթս իմ, զի ես խոնարհ եղէ յոյժ. ապրեցո զիս 'ի հալածչաց իմոց, զի հզօր եղեն քան զիս։

Ո՛հ յոյժ տառապեցին առէ նեղել, այլ 'ի խոնարհութեան, և 'ի խոնարհեալ 'ի փլուզս. որ առէր ինձ մխիթարել զհալածչաց, զի չէ եղև տառապեալ. և սորա յորժամ տկարացեալ, յայնժամ զօրացեալ։ Եւ հզօր եղեն հալածիչք, զի գտին զիս 'ի ձեռս խղճմտաց անկեալ։

Տէր հան 'ի բանտէ զանձն իմ. խոստովանել զանուանէ քումմէ։

Ո՛հ այլ խեղճ նման է անդրս, քան թէ բանտի։ Այլ

որքն

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԲ.

ՏԷՐ ԼՈՒՐ ԱՂՕԹԻՑ ԻՄՈՑ ՈՒՆԿՆ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Այն

[illegible]

Զի պատկեր քո է՝ կարօտն սիրելութեանդ՝ իբր եր-կիր երաշտ ագեալ․ փափագանօք լսել ինձ, իբր սատակ ծա-րաւ, որ՝ ի մահ մերձ գ՛ոլի նուաղեալ։

[illegible]

Իբր աղաւնոյ ՚ի դրախտին․ նմանեցեալ այնոցիկ հով-ւոց նախատանօքն ՚ի դժոխին, ուստի չկարեմք ելանել ա-ռանց օգնականի, իբրև երեւելւոյ և գանելոյ։

[illegible]

Գութ աւետիս փրկութեան ՚ի գորայն՝ որք ելին ընդ դէմ արքայութեան․ և գերեալն դարձան, առաւօտ բնութեան յոյսս լինին, և երկրորդ՝ գալուստն քո։ Յառաջինն՝ ասէ՝ ես ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս․ և յերկրորդին զարդարսն կոչել և ասել, եկ ծառայ բարի և հաւատարիմ․ զի ես ՚ի քեզ եմ յուսացեալ, և ոչ յիս, և ոչ ՚ի մարդ որ։

[illegible]

Ճանապարհ զնոյն օրէնսն՝ քննականն, և դրաւորն․ և այն՝ կայր, այլ զի՝ ընդ ճանապարհս են մարմնով՝ մնաց և խորհրդով․ առաջնորդս հայցէ բուն ճանապարհին՝ որ նեղ է, և յերկինս տանի՝ զանձն ՚ի քեզ ունելով, ոչ խոտորել յաջ և յահեակ։

[illegible]

Որք խափան լինին այնր ճանապարհի․ զի զքեզ յայս ապաւէն ինձ արարի, և ոչ ՚ի քաջութի անձին վստահացայ։

[illegible]

Որ է բարին, և հաճոյն, և կատարեալն․ զի դու ես տէր իմ, այլում փոյթ ոչ լինի վն իմ։

[illegible]

Այս է զոր հայցեմ՝ ցուցիչ ճանապարհին կենաց, որ է Տէրն քո, որ ասաց ես եմ ճանապարհ. և հայցեմ ցուցիչ ճանապարհին առաջնորդ. այդ և ամէն խոհ հոգին ճշմարտութեան, զոր ենկեալ առաջնորդեսցէ զքեզ, և ուսուսցէ զքեզ զամ. և է բարի, իբրև զամ բարի, զի չիք որ բարի, բայց միայն Մէ։ 'Ի յերկիր ուղիղ, 'ի կենդանեացն երկիր ուղիղ առաջնորդ, զի և տեա է ուղղութեան բառնալ" հայի ուղիղ կոչի. և ուղիղ է Տէր Մէ մեր։ Վ ը [illegible] քո Տէր, զի ամէր զեւ. և փառք է [illegible] քո՝ [illegible] ի իմ։ Եւ մեք՝ որ զքի [illegible] [illegible], զայն [illegible]։

[illegible]

Զոր խաչեա՛ն անձնս. Հանդես 'ի նեղութեան զանձն իմ, 'ի գ մ ոխոց 'նեղենոց' ազդմութեան քոյ։

[illegible]

Զի զ[illegible] կորուստ թշնամեացն՝ ազդմութեան բերել [illegible]. այդ և 'նոխ առէ՝ եհար զերկրին [illegible], զի յախտան է ազդմութեան 'նը։

'Ի [illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԽԳ.

Օրհնեալ Տր ած իմ. որ ուսոյց զձեռս իմ 'ի պատերազմ, և զմատունս իմ 'ի ճակատամարտ։

Պատճառ այն 'ի բարբառն է ոչ գիտէին զպատերազմ, և ոչ ունէին կազմած զինուց. որ զայս առնէին. այլ՝ մերկ էին. [illegible] ոչ է ընդ մարմնոյ և ընդ արեան, այլ ընդ իշխանութիւնս և պետութիւնս. և հրամայէ առ[illegible] հաւատոյ, և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի խաչին, [illegible]։

Ողորմութիւն իմ և ապաւէն իմ, օգնական իմ և փրկիչ իմ. ապաւէն իմ, և ես յուսամ 'ի նա։

Ողորմութիւն իմ, զի յողորմութենէ նորա [illegible]. օգնական իմ, զի օգնելով փրկեաց զմեզ. մի փրկանք իմ, զի [illegible] 'ի մէջ մեր զինուց առաքինութեան [illegible] հաւատոյ [illegible], [illegible], և [illegible] 'ի նմա է [illegible]։

Որ հնազանդէ զժողովուրդ իմ ընդ ինև. Տր՝ զի՞նչ է մարդ՝ զի յայտնի եղեր նմա. կամ որդի մարդոյ՝ զի համարիս զնա։

Ո հնազանդ. առնէ, զօրաւորեալ առ [illegible] [illegible]

լինի յաղագս սորա, կատարածն զիրկեալս՝ հնազանդեցուցանէ առնել մարմնաւորդ 'ի յայն մեծացոյց։ Տր զի՞ է մարդ՝ ադամ, և որդի նր զօրացուցեր, զի յայտնեցար և ծանուցար նմ. և ոչ թէ 'ի գիրկ ծանեաւ. այլ առէ առաջեալ. զի զադամ պատուեցեր պատկերաւ, և զնա՝ թողեալ. և փառաւորեցեր առաւելն զօրեց։

Մարդ ունայնութեան նմանեցաւ. և աւուրք նորա որպէս հովանի անցանեն։

Սխմանքս՝ չարեկեի ասաց. Զնանեբին՝ ասեաց խոտ ամեն գեղեցին. յառաւօտէ մինչև 'ի ճաշու ժամն բազմանի և զամաքի։ Զոր ամեն հանգոյց թագաւորքն անձնով զանբին, զանեւով առաջի խորհեաց հող՝ 'ի տառապեալ արկեալ, որ բաւեալ և ծաղկեալ, և առեալ սերմն թշնամեաց մինչ զհոյն ուտէին. յերեգացուցանել նո զմաոլի կենցաղս՝ սխաոշատալ 'ի սու Եւ աւուրք իմ ոչ հանգեան անցին, որ ոչ մնայն 'ի մահանմաւն լուծանի. այլ՝ մինչ փակակալ կենացս ալքալնանի, իբր շուք՝ որ գնայ առաջի գիրկ։

Տէր խոնարհեցո՛ զերկինս՝ և էջ. մերձեա՛ 'ի լերինս՝ և ծխեսցին։

Յօդնութեան գերայն՝ զհրեշտակս առաքելով խնամոկալս։ Այլ՝ մն յի պատրաստեալ է արդոյ, զոր բնակալեալ էջ, և զաւուրս բանանն մարմնոյ, և յաղթեաց փորձողին և չարեն 'ի լերինս՝ զմերձեցելեքն, և զանձնանյն լռեալ աստուածոց. ոչ ասէր, թէ ասացէք լերինս սաստիկ փոխեալ. և ոչ 'ի ծխելն կորուսեալ զլուանալով զեն նոյնանալով։ Եւ ծխեացին. իբր կայծակ՝ որ անկանի 'ի ջուր, ոչ լինի 'ի ծով։

Փայլատակեա՛ զփայլատակունս քո, և խռովեա՛ զնս. առաքեա՛ զնետս քո՝ և ցրուեա՛ զնս։

Զփայլատակունս հրեղէն լեզուացն յառաքելոցն։ Առաքեա՛ զձեռն քո, բանն՝ որ առնէ առաքելոցն. իբր նետ 'ի կապարճ՝ ազդեցութեամբ որով ցրուեցան թշնամիքն։

Առաքեա՛ զձեռն քո 'ի բարձանց, և փրկեա՛ զիս 'ի ջրոց բազմաց, և 'ի ձեռաց որդւոց օտարաց։

Իջանել ասաց նախ, և ապա՝ զձեռն առաքել. կամ զի անդրանկութեանն եղեւ. կամ զի էջ յա՛ նախ, և մերձեցեալ առաքեաց զհոգին, զոր ձեռն աստուածութեանն ասել, մանաւանդ

ոչ

ոյ համեմատել զդեւս. եւ մարգարէն ասէ, եթէ 'ի մէջ խոհեմութեան:
'ի ձայնից բազմաց, այլ զբարութիւն զօրացն թշնամեաց, եւ
ասա զփորձութիւն դիւաց: Եւ 'ի ձեռաց որսորդաց ստորոց,
դիւաց. եւ որք հակառակորդք են 'ի մարդկան, ստորք են, եւ
ստորոց ողկեր:

Որոց ճշմարիտ խորհրդոց իմաստն զանազանեցի. եւ ով ոչ ով է տեղւոյ:

Զխոնարհութեան ասէ դղեակ, եւ զհամեստութիւն որ 'ի նմանէ է, զի ասէ. զի յամենայն ոչ հայի եւ ոչ 'ի սէր ոք. եւ ոչ թողուլ թէ կարծել մեղանչել կարելի սիրոյ ոյ, եւ խոստովանել զգործս իւր բարիս. որ քաղէ, ով զայն ոգւոյն տեղեկէ:

Ա՛ յորդորեսցէ [illegible]

Պարծեալ 'ի բարեկեացն գերեին, եւ փքացեալ 'ի մեծ սրտին բազմելեն գօտոյ, նոր սկսանի որոշումն թի Աստուծոյ սորվեալ 'ի մեղաց հոգի նոր որոշումն թիս ասի սայլ ոյ: Պարծեալ զոր մոլորեալս խոնարհութեամբ ասէ, հոգի մարդոյ եղեալ զորուի ունի. միոյ, եւ բանի. այլ հեշտ հեշտ զօրու 'ի ունի միոյն խոնարհութիւն. անարատութիւն, ուղղութիւն, անմնացութիւն եւ կատարեալն զհեզմարութիւն: Խոկ բանին զհաւատն ամենայն, զործ. առաքինութիւն, հաւատ, եւ կատարելն զբարին. եւ այս է, ասացեալ քնարն միոյն եւ բանին: Եւ խոստովանս ընդ միաբանեալ այսինքն. խոնարհութիւն ընդ խոկումն. անարատութիւն ընդ զործն. ուղղութիւն ընդ առաքինութիւն. անմնացութիւն ընդ հաւատս. Հեզմարութիւն ընդ բարին. Փառիցի միոյն համեստ ընդ խոնարհ կատարել զանգիտութիւն 'ի հեզմարութիւն, եւ զաղագս: Խոկ բանին սիրելին ասելով 'ի խոկմանն, եւ հանապազօրէն 'ի բարին զանկի ասէ. եւ եղիցին կատարումն յոյժ է. բանին նոր է հեզմարութիւն եւ նոր է բարի. եւ է հեզմարեն բարի. եւ բարին հեզմարոյ, անդրադարձումն. եւ այսպիսի են որ ասեն զմարդ կատարեալ պատկեր ոյ:
Փառիցի միոյն խոնարհն է, անարատ է, եւ սեպել զարարչին ոսանն. եւ զօրանալն ամենայն սրտէ, եւ մեայ հեզմարեն, որ մարմնոյն ոյ պատկեր: Նոյնպէս եւ բանին բաւականէ, նոյն խոկոյ խոհականութեան. եւ այսպէս զործէ զխոկացեալն, յորինեալ 'ի խոստովանութիւն. եւ յաղօթս, եւ 'ի խորհուրդ. եւ այսպէս ձեռն նաց առաքինութեան. եւ հասանել ասէ 'ի սէր եւ յերկիւղածութիւն, եւ 'ի հանդերձեալն, եւ յոյսն. եւ այսպէս հասանէ կատարել, առ

առս

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ԾԽԴ.

[illegible]

Խոնարհեցին մեր ընդ օրինօք նոր. և գործովք և բանիւ ծառայեսցուք զնա՝ բարձրանալ իմ ասել։ Զի թէ այսպէս ձեռամբ գթով դաւանեսցուք զնա, անփոփոխելով զհաստատութիւն նորա և թագաւոր. և նա և՝ զինք իւր անուանեն, իբրև անբաժանելի, խառնակաց, և յակոբայ։ Յաւիտեան և յաւիտենից յաւիտենից, յայս ասել թէ՝ այժմ և օրհնութիւն զօրութիւն է յաւիտենից օրհնելոյն զնա՝ յաւիտենականին կենդն, զոր ասէ։

Զօրհնաբանութեամբ օրհնեսցուք զՏէր. և փառաւորեսցուք զանուն նորա, յաւիտեան և յաւիտեանս յաւիտենից։

Բանիցի՝ անդ հանապազ՝ որ է, և ոչ դիւրեր. անձն առաքել օրհնողացն զնա։

Մեծ է Տէր, և օրհնեալ յոյժ. և մեծութեան նորա ոչ գոյ չափ։

Յայտնէ թէ՝ չէ կարող մեր օրհնելոյն՝ յոյժ օրհնելոյն ի հրեշտակաց դասուց Եւ մեծութեան նորա ոչ գոյ չափ զի անմեծութիւն զնմանէ երկրայնութիւն. և լայնութիւն և խորութիւն երևի, իսկ որ գայս ոչ ունի զխորագ չափն։

Անճառ և անհաս փառաւորեն զօրութիւն քո. և զօրութիւն քո պատուեսցեն։

Որք փոխեն զերկրաւոր որդւոց աղաւնոյ՝ առք զաղդ, մեն չև զաղաւանն ի ծնանելոյ, զանձն զգործս նոր Աղբն՝ ի հաւատոյն ի քո՝ հրեշտակք և հեթանոսք զանձն զգործ անօրէնութեան, և զզօրութիւն պատուիրանացն ի նմանէ։

Զմեծ վայելչութիւն փառաց սրբութեան քո խօսեսցեն. և զսքանչելիս քո պատմեսցեն։

Աղամն ասէ՝ մեծ փայլմամբ փառաց սրբութեան քո ոչ գոյ բաւ. քանզի յայտնագործեալ լինի մարդկանց խօսել զնա ոչ. Մեծ փայլմամբ ասելով՝ զերևումն գոյից. և փառաց սրբութեան՝ զորդի և զհոգի։ Գործել փառք՝ զորդի և փառաց սրբութիւն զհոգին որ, որոց ոչ գոյ բաւ. այլ որքան կարեն ապաքանդ խօսին. և զքանչելիս նոր պատմեն։

Զօրութիւն ահէ քո ասասցեն. և զմեծութիւն քո պատմեսցեն։

Որ առ Քերոբէական, և յերկիրս, և յանտարածն առ զաղան և ապրիլն Եւ զմեծութիւն քո պատմեսցեն, զի ոչ որքան կարէ՝ ասանձէ, այլ ինքնեալով, զի ապաքանդ իւր են։

Զյիշատակ բազում քաղցրութեան քո բղխեսցեն. և արդարութեան քո ցնծասցեն։

Զի կրկնեսցէ զօրութիւն խնամոց քո, բարկութեան և քաղցրութեան. զոր և խառնես ընդ իրեարս. յինքն նման և իւր միայն գիտելով. զի տառապել տա կային երեւի քաղցրութիւն քո՝ քան տառապել. զի յոյժ ազդմանիւրեան նշան էր, զի զղջասցի. Եւ զբնական չարիս նորկան զարուն՝ անզգամ մարմնական վճարեալ, և զայլսն եւս Ով տան, զյիշատակ բարկութեան քաղցրութեան զգլխաւորն, բղխեն արտաքոյ՝ արև, անձրև, և հաց, և գինի, ծաղիկք և պտուղք, և աղբերք, և գետք, և ծովք. ամենեքեան յիշատակօղք են բարկութեան քաղցրութեան քո: Եւ արդարութիւն քո՝ ցնծացեն, զի գիտես զսէրս և զկարիս մեր՝ արդար խրատովք:

[illegible]

Գթած՝ առ որդիսն, ողորմած՝ առ զղջացեալսն. երկայնամիտ՝ առ անզգամս. բազումողորմ՝ առ բազմապատիկ զղջացեալսն:

[illegible]

Ահա տարերքս, և առ անձամբ և բանաւոր կենդանիս. և գթած է՝ ի վերայ արարածոց՝ զի զգթութիւն ծնաւ զարարածս յորդորեց:

[illegible]

Զի զարարիչն խոնարհեաց քարոզեն, բառայնմ՝ երկինք պատմեն զփառս ոյ. և մեք քո խնդրեալ՝ ի բարութենէ՝ օրհնեսցեն զքեզ:

[illegible]

Ասելով թէ՝ անմահ և անփոփոխ է թագաւորութիւն քո. և զօրաւոր և մեծ՝ զի անմահական է:

[illegible]

Աշխն վս այնորիկ քարոզեն, զի որդիք մարդկան ծանուցեն զզօրութիւն նորա:

[illegible]

Մահկանացուք սակաւ ժամանակս իշխեն, իսկ դու ազգաց յազգս և յաւիտեան:

[illegible]

Որ խոստացեալ է յօրէնս և 'ի մարգարէս և յաւետարանըս. զի գիտիցէ երկինք և երկիր անցանել. քան նշանախեցի միոյ 'ի գրոյն աւրել. և անցք ինչ ոչ գործէ.

[illegible]

Իբր զխաւսիթ, զգեստոս, և թէ բիւրաւորակի յանդունդս խցեն, կարող է ձեռն 'նր ողորմութեան ձգել. 'ի վեր բերել, և յերկինս հանել. զի զանի առնուլ չէ ... մեղաւոր զը. բայց թէ՝ որք ոչն կամիցին՝ իբր զաղամ՝, կամ զղաղան, կամ զյաւղայ.

[illegible]

Զորք ոչ ձմռանեն զնա ապաշխարել, և անտառեաց ոչ գիտեն. սակայն կարեն ... և 'նա ... զանձնարկունի կարեւորն, թէ այլ ո՛ չու գոյն. և զնոյն այդ կերակուր ը ըմպելիս 'ի ժամու, զի զմանն ևս գիտէ.

[illegible]

Իբր մեղ գիտիցէ բանալ զձեռն և սպրդել զմտաւոր և առ զոր ինչ ունեցի. ոչ առնուլ և ա՝ որք 'ի նա հայեն. իբր ձագք ագռաւուց առ նա մը աղաղակել. զի կաքն բաւական է անձանց.

[illegible]

Զի զորս կարէ ազատ պետոյից՝ 'ի կերակրոյն զնոա արդար զատնի.

[illegible]

Նմ առանց զխորհրդոյն առ 'նա, որք ձմրութեան կարդան և ոչ կեղծաւոր, գիտէ, և լսէ, իբր մանկանց աղաբանս, և սամուէլի. ոչ առէ ալոյն հայրական առ ոչ և 'նա լուաւ 'նը.

[illegible]

Զի երկիւղածք զկամս ոչ կատարեցին, զնոյն մերձ առ առնել, իբր զհայր, և զդիւնէ.

Պահէ տր զամենեսեան որ սիրեն զնա. և զամ մեղաւորս սատակէ տր։

Որ պահեաց զնոյ առաջնումն, և զդոյնս. զնա՛ մեղա-ւորս սատակէ. որք կան և մնան մեղաւորք միշտ. երբ չիմն զղջանն նոցին. և հրով զառագայթեցին. այլ՝ ի կատարածի գեհենին զանդարձ մեղուցելոցն։

Զօրհնութիւնս տն խօսեսցի բերան իմ. օրհնեսցէ ամ մարմին զանուն սբ նր յաւիտեան, և յաւիտեանս յաւիտենից։

Որ խոստացաւ խնդրեանն սաղմոսին՝ յաւիտեան օրհնել զի բերան պարտի օրհնել զնա՝ որ արարին զնա բանական, յամ՛ բերանոյ մտանոց զատ և որիչ. և ոչ համարի զինքն հերիք. այլ՝ զամ՛ կենդանիս ընդ իւր օրհնել հրամանն տայ, որոց թագաւորին է. զոր [illegible] ամ մարմին ասացին, որ է լուսին բարոյից և մաքրոց արարածոց զգայնոց. և աւա-ւելն և՛ մարմինք մարդկան, որոց առնել է յոյս յարութե, յաւիտենից օրհնել զնա՝ հոգևորական ընդ հոգեւորսն, զօրհ-նելն միշտ ՚ի փառս իւր։

Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարեայ։
Ողջունաւանիչն էր երգեալ, և ոչէ կրաւ՝ Անգեայ և Զաքարեայ. այլ օրհնութեան յաղթութեանց տն, և կրաւ՝ յամ աղգս մարդկան. և մարգա-րէութեան էր փրկութեան տն։

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԵ.

ՕՐՀՆԵԱ ԱՆՁՆ ԻՄ ԶՏԷՐ. ՕՐՀ-
նեցից զՏէր ՚ի կեանս իմ. սաղմոս ասացից այ իմոյ մինչև եմ ես։

Օրհնեա՛, զի արար զքեզ իւր պատկեր բանական և անմահ. Օրհնեցից, որպէս եմ ես սա մարմնով. չէ պարտ յապաղել։ Նեայ ցոյց զկատարածն նախատեսեալ սաղմոսին այս սաղմոսիս. Օրհնութեան յօրհնութիւն կցեալ, պահն յայտ նելով և զօրհնութեան։

Մի յուսայք յիշխանս՝ յորդիս մարդկան. որ ոչ գոյ փրկութիւն ՚ի նոսա։

Զի ելն մտա իշխանք և մի յորդիս թէ հարուստ է, թէ արուեստաւոր. թէ բժիշկ. թէ այլ ինչ որ. անս ըղ-ձութ[illegible], և մի վստահանալ, զի որդի է մարդոյ. Զի ոչ

գոյ

դայ փրկութիւն. զի կամ՛ ոչ կամին և կամ՛ ոչ կարեն, այլ յայ յորմէ եղաքս է փրկութիւն:

Ելցէ հոգի ՚ի նոցանէ՝ և դարձցին անդրէն ՚ի հող. և յայնմ աւուր կորիցեն ամ խորհուրդք նց:

Թուեն՝ բարեկամ են և խրատարար՝ զրաւեալ են ՚ի մահ ուժմէ. զատ՛ուած ՚ի հող, զոր ինչ խորհեցան քեզ և խառա ցան. ծերքն զլեծառան՝ որոյ անուղին պղոծենեցան, և լուծա թեւ՝ անմին. զի խորհեալ էր քակել և չէնել:

Երանի՝ որում Տր Այ յակոբայ օգնական է նմա. և յոյս նր ՚ի Տր Այ է:

՚Ի նա՛ զարմն զյայն՝ որ առնէ զքեզ երանելի իբր զյա կոբ. և սեա զանուն՝ զի տրէ կենաց և մահու, և ած բարի և բարերար:

Որ արար զերկինս և զերկիր, զծով և զամ որ ՚ի նս:

Զերկինս՝ ուր հրեշտակք են և անմահութիւն. զերկիր՝ որ մայր է և գերեզման. զծով՝ որ փախելոց է ՚ի հուր. և զամ որ ՚ի նա. սեա և ուր բնակեալ են անմահքն, զայս խորհեաց զի անդ գնալոց եմք: Եւ զի մի որ ասիցէ ասէ՝ զի՞նչ է այդ. ասէ:

Որ պահէ զճշմարտութիւն յաւիտեան. և առնէ իրաւունս զրկելոց:

Զոր խոստացաւ նմա, պաշտեաց զնանն, և կատարեաց. և զոր ինչ հաստատուն բնութեա ամենարարեալ՝ յաւիտեան սա հէ մինչև յուն ամ՛ գրեալ քն. և առնէ իրաւունս զրկելոց ժառանգան՝ յանմահ կենաց և ՚ի դրախտին:

Տայ հաց քաղցելոց. և արձակէ զկապեալս Տր:

Իբր զհնդ նկատելն, և զնօթն օրհնեաց և եա. այլ զմեծն յերկրէ իջեալ: Եւ արձակէ զկապեալս տր. ստ զսի մ. ան. իբր զինն կարկամեալ. իբր զհողսն ՚ի դժոխոցն, և զայլսն:

Տէր բանայ զաչս կուրաց. և կանգնէ զգլորեալս Տր:

Ով ՚ի ծնէ կուրքն. և որք ՚ի Համբերին նստին, և զամ

հե

հեթանոսաց զաչս հոգւոյ երամ. եւ զկապեալս 'ի կուռս՝ արձակեաց։ Եւ կանգնէ զգլորեալս մեր, մանաւանդ 'ի տանջանս կոյրս եւ կաղս, եւ անդամալուծեալս աղքատ աղքատ՝ զլորմունս զայթակղեալս։

Տէր պահէ զպանդուխտս. զորբ եւ զայրի ընկալցի նա. եւ զճանապարհս մեղաւորաց ապականեսցէ։

Տէր պահէ զպանդուխտս, որ ինքն. որ պահէ զպանդուխտս, երբեւ զորբահամ, զի խօսի. Այլ թէ պանդուխտ է յառաջնութեան՝ մարդն, եւ երկայնամիտ լինի։ Զորբս եւ զայրիս ընդունի որ, զենթակայս 'ի հոգեւոր պատահմունս որդեգրութեան եւ համարձակութեան հայեցեալ, եւ զայրի հոգին՝ միայնակեալ 'ի մեր փեսայէն. որոյ եկեալ ծանուցն զնոյն. եւ 'ի ձեռս տաջի լայն հրամայեաց խօսել ընդ նմա՝ երբեւ զեղջ մի որ, զհողին մեր՝ յղեղուցանել նմա։ Եւ ճանապարհս անիրաւաց կորուսանէ, ոչ զանիրաւս 'ի մարդկանէ՝ թէ կամիցին դառնալ, որ ճանապարհն է կենաց, այլ անիրաւութեան ճանապարհն կորուսանէ, եւ զխոտոր ճանապարհն 'ի մարդկանէ։

Թագաւորեսցէ Տէր յաւիտեան, Աստուած քո Սիովն ազգէ մինչեւ յազգ։

Զոր զարմիւք առաջ՝ թագաւորեսցէ 'ի մեզ յաւիտեան, զանմահանալին առաջեալն, ած է նա քո Սիոն, որ է մեր եկեղեցի. յազգէ մինչեւ յազգ փոխան զերեարս, եւ թագաւորին հոյ եւ մեայ յաւիտեան։

Ալէլուիա. Անգեայ եւ Զաքարիայ.

Օրհնութիւն է եւ այս՝ դարձեալ 'ի գերութենէ. զի դարձին եւ շինութիւն քաղաքին. եւ զի փորձեցան յերեսս աստ։

ՍԱՂՄՈՍ. ՃԽԶ։

Օրհնեցէ՛ք զՏէր՝ զի բարի են սաղմոսք. Այ մերում քաղցր եղիցի օրհնութիւն։

Աստ զխրատս զթագաւորին ակնարկեն, օրհնեցէք զՏէր եւ. կամ՝ բարի է սաղմոս. կամ՝ գովեցէք զոր Էնոն Մեծութեան թագաւորն երեւել. եւ թագաւոր տէրն՝ օրհնեցէք զնա. ալէլուիա՝ բարի է սաղմոս. թէ այլ խօսն՝ գովեցէք զոր Էնոն Այ մերոյ քաղցր եղիցի օրհնութիւն, զգործս խօսնել յորհնութիւն բանին քաղցրութեան. որ եւ ասաց, տեսցեն զգործս ձեր բարիս, եւ փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս է։

[illegible]

Զեկեղեցի, և զսրբազան որդիսն ոյ ժողովեալս, ի յօհաննու աւետարանին։

[illegible]

Զգեղեցիկ և սուրբ զհեթանոսաց գեղեցիկն ի հաւատս հաստատեալ բժշկեաց, տալով հաւատս ի սեռանեալ գիտնոց և առաքելոցն սրտից զմտաց մեղացն։

[illegible]

Զայսպէս գիտելն աւել թուելոյն. և յանուանէն կոչելն կարգելն զձայն և զդասս, և զյարմարութիւն և զպայծառութիւն ն էր։ Այլև զոր սաստ թէ զսրբազանսն ինքն ժողովէ, զի աւել՝ որ սաստ արբանեակն՝ լինել որդի սոյ ն էր իբր զաստեղան թէ՝ աւել գիտել ոչ, և յանուանէն անուանել կոչել յաղագս որ և բնեն։ Պարզեալ՝ զորդիս եկեղեցւոյ՝ որդիս լուսոյ և առաջնեան սաստ զօրն. և մին խաղաղ սաստ, զի անուանք ձեր գրեալ են յերկինս։

1762.

146.4

[illegible]

Մի երկրպագէք աւել՝ թէ մեծն մեծ զօրութիւն խոնարհ անուանէ զայս ամ, և խոնարհութիւն թուէ զբարձրութիւն առաւելագոյ։ Պարզեալ՝ մեծ է հայրն, և մեծ է զօրութիւն յոր բա. և խոնարհութեան որ անհասանելի հայրոյն՝ ոչ գոյ բան. որ է բնու անծանօթութեան. զի արքայութիւն ոչ ասի երկնային բնութեան անձնաւորեալ։ Այլև՝ արդարև սոյ պաշտօնեայն զխոստովանութիւն թէ՝ ոչինչ օգտէն. այլ յայտնանէ է օգտէ որ թուէ զօրութիւն ն էր, և յանուանէ կոչէ. ոչ անդ մարմնոյ հեթանոսաց կոչեցին յինքն խորհրդով. այլ յորժամ սեռանեալ սոյ զերկինս գործս մարդոյ իւրոց. ի բանս զսրբութեան անձնաւորեալ. և անդ երևի զի մեծ է որ. և մեծ է զօրութիւն, և խոնարհութեան ոչ գոյ բան։

[illegible]

Այսպէս մեծն խոնարհի առ հայր և խոնարհս, և զմեծն իբր հանգիստ. անդ և աւել, եւ յօ հանգեալս, թէ ոչ ի հայր և ի խոնարհս. Եւ խոնարհ անուանէ զամենայն սոսն։

ւանս", իբրև զաստուածս և զդեւս, որ եա կախան առաջնորդն.
զի նոր ամենապատուանիկ հանգուցի կոյ և այս չնորհս խո-
նարհաց:

Օրհնեցէք զՏէր խոստովանութեամբ. ամենայն ազգք նմա օրհնութեամբ:

Նշխարն միածնին և սրբոյ երուսաղեմի նոր, ոչ այլ ինչ
ուխտին հաստատութիւն, քան եթէ զօրհնելն, և խոստովանել
զնա զօրութեան բարերարին. զի մի լիցի բանիւ խոստովանել,
և գործովք ուրանալ: Այսպէս ասացէք նմա օրհնութիւն, զի
երգել բերանով և օրհնել 'ի սիրտ ոչ հաստատուն: Դորձ-
եալ այսպէս օրհնել, զի երևեսցի և խոստովանութիւն հա-
ստատուն. ոչ ասելով օրհնութիւն և փառս հօր և որդւոյ և
հոգւոյն սրբոյ: Օրհնեալ ես երրորդութիւն. օրհնեալ
ես բարերարութիւն. օրհնեալ ազգանման ես. և որ ինչ այս-
պիսիք:

Սրբեցայց զՏէրն անմահ. զարմանալ աղբար զինչ էր Տէր զԱդամ:

Զերկինս ասա 'ի յարդարել զատոյն. զի մի զանձրե-
ւացեն, այլ զպատարագաբար ասացէ զշահեկան անձրևն:
Եւ յետ զերկրից օրինօք և մարգարէիւք, և առաքելովք:
Կատարեալ արար զանձրև խնամոցն յերկիր բանական:

Բարեաց Տէրն 'ի յերկին, զՏէրն 'ի ծառայութիւն հարկեաց:

'Ի վերայ փայլեինց անմանց և ընտանեաց՝ որք ծա-
ռայեն մարդկան. Դարձեալ՝ սերմն զօրեանց՝ 'նախ խառն՝ և
այսպ 'ի հօց կատարի. հարկանէր իբր լեռանց՝ 'նախ պարզ
իրաւ, զխուժեն պահել զանձնան, զանեալ իբր զանա-
սան, և հրաժարեալ՝ ասա զդասոր փայլեին կեանց սալ,
զերկրաւորս և զնզաւ՝ որ է քեւ 'նեղ ծառայութեան և խոնար-
հութիւն, որ մատիր ծառայեաց մարդկան բազմաց:

Սուրբ անմահ Տէրն Աստուած. Ամենասուրբ, որ Տէրն ասե Նա:

Աննման խոր 'ի լերանց. ձմեռ 'ի սերմանց և 'ի գի-
շեր. զի սրբասաց կայմանք՝ զնա ասա թիւինցն յայս
ասէ. բաւական՝ զոր այն ասաց, հանգուցանք յաղթա.
զոր ասեն զամենայն աստանց խաւարց ծնեալ. և կամ՝ մի մաղձ
հասանէ, և զարդարէ, և կամ՝ մի այլ խոնարհէ, ոչ և ասեն
սարսափման ժամանակս ինչ, մինչև ցամաքին, կամ սերմանն-
զոյն

զայնպիսի ժամանակս՝ 'ի տանէ և 'ի մէջ գեղջ կերակրին 'ի խնամոցն նոյ, մինչ 'ի դառնալ ծնողացն, որ պտղաբերքն իւր- եանց՝ կարդան առ նոր, և կամ առ ծնողսն. բերել զկերա- կուրսն: Ըստ Եփրեմի՝ յորժամ հեթանոսաց դարձեալ գխնայսպառութ [illegible] [illegible], և յանկարծակի և 'ի խնամոցն նոյ, ընտանին որինոքն և 'ի տարերաց պխտոյից կերակրեալ, մինչև 'ի յի նոյ մերոյ մարդեղութիւն լուսոյն առաքինաւն, և ասան զանեղծոյն. որ թէպէտ զդյոս պաշտէին, այլ առ ամենայն անուանն կարդային:

Ո՛չ եթէ ընդ զօրութիւն ձիոյ կամեսցի տր. և ոչ ընդ բարձս առն հաճեսցի:

Նախա տրպեցուցանել, և ոչ ընդ երիվար, այսինքն՝ ընդ յաղթանակաւ մարմնոյ, զօրութիւն ինչ հաստատել նոքօք. զի սուտ է ձի 'ի փրկութիւն. այլ ոչ կարաց զնահատեան փրկել. և ոչ զդողեալ հասակին իւր:

Այլ հաճեսցի տր ընդ երկիւղածս իւր. և ընդ այնոսիկ՝ որ յու- սան յողորմութիւն նր:

Որ ընդ մարմնաւոր և ընդ դառնայ, և իբրև ընդ ա- ռաքինայսն որ փրկեաց զանկեղերս, իբր զօրաբարոյսն զզե- րին: Եւ ընդ այնոսիկ որք յուսան յողորմութիւն նր. թէ- պէտ չունիցին ինչ գործս բարիս. իբր հեթանոսք որք զի ողորմութեն փառաւոր առնեն զնա. որ պատուիրին և մաքրա- ւորն յուսալով յողորմութիւն քն հանդերձ եղեն:

Ալէլուիա. անգեայ և զաքարեայ:
Զինչ տարցին՝ յաղթեալ թշնամեաց, և զնորոգութեան, յորդորէ հա- [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: Այլև՝ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

ՍԱՂՄՈՍ. ԾԽԷ:

Գովեա երուսաղէմ զտր:

Օրհնեսցես յորդորէ, և ոչ զքաղաքն. զի նէմ՝ խա- ղաղութեան, և զխաղաղութիւն ընտանիք իւրն կոչէ, զորս անուանքն նէմի կոչէ. և գովել հրամայէ՝ գովեսցի զարծոյք. մանա- ւանդ եկեղեցւոյ՝ զինուորն եկեղեցւոյ զքո. իբր զատաք- եալքն՝ որք զարձան 'ի լեռնէն ձիթենեաց 'ի տաճարն, զօ- վեսն և օրհնեսին զնա՝ զանձնառ անօրէնութեան խորհուրդ:

 Եւ

Եւ օրհնեսցեն զՏէր յաւէտ։

Լուծիցուք սաղմոսիւ և ուղղովք, ո՛վ Տէր, կամ սիոն։ Երկինք Տէր տպատ է. ասէ՝ որ մայր է մեր ամենեցուն. և մտուցեալ էք 'ի սիոն լեառն, և 'ի քաղաք այ կենդանւոյ, յԵմ յերկինս, այսինքն։ Զի ոչ քան զնա պարծանաց մայր. և բարձրագոյն դիրաւանց։ Վասնզի մայր զսիոն ասէ մարդ, և մարդ ծնաւ 'ի նմա ամեն յն 'ի բնութեան, 'ի մեր քան զբնութիւն. և 'ի մերոյ փոխեաց զսիոն, ուր Մեծն կայր. և մեղքանեաց եկեղեցի որդւոցն իւր մեջա օրհնելով զամեն իւր՝ հաստատեալ կայ մարմնով 'ի մարմնաւոր աշխարհս. և հոգւով՝ յանմարմինս. զի մարդ ասող եւս. քանզի է նմին յորոյց, և ընդ նմին նստոյց յաւետ։

Զի արժանի եղիցին երանութեան, և օրհնութեան առաքելոյն ի Տէրն։

Զօրացոյց, զի ոչ բացայր թշնամեացն. և օրհնեաց զորդիս քո, որք եղեն և ասեն զաւակ 'ի քեզ։ Այսինքն՝ զեկեղեցւոյ եւ՝ անուամբ ցեղսպաս, զու ես մեծ, և 'ի մի այդր մեռի չենոցից զեկեղեցի իմ, և դրունք դժոխոց մի յաղթահարեսցեն։ Եւ զորդիս օրհնեաց աստուծոյ, զոր Մեծն ասաց է՝ օրհնելով օրհնեցից. և պայծառ օրհնեաց զմեզ ամ հոգևոր օրհնութեամբ յերկնաւորս 'ի քս։ Այսինքն՝ եմի զորդիս 'ի նոյն յեաւ, և զորացեալ. և եկեղեցւոյ երկու կամակորանք. առաքեալք և մարգարէք և վարդապետք, զոր ամ զօրացուցանէ, առաւել բանաւորաց բան, և լսողաց սիրտ մարմնեղէն, փոխանակ քարեղինին, որով օրհնին որդիքն 'ի նմանէ սրբութեան։

Որ եդ զսահմանս քո 'ի խաղաղութիւն. պարարտութիւն ցորենոյ լցոյց զքեզ։

Զի ապա 'ի ուստի և եկեղեցւոյ, կործանեալ և այլ ոչ համարձակին յամ ասահման 'ի քեզ։ Պարարտութիւն ցորենոյ լցոյց զքեզ. զպարարտութիւն և զշահեկանութիւն արդարոց երկրին՝ ցորենոյն և մարմնոյ հացին զխնութիւն ամ աւետարանէ։

Որ եդ զսահմանս, զեկեղեցւոյ սահմանն. անուամբ զխաղաղութիւն զեմ ամ մենք. և թէ՝ ընդ իս զխաղաղութիւն ունիցիք. և առաքեալ ասէ, զխաղաղութիւն զհետ երթայք, և զոր բոյ. և զսրբեալ՝ առանց որոյ ամ երեք ոչ տեսանէ զայն 'ի ձանապարհի տար պէտքն. և թէ՝ մեկեաց քեզ երկայր քո՝ երեթ յանդիմանեա զնա։ Եւ բնութեան իսկ եկեղեցւոյ սահ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ցին սաստիկ հողմածութիւն. երբ յուզիցին, կատաղեսցին. և յի-
կիցանեն վնասս յոյժ ծովու և ցամաքաց. երբ խաղաղին սոսա, և
հողմք ձիւն, և յաճախեն ուղխք, և բազմանան գիտելիքն ամենայն,
և ոչ կորնչին, և զխաղաղութիւն շարժմանց 'ի փորձանաց. և
ոչ ինչ սատանայական 'ի կործանումն քաղաքաց. Այլ 'ի ջնջել
հողմոյն 'ի ձայն հողմոց 'ի միջնամասին, և տարածեալ յաշ-
խարհ ամ. ուսցի նաւուն ձիւնն և սառն և եղանակն կատարա-
ռութե և շարադրութե, և անհաստատութե, և արձակել
հողմոյն կործանելով երկնից անձնապահից բաւաց փայ-
լունթիւք, և զնողմն ջուրք և զեղջ քարինքն յանձրևէ
հողմ. բազում ապականութիւն յանկարծ ջուրքն և հող-
մոցն հեղեղատականն ամենայն, որ խառնակեալ էր հաստա-
տեալքն. զերկ բղխել յարմարեցեալ էր։

Վասն զինչ էր յանկարծոյ, ընդդարձութիւն և զննութիւն նոցա։

Զարդարիս և մարդկաս, և անդէաս 'ի զարմանս պատ-
մեցին մաւորացն զբանս խրատուց և արդարութե. զորս
պարտ էր ասել. Իսկ մի ատարելոյն որ 'նախ ասաց, ասա
թէ զբանն իւր յերկիր, և փողփող առակեցան, և թուեա զա
րդութիւն ընդ ախտեալս, մի թէ թուելոյ, թէ զյանկարա
ցուց արարին, ասէ ասա, թէ 'նախ 'ի պատմեցին. որ և ա-
ւ.ին, 'նախ ձեռ պարտ է աւետարանել. այլ զի շարարին զան
ձինս արժանիս, աչառական զաւ'նակս 'ի հեթանոսս, որ ոչն
հրամայեաց, 'նախ մանկանցն պարտ զոլ կերակրել, որ զի
ոչ ունիցին ինչ պատմեալ առել թէ' զմեզ զանց արարին
հարազատք, և շոգան առ հեթանոսս. զի այն էր խրատուց
և արդար զատաստան. 'նախ' 'ոյ պատմել, որոց արդ եղբու
թին և արդարոյն, և ուսեալքն. յորոց հարցին, և զի ի մարմ-
'նոյ. որ 'ի մի անձնեցաւն է, իմ որձնել յաւիտեանս: Այդ
ասէ։

Ընդ որոյ սոյն սպառ զհողմոց զօր. և զբազմապատիկ էր զմեր յայտնեալ է։

Աստուծոյ չէ պարտ անհաւատար առ դժնդակս, որոց
'նա միայն է ամենայնոյ և խնամածու. այլ մի երկու պատմա
սի 'նախապատմեցան հրեայքն. մի զի արդարացն հայր 'ոյ'
այնիսի զաւս բան զայրս ամ. և երկիրոյ' զի անտարագ գա
յոլ որդւոց խառնս, և շարադրութեան, հայրենիս զթագուն ասել
հաղորդս, զի մի կորիցեն: Այլ ասէ ոչ'ն երկիրն, զի 'նա
ունելի արար 'ոյ, զի ընկալան որդիս' հաստատեալ եա. և

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԽԸ.

ՕՐՀՆԵՑԷՔ ԶՏԷՐ ՅԵՐԿՆԻՑ.

օրհնեցէք զնա ՚ի բարձունս:

[illegible]

բանձն տալով, իբր անդրանկաց՝ նախ վերնոյն տալով, օրհ նեցէք զՏէր յերկնից. և յայտ է թէ երկինք օրհնեցէք. այլ թէ՝ յերկնից. իբր թէ՝ օրհնելին բարձր է քան զնա, որ յերկինս են. Նոր օրհնեցարք՝ զօրք երկնայինք, որք ընդ երկնիւ կենդանածնականք էակք. անդրանն զօրութիւն. Զի այլ գիտէ երկինս մարգարէն՝ ուր կայ աթոռ մեծութեան, առ լոյս անմատոյց ՝ի ձեռն այնմիկ՝ որ ՝նախ յերկինս երկնից. զի մարդ լինելով եկն զայն անդր՝ ուր կայ ՝նա. Քանզի ձեռնտու է այս երկնիցն՝ Հրեշտակաց երկնիցն, իբր ՝նոցայն մեզ. յայտ է օրհնել առ է զոր, որ է յայտնաբանել, պաշտել, և փառս մատուցանել. Օրհնեցէք զՏէր ՝ի բարձանց. նշանակելով թէ՝ բարձունք են օրհնողքն, և օրհնելին բարձրագոյն քան զբարձունսն ՝ի բարձանց տանելով յայտ է բարձրագոյն և երկնային զօրութիւնք, և անդրանիկ ձայնիւ օրհնել վայելչական զնոսին. Քանզի զնոսին տանելով ցուցանէ թէ՝ ծառայական ոգիս և զգաստութիւն.

Օրհնեցէք զնա ամ հրեշտակք նորա. օրհնեցէք զնա ամ զօրութիւնք նորա։

Մեծն Դիոնեսիոս՝ զհրեշտակսն նշանակէ դաս առնէ, և զզօրութիւն՝ առանձին դաս կարգէ, որ միջին քահանայապետութեան միջինն է. ՝ի վեր քան զիշխանութիւն, և ՝ի վայր քան զտէրութիւնս դասու. ուստի յայտ է թէ յերկնից և ՝ի բարձանց ՝նախ առնէ օրհնել զամ՝ վերին քահանայապետութեանցն դասուց, որ ծագք են ամ դասուց, և շարժ զամ առնի. ուստի պատկանաւոր զանձանն կոչել, որք են աթոռք, քերովբէք, սերովբէք. այլ միայն երկնայինք և բարձունք կոչեաց. և զտէրութիւն և զիշխանութիւն ընդ զօրութեան յարմարեալ. և զհրեշտակապետսն և զպետութիւն ընդ հրեշտակային դասուց։

Քանզի ինն են դասք, և յերիս քահանայապետութիւնս որոշին, և ամենեքեան օրհներգութեան են տրութեան այս. զի և նոր ամենայն՝ ՝ի վեր երրորդութեան առն, Հօր և որդւոյ, և Հոգւոյն սրբոյ ՝նմանութեան. Զի թէ ոչ էին նոր՝ որդի և Հոգի, ՝նախ ՝նա առաւել օրհնել. Քանզի այլ ոչինչ է միջնորդ տրութեան և ծառայութեան, բայց եթէ այս. զի միայն օրհնէ, արարած զնա լով. և միայն ընդունին զօրհնութիւն արարիչ զոյով և տէր.

Այլ երկնից և բարձանց հրեշտակաց և զօրութեանց եւս պատուէր՝ օրհնել զնոսին՝ առնելովն, օրհնեցէք զնա հրեշտակք ՝նորա. օրհնեցէք զնա ամ զօրութիւնք ՝նորա. Թէպէտ և՝ չարաշուք ուխտն, և ոչ եւս Հրամանն առն, այլ միայն առնելով, օրհնեն զնա Հրեշտակք ՝նորա. օրհնեն զնա ամ զօրութիւնք ՝նորա։

Դարձեալ՝ ամ երկնայինքն հրեշտակաց անուանքն կային զի բան ներքին դասք են. և ամ միջնակին դասքն ունին զնոյ պատիւն և զաստիճանն. Իբր եպիսկոպոսք առ մեզ կոչին քահանայք և երիցունք, այլև՝ պաշտօնեայքն, որ է սարկաւագ. այդ յոհաննէս զնորին երեց կոչեաց, յերբեմն առ կիւրիոս. և առաքեալն դրէ առ տիմոթէոս, որ էր եպիսկոպոս, զպաշտօնդ քո կատարեսցես. Իսկ ՚ներքինքս միջնակին անուանքն ոչ կային ներքինք. և քերովբէք, և այնգի ոչ ունին զնոյն աստիճան. այդ սարկաւագն եպիսկոպոս ոչ առնի.

Այլև՝ հրեշտակին պատգամաւոր ասի և բանաւոր. և ամ երկնայինքն յայդ առնուն բան և պատգամ, կամ միջնորդին. կամ առանց միջնորդի. և ոմն են առ ի բնագս, և առ մեր ծառայութեան, գալով բանաւորս ամենեցունց.

Իսկ՝ զօրութիւնք չեն յատուկ, թէ զնոյն ամենեքեան ունիցին. այլ զի՝ ամ՝ միտ երկնայինն ունին էութիւն և զօրութի, և ներգործութի. էութի կոչին, զի գոյութիւնք են. և զօրութիւնք ասին. բանզի զօրք են և կարեն ինչ առնել. Արդ՝ երբեմն յէութենէն՝ էութիւնք կոչին. և երբեմն ՚ի կարելոյն՝ զօրութիւնք. ՚ի դէպ է թէ առա զամ դասսն կոչեաց զօրութիւն ՚ի զօրութեան. Նոյ և այլուր՝ ՚ի բանաւորութեան զամենեան հրեշտակս՝ ասելով, օրհնեցէք զնա ամ հրեշտակք նր.

Եւ զայս ասացեալ՝ ոչ յաւէտ ՚ի վերինան պատմութեանց, զի մանկունս ոչ ճանաչեն զասացեալն նոյ. բայց՝ զամ ենք ՚ի յասնելն թէ առար զհրեշտակս իւր հոգիս. յաղագս որոյ՝ փութով խնդէ ՚ի ներքոյ հաստատութեանց՝ առելով.

Օրհնեցէք զՏէր ամենայն զօրութիւնք նորա. օրհնեցէք զՏէր ամ գործք նորա:

Սոյս երգս հրամանաւ ասաց. զոր սմինքեան՝ ասացեալ յասոյ ասէ. յառաջնումն ասէր՝ յաւայն հրամայեաց ամ լինել և չորրորդումն յանօթ արկեալ զայն երեւելոց արարածն և լուսոյն և աստեղաց Արեգական՝ մեծանալ լուսոյ ասեն. զի լուսոյն անուն և յառաջ լոյսն ՚ի նմա է. Լուսոյն կոչի. Իբր թէ՝ լոյս ունի փարասատոյ միթութե զինելոյ. որ փոփոխմանցն ներանելէ զայլայլական բնութիւն մեր. այդ արեգական աստանելին՝ զմեզ մեր, և ծագմանն զ յարութիւն Եւ զայսպիսոս տանելով ՚ի նոցանց, և կրելով օգնութ՝ օրհնեմք զնոյն. զի թէպէտ՝ անբանք են, պատմիչ են փառացն նր. և ը ամ երկիր եւ բարբառք նց. զի են պատճառք խօսից և խառատն և օրհնուե նց. և երևմանն իւրեանց ՚ի պէտս պաշտօնէ,

և

և գեղեցկութիւն, և ձրի և հասարակ բարեգործութեան նորին բերանոց։

Դարձեալ արեգակն՝ աւետաբերն, և լուսինն՝ օրինակն. աստեղք՝ մարգարիտք, և առաջնորդքն լոյս երից աւուրց՝ որ նախ քան զարեգակն, խառնակութեան յերկրաւորաց ամ ութիւն և առ մեզ ծնցանգ լոյսքն, և պայծառացեալքն բա նիւ և առաքինութեամբ։

Օրհնեցէք զնա երկինք երկնից. ջուրք որ ՚ի վերոյ քան զերկինս, օրհնեսցեն զանուն Տն։

Երկինք երկնից՝ յայս արար թէ՝ սուրբ օրհնեն զնա երկնայինքն՝ յերկրաւորէն յառաջինն. որ է յերկրաւոր երկնից ուր զօրքն կան, յառաջինն՝ ուր նա կայ, սա զօրհնութիւն Երրորդութեան հրամայէ օրհնել, զի և նա երկինք է, որ ծածկէ զնայսին վերին ՚ի վերին բանականացն։ Եւ երկինք երկնից կոչելով՝ բազմաւորական. զի երրայեցիք և մեք ևս զսա նմին երկրորդական անուն յասուլ, այլ յոգնականութեան կոչեմք երր զերկու մարդն մարդիկ, և մարդիք կոչեմք. այլ զնա զուգմ միաւորական, երբ անուանք, կամ հայեցի, և հա մայեցի։

Այլ և՝ երկինք եկեղեցի. և երկնից երկինք՝ վերինն սիոն, օրհնեցէք զՏն. ջուրք որ ՚ի վերոյ քան զերկինս, որ բաժանեցան ՚ի ներքին ջրոյս՝ յերկրաւորամ աուրն, և են ՚ի վերոյ քան զհաստատութիւն, բարձր քան զնա՝ իբրև զերկինս մի այլ. յորոյ վերայ սար կայանք հրեշտակաց. և են բանական ընդ նա և իմանան, հրեշտակք գոլով, և ոչ չիմանան, նման սոր օրհնել զնա, այսպիսի հրաշիւք, և հրեղինայն եղ ելոց։ Ջուրքն որ ՚ի վերոյ սա և ոչ ՚ի մի հաստատութեան. ոչ սով կարծեցին ամենք բանականն զօղ զջուրն զայն, և լու սաւորք. և զներքինն ջուր զներքնոյ, և զխաւարն. զի և սա եղ օրհնեցուք է, ոչ իբրև յողկարարական բարութեանս։

Այլ և՝ ջուրք ՚ի վերոյ երկնից սար, առաքեալն անձրև կոչել, որ զծնեալսն զեր ՚ի վերոյ երկնից առաքէ. զի այս է ջուրն՝ որ ՚ի մի զկնոյն յի արկաւ, և վերադոյն զառաւ երկնից։ Զանուն Տն օրհնեսցեն, յանձնէ է զառնել ՚ի դիւր հրամանն՝ օրհնել զանուն Տն. զի ցուցէ թէ է խնդրէ բնու թեան անգիտելի զոյ. զանուն Տն՝ որ պարգևական է օրհ նել հրամայէ, զի յի նա բարութէ որ ՚ի մի այլ կոչին անուանք, բարի, բարերար, գթած, ողորմած, և լոյս. ծնունդ հօր. և կեանք, և հաց ՚ի յերկնից իջեալ, և ջուր ծարաւ եաց. և այլն։

Զի նա ասաց՝ և եղեն, հրամայեաց՝ և հաստատեցան։

Յայտ առնէ թէ՝ մի էր հրամայէ օրհնել զնոսա. քանզի՝ պատճառն առնէ արարածք գոլոյ։ Զի նա ասաց՝. բանիւն այսու երբ չորս և խնամոք գեղեցիկք յանդիման կա ցոյց. զի արար, և յաւէտ արար։ Նա ասաց. և եղեն առնէ. որ է երկու, հրամայելոյ զի բաւ և անփոփոխ. զի ՚ի մեծին հրամայել՝ չիք աշխատութի. և հաստատեցան, զօրաւորն առնէ ՚ի նոյնութե։

Կացոյց զնս յաւիտեանս յաւիտենից. հրաման եդ՝ և ոչ անցանէ։

Այս այլ խնամոք, որ ոչ խառնակս ինչ և չփոթեալս եթող զեղելոցն, այլ կարգ եդ, և զաս, և պահպանն զատուցեալ մերձին լինել, և մեծին, և նորքին. խնամոյք. և զգալիք. բա նաւորք և անբանք. իշխանք և իշխեցելոցք՝ յամ կենդանեաց. և կարգ զկախարդնութին կառավարք և պահպանն, կալ յա բարձանցելոց բնութե։ Սահմանն եդ, և ոչ անցանելն. յայտ է՝ ի եդեալ սահմանն. բարբառեալ առնէ, եդ ի ծովու սահմանս, եդ եալ գրաւ և փակեալ. առաջի ցոյց մեզ եկեղեցւ, և մի զանցանիցես Սահմանք են բնութեք և խառնուածք, և որ ոխութեք կերպից. և ձևոց. անգիք և կայք. և ծնունդք կեն դանեաց. և երանակք ՚ի սարքս գործոց, ամսոց, աւուրց, ժամուց. տիւ, գիշեր. ժամք, անձրևաց ամենայն ժամանց առնելոյն և գիշերոյ, որ և է անցանել ՚ի սկզբանէ լինելու թեն՝ մինչև ցայժմ, և կայ յաւիտեան, անձառ և հրաշալի, և չի զարմանալիք. և գործ խորհրդոյ՝ զգոյշ և զգերեկի։

Իշխանէ յերկիր և ՚ի ծով, զի զբարիս են, և ջուր ծովու՝ ՚ի մէջ ցամաքի է. և որք անդ առեղծանին՝ խառն յերկիր և ՚ի ջրոյ կենդանաստեղծին. երբ առնէ։

Օրհնեցէք զՏր յերկրէ՝ վիշապք և ամ խորք։

Զոր անդէնայ՝ չար և վնասակար առնէ զնէսա, զոր մեծ չափ կալէ, երբեք զանխաթանն որ ննջողն է, առեղծման ջրոյ նոցին և յարդարումն մեծութեն միշտ կայի, առ ՚ի ոչ օրհնելոյ զնս. այլ օրհնեա զայն որ արարին զնա. զի յանձ և յերկիր դ անսա ցայ են, և ՚ի զարմանալի խնամոյն ամ. զի յանհնարին խո րհս արկեալ զնա, զի մի վնասեսցեն զնաւորդն։ Սեղ մի յելի առել զայն զարմայն։ Այլ զի՝ հեթանոսք ամենք ՚ի պաշտօն առին զայնպիսին, ցուցանէ թէ՝ չեն ածք, այլ օրհներգուք Աստուծոյն ամ։ Վիշապք որ յամ խորս. զայն յայտ առնէ

զնոսա

զինուանն՝ որ արգել զնա 'ի խորս։ Եւ՛ զի [illegible]

Հուր և կարկուտ՝ ձիւն և սառն՝ հողմ և մրրիկ, որ առնեն զբան նր։

Հրաշափառագոյնս ասէ, զհակառակսն 'ի միասին [illegible], հուր և կարկուտ. [illegible]

յերկար առանձնոյ մեղ զձմեռն յորոյ ժամանակս. և է որ ամպս. ինչ մեղմանան 'ի յոյժ հանգստեան 'ի քաղցրութեն նոյ ման չուեղ կլանելոյ աղբերակալոյ ամանոց:

Լերինք՝ և այլ բարձրանք՝ ձմեռ դաշտերք՝ և այլ ծովք:

Լերինք՝ որ ծնողք են աղբերականաց և բուսոց և բանջարոց, 'ի սկզբան բոլշխութեն դևոյց. և բնակութիւն եղջերւնոց, և մեծ և մանր երէոց, որով որսին ած: Այլև լերինք ոչ ինչ հրեշտակք և տեսչակերք, և արդարք, բարձրադոյնք ամպոյշտութեն և տարբերութեն: Ծառ պտղաբերք 'ի սկզբան կերակրոց, և 'ի փայտութեն աւուց, և 'ի հաւ սրնգոց, 'ի ծառոյնս և 'ի բուսաստանս, զորս պատուէնոց, և մեկուսի դասեաց յանտառաց: Եւ զկնի երեր զնոյ մայր. որք են և նորա պիտանիք 'ի շինուածս և 'ի հարմնսն, և 'ի բնակութիւն դարանոց, և 'ի դադարս թռչնոց. իբրև իշխանք և թագաւորք և դատողք երկրի խաղաղութեան և դատարկք յատարինութեն. առակին պիտանացուք 'ի շինութի աշխարհի. թէ սկսա լուցկիք են գեհենոյն:

Դաշտերք՝ և այլ անտառանք. արօտանք, և այլ բուրաստանք ճեմարանք:

Դաշտերք՝ յերկիրս ղ հարազարդեալ, և անտառք՝ 'ի ծառայութի մարդկան. և դաշտերք՝ մի պատատուրութեան կան են զոր մեղցին մեր զադանացուցին. զորս պարտ է 'ի անուանել յի զնն՝ գալ 'ի յիշատակ չարեացն մերոց. և լինել իբրև զնոյ և զդանելել, որոց ոչ գաղանացուն: Անտառք՝ զի անխոտ են և անտունկ, ճշմարիտ պարզականաց, այլ դաշտերք՝ խոտամանն կայ: Արօտք և ամբողջունք, 'ի մի յարկեալ զտոյս յիշատակին զի այլ արօտերն է երկիր և է ջուր ասցեն, նոյնպէս թռչունք է ազն. արօտք ոչ 'ի կերակուր, և ամբողջն և թռչունքն 'ի սկզբան դևոյց. և չարիք և դաշտենք մեռանողաց: Նոյնպէս և թռչունք 'ի կերակուր և յառաջնութե, և 'ի ձայն քաղցրութե 'ի հրձուանս մարդկան: Այլև ճշմարիտ սկզբնաւսխոտից և բարոյից, արօտք և թռչունք՝ առաքինեաց և հօտարաց:

Թագաւորք երկրի և զօրք իշխանաց. իշխանք և այլ պաշտօնեայք երկրի:

Կարգաւ զհետ ելին զօրացն այ յերկին. յերկիր իջեալ և 'ի զօրացն իւր՝ 'ի ծով, և ձեռնադրահարգեալ է լերինս և է դաշտս, և է ամենեցունս ջրոյինս և ցամաքոյինս, զնոյ

ամե

ամէ զայ ՚ի մարդս, իբրև մինչև՝ որ զհաւատն թագաւոր եցոյց ամէ․ իսկ մարգարէս զնա աստուածութեան զայ, որ ՚ի մարմնական բնութիւն, նախ ՚ի Հրամանէ պաշտօնեալ և օրհնել, զի պատուեսցեն զան [illegible] իւրեանց․ Մի ոմն եալ բնութիւն, զի հրաշալիքս զատուցանէ և արդարութիւն, յիշելով՝ զի և ՚նոյ ոչ զայ յերկինս․ զոր օրհնել պարտ է քանզի և զօրութեամբ, ՚նմանէ ՚նմա՝ հրաշալիքս․ զոր և [illegible] ամէ, [illegible] է իշխանութիւն, եթէ ոչ յայ, և Հրամանէ Հնա զանց լինել ՚նմա։

[illegible]

Զի յայտնեաւ Հաւատքի յորում և իջեալ, գՀանգէ [illegible] յարութեան յայտնեալ Հաւատքին, զարուցանէ ՚ի մեզ և զօրհնեսցեն զաստուած․ և կատարեալ [illegible] երկրաւորութիւն երկնից [illegible]․ [illegible], և [illegible] զանցեալ աւրենք [illegible], և [illegible] և [illegible] [illegible], զորս [illegible] յասուծ է [illegible], և իջեալ ՚ի մէջ ՚նոց, [illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible]

Մարգարէանոյ գրեանս կատարչութեան, յորում յա ՚նուն յոր քան [illegible] երկինս․ խոնարհութեան ՚նմա յերկինս և յերկրի․ ՚նախ յերկինս [illegible] խոնարհեցին [illegible], և արդ՝ յերկինս և յերկրի, իջեալ յերկնից ՚ի յերկիր․ [illegible] [illegible] ՚ի վեր ՚ի մի [illegible] զերկնաւորն [illegible], զի ոչ զայ այլ ամ յերկինս ՚ի վեր և յերկիր ՚ի խոնարհ․ քանզի՝ որ էջն յերկնից՝ նոյն է որ ել ՚ի վերոյ քան զամ երկինս․ զի լցցէ զամ իւրով խոնարհութեամբն։

[illegible]

Նոքին անմահականն զօրութիւնք ամէ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] է, և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]․ [illegible] որ է ոչ զօրութիւն և [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] Հօր՝ [illegible] և որդի, և [illegible] [illegible]։ Օրհնութիւն յամ [illegible] ՚նմա զատանէ, [illegible] [illegible] զորս ոչ [illegible] [illegible]․ զի ՚նոյ [illegible] է յերկինս և յերկրի օրհնել զնա․ և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]․ զոր ՚ի [illegible] է [illegible] [illegible] ՚ի մեզ՝ [illegible] օրհնեսցէ զնա ՚նոյն,

և յայս ամենեցունց զայլ 'ի մեզ առաւելութիւնս 'ի մեր պարգե_ ւութիւն է. որս [illegible] օրհնեալս է նա։ Հարցեալ [illegible], ցուցանէ թէ, [illegible] որդիք [illegible] [illegible] ... որ [illegible] [illegible] 'ի մէջ [illegible] ոչ. զի ոչ որք մ[illegible] միայն հանգիստ 'ի [illegible], այլև որ [illegible] 'ի մի [illegible] [illegible] որ մեծ է [illegible] ոչ [illegible]՝ զի 'նա ոչ է 'ի [illegible]. այլ [illegible]. որոց ոչ իցէ միջոց և [illegible], որ [illegible], [illegible] և ոչ հեռա [illegible]. այլ [illegible] [illegible] 'ի [illegible]. զի [illegible] յիս [illegible] [illegible] և [illegible] [illegible] 'ի մէջ 'նոյ օրհնութեան յաւիտենական։

[illegible]

[illegible]

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺԹ.

[illegible]

Արժանի [illegible] [illegible] 'նոր [illegible] որ [illegible]. այս [illegible] 'նոր է [illegible], [illegible], [illegible] 'ի քո՝ 'նոր [illegible] [illegible]. [illegible] 'նոր օրհնութիւն [illegible] [illegible], և 'ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], 'ի [illegible] [illegible]. զի [illegible] 'ի մի [illegible] [illegible] [illegible] միշտ և հանապազ։

[illegible]

'Նորա [illegible] 'նոր [illegible] [illegible], և ոչ [illegible] որ [illegible] [illegible] որ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] քո, [illegible] [illegible].

[illegible]

Զանուն նորին օրհնելով զմի քո՝ սաղմոսիւք և օրհնութ. նորա գործեօք և մեր բերանով։

Հ-

[illegible]

Որոց հոլնե եղև և սաղ, ժառանգութիւն իմ հանդէս ե- ղև ինձ. և բարձր առնէ զհերն՝ որոց սաղ, [illegible] [illegible] երկինս տալով։

[illegible]

Փառք՝ որ է խաչն, որով [illegible] [illegible]. որ նա է փառք մեր, որով փառաւորեցաւ՝ ի յօհաննու [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

գիտնոս. և այն գիտելով զարդարութիւն. և զզօրութիւնս նորա ընծայեսցէ և զօրհնութիւն ոչ միայն հաւատովք ՚ի քեզ, այլ և ձեռնարկութեամբ որ է ծանր և փառաւորութիւն ձեռաց տարբերութեան:

[illegible]

Զոր նախ գրեցին մարգարէքն մանկունս և այլքն ըղ յաղթութիւն [illegible], և այս փառքն է զոր տան նմա ամ օրէ [illegible] հրեշտակութիւն աղաղակեն. Եւ մեք զաստուածային մարմնաւորութեան թշնամին մեր և ոչ [illegible], [illegible] ՚ի գառնամատն [illegible] յաշխարհս յայս. Եւ զայս գրեցին մարգարէքն [illegible], որք [illegible] և զանուն [illegible]. որք որ հրամանաւն զոր [illegible]. և այս փառքն և [illegible] յամ սրբոց, յերկնաւորաց և յերկրաւորաց, [illegible] ՚ի Տէր [illegible], և նոյն [illegible] զաւաժ, օրհնեալ է [illegible] ՚ի [illegible] զօրութիւն. և [illegible] գրեց [illegible] զի [illegible]. Եւ [illegible] երգեն, [illegible] զօրութեանց, [illegible] երկինք և երկիր փառօք նր. [illegible] ՚ի ծննդեանն [illegible] և [illegible] ՚ի [illegible] և յերկիր խաղաղութի. Եւ [illegible] յերկրի [illegible], օրհնեալ են փառք նր ՚ի [illegible]. և մեք [illegible] երկնից երկրի.

Ալէլուիա. Անգեայ և Զաքարիայ:

Յարութեան օրհնութիւն է սա, յաղագս [illegible] յամ [illegible] [illegible]:

ՍԱՂՄՈՍ ՃԺ·

Օրհնեցէք զՏէր ՚ի [illegible] նր. օրհնեցէք զնա ՚ի [illegible] ՚ի [illegible] նր:

Խոստովանութիւն առնէ՝ օրհնեցէք զնա [illegible] նր. որ [illegible] սրբին՝ օրհնեցէք զնա. զի [illegible] [illegible] օրհնել զնա, [illegible] [illegible] նր: Զի [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], և ոչ [illegible]. [illegible] յօրհնութիւն [illegible]: Զոր [illegible] և [illegible] ՚ի [illegible], [illegible] և [illegible], որք [illegible] և [illegible]. զի [illegible], և [illegible]

Օրինակք գրոյ ՚ի գերամբ նր. օրինակք գրոյ ՚ի ծանրամ մեծամբ նր։

Նոթմնառանդքն Հնդկմանք փայլ սահոն. զի գործի էր և այս՝ քաղաքավարականին, առ ՚ի յիշատակ լերին աինոյ Գովելութ զնա առաջոց. գովելոյք զնա ծնողացն յորդա-ձայնիւք։ Հրէայքն խաղաղեալք և լինելք էին, ՚ի մեծ Հնդկաստան եգիպտացւոցն ամենեցեալք, թող եա իբրեւանց ամենայնութիւն յայտնալ ՚ի սոր։ Եւ՛ սորա՝ առն ՚ի քաղ ազգս զանձն երգող քոյ. Օրհնեցէք զնա՝ որ զօրացոյց զմեզ ՚ի գթութ զնա. ՚ի բազմամեծութիւն նր, և ո՞ կարէ համառօտել մեծութեն նր զօրհնութիւն, և ոչ ոք, այլ մի կարի ճանաչել զնա է։

Օրինակք գրոյ ՚ի յայն օրինակի. օրինակք գրոյ ասացեալ և օրի-նակի։

Զօրութիւն գործոցն, որ ՚ի բնութեան սարքեալք, զմտ-թոյ և այլոց մարգարէիցն երգովք։

Օրինակք գրոյ ցեղամբ, գովելոյք գրոյ ասացեալ։

՚Ի խաղաղ մտաց օգտա սիրո ցնծութիւն օրհնեմ զնա։

Օրինակք գրոյ ՚ի ծանր ձայնը. գովելոյք գրոյ ՚ի ծանրամ մեծամբ։

Յամ հայրենեաց այլև առ մարդիկ քաղցր բարեաց լինել։ ՚Ի բարերար եղեն, որ և այս լինի բարեկեցութիւն և մտաւորութիւն, որ առաջ մինչև ՚ի սրտին խոհեցին լինելոց քեզ։

Օրինակք գրոյ ՚ի յայն գծագրին. եւ նոքին օրինակք գրոյ։

Այսինքն՝ ամենայն մարդկան, զի երբեմն ՚ի մարմնոյ կոչի բանականն, և երբեմն ի հոգւոյ. ի այսմ՝ օրհնեցէ ամենայն զնա. և առ քեզ ամենայն եկեղեցի. և առ ՚ի հոգւոյ բանականն յորդորէ զլուսեղ ազգի մարդկան. իբր թէ խրատել զնա ՚ի բոլոր սրտից հարցիւք և յենելով ՚ի քաց ընդելուցել զմարմնականն մտաց և զաղաւթսն, և հոգւոց եւսք օրհնեն զնա ի հոգեղէնն, զի որք կատարի խոր-հուրդն այս. յորժամ ՚ի դասուց կարդէ զհրեշտակսն հրեշտե-նոյ մարդկան. զոր և մարգարէն խնդրեալ եղեւ նմին զեղա-նութիւն որ մեծութիւն անձին ՚ի գնացս ձայնց, և ասէ ըստ օրէնսն ՚ի ժամու, որև առաքեալ ՚ի խաղն. որ է այս սաղ-մոս կատարումն ամէն, որ է խաղն, որ առաջ. օրհնեցէք զնա ՚ի

'ի սրբութեան 'նէ. զի զնոյն կոչեաց սրբութիւն, և 'նովին իսկ արար սրբութիւն մեղաց մերոց: 'Ի հաստատութեան 'ի զօրութ 'նէ առեալ' զեկեղեցի եւցց կատուցեալ 'ի զօրութեան 'նէ, և 'ի բազում մեծութեան. զի եւ 'ի վերոյ քան զամենայնն մար_մնոյն խնամոց: 'Ի բանս քաղցր, զի մեզ և կամեն ընկալ 'ի 'նեղեաց ըզգուշ հարսին եկեղեցւոյ. զոր վիճակն առաջի 'նորա առեալ, քաղցրն են ամենայն քան զան զինի. և քաղցր են 'ի քիմս իմ բանք քո քան զմեղր. և 'ի բարբառս խնկի, յանկին եկեղեցւոյ որշնորհ հոր խնկ. յորում ամ հոգիք 'ի հոգևոր կեանսն հոգևորական որշնորհ զնա 'ի ձայն զոհութ. և քաղցր եղիցի 'նմա որշնորհութեան մեր. զի պահպանն մեզ ... յերկիր. և սրբեսցին արտասուք ամ և քերոն դառնութեան, ցասք, և չեծութիւն, և արտասուութիւն. 'Նմա առ 'ի Ճ ... ամենայնն ամ մարմին, և առա ամ հոգիք. զի հոգւոց և մարմնոց արար_չին պարգևին արարածքն շնորհութեան: Այլ և ապա ... եղբարք ... հաւատոյ ... հոգևոր ...

Որոյ յաւուր' յիշեալ 'ի հաւատոյն անեղին, անսկզբն, անհասանելի, աներևոյթ, անստեղծին, արարչածին ոյ. Կայ ... մարմնի ... եղեալ ... հոգևոր ... և եկեղեցւոյ 'նէ, ... 'ի Ճ'ն ... քան ... 'ի ... և յորում 'նորա քան զնա ... հոգևորեցին. և 'ի յետ ... անհատ ... և ... հոգին ... յետ ... զգուշ ... և եկեղեցւոյ. և զնա արարած, ... և մարմնոյ ... զնոյն ... և ... մի, և կարէ, ... փրկու թեան. ... և յամ ... շնորհութեան. զօ_հութիւ, փառք, պատիւ, և երկրպագութիւն, 'ի սկզբանէ հի_մնարկութեան արարածոց մինչև յօր յայս. և մինչև զկատա_րածն արարածոց, 'ի նորանոյն երկնի և երկրի. և անվախ_ճանութեան. Եւ և' և յերում անսկզբնութեան, և յան_վախճանութեան, բարեբան փառաւորութիւ որշնորհ անեղ բանութ, յի պաշտեալ զեկեղեցւոյ և զայսօրէ. զթուք և սրբութիւ և փառք իւրոյ. զամենայն և զեկեղեցին առա_

ցեն

ցեն համարձակութիւնս և միաբանութիւնս ընդ սէր ամ՚ երկնա–
ւորս, և երկրաւորս, որք էին, և են, և լինելոց են. անմեկ–
նելի գիրս նահատակութեան կամելով ճշմարտել, և յոյս հայցե–
լով յամենայնի՚ ամէն և ՚ի բարեբանութեան բարւոյն յաւիտենա–
կանին.

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Սաղմոս՝ այդ ասացեալ է յերրորդ [illegible], երգոյ է անուանե–
յայսմ է. և սա երգովն ասէր ՚ի Հնումն, որ և այլոց ասէ յե–
կեղեցւոյն ՚ի յիմաստութեան ոգեշնորհականութեան, յաւուր իշխանու–
թեան [illegible] հոգւոյն յառաջակայն, զինի հարցեալ և յիմաստ
համարոյն. որ թէ խնդրեալ հոգի ամ՚ նմանութեան զա–
թայ [illegible] զհոգին որ. զի սրբութեամբ որ հոգի խնդրել,
զոր [illegible] հոգին ոչ արհամարհէ՝ թէ և աղաչեալ իցէ երբե–
զդութեամբ. որոյ յաւուր երգեն մանկունք եկեղեցւոյ յորում
աւուր խնդրեսցուք զերկնից և էջ [illegible] Օ[illegible] և [illegible] զդութեան
խնդրեսցուք արժանացաւ, և զինի միաբանի սրտիւ (?), և հա–
մաւանայ յաւուրն [illegible] նորոգեալ. Իսկ զինի փառաւորու–
թեան [illegible], և հարստացուցանելոյն զօրինելեօք, և [illegible] եկե–
ղեցւոյ հարցեալ յիմաստ [illegible], ընդ և զայն ՚ի յանմա–
շակել զանձն, յարուցեալ ամ՚ հոգւոյ միծարելոյ յոյժ. զի մի
մնասցէ զաւակին նահատակին իւր. [illegible] նախատակերպն
զհոգին [illegible] եղեն. զոր յիշեցոյց արդար [illegible]
[illegible]. զորս սաղմոս կոչէ զխնդրութեան

բան

րան, երգ քաղցրունեանն, և ախորժ ոչ և մարդկան և հրեշտա-
կաց ևս։

Գործեալ սաղմոսարան՝ որ է ամենն, և կազմարան բնու-
թեան՝ յարգանաց մարմ. ոչ և սաղմոսարանս այս՝ կազմեցէ և
գործարան ի ոչ մարդոյն, և՛ի քո առաջութեն, և պատճառ
նախադրութեան՝ հնչելոյ պատկերին ոչ։

Իսկ՝ ամենայն նորընտիրք, յայտ առնէ թէ՝ զոյլսն եր-
գիչքն զգենին՝ առաւի, և իբրեթ ում, և որդիքն կրկնոյ, և
այլքն. և նորընտիրքն է առ ձևաւոյն զաւթի, և բանիւքն՝ ծնունդ-
արանն, իբրու հարկիւր և յիշատն, որոյ զգեչեր ընդունն
զաւթի. զոր առնէ թէ՝ առաւաքրյ թևոց է յայտ է ծն ծ իցեն

Զի որ խնդրեսցի առայգ և՛ի սրտէ՝ առաւաքրյ որքն հա
մարդ զանձն, իբր պօղոս՝ որ անտարժան առնէր զինքն առիա-
նել՛ի թէիւ հանդերձ առաքելոցն։

Զոր ՛ի ժամանակի՝ զի եղ՛եա նահատակ ընդդէմ գո-
զնակեաւ. քանզի՝ անդ առայ՝ ուր ՛ի դէտ եր նմա սերմ և
պայծառ երևեալ յում որդիան ինքն, և առաջի առաւօտոյ. և ա՝
և քան զնա միապաղոյն երևեալ, յորում ժամու՝ պարտուցքն
երբեկին, եհար առաւօտ դհաղորս. և զաւթի զբնոյս. իսկ
նա՝ այսպիսի բանիւք երանէ ընդդէմ անիրաւ չարաչարանեն, կա
խէ զնա, և ոչ առյ զ յաղթութեն, և զինի ում սաղմոսացս
կարդէ, յինքն ցուցեալ զորինակն բարոյ բարուեց ում զաղուց։

Զի եղ՛եա նահատակ, որ է համառօտ զենեալ, և յում
զօրութեն և՛ի կամաց դինեալ և ոչ բնաւ երկնանեալ. ոչ և
կոչին նահատակք քան միայքն, առհամբ յուսի ծարաւեալք,
և նահատակեալք. և կամ՝ ի ընդդէմ դհօն՝ խէ դնել, և
նախաստակ առեալ. զի նախ զաւթի նախաստակ եղեալ, և հար
եալ զանազանն, և առյա առաւօտ, և ում ինել. որ առնէ։

Փոքր էի ես յեղբարս իմ, յայտ առնէ զինքնն՝ յեղբար
ցքն այս. և կրտսեր ՛ի տան հօր իմոյ, որ առայ, կայ միւս
ևս փոքրիկ, և արածէ խաշն. իսկ՝ յայս ոչ. և՛ի տան նոր յորժ
մեծագոյն, ում ինէն թագաւոր նկատեալ. և որդ յեկեղեց
եաց հայր յոր. և իշխան զանձանց նոր. և հրամանատար զա-
առց և զառաջնորդաց տան տն ոչ ||ոյ և զաւակ նոր առեա-
եալ՝ անմնակայն ում փոքրիկացն յայս եղբարցն հրեշէն.
այլև՝ որդւոյն յախտիւն՝ որ չէին համառօտեալ ՛ի նա, ՛ի
տան հօր իւրեանց յախտիւր, և առաջնոյն արտածոյ. առնոյն
փոքրիկն կարծեցեալ, և կրտսերն քան զ յօհաննէս՝ մեծ է
յարքայութեան երկնից. որոյ յաւէ ոչ զոյ մեծութեն. որ նախ
արածէր զնաւթնս հօր իւրոյ՝ զհրեշտակս յերկինս խնամե-
լով, և զինել յերկիր. ոչ զօտալի, այլ զօրավարս և զպատճառս

եալս

եայս Հօր իւրոյ. զոր մարգարէքն պաղատեցին, որ Հոլովեալ-
ինչի 'նմանէ, և յայնն՝ որ քո են, և ոչ ձանձրալին գրեղ. և
ցրուեալք են իբրև զոչխարս՝ որոց ոչ իցէ Հովիւ. զորոց ա-
ղօթսն լսէ քաջ Հովիւն. ասէ, այլև ոչխարք են իմ, որ ոչ
են յայսմ գաւթի, և զայն ևս պարտ է ինձ ածել այսր, և ե-
ղիցին մի Հօտ, մի և մի է Հովիւն. զորս յանձնէր սիրողին
երիցս գրաւական սիրելոյն վէմ, արածել զգառինս և զոչ-
խարս իւր։

Ձեռք իմ արարին սաղմոսարան. քանզի՝ ինքնին ճար-
տարապետեալ ձեռամբ իւրով՝ տասնաղի քնար կազմէր, ըն-
տանն մատամբն կցորդեալ խօսուն լեզուին յօրՀնութիւն ուղ,
որ զպակասեալ թիւ տասանցն դասուց երկնից՝ ելից յորդ-
ւոցս ադամայ։

Այլև ի թուոյ եօթնամանեայ զգայութեանցս՝ յօրի-
նակէր եօթնալի քնարին. որև՝ 'ի բացխմանէ եօթնարիւն
Հնչեաց Հոգւոյն՝ եօթն անդամ նուագէր ընդ յաւուրն, իա-
մանակաւ զաստուածայնական սաղմոսարանն. և զգիւտին քնարն.
որ սկսաւ 'ի գաւակրայն կայենի, և ածեաց յորդիսն ապստամ
բութեան։ մի՛ ընկալ խնդութիւն և զգուանօք ասէ։

Իսկ արդ՝ ո՞ պատմեսցէ զայս ոն խմամ. ինքնին ոք
ոմն լուիցէ զիմ։ Իբր սաստ ծնեալ զխառնակ՝ ասէր Հրաշ-
ուանօք. ո՞ պատմեսցէ ոն խնդս արքայութեան, թէ զխնդութեա-
նէ մանուկ սաստ. որ քաջ գիտէր արքային. զի Հրճուանօք
է, և զգուանօք այսպիսի բանք. իբր ասել՝ ո՞ է բաւական
պատմել նմա. Եւ յետ սակայն զորքանութիւն երախտեաց նո-
րա իա, և աւնել զթիւ Համարոյ յօրՀնայն նր որ յիս. զի
ինքն՝ որ ոճ է ոմն, լուիցէ զիմ. օրՀնութեան որքան սար
սփռեաց, և ոչ կարեմ Համարել, գոչեացն առ նա
յօրՀնսքն, և երախտիքն նր՝ որ յիս. և ինքն լուիցէ զիմ, զան
խորացեալ յինէն և ոչ յինքենէ. մի օրՀնէ զնա յայլում տեղ
մասի, որ ուսուցանէ ասէ՝ զձեռն իմ 'ի պատերազմ, և զմա
տունս իմ 'ի ճակատամարտս։ Զնտրի երգարանօքն պատե-
րազմէր ընդ դևսն, որ խեղդէր զսաւուղ. և անլի ևս՝ ձեռօք
նկրքին մարդոյն. որ ասացեալ է յիւրում անդսոյն։

Այլև՝ գյօրանս զինէ Հոգին ձեռօք և մատամբք կրթ-
ուել 'ի Հեռաստանէ, ի խմանութիւն և ի սիրութիւն, և ի
աշխարՀակալս խառարիս այսրեկ, 'ի ձեռն զրոց իբրև զգօ-
րօս՝ չարերատանն թղթոյքն. որև՝ արդ քնար և սաղմոսա-
րանն են յամ եկեղեցիս, և գործի օրՀնութեան քահ. զորս ով
պատմէ ոն զչոհ ողջութեան զորքացական մանկանց սիոնի.
այլ՝ ինքն էր ոքն, որ խօսէր 'նովաւ. Լուիցէ զիմ 'ի բաց-
մանն

մանս գրչութեան, յանունն պօղոսի՝ աշակերտի իւր և մանկանց իմ, զորս ետ ինձ տր տծ. զորոց ուսումն ոչ միայն գրել և ասել, աւետիք սրբոցն գրով գրեցի ձեռք իմով ձեռամբ. այլև ասէ, զիս և որոց է իմ էին եղբարք, աշակերտեցին ձեռաց այս. գի և նք քնարք են, որք առ դատաստին երթեն զդաշնագրական նուագն. յորոց հրեղէն լուսոյն, ասէ, երկարք օրհնեսցեն Հօր իմոյ, մաղթեսցեն զպատարագաւոր ձեռն զորգութեանն։

Այլ և՝ Հայրն մր ձեռք և մանկունք յին որդւոյ նորա. ի մարգարէին. ձեռն տն եղև ՚ի վը իմ. և նոքին ասէր, մաստին տծութե իւրոյ Հանել զհո. որև՝ ՚ի յեւան ձիթենենոյ Հանդարձեալ զձեռն կամեցի զատուցեալն երգարան և զարծիւ օրհնութե. որով օրհնի, և օրհնեցաւ քո տծ յազգս և յազգս ամ. զոր ով կարէ պատմել տն զգործոն ծառայիցին. այլ ինքնին տր որ քննէ զսիրտս և զերիկամունս, և ետ զշնորհս արծաթոյն. զինէ և լուսոյն զամ՛ որպէս առին և շնորհեցին. և կրկնէ զպարգևսն. և զթագաւորեցուցին՝ խաւարի և լուսոյ այսոց. և կրծել առատենից։

Եւ՛ առաջնոյ մր զՀրեշտակ իւր. և համբարձ զիս ՚ի Հօան խաչինս Հօր իմոյ. և ծն զիս յօծումն իւրոյ իւրոյ։ Հրեշտակ զամփոփել ասէ, որև նա ՚ի ձեռն երկնաւոր Հրեշտակի առաքի, և լնէ զպատարագս իւր. ով տմ մարգարէքն յի մեծին զխնկոյս։ Եւ՛ ամբարձ զիս կարի յոյժ բարձր, ՚ի Հանէ խաչինոյ ՚ի թագաւորութի աստեղացն որդւոցն արքայական։

Եւ՛ զգաստեցուցանել առաջնոյ տր՝ առ կայսն մր, որ մի էր ՚ի խաչինցն յախտիւսու. և ՚ի նմանէ ամբարձ զիւրութեան յանդուգական փառս տծութե իւրոյ, և զկայսն մր՝ յառածին կոչումն. այն որ օծ զգուշին յօծումն իւրոյ նուիրականի ՚ի շարից կարգեալ. խոկ զիւրատծին մարմինն անզեխակուն տծութե յօծումն ուրախութե՝ առաւել քան զընկերսն, որք ՚ի մարգականէ կոչեցան օծեալք։

Եղբարք իմ մեծամեծք և զեղեցիկք. և ոչ Հաճեցաւ ընդ նո տր։ Եւ՛ զայս՝ սպասաւորութե ասէ, թէ առաջ տր ցուցանել, ոչ քնարեաց ՚ի զգայութե տր. զի թէպէտև նոքա քան զմարգանեւյն ոնն ՚ի տեսանելին գեղեցիկ՝ առաջ տեսանել, այլև՝ առաջի տն օծեալ իւր. ասէ Հոգին մի Հայրը ՚ի գեղզ զարդ, և մի ՚ի մեծութի Հասակի զորա, զի ոչ Հաճեցաւ ընդ նա տր. զի ոչ որ տեսանէ մարդ՝ տեսանէ տծ. զի մարդ յերեսս հայի. խոկ տծ ՚ի սիրտս։ Քանզի՝ ՚ի մամ Հարցանելոյն մի զաղխութ նախանձեցան մի նմա և ատեցին, թէ յո՞ թագաւոր գաղափարինաց. Հարսութե սիրտ քո ած զերեզ այսր տեսանել ըղ պատուելագին։

Այլ.

Այլ և՝ 'ի մէջ մն մերոյ ազգի քանա· զի եղբարք ատեն նմա՝ որդիքն ազգաց, և որդիքն յանեխան. և ոչ ամէնք եղե միաբանեցին այն՝ որ 'ի յորդանան և 'ի թաբոր, եթէ գոյ է որդի ինքնակալին. յո որ հանեցաւ, զամն յաճախք 'ի հօրէ եկեալ քահանան. քանզի յո ստն՝ և այժ իւր. յո ոչ՝ և գործք իւր. զի նմա միայն եղև կարելի կեցուցանել զազգս մարդկան. և միայն՝ որդւոյն միածնաւ յայտնեցաւ. սէրն նր 'ի մեզ, յո մեծին յաշխարհս հարստութին.

Նչին եա յո տեառն այլազգւոյն, և նզովեցի զկուռս նորա։ Որովք նա անձն զգուեին, նզովեցաւ 'ի գաւթէ. զի ոչ միայն զգուշունն որ տապանականն մերժեցաւ, և յետոյ 'ի գաւթայ կործանեցաւ. այլ և՝ զգաղամ մեհենսն քակեաց, և զկուռսն նզովեաց. որ է որոշեալ 'ի պաշտօնէից. և 'ի պատրելոյ զմարդիկ. Վ ոյ՝ ակարաւ կարծն զօրութ. լինելը 'ի նմին աւուր. զի քարինք հարեալ անկաւ մատրանին 'ի գաւթայ. և նորին արձն կարեալ զլխաբին բարձին նախաանդին ինքն. որ զաւուրս քառասուն արձանացեալ նախատւեր՝ ոչ լինելոյ յինքն որ բազմացն եղանել նմա 'ի պատերազմ. զի աշա 'ի պատանեաց մերոյ ամ զօրացելոյ բանակը 'ի միջոյ. և կասքեին հազարք և բիւրք այլազգեացն, զնոյլ ըշեա փախստեայս մինչև 'ի մաւտս գեթայ, 'ի փառս այն ինքեան.

Այլ և՝ նորն մեր եղ յո տեառն այլազգին յորին սատանայի. որ ոչ 'ի քնակէս, ասաց նորն մարդ եղև, և որդի գաւթի՝ զաւիթ կոչեցելոյ 'ի մարգարէից. որք աւետին զաւիթ զարդ է և յայտնելոյ. եղ յիշողէմ նր 'ի յորդանանէ՝ եւ յանապատ զաւուրս քառասուն, նմնն զօրութ մատոյց եալ փորձէր զնա՝ սատանայ կործնեալ, լինել զքարինն. կամ անկանել յաշտարակէն անմիտս. և իբրև զկարօտ փառաց և թագաւորութե. զոր՝ ստացաւ հարկանելը իբրև քարինս.

Եւ՝ յետ այնորիկ՝ ամենայն զաւակը նր զմարդասէրս, և զեկեղեցիս, և զպատմիչս, և զհաստատելս, և զխոստովանս, և զթագաւորս՝ զծառայս կոչեաց բժշկութեամբ. և նորա հաստատեալ զգլուխ նր զհաւատութն և զխաղաղութն, որ զլուծն է բոլոր հաւատոց նր. իւր որդւոցն, և կատարելութեանն, և կենդանութեանն, և նմանեալ նոցա՝ երկրորդ զգեստաւորեալ առաւել աւետիս աշխարհ. և որդւոց նր. որ փայլեն, և քաղցր, և կեցոյ, և զայլ կենդանեաց երկիրպագանելին, 'ի պատուէն զիւրոց կորուսոց իւրեանց. Որ ոչ միայն երկրորդ զայրացեալ նախաանձն. այլ և՝ այսպէս բարերարեաց զգլուխ սրբութեան մերոյ զոր եառ զմեզ թե. մինչ նորոյ գալ 'ի մերոյ ամ իշխանութեանց և պետութեանց, և ամ անուանն անուանելոյ, յո աջմէ

հօր

Հօր. որում երկրպագեն բոլոր բնութիւնք գոյից արարածոց՝ իմանալեաց և զգալեաց։ Յորմէ պատահեաց և փառաց անճառ պտղաբերեալք և զարգացեալ, գոյցէ մնացի խաղաղութիւն կենդանույս մեղաւորի աղօթեալ հեշտութեամբ պատարագօք, ցանկութեամբ և ագահութեամբ ընկենուցանեմ զմեզ յայնքան բարձրութիւն, ան կումն մեծ՝ և ողորմ արժանի ամենայնի։ Յորմէ պահեսցէ քո ամեն մեր՝ և խոնարհ թագաւորն անմահից զմեզ, և զամ համատարեալս անուանին իւրոյ, օրհնեալն յազգաց և յազգաց, ՚ի կենդանեաց և յոչկենդանեաց, ՚ի վերնոց և ՚ի ներքնոց, այժմ և յաւէտ որ գալոցն է ընդ Հօր և ամենասուրբ Հոգւոյն, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Աստի՝ ընտրութեամբ այ և օծմամբ սբ. Հոգւոյն՝ դաւիթս այս բեթղահեմացի՝ որդի յեսսեայ՝ արժանացեալ եօթնարկի շնորհաց սբ. Հոգւոյն՝ նախատեսութեամբ լինել հայր ըստ մարմնոյ՝ որդւոյն այ, Քարտարապետել կարգմէ գործի օրհնութեան, և ՚ի նմանէ ուսեալ որդիք ժողովրդեան իւրոյ ՚ի պաղեստին միայն օրհնէին՝ մինչև ՚ի ծնունդն անճառ բանին այ. որ ընտրեաց զերջանիկ և զանուն սիրտն իւր դաւաքեալն երկոտասան, և նոքօք սրբացեալ զանեղելս ամ ՚ի կեանս և յօրհնութիւն ամենասուրբ երրորդութեան՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Յիշատակարան Տպագրութեան Գրոցս։

Փառք Համագոյ, Համազօր, Համապատիւ, Համագոյակամբ անմատոյց Երրորդութեան Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, գոհութենական բարբառով, և ծնրադրական երկրպագութբ, այժմ և անվախճան յաւիտեանս. ամէն։

Որ ետ կարողութի, և արժանացոյց զմեզ նախախնամութեամբն յաւարտ հասանելոյ Հոգեշնորհ Մատենիս՝ պատուելի ... մեծին Վարդանայ Եռամեծոյ Վարդապետին յօրինեալ, ձեռնհասին Գրութեան հնահրաշ գրչին Հոգւոյն խնամութեն՝ անուանս զանձնուն ծածկելոյ՝ Հարիւր յիսուն Սաղմոսացն պարզաբանական Մեկնութեն. ՚ի դառն և յանհնարական փշրապատ ժամանակիս. յորում աշխարհիս՝ ... անցեալ և անապատ Մայր մեր Սբ Էջմիածին՝ յանօրէն բռնաւորաց, և յերկրորդ Հալածակաց, նոյնպէս և ... անիրաւութեամբ պաշարեալ քաղաքն Թիֆլիզ, և ... բոլոր կողմանս արևելեան նահանգին. ՚ի յորս՝ անկարելի Վեհագոյն Տիրապետողին անձամբ անձին զանենին՝ Եռերջանիկ Սրբազան Առաջնորդին՝ Հիւսիսային կողմանց՝ Տն Յովսէփայ Պատրիարքեալ Արք Եպիսկոպոսին, յաջողութե և յօգնութի՝ խղճմտի ազգիս Հայոց, ոչ է կարելի տառադոր՝ գոյն ինչ սնանել ՚ի Համառօտաբանս պարունակել. այլ ունելով զայս՝ յաղագս ... կարգի վերապատմոցէն ձեռնել, Հորհրէ Տէրտեռացն և կարգադրացն ... վերնական Նիւթաբանն բարւոյն

Արդ՝ ՚ի վախճանի բանիս՝ դուք որդիք լուսոյ Սբ Եկեղեցւոյ՝ յիշեսջիք ՚ի մաքուր և ՚ի լուսաւոր յաղօթս ձեր՝ զարժանին յիշման և զգլխի պատճառն Տպման ՚ի լոյս ընծայեցման՝ Հոգեկերցոյ Մատենիս, զի Տր հանգուցեալ Յովհաննէս Աղայն Խոջայ Մինասեանց, որ ՚ի կենդանութե իւրում եղև զանձեայցն ... կամօք՝ ՚ի յիշատակ Լուսահոգի նախնեացն իւրոց և ծնողաց և Մեծահաւատ Կնոջն իւրոյ, և յառաջագոյն յերջանիկ կայմանն փոխեալ եղբարցն իւրոց, և Համաստափոյլ Տիկին ... իւրոյ և որդւոց պատիւ որդւոցն կենդանեաց և հանգուցելոց, նոյնպէս և Թոռանցն և բոլոր ազգականացն ... իւրոյ, որք արդէն բնակին յերկրին Հնդկաց ՚ի Կալկաթ. տալ տպել ՚ի Տպարանդ ... իւրոց ... զՄեծին Վարդանայ՝ Լուսաւոր Մեկնութի Սաղմոսացն Դաւթի. ՚ի պայծառութի Լուսաւորչական Սբ Եկեղեցւոյ, և ՚ի յօգուտ՝ Հայկազեան տոհմիս՝ յամ ուրեք բնակելոց։

Որոյ զծախսն ծառայութեան խոհեմութբ իւրով՝ այնպէս բարեկարգեաց, զի ոչ զկնի փոխմանց մահուն, մինչ ևեր Տպարանիս անմերձենալի. և որքան ինչ պէտք էին գրեանց տպեցին 'ի նոյն Տպարանի այնու գրամով՝ 'ի զանազան ժամանակս, ամն՝ 'ի յիշատակ անուան իւրոյ և իւրայնոցն լինիցի 'ի յաւիտենական ժամանակս։

Որոյ զյիշատակն գրեցաք որ յանձնէ [illegible] իւր և զորդեգրութեան տուրս նորին՝ [illegible] 'ի փառս իւր. և զբարերարութիւն յայս և զայլս որ իւ նորին՝ ծանուցեալ. որ՝ բարեպաշտութեան [illegible] յաւիտեան

Որպէս զայսպիսի այր բարեյիշատակ յիշմամբ [illegible] Համբարձումեան համայն բարերարք. հանդերձ բարեպաշտ ծնողին իւրով՝ 'ի քո [illegible] խոջայ Մինասեան Պետրոս Աղային, և մայրն իւրով՝ Աննայ խաթունին, և կենդանի կողակցին համբաւաւոր Պարոնայ խաթունին, որ բարեպաշտութբ հաճեցեալ դուստրն է՝ Հայրապետ Աղայ Յօհանջան Գէրպաբեանին։

Յիշեսջիք ընդ նոսին՝ և զերջանիկ կատարած եղբարսն նոյն հանգուցեալ Յօհաննէս Աղային զՍերոբէին, զԳէորգն, զՓողոսն, և զՄելք Աղայն. և զկենդանի քոյրն՝ զՓերի խաթուն Համբարձումեան Տիկինն Անդրաշունչ զարդարել, և բոլոր աստուածային գործովք բարեկարգեալ։

Յիշեսջիք և այնց ամենից՝ և զկենդանի որդիսն նոյն հանգուցելոյն, բարեբեր ծառոյն՝ զբարի պտուղսն, զՅակոբոս Աղայն, և զԳրիգոր Աղայն, զի Միքայէլս և Կատարինէ հարսանեօք, և զբարեպաշտ Թադէոս [illegible] Ընդ նոսին յիշեսջիք և զհանգուցեալ զաւակունսն նորին զՓողոսն, զՅակոբոս, և զԱննայն. և եւս զկենդանի զաւակունսն Աղայ Յակոբոսին զԹադէոսն նոյն հանգուցելոյն զԹադէոսն, և զդեռամանուկ Յովհաննէս անմահ [illegible], զոր Տէր զարգացուսցէ 'ի շնորհս իւր։

Այլև՝ հաւաքեալ արժանաւոր յիշման համբարձուք զհետ երախտաւորին այս Տպարանիս, և աստուածային 'ի նոր իւրեանց զգայուն պտուղսն նորին, զՅուսաւորչին [illegible], և զառաքելական մաքրութիւն բարեկարգաբար Հնդկաց երկրին. որք լինիցին արժանի իւրեանց մինչ ոչ զարդի 'ի փառաբանութիւն ևս զԱղաւոտեալ Տպարան նոր ազգիս Հայոց։

Եւ որք յիշէք՝ յիշեալ լիջիք 'ի քէն յայս Տէրն. ամէն։